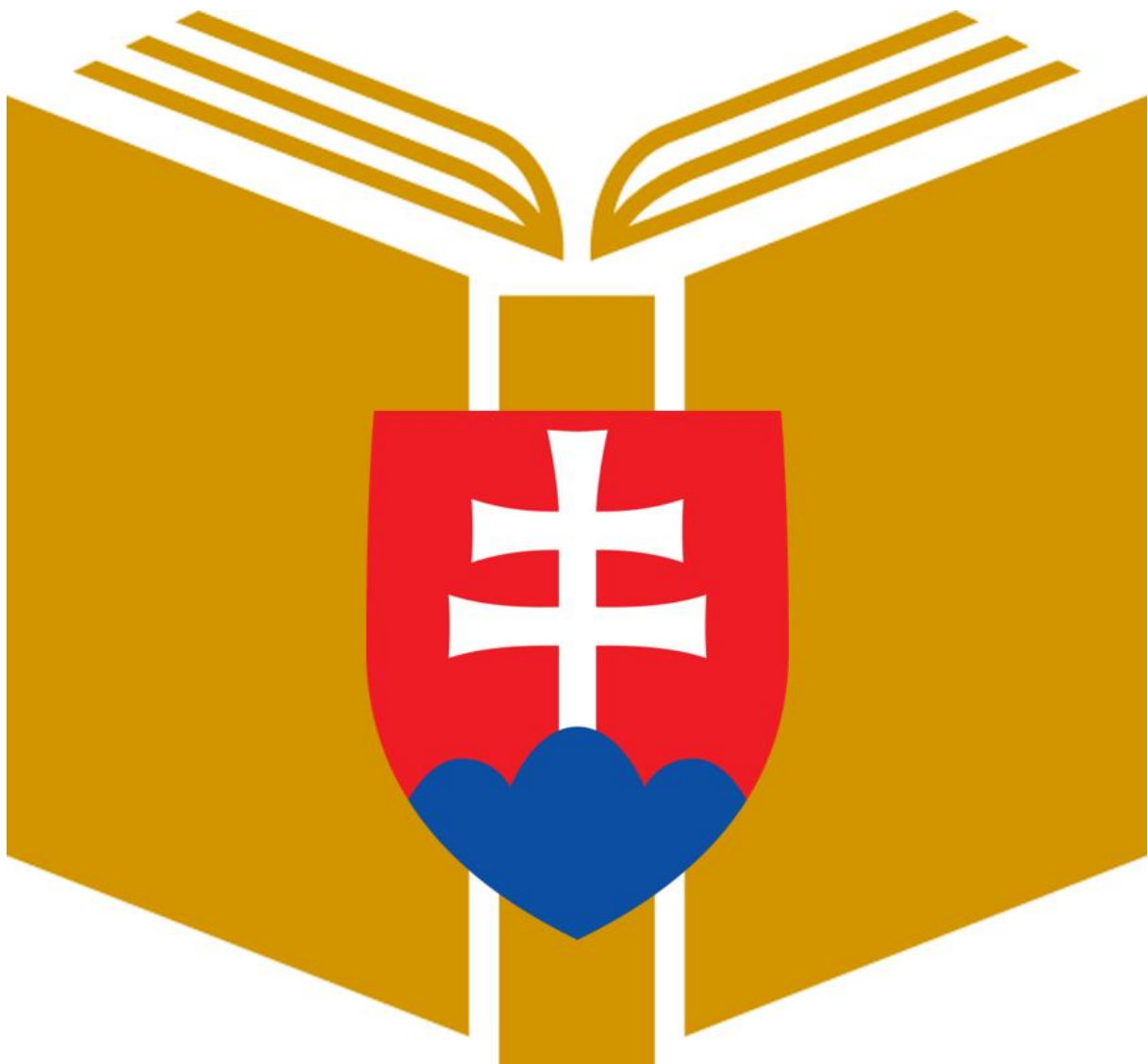

**ZÁVEREČNÁ SPRÁVA Z DRUHÉHO
NÁRODNÉHO HODNOTENIA RIZÍK
LEGALIZÁCIE VÝNOSOV Z TRESTNEJ
ČINNOSTI A FINANCOVANIA
TERORIZMU**

OBSAH

OBSAH	2
ÚVOD.....	4
ML HROZBY	7
KLÚČOVÉ ZISTENIA HODNOTENIA HROZIEB	7
ML ZRANITELNOSŤ	19
RIZIKO LEGALIZÁCIE VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI NA NÁRODNEJ ÚROVNI	22
1. ÚROVEŇ HROZBY LEGALIZÁCIE VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI NA NÁRODNEJ ÚROVNI.....	22
2. ZHODNOTENIE ZÁKLADNÝCH ZDROJOVÝCH ML HROZIEB VYPLÝVAJÚCICH Z JEDNOTLIVÝCH DRUHOV KRIMINALITY A SÚVISIACICH FORIEM PÁCHANIA TRESTNEJ ČINNOSTI	24
2.1 Násilná kriminalita	26
2.2 Mravnostná kriminalita	31
2.3 Majetková kriminalita	37
2.4 Ekonomická (hospodárska) kriminalita	41
2.5 Trestné činy korupcie	64
2.6 Drogová kriminalita a tzv. farmaceutická trestné činnosť	72
2.7 Organizovaná forma páchania trestnej činnosti	77
2.8 Cybercrime	84
2.9 ML hrozby z pohľadu SOCTA	91
2.10 Environmentálna kriminalita.....	92
3. IDENTIFIKÁCIA ŠPECIFICKÝCH ML HROZIEB ZALOŽENÁ NA ANALÝZE VYŠETROVANÝCH, STÍHANÝCH A PRÁVOPLATNE ODSÚDENÝCH PRÍPADOV LEGALIZÁCIE VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI	97
3.1 Problematika identifikácie výnosov z trestnej činnosti v kontexte identifikácie ML hrozieb.....	97
3.2 Posúdenie rozsahu a charakteru záchytu, vyšetrovaných, trestne stíhaných a právoplatne odsúdených prípadov legalizácie výnosov z trestnej činnosti.....	101
3.3 Zloženie predikatívnych trestných činov pri posudzovaných trestných stíhaniach legalizácie príjmu z trestnej činnosti	108
3.4 Výnosy pri posudzovaných trestných stíhaniach legalizácie príjmu z trestnej činnosti.....	111

3.5 Charakteristika metód a typológie pri posudzovaných trestných stíhaniach legalizácie príjmu z trestnej činnosti.....	121
3.6 Cieľová krajina a krajina pôvodu.....	122
3.7 Použité služby (produkty) a zainteresované sektory a inštitúcie	125
3.8 Identifikácia hrozieb v jednotlivých sektoroch.....	126
3.9 Počet objasnených prípadov.....	129
3.10 Počet zúčastnených subjektov.....	129
3.11 Závery z analýzy posudzovaných trestných stíhaní legalizácie výnosu z trestnej činnosti	130
4. NAJDÔLEŽITEJŠIE HROZBY A SÚVISIACE TRENDY	134
5. ZRANITEĽNOSŤ KRAJINY V OBLASTI BOJA PROTI LEGALIZÁCII VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI.....	140
5.1 Schopnosť krajiny bojovať proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti.....	140
5.2 Celková zraniteľnosť sektorov.....	142
5.3 Faktory, ktoré ovplyvňujú schopnosť krajiny bojovať proti legalizácii	146
6. HODNOTENIE RIZÍK V SÚVISLOSTI S VIRTUÁLNYMI MENAMI	200
7. RIZIKO FINANCOVANIA TERORIZMU	203
8. BANKOVÝ SEKTOR	253
8.1 Produktová zraniteľnosť.....	272
9. SEKTOR NEFINANČNÝCH SUBJEKTOV A PROFESIÍ.....	286
9.1 Zhodnotenie zraniteľnosti a analýza celého nefinančného sektora z pohľadu určených hodnotených premenných.....	286
9.3 Vyhodnotenie úloh z predchádzajúceho NHR za nefinančný sektor za roky 2011 až 2015.	305
10. SEKTOR OSTATNÝCH FINANČNÝCH INŠTITÚCIÍ	307
11. SEKTOR POISŤOVNÍCTVA	347
12. SEKTOR KAPITÁLOVÝ TRH (KT).....	382
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	415

ÚVOD

SR je stredoeurópským štátom a členským štátom EÚ, s rozlohou aj počtom obyvateľov patrí medzi menšie štáty. SR susedí s piatimi štátmi: Česká republika, Maďarsko, Poľská republika, Rakúska republika a Ukrajina. SR nie je významným finančným centrom, má otvorenú ekonomiku a je otvorená zahraničným investíciám, ktoré majú pozitívny vplyv na ekonomický rast, na rast produktivity práce, na rast zamestnanosti a na konkurencieschopnosť krajiny. V období r. 2016 až 2019 bol v SR spočiatku zaznamenaný pozitívny ekonomický a hospodársky vývoj a znižovanie nezamestnanosti na celorepublikovej úrovni, avšak ku koncu r. 2019 bol zaznamenaný pokles rastu slovenskej ekonomiky, čo bolo spôsobené najmä slabým zahraničným dopytom. Zároveň bolo zaznamenané znižovanie miery a závažnosti kriminality a inej protispoločenskej činnosti.

Zlomovým momentom, ktorý výrazne ovplyvnil vývoj v oblasti právneho štátu, demokracie i bezpečnosti v SR, bola vražda investigatívneho novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Marty Kušnírovej, ku ktorej došlo vo februári 2018. Samotný skutok a jeho vyšetrovanie spôsobili celospoločenský verejný tlak, politické a spoločenské zmeny v širšom rámci.

Dôležitým faktorom pri stanovení úrovne rizika bol obsah súvisiacej analýzy v Správe z 5. kola hodnotenia SR v oblasti opatrení boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu, keďže hodnotené obdobia sa vo veľkej miere prelínajú. Správu z 5. kola hodnotenia SR vypracoval Výbor expertov z Rady Európy Moneyval, ktorí hodnotili technický súlad opatrení v oblasti boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu (legislatívny rámec) a efektivitu týchto opatrení. K 5. kolu hodnotenia SR v oblasti opatrení proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu poskytovali podklady zástupcovia zo štátneho aj so súkromného sektora. Hodnotiaci návšteva expertov z Výboru Rady Európy Moneyval bola realizovaná v dňoch 7. – 18. októbra 2019 v Bratislave, správa z hodnotenia bola prijatá na 60. plenárnom zasadnutí Moneyval (16. septembra 2020).

Významným medzníkom v oblasti boja proti AML/CFT bolo prijatie Akčného plánu boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu a financovaniu zbraní hromadného ničenia na obdobie r. 2019 až 2022 (ďalej len „Akčný plán“), ktorý vláda SR schválila 7. mája 2019. Akčný plán obsahoval opatrenia na odstránenie a zmiernenie rizík, ktoré boli identifikované v prvom kole NHR.

SR nie je vnímaná z hľadiska rizika medzinárodnej legalizácie ako významná krajina, čo potvrdzujú aj zistenia a výsledky NHR. V hodnotiacom období boli prijaté viaceré opatrenia, ktoré boli prínosom v boji proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu v legislatívnej oblasti, kde boli prijaté dôležité zákony napr. zákon č. 444/2015 Z. z. ktorým bolo s účinnosťou od 1. januára 2016 novelizovaných 16 zákonov (tzv. protiteroristický balíček), zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tzv. protischránkový zákon, ktorý poskytuje väčšiu transparentnosť v oblasti obchodovania štátu so súkromným

sektorom), zákon č. 52/2018 Z. z., ktorým sa novelizoval AML zákon, zákon č. 346/2018 Z. z. o registri mimovládnych neziskových organizácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v problematike konečných užívateľov výhod boli definovaní v AML zákone koneční užívatelia výhod právnických osôb a združení majetku, bol vytvorený centrálny register konečných užívateľov výhod.

V projekte NHR bol opätovne podporne použitý hodnotiaci nástroj Svetovej banky s prispôbením na právny systém SR. Projekt NHR koordinovala FSJ. Bolo vytvorených osem pracovných tímov, v ktorých pôsobilo 86 zástupcov NES-LP. Do NES-LP nominovali svojich zástupcov MS SR, MF SR, NBS, GP SR, MO SR, MH SR, vybrané útvary P PZ, SIS a takisto profesijné združenia a komory. Päť pracovných tímov v rámci projektu NHR bolo zameraných na identifikáciu rizík v konkrétnych sektoroch (sektor bankovníctva, sektor poisťovníctva, sektor kapitálového trhu, sektor nefinančných subjektov a profesií, sektor ostatných finančných inštitúcií) a tri pracovné tímy boli zamerané na hodnotenie hrozieb, na hodnotenie zraniteľnosti a na hodnotenie financovania terorizmu.

Celková **ÚROVEŇ RIZIKA** legalizácie výnosov z trestnej činnosti je na **STREDNE VYSOKEJ ÚROVNI**.

Celková úroveň **HROZIEB** je **STREDNE VYSOKÁ**.

Celková úroveň **ZRANITEĽNOSTI** je na **STREDNEJ ÚROVNI**.

V porovnaní s predchádzajúcim NHR za hodnotiace obdobie r. 2011 až 2015 bola rovnako identifikovaná stredne vysoká úroveň pri celkovej úrovni rizika a pri celkovej úrovni hrozieb, pri celkovej úrovni zraniteľnosti bolo identifikované mierne zlepšenie zo stredne vysokej úrovne na strednú úroveň. V celom texte správy z NHR sa používa pojem „legalizácia výnosu z trestnej činnosti“, ktorý nahradil pojem „legalizácia príjmu z trestnej činnosti“. Táto zmena bola vykonaná na základe zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bol novelizovaný zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a s účinnosťou od 1. januára 2021 sa zmenil názov trestného činu v § 233 Trestného

zákona z pôvodného pojmu „legalizácia príjmu z trestnej činnosti“ na pojem „legalizácia výnosu z trestnej činnosti“.

Oproti prvému NHR bola, v zmysle odporúčaní z procesu 5. kola hodnotenia SR Výborom expertov Rady Európy Moneyval **vykonaná podrobnejšia analýza rizika financovania terorizmu**, s využitím dostupných metodík FATF. Celková ÚROVEŇ RIZIKA financovania terorizmu v podmienkach SR je na **STREDNEJ** úrovni. Celková úroveň HROZBY financovania terorizmu v podmienkach SR bola na základe vyhodnotenia zhromaždených informácií a dát určená na **STREDNEJ** úrovni a celková úroveň ZRANITEĽNOSTI bola určená na **STREDNE NÍZKEJ** úrovni.

Aktuálne NHR je možné považovať za tranzitívne, a to nielen z dôvodu, že sa prelína s procesom 5. kola hodnotenia Výborom expertov Rady Európy Moneyval, ale najmä vzhľadom na skutočnosť, že opatrenia substantívneho charakteru prijímané v zmysle akčného plánu nadväzujúceho na prvé NHR začínali prinášať reálne výsledky v oblasti zmeny kvality AML/CFT prostredia v druhej polovici roku 2019, resp. niektoré boli prijaté až v roku 2020 s účinnosťou od roku 2021 (napr. zákon č. 312/2020 Z z.). Súčasne je zrejmé, že nadväzujúci akčný plán je potrebné vnímať komplementárne k procesom prijímania opatrení za účelom odstraňovania zistených nedostatkov a navrhovaných odporúčaní v správe z 5. kola hodnotenia Výborom expertov Rady Európy Moneyval. Predpokladáme, že synergia uvedených procesov by sa mala prejavíť v horizonte dvoch rokov, z tohto dôvodu sa predpokladá predloženie ďalšieho NHR v roku 2024, za obdobie rokov 2020-2023.

ML HROZBY

Modul pre hodnotenie hrozieb pomáha určiť vnútroštátnu „úroveň hrozby“ prania špinavých peňazí, ktorá je vyjadrená v päť-bodovej stupnici od „nízkej“ po „vysokú“. Cieľom je vyvodit' záver, ktoré oblasti systému v krajine prinášajú potencionálne vyššie riziko prania špinavých peňazí a ktoré naopak nižšie riziko, aby bolo možné na tieto oblasti primerane reagovať a zmierniť ich alebo ich úplne odstrániť. Hrozby sú definované ako skutočnosti alebo konanie osôb, ktoré môžu spôsobiť ujmu štátu, verejnosti či ekonomike. Závažnosť týchto hrozieb závisí na rôznych všeobecných prvkoch, ktoré sú premietnuté v metodike Svetovej banky, avšak vzťahnutých na špecifiká krajiny. Čím je hrozba prania špinavých peňazí vyššia, tým vyššia je aj národná úroveň rizika prania špinavých peňazí.

Hodnotenie hrozieb prania špinavých peňazí bolo zamerané na získavanie údajov o predikatívnych trestných činoch, trestných konaniach týkajúcich sa predikatívnych trestných činov a trestného činu prania špinavých peňazí, cezhraničné hrozby, typológie prania špinavých peňazí, trendy, vysoko rizikové odvetvia, vysoko rizikové typy obchodných spoločností, činnosť skupín organizovaného zločinu.

KLÚČOVÉ ZISTENIA HODNOTENIA HROZIEB

HROZBA LEGALIZÁCIE VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI JE STREDNE VYSOKÁ, SO STÚPAJÚCIM TRENDOM.

ROZSAH NEZAZNAMENANÝCH A V TRESTNOM STÍHANÍ NEPOSTIHNUTÝCH VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI JE PODSTATNE VYŠŠÍ.

Toto kľúčové zistenie sa oproti predchádzajúcemu obdobiu de facto nezmenilo, čiastočné zmeny boli zaznamenané v rámcových hrozbách a v súvisiacich trendoch.

Na základe celkového kontextu dlhodobého vývoja kriminality a **určenia potenciálu druhu** kriminality a jednotlivých predikatívnych trestných činov ako zdrojovej oblasti generovania výnosov z trestnej činnosti, bola určená predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov a stanovené nasledovné **RÁMCOVÉ ML HROZBY A SÚVISIACE TRENDY**:

		Hrozba ML					Trend		
		Vysoká	Stredne vysoká	Stredná	Stredne nízka	Nízka	Bezo zmeny	Stúpajúci	Klesajúci
	Predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov z každých TČ.								
Organizovaná kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší	X							X
Cybercrime	pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne		X					X	

	vyšší								
Environmentálna kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je (nepomerne) vyšší		X					X	
Ekonomická kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je (nepomerne) vyšší		X				X		
Drogová kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší		X					X	
Trestné činy korupcie	pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší		X				X		
Majetková kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je mierne vyšší				X				X
Násilná kriminalita	okrem nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami, kde je pomer nezaznamenaných výnosov podstatne vyšší, nie je pri násilnej kriminalite pomer nezaznamenaných výnosov významný				X				X
Mravnostná kriminalita	okrem obchodovania s ľuďmi, kde je pomer nezaznamenaných výnosov vyšší, nie je pri mravnostnej kriminalite pomer nezaznamenaných výnosov významný				X			X	

Organizovaná kriminalita

Úroveň ML hrozby v prípadoch organizovaných foriem trestnej činnosti ostáva vysoká, osobitne s prihliadnutím na objem generovaných výnosov, objem neidentifikovaných výnosov, povahu, spoločenskú nebezpečnosť a rozsah súvisiacej trestnej činnosti pri predikatívnych trestných činoch s vyrovnanou tendenciou, avšak s transformáciou v oblasti druhej kriminality s výrazným posunom k ekonomickej trestnej činnosti.

Z hľadiska prognózy vývoja možno predpokladať, že dôjde k zintenzívneniu trestnej činnosti generujúcej najväčšie objemy nelegálnych výnosov ako sú daňové podvody najmä na DPH, nelegálny dovoz/pašovanie vysokozdaniteľných tovarov, korupcia pri výbere dodávateľov a vydávaní rôznych povolení a prideľovaní dotácií a v oblasti výroby a obchodovania s drogami.

Za hrozbu bude potrebné považovať aj zvýšenie nelegálnych výnosov pre slovenské subjekty vybavujúce prechodné pobyty pre cudzincov v SR, najmä za účelom podnikania.

Organizovaná forma kriminality predstavuje trvalú ML hrozbu s nezmenenou amplitúdou trendu, avšak s výraznou zmenou charakteru páchania trestnej činnosti smerom k ekonomickej trestnej činnosti.

Cybercrime

Cybercrime predstavuje v slovenskom kontexte už ustálený, i keď z hľadiska foriem stále dynamicky rozvíjajúci sa, druh páchania kriminality. Najzávažnejšie formy cybercrime predstavujú stredne vysokú ML hrozbu so stúpajúcou tendenciou, ale taktiež aj stúpajúcou objasnenosťou. Pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší. Zaznamenané útoky v kybernetickom priestore prekonávajú tradičnú trestnú činnosť, stávajú sa horizontálnym prvkom jej páchania. Osobitnú hrozbu s tendenciou rastu predstavuje existencia digitálnych mien.

Pri cybercrime bude možné do budúca sledovať jej vysokú latentnosť v páchaní trestných činov na sociálnych sieťach v tzv. kyberpriestore. Možno identifikovať aj vzostup súvisiacej čiernej ekonomiky, pričom objem, rozsah a materiálne škody, páchané kybernetickým zločinom, budú vysoké so stúpajúcou tendenciou.

Environmentálna kriminalita

Pri hodnotení environmentálnej kriminality možno konštatovať, že len niektoré formy environmentálnej trestnej činnosti, najmä nelegálne aktivity s odpadom (protiprávny dovoz, ukladanie a zneškodňovanie), nelegálny obchod s drevom a nelegálny obchod s ohrozenými druhmi rastlín a živočíchov, majú rozsiahly medzinárodný rozmer, pričom táto trestná činnosť má vysoké finančné výnosy.

S prihliadnutím na nepriaznivý vývoj v oblasti nakladania s odpadmi očakávame masívny rozvoj trestnej činnosti v tejto oblasti, kde bude dochádzať k rozšíreniu popísaných praktík ako je falšovanie dokladov o množstve a druhu odpadu, falšovanie dokladov o legálnom zneškodnení odpadu a zatajovanie ukladania, či vypúšťania odpadov do životného prostredia, s cieľom získať finančné prostriedky „ušetrením“ nákladov na ich legálnu likvidáciu.

Ekonomická (hospodárska) kriminalita

ML hrozba pri ekonomickej (hospodárskej) kriminalite, najmä s ohľadom na výšku spôsobenej škody a objasnenosť ekonomických trestných činov, ktorá je v sledovanom období v rozpätí od 48,42 % do 52,95 %, je stredná s trvalo nemennou tendenciou úrovne, pričom predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov je (nepomerne) vyššia.

Z hľadiska ML hrozby majú potenciál generovania výnosov z ekonomickej kriminality len niektoré trestné činy, a to najmä:

- daňová trestná činnosť, najmä:
 - a) **skrátenie dane a poistného (vysoká hrozba**, klesajúci trend, pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší),
 - b) **neodvedenie dane a poistného (stredne vysoká hrozba**, trend bezo zmeny, pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší) a
- určité typy podvodného konania, najmä:
 - a) podvody založené na chýbajúcom obchodnom subjekte tzv. **MTIC podvody (stredne vysoká hrozba**, stúpajúci trend, pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší),
 - b) podvody založené na základe predstieraného pokynu nadriadeného tzv. **CEO podvody (stredne vysoká hrozba**, trend bezo zmeny, pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší),
 - c) **subvenčný podvod a podvodný úpadok (stredne vysoká hrozba**, klesajúci trend, pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší).

Osobitnú ML hrozbu predstavujú:

- Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie (stredná hrozba, trend bezo zmeny, pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší),
- Poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie a machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe (stredná hrozba, stúpajúci trend, pomer nezaznamenaných výnosov je mierne vyšší).

ML hrozba pri daňových trestných činoch je stredne vysoká až vysoká. Predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov resp. objem získaného prospechu, je nepomerne vyšší než pri reportovanej trestnej činnosti. Aj napriek prijatým opatreniam je vzhľadom na neustálu transformáciu modus operandi týchto trestných činov, trend ML hrozby bezo zmeny, okrem nezaplatenia dane a poistného, ktorý má mierne stúpajúcu tendenciu. Významný potenciál ML hrozby predstavuje odčerpávanie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty a trvalou hrozbou so stúpajúcim trendom je aj trestná činnosť v podobe karuselových podvodov.

Osobitne ako **vysokú je potrebné hodnotiť ML hrozbu vyplývajúcu zo zneužívania foriem a schém obchodných spoločností**, kde existuje významný nepomer medzi odhalenou a latentnou trestnou činnosťou. Objem identifikovaných generovaných výnosov je bez vykonávania proaktívneho finančného vyšetrovania výrazne nižší ako je skutočne generovaný. **Osobitnú výzvu pre subjekty AML/CFT predstavuje dynamika vývoja a transformácie mechanizmu ich zneužívania.** Významný stupeň ML hrozby s mierne zvýšenou tendenciou z hľadiska spôsobu páchania trestnej činnosti a pomeru nezisteného objemu generovaných výnosov predstavujú tzv. CEO podvody.

Najväčšiu ML hrozbu možno vidieť u právnických osôb podnikajúcich v sektore bankovníctva, v sektore obchodu a služieb, sprostredkovateľskej a poradenskej činnosti. Najviac rizikovou formou používanej právnickej osoby na ML je spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť.

Pri poškodzovaní finančných záujmov Európskych spoločenstiev je ML hrozba strednej úrovne s trendom bezo zmeny.

Vzhľadom k predpokladu, že ekonomická kriminalita v podmienkach SR bude mať vzostupnú tendenciu, **bude mať progresívny charakter aj súvisiaca ML hrozba.**

Aj napriek prijímaným opatreniam potenciál generovania výnosov prostredníctvom daňovej trestnej činnosti ostáva mimoriadne významný a predstavuje stále vysokú úroveň ML hrozby, osobitne pokiaľ sa táto trestná činnosť bude páchať organizovane, na pozadí korupčných praktík a s vysokou sofistikovanosťou.

Drogová kriminalita

Z hľadiska generovania výnosov z drogovej a tzv. farmaceutickej trestnej činnosti **môžeme hovoriť o stredne vysokej ML hrozbe so stúpajúcim trendom**, pričom predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov je podstatne vyššia. Rovnaký charakter má aj jej organizovaná forma.

Na základe vývoja je možné predpokladať, že **bude pokračovať zvyšovanie konzumácie marihuany a metamfetamínu**, ich produkcia, dovoz, distribúcia, ako aj záujem o prekursor potrebné k výrobe metamfetamínu.

Možno predpokladať aj **zvyšovania konzumácie nových psychoaktívnych látok** spojených s ich zaobstarávaním cez internet a zneužívanie kuriérskych a poštových služieb na ich dovoz. Nárast je možné očakávať aj v oblasti tzv. farmaceutickej kriminality.

Tieto tendencie znamenajú rast dopytu a konzekventne aj dopady na zvyšovanie objemu generovaných výnosov z tejto trestnej činnosti.

Trestné činy korupcie

Z hľadiska hrozby generovania výnosov z trestnej činnosti korupcia predstavuje stredne vysokú úroveň ML hrozby, bez podstatných výkyvov v jej trende, najmä s odkazom na skutočnosť, že predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov je vzhľadom na ich

charakter určite vyššia v porovnaní s identifikovanými výnosmi v rámci reálne stíhanej korupčnej trestnej činnosti. Reálnu ML hrozbu však i naďalej bude predstavovať len veľká, systémová korupcia.

Majetková kriminalita

ML hrozba pri majetkovej kriminalite je stredne nízka s klesajúcim trendom. Pomer výšky nezaznamenaných výnosov je mierne vyšší, významným ML faktorom je však skutočnosť, že percentuálny podiel je takmer 55,42 % na celkovom stíhaní osôb v SR. Stále najväčší potenciál generovania výnosov z jednotlivých majetkových trestných činov má trestný čin krádeže vecí vysokej hodnoty a organizované formy, ktorých predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov je mierne vyššia. Toto však neplatí pri celkovej ML hrozbe majetkovej kriminality.

Vzhľadom k predpokladu, že sa očakáva pretrvávanie vyššej miery latencie pri majetkovej trestnej činnosti bude hrozba legalizácie výnosov z tohto druhu trestnej činnosti na rovnakej úrovni ako doposiaľ, resp. bude mať mierne akceleračný trend v segmente vecí vysokej hodnoty.

Násilná kriminalita

Z hľadiska celkovej ML hrozby násilnej kriminality môžeme hovoriť o **stredne nízkej hrozbe s klesajúcim trendom**. Avšak s výnimkou trestnej činnosti týkajúcej sa **nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami**, pri ktorej je pomer nezaznamenaných výnosov podstatne vyšší ako hodnota zistených výnosov, ML hrozba tejto konkrétnej trestnej činnosti je **stredne vysoká s trendom bezo zmeny**.

Vo všeobecnosti je možné predpokladať, že násilná kriminalita bude vo vzťahu možného generovania výnosov z trestnej činnosti a ich následnej legalizácii zohrávať i naďalej marginálny význam, bez významnej zmeny tendencie. I naďalej je však za ML hrozbu potrebné považovať organizovanú formu páchania niektorých druhov násilnej kriminality a obchodovania so zbraňami.

Mravnostná kriminalita

Z hľadiska ML hrozby má **potenciál generovania výnosov z trestnej činnosti najmä obchodovanie s ľuďmi** (predovšetkým sexuálne a pracovné vykorisťovanie, nútené žobranie), pri ktorom je pomer nezaznamenaných výnosov vyšší ako hodnota zistených výnosov s prihliadnutím na túto skutočnosť ML hrozba je stredne nízka a trend vývoja je bezo zmeny. **Z hľadiska mravnostnej kriminality ako celku však nie je pomer ML hrozby z hľadiska nezaznamenaných výnosov významný.**

Z trestných činov detskej pornografie stredne nízku ML hrozbu predstavuje trestný čin rozširovania detskej pornografie so stúpajúcim trendom, avšak najmä v súvislosti s cybercrime. Predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov je ťažko odhadnuteľná, avšak určite vyššia ako pri reportovanej kriminalite.

Vo všeobecnosti je možné predpokladať **nárast komerčne motivovanej mravnostnej trestnej činnosti** (kupliarstva, obchodovania so ženami a deťmi a pod.), ktorá je zdrojom nelegálnych výnosov a bude tak predstavovať najvyššiu mieru ML hrozby z tohto druhu kriminality. Bude stále narastať vplyv a význam internetu pre rozširovanie mravnostnej kriminality (okrem prípadov kupliarstva), ktorý predstavuje významný faktor ML hrozby.

KVALITA REÁLNE VYŠETROVANÝCH A TRESTNE STÍHANÝCH PRÍPADOV LEGALIZÁCIE VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI NEODZRKADLOVALA ZÁVAŽNOSŤ ODHALENEJ PREDIKATÍVNEJ TRESTNEJ ČINNOSTI.

V POROVNANÍ S I. KOLOM NHR, KEDY BOLO ODNÍMANIE VÝNOSOV PRIAMYMI NÁSTROJMI V ML PRÍPADOCH UKLADANÉ MINIMÁLNE, DOŠLO LEN K MIERNEJ POZITÍVNEJ ZMENE.

JE MOŽNO KONŠTATOVAŤ POZITÍVNE TENDENCIE V POČETNOSTI A OBJEME ZAISTENIA VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI. AVŠAK AJ NAPRIEK TOMUTO ČIASŤOČNE POZITÍVNEMU TRENDU, V OBLASTI UKLADANIA MAJETKOVÝCH TRESTOV, TENTO POKROK UŽ NIE JE TAKÝ VÝZNAMNÝ A V OBLASTI SKUTOČNÉHO ODOBROTIA VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI JE ÚPLNE NEDOSTATOČNÝ.

CELKOVO TAK MECHANIZMUS IDENTIFIKÁCIE, ZAISTENIA A ODOBROTIA VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI PROSTREDNÍCTVOM TRESTNÉHO KONANIA NIE JE VÝZNAMNÝM FAKTOROM OBMEDZENIA CIRKULÁCIE „ŠPINAVÝCH PEŇAZÍ“ V EKONOMIKE.

Analýza jednoznačne potvrdila skutočnosť, že aj napriek schopnosti postihovať všetky druhy legalizácie (samopranie, autonómna legalizácia výnosov z trestnej činnosti, resp. ich legalizácia tretími osobami), vrátane postihovania legalizácie výnosov generovanej trestnou činnosťou v zahraničí, a aj napriek zvýšeniu počtu vyšetrení, trestných stíhaní a odsúdení za legalizáciu výnosov z trestnej činnosti, väčšina sa však týkala jednoduchých majetkových trestných činov, a len postupne sa zvyšuje podiel **tzv. High Profile Cases**.

Celkovo, aj napriek prijatiu viacerých opatrení, v období 2016-2019 nie je možno konštatovať ani len ustálený pozitívny trend v oblasti kvantitatívneho nárastu počtu odhaľovania, vyšetrenia, resp. odsúdení v uvedenej oblasti.

Postihovanie právnických osôb za legalizáciu výnosov z trestnej činnosti zostáva i naďalej výzvou.

Kvalitatívnu zmenu však registrujeme koncom roka 2019 a v roku 2020, ktorú je okrem iných faktorov potrebné pripísať aj fungovaniu opatrení prijatých v rámci plnenia akčného plánu k predchádzajúcemu NHR (napr. v oblasti finančného vyšetrenia, resp. v oblasti zmeny mentality, nastavenia OČTK so zameraním na uplatňovanie follow the money principle). V tomto období boli začaté viaceré trestné stíhanie za organizovanú formu korupcie a ďalšie druhy ekonomickej kriminality (ale napr. aj kriminality v oblasti životného prostredia) páchané organizovanou formou vrátane súvisiaceho momentu legalizácie výnosov

takto generovaných výnosov z trestnej činnosti. V procese vykonávania tohto NHR sa však tieto trestné veci nachádzali v prevažnej miere v prípravnom konaní, resp. ešte neboli k dispozícii právoplatné rozhodnutia súdov.

Zatiaľ čo sa právnické osoby často používajú ako prostriedky na účely legalizácie, za ML **zatiaľ nebola právoplatne odsúdená žiadna právnická osoba**, realizujú sa však niektoré prebiehajúce vyšetrovania.

Aj napriek niekoľkým odsúdeniam týkajúcich sa organizovaného zločinu, obchodovania s ľuďmi a drogami, výsledky postihovania výnosov generovaných organizovanou formou kriminality sú skromné.

Absolútne v rozpore s identifikovanou hrozbou predchádzajúcim NHR - hmatateľné výsledky pri stíhaní a odsúdení ML prípadov v súvislosti s korupciou, neboli vôbec dosiahnuté. Pozitívny trend aj v tejto oblasti registrujeme od konca roka 2019.

Absencia reálneho proaktívneho paralelného finančného vyšetrovania od najrannejších štádií protiprávneho konania a konzumpcia skutku jednoduchej formy legalizácie do predikatívneho trestného činu je najväčším zdrojom neefektívneho systému odhaľovania a generovania závažných prípadov legalizácie výnosov z trestnej činnosti.

V sledovanom období rokov 2016 až 2019 bolo orgánmi polície posudzovaných 336 ML prípadov, čo z celkového počtu 69 635 všetkých spáchaných trestných činov predstavuje len 0,48 % podiel.

Aj napriek určitému zlepšeniu stále nie sú dostatočne systematicky zbierané štatistické údaje o predikatívnej trestnej činnosti v štádiu začatia trestného stíhania.

Prokuratúra v súvislosti s legalizáciou (§§ 233, 234) za obdobie 2016-2019

- ukončila trestné stíhanie
 - o neznámych osôb v 421 prípadoch
 - o známych osôb v 245 prípadoch
- z toho v 149 prípadoch podala obžalobu a v 17 prípadoch uzavrela DoVaT, 10x podmienene zastavila trestné stíhanie

Základný prehľad kvantitatívnych ukazovateľov trestného stíhania legalizácie výnosov z trestnej činnosti za hodnotené obdobie						
legalizácia					SPOLU	trend
	2016	2017	2018	2019	2016 - 2019	
Počet zdržaných NOO spolu	199	123	71	65	458	↓
Počet zdržaných NOO povinnou osobou / FIU	194/5	118/5	69/2	62/3	443/15	↓

Odstúpenie zdržaných NOO OČTK		148	87	44	43	322	↓
Odstúpenie informácií FIU s podozrením na ML pre OČTK		388	273	159	145	965	↓
Začaté trestné stíhanie		130	209	149	66	554	↕
Ukončené trestné stíhanie neznámych osôb		118	110	93	100	421	↕
Ukončené trestné stíhanie známych osôb z toho:		81	75	36	53	245	↕
Obžalovaných osôb		39	58	20	32	149	↕
Návrh na DoVaT		5	10	0	2	17	↕
Σ		44	68	20	34	166	↕
Prerušené trestné stíhanie		105	98	93	8	304	↓
Odsúdených osôb		17	26	18	13	74	↕
Pozdržanie výnosov (všetky povinné osoby)		5.565.757	3.062.393	509.659	1.642.993	10.780.802	↕
Zaistenie výnosov (len peniaze, €) v rámci prípravného konania – legalizácia/ostatné tr. činy		63/6.078.580/2.416.882	52/3.028.430/17.212.353	52/1.192.072/60.089.430	48/3.449.150/885.144	215/13.748.520/80.603.810	↑
		252,00%	17,59%	1,98%	389,67%	17,06%	
Zaistenie celkom		8.495.462	20.240.783	61.281.502	4.334.294	94.352.330	↑
Majetkové rozhodnutia ML/ostatné	§ 58	4/15	6/23	0/23	1/18	11/79	↑
	§ 60	0/821	0/855	1/863	3/560	4/3099	
	§ 83	0/51	0/63	0/71	1/17	1/202	
	§ 56	1/454	0/496	0/596	1/618	2/2137	↑
Reálne odobraté výnosy v € na základe majetkových rozhodnutí v trestnom stíhaní		71.835,88	76.197,82	1.957.672,11	1.094.999,05	3.201.004,86	↑

Uvedené je možné dokumentovať na nasledovných zisteniach analýzy ukončených trstených stíhaní legalizácie výnosov z trestnej činnosti za hodnotené obdobie.

Súvisiace predikatívne trestné činy:

- Až 58,93 % skutkov zo začatých trestných stíhaní bolo spáchaných formou podvodu. Išlo najmä o podvody spáchané v zahraničí s následným neoprávneným prevodom finančných prostriedkov, pričom v uvedenej skupine bol vo zvýšenej miere s podielom 12,12 % zistený aj podvod na základe pokynu „falošného“ manažéra tzv. CEO podvod,
- Nasleduje s podielom 33,63 % krádež podľa § 212 Trestného zákona (najmä krádež motorového vozidla). Ostatné predikatívne trestné činy¹ sa vyskytovali len okrajovo s podielom 5,95 %,
- **Táto situácia sa však nepotvrdila pri posúdení právoplatne ukončených trestných veciach legalizácie výnosov z trestnej činnosti. Tu i naďalej prevažovali trestné veci legalizácie odcudzených motorových vozidiel (takmer 19% právoplatne odsúdených trestných vecí), resp. asociované trestné činy (falšovanie a pozmeňovanie identifikačných údajov motorového vozidla). Pri tomto druhu trestnej činnosti boli identifikované všetky druhy legalizácie (samopranie, autonómne pranie ako aj pranie treťou osobou). Podvodné konanie a sprenevera predstavovali predikatívnu trestnú činnosť v 9 %. Tu je však dôležité uviesť, že prevažovala forma legalizácie treťou osobou, resp. autonómne pranie. V 6 prípadoch (4 %) bol dosiahnutý odsudzujúci rozsudok spojený s predikatívnou trestnou činnosťou páchanou organizovanou formou Autonómne pranie, resp. samopranie). Falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky bol identifikovaný ako často využívaný nástroj páchania predikatívnej trestnej činnosti, resp. súvisiacej legalizácie,**
- Viac ako polovica výnosov z trestnej činnosti je predmetom aktuálnej bezprostrednej spotreby páchatelom predikatívneho trestného činu, bez osobitných prvkov legalizačného momentu,
- Z hľadiska použitých služieb (produkty) a zainteresovaných sektorov a inštitúcií z analýzy všetkých ML prípadov vyplýva, že najčastejšie išlo o bankový prevod finančnej hotovosti (63,69 % ML prípadov), držbu a užívanie (12,80 % ML prípadov), ML prípady v súvislosti s legalizovaním odcudzených vozidiel (kontrola originality, ODI a okresný úrad, spoločne s 12,20 % podielom) a o bežný predaj (6,85 % ML prípadov). Ostatné sektory sa vyskytovali len sporadicky,
- Na ML prípadoch bolo zúčastnených spolu 491 Slovákov a 368 cudzincov,

¹ Sp

renevera, Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, Porušenie predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru, Falšovanie a pozmeňovanie kontrolných technických opatrení na označenie tovaru, Nepovolená výroba liehu, tabaku a tabakových výrobkov, Prevádzachstvo, Prijímanie úplatku, Skrátenie dane a poistného, Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny, Poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie, Subvenčný podvod, Úverový podvod, Neodvedenie dane a poistného.

- Páchanie ML prípadov a ich predikatívnych trestných činov bolo v podstatnej väčšine vykonané na území SR a z pohľadu možnej objasnenosti skutkov sa medzinárodný prvok objavuje len v obmedzenej miere. Z analýzy odsúdených prípadov vyplýva, že **krajinami kde došlo ku generovaniu v SR prepraného výnosu sú okrem SR (5x) - 2x Česká republika , 1x USA, 1x Kajmanské Ostrovy aj 1x Čína. Krajiny, kde bol výnos smerovaný, umiestnený alebo legalizovaný (ak nebol umiestnený v SR – minimálne 8x) sú: 1 x USA, 1x Poľsko, 1x Čína, a 1 x Spojené kráľovstvo,**
- Páchanie skutkov s medzinárodným prvkom sa objavuje len pri prípadoch v súvislosti s krádežami motorových vozidiel a pri podvodoch (neoprávnený prevod finančných prostriedkov),
- Z uvedených údajov je zrejmé, že **štatisticky stále prevládajú prepierané výnosy generované na území SR.** Avšak z kvalitatívneho hľadiska je potrebné konštatovať stúpajúci trend odhaľovania a následného stíhania prania špinavých peňazí s cezhraničným momentom generovania výnosov z trestnej činnosti. Táto skutočnosť je významná najmä v kontexte s nárastom objemu stíhania predikatívnej trestnej činnosti, napr. tzv. karuselových podvodov. Ako relevantný regionálny rozsah je potom možné označiť susediace štáty najmä Českú republiku Maďarsko. S určitým odstupom sú to Ukrajina a Rakúsko, ďalej Poľsko. Neboli produkované také ML prípady legalizácie, ktoré by zahŕňali zapojenie daňových rajov,
- Z posúdenia v oblasti závažnosti predikatívnych trestných činov a súvisiaceho objemu zaistenia výnosov z trestnej činnosti je zrejmé, že najzávažnejšími sú: trestné činy v oblasti **daňovej, ekonomickej a majetkovej kriminality,**
- Aj napriek skutočnosti, že štatisticky sa nominálne podarilo zaistiť len 7,09 %² z objemu v trestnom stíhaní identifikovanej hodnoty legalizovaného majetku, v oblasti zaistenia výnosov z trestnej činnosti je potrebné konštatovať pozitívny pokrok. V ML trestných veciach bolo za hodnotené obdobie zaistených len na bankových účtoch, v 89 prípadoch 13.748.519,85 EUR čo je vyššia miera zaistenia (70% početnosť a 17% objemu) v porovnaní s realizovaným zaistením za všetky ostatné trestne stíhané trestné činy (126 krát vo výške 80.603.809,55 EUR). Navyše, ďalšie objemy majetku boli postihnuté ďalšími zaist'ovacími nástrojmi (zaistenie nehnuteľností a hnutel'ných vecí, iných ako peňazí na účte). Táto skutočnosť sa však neprejavila výraznejšie v rozsahu konečných majetkových rozhodnutí a v objeme reálne skonfiškovaného majetku,
- Z analyzovaných súdnych rozhodnutí za obdobie rokov 2016 až 2019 v súvislosti s konečným odoberaním výnosov vyplýva skutočnosť, že trest prepadnutia majetku bol v ML prípadoch uložený celkovo 11x² (za ostatné trestné činy 79x), trest prepadnutia veci 4x (ostatné trestné činy 3 099x) a ochranné opatrenie zhabania veci 1x (ostatné trestné činy 202x). V porovnaní s I. kolom NHR, kedy bolo odnímanie výnosov priamymi nástrojmi v prípadoch prania špinavých peňazí ukladané len minimálne (napr. trest prepadnutia majetku nebol vôbec v predchádzajúcom období v ML trestnej veci

² Ide o údaj pri trestne stíhaných ML prípadoch § 199 tabuľka Modul 1B - Celková zistená hodnota finančných prostriedkov 193.817.782,82 EUR vo vzťahu ku Celková hodnota zaistených finančných prostriedkov . Uvedený údaj však nezohľadňuje inú menu ako EUR vzhľadom na nemožnosť urobiť konverziu na EUR. Boli zaistené aj iné prostriedky v mene CZK, USD, PLN, GB, ktoré však v celkovej sume zaistených FP nie sú uvedené.

uložený), ide o pozitívny vývoj. Avšak z pohľadu efektivity je potrebné zobrať do úvahy aj vyššie uvedený pomer s udelenými konfiškáciami za iné trestné činy, a najmä problematiku reálneho odobratia výnosu z trestnej činnosti v dôsledku takéhoto rozhodnutia súdu.

ML ZRANITEĽNOSŤ

Zraniteľnosť krajiny hodnotí mechanizmy opatrení, ktoré SR používa v boji proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti.

Celková úroveň zraniteľnosti SR bola vyhodnotená na základe schopnosti krajiny bojovať proti legalizácii a na celkovej zraniteľnosti sektorov národného hospodárstva. **CELKOVÁ ZRANITEĽNOSŤ KRAJINY z hľadiska boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti bola vyhodnotená na STREDNEJ ÚROVNI.** Schopnosť krajiny bojovať proti legalizácii bola vyhodnotená na strednej úrovni. Schopnosť krajiny bojovať proti legalizácii výnosov z trestnej predstavuje schopnosť krajiny trestne stíhať a trestať prípady trestného činu legalizácie a schopnosť krajiny zaistiť výnosy a prostriedky z trestnej činnosti. Celková zraniteľnosť sektorov národného hospodárstva z hľadiska boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti bola vyhodnotená na strednej až stredne vysokej úrovni.

Identifikovaná bola stredná až stredne nízka zraniteľnosť týkajúca sa kvality vyšetrovania, trestného stíhania, rozsudkov a kvality rámca zaistovania majetku. Z hodnotených sektorov bola najvyššia zraniteľnosť vyhodnotená v sektore bankovníctva a v sektore správcofských spoločností.

Vybrané zraniteľné miesta v systéme opatrení proti legalizácii identifikované pri NHR (ďalšie zraniteľné miesta sú identifikované pri hodnotení sektorov).

1. Konečný užívateľ výhod:

- bola zistená nízka efektívnosť implementácie údajov o konečných užívateľoch výhod do zdrojových registrov, z čoho vyplýva nedostatočné naplnenie Registra právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci (ďalej len „centrálny register“) údajmi o konečných užívateľoch výhod,
- nie sú prijaté účinné mechanizmy na overovanie správnosti a aktuálnosti údajov o konečných užívateľoch výhod právnických osôb pri ich poskytovaní do príslušných zdrojových registrov (obchodný register a register mimovládnych neziskových organizácií),
- nie sú prijaté efektívne mechanizmy uplatňovania primeraných a odrádzajúcich sankcií pri zistení porušení v súvislosti s poskytovaním údajov o konečných užívateľoch výhod,,
- v slovenskej legislatíve nie je upravená povinnosť uchovávať v centrálnom registri informácie o konečných užívateľoch výhod zahraničných trustov (alebo podobných právnych zoskupení) v prípadoch, ak správcou zahraničného trustu je občan SR s trvalým pobytom v SR alebo ak sa bydlisko správcu zahraničného trustu nachádza mimo Únie a takýto správca zahraničného trustu nadviaže obchodný vzťah v SR alebo ak získa nehnuteľný majetok v SR v mene zahraničného trustu,
- právnické osoby, ktoré poskytnú údaje o konečných užívateľoch výhod do registra partnerov verejného sektora (tento register nie je zdrojovým registrom pre centrálny register), nie sú povinné poskytnúť informácie o konečných užívateľoch výhod do

obchodného registra, čo môže spôsobiť nedostatok údajov o konečných užívateľoch výhod v centrálnom registri.

Keďže slovenský právny systém umožňuje pôsobenie tichých spoločníkov v slovenských právnických osobách, je dôvodné venovať zvýšenú pozornosť pôsobeniu tichých spoločníkov v súvislosti s problematikou konečných užívateľoch výhod v slovenských obchodných spoločnostiach.

2. Dlhopisy:

- vydávanie dlhopisov právnickými osobami je prakticky bez obmedzení, právnická osoba môže bez obmedzení vydávať dlhopisy v akomkoľvek rozsahu. Centrálny depozitár cenných papierov nemôže registráciu emisie odmietnuť napr. z dôvodu pochybností o bonite emitenta alebo o účele emisie. Zákonné požiadavky pre registráciu a vydanie emisie dlhopisov je potrebné upraviť napr. v prípade nezvyčajne vysokých objemoch emisií, pri zahraničných emitentoch (aj s prepojením na offshore krajiny) a pod.

3. Hotovostné platby:

- v prípade prania špinavých peňazí je hotovosť páchatelmi trestných činov uprednostňovaná, nakoľko umožňuje nekontrolovateľný pohyb finančných prostriedkov mimo finančného systému, ako aj ich cezhraničný presun. Cieľom takéhoto konania je znemožnenie zistenia pôvodu finančných prostriedkov pochádzajúcich z trestnej činnosti. Využívanie hotovostných platieb nevyžaduje žiadne osobitné znalosti, vedomosti alebo plánovacie schopnosti. Hotovostné platby predstavujú zvýšené riziko en bloc pre všetky sektory. Ukladané pokuty za spáchanie priestupku alebo správneho deliktu v súvislosti s obmedzením hotovostných platieb podľa zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení hotovostných platieb nemajú odradzujúci účinok.

4. Poskytovanie súčinnosti štátnym orgánom:

- postup štátnych orgánov voči podnikateľským subjektom (najmä voči právnickým osobám s virtuálnym sídlom), ktoré neposkytujú súčinnosť pri kontrole, je zdĺhavý a neefektívny. Je potrebné zlepšiť spoluprácu štátnych orgánov a zvážiť aj úpravu legislatívy vo viacerých právnych predpisoch:
- neposkytnutie súčinnosti pri kontrole povinnej osoby podľa AML zákona – subjekt uloženú pokutu nezaplatí, konanie je zdĺhavé,
- pokiaľ je subjekt daňovým dlžníkom a zároveň je „schránkovou firmou“, pri ktorej spravidla správca dane už v minulosti zistil nekontaktnosť a ktorú nebolo možné riešiť inak, ako dorubením dane a uložením prípadných sankcií, avšak v takomto prípade sa spravidla zvyšujú daňové nedoplatky a je namieste realizovať úkony operatívnej činnosti zo strany polície, odovzdávanie informácií medzi správcami dane a políciou v rámci operatívnych postupov je potrebné urýchliť, čím by sa umožnilo včasné prijímanie opatrení na oboch stranách.

5. Je potrebné realizovať plnohodnotné finančné vyšetrovanie. Absentujú školenia k problematike finančného vyšetrovania aj s presahom na virtuálnu menu, absentuje odborné vzdelávanie v oblasti boja proti legalizácii, nedostatočná je podpora analytickej činnosti zameranej na odhaľovanie zložitých schém závažnej ekonomickej a korupčnej trestnej činnosti.
6. Nedostatočná efektivita mechanizmov odhaľovania a zaistovania výnosov z trestnej činnosti, (uvedené zraniteľné miesta by mali byť odstránené prijatím zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť od 1. januára 2021 a ktorý zabezpečí efektívne vyhľadávanie, zaistovanie a odnímanie výnosov z trestnej činnosti a zavedenie jasných a účelných pravidiel pre správu zaisteného majetku a nakladanie s ním, zákon o centrálnej evidencii účtov je v legislatívnom konaní, predpokladaná účinnosť je od 1. decembra 2021).
7. Vo viacerých prípadoch je veľmi náročné identifikovať páchatel'a predikatívneho trestného činu, nie je možné ani definitívne identifikovať formu prania špinavých peňazí, teda zistiť, či osoba, ktorá peňažné prostriedky podvodne vylákala, je tou istou (prípadne inou) osobou, ako osoba, ktorá týmito prostriedkami následne manipulovala ako majiteľ'/ disponent dotknutého bankového účtu. Spôsob páchania niektorých týchto skutkov naznačuje, že ide o viaceré osoby, pôsobiace koordinovane v rôznych štátoch (čo naznačujú výpovede svedkov, z ktorých zvykne vyplynúť, že páchatel' predikatívneho trestného činu s nimi písomne komunikoval v ich jazyku, pričom e-maily neobsahovali žiadne gramatické chyby a zrejme nešlo o komunikáciu preloženú prostredníctvom dostupných internetových prekladačov), resp., že táto činnosť je páchaná prostredníctvom organizovaných skupín
8. Colné orgány by mali rozšíriť svoje poznanie ML/FT rizík a súvisiacich povinností v predmetnej oblasti a vyvinúť spoľahlivé mechanizmy, ktoré umožnia odhaliť nepravdivé deklarovanie alebo nedeklarovanie prevozu hotovosti a podozrenia z ML alebo FT,
9. V sektore nefinančných subjektov a profesií je potrebné zvýšiť povedomie povinných osôb o problematike opatrení proti legalizácii a financovaniu terorizmu, v sektore hazardných hier predstavujú vyššie riziko dotácie hráčskeho konta prostredníctvom virtuálnych mien resp. prostredníctvom online platobnými metódami.
10. Absencia centrálného registra účtov a zefektívnenie zákona o preukazovaní pôvodu majetku.

RIZIKO LEGALIZÁCIE VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI NA NÁRODNEJ ÚROVNI

1. ÚROVEŇ HROZBY LEGALIZÁCIE VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI NA NÁRODNEJ ÚROVNI

Za účelom identifikácie ML hrozby v SR bolo analyzovaných viacero faktorov, vrátane celkového vývoja kriminality a rovnako aj aktuálne charakteristiky a očakávané trendy trestnej činnosti.

Pri stanovení hrozby výšky nereportovanej kriminality pracovná skupina zvolila nasledovné hodnotenie:

- pomer nezaznamenaných výnosov nie je významný,
- pomer nezaznamenaných výnosov je mierne vyšší,
- pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší,
- pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší,
- pomer nezaznamenaných výnosov nie je možné odhadnúť.

Základom analytickej činnosti boli jednak:

- a) pravidelné analytické a hodnotiace správy a dokumenty rozhodných aktérov pôsobiacich na úseku boja s kriminalitou, najmä:
 - Správy o bezpečnostnej situácii v SR za príslušné kalendárne roky 2016 až 2019,
 - **Správy generálneho prokurátora SR o činnosti prokuratúry a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v SR a Správy špeciálneho prokurátora o činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry a poznatkoch Úradu špeciálnej prokuratúry o stave zákonnosti za príslušné kalendárne roky a príslušné štatistické ročenky GP SR,**
 - **Výročné správy FSJ,**
- b) osobitné hodnotiace a analytické dokumenty, typologické štúdie,
- c) osobitné, ad hoc analytické výstupy s využitím zapojenia širokého spektra vyšetrovateľov a prokurátorov a zástupcov MS SR³,
- d) správa z 5. kola vzájomného hodnotenia SR Výborom expertov na hodnotenie opatrení proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu (Moneyval),
- e) ako aj údaje a zdroje tretieho sektora a hodnotení SR medzinárodnými organizáciami,

³ Napr. v rámci prokuratúry boli na každej súčasti osobitne určení prokurátori, ktorí sa systematicky priamo podieľali na procese hodnotenia hrozieb v rámci NHR.

pričom tieto boli premietnuté vo vzťahu k štatistickým údajom vyprodukovaných na báze štruktúry a v rozsahu metodiky Svetovej banky od všetkých aktérov procesu (policajných orgánov – UKP a útvary NAKA, OSISP, orgánov súdnictva a prokuratúry, FR SR a CKÚ, spravodajskej služby a akademickej obce).

Pracovná skupina sa sústredila na vytvorenie kohézie kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov s čo najvyššou výpovednou hodnotou. Osobitne sa snažila do analýzy pojať aj rozsah a dopady nereportovanej kriminality, ktorej mieru ovplyvňovala najmä intenzita formálnej a neformálnej kontroly, tolerancia poškodených, úroveň právneho vedomia, druh kriminality a pod.

Pracovná skupina s využitím skúseností z predchádzajúceho NHR, za účelom získania komplexného pohľadu, sa zamerala aj na zdrojovú kriminalitu generujúcu príjmy z trestnej činnosti, ktoré by mali byť subjektom následnej legalizácie, vykonala komplexnú analýzu, ktorú následne doplnila aplikáciou modulu podľa metodiky Svetovej banky.

Na základe rozhodnutia tímu a s odkazom na § 27 AML zákona sa za základný informačný zdroj považovali údaje Oddelenia správy informačných systémov polície P PZ a GP SR. Osobitnú časť údajov tvorili informácie získané „ručným“ posúdením v zmysle modulu 1B⁴ (pozri bližšie časť 3 tejto analýzy), ktoré len potvrdili vyššie uvedené skutočnosti.

Na základe tohto prístupu v rámci modulu pre hodnotení hrozieb, pracovná skupina identifikovala:

- zdroje hrozieb - oblasti kriminality, ktoré produkujú najväčší rozsah výnosov z trestnej činnosti a súvisiace hlavné predikatívne trestné činy,
- nadväzujúce trendy a postupy používané pri praní špinavých peňazí – formy umiestnenia a spôsoby zakrytia pôvodu prostriedkov z trestnej činnosti a
- identifikáciu rozsahu nepostihovanej legalizácie výnosov z trestnej činnosti.

⁴ Údaje z tabuliek Modulu 1B - z úrovne polície, GP SR a MS SR.

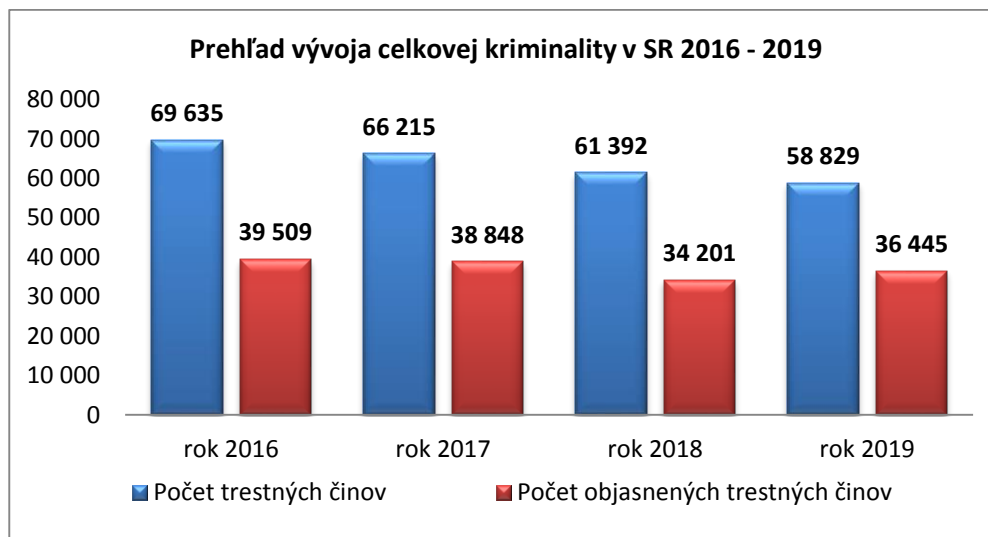
2. ZHODNOTENIE ZÁKLADNÝCH ZDROJOVÝCH ML HROZIEB VYPLÝVAJÚCICH Z JEDNOTLIVÝCH DRUHOV KRIMINALITY A SÚVISIACICH FORIEM PÁCHANIA TRESTNEJ ČINNOSTI

FAKTORY ML HROZIEB V KONTEXTE ANALÝZY VÝVOJA JEDNOTLIVÝCH DRUHOV KRIMINALITY V SR

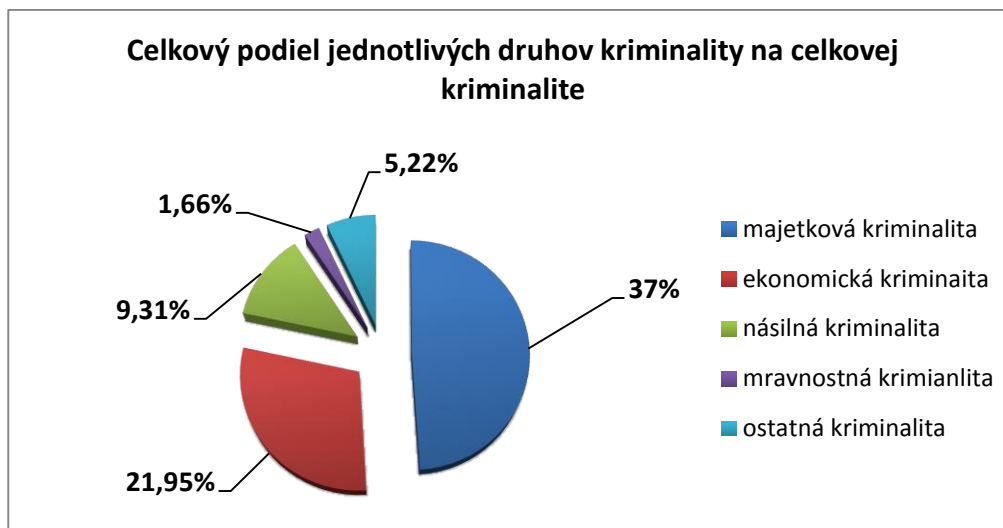
Východiskovým predpokladom na posúdenie hrozieb prania špinavých peňazí je pochopenie celkového kontextu dlhodobého vývoja kriminality v podmienkach SR a jeho vplyv a faktory ovplyvňujúce rozsah a objem generovania výnosov z trestnej činnosti.

Je nutné si uvedomiť celý rad faktorov, ktoré majú vplyv na páchanie trestnej činnosti. Z hľadiska ML hrozby však primárne ide najmä o motív páchatel'ov v podobe generovania zisku (výnosu), t.j. dôvod prečo daný trestný čin páchajú a **určenie potenciálu druhu kriminality ako zdrojovej oblasti generovania výnosov z trestnej činnosti.**

Vývoj bezpečnostnej situácie na území SR z hľadiska počtu zistených trestných činov možno považovať za mimoriadne pozitívny. Tak ako v prvom hodnotiacom období, tak aj v rokoch 2016 do 2019 bol zaznamenaný **výrazný pokles zistených trestných činov; môžeme tak definitívne hovoriť o postupnom trende znižovania celkového počtu reportovanej trestnej činnosti** (rok 2016 – 69 635 zistených trestných činov; rok 2019 – 58 829 zistených trestných činov).

V štruktúre trestnej činnosti zaznamenatej na území SR dlhodobo dominuje majetková trestná činnosť, ktorá sa v sledovanom období z celkového počtu zistených trestných činov pohybovala v rozmedzí od 33,29 % do 39,41 % podielu na celkovej kriminalite. Za majetkovou trestnou činnosťou nasledovala ekonomická trestná činnosť od 21,39 % do 22,65 % a násilná trestná činnosť od 9,16 % do 9,42 % podielu na celkovej kriminalite. Špecifickú skupinu v rámci ekonomickej kriminality tvoria podvody a daňové trestné činy, ktoré sa na ekonomickej kriminalite podieľali od 15,66 % do 27,62 % pri podvodoch a od 31,36 % do 42,87 % pri daňových trestných činoch.

Z hľadiska identifikácie ML hrozieb je dôležité rozlišovať medzi jednotlivými druhmi kriminality, pričom pre potreby NHR boli z jednotlivých druhov kriminality identifikované trestné činy generujúce najvyššiu škodu⁵, ktoré boli potom zohľadnené pri jednotlivých štatistických údajoch.

V sledovanom období bol zaznamenaný klesajúci trend pri majetkovej, ekonomickej, aj násilnej trestnej činnosti. Pri mravnostnej trestnej činnosti bol v priebehu rokov 2016 až 2019 zaznamenaný mierny nárast. Daňová trestná činnosť má ustálený priebeh vývoja a v oblasti trestných činov korupcie bol zaznamenaný premenlivý priebeh.

Na účely identifikácie a zhodnotenia ML hrozieb vyplývajúcich z jednotlivých druhov kriminality a súvisiacich foriem páchania trestnej činnosti boli osobitne analyzované:

- násilná kriminalita (2.1.)
- mravnostná kriminalita (2.2.)
- majetková kriminalita (2.3.)
- ekonomická kriminalita (2.4.) a
- osobitné parciálne druhy trestnej činnosti:
 - o trestné činy korupcie (2.5.)
 - o drogová trestná činnosť (2.6.)
 - o organizovaná forma páchania trestnej činnosti (2.7.)
 - o cybercrime (2.8.)
 - o ML hrozba z pohľadu SOCTA (2.9.)
 - o ML hrozba v oblasti environmentálnej kriminality (2.10).

⁵ Problematika vzťahu škody a výnosu z trestnej činnosti sa venujeme ďalej.

2.1 Násilná kriminalita⁶

2.1.1 Faktory ML hrozby

Z hľadiska ML hrozby len niektoré druhy násilnej kriminality majú potenciál generovania výnosov z trestnej činnosti.

Z hľadiska formálneho zaradenia kriminality do tejto oblasti ide najmä o nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami, pri ktorom je pomer nezaznamenaných výnosov podstatne vyšší ako hodnota zistených výnosov, ML hrozba je stredne vysoká a trend vývoja je bezo zmeny.

Z hľadiska celkovej ML hrozby násilnej kriminality môžeme hovoriť o stredne nízkej hrozbe s klesajúcim trendom.

Podiel násilnej kriminality na celkovej kriminalite je cca 2 % s viac-menej vyrovnanou tendenciou. Najviac násilných trestných činov za sledované obdobie bol zaznamenaný v roku 2016 s počtom 1 514 prípadov. Nasledujúce roky dochádzalo k miernemu zníženiu podielu k celkovému počtu zistených trestných činov a v roku 2019 išlo o 1299 prípadov. Z hľadiska vývoja možno hovoriť o pomerne ustálenom vývoji uvedenej kriminality, čo sa týka zistených prípadov, aj objasnenosti, aj dosiahnutému podielu k celkovému počtu zistených trestných činov.

V zhodnotení vývoja s predchádzajúcim stavom, zisteným počas 1. kola NHR, možno konštatovať, že došlo k **poklesu počtu násilných trestných činov**, a to **výrazne, o 40%** - z 9 032 na 5 507. Dôvodom poklesu je najmä zintenzívnenie práce polície na úseku prevencie, zvýšenie počtu hliadok pri prevencii uličnej kriminality pri lúpežiach, lepšie bezpečnostné zabezpečenie objektov (banky, herne a pod.), prevencia na úseku kriminality páchanej na senioroch a pod.

Za sledované obdobie rokov 2016 až 2019 bolo z celkového počtu násilných trestných činov 2409 prípadov odsúdení (43,74 % podiel) a v 10 prípadoch bol uložený trest prepadnutia veci, v 5 prípadoch trest prepadnutia majetku a v 18 prípadoch ochranné opatrenie zhabanie veci.

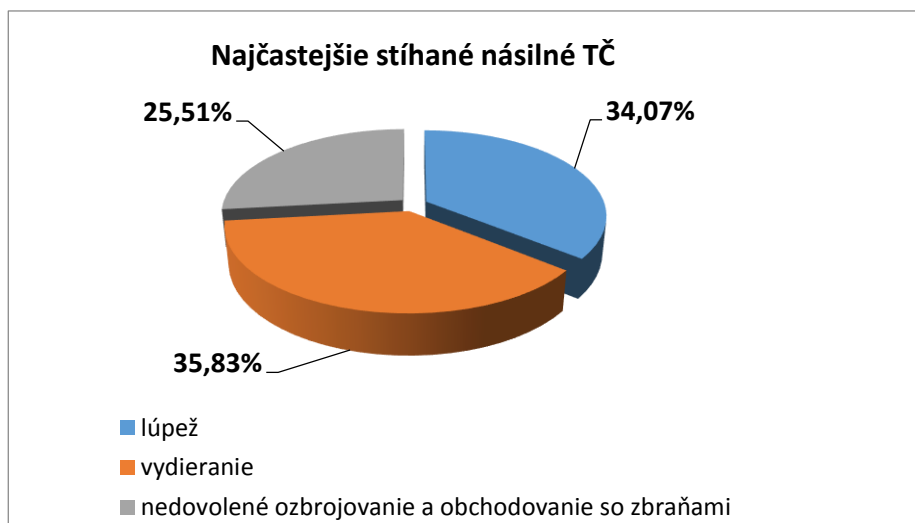
Škody spôsobené násilnou kriminalitou predstavujú sumu 20.691.000,- EUR, **čo je 0,75 % podiel na celkovej škode.**

Páchatelia násilných trestných činov používali na zdôraznenie hrozby strelnú zbraň a nezriedka sa dopúšťali činu obzvlášť surovým spôsobom. V prevažnej miere boli ovplyvnení alkoholom a boli zaznamenané aj prípady spáchania pod vplyvom drog. Páchatelmi sú prevažne osoby stredného a nižšieho veku, ktoré využívali fyzickú prevahu nad

⁶ Úkladná vražda § 144, Vražda § 145 (starý § 219), Lúpež § 188 (starý § 234), Vydieranie § 189 (starý § 235), Hrubý nátlak §§ 190, 191 (starý §§ 235a, 235b), Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami §§ 294, 295 (starý §§ 184a, 185).

obeťami, ako sú ženy, deti alebo staršie osoby. Motívom konania u tejto trestnej činnosti bola zlá finančná situácia a svoju totožnosť páchatelia utajovali rôznym maskovaním. Predmetom záujmu páchatel'ov boli najmä finančné prostriedky, mobilné telefóny, šperky alebo iné osobné veci a doklady. Zisk/výnos z trestnej činnosti je predmetom osobnej spotreby páchatel'á.

Zloženie najzávažnejších a najčastejšie stíhaných trestných činov sa oproti predchádzajúcemu hodnoteniu nezmenil a ide o lúpež, vydieranie a nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami. **Vo vzťahu k problematike ML došlo k zmene, pričom zostáva vydieranie a novým trestným činom je lúpež (predtým nebezpečné vyhrážanie).**

Pri trestnom čine vydierania, ktorý je nositeľom potenciálneho legalizačného pokračovania dochádza k postupnému poklesu (1. kolo NHR stav 2479 prípadov, 2 kolo NHR stav 1973). Páchatel'mi trestného činu vydierania boli najčastejšie mladiství a nezamestnaní, ktorí použili zbrane a boli zaznamenané aj prípady spáchané pod vplyvom alkoholu resp. pod vplyvom drog.

V danej súvislosti je potrebné vnímať stredne nízky stupeň ML hrozby len v prípadoch závažnej trestnej činnosti vydierania trestne stíhanej v rámci pôsobnosti ÚŠP. Ide predovšetkým o členov zločineckých skupín, pretože vydieranie je jedným zo spôsobov, akým sa dostávajú k nelegálnym ziskom. Trend hrozby ML je však výrazne klesajúci.

V prípade trestného činu lúpeže⁷ tvoria tak ako v prechádzajúcom hodnotení najväčší podiel tzv. uličné lúpeže. Pri tejto trestnej činnosti sa rovnako ako v prechádzajúcom hodnotení obeťami stali najmä náhodne vybrané osoby, pri ktorých páchatel' resp. páchatelia využili situáciu, bez prípravy prepadli osobu a pod hrozbou násilia, použitím násilia alebo zbrane ju olúpili(najmä finančná hotovosť, mobilné telefóny). Pri lúpežiach v objektoch (predajne, stávkové kancelárie, herne, kasína, banky) páchatelia unikajú spravidla po vopred pripravenej únikovej trase a k páchaniu tejto trestnej činnosti využívajú viac osídlené

⁷ Z hľadiska dlhodobého štatistického vykazovania a s ohľadom na charakter trestného činu je trestný čin lúpeže radený do násilnej kriminality.

a frekventované oblasti, aby tak mohli splynúť s davom a uniknúť možnému prenasledovaniu a odhaleniu.

Celková škoda spôsobená trestným činom lúpeže zaznamenala oproti predchádzajúcemu obdobiu výrazný pokles z 8.902.000,- EUR na 2.572.000,- EUR, čo predstavuje 0,09 % podiel na celkovej škode. Motívom konania pri lúpežiach bola zlá finančná situácia, ktorú sa páchatelia snažili vyriešiť lúpežným prepadnutím osôb, u ktorých predpokladali minimálny odpor (osoby vyššieho veku, ženy) a lúpežným prepadnutím v objektoch, kde bol predpoklad dostatku finančných prostriedkov. **Úroveň ML hrozby pri lúpeži je stredne nízka s klesajúcim trendom.**

Hodnotiaci tím osobitne preskúmal tendencie v oblasti úkladných vražd. Za jednotlivé roky hodnoteného obdobia 2016-2019 možno konštatovať, že samotný nápad **úkladných vražd** bol v jednotlivých rokoch porovnateľný a pohyboval sa od 16 prípadov v roku 2019 po 22 prípadov v roku 2018 (rok 2016 – 17 prípadov, rok 2017 – 20 prípadov). Oproti predchádzajúcemu hodnotiacemu obdobiu došlo pri úkladných vraždách k miernemu nárastu.

Úkladná vražda je veľmi podobným trestným činom ako je trestný čin vraždy. Rozdiel spočíva v jeho objektívnej stránke, konkrétne vo vopred uváženej pohnútky páchatel'a usmrtiť iného človeka a vyznačuje sa jej plánovaním s využitím okamihu správneho načasovania samotnej realizácie. Môžeme povedať, že ide o vraždy na objednávku a za peniaze. V súvislosti s týmto najzávažnejším trestným činom stále platí, že jeho vyšetrovaním sú kladené zvýšené nároky na spôsob jeho dokumentovania, vrátane súvisiacich finančných aspektov.

V hodnotenom období nebolo v súvislosti so spáchaním trestného činu úkladnej vraždy vykonávané vyšetrovanie trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti. Preto sa polícia bude musieť v ďalšom období zamerať na konanie páchatel'ov trestných činov úkladných vražd vykonaných s úmyslom získať majetkových prospech, tento prospech zaistiť resp. dohľadať a zabezpečiť tak efektívne odobratie výnosov z trestnej činnosti.

Jedným z najviac medializovaných prípadov bol obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy investigatívneho žurnalistu a jeho snúbenice, ktorý sa stal vo februári roku 2018 a mal výrazný vplyv aj na vývoj ďalších udalostí na Slovensku. Na vyšetrovaní tejto trestnej veci sa aktívne podieľali aj zahraničné partnerské útvary a Europol, pričom došlo k zaisteniu a extrahovaniu dát z aplikácie Threema, ktoré sa stali podkladom pre mnohé iné trestné stíhania. Zo spáchania úkladnej vraždy bolo v septembri 2018 vznesené obvinenie štyrom osobám a v októbri 2019 bol podaný návrh na podanie obžaloby voči týmto obvineným. Dvaja obžalovaní boli za uvedenú úkladnú vraždu uznaní vinnými a bol im uložený trest na 15 rokov a 25 rokov. Z výsledkov dokazovania v tomto prípade sa podarilo v roku 2019 objasniť ďalšie dovtedy neobjasnené staršie vraždy z rokov 2011 a 2016 a boli objasnené prípravy úkladných vražd 3 prokurátorov, kde z prípravy vraždy bolo už vznesené obvinenie 5 osobám. Z výsledkov dokazovania tiež vyplynuli ďalšie podozrenia na trestné činy korupcie rôznych verejných činiteľov, ktoré sú v súčasnosti vo väčšine prípadov v štádiu vyšetrovania, kde je toho času vznesené obvinenie 18 osobám, z toho v čase obvinenia bolo 13 sudcom z rôznych súdov v aktívnej činnosti sudcu.

Hodnotiaci tím venoval osobitnú pozornosť aj aspektom boja proti **nelegálnej výrobe, držbe a obchodovaniu so zbraňami, strelivom, muníciou a výbušnami**.⁸ Na základe poznatkov získaných z výsledkov operatívno-pátracej činnosti a vyšetrovania na tomto úseku kriminality je potrebné uviesť, že aj napriek čiastočnému sprísneniu legislatívy v oblasti regulácie držby a predaja flobertných zbraní, **došlo počas sledovaného obdobia k zneužívaniu legálneho trhu so strelnými zbraňami v SR páchatel'mi, ktorí ľahko zaobstarávajú tzv. rozširujúce dlhé a krátke strelné zbrane, bez toho, aby bola potrebná ich registrácia alebo povolenie na držbu, a následne ich ľahko premenia na zbrane schopné strel'by**. Páchatelia nakupujú zbrane spravidla od legálnych predajcov na území SR, ktoré potom sami alebo za pomoci iných osôb upravujú spôsobom, aby v nich bolo možné na strel'bu použiť náboje spravidla kalibru 9 mm, čím sa takouto úpravou zo zbrane kategórie D uvedenej v § 7 ods. 1 písm. a) zákona o zbraniach a strelive⁹ stáva zbraň kategórie A uvedená v § 4 ods. 2 písm. g) citovaného zákona. **Takto upravené - zakázané zbrane páchatelia priamo alebo prostredníctvom iných osôb, za presne nezistenú cenu so ziskom predávajú doposiaľ osobám z prostredia zahraničného organizovaného zločinu, spravidla v Holandsku, Taliansku, Belgicku, Francúzsku a iných krajinách.**

V rámci akčných dní OTF LYNA v decembri 2019 bol v spolupráci s Europolom (AP&WE) odhalený prípad - **obzvlášť závažného zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami**, realizovaný v rámci medzinárodnej justičnej a policajnej spolupráce s orgánmi Spojeného kráľovstva, Talianska, Belgicka, Holandska a Poľska s pracovným názvom „LYNA“. Členovia medzinárodnej organizovanej skupiny najskôr za účelom nákupu flobertových zbraní, ich následného nelegálneho prerobenia späť na zbrane účinné a následného predaja v mene obchodnej spoločnosti so sídlom v SR po predchádzajúcej objednávke, zabezpečovali nákup účinných strelných zbraní a tieto nechali prostredníctvom certifikovaných výrobní a skúšobní prerobiť na zbrane typu D – flobert a takto s vedomím, že môžu byť a aj sú prerábané späť na plne účinné zbrane ich hromadili pre občanov Ukrajiny vystupujúcich pod inou cudzou identitou, ktorú uviedli do knihy zbraní typu flobert so spoločným cieľom, zakryť skutočný zámer ďalšieho nakladania so zakúpenými zbraňami typu flobert. Následne občania Ukrajiny zakúpené zbrane prepravili do priestorov priemyselnej budovy v okrese Košice, kde ich bez príslušného povolenia, prostredníctvom obstaraných nástrojov prerobili na účinné zbrane, ktoré následne prepravili a predali so ziskom rôznym osobám v krajinách Západnej európy, čím takýmto konaním spoločne získali finančný prospech vo výške najmenej 152.000,- EUR. V tomto prípade bolo zaistených viac ako 180 ks zbraní (krátkych aj dlhých), hlavných častí zbraní (zakázaných častí zbraní – rám, hlaveň, záver), rôzne zámočnícke a kovoobrábacie prípravky, nástroje a časti vložené hlavni po reaktivácii zbrane zo zbraňového prekurzoru typu flobert na ostrú zbraň a značné množstvo pašovaného tovaru (jantár). Počas zmonitorovaného obdobia **skupina páchajúca túto trestnú činnosť zakúpila 1503 ks zbraní, ktoré následne prerobila, pričom cena úprav činila 13.950,-EUR. Pri marži 16,25 % by táto čítala finančný prospech 172.848,80 EUR a následná predajná cena v rámci SR by bola**

⁸ Z hľadiska dlhodobého štatistického vykazovania a z ohľadom na charakter trestného činu tento druh trestnej činnosti radený do násilnej kriminality.

⁹Zákon č. 190/2003 Z.z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

1.250.491,-EUR. Hypotetický a avšak reálne možný najväčší zisk by v Holandsku mohol predstavovať sumu 5.318.455,-EUR a v Spojenom kráľovstve až 8.509.528,-EUR.

Z informácií získaných v súvislosti s prípadom „LYNA“ bolo zrejmé, že hlavný obvinený si z **výnosu kúpil v hotovosti rodinný dom** a aj napriek snahe o dokázanie príjmu pochádzajúceho z vyššie uvedenej trestnej činnosti zo strany polície nebol za legalizáciu príjmu pochádzajúceho z trestnej činnosti obvinený trestne stíhaný z dôvodu, že jeho legálna činnosť sa veľmi úzko prelínala s nelegálnou, a teda dokazovanie legalizácie by bolo podľa vyjadrenia prokuratúry sporné. A teda nebolo zrejmé, akým konaním končil hlavný trestný čin, z ktorého bol príjem získaný a čo je ešte jeho súčasťou, a kedy už začal trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti. Obvinený totiž predával množstvo zbraní, ktoré neboli zaistené ako nelegálne reaktivované, a teda ich predaj bol legálny. Inými slovami povedané, takéto zbrane boli predané za iným účelom ako na páchanie trestnej činnosti. V súvislosti s prípadom LYNA bolo zaistených spolu cca 150 kusov zbraní kategórie D, ktoré boli nekvalitne prerobené z účinných zbraní a mohli alebo mali byť použité na ďalší predaj a možnú reaktiváciu, tieto zbrane budú predmetom rozhodovania príslušného súdu o ich prepadnutí. Prípravné konanie danej trestnej veci (prípád LYNA) je pred ukončením.

V správe **EUROPOL SOCTA z roku 2017** sa uvádza prípad z roku 2016, kedy boli zadržaní dvaja príslušníci talianskeho mafiánskeho klanu Ceusi za **obchodovanie so zbraňami**, ktorí legálnym spôsobom zakúpili viac ako 160 ks deaktivovaných expanzných zbraní (na Slovensku v tom čase predajné zbrane na občiansky preukaz aj na diaľku - cez internet, online), z ktorých niektoré boli reaktivované a zaslané na Maltu resp. do Talianska špedičnou spoločnosťou. Hodnota zbraní po ich nelegálnej reaktivácii na ostré strelné zbrane sa na zahraničnom trhu niekoľkonásobne zvyšuje. Za expanznú zbraň, ktorá pôvodne stála stovky EUR, je možné po jej reaktivácii získať v zahraničí aj niekoľko tisíc EUR. V prípade predaja väčšieho množstva reaktivovaných zbraní tak môžu byť nelegálne zisky z tejto činnosti značné. Slovenská polícia poskytla v uvedenej veci talianskej polícii potrebnú súčinnosť a na základe informácií poskytnutých slovenskými policajnými orgánmi, boli identifikovaní ďalší kupujúci, ktorí mali prepojenie na taliansky organizovaný zločin v zahraničí.

Možno konštatovať, aj na základe doteraz vyšetovaných prípadov, že hrozbu z pohľadu ML by mohli predstavovať nákupy väčších množstiev týchto zbraní jednotlivcami, ale najmä organizovanými skupinami, ich následná reaktivácia na ostré strelné zbrane a zneužitie pri páchaní násilných trestných činov. Takáto forma je potom schopná generovať významnejšie objemy výnosov. Osobitne pri napojení na cezhraničnú formu kriminality, pričom z realizovaných prípadov vyplýva, že umiestnenie nelegálnych zbraní a generovanie výnosov sa realizuje najmä v členských štátoch EÚ. K danému je nutné uviesť, že pokiaľ by príslušné inštitúcie, ako aj zákonodarca prijal dostatočné legislatívne opatrenia vo forme dôkladnejšej evidencie flobertových zbraní (§7 ods. 1 písm. a) zákona č. 190/2003 Z. z.), ako aj presne definovanej úpravy takýchto zbraní z účinných zbraní, tak by sa takýto záujem o ich nákupy na území SR minimalizoval. Jednotlivci ako aj organizované skupiny zneužívajú medzery v právnom systéme SR, keď obchodujú s tzv. zbraňovými prekursorami a generujú pri tom v SR legálne zisky, pričom tieto prekursori sú po ich reaktivácii zneužívané na generovanie nelegálnych ziskov a na páchanie násilných trestných činov.

Objem nelegálneho obchodovania so zbraňami, ako aj výnosy z tejto činnosti, vzhľadom na vysokú latentnosť tejto trestnej činnosti nie je možné relevantne odhadnúť.

2.1.2 Prognóza vývoja ML hrozby v oblasti násilnej kriminality

V budúcom období sa očakáva stagnácia, resp. mierny nárast násilnej kriminality. Za najvýznamnejšie akceleračné faktory, ktoré budú ovplyvňovať vývoj násilnej kriminality možno považovať zlú ekonomickú a sociálnu situáciu a tiež alkohol a drogy. Medzi ďalšie významné akceleračné faktory bude patriť nezamestnanosť, násilie v médiách, rasizmus a xenofóbia, nízke tresty. Rovnako môže negatívne ovplyvniť vývoj tejto kriminality celosvetová pandémia spôsobená ochorením COVID-19. Naopak ako faktory oslabovania násilnej kriminality uvádzajú experti prevenciu, zlepšenie economickej situácie a zníženie nezamestnanosti, ktoré sú však považované len za pravdepodobné.

Vo všeobecnosti je možné predpokladať, že násilná kriminalita bude vo vzťahu možného generovania výnosov z trestnej činnosti a ich následnej legalizácii zohrávať i naďalej marginálny význam, bez významnej zmeny tendencie. I naďalej je však za ML hrozbu potrebné považovať organizovanú formu páchania niektorých druhov násilnej kriminality a obchodovania so zbraňami, tu osobitne pri napojení na cezhraničnú formu kriminality.

2.2 Mravnostná kriminalita¹⁰

2.2.1 Faktory ML hrozby

Z hľadiska ML hrozby má potenciál generovania výnosov z trestnej činnosti najmä obchodovanie s ľuďmi (ďalej „OsL“), pri ktorom je pomer nezaznamenaných výnosov vyšší ako hodnota zistených výnosov. S prihliadnutím na túto skutočnosť ML hrozba je stredne nízka a trend vývoja je bezo zmeny. Z hľadiska mravnostnej kriminality ako celku však nie je pomer ML hrozby z hľadiska nezaznamenaných výnosov významný.

Výskyt mravnostnej trestnej činnosti **nie je z hľadiska početnosti veľmi významný**. Jej percentuálny podiel na celkovej kriminalite sa oproti predchádzajúcemu hodnoteniu zvýšil na 0,42 % (predtým 0,13 %). Najvyšší podiel bol zaznamenaný v roku 2019 (0,53 %) a naopak najnižší bol zaznamenaný v roku 2016 (0,27%). Nárast v počte zistených trestných činov mravnostnej kriminality oproti predchádzajúcemu hodnoteniu bol zaznamenaný **najmä pri trestnom čine rozširovania detskej pornografie a výrobe detskej pornografie**, a je výsledkom zvýšenia aktivity príslušníkov PZ v oblasti odhaľovania trestného činu rozširovania detskej pornografie, aj v dôsledku identifikovaného rizika a prijatých opatrení po prvom kole NHR. Naopak oproti predchádzajúcemu hodnoteniu bol zaznamenaný pokles pri trestnom čine kupliarstva. Vzhľadom na latentnosť mravnostnej kriminality je ťažké hodnotiť jej ukazovatele, nakoľko obeť sa často snažia skrývať následky

¹⁰ Kupliarstvo § 367 (starý § 204), Výroba detskej pornografie § 368 (starý § 205b), Rozširovanie detskej pornografie § 369 (starý § 205c), Prechovávanie detskej pornografie § 370 (starý § 205d), OsL § 179 (starý § 246).

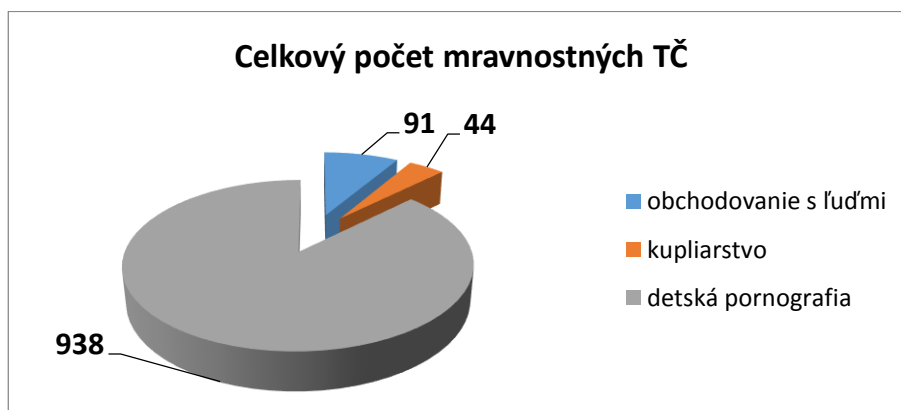
spôsobenej trauma, prípadne sa jedná o rôzne sexuálne zneužívania. Preto **je ťažké určiť aj samotnú presnú výšku škody spôsobenú touto trestnou činnosťou**. Pre latentnosť tejto trestnej činnosti je ťažké určiť aj samotnú výšku výnosu, avšak podľa zistení z vyšetrovania tejto trestnej činnosti je zisk/výnos predmetom osobnej spotreby páchatel'a (napr. kúpa motorových vozidiel, zabezpečenie nehnuteľností), ktorí ho priebežne míňajú.

Za sledované obdobie rokov 2016 až 2019 bolo z celkového počtu mravnostných trestných činov 282 prípadov odsúdení (26,28 % podiel) a v 23 prípadoch bol uložený trest prepadnutia veci resp. ochranné opatrenie zhabanie veci, **nejde však o významné objemy výnosov z trestnej činnosti**.

Aj napriek zvýšenému nárastu mravnostných trestných činov oproti predchádzajúcemu hodnoteniu sa predpokladá stabilizácia týchto trestných činov na úrovni priemeru nápadu za obdobie posledných štyroch rokov.

Pri organizovanej forme páchania trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi (ďalej OsĽ) bolo v rokoch 2016 – 2019 vyšetrovaných spolu **13 organizovaných skupín**, kde účelom bolo v 4 prípadoch pracovné vykorisťovanie, v 4 prípadoch nútené žobranie, v 2 prípadoch sexuálne vykorisťovanie a v ďalších 2 prípadoch sexuálne vykorisťovanie spolu s nútenými sobášmi.

Absolútnu väčšinu páchatel'ov tvorili muži, ktorí zneužívali zlú sociálnu a rodinnú situáciu. Najčastejšími obeťami tejto trestnej činnosti sa stávajú osoby z radov mládeže, žien a detí. Vo väčšine prípadov obeť páchatel'a poznala.

Významným z hľadiska ML hrozieb je OsĽ, ktoré patrí k jedným z najlukratívnejších aktivít s medzinárodným rozmerom. Vykonáva sa za rôznymi účelmi, najväčší podiel však oproti predchádzajúcemu hodnoteniu má sexuálne a pracovné vykorisťovanie a za ním nasleduje nútené žobranie.

OsĽ v rámci EÚ patrí ku kľúčovým hrozbám a v súčasnej dobe predstavuje stále jednu z najrozšírenejších foriem medzinárodného organizovaného zločinu. Ide o fenomén, ktorý prináša jeho organizátorom zisky porovnateľné so ziskami z nelegálneho obchodu s drogami alebo zbraňami.

Na základe skúmania okolností tohto druhu trestnej činnosti môžeme konštatovať, že finančné prostriedky získané trestnou činnosťou z OsĽ, t.j. **výnos z trestnej činnosti**, páchatelia **využívajú prevažne pre vlastnú potrebu ako na území SR tak aj v zahraničí** (výstavba domov v SR, prenájom domov v UK, nákup drahých áut, šperkov, usporadúvanie honosných svadiieb a osláv rodinných príslušníkov). Podľa zistených informácií v súčasnosti **prevažujú výnosy generované v zahraničí, avšak len v nepatrnej miere oproti výnosom na území SR.**

OsĽ s počtom 91 prípadov predstavuje z celkového počtu mravnostných trestných činov 8,48 % podiel, pričom na uvedený trestný čin pripadá 22 odsúdení (24,18 % podiel) a v 1 prípade bol uložený trest prepadnutia vecí. Trest prepadnutia majetku resp. ochranné opatrenie uložené nebolo.

Zhodnotením štatistických údajov za obdobie rokov 2016 až 2019 môžeme skonštatovať významnú kvalitatívnu zmenu: SR už nie je len tradične krajinou pôvodu, resp. zdrojovou krajinou obetí OsĽ ako tomu bolo v predchádzajúcom období, ale zaznamenávame nárast identifikovaných obetí vykorisťovaných v SR ako v cieľovej krajine, pričom počet obetí v sledovanom období dokonca prevýšil aj počet obetí vykorisťovaných v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska (ďalej len „Veľká Británia“), ktoré bolo dlhodobo krajinou s najvyšším počtom vykorisťovaných slovenských obetí. Zdrojovou krajinou bola SR v rokoch 2016 až 2019 najmä pre Veľkú Britániu a Spolkovú republiku Nemecko (ďalej len „Nemecko“), ako aj ďalšie európske krajiny.

V roku 2019 bola identifikovaná prvá obeť OsĽ pochádzajúca z krajiny mimo EÚ, išlo sa o mladistvú ženu afganského pôvodu, ktorá bola vlastným otcom predaná v Iráne za účelom jej núteného sobáša s mužom afganského pôvodu žijúcim v Nemecku, pričom dievča bolo v priebehu leteckej prepravy do Nemecka identifikované slovenskými policajnými orgánmi pri vstupe do SR a umiestnené v Centre pre rodiny a deti, pričom k samotnému sobášu nedošlo.

Páchatelmi obvinenými z trestného činu OsĽ boli vo väčšine prípadov slovenskí štátni príslušníci a len 7 páchatel'ov bolo cudzincov (Taliansko, Rumunsko, Maďarsko, Pakistan, Srbsko, Česká republika a Poľsko).

Páchatelia trestného činu OsĽ sú buď jednotlivci, častejšie však **skupiny obchodníkov**. Zvyčajne sú obeť naborované v SR a vykorisťované v zahraničí alebo v samotnej SR. Skupiny obchodníkov sa skladajú buď len z mužov alebo ide o zmiešané skupiny mužov a žien. Ženy sa vyskytli ako individuálni páchatelia v prípadoch OsĽ najmä za účelom sexuálneho vykorisťovania. V prípadoch núteného žobrania prevažujú ako páchatelia muži. Pri naborovaní obetí využívajú páchatelia zvyčajne podvodné konanie a lesť, kedy obeť prisľúbia dobre platenú prácu v zahraničí. Počas samotného vykorisťovania páchatelia využívajú rôzne spôsoby, a to od donucovania a psychického nátlaku, až po násilné spôsoby donucovania zamykaním, bitkou, trápením hladom a pod. Páchatelia často pochádzajú z blízkeho okolia obeť. V závislosti od osoby a toho, koľko má rokov, odkiaľ pochádza a o aký účel má ísť, **za človeka pri jeho zobchodovaní inkasujú od 3.500,- až do 20.000,- EUR.**

Takmer všetky identifikované obeť OsĽ v období rokov 2016 až 2019 boli slovenskými občanmi (199 obetí), pričom v sledovanom období sme zaznamenali 7 zahraničných obetí (Rumunsko, Maďarsko, Srbsko a Afganistan). Niektoré z obetí boli vykorisťované vo viacerých krajinách, z uvedeného dôvodu je počet obetí vykorisťovaných v jednotlivých krajinách mierne vyšší ako celkový počet identifikovaných obetí.

V oblasti OsĽ naďalej prevládajú ženské obeť nad mužskými, sledujeme však zvýšený počet detských obetí OsĽ, ku ktorých vykorisťovaniu dochádza najmä na Slovensku. **Pri sexuálnom vykorisťovaní a nútených sobášoch** sú obeťami takmer výlučne ženy, **pri pracovnom vykorisťovaní** sú obeťami hlavne muži, pri OsĽ za účelom **núteného žobrania** sú obeťami vo väčšej miere muži ako ženy. Novým účelom OsĽ, ktorý bol po prvý krát zaznamenaný v roku 2017 sú nútené rómske sobáše, kde sú obeťami maloleté a mladistvé dievčatá z rómskej komunity. Obeťami sú aj osoby, ktoré navštevovali špeciálne školy z dôvodu fyzického alebo mentálneho postihnutia. **Zisk páchatel'a sa pohybuje od niekoľko stoviek EUR až po niekoľko tisíc EUR.**

Pri **formách vykorisťovania** pretrváva v SR situácia, kedy rovnako ako v iných krajinách EÚ, ale aj celosvetovo prevláda sexuálne vykorisťovanie (46% prípadov), po ktorom nasleduje nútené žobranie (19% prípadov), pracovné vykorisťovanie (13% prípadov), nútený sobáš (11%) a zvyšok tvorili kombinácie vyššie uvedených účelov vykorisťovania (11%). Niektoré obeť boli zneužívané aj viacerými formami OsĽ, napr. sexuálne aj k uzatvoreniu účelového sobáša.

Pri odhaľovaní a vyšetrowaní prípadov OsĽ s medzinárodným prvkom spolupracuje národná jednotka najmä s medzinárodnými inštitúciami Europol a Interpol, prostredníctvom policajných pridelenčov vyslaných na výkon štátnej služby v zahraničí, ako aj priamym kontaktom s policajnými službami zainteresovaných členských štátov EÚ. Intenzívne je využívaný aj inštitút žiadosti o právnu pomoc, prípadne odovzdanie trestnej veci do zahraničia. Najúčelnejšie a najosvedčenejšie je však v rámci medzinárodnej spolupráce uzatváranie dohôd o spoločných vyšetrowacích tímoch (ďalej len „SVT“), ktoré sa využívajú z dôvodu uľahčenia vyšetrowania a trestného stíhania, získavania dôkazov a relevantných informácií, a významnou mierou prispievajú k úspešnému usvedčeniu páchatel'ov, k prekazeniu ich aktivít, pričom získané dôkazy je možné použiť na účely trestného stíhania a zaisteniu a prepadnutiu výnosov z trestnej činnosti v oboch krajinách.

Činnosť historicky prvého SVT (SVANETIA) bola úspešne ukončená v roku 2017 (dohoda o zriadení SVT bola podpísaná v roku 2013), pričom zmluvnou stranou bola Veľká Británia a išlo sa o prípad sexuálneho vykorisťovania slovenských obetí a uzatváranie nútených sobášov na území Veľkej Británie s občanmi z tretích krajín za účelom legalizácie ich pobytu na území EÚ. V rokoch 2016 – 2019 bola národná jednotka účastná v ďalších štyroch SVT, pričom vo všetkých boli zmluvnou stranou kompetentné útvary Veľkej Británie. SVT SYNAPSIS (sexuálne vykorisťovanie a uzatváranie nútených sobášov slovenských žien vo Veľkej Británii) z roku 2016, ktorého činnosť bola Slovenskou stranou ukončená v roku 2018, SVT ROBOTIC (pracovné a sexuálne vykorisťovanie slovenských obetí vo Veľkej Británii) z roku 2017, SVT LANGSAT (pracovné vykorisťovanie slovenských obetí vo Veľkej Británii) z roku 2017 a SVT TENYCAPE (pracovné vykorisťovanie slovenských

občanov vo Veľkej Británii) z roku 2019, spolupráca v rámci posledných troch SVT pokračuje.

V trestných veciach vedených vyšetrovateľmi NJBPNM **za zločin OsL je v relevantných prípadoch vykonávané finančné vyšetrovanie** spočívajúce v preverovaní majetkového profilu podozrivého, resp. obvineného, k zisteniu prevodu finančných prostriedkov pochádzajúcich z páchania trestnej činnosti a k zisteniu výšky neoprávneného obohatenia sa z páchania trestnej činnosti, na základe ktorej bola kvalifikovaná skutková podstata trestného činu.

Napriek tomu, že trestný čin OsL je predikatívnym trestným činom pre legalizáciu výnosov z trestnej činnosti, vykonanými finančnými vyšetrovaniami v prípadoch OsL sa **v období rokov 2016 – 2019 nepodarilo získať dostatočné dôkazy a preukázať, že páchatelia nadobudli majetok trestnou činnosťou alebo z výnosov pochádzajúcich z trestnej činnosti, na podklade ktorých by bolo možné začať trestné stíhanie pre trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti.** Páchatelia v rámci vyšetrovaných prípadov obchodovania s ľuďmi príjmy získané z trestnej činnosti priebežne spotrebúvali na krytie svojich životných nákladov, ako aj na financovanie svojich závislostí (drogy, alkohol, automaty). Nakoľko sa nepodarilo získať dôkazy preukazujúce nadobudnutie majetku páchatel'ov alebo finančných prostriedkov z trestnej činnosti, neboli odčerpané výnosy v rámci vyšetrovaných prípadov trestného činu obchodovania s ľuďmi.

Oproti predchádzajúcemu hodnoteniu bol zaznamenaný výrazný nárast počtu zistených trestných činov v oblasti **detskej pornografie**¹¹. Tento nárast bol zaznamenaný najmä pri trestných činoch rozširovania detskej pornografie a výrobe detskej pornografie, pričom za hodnotené obdobie ide spolu o 794 týchto prípadov. Tento **nárast je aj výsledkom zvýšenej aktivity príslušníkov PZ v oblasti odhaľovania tohto trestného činu.** Presný počet obetí a bližšie údaje o nich sú však vzhľadom na virtuálnu povahu tejto trestnej činnosti ťažko zistiteľné. Ako obeť tejto trestnej činnosti prevládajú rovnako ako v predchádzajúcom hodnotení dievčatá a v menšej miere chlapci.

Z celkového počtu 938 všetkých prípadov týkajúcich sa detskej pornografie zistených v rokoch 2016 až 2019 bol v 225 prípadoch vydaný odsudzujúci rozsudok (23,99 %) a v 19 prípadoch bol uložený trest prepadnutia veci resp. ochranné opatrenie, čím sa skonfiškovali nástroje použité na spáchanie tejto trestnej činnosti.

Trestné činy detskej pornografie sa môže v niektorých prípadoch vyskytovať v jednočinnom alebo viacčinnom súbehu s niektorým inými trestnými činmi najčastejšie mravnostnej a násilnej kriminality¹².

¹¹ Výroba detskej pornografie §368 (starý § 205b), Rozširovanie detskej pornografie § 369 (starý § 205c), Prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení § 370 (starý § 205d)

¹² Ublíženie na zdraví (§155, §156, §157), Šírenie toxikománie (§174), Podávanie alkoholických nápojov mládeži (§175), Vydieranie (§189), Nátlak (§192) a pod.

Napriek tomu, že úspešnosť objasňovania nie je v porovnaní s inými druhmi trestných činov vysoká, za pozitívum možno považovať fakt, že v prípade tejto trestnej činnosti je možné vykonať aj veľmi účinné retrospektívne vyšetrovanie, nakoľko proces vzniku a uchovávaní digitálnych stôp je odlišný od iných, napr. biologických alebo trasologických stôp (stopa je v tomto prípade de facto nezničiteľná, nakoľko akékoľvek aktivity vedúce k jej odstráneniu umožňujú vznik ďalších stôp). V prípade, že páchateľ používa technické prostriedky na utajenie identity alebo konania (napr. anonymizéry), sa táto skutočnosť po jej odhalení stáva priťažujúcou okolnosťou.

Internet ako zdroj komunikácie umožnil práve na úseku rozširovania pornografie možnosti efektívnejšieho a rýchlejšieho šírenia so zachovaním značnej dávky anonymity a sťažil tak prácu orgánom činným v trestnom konaní.

Vzhľadom na charakter detskej pornografie bola za hodnotené obdobie zistená škoda vo výške 83.000,- EUR, avšak možno predpokladať, že objem výnosov páchateľov je vyšší.

Z trestných činov detskej pornografie stredne nízku ML hrozbu predstavuje trestný čin rozširovania detskej pornografie so stúpajúcim trendom, nakoľko predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov je ťažko odhadnuteľná, avšak určite vyššia ako pri reportovanej kriminalite.

2.2.2 Prognóza vývoja ML hrozby v oblasti mravnostnej kriminality

Z celkového hľadiska možno konštatovať, že dochádza k postupnému zvyšovaniu zistených trestných činov mravnostnej kriminality a v ďalšom období sa predpokladá stabilizácia týchto trestných činov na úrovni priemeru nápadu za obdobie posledných štyroch rokov, resp. mierne vzostupný trend. Najvýznamnejšími akceleračnými faktormi mravnostnej kriminality, ktoré sa budú veľmi pravdepodobne realizovať v nasledujúcich rokoch, sú masmédiá propagujúce násilie a nefunkčná rodina. Rovnako môže negatívne ovplyvniť vývoj tejto kriminality celosvetová pandémia spôsobená ochorením COVID-19. Mravnostné trestné činy budú však i naďalej len málopočetnou kategóriou kriminality.

Nárast komerčne motivovanej trestnej činnosti (kupliarstva, OsĽ), ktorá je zdrojom nelegálnych výnosov, bude predstavovať najvyššiu mieru ML hrozby z tohto druhu kriminality. Bude stále narastať vplyv a význam internetu pre rozširovanie mravnostnej kriminality, ktorý predstavuje významný faktor ML hrozby.

Samotné OsĽ a jeho latentnosť ovplyvňuje aj medzinárodný charakter tejto kriminality, neochota obetí spolupracovať s kompetentnými orgánmi, nedostatok dôkazov usvedčujúcich obchodníkov s ľuďmi, ako aj rozdielnosť v metodológii zberu údajov a samotnej definícii OsĽ v jednotlivých krajinách.

2.3 Majetková kriminalita¹³

2.3.1 Faktory ML hrozby

Pri hodnotení majetkovej kriminality bolo zistené, že z hľadiska ML hrozby má stále najväčší potenciál generovania výnosov trestný čin krádeže, ktorého predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov je mierne vyššia, ML hrozba je stredne nízka s klesajúcim trendom.

Trestný čin nevyplatenie mzdy a odstupného a neoprávnené užívanie veci predstavujú nízku ML hrozbu s klesajúcim trendom.

Z pohľadu predpokladanej výšky nezaznamenaných výnosov pri týchto trestných činoch môžeme skonštatovať, že pomer výšky nezaznamenaných výnosov nie je významný. ML hrozba pri majetkovej kriminalite ako takej je stredne nízka s klesajúcim trendom.

Majetková kriminalita si tak ako v predchádzajúcom hodnotení už kontinuálne zachováva dominantné postavenie v celkovej skladbe kriminality, tak v počte spáchaných trestných činov ako aj v počte stíhaných osôb. Počet stíhaných osôb, aj napriek jej dominantnému postaveniu, má však **najvýraznejšie klesajúcu tendenciu** (od 15 038 prípadov v roku 2019 do 22 414 prípadov v roku 2016). Oproti predchádzajúcemu hodnoteniu došlo k výraznému poklesu majetkovej kriminality (v predchádzajúcom hodnotení spolu 162 396 prípadov). **Percentuálny podiel na celkovom stíhaní osôb je viac ako polovica všetkých stíhaných osôb, a to 55,42 % s ustálenou tendenciou.**

Na poklese majetkovej kriminality sa nepodieľajú ani tak subjekty zodpovedné za jej kontrolu, ale výrazne ho podporujú samotné potenciálne obeť. Občania svojím stále zodpovednejším správaním poskytujú stále menej príležitostí páchatelom. Okrem zvýšenia technickej úrovne ochrany majetku obozretnejšie sú aj poisťovne pri preverovaní fingovaných krádeží.

V sledovanom období rokov 2016 až 2019 bolo z celkového počtu 77 278 majetkových trestných činov 21 044 prípadov odsúdení (27,23 % podiel), v 23 prípadoch bol uložený trest prepadnutia veci, v 4 prípadoch prepadnutie majetku a v 6 prípadoch bolo uložené ochranné opatrenie zhabanie veci.

Škoda spôsobená majetkovou kriminalitou, a teda aj potenciálny objem výnosov z trestnej činnosti, v sledovanom období predstavuje spolu 164.052.000,- EUR, pričom oproti predchádzajúcemu hodnoteniu ide o výrazný pokles vo výške 597.174.000,- EUR. V jednotlivých rokoch bola spôsobená škoda v rozmedzí od 33.309.000,- EUR (rok 2019) po 47.124.000,- EUR (rok 2017), čiže škoda spôsobená majetkovou kriminalitou má klesajúcu tendenciu o 29,32 %. Škoda zistená pri majetkovej kriminalite je 5,97% zo zistenej škody pri celkovej kriminalite v sledovanom období.

¹³ Krádež § 212 (starý § 247), Nevyplatenie mzdy a odstupného § 214 (starý § 248a), Neoprávnené užívanie cudzej veci § 215 (starý § 249).

Zisku, resp. výnos z majetkovej trestnej činnosti je **výrazne predmetom osobnej spotreby páchatel'a.**

Medzi faktory ovplyvňujúce majetkovú trestnú činnosť patria tak ako v predchádzajúcom hodnotení:

- nezamestnanosť a ňou spôsobený nedostatok prostriedkov na základné životné potreby,
- pokles životného štandardu, zlé sociálne a životné ekonomické podmienky,
- drogová závislosť,
- pretrvávajúca neochota občanov spolupracovať s políciou.

Z teritoriálneho hľadiska sú krádeže páchané najmä vo veľkých mestách, kde existuje vyššia koncentrácia objektov záujmu páchatel'ov, ako aj väčšia anonymita v porovnaní s vidieckym prostredím. Vo viacerých prípadoch zohráva veľkú úlohu nepozornosť a ľahkovážny prístup k vlastným veciam.

Osobitný význam vo vzťahu k problematike hrozieb ML sú dlhodobo pretrvávajúce krádeže vecí vysokej hodnoty, najmä motorových vozidiel a strojov. Vyskytuje sa aj organizovaná forma tejto trestnej činnosti, najmä pri vykrádaní tovaru dopravovaného nákladnou automobilovou dopravou, ale aj pri vlámaní do bytov a rekreačných zariadení.

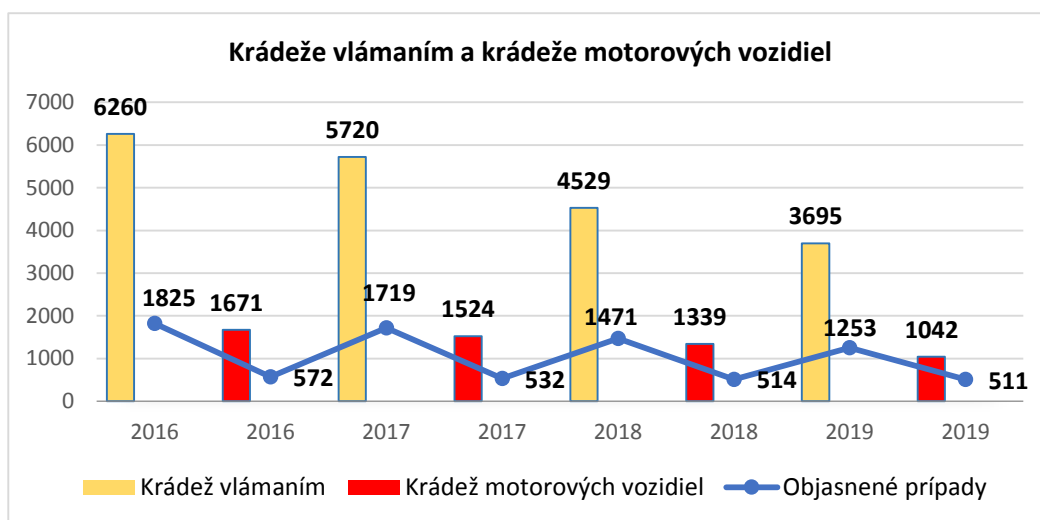
Čo do spôsobu spáchania trestných činov krádeže kvantitatívne jednoznačne prevláda **vlámanie**, prevažne v podobe násilného prekonania zabezpečovacích prekážok (vylomenie alebo vypálenie okien, dverí, rozbitie okien, rozlomenie zámkov), **avšak iba ojedinele boli identifikované formy vyznačujúce sa sofistikovanejším prístupom v podobe použitia špeciálne upraveného vlamačského náčinia.** Krádeže vlámaním patria z hľadiska výšky spôsobenej škody a frekvencie zaznamenávaného nápadu medzi závažnú a najčastejšie páchanú majetkovú trestnú činnosť.

Oproti predchádzajúcemu hodnoteniu došlo k výraznému poklesu počtu krádeží vlámaním z 52 195 prípadov na 20 204 prípadov.

Samostatnou kategóriou sú **krádeže motorových vozidiel** (ďalej len „MV“), ktoré sú páchané prevažne vo väčších mestách. **Počet zistených prípadov ako aj ich objasnenosť oproti predchádzajúcemu hodnoteniu klesla.** K zníženiu počtu krádeží MV prispelo prijatie opatrení ako je **kontrola originality**, pripojenie SR do informačného systému evidencie vodičov a vozidiel EUCARIS (pripojenie národných evidencií vozidiel), kontrola fingovaných dovozov ako aj **výrazné zvýšenie medzinárodnej policajnej spolupráce v rámci národných kontaktných bodov pre automobilovú kriminalitu CARPOL.**

Páchatel'mi krádeží MV sú väčšinou dobre organizované skupiny vybavené najnovšími elektronickými zariadeniami (napr. rušičky GSM a GPS signálu), ktoré disponujú poznatkami o zabezpečení MV a o spôsoboch ich prekonania, o umiestnení identifikačných znakov a spôsobe falšovania dokladov k MV. Odcudzené MV páchatelia najčastejšie rozoberajú na náhradné diely. Boli zaznamenané aj prípady, kedy došlo k nárastu počtu zlegalizovaných vozidiel, ktoré pochádzali z krádeží v zahraničí, a ktoré sa po zlegalizovaní

vracali znovu na trh s ojazdenými vozidlami v rámci krajín EÚ. Vo väčšom rozsahu dochádzalo k dovozu ukradnutých vozidiel na Slovensko, zmene identity a ich legalizácii na pravé ukradnuté blanco doklady, falzifikáty dokladov k vozidlám a pravé doklady od vozidiel z totálne poškodených a zničených vozidiel. Legalizácia vozidiel bola potvrdená aj prostredníctvom staníc kontroly originality, kde modus operandi je založený na princípe lojálnych osôb zamestnaných na staniciach kontroly originality, ktoré za finančnú hotovosť pozmenené vozidlo označili ako vozidlo, ktoré je v poriadku a pritom išlo o vozidlo, ktoré malo pozmenené identifikátory a pochádzalo z trestnej činnosti.

Časť počtu zistených krádeží tvoria tzv. **drobné krádeže v obchodoch kvalifikované podľa § 212 ods. 2 písm. g/ Trestného zákona**. Takejto trestnej činnosti sa dopúšťajú osoby na okraji spoločnosti, ktoré si takýmto spôsobom zaobstarávajú stravu, cigarety a alkohol. Medzi páchatelmi tohto trestného činu je vysoký stupeň recidívy. Niekoľkoročné uplatňovanie uvedeného ustanovenia neprispelo k zníženiu drobných krádeží v obchodoch. Toto ustanovenie neodradilo osoby v minulosti postihnuté za priestupok, od ďalšieho protiprávneho konania, aj napriek skutočnosti, že im za určitých podmienok („bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý“) hrozí za spáchanie takéhoto trestného činu až 2 ročný trest odňatia slobody.

Uvedené protiprávne konanie nemá prakticky žiaden potenciál hrozby ML, negeneruje príjmy, ktoré by mohli byť predmetom legalizácie výnosov z trestnej činnosti. Uvedené ustanovenie Trestného zákona však neúmerne zaťažuje orgány činné v trestnom konaní a súdy a odpútavajú zdroje, ktoré by mohli byť inak použité na vyšetrovanie a trestné stíhanie závažnej trestnej činnosti.

Významný podiel na majetkovej trestnej činnosti s potenciálom ML hrozby majú trestné činy založené na **podvodnom konaní¹⁴ s počtom 11 053 prípadov**, ktoré sa však vzhľadom na ich **charakter radia do ekonomickej kriminality (22,85 % z celkového**

¹⁴ Podvod § 221 (starý § 250), Úverový podvod § 222 (starý § 250a), Poisťovací podvod § 223 (starý § 250c), Subvenčný podvod § 225 (starý § 250b), Neoprávnené obohatenie § 226 (starý § 250d), Podvodný úpadok § 227 (starý § 250e), Zavinený úpadok § 228 (starý § 250f).

nápadu ekonomickej kriminality, bližšie v kapitole 2.4.). Celková škoda spôsobená uvedenými trestnými činmi predstavuje v sledovanom období sumu 314.552.000,- EUR, čo je **11,45 % podiel na celkovej škode**. Aj v tejto oblasti došlo oproti predchádzajúcemu hodnoteniu k poklesu spôsobenej škody o 364.813.000,- EUR, čo je 46,30 %.

2.3.2 Prognóza vývoja ML hrozby v oblasti majetkovej kriminality

Z hľadiska potenciálu ML hrozby len niektoré druhy majetkovej kriminality majú potenciál generovania výnosov z trestnej činnosti. Na základe analýzy tímu ide najmä o krádeže vecí vysokej hodnoty.

Majetkové trestné činy budú i v najbližších rokoch najpočetnejším druhom trestnej činnosti, čo bude sprevádzané aj naďalej relatívne nízkou objasnenosťou týchto trestných činov. Pretrvávať bude tiež vysoká úroveň nereportovanej majetkovej kriminality. Preto ani prípadný ďalší pokles registrovaných majetkových trestných činov nemusí svedčiť v prospech zníženia ich skutočného stavu.

Hlavné akceleračné faktory, ktoré budú pravdepodobne a významne ovplyvňovať vývoj majetkovej kriminality v najbližších rokoch, patria: ekonomická a sociálna situácia, drogy a alkohol, nezamestnanosť a nízka ochrana súkromného majetku. Aj z tohto faktoru vyplýva, že z hľadiska druhu a objemu generovaných výnosov z trestnej činnosti pôjde o veci bezprostrednej spotreby a teda nepôjde o také, ktoré by výraznejším prinášali podnety na sofistikované legalizačné momenty a svojím spôsobom ohrozovali fungovanie trhovej ekonomiky.

Za najvýznamnejšie faktory oslabovania majetkovej kriminality v nasledujúcich rokoch je potrebné považovať predovšetkým posilňovanie prevencie (mierne pravdepodobnejšiu) a represie (mierne významnejšiu), potom znižovanie nezamestnanosti a zlepšenie ochrany majetku.

Vzhľadom k predpokladu, že sa očakáva pretrvávanie vyššej miery latencie pri majetkovej trestnej činnosti bude hrozba legalizácie výnosov z tohto druhu trestnej činnosti na rovnakej úrovni ako doposiaľ, resp. bude mať mierne akceleračný trend.

2.4 Ekonomická (hospodárska) kriminalita¹⁵

2.4.1 Faktory ML hrozby

Z hľadiska ekonomickej kriminality ako celku môžeme hovoriť o stredne vysokej hrozbe s trvalo udržateľnou tendenciou úrovne hrozby, pričom predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov je (nepomerne) vyššia.

Aj keď všeobecne páchatelom ekonomickej a hospodárskej trestnej činnosti ide o zisk, z hľadiska ML hrozby nejde o rovnorodú kriminalitu. **Potenciál generovania významných výnosov s potrebou následnej legalizácie majú len niektoré trestné činy**, a to najmä:

- daňová trestná činnosť, najmä:
 - a) **skrátene dane a poistného (vysoká hrozba**, klesajúci trend, pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší),
 - b) **neodvedenie dane a poistného (stredne vysoká hrozba**, trend bezo zmeny, pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší) a
- určité typy podvodného konania, najmä:
 - a) **MTIC podvody (stredne vysoká hrozba**, stúpajúci trend, pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší),
 - b) **CEO podvody (stredne vysoká hrozba**, trend bezo zmeny, pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší),
 - c) **subvenčný podvod a podvodný úpadok (stredne vysoká hrozba**, klesajúci trend, pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší).

Osobitnú ML hrozbu predstavujú:

¹⁵ Sprenevera § 213 (starý § 248), Neoprávnené vyrobenie a používanie platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty § 219 (starý § 249c), Podvod § 221 (starý § 250), Úverový podvod § 222 (starý § 250a), Poist'ovací podvod § 223 (starý § 250c), Subvenčný podvod § 225 (starý § 250b), Neoprávnené obohatenie § 226 (starý § 250d), Podvodný úpadok § 227 (starý § 250e), Zavinený úpadok § 228 (starý § 250f), Úžera § 235 (starý § 253), Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov § 270 (starý § 140), Skrátene dane a poistného § 276 (starý § 148), Neodvedenie dane a poistného § 277 (starý § 148a), Daňový podvod § 277a, Nezaplatenie dane a poistného § 278 (starý § 148b), Falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky § 352 (starý § 176), Zneužitie účasti na hospodárskej súťaži § 250 (starý § 149), Neoprávnené podnikanie § 251 (starý § 118), Neoprávnené zamestnávanie § 251a, Neoprávnené obchodovanie s devízovými hodnotami a poskytovanie devízových služieb § 252 (starý § 118a), Porušovanie predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou § 254 (starý § 124), Porušovanie predpisov o nakladaní s kontrolovaným tovarom a technológiami §§ 255 (starý § 124a), 256 (starý § 124b), 257 (starý § 124c), Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie § 259 (starý § 125), Poškodzovanie finančných záujmov Európskych spoločenstiev § 261 (starý § 126), Ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva § 264 (starý § 122), Zneužívanie informácií v obchodnom styku § 265 (starý § 128), Machinácia pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe §§ 266 (starý § 128a), 267 (starý § 128b), 268 (starý § 128c), Poškodzovanie spotrebiteľa § 269 (starý § 121), Nekalé obchodné praktiky § 269a.

- Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie (stredná hrozba, trend bez zmeny, pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší),
- Poškodzovanie finančných záujmov Európskych spoločností a Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe (stredná hrozba, stúpajúci trend, pomer nezaznamenaných výnosov je mierne vyšší).

Významným aspektom páchania predikatívnej ekonomickej trestnej činnosti s významnou úrovňou ML hrozby s nezmeneným trendom je zneužívanie schém právnických osôb, pričom mechanizmus ich zneužívania sa neustále vyvíja a transformuje, čo predstavuje osobitnú výzvu pre subjekty AML/CFT.

Ekonomická kriminalita tvorí tak, ako v rámci predchádzajúceho hodnotenia druhú najrozšírenejšiu skupinu kriminality z hľadiska počtu zistených trestných činov. Je charakterizovaná vysokou latenciou, pričom páchatelom neraz plynú z uvedenej trestnej činnosti veľké zisky, podstatne vyššie ako pri páchaní majetkovej trestnej činnosti.

Pri ekonomickej kriminalite prevažujú výnosy generované na území SR, ktoré páchatelia používajú buď ako investíciu v rámci finančných trhov, resp. ako investíciu do nehnuteľností, áut a pre osobnú spotrebu.

Z kvalitatívneho hľadiska je potrebné konštatovať stúpajúci trend objemu odhaľovania a stíhania tzv. karuselových podvodov a súvisiaceho zneužívania sofistikovaných schém právnických osôb, pri ktorých dochádza ku cezhraničnému momentu generovania výnosov z trestnej činnosti.

V sledovanom období rokov 2016 až 2019 bolo z celkového počtu 48 381 ekonomických trestných činov 11 125 prípadov odsúdení (22,99 % podiel) a v **56 prípadoch bol uložený trest prepadnutia veci, v 9 prípadoch prepadnutie majetku a v 14 prípadoch bolo uložené ochranné opatrenie zhabanie veci, čo predstavuje pozitívny nárast oproti predchádzajúcemu obdobiu.**

Pri celkovej škode spôsobenej ekonomicou kriminalitou došlo oproti predchádzajúcemu hodnoteniu k nárastu o 410.091.000,- EUR na sumu 2.032.443.000,- EUR, čo predstavuje 73,98 % podiel na celkovej škode. V jednotlivých rokoch sa škoda pohybovala od 207.811.000,- EUR v roku 2018 do 249.089.000,- EUR v roku 2019. V roku 2017 však bol zistený jeden špecifický prípad skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 Trestného zákona so spôsobenou škodou vo výške 1.118.675.000,- EUR, z uvedeného dôvodu škoda v roku 2017 dosiahla úroveň vo výške 1.425.195.000,- EUR. Najvyšší podiel na uvedenej kriminalite tvoria tak ako v predchádzajúcom hodnotení trestné činy daňové a podvody.

Z hodnotení jednotlivých rokov vyplýva záver, že výška spôsobenej škody ekonomických trestných činov predstavuje vysoký potenciál hrozby ML najmä s poukazom na objasnenosť ekonomických trestných činov, ktorá je v sledovanom období v rozpätí od 48,42 % do 52,95 %.

Rok	Počet zistených ekonomických trestných činov	Počet objasnených prípadov	Objasnenosť v percentách	Škody spôsobené ekonomickou kriminalitou v tis. EUR	Podiel na celkovej kriminalite v percentách
2016	12 927	6 259	48,42	247 094	21,39
2017	12 632	6 375	50,47	1 328 449* ¹⁶	21,84
2018	11 539	5 974	51,77	207 811	22,01
2019	11 283	5 974	52,95	249 089	22,65
Spolu	48 381	24 582	50,81	2 032 443	21,95

Motívom konania páchatel'ov ekonomickej trestnej činnosti bol zisk finančných prostriedkov, či už formou:

- neplnenia si daňovo-odvodovej povinnosti zo strany podnikateľských subjektov,
- zneužívanie platobných prostriedkov na výber finančných hotovostí z bankomatov, resp. pri platení bezhotovostným stykom,
- zneužitie zverených finančných prostriedkov na vlastné účely,
- neoprávnené poberanie dávok sociálneho zabezpečenia a
- nevyplácanie peňažných nárokov zamestnancom.

Oproti predchádzajúcemu hodnoteniu možno konštatovať, že ekonomická kriminalita si dlhodobo **udrzuje trend postupného znižovania počtu zistených trestných činov a pozitívom je aj postupné zvyšovanie miery objasnenosti**. Napriek týmto skutočnostiam sa dá predpokladať, že **nezaznamenané prípady a rovnako aj príjmy sú (nepomerne) vyššie, ako zistené prípady a príjmy z uvedenej kriminality (vysoká miera latentnosti)**.

Páchatel'mi ekonomickej trestnej činnosti rovnako ako v predchádzajúcom hodnotení boli osoby s vyšším vzdelaním - stredoškolským a vysokoškolským, prípadne tieto osoby riadia tzv. vykonávateľov. Tieto riadiace **používajú sofistikované metódy páchania a zastierania ekonomickej trestnej činnosti**.

Nezriedka, a to predovšetkým v prípadoch, v ktorých je takouto trestnou činnosťou spôsobená vysoká škoda, sú pri páchaní trestných činov využívané **nastrčené osoby**. Ide najmä o prípady kedy si obchodná spoločnosť neplní svoje daňové a odvodové povinnosti, prípadne vykonáva obchodné vzťahy tak, že príjem neeviduje v spoločnosti, následne spoločník prevedie svoj obchodný podiel na nastrčenú osobu, ktorá predchádzajúcemu spoločníkovi potvrdí i prevzatie účtovnej – daňovej evidencie, i keď k tomu reálne nedošlo. Bývalý spoločník následne pôsobí v novej spoločnosti s obdobným alebo zhodným predmetom podnikania a **financie zadovážené protiprávnym konaním v prvej spoločnosti užíva pre svoju osobnú potrebu**.

¹⁶V roku 2017 bol zistený (vyššie uvedený) špecifický prípad skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 Trestného zákona so spôsobenou škodou vo výške 1.118.675.000,- EUR.

V uvedených trestných činoch práve **preukazovanie subjektívnej stránky trestného činu je veľmi zložitá a časovo náročná**. Hlavnými dôkazmi v hospodárskej trestnej činnosti sú listinné dôkazy (napr. účtovné a daňové doklady, daňové priznania, protokoly z kontrol, rôzne povolenia, licencie), odborné vyjadrenia a znalecké posudky. Trestné konanie je závislé na zabezpečovaní a vyhodnotení uvedených dôkazov.

V prípadoch využívania bielych koní je najmä pre absenciu listinných dôkazov a proaktívneho, paralelného vyšetrovania dokumentovanie trestnej činnosti veľmi obtiažne a spravidla – konečný užívateľ výhod nie je trestnoprávne postihnuteľný, čo predstavuje mimoriadny potenciál ML hrozby.

V sledovanom období tak ako v predchádzajúcom hodnotení boli zistené aj podvody v nákladnej preprave tovarov, ktoré majú imanentný cezhraničný charakter.

Objem generovaných výnosov pri podvodoch v medzinárodnej nákladnej doprave je ťažko odhadnuteľný, predstavuje však vyššiu mieru v porovnaní s reportovanou trestnou činnosťou, z tohto pohľadu ide o významný potenciál ML hrozby s ustálenou resp. mierne klesajúcou tendenciou.¹⁷

„Modus operandi“ podvodov v doprave spočíva v predstieraní úmyslu vykonať prepravu tovaru z jedného miesta na druhé v rôznych krajinách EÚ prostredníctvom kamiónovej dopravy, pričom po naložení tovaru k jeho dodaniu nedôjde a tovar aj s kamiónom zmizne bez stopy. Pri uvedenej trestnej činnosti je páchatelmi rôznymi spôsobmi zastieraná pravá identita osôb vykonávajúcich a organizujúcich samotnú prepravu a často aj pravý pôvod kamiónových súprav. Páchatelia, ktorí sa prihlasujú k vykonaniu prepravy tovaru sa skrývajú za **neexistujúce podnikateľské subjekty** resp. za **podnikateľské subjekty založené formálne v krajinách EÚ, ktoré nevyvíjajú žiadnu reálnu obchodnú činnosť a osoby vystupujúce oficiálne v orgánoch uvedených spoločností sú len nastrčené** (tzv. biele kone). Súčasne páchatelia svoj falošný úmysel vykonať riadnu prepravu tovaru maskujú aj predložením **falošných dokladov** nevyhnutných k preprave tovaru pri medzinárodnej nákladnej preprave.

2.4.2 Daňové trestné činy

Najčastejšie zaznamenané trestné činy zo skupiny trestných činov ekonomických boli rovnako ako v predchádzajúcom hodnotiacom období **trestné činy daňové**.¹⁸

ML hrozba pri daňových trestných činoch je stredne vysoká až vysoká. Predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov resp. objem získaného prospechu, je nepomerne vyšší než pri reportovanej trestnej činnosti. Trend ML hrozby je bezo zmeny, okrem trestného činu nezaplataenia dane a poisťného, ktorý má mierne stúpajúcu tendenciu.

¹⁷ Prijaté opatrenia v hodnotenom období už reflektujú uvedené riziko

¹⁸ Skrátenie dane a poisťného § 276 (starý § 148) TZ, Neodvedenie dane a poisťného § 277 (starý § 148a) TZ, Nezaplataenie dane § 278 (starý § 148b) TZ a po zavedení trestný čin Daňového podvodu § 277a TZ,

Oproti predchádzajúcemu hodnotiacemu obdobiu došlo v období od roku 2016 do 2019 k miernemu poklesu počtu daňových trestných činov a výšky spôsobenej škody. V rokoch 2016 až 2019 bolo zistených spolu 21901 daňových trestných činov, z ktorých bolo 15 339 objasnených (70,04 % podiel). Vo vzťahu k celkovej kriminalite tvorili daňové trestné činy 8,55 % podiel a štátnemu rozpočtu bola spôsobená **škoda vo výške 512.188.000,-EUR, čo predstavuje 18,64% podiel na celkovej škode stíhanej kriminality**. Nápad daňových trestných činov predstavuje **45,27% podiel na ekonomickej kriminalite**.

Ku poklesu tohto druhu trestnej činnosti prispelo zefektívnenie postupov orgánov činných v trestnom konaní (zvýšenie kvality dokazovania) a efektívnejšie odhaľovanie trestných činov daňových (napríklad prostredníctvom kontrolného výkazu DPH, ktorý je neoceniteľným zdrojom informácií pre orgány činné v trestnom konaní). Tieto faktory majú vplyv zrejme na menej sofistikovaných páchatel'ov, ktorí nie sú tak nebezpeční ako veľké organizované skupiny daňových delikventov pôsobiace aj vo viacerých štátoch.

V sledovanom období bolo z celkového počtu daňových trestných činov 2 517 prípadov odsúdení (11,49 % podiel), v 8 prípadoch bol uložený trest prepadnutia veci, v 6 prípadoch bol uložený trest prepadnutia majetku a v 2 prípadoch ochranné opatrenie zhabanie veci.

Zo štatistík jednotlivých rokov vyplýva, že podiel daňových trestných činov na ekonomickej kriminalite mal stúpajúcu tendenciu, pričom najvyšší nárast bol zaznamenaný v roku 2019 (49,61 % podiel) a najnižší bol zaznamenaný v roku 2016 (42,31 % podiel).

V roku 2018 bol v prípravnom konaní v súvislosti s daňovou trestnou činnosťou prokurátorom Krajskej prokuratúry Košice v jednej trestnej veci zaistený celý majetok 2 obvinených, ako aj majetok, ktorý títo obvinení nadobudnú po zaistení, a to postupom podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku s poukazom na ustanovenie § 426 ods. 1 Trestného poriadku (vzhľadom na povahu a závažnosť činu a na pomery obvinených treba očakávať uloženie trestu prepadnutia majetku).

Daňová trestná činnosť sa v najväčšej miere prejavuje na úseku nepriamych daní, konkrétne dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“). DPH je najvýznamnejším zdrojom príjmu štátneho rozpočtu a druhým najdôležitejším zdrojom príjmu rozpočtu verejnej správy. **Najzávažnejšiu formu daňovej trestnej činnosti predstavujú MTIC podvody (zmiznutý obchodník), ktoré vedú k nesplneniu daňovej povinnosti, manipulácii/zneužitiu systému DPH, a v konečnom dôsledku k znemožneniu riadneho výberu DPH v štáte.**

Hlavným modus operandi u daňových trestných činov je zaúčtovanie **fiktívnych faktúr**, nadhodnotených faktúr alebo podhodnotených faktúr, teda spôsob ako znížiť daňovú povinnosť a vyhnúť sa plateniu daňových poplatkov.

Najnebezpečnejšou formou MTIC podvodov sú karuselové (kolotočové) podvody, ktoré predstavujú trvalú ML hrozbu so stúpajúcim trendom.

Pri karuselových podvodoch pretrváva stav kvalifikovaných foriem trestnej činnosti, kedy sa organizované a zločinecké skupiny sústreďujú na páchanie trestných činov

súvisiacich s uplatňovaním nadmerných odpočtov DPH prostredníctvom účelovo vytváraných reťazcov obchodných spoločností, ktorých štatutármi sú páchatelmi ovládané tzv. „biele kone“. Spôsob páchania tohto typu daňovej trestnej činnosti sa prakticky nemení, t.j. vytváranie reťazcov spoločností naprieč viacerými členskými štátmi EÚ (zmiznutí obchodníci, nárazníkové spoločnosti, koneční užívatelia výnosov, medzinárodné nárazníkové spoločnosti), využívanie bielych koní (slovenskí občania, občania z iných členských štátov EÚ), deklarovanie IC nadobudnutí a dodaní tovaru/služieb v rámci viacerých štátov EÚ, zapájanie takýchto spoločností do reťazových alebo karuselových podvodov s DPH za účelom buď neoprávneného čerpania nadmerných odpočtov DPH, alebo - a to v súčasnosti v drvivej väčšine prípadov - krátenia vlastnej daňovej povinnosti neoprávneným odpočítaním DPH veľkými „renomovanými“ reálne podnikajúcimi subjektmi na škodu štátnych rozpočtov viacerých členských štátov EÚ. Páchatelia v plnej miere využívajú výhody jednotného trhu EÚ, t.j. voľný a nikým nekontrolovaný pohyb tovaru a služieb v rámci EÚ. Zväčša ide o obeh tovaru, ktorý je malý, ľahko premiestniteľný, s minimálnym nárokom na skladovanie a veľkou hodnotou¹⁹.

Počet vyšetrení MTIC podvodov v hodnotenom období:

obdobie	počet začatých trestných stíhaní	počet vznesených obvinení	počet obvinených	rozsah následku
2016	43	172	106	91.137.927,- EUR
2017	36	38	178	49.741.186,- EUR
2018	44	48	98	30.153.569,- EUR
2019	37	22	80	34.680.600,- EUR

V dokumentovaných prípadoch sa jednalo predovšetkým o deklarovanie IC nadobudnutí a dodaní tovaru v rámci krajín V4 (Česká republika, Poľsko, Slovensko, Maďarsko), v menšej miere sa vyskytli aj krajiny ako Nemecko, Rumunsko. Z geografického delenia Slovenska majú pri páchaní daňovej trestnej činnosti špecifické postavenie prihraničné regióny s Maďarskom (celý juh Slovenska) a s Poľskom. Z uvedeného vyplýva, že ide o nadnárodný charakter daňovej trestnej činnosti, keďže organizátormi takýchto podvodov sú často aj cudzí štátni príslušníci, výsluch ktorých si vyžaduje medzinárodnú justičnú spoluprácu formou právnej pomoci zo zahraničia, čo značne ovplyvňuje dĺžku trestného konania a vo väčšine týchto trestných činov ide čo do rozsahu prípadov, ako i do počtu obvinených následne o značné prieťahy pri objasňovaní prípadu.

Ďalšia významná forma páchania trestnej činnosti s významným potenciálom ML hrozby spočíva v **odčerpávaní nadmerného odpočtu DPH**.

Páchanie tejto trestnej činnosti spočíva vo vyhotovovaní falošných dodávateľských faktúr vystavených v mene obchodných spoločností ovládaných páchatelmi spravidla ***na predstierané dodávky stavebných prác a služieb*** v rôznych finančných objemoch podľa

¹⁹ Analýza niektorých prípadov vyšetrených KÚFS identifikovala nasledovné komodity: - mlieko, energetické nápoje, cukor, stolový olej, mramor, oceľ, cement, kovový šrot

požiadaviek štatutárov rôznych podnikateľských subjektov na účely zaúčtovania takýchto falošných faktúr vo svojich účtovných evidenciách ako výdavkov na dosiahnutie a udržanie výnosov. Cieľom je podvodné zníženie základu pre výpočet DPH a dane z príjmu právnických osôb. Štatutári týchto podnikateľských subjektov po obdržaní falošných faktúr následne vykonávajú ich bezhotovostné úhrady na bankové účty spoločností ovládaných členom skupiny, v mene ktorých boli faktúry vystavené a tí poukázané sumy (výnos) za úhradu falošných faktúr z bankového účtu vyzdvihnú a odovzdávajú späť štatutárom podnikateľských subjektov, ktorí podľa dohody časť finančných prostriedkov v hotovosti spravidla vo výške 10 až 20 % z hodnoty predstieraného zdaniteľného plnenia vyplácajú ako odmenu členom skupiny.

Odhalit' daňové úniky je komplikované z dôvodu vysokej miery latencie. V podmienkach SR Inštitút finančnej politiky vymedzuje latentné úniky na úseku DPH, popisuje metodiku odhadu daňovej medzery na DPH. Pomocou odhadu je možné približne určiť stratu na príjmoch štátneho rozpočtu. **Daňová medzera na DPH podľa odhadu dosiahla v roku 2018 hodnotu 26,9% z potenciálnej DPH v SR. V porovnaní s rokom 2012, kedy medzera na DPH dosiahla svoj vrchol 40,3%, sa ju podarilo znížiť o viac ako jednu tretinu.** V nominálnom vyjadrení rozdiel medzi potenciálnym a skutočným výnosom DPH v roku 2018 predstavoval 2,3 mld. EUR (2,6% HDP).

Medzi páchatel'ov daňových podvodov patria ako organizované skupiny tak aj jednotlivci, ktorí nezdanené peniaze (výnos z trestnej činnosti) v niektorých prípadoch používajú ako zdroj na úplatky pre získanie verejných zákaziek, eurofondov, nákup verejného majetku, alebo nelegálne získanie iných výhod, spravidla od verejného sektora či samospráv.

Po úprave legislatívy súvisiacej so správou daní sa zvýšilo množstvo prípadov **účelového zlučovania spoločností**, realizovaných s cieľom obchádzania daňových povinností. V takýchto prípadoch v štatutárnych orgánoch a ako majitelia vystupujú **nastrčené osoby pôvodom najmä z okolitých štátov**, konajúce podľa pokynov skutočných majiteľov.

Jedným zo spôsobov prania nezákonne získaných finančných prostriedkov z daňových a úverových podvodov a z ďalšej ekonomickej trestnej činnosti vo veľkých objemoch, je legalizácia prostredníctvom **siete firiem v zahraničí**. Peniaze sú prevádzane prostredníctvom fiktívnych obchodných transakcií najprv na účty týchto zahraničných firiem a z nich následne **na účty schránkových firiem v offshore krajinách**, ktoré vlastnia alebo riadia organizátori ekonomickej trestnej činnosti. Následne sa peniaze zo schránok prevádzajú na sieť účtov ďalších zahraničných firiem a z nich sa pravdepodobne vracajú späť organizátorom podvodov už ako ich legalizované zdroje na nákup majetku alebo legálne zahraničné podnikateľské investície.

2.4.2.1 Vplyv prijímaných opatrení – „Daňová Kobra“

Čoraz sofistikovanejšie spôsoby páchania daňovej trestnej činnosti ovplyvňujú proces jej odhalovania, ktorý veľmi úzko súvisí s náročnosťou dokazovania vyžadujúceho najmä zdĺhavé znalecké dokazovanie, bez ktorého nie je možné v mnohých prípadoch dostatočne

objasniť skutkový stav vecí v rozsahu nevyhnutnom na vznesenie obvinenia konkrétnej osobe.

Tento sťažený proces bol dôvodom na prijatie opatrení zameraných na zabezpečenie spoločného a efektívneho postupu orgánov činných v trestnom konaní s FS SR, KÚFS a finančnou políciou. Ide najmä o medzirezortné pracovné porady na centrálnej a krajskej úrovni a využívanie inštitútu odborného konzultanta.

Základom systematického prístupu v boji s daňovou trestnou činnosťou je pravidelne aktualizovaný **Akčný plán boja proti daňovým podvodom (ďalej len „Akčný plán“)**. Nové kontrolné mechanizmy prijaté finančnou správou a výrazná spolupráca orgánov činných v trestnom konaní prispela v období rokov 2016 až 2019 k významnému zamedzeniu neoprávneného vyplatenia nadmerných odpočtov DPH a dorubeniu vlastnej daňovej povinnosti.

Prehľad žiadaných nadmerných odpočtov a nevyplatených nadmerných odpočtov z údajov FS SR:

Rok	Nález celkovo v eurách	Z toho nevyplatený NO v eurách
2016	125.852.169,10EUR	10.410.212,16EUR
2017	97.289.499,36EUR	5.640.895,66 EUR
2018	99.153.719,50EUR	3.345.844,99 EUR
2019	77.924.125,80EUR	854.422,37EUR
Spolu	400.219.513,76EUR	20.251.375,18EUR

Opatrenia realizované z Akčného plánu a jeho aktualizácie orientované na DPH umožnili znížiť objem daňových únikov v tejto oblasti a nastavili aj kvalitné preventívne účinky.

Jedným z opatrení (opatrenie č. 6) Akčného plánu je aj **vznik medzirezortného analytického centra JACK** zriadeným s cieľom poskytovania údajov medzi FS SR a PZ pri existujúcich podozreniach jednotlivých subjektov.

V súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich z Akčného plánu bol v roku 2012 uznesením vlády SR iniciovaný projekt spolupráce medzi Policajným zborom SR, FR SR a GP SR tzv. **„daňová kobra“**. Ide o špeciálnu jednotku uvedených strán celoslovenskou pôsobnosťou, ktorej účelom je brániť podnikateľským subjektom v páchaní závažnej daňovej trestnej činnosti, rýchla výmena príslušných informácií a **analýza rizík prostredníctvom špecializovaného software-u už počas daňového konania v súvislosti s preverovaním oprávnenosti nároku konkrétneho daňového subjektu na nadmerný odpočet DPH**.

Úspešnú realizáciu projektu tzv. „daňovej kobry“ vyjadruje aj údaj kedy od 1. januára 2012 (dátum vzniku tzv. daňovej kobry) do 31. decembra 2019 bol dosiahnutý finančný nález z ukončených daňových kontrol v celkovej sume 984.820.130,99 EUR, z ktorej nevyplatený

nadmerný odpočet DPH bol v sume 88.320.035,-EUR. Išlo hlavne o **prípady podvodov s komoditami ako kameň, nafta, betonárska oceľ, farebné kovy, obilie, cukor, mäso, drevo, víno.**

Výsledky projektu tzv. daňovej kobry prezentujú jeho opodstatnenosť a vysokú efektívnosť a úspešnosť v realizovaných prípadoch, dosahujúc až 91,13% efektívnosť daňových kontrol.

Prehľad činnosti „daňovej kobry“ od jej vzniku do 31.decembra 2019 na základe štatistických údajov zbieraných políciou:

	Počet prípadov	Počet obvinených osôb	Vzniknutá škoda v EUR	Zachránené finančné prostriedky v EUR	Väzba	Právoplatný rozsudok	
						kvalifikácia	výška trestu
Rok 2012 - 2019 spolu	95	531	539.192.303,25	88.320.035,-	50	§ 277 neodvedenie dane a poistného	TOS 2x7r., 1x5r., 1x3r./NEPO, TOS 3 r./PO 5r., TOS 12 r. + peň. trest 30.000,- EUR + zákaz podnik. 10 r. + zhabanie sumy 1.800.000,- EUR

V ostatnom období boli zaznamenané spôsoby páchania daňovej trestnej činnosti, ako prechod od daňových podvodov formou neoprávneného uplatnenia nadmerného odpočtu DPH k tzv. konsolidácii vlastnej daňovej povinnosti a k podvodom s elektronickými registračnými pokladnicami formou neoprávnených zásahov do ich softvérového vybavenia.

K zvýšeniu úspešnosti odhaľovania a preukazovania daňovej trestnej činnosti by mohla napomôcť kontrola prostredníctvom elektronizácie účtovnej dokumentácie a zavedenie povinnosti zálohovania a odovzdávania účtovnej dokumentácie v elektronickej forme príslušným orgánom FS SR. Tieto opatrenia by v spojitosti s vykonávanou kontrolnou činnosťou zo strany daňových orgánov mohli efektívne napomáhať pri odhaľovaní a vyvodzovaní trestnoprávnej zodpovednosti za páchanú daňovú trestnú činnosť.

2.4.3 Ďalšie druhy ekonomickej kriminality s výrazným potenciálom hrozby ML

Najčastejšie páchanými trestnými činmi s potenciálom ML hrozby, ktoré podľa ich povahy radíme medzi tzv. hospodárske trestné činy²⁰, patria trestný čin **skresľovania údajov**

²⁰ Zneužitie účasti na hospodárskej súťaži § 250 (starý § 149), Neoprávnené podnikanie § 251 (starý § 118), Neoprávnené zamestnávanie § 251a, Neoprávnené obchodovanie s devízovými hodnotami a poskytovanie devízových služieb § 252 (starý § 118a), Porušovanie predpisov o obehú tovaru v styku s cudzinou § 254 (starý § 124), Porušovanie predpisov o nakladaní s kontrolovaným tovarom a technológiami §§ 255 (starý § 124a), 256 (starý § 124b), 257 (starý § 124c), Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie § 259 (starý § 125), Poškodzovanie finančných záujmov európskych spoločností §§ 261 (starý § 126), Ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva § 264 (starý § 122), Zneužívanie informácií v obchodnom styku § 265 (starý § 128), Machinácia pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe §§ 266 (starý § 128a), 267 (starý § 128b), 268 (starý § 128c), Poškodzovanie spotrebiteľa § 269 (starý § 121), Nekalé obchodné praktiky § 269a.

hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 Trestného zákona a trestný čin **poškodzovania finančných záujmov európskych spoločností** podľa § 261 Trestného zákona.

Pri trestnom čine skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie je **ML hrozba stredná so stabilným trendom**.

Pri trestnom čine skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie došlo oproti predchádzajúcemu hodnotiacemu obdobiu k výraznému poklesu o 320 prípadov, kedy za sledované obdobie rokov 2016 až 2019 bolo zistených spolu 284 prípadov, čo z celkovej ekonomickej kriminality tvorí 0,59 % podiel. Naopak došlo k navýšeniu spôsobenej škody o 109.558.000,- EUR, nakoľko v roku 2017 bol zistený jeden špecifický prípad skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 Trestného zákona. Tento prípad súvisel s oprávnenosťou účtovania rezerv a príspevkov do Národného jadrového fondu SR a spôsobená škoda bola vo výške 1.118.675.000,- EUR. Na základe tohto prípadu bola celková škoda spôsobená trestným činom skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie za sledované obdobie rokov 2016 až 2019 vo výške 1.127.241.000,- EUR.

Pri trestnom čine skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie išlo tak ako v predchádzajúcom hodnotení o prípady, kedy páchatelia predstierali voči daňovým alebo iným kontrolným orgánom, že určité doklady vôbec nemajú alebo ich umiestnili alebo ukryli na takom mieste, kde boli pre tieto orgány bežnými prostriedkami nedostupné.

Pri poškodzovaní finančných záujmov Európskych spoločností je ML hrozba strednej so stúpajúcim trendom.

Táto trestná činnosť bola rovnako ako v predchádzajúcom hodnotiacom období orientovaná najmä na tzv. **drobné eurofondy** na podporu zamestnanosti, v rámci ktorých predkladali poskytovateľovi príspevku falošné a nepravdivé podklady za účelom získania príspevku, ktorý použili na iný účel. V týchto prípadoch ide o páchatelov najmä z vylúčených komunít, s nízkym vzdelaním a pod., ktorí si takýmto spôsobom riešia svoju nepriaznivú finančnú situáciu. Boli zistené aj také prípady, kedy páchatelia po získaní príspevku činnosť nevykonávali a následne opustili územie SR.

Druhú skupinu v tejto oblasti trestných činov tvoria prípady, v ktorých sa dopúšťajú zástupcovia obchodných spoločností, ktorí túto trestnú činnosť páchajú sofistikovaným spôsobom, s prvkami korupčného správania za účelom získania neoprávnených výnosov.

Do tejto skupiny patria aj neoprávnene získané dotácie, či už z fondov európskych spoločností alebo zo štátneho rozpočtu, na nákup zdravotníckych prístrojov a zariadení alebo čerpanie agrototácií.

V prípadoch na nákup zdravotníckych prístrojov a zariadení bolo zistené neúmerne predražovanie nakúpenej zdravotníckej techniky, pričom v tomto prípade ide aj o podozrenia

z trestného činu machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 Trestného zákona.

V súvislosti s čerpaním agrotácií a na to nadväzujúcou korupciou a legalizáciou výnosov z trestnej činnosti (kauza „Dobytkár“) bolo po začatí trestného stíhania od 8.októbra 2019 vedené rozsiahle vyšetrowanie pre trestný čin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, 2, 3 Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. a) Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 odsek 1 Trestného zákona v súvislosti s poskytovaním nenávratného finančného príspevku poskytovaných prostredníctvom Pôdohospodárskej platobnej agentúry v rámci Programu rozvoja vidieka SR. Na území SR v rokoch 2015 – 2020 pôsobila skupina osôb, ktorá vytvorila korupčnú schému v súvislosti s poskytovaním nenávratného finančného príspevku poskytovaných prostredníctvom Pôdohospodárskej platobnej agentúry a nadväzne bola touto skupinou osôb vytvorená aj **legalizačná schéma prostredníctvom zmlúv o dielo**, ktoré mali výlučne slúžiť len na zakrytie pôvodu týchto výnosov pochádzajúcich z korupčnej trestnej činnosti, pričom tento výnos sa mohol pohybovať v rozmedzí od 15-25% z celkového objemu poskytnutých dotácií.

Po začatí trestného stíhania bolo **vykonané rozsiahle finančne vyšetrowanie**, na základe ktorého bolo od 3.marca 2020 do 2.júla 2020 vykonaných celkom 6 realizácií akcie DOBYTKÁR, v rámci ktorých bolo zadržaných celkom 27 fyzických osôb a následne viacerými uzneseniami vyšetrowateľa PZ bolo vznesené obvinenie celkom 10 fyzickým osobám a 5 právnickým osobám za obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, 2, 3 Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa 233 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. a) Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona. Z uvedeného počtu bolo celkom 3 fyzickým osobám a 2 právnickým osobám vznesené obvinenie aj za dokonaný obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa 233 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. a) Trestného zákona. Okrem jednej osoby boli všetky obvinené osoby stíhané väzobne.

Celková výška prijatých úplatkov zo strany obvinených predstavuje sumu vo výške približne 8.000.000,- EUR a celková výška finančných prostriedkov súvisiacich s legalizáciou príjmu z trestnej činnosti predstavuje sumu vo výške 16.000.000,- EUR.

Ďalej 11 fyzickým a dvom právnickým osobám (žiadatelia) bolo vznesené obvinenie za prečin nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 2 Trestného zákona.

V rámci jednotlivých realizácií boli zaistené finančné prostriedky v celkovej výške 537.800,- EUR (počas vyšetrowania jeden obvinený vydal ďalších 400.000,- EUR pochádzajúce z predmetnej korupčnej trestnej činnosti) a cenné predmety (obrazy, mince, zberateľské známky) v celkovej výške 2.214.000,- EUR.

Pri tomto trestnom čine prevládajú výnosy generované na území SR, ktoré sú legalizované najmä odovzdaním provízie osobe, ktorá sa zúčastnila na vybavení dotácií, fiktívny prevod na tretie osoby, zaťažovanie majetku právami tretích osôb (fiktívne

pohľadávky), ako aj prostredníctvom kúpy nehnuteľností, v zanedbateľnej miere investíciami na kapitálovom trhu, a pod.

V sledovanom období dochádzalo k zneužívaniu časti pridelených dotácií z eurofondov a štátneho rozpočtu aj organizovanými skupinami. Modus operandi zneužitia dotácií bol najčastejšie spojený s nadhodnotením projektov spolufinancovaných z dotácií, po dohode so spriaznenými osobami s rozhodovacími/schvaľovacími právomocami pôsobiacimi v príslušných riadiacich orgánoch dotačných schém. Zároveň po dohode zúčastnených spriaznených osôb dochádzalo k manipulácii verejných súťaží na zhotoviteľov projektov v prospech vopred dohodnutých víťazov. Tí ako realizátori projektu následne fakturovali fiktívne alebo predražené dodávky tovarov a služieb investorom/predkladateľom projektov, ktorí si ich nechali preplatiť z dotácií. Realizátori zákazky následne distribuovali nelegálne provízie (výnos) zo zákaziek zainteresovaným osobám, vrátane tých s rozhodovacími/schvaľovacími právomocami z riadiacich orgánov príslušných dotačných schém, napr. formou fiktívnych zmlúv na dodávky služieb (poradenstvo) alebo v hotovosti.

Systémové kroky súčasnej vlády v manažovaní a čerpaní dotácií znižujú aktuálnu aj budúcu ML hrozbu spojenú s dotačnými podvodmi. Významne sa tým zníži aj celková ML hrozba. Je to veľmi dôležité, pretože SR v rokoch 2014 - 2020 získa z fondov EÚ približne 20,3 mld. EUR na štrukturálne a investičné projekty, či na platby pre poľnohospodárov a celoeurópske programy. Značná časť z nich ešte nebola vyčerpaná.

Podľa výročnej správy Európskeho úradu na boj proti podvodom (OLAF) za rok 2017 sa do pokladnice EÚ v predchádzajúcom roku vrátilo 631 mil. EUR, ktoré boli neoprávnene získané pri podvodoch na eurofondoch v SR. Slovenské úrady sami odhalili najviac nezrovnalostí pri čerpaní eurofondov spomedzi členských štátov (no SR zároveň musela vrátiť 2,55 % z vyplatených eurofondov na základe vyšetrovaní OLAF). Problémom v SR je tak najmä spôsob čerpania dotácií.

Z celkového počtu ekonomických trestných činov ide o 166 prípadov poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev, čo je len 0,34 % z ekonomickej kriminality. Z uvedeného počtu bolo 62 prípadov odsúdení (37,35 % podiel) a bol zaistený majetok v celkovej hodnote 532.802,- EUR. Za sledované obdobie bol uložený 1 trest prepadnutia majetku.

Celková škoda spôsobená trestným činom poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev predstavovala spolu 16.012.000,- EUR, čo z celkovej ekonomickej kriminality tvorí 0,79 %. V priebehu rokov dochádzalo k postupnému poklesu.

V porovnaní s predchádzajúcim hodnotiacim obdobím **došlo k poklesu počtu zistených prípadov o 107 prípadov a spôsobenej škody o 276.273.000,- EUR**. Zníženie počtu zistených prípadov možno pripisovať sprísneniu pravidiel v oblasti čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ.

Explicitne možno uviesť, že spôsoby páchania trestných činov poškodzovania finančných záujmov EÚ v súčinnosti so subvenčným podvodom alebo machináciami pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe sa každoročne vyvíjajú. Páchatelia kladú dôraz na to,

aby administratívne bola zabezpečená dokumentácia projektu spĺňajúca zmluvné príp. zákonné podmienky poskytnutia finančného príspevku. Z vyšetrovaných vecí v rokoch 2016 až 2019 v súvislosti s poškodzovaním finančných záujmov ES sa nepodarilo preukázať, že by do trestnej činnosti boli nejakým spôsobom zainteresovaní aj pracovníci, ktorí rozhodovali o pridelovaní nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) za jednotlivých poskytovateľov²¹.

V hodnotenom období nadobudol dňom 1. júla 2016 účinnosť aj zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb, čo sa postupne zavedením do praxe odzrkadlilo na **stíhaní právnických osôb z trestného činu poškodzovania finančných záujmov ES. Za sledované obdobie boli obvinené 4 právnické osoby.**

V roku 2016 bolo vedené vyšetrovanie pre trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločností podľa § 261 Trestného zákona v súbehu so subvenčným podvodom podľa § 225 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona. Obvinená osoba v postavení štatutárneho zástupcu právnickej osoby ako prijímateľ uzatvorila s Ministerstvom hospodárstva SR, v zastúpení Slovenskou inovačnou a energetickou agentúrou (ďalej len „SIEA“) ako poskytovateľom Zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, ktorej predmetom bolo poskytnutie nenávratného finančného príspevku na realizáciu aktivít projektu „Výskum a vývoj komplexných kontrolných prístupových systémov“, pričom doručenu zásielkou na SIEA, táto osoba predložila poskytovateľovi falšovaný dokument „Záväzný úverový príslub“ banky o schválení úveru tejto právnickej osobe vo výške 1.050.000,- EUR na účely spolufinancovania projektu, ktorý však nebol reálne vydaný bankou. Ďalšou doručenu zásielkou na SIEA osoba predložila poskytovateľovi nepravdivé preberacie protokoly o prevzatí výzvy na predloženie ponúk dvoch spoločností, ako aj falošnú cenovú ponuku ďalšej spoločnosti, čím uviedla do omylu pracovníkov SIEA v otázke splnenia podmienok na poskytnutie NFP a týmto konaním sa obvinená osoby po podaní žiadosti o poskytnutie NFP pokúsila vylákať príspevok vo výške 1.946.000,- EUR, v členení 1.654.100,- EUR (85 %) z prostriedkov EÚ a 291.900,- EUR (15 %) z prostriedkov štátneho rozpočtu SR.

Pri dokumentovaní predikatívneho trestného činu poškodzovania finančných záujmov ES za hodnotiace obdobie rokov 2016 až 2019 viedlo trestné stíhanie aj za **trestný čin legalizácie výnosov z trestnej činnosti** v dvoch prípadoch s názvom „PPA-kontrolór“ a „MPSVaR“.

V prípade „PPA-kontrolór“ jeden z páchatel'ov uvedeného predikatívneho trestného činu po tom, čo na svoj osobný účet vedený v banke prijal cez sprostredkovateľa úplatok vo výške 3.000,- EUR za zabezpečenie schválenia Jednotnej žiadosti na rok 2016 zo strany Pôdohospodárskej platobnej agentúry a tieto finančné prostriedky platobnou kartou v hotovosti vybral a teda zlegalizoval.

²¹ Avšak v roku 2020 boli vznesené obvinenia bývalému riaditeľovi Pôdohospodárskej platobnej agentúry (PPA) a finančníkovi zo skupiny Slavia Capital, ktorí sú obvinení pre pokračovací obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku spolupáchateľstvom v súvislosti s udeľovaním dotácií PPA. Úplatky mali dosiahnuť takmer milión eur.

V prípade „MPSVaR“ páchatel' po tom čo podvodne vylákal nenávratný finančný príspevok vo výške 593.050,38 EUR v úmysle zatajiť pôvod finančnej hotovosti z trestnej činnosti tieto vložil na bankové účty v SR, z ktorých boli následne v celkovej výške 424.319,- EUR prevedené na účet vedený v banke v Spojených štátoch amerických, ktoré boli použité na kúpu nehnuteľností v USA v štáte Florida.

2.4.4 Daňové úniky ako zdroj nelegálnych výnosov organizovaného zločinu

2.4.4.1 Podvody na DPH

Dlhodobou medzi hlavné zdroje výnosov organizovaného zločinu v SR patrí pašovanie tovarov, nelegálna výroba a predaj vysoko zdaniteľných tovarov, podvody s nadmernými odpočtami DPH.

Tak ako v predchádzajúcom hodnotiacom období, tak aj v období rokov 2016 až 2019 sa dá povedať, že najväčšie škody štátnemu rozpočtu spôsobujú **karuselové podvody**, ku ktorým dochádza pri obchodovaní s rôznymi komoditami, ale aj službami s cieľom neoprávnene čerpať nadmerné odpočty DPH. Táto oblasť je bližšie rozobratá v kapitole 2.4.2 Daňové trestné činy - Daňová kobra.

2.4.4.2 Pašovanie cigariet

Na základe informácií získaných v hodnotiacom období rokov 2016 až 2019 môžeme konštatovať, že tak ako v predchádzajúcom období, tak aj v súčasnosti **stále prevláda pašovanie cigariet na Slovensko a ďalej do EÚ najmä cez slovensko-ukrajinskú hranicu slovensko-ukrajinskými pašeráckymi skupinami, často v spolupráci s colníkmi a príslušníkmi PZ na oboch stranách hranice. Z Ukrajiny do SR sú cigarety nelegálne dovážané aj cez Maďarsko alebo Poľsko.** Nezdanené tabakové výrobky s falošným označením výrobcu boli v hodnotenom období **vyrábané aj na území SR** s využitím nelegálne dovezeného tabaku.

V roku 2017 slovenskí colníci zachytili v Komárne viac ako 2 tony tabaku, z ktorých by sa dalo vyrobiť 2,3 milióna cigariet. Únik na daniach by predstavoval 170.000,- EUR.

Pašované alebo nelegálne vyrobené nezdanené tabakové výrobky boli **distribúované na území SR alebo boli ďalej prevážané do tých štátov EÚ (Rakúsko, Nemecko, Taliansko)**, v ktorých sú tabakové výrobky zaťažené vyššou spotrebnou daňou.

Podľa štúdie poradenskej spoločnosti KPMG²² na Slovensku **stále rastie spotreba nezákonne dovezených cigariet.** V roku 2016 predstavovala spotreba pašovaných cigariet objem 240 mil. ks, v roku 2017 približne 360 mil. ks cigariet (nárast o 50%). Podiel nelegálnych cigariet na celkovej spotrebe v roku 2017 predstavoval 4,8%. V roku 2018

²² Podľa štúdie spoločnosti KPMG: „Study of the illicit cigarette market in the European Union, Norway and Switzerland“ z r. 2017.

tvorili na Slovensku nelegálne cigarety až 6 % celkovej spotreby. Ak by sa tieto cigarety predali legálne, dodatočne získané daňové príjmy by dosiahli 44 mil. EUR.

Cigarety sú pre nelegálny obchod prirodzene lákavým artiklom. Kým v západnej Európe stojí škatuľka značkových cigariet aj sedem eur, cena na čiernom trhu sa v západných krajinách pohybuje okolo troch eur, pričom výrobné náklady sa počítajú v centoch. Na Slovensku sa pašované cigarety predávajú približne za polovičnú, niekedy dokonca za ešte nižšiu cenu, oproti legálnym. V celej EÚ predstavuje len únik na daniach 10 mld. EUR ročne.

Klasické spôsoby prevážania kontrabandu sú úkryty v autách, palivových nádržiach a nákladných vagónoch. V ponuke je aj vodná cesta - nafukovacie člny bez posádky či sudy na rieke Tisa alebo tradičné prekračovanie zelenej hranice. Colníci tiež pod východnou hranicou našli 700 metrov dlhý tunel vybavený koľajnicami a vozíkmi na prevážanie kontrabandu. Používal sa 2-3 týždenne, čo zodpovedá daňovému úniku 50 miliónov ročne. Zabavené cigarety mali zdravotné varovania v angličtine, neboli teda pravdepodobne určené pre slovenský trh. Z nových trendov na slovenskom pohraničí bolo zaznamenané aj používanie dronov - malých bezpilotných lietadiel, ktoré prelietavajú ponad hranicu s kontrabandom.

Páchatelia zisk/výnos nezákonne získaný z daňových podvodov v sledovanom období použili na investície do nákupu nehnuteľností a drahých kovov, ktoré slúžili aj ako podkladová komodita pri páchaní daňových podvodov na DPH. Prevládajú výnosy generované na území SR z trestnej činnosti páchanej v zahraničí. V širšom zmysle podľa zistení Europolu je nelegálny obchod s tabakom aj bezpečnostná hrozba.

Tabak sa do nelegálnych fabrík na výrobu cigariet dostáva prevažne z oblasti Balkánu, taktiež ostatné komponenty potrebné k technologickému procesu výroby cigariet (napr. škatuľky, cigaretový papier, filtre a podobne) sú dovážané zo zahraničia, kde sú tieto aktivity legalizované prostredníctvom zahraničných obchodných spoločností častokrát s neexistujúcimi, resp. veľmi ťažko vyhľadateľnými zainteresovanými osobami zo zahraničnými bankovými účtami.

Pri tomto druhu trestnej činnosti páchatelia prirodzene v maximálnej možnej miere využívajú hotovostný platobný styk (tzv. „cash“), pričom práve z tohto dôvodu je zaistenie akýchkoľvek finančných prostriedkov na bankových účtoch podstatne sťažené, a v mnohých prípadoch dokonca až nemožné. V týchto prípadoch je zaistená priamo finančná hotovosť nájdená pri domových prehliadkach, resp. prehliadkach iných priestorov alebo pozemkov.

Situáciu zo zaisťovaním finančných prostriedkov na účtoch alebo odčerpávanie výnosov z trestnej činnosti do istej miery komplikuje aj skutočnosť, že práve trestná činnosť súvisiaca s nelegálnou výrobou cigariet je viac menej výsadou cudzích štátnych príslušníkov (týka sa to jednak organizátorov, ako aj robotníkov, ktorí pracujú priamo na týchto nelegálnych linkách).

2.4.4.3 Podvody s liehom a minerálnymi olejmi

Zvýšené riziko daňových únikov na spotrebnej dani z liehu spočíva v tom, že lieh a liehoviny je možné ľahko vyrobiť z voľne dostupných surovín (ovocie a iné potravinové komodity) a umožňuje aj pomerne jednoduché skladovanie a distribúciu, z dôvodu jeho zameniteľnosti s inými tovarmi. Pri liehu a liehovinách je nelegálny dovoz (pašovanie) liehovín menej významný ako pri pašovaní cigariet.

Na základe poznatkov daňovej a colnej správy medzi spôsoby páchania daňových únikov s liehom patria tak ako v predchádzajúcom hodnotiacom období najmä nelegálna výroba liehu (aj riadne registrovanými subjektmi), nelegálne pálenie liehu v domácich podmienkach, predaj nelegálne vyrobených a dovezených liehovín (najmä v pohostinských zariadeniach), predaj liehu a liehovín bez licencií, nelegálny dovoz a vývoz liehu a nesprávne deklarovanie tovaru (čistiace prostriedky, nemrznúce zmesi, povrchovo aktívne prostriedky).

V prevažnej miere sa lieh na ďalšie používanie (riedenie, dochucovanie esenciami, plnenie) dováža z Poľska, z dôvodu liberálnejších zákonov týkajúcich sa nakladania s liehom a liehovinami oproti SR.

V rámci problematiky daňových únikov na spotrebných daniach z minerálnych olejov medzinárodne pôsobiace organizované skupiny využívajú modus operandi deklarovania predaja iného tovaru, než sa v skutočnosti predáva. Napr. nafta je pri dovoze deklarovaná ako minerálny vykurovací alebo mazací olej, ktoré majú omnoho nižšie zdanenie spotrebnou daňou, keďže sú určené na iné účely ako pohonné hmoty. Nafta sa následne predáva malospotrebiteľom cez sieť slovenských, ako aj zahraničných spoločností bez priznania a zaplatenia spotrebnej dane a DPH, ktoré v priebehu páchania trestnej činnosti obmieňali. Obmieňali tiež deklarované miesta vykládok tohto oleja, prevažne v iných členských štátoch.

Problematické je vzhľadom na absenciu sprievodných dokumentov k tomuto minerálnemu oleju zdokumentovať jeho pohyb v reálnom čase a následne preukázať jeho ponuku, resp. použitie ako pohonnej látky alebo paliva (čo je skutočnosť zakladajúca vznik daňovej povinnosti).

Páchatelia zisk/výnos nezákonne získaný z daňových podvodov v sledovanom období použili na osobnú spotrebu. Prevládajú výnosy generované na území SR, čiže domáce výnosy, ktoré sú v rámci spotreby umiestňované v SR.

V roku 2018 počas akcie spoločný vyšetrovací tím slovenského KÚFS, českej polície a colníkov z Colného úradu pre Juhomoravský kraj zaistil 11 000 litrov nelegálneho minerálneho oleja. Akcia bola zameraná na rozloženie medzinárodnej organizovanej skupiny zaoberajúcej sa obchodom s minerálnymi olejmi, ktoré boli prepravované z Poľska do iných členských krajín EÚ cez územie Českej republiky a SR. Minerálne oleje nakupovali v Poľsku, následne ich na rôznych miestach na Slovensku vykladali a predávali odberateľom ako pohonnú látku – motorovú naftu. Smerovať mali aj do Rakúska, avšak predávali ich nelegálne na Slovensku a neodvádzali daň. Pri akcii zadržali celkom osem osôb, voči ktorým vyšetrovateľ finančnej správy vznesol obvinenie pre trestný čin skrátenia dane a poistného §

276 Trestného zákona. Predbežne vyčíslená škoda na spotrebnej dani predstavovala 500.000,- EUR a na DPH najmenej 200.000,- EUR.

2.4.4.4 Krátenie daní a cieľ pri nelegálnom dovoze tovarov, ázijské OCG

Najmä v okolitých štátoch (Česko, Poľsko, Maďarsko), no s obchodnými a personálnymi presahmi na Slovensko, sú pomerne **silno etablované skupiny ázijského organizovaného zločinu** (prevažne čínske a vietnamské). Venujú sa najmä ekonomickej kriminalite, prioritne dovozu tovarov s podvodne nízkou colnou hodnotou (falšovanie faktúr), pašovaniu tovarov, daňovým únikom pri predaji tovaru, falšovaniu značkového tovaru. Ilegálny dovoz ázijského tovaru subjekty ovládané osobami z Ázie zabezpečujú cez nastrčené firmy. Tieto osoby zároveň zabezpečia kontakty na colnú správu, vypracovanie podvodných colných deklarácií tovaru, účtovníctvo, požičiavanie a výmenu peňazí. Za rok 2017 sa z Číny podľa údajov Štatistického úradu na Slovensko doviezol tovar za viac ako 5 mld. EUR. Najväčší podiel tvorila elektronika.

Páchatelia (ázijskí exportéri) najčastejšie deklarujú nižšiu cenu alebo množstvo dovážaného tovaru (znížené o 60-90%) s cieľom platiť nižšie dovozné clo a predkladajú falošné doklady o pôvode tovaru s cieľom vyhnúť sa kvótam alebo dovoznému či antidumpingovému clu. Colníci majú obmedzené možnosti ako overiť pravosť faktúr, ale aj hodnotu tovaru, za ktorý sa platí clo - najmä pri tovare z Číny.

Predmetom takéhoto nelegálneho obchodu je vo väčšine dovoz textilných výrobkov, obuvi a spotrebného tovaru. K colným a daňovým dlhom dochádza podľa colných analytikov aj v dôsledku toho, že dovezený tovar nemá konečnú zastávku na našom území, ale pokračuje do susedných štátov. Naďalej pokračuje trend prepravy falšovaného tovaru z okolitých krajín EÚ, najmä z Poľska a Maďarska.

Na rozdiel od minulých rokov sa situácia hlavne úpravou legislatívy zmenila. Z predajní a trhov sa výrazne stráca tovar, ktorý porušuje práva duševného vlastníctva. K zlepšeniu situácie prispelo aj zriadenie Medzirezortnej komisie pre koordináciu spolupráce v oblasti boja proti falšovaniu a autorskému pirátstvu, ktorá podlieha Úradu priemyselného vlastníctva SR.

V súčasnosti sa do popredia čoraz častejšie dostáva internetový predaj tovaru, ktorý podobným spôsobom útočí na práva duševného vlastníctva. Rizikovým tovarom v tejto oblasti sú najmä parfumy, elektronika a lieky.

Zisk/výnos z takejto ilegálnej činnosti je buď investovaný do realít v SR alebo je transferovaný mimo EÚ do juhovýchodnej Ázie prostredníctvom kuriérov za hranicu a následne bankovými prevodmi z členskej alebo nečlenskej krajiny EÚ. Skupiny legalizujú príjmy aj formou čiastočne fiktívnych zahranično-obchodných operácií (nadhodnocovanie tržieb). Súčasťou tejto schémy môžu byť aj hotovostné vklady vysokých súm na bankové účty firiem. Ich konateľmi sú osoby z ázijskej komunity alebo z radov nastrčených osôb, k účtom ktorých majú dispozičné právo Ázijci. Prevládajú výnosy generované na území SR z trestnej činnosti páchanej ako v zahraničí tak aj v SR.

2.4.4.5 Hrozby vyplývajúce zo zneužívania slovenských obchodných spoločností

Celková ML hrozba zneužívania foriem a schém obchodných spoločností je vysoká, existuje významný nepomer medzi odhalenou a latentnou trestnou činnosťou. Objem identifikovaných generovaných výnosov je bez vykonávania proaktívneho finančného vyšetrovania výrazne nižší ako je skutočne generovaný.

Tak ako v predchádzajúcom hodnotiacom období aj v rokoch 2016 až 2019 môžeme konštatovať, že zapojenie slovenských obchodných spoločností do trestnej činnosti generujúcej výnosy v cezhraničnej závažnej kriminalite sa prejavuje najmä pri ekonomickej (hospodárskej) kriminalite.

V tejto súvislosti je možné SR charakterizovať ako:

- **cieľovú krajinu** - na pozície štatutárov spoločností sú dosadzované nastrčené osoby tzv. „biele kone“ riadené inou osobou (páchateľom) stojacim mimo spoločnosť, ktorá vydáva príkazy, najmä na výbery finančných prostriedkov z účtov spoločnosti získané rôznymi podvodnými konaniami (daňové podvody, úverové podvody),
- **tranzitnú krajinu**, kedy sú slovenské spoločnosti využívané na presun finančných prostriedkov ďalej do zahraničia najmä do Číny (pobaltské krajiny- Čína, Rumunsko–Čína).

Významnú skupinu trestných činov, do ktorých sú zapojené obchodné spoločnosti tvoria **karuselové podvody** (fiktívny kolobeh tovaru, emisné kvóty), do ktorých sú zapojené 2 až 3 štáty na regionálnej úrovni (ČR-SR, ČR-SR-HU, PL-SR-HU). Táto oblasť je podrobnejšie rozobratá vyššie v kapitole 2.4.4.1 „Podvody na DPH“.

Významný stupeň ML hrozby s mierne zvýšenou tendenciou z hľadiska spôsobu páchania trestnej činnosti a pomeru nezisteného objemu generovaných výnosov predstavujú tzv. CEO podvody.

Pri tzv. **CEO podvodoch**²³ ide o cielený útok založený na sociálnom inžinierstve, s cieľom oklamať zamestnanca, aby previedol určité sumy peňazí do zahraničia. Pri CEO podvode ide teda v podstate o podvod s platobným príkazom, je charakteristický sofistikovaným, zosúladeným a vypočítavým útokom najmä proti súkromným osobám a spoločnostiam a vo všeobecnosti je organizovaný jedinou riadiacou skupinou. Podstatným znakom je konanie, ktoré zároveň posúva tento druh trestnej činnosti **do sféry tzv. cyber zločinov**. Nevyhnutným krokom je prelomenie zabezpečenia e-mailovej komunikácie samotného CEO manažéra za predpokladu, že jeho schránka obsahuje informácie o prebiehajúcich obchodných aktivitách, ale aj o e-mailových adresách jednotlivých zamestnancov.

²³⁾ Analýza trestnej činnosti CEO podvodov v SR - spracovaná UKP P PZ.

Zistiť páchatel'a takejto trestnej činnosti je zložité, nakoľko páchatel' väčšinou komunikuje zo zahraničia a prevažne elektronickou formou. V prípadoch, kde sa vedie trestné konanie, sú výsledky vyšetrovania závislé od výsledkov medzinárodnej právnej pomoci.

Medzi hlavné príčiny neobjasňovania týchto prípadov môžeme jednoznačne zaradiť medzinárodný aspekt a moderné spôsoby zakrývania totožnosti páchatel'a prostredníctvom elektronickej komunikácie.

V sledovanom období boli však zaznamenané aj „neúspechy“ páchatel'ov z dôvodu obozretnosti dotknutých CEO manažérov, prípadne z bezpečnostných opatrení vo forme dodatočného overovania alebo dvojitého schvaľovania prevodov finančných prostriedkov spoločnosti a teda bolo zabránené dokonaniu trestného činu.

V SR je najčastejším typom CEO podvodu tak ako v prvom hodnotiacom období falošný e-mail, po ktorom nasleduje podvod prostredníctvom pozmenenej faktúry.

Na základe dostupných informácií je možné konštatovať, že v predchádzajúcom hodnotiacom období vykazovali zistené CEO podvody stagnujúcu tendenciu (do 20 prípadov ročne). V porovnaní rokov 2016 až 2019 bola v roku 2017 zaznamenaná stúpajúca tendencia (45 prípadov) na viac ako dvojnásobok v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi a v roku 2018 bola opäť zaznamenaná klesajúca tendencia (27 prípadov). Z dlhodobejšieho hľadiska možno pozorovať stagnujúcu alebo klesajúcu tendenciu zaznamenaných CEO podvodov. Bolo zaznamenaných viac pokusov ako počet dokonaných skutkov.

Škody spôsobené CEO podvodmi vykazujú vysoké sumy, pričom v roku 2018 dosiahla škoda hodnotu vyše 405.000,- EUR. V porovnaní s predchádzajúcim rokom zistená škoda bola vyššia, tak pri dokonaných činoch, ako aj pri činoch v štádiu pokusu. Celková výška škody je samozrejme ovplyvnená najmä počtom prípadov. Z uvedeného dôvodu je pre objektívnejšie posúdenie vhodné vyhodnotenie aj takzvanej škodovosti (t. j. priemernej výšky škody v jednom prípade).

Zaznamenané prípady **CEO podvodov sú kvalifikované ako trestný čin podvodu podľa § 221 TZ**. Pre lepšie štatistické sledovanie CEO podvodu oproti „klasickému“ podvodu bolo od 1. októbra 2017 do číselníka Evidenčno-štatistického systému kriminality (ďalej aj „EŠSK“) doplnený kód 858 - Podvod v súvislosti s falošným prevodom peňazí na základe pokynu fiktívneho manažéra.

Pri charakteristike CEO podvodov môže prichádzať do úvahy aj súbeh trestných činov podvodu podľa § 221 TZ a cybercrime podľa § 247 TZ a nasl.

K jednotlivým prípadom CEO podvodov treba vzhľadom na následné konanie páchatel'ov uviesť, že ide aj o predikatívny trestný čin k následnej legalizácii nimi získaného príjmu z trestnej činnosti. V SR teda na CEO podvody môže nadväzovať ďalší trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 TZ a v odôvodnených prípadoch aj trestný čin podielníctva podľa § 231 TZ a 232 TZ. Práve trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti je prvkom, ktorý spája prípady vykazujúce znaky CEO podvodu, pretože práve spôsob, akým páchatel' realizuje prevod získaných finančných prostriedkov a ich následný

výber, je zároveň najväčšou slabinou v spletitej štruktúre CEO podvodu. Dôležitú úlohu v týchto prípadoch zohráva doba od vylákania finančných prostriedkov až po ich postupný prevod na účet páchatel'a, resp. následný prevod na iné účty (legalizácia).

SR patrí do skupiny krajín (SR, Česká republika, Maďarsko, Poľsko), cez ktoré sa realizuje skôr tranzit finančných prostriedkov z takýchto prípadov spáchaných v zahraničí. Tento stav je dôsledkom legislatívnych medzier najmä v oblasti finančného trhu, ktoré páchatelia využívajú v rámci prevodov finančných prostriedkov realizovaných medzi štátmi EÚ. Účelové zakladanie účtov pre páchanie CEO podvodov sa v SR najmä pre cudzincov stalo lukratívnym zdrojom príjmov.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že okrem prípadov CEO podvodov zistených UKP boli na území SR riešených aj prípady CEO podvodov, v ktorých boli finančné **prostriedky vylákané v zahraničí od zahraničnej spoločnosti a poukázané na účty vedené v SR. Tieto prípady boli zistené na základe oznámenia FSJ P PZ o NOO a z dôvodu potreby zaistenia finančných prostriedkov na účte, bolo trestné stíhanie začaté pre trestný čin podvodu podľa § 221 TZ.**

V roku 2017 FSJ prijala hlásenie týkajúce sa zahraničnej platby v sume cca 1.400.000,- EUR, ktorá bola zo zahraničného účtu vedeného v Čile patriaceho tamojšej firme, podvodným spôsobom prevedená na účet v SR vedený pre českú obchodnú spoločnosť. Po pripísaní finančných prostriedkov na účet českej spoločnosti boli z účtu ihneď realizované dve bezhotovostné urgentné platby v sumách 150.000,- EUR a 20.000,- EUR do zahraničia - na dva účty vedené v banke v Poľsku. Súčasne slovenská banka prijala od zahraničnej korešpondenčnej banky prvú swiftovú správu so žiadosťou o vrátenie platby realizovanej z Čile v sume cca 1.400.000,- EUR na účet českej spoločnosti, v ktorej priamo zahraničná banka z Čile uviedla, že čilská firma sa stala obeťou tzv. CEO podvodu. Následne slovenská banka vykonala na účte českej spoločnosti technické opatrenia pre prípadné zrealizovanie inštitútu zdržania NOO v zmysle § 16 zákona AML za účelom zabránenia ďalej nakladať so zostatkom na účte. FSJ o vyššie uvedených dvoch platbách z CEO podvodu v celkovej sume 170.000,- EUR, realizovaných na dva poľské účty, ihneď informovala partnerskú FIU Poľsko. Bezprostredne po odoslaní tejto informácie došlo k vráteniu oboch platieb z účtov z Poľska späť na účet českej spoločnosti v SR. FSJ následne spracovala a odstúpila komplexnú informáciu OČTK. Na základe odstúpenej informácie bolo začaté trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania trestného činu legalizácie výnosov z trestnej činnosti a následne príslušná prokuratúra zaistila peňažné prostriedky v celej sume cca 1.400.000,- EUR na účte českej spoločnosti.

2.4.5 Ďalšie ML aspekty vyplývajúce z typológie zneužívania právnických osôb

2.4.5.1 Faktory ML hrozby

Z pohľadu jednotlivých faktorov sa javí ako najväčšia hrozba pre ML, právnické osoby podnikajúce v sektore bankovníctva, v sektore obchodu a služieb, sprostredkovateľskej a poradenskej činnosti. Najviac rizikovou formou použíwanej právnickej osoby na ML je spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť.

Na území SR pôsobilo v predchádzajúcom hodnotiacom období 299 464 obchodných spoločností,²⁴ pričom mesačne je založených cca. 1000 nových obchodných spoločností²⁵. V registroch a evidenciách MV SR je zaregistrovaných v súčasnosti 72 440 právnických osôb²⁶ (záujmové združenia, združenia vlastníkov bytov, politické strany a hnutia, organizácie s medzinárodným prvkom, občianske združenia, odborové organizácie, združenia s potvrdenou činnosťou, živnostenské spoločenstvá, neziskové organizácie a neinvestičné fondy), z ktorých je viac ako 50 000 občianskych združení.

Na základe informácií zistených počas hodnotiaceho obdobia a nižšie uvedených faktorov boli identifikované nasledovné typy právnických osôb, ktoré predstavujú **najväčšiu hrozbu pre ML prípady**:

Z pohľadu sektorov:

- banky,
- právnické osoby podnikajúce v obchode a službách (najmä sprostredkovateľskej a poradenskej činnosti).

Z pohľadu druhov a právnej formy:

- spoločnosť s ručením obmedzeným,
- akciová spoločnosť.

2.4.5.2 Sektorová ML typológia právnických osôb

2.4.5.2.1 Banky

Jednou z najčastejších metód používaných na zavádzanie neoprávnene získaných finančných prostriedkov do finančného systému je ich legalizácia a krytie prostredníctvom legitímne fungujúcich podnikov, ktoré štandardne generujú hotovosť. V rámci bankového systému sú elektronické prevody používané na presun finančných prostriedkov a v značnej miere sa používajú v snahe zatajiť legalizáciu výnosov z trestnej činnosti, a to z dôvodu ich vlastností, akými sú rýchlosť, bezpečnosť, ako aj nízke náklady.

²⁴ Podniková štatistika/ekonomické subjekty podľa vybraných ukazovateľov, dostupne dňa 25.10.2017, na: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/special/economic/!ut/p/z1/pZNNb4QgEIZ_EiOC6BGxslTjB6665dJ42pi02x6a_v5idxOTkoU25UbmfwYlxlk0AmZy_K5npeP9e2yvNj7k0mee6bSPI84pPmEQbFGR1XfS1wWNP8QNPoB1JF3Uj-SCAhFxobLocM81IUui1tWOB0qBMMEN14j8Dcr19F5MYLyQ-E1QBpLSkofhh11scx8NjH7--HO4fD7_hdQBmAaoYRYBpgAPD2L5NA_1bwx_qOQR5eZTjAj-xf_CbY-KnuruF2GLm1Rysq6jxuBXH4SggroMeCTk3cOf479I55TwhjTz-HBtz4x2NG5lvim8BODhNaEuPdgu2TQmNmfP-QtOp4Rj1_jru5wSrWtX5C6wX0H4!/dz/d5/L2dJQSEvUUt3QS80TmxFL1o2X1ZMUDhCQjFBMEc3VDEwS U5OU1VWOFzUTg1/.

²⁵Tamtiež.

²⁶záujmové združenia, združenia vlastníkov bytov, politické strany a hnutia, organizácie s medzinárodným prvkom, občianske združenia, odborové organizácie, združenia s potvrdenou činnosťou, živnostenské spoločenstvá, neziskové organizácie a neinvestičné fondy. Jednotlivé registre dostupné dňa 25.10.2017 na <https://www.minv.sk/?registre-evidencie-zoznamy-informacie-o-registracii>.

Z pohľadu štruktúry produktov ide najmä o platobné účty pre právnické osoby - malé alebo stredné podnikateľské subjekty (tzv. SME klienti²⁷), ktoré sú najrizikovejšie. **Legalizácia a krytie prostredníctvom legitímne fungujúcich malých a stredných podnikov (najmä spoločnosť s ručením obmedzeným), ktoré štandardne generujú hotovosť, je jednou z najčastejších metód používaných na zavádzanie neoprávnene získaných finančných prostriedkov do finančného systému.** Negatívnym javom tohto produktu je, že hotovostné vklady sú realizované v cca 1,5 krát väčšom objeme oproti hotovostným výberom. Celkový objem hotovostných vkladov vo všetkých bankách na platobných účtoch podnikateľských subjektov tvorí objem cca. 16 mld. EUR (čo predstavuje cca. 21% HDP za r. 2015).

2.4.5.2.2 Právnické osoby podnikajúce v obchode a službách

Využívanie podnikov vytvárajúcich príjem spočíva v zmiešaní nelegálnych finančných prostriedkov s finančným tokom zo zdanlivo legitímneho podnikania. Príkladom podnikov, ktoré generujú vysoké príjmy, môžu byť konzultačné, poradenské a správcovské spoločnosti, bary, reštaurácie, služby spojené s umývaním automobilov atď., ako i **každá právnická osoba, ktorá má alebo môže mať nízke náklady v dôsledku malého počtu potrebných dodávateľov, a ktorá vytvára zisky v hotovosti, alebo ktorých produkt má veľmi ťažko preskúmateľnú a určiteľnú hodnotu** (konzultačné a poradenské služby vrátane účtovných, daňových a právnych služieb, marketingové analýzy apod.).

Vysoká miera rizika tohto segmentu je potvrdená a previazaná s vyššie uvedenými bankovými produktmi, nakoľko prevažná väčšina subjektov využívajúcich platobné účty v bankách v segmente SME, čo predstavuje najviac rizikový bankový produkt z pohľadu ML, sú obchodné spoločnosti s ručením obmedzeným.

Okrem toho, ak sa vykonáva kontrola, je vysoko nepravdepodobné, že sa zistí úplný a skutočný objem vykonanej skutočnej činnosti. Riziko ML v tomto segmente spočíva taktiež v tom, že určité kľúčové činnosti pre ML vykonávajú subjekty, ktoré sú viazané mlčanlivosťou a majú ex lege výnimku z nahlasovania NOO za súčasného riziká, že väčšina subjektov podnikajúcich v obchode a službách nie je povinnou osobou podľa ML legislatívy.

2.4.5.3 Druhovú typológiu právnických osôb

2.4.5.3.1 Spoločnosť s ručením obmedzeným

Z pohľadu rizikovosti jednotlivých druhov právnických osôb na ML je potrebné sem zaradiť najmä spoločnosť s ručením obmedzeným, ako najčastejšiu právnu formu obchodnej právnickej osoby v SR. Tento trend je potvrdený i obrovskou fluktuáciou zakladania nových obchodných spoločností, ktoré v mnohých prípadoch nevykonávajú žiadnu činnosť, ale sú výlučne SPV (Special Purpose Vehicle) pre daňovo-účtovné účely. Súčasne táto právna forma

²⁷ Small and Medium Enterprise.

je najviac využívaná aj v jednotlivých sektoroch a taktiež používa najrizikovejší bankový produkt z pohľadu ML, ktorým je platobný účet pre SME segment.

2.4.5.3.2 Akciová spoločnosť

Z pohľadu rizikovosti jednotlivých druhov právnických osôb na ML je potrebné sem zaradiť i akciovú spoločnosť, nakoľko všetky banky a poisťovne sú zo zákona povinné prevádzkovať svoju činnosť ako akciové spoločnosti. Pri tejto forme obchodnej spoločnosti súčasne platí, že nie je možné preveriť jej vlastnícku štruktúru okamžite, iba cez nahliadnutie do Obchodného registra, ale je potrebné dožiadať sa na Depozitár cenných papierov. Z uvedeného vyplýva vyššia miera anonymity vlastníkov akcií. Riziko ML v prípade bánk, je však znížené regulačnými normami Národnej banky Slovenska, ktorá o.i. vykonáva dohľad a dozor i nad vlastníckou štruktúrou bánk.

2.4.6 Prognóza vývoja ML hrozby v oblasti ekonomickej kriminality

Ekonomická kriminalita bude mať vzostupnú tendenciu. Za najvýznamnejší akceleračný faktor budúceho vývoja je potrebné považovať narastajúci klientelizmus, korupciu, zlú sociálnu situáciu, voľný pohyb osôb a tovaru, slabú vymožitelnosť práva a honbu za bohatstvom.

Za najvýznamnejšie faktory oslabovania sa považuje zlepšenie kontroly zo strany kontrolných orgánov, zmeny v legislatíve, najmä sprísnenie trestov, zlepšenie práce orgánov činných v trestnom konaní.

Najvyšší potenciál generovania výnosov z ekonomickej trestnej činnosti bude mať i naďalej najmä daňová trestná činnosť, pričom sa predpokladá, že táto trestná činnosť sa bude páchať spravidla organizovane a s vysokou mierou využívania sofistikovaných schém právnických osôb, s cezhraničným rozmerom v rámci EÚ, ale aj mimo EÚ (možný predpoklad vysokej latentnosti).

Je predpoklad, že počet prípadov tzv. CEO podvodov, prípadne phishingu a pod., bude mať klesajúcu tendenciu. Výrazný nárast však možno predpovedať pri internetových podvodoch, z dôvodu nárastu záujmu obyvateľstva o internetový spôsob nákupu tovaru, k čomu prispieva aj súčasná situácia šírenia COVID-19 vo svete.

Akceleračný faktor hrozby vysokého generovania ziskov z daňovej trestnej činnosti podporí skutočnosť, že spôsobené škody týmto druhom trestnej činnosti sú vysoké ako aj vysoká tolerancia verejnosti vo vzťahu k daňovej trestnej činnosti, kde na základe vykonaných výskumov až 89 % respondentov²⁸ toleruje tento druh trestnej činnosti.

Prvok, ktorý môže negatívne ovplyvniť uvedený druh kriminality (najmä podvody), je neustále sa zlepšujúca možnosť a využiteľnosť kybernetického priestoru (zneužitie online

²⁸ Zdroj výskumu Akadémia PZ.

priestoru) a stým spojená rýchlosť, cezhraničný charakter a výrazná miera anonymity pri jednotlivých (podvodných) konaniach.

2.5 Trestné činy korupcie²⁹

2.5.1 Faktory ML hrozby

Z hľadiska hrozby generovania výnosov z trestnej činnosti korupcia predstavuje stredne vysokú úroveň ML hrozby, bez podstatných výkyvov v jej trende, najmä s odkazom na skutočnosť, že predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov je vzhľadom na ich charakter určite vyššia v porovnaní s identifikovanými výnosmi v rámci reálne stíhanej korupčnej trestnej činnosti.

Podľa hodnotenia SR v rámci CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX, **ktorý každoročne vydáva Transparency International**³⁰ dosahuje Slovensko od roku 2017 zo sto možných bodov len 50 bodov (v roku 2016 len 51 bodov, v roku 2020 – 49). Z krajín EÚ je za Slovenskom len päť krajín, a to Maďarsko, Grécko, Chorvátsko, Rumunsko a Bulharsko.

Neúspešný boj proti závažným prípadom korupcie v druhej polovici dekády potvrdzuje aj výskum realizovaný Transparency International na konci roka 2019 na základe verdiktov Špecializovaného trestného súdu. Dve tretiny potrestaných prípadov sa týka malej korupcie do 500,-EUR, 40 % dokonca len do 100,- EUR. Navyše celkový počet rozhodnutých prípadov v rokoch 2016 - 2019 oproti obdobiu 2011 - 2015 klesol o tretinu. Výrazne klesol aj počet odsúdených politikov, sudcov, príslušníkov PZ či prokurátorov. Kým v súčasnom volebnom období do októbra 2019 bolo takýchto len 12 prípadov, v tom minulom až 30. Aj tento stav týkajúci sa **korupcie v justícii sa však v roku 2019 a 2020 zásadne zmenil**, nakoľko bolo vznesené obvinenie v niekoľkých prípadoch korupcie sudcov na úrovni Okresných a Krajských súdov v obvode Krajského súdu Bratislava a Žilina.

V prípadoch, kde sa vyskytovali veľké úplatky, sa pri vyšetrowaní zvyčajne postupuje proaktívne, takže páchatelia boli zadržaní okamžite po prijatí úplatku, čím nemali možnosť tieto finančné prostriedky prepať a teda získať pre seba nejaký prospech.

Pri trestných činoch korupcie **ide o domáce výnosy generované na území SR**. Výnos býva najčastejšie použitý najmä na vyplatenie odmeny za vybavenie poskytnutej služby, na nákup nehnuteľností, fiktívne prevody na tretie osoby, zaťaženie majetku právami tretích osôb (fiktívne pohľadávky) a pod.

V dôsledku globalizácie, voľného pohybu tovaru a služieb, vplyvu medzinárodných finančných skupín, ani ekonomika rozsahu SR **nie je uchránená týmito praktikám a všetkým súvisiacim hrozbám**. SR je tak stále lákavá pre priame zahraničné investície

²⁹ Zneužívanie právomoci verejného činiteľa § 326 (starý § 158), Prijímanie úplatku §§ 328, 329, 330 (staré §§ 160, 160a, 160b), Podplácanie §§ 332, 333, 334 (staré §§ 161, 161a, 161b), Nepriama korupcia § 336 (starý § 162), Volebná korupcia § 336a, Športová korupcia § 336b

³⁰<https://www.transparency.org/en/cpi/2019/index/svk>.

(FDI) z dôvodu jednoduchosti založenia obchodnej spoločnosti na Slovensku a nízkych nákladov na zaškolené pracovné sily.

SR ako súčasť EÚ je závislá na účinnosti nástrojov prijímaných na úrovni EÚ v oblasti eliminovania podmienok na zneužitie európskeho mechanizmu na pranie špinavých peňazí. V danom kontexte je však výraznou výzvou plnenie implementačných a transformačných povinností vyplývajúcich z členstva v EÚ. Tieto povinnosti nevykonáva dostatočne iniciatívne. Príkladom je oneskorenie transpozícia tak 4. ako aj 5. AMLD, alebo konkrétne výrazné deficity v oblasti budovania a ohrozenie následnej integrácie registra konečných užívateľov výhod a aktuálny transpozičný deficit pri budovaní centrálného registra účtov (rovnako ohrozenie jeho integrácie do EÚ mechanizmu).

Významnými procesnými inštitútmi na odhaľovanie a dokazovanie korupcie je predovšetkým použitie agenta, sledovanie osôb a vecí (prostriedky operatívno-pátracej činnosti), odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, vyhotovovanie obrazových a zvukových záznamov (informačno-technické prostriedky), kontrola účtov v bankách, zaisťovanie a analýza počítačových údajov. Vzhľadom na to, že týmito inštitútmi sa spravidla zasahuje do ústavných práv občanov, vyžaduje si ich použitie vysokú odbornosť príslušníka PZ, prokurátora a sudcu.

Pri korupcii platí zásada, že úspešnosť boja proti tomuto fenoménu sa zvyšuje vtedy, ak sa odhaľuje a dokazuje v reálnom čase, v čase páchania trestnej činnosti (tzv. online). Odhaľovanie a dokazovanie korupcie ex post je spravidla neúspešné predovšetkým z dôvodu zániku alebo nedosiahnuteľnosti relevantných dôkazov.

Úspešnosť odhaľovania a dokazovania korupcie je však determinovaná včasnou aplikáciou vyššie uvedených procesných inštitútov. Primárnym zdrojom informácií o páchateloch korupcie sú pre orgány činné v trestnom konaní oznamovatelia, vlastná operatívno-pátracia činnosť alebo spravodajské informácie (SIS, VS).

Pri korupčných trestných činoch došlo oproti predchádzajúcemu hodnotiacemu obdobiu k výraznému poklesu o 764 prípadov, kedy za sledované obdobie rokov 2016 až 2019 bolo zistených spolu 774 prípadov, čo z celkovej kriminality tvorí 0,30 % podiel. V priebehu rokov **možno sledovať klesajúci trend**.

Dôvodom poklesu počtu trestných činov korupcie je okrem iného aj skutočnosť, že osoby, od ktorých je vyžadovaný úplatok, odovzdanie úplatku pri prvotnom stretnutí rezolútne odmietnu. Ďalším dôvodom poklesu bola nízka aktivita protikorupčnej polície v období 2016-2019, čo sa však od roku 2019 začalo významným spôsobom meniť. Zavedením protikorupčných telefónnych liniek sa síce oznamovanie rozšírilo, ale prinieslo iba všeobecné podozrenia z toho čo už sa stalo, resp. bez bližších konkrétnych okolností.

Po analýze zrealizovaných prípadov v hodnotenom období možno konštatovať, že oproti predchádzajúcemu hodnoteniu sa korupčné aktivity presúvajú na kvalitatívne vyššiu a sofistikovanejšiu úroveň.

Na základe analýzy prípadov za obdobie rokov 2016 až 2019 možno vo vzťahu k obvineným subjektom za trestné činy korupcie uviesť, že išlo o osoby z oblasti verejnej správy (napr. štátni zamestnanci, zamestnanci obecného úradu, poslanci obecného zastupiteľstva a ďalší) a služieb (napr. revízor MHD, lekári, športoví rozhodcovia), ako aj korupčné aktivity v súdnictve, prokuratúre, v oblasti schvaľovania a čerpania nenávratných finančných príspevkov z eurofondov, pri zadávaní a realizácii zákaziek v rámci firiem s majoritnou účasťou štátu, pri zadávaní a realizácii zákaziek v rámci súkromných firiem pri čerpaní nenávratných finančných príspevkov, pri výkone miestnej samosprávy, v zdravotníctve a školstve.

2.5.1.1 Spôsob požiadania a ponúknutia úplatku

Pri odhaľovaní a vyšetrovaní trestných činov korupcie prevládali nasledovné spôsoby konania páchatel'ov:

- požiadavku a ponuku priamo nevyjadrujú, ale bez úplatku vec individuálneho alebo verejného záujmu vybavujú vedome s pried'ahmi a problémami,
- požiadavku o úplatok a ponúknutie úplatku vyjadrujú prostredníctvom sprostredkovateľa, alebo aj viacerých osôb,
- požiadavka a ponuka nie je priamo vyjadrená, ale z „histórie“ a od známych vedía, že sa ponúkne alebo prijme úplatok ako samozrejmosť a to hlavne vo forme služieb a nemajetkových plnení,
- priama požiadavka o úplatok, či už vo forme finančnej hotovosti podľa veľkosti zákazky, príp. protislužbu vo forme vyhotovenia určitých prác spoločnosťou.

2.5.1.2 Miesto a forma prevzatia a odovzdania úplatku

V hodnotenom období obvinení z trestných činov korupcie odovzdali a prevzali úplatky prevažne:

- priamo v hotovosti v kancelárii, resp. na pracovisku prijímateľa úplatku,
- prevzatie a odovzdanie úplatku na miestach verejne prístupných (parkovisko, reštaurácia, nákupné centrum a pod.) a
- novinkou oproti predchádzajúcemu hodnoteniu je prevzatie úplatku jeho pripísaním na bankový účet skrytý fiktívnou službou.

Pokiaľ ide o formu úplatkov, prevládali úplatky peňažného charakteru v súčasne platnej mene EUR.

Najčastejšie dochádzalo ku korupcii v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu. Išlo najmä o oblasti ako zdravotníctvo, katastrálne odbory, okresné a daňové úrady.

V sledovanom období rokov 2016 až 2019 sa podarilo objasniť trestné činy prijímania úplatku, pri ktorých celková **suma žiadaných úplatkov predstavovala 2.015.709,- EUR a suma reálne prevzatých úplatkov 1.704.908,- EUR**. V súvislosti s trestnými činmi

podplácania sa **podarilo zadokumentovať celkovú sumu ponúkaných úplatkov vo výške 1.663.061,- EUR, pričom reálne boli odovzdané finančné prostriedky v celkovej výške 829.185,- EUR.**

Z druhovo príbuzných trestných činov s potenciálom ML hrozby je potrebné poukázať na skutočnosť, že najčastejším trestným činom proti poriadku vo verejných veciach bol trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa, pre ktorý bolo v sledovanom období začatých 223 trestných stíhaní, bolo obžalovaných 239 osôb, odsúdených 126 osôb a v 1 prípade bol uložený trest prepadnutia veci. Za sledované obdobie bola uvedeným trestným činom spôsobená škoda spolu 10.412.000,- EUR.

Trestné stíhania, rozbehnuté v rokoch 2019 a 2020 ukázali, že ďalšími dôležitými trestnými činmi, priamo spojenými s páchaním legalizácie výnosov z trestnej činnosti sú jednak **trestný čin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 Trestného zákona a trestný čin machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 Trestného zákona.** Dôvodom je, že práve **verejné obstarávanie a správa majetku štátu so sebou nesú narábanie a disponovanie s vysokými peňažnými prostriedkami z majetku štátu a z dotácii štátu a EU, čo predstavuje vysoké riziko pre korupčné správanie osôb, majúcich v tomto smere rozhodovacie právomoci.**

Vzhľadom na veľmi vysoké peňažné sumy, ktorých sa verejné obstarávanie a nakladanie s majetkom štátu týka, existuje vysoká pravdepodobnosť, že úplatky, často stanovené ako 10 a viac % z hodnoty zákazky, budú v takých vysokých sumách, že na ich využívanie a čerpanie sú nevyhnutné legalizačné schémy.

V danej súvislosti je mimoriadne zložitá odhadnúť rozsah nereportovanej kriminality, resp. objem zdrojov, ktorá pochádzajú z takejto činnosti.

Pri odhaľovaní a dokazovaní korupcie je potrebné vyšetrovanie zamerať aj na finančné preverovanie majetku páchatel'a kontrolou jeho účtov v bankách, zaistovanie hnutel'ných a nehnuteľných majetkov, analýza hmotných nosičov dát a počítačových údajov. Ako nedostatok sa javí aj skutočnosť, že nie je zriadený centrálny register bankových účtov a zisťovanie informácií, ktoré sú predmetom bankového tajomstva je časovo náročné. Zároveň nie je možné ani reálne sledovanie pohybov na účte v aktuálnom čase páchania korupcie. SR nemá dostatočný právny základ na takéto sledovanie majetku, prakticky je možné iba spätne zisťovať stav účtu, ako aj sledovanie nakladania s nehnuteľným majetkom páchatel'a opätovnými lustráciami, zasielaním nových a doplňujúcich žiadostí. V takomto prípade však nejde o aktívne sledovanie majetku v reálnom čase, čo umožňuje páchatel'om trestných činov nie len korupcie sa úspešne zbavovať majetku s cieľom vyhnúť sa riziku zaistenia majetku, trestu prepadnutia majetku, či povinnosti náhrady škody.

K nízkej miere odhaľovania a objasňovania závažných korupčných prípadov, pri ktorých možno predpokladať tiež legalizáciu korupčných výnosov, prispievala v sledovanom období nízka úroveň vlastnej operatívnej a najmä analytickej činnosti Národnej protikorupčnej jednotky.

V rámci operatívnej činnosti sa Národná protikorupčná jednotka zameriavala a sčasti úspešne odhaľovala najmä menej závažné prípady korupcie na úradoch, staniaciach technickej kontroly, policajných kontrolách, ambulanciách lekárov a podobne, kedy páchatelia prijímajú úplatky opakovane, avšak v relatívne malých sumách a v súvislosti s vybavovaním svojej bežnej pracovnej agendy. Operatívna a analytická činnosť polície sa však iba veľmi okrajovo a s malou efektívnosťou zameriavala na odhaľovanie komplikovaných korupčných schém pri verejných obstarávaníach, vybavovaní dotácií z rozpočtu SR a EÚ, verejných zákazkách s vysokou hodnotou a obdobných závažných veciach, kde dochádza k obrovskému plytvaniu s verejnými financiami. **Ako jeden z hlavných dôvodov nízkej efektivity pri odhaľovaní takejto korupcie pritom možno vidieť najmä v tom, že do značnej miery ešte stále zlyháva analytická zložka polície, ktorá by mala najmä v úvodných štádiách ešte pred začatím trestného stíhania vykonávať analýzy finančných tokov, či personálnych a majetkových prepojení medzi podozrivými osobami tak, aby získala základný prehľad o tom, či z konkrétnej podozrivej operácie mohli získať prospech osoby, ktoré mali vplyv na rozhodovanie o predmetnej zákazke, dotácii alebo inom nakladaní s verejnými zdrojmi.** Operatíva tu okrem iného naráža nielen na nedostatok odborného personálu, ale aj na legislatívne problémy, kedy napríklad príslušník PZ nemôže pri operatívnom odhaľovaní korupcie vyžadovať od bánk výpisy z účtov podozrivých osôb v zmysle § 29a ods. 4 zákona č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, a to aj napriek tomu, že pri niektorých iných trestných činoch (daňových únikoch, nezákonných finančných operáciách, či pri legalizácii výnosov z trestnej činnosti) takéto oprávnenie príslušníci PZ majú. Navyše, pri vyhodnocovaní poznatkov z vykonávania prokurátorského dozoru v korupčných trestných veciach bolo zistené, že ešte aj v roku 2019, ale najmä v **predchádzajúcich rokoch narážalo odhaľovanie komplikovaných korupčných prípadov na rôzne umelo vytvorené obmedzenia v rámci organizácie polície, najmä v ochote a v možnostiach vedenia proaktívneho finančného vyšetrovania.**

Pokiaľ ide o oznamovanie korupcie z iných štátnych orgánov a to najmä z iných zložiek polície, SIS, Národného bezpečnostného úradu, Najvyššieho kontrolného úradu, alebo FSJ, tu je tiež potrebné uviesť, že z týchto zložiek prichádzalo v sledovanom období na Národnú protikorupčnú jednotku iba veľmi malé množstvo relevantných podnetov a informácií, ktoré by viedli k odhaleniu korupčných trestných vecí. Užšia spolupráca s týmito orgánmi by pritom mohla viesť k oveľa väčšej efektívnosti pri odhaľovaní a dokumentovaní korupcie. V posledných mesiacoch badať určitý náznak zlepšenia tejto spolupráce niektorých spomenutých zložiek s protikorupčnou zložkou NAKA, avšak bude potrebné nastaviť celý systém spolupráce tak, aby sa každý so spomenutých orgánov podieľal na detekcii možných korupčných trestných činov vo svojej pôsobnosti a aby zistené poznatky pravidelne posúval na NAKA. Jednu z kľúčových úloh by v tomto smere mala zohrávať FSJ. Takáto spolupráca naprieč štátnymi orgánmi môže viesť k podstatnému zvýšeniu odhaľovania korupčných trestných vecí.

Ak nie v iných oblastiach, tak v oblasti odhaľovania a trestného stíhania korupcie je potrebné poukázať na pozitívny trend stíhania legalizácie výnosov z trestnej činnosti od roku 2019.

Od roku 2019 badať napriek pretrvávaniu niektorých systémových problémov naznačených vyššie, výrazné zlepšenie v oblasti odhaľovania a stíhania závažnej korupčnej

trestnej činnosti spojenej vo viacerých prípadoch s legalizáciou výnosov z trestnej činnosti. Možno to celkom jednoznačne dokumentovať na nasledujúcich trestných veciach, ktoré boli zrealizované v rokoch 2019 a 2020:

1. V roku 2019 bolo vedené trestné konanie pre zločin prijímania úplatku podľa § 328 Trestného zákona, kedy páchatel' rozsiahlou korupčnou trestnou činnosťou „vybavoval“ rozsudky podľa predstáv trestne stíhaných osôb na súdoch v obvode Krajského súdu v Žiline. Páchatel' bol obvinený aj zo zločinu legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 Trestného zákona. Nakoľko disponoval s finančnými prostriedkami najmenej vo výške 64.000,- EUR, ktoré boli nadobudnuté z výnosov z korupčnej trestnej činnosti, pre ktorú bol aj obvinený, pričom v úmysle zatajiť existenciu takého príjmu v presne nezistenej hodnote a zmaniť ich zaistenie, ich prepadnutie alebo zhabanie na účely trestného konania, uvedený majetok páchatel' spotreboval, sčasti ukrýval a prevádzal do dispozície fyzickým osobám, ako úročené pôžičky poskytované nebankovým spôsobom. V súvislosti s vyšetrovaním predikatívne trestného činu (prijímania úplatku) bola v rámci výkonu procesných úkonov zaistená suma 226.000,- EUR v bankovej bezpečnostnej schránke, ako výnos pochádzajúci z dlhodobo páchanej korupčnej trestnej činnosti.

2. V roku 2019 prokurátor podal obžalobu na dve fyzické a tri právnické osoby pre pokračovací zločin prijímania úplatku podľa § 329 v súbehu s pokračovacím obzvlášť závažným zločinom legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 Trestného zákona, ku ktorým došlo tak, že najmenej od roku 2017, osoby XX, Ing. XX, Ing. XX a Ing. XX sa spojili, pričom Mgr. XX zabezpečil vymenovanie Ing. XX na funkciu vedúcej Okresného úradu v Bratislave, Odboru starostlivosti o životné prostredie (ďalej len „OU BA OSŽP“) k 1. novembru 2016, ako osobu disponujúcu právomocou v konaniach vedených na OU BA OSŽP, v úmysle zadovážiť neoprávnený majetkový prospech pre seba, ako i pre fyzické osoby Ing. XX, Ing. XX a Ing. XX, resp. pre nimi riadené právnické osoby, kde XX aj podľa pokynov XX v rámci svojej zastávanej funkcie zabezpečila cez ďalších svojich podriadených zamestnancov, prípravu podkladov a vydávanie kladných rozhodnutí a stanovísk, ktorých podpísania zo strany Ing. XX boli podmienené poskytnutím ako úplatku, ktorého výška bola určovaná individuálne, podľa druhu žiadosti, po vzájomnej dohode medzi Mgr. XX, Ing. XX a Ing. XX, pričom úplatky od jednotlivých žiadateľov boli požadované prostredníctvom Ing. XX a Ing. XX, a to najmä formou mandátnych zmlúv uzatvorených v zmysle ustanovení § 566 a nasl. Obchodného zákonníka, predmetom ktorých sú „Prerokovanie podanej žiadosti na Okresnom úrade Bratislava, odbor starostlivosti o životné prostredie, za účelom získania kladného stanoviska alebo rozhodnutia“, a o delení takto prijatých úplatkov rozhodoval XX, pričom predmetné zmluvy a z nich vyplývajúce, resp. nadväzujúce právne úkony a viaceré bankové operácie cez Ing. XX riadené spoločnosti, slúžili len na zakrytie pôvodu získaných finančných prostriedkov korupčným konaním.

3. Ďalej v roku 2020 bolo viacerým fyzickým osobám a právnickým osobám vznesené obvinenie pre pokračovací zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona spáchaný formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v súbehu s pokračovacím obzvlášť závažným zločinom legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona, ku ktorým došlo tak, že v období najmenej začiatkom roka 2017 až do marca roku 2020, v Bratislave a na iných

miestach na území SR a na území Spolkovej republiky Rakúska, osoby Ing. JK, PhD., MK a Ing. M K PhD., sa spojili za účelom páchania korupčných trestných činov, a aj páchania legalizácie príjmu z trestnej činnosti, kde Ing. J K, PhD., pracovne zaradený ako generálny riaditeľ Pôdohospodárskej platobnej agentúry (PPA), ako osoba disponujúca právomocou v konaniach vedených na PPA, v úmysle zadovážiť neoprávnený majetkový prospech pre seba, ako i pre iné fyzické osoby resp. pre nimi riadené právnické osoby vzájomne personálne alebo majetkovo prepojené, zabezpečil vydávanie kladných rozhodnutí o schválení nenávratného finančného príspevku, ktoré podmieňovali poskytnutím finančnej hotovosti ako úplatku, ktorého výška bola určená na 10% z celkovej výšky žiadaného NFP, úplatky od jednotlivých žiadateľov boli požadované prostredníctvom MVDr. L K, a to formou zmluvy o dielo v zmysle § 536 a nasl. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov, predmetom ktorých sú okrem iného aj „Získanie kladného rozhodnutia o schválení NFP“, pričom predmetné zmluvy a z nich vyplývajúce, resp. nadväzujúce právne úkony a viaceré bankové operácie cez nimi riadené spoločnosti slúžili len na zakrytie pôvodu získaných finančných prostriedkov korupčným konaním. Časť obvinených bola pre uvedenú trestnú činnosť vzatá do väzby.

4. Ďalším prípadom, kedy bolo v roku 2020 vznesené obvinenie pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona spáchaný formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v súbehu s pokračovacím obzvlášť závažným zločinom legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona je prípad predsedu Správy štátnych hmotných rezerv, ktorý sa mal korupčného a legalizačného konania dopustiť tak, že do roku 2020 ako predseda SŠHR, spolu s Ing. JJ, ako generálnym riaditeľom Se ŠHR SŠHR, ako riaditeľom OMRaPZ SŠHR, konajúci v mene SŠHR, v rámci výkonu svojich oprávnení vyplývajúcich z ich funkcií, týkajúcich sa výberu konkrétnych dodávateľov a uzatvárania obchodno-právnych vzťahov, resp. zmlúv v pôsobnosti SŠHR, opakovane svojim postupom v rozpore s § 10 ods. 2, ods. 3 a § 42 ods. 1 písm. b) zákona č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní účelovo ovplyvňovali vyhlásenie a priebeh verejných obstarávaní, vyhlasovaných SŠHR, ako obstarávateľom, tak, že za prisľúbený majetkový prospech od budúcich dodávateľov manipulovali prieskumy trhu za účelom zistenia predpokladanej hodnoty zákazky, účelovo upravovali súťažné podklady tak, aby vyhovovali konkrétnemu budúcemu dodávateľovi a aby obmedzili možnosť iným súťažiteľom podať do súťaže ponuku alebo manipulovali priebeh vyhodnocovania ponúk s cieľom zabezpečiť víťazstvo vo vyhlásených verejných obstarávaní a následný majetkový prospech obchodnej spoločnosti M, za čo následne prijímali od víťazných obchodných spoločností majetkový prospech vo forme peňažného plnenia a nepeňažného, ktoré bolo zakryté ako platby nájomného za prenajaté nehnuteľnosti a následne fiktívny nákup dvoch bytov v prospech KK v hodnote 200.000,- Eur, za ktoré nemal úmysel zaplatiť. Aj v tomto prípade obvinení boli trestne stíhaní väzobne.

5. Ďalšou trestnou vecou, kedy bolo v roku 2020 vznesené obvinenie pre prečin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona v súbehu so zločinom legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 je trestná vec, ktorej skutok je založený na tom, že na vzájomnom stretnutí obvinený PC spoločne s obvineným MS, ponúkli úplatok Ing. M F, v súčasnej dobe zastávajúcej funkciu prvého štátneho tajomníka Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, a to vo forme poskytnutia 5% z hodnoty ponuky,

ktorú predložili vo verejnom obstarávaní v rámci projektu s názvom „Centrálny údajový repozitár ÚKSÚP - komplexný projekt pre manažment údajov“ v hodnote 1.497.614,40,-Eur, za čo IMF v postavení štátneho tajomníka zabezpečí pokračovanie verejného obstarávania, vyhlásenie víťaza verejného obstarávania a to ich spoločnosti a následne podpíše zmluvu o realizácii uvedeného projektu, pričom platba uvedeného úplatku vo výške 5% hodnoty ponuky predloženej v danom verejnom obstarávaní mala prebehnúť spôsobom, že Ing. MF si zabezpečí obchodnú spoločnosť, ktorá poskytne v rámci subdodávky presne nešpecifikované služby a tieto budú zo strany obvinených akceptované, pričom v skutočnosti spoločnosť Lomtec.com a.s. žiadne subdodávky od takto zabezpečenej spoločnosti nepotrebovala a uvedený mechanizmus subdodávky a platby mal slúžiť iba na zakrytie predmetnej platby úplatku, aby táto navonok vyzerala ako legálna platba v rámci obchodného styku, a ako alternatíva bolo dohodnuté, že v prípade, ak bude úplatok Ing. MF vyplatený v hotovosti, tak obvinený PC prostredníctvom presne nestotožnenej obchodnej spoločnosti vyfakturuje svoje služby spoločnosti L a.s., táto fakturácia bude akceptovaná a finančné prostriedky budú vyplatené, na čo ich presne nezisteným spôsobom obvinený PC z tejto spoločnosti zabezpečí a v hotovosti vo výške 60.000,-Eur vyplatí Ing. MF.

6. Poslednou závažnou trestnou vecou, kedy bolo v roku 2020 vznesené obvinenie pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 Trestného zákona v súbehu s zločinom legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 Trestného zákona je trestná vec týkajúca sa štátneho podniku Lesy s.r.o., kde skutok spočíva v tom, že v roku 2019 v meste Banská Bystrica Ing. TK, Ph.D. v postavení obchodného riaditeľa spoločnosti Lesy SR, po vzájomnej dohode s Ing. LĎ si vyžiadali od AJ, úplatok vo forme finančnej hotovosti za to, že so spoločnosťou J s.r.o., ako víťazom verejnej súťaže vyhlásenej vo Vestníku verejného obstarávania bude podpísaná Rámcová dohoda, kde hodnota úplatku bola určená vo výške 13% z mesačnej fakturácie, z celkovej zmluvne dohodnutej čiastky v zmysle Rámcovej dohody 1607 vo výške 1.624.200 € bez DPH a následne v zmysle Rámcovej dohody 1608 vo výške 2.120.600 € bez DPH v období od 31.marca 2019 do 31.marca 2020 bolo ako úplatok celkovo poskytnutých 122.253,59 €, pričom poskytnutie úplatku bolo realizované z časti v hotovosti v osobnom motorovom vozidle zn. BMW X5 a z časti cez spoločnosť L P s.r.o., ktorá prijatie úplatkov legalizovala formou deviatich vystavených faktúr v celkovej výške 22.617,36 € za fiktívne poradenské služby medzi spoločnosťou J, s.r.o. a spoločnosťou L.

Z uvedeného zoznamu aktuálnych závažných korupčných trestných vecí je zrejmé, že od roku 2019 sa rapídne zvýšil počet trestných vecí, v ktorých sú konkrétne vysoko postavené osoby trestne a dokonca vo väčšine prípadov väzobne stíhané za korupciu v súbehu s legalizáciou výnosov z trestnej činnosti. Príčinou je jednak aktívnejší prístup polície ako aj to, že prokuratúra vytvára tlak na to, aby sa polícia zameriavala na odhaľovanie závažnejších foriem korupcie a menej sa venovala malej korupcii.

2.5.2 Prognóza vývoja ML hrozby v oblasti korupčnej trestnej činnosti

Prognózovanie vývoja korupcie na Slovensku, či už s orientáciou na ML hrozby alebo bez nej, je mimoriadne obtiažne. Všetky čiastkové odhady vývoja páchania tohto druhu trestnej činnosti, ktoré sú založené najmä na analýze už realizovaných, čiže odhalených a stíhaných skutkov, zďaleka nepostačuje na odhad vývoja do budúcnosti, nakoľko nepokrýva

neodhalenú korupciu, ktorá má oveľa vyšší rozmer. Z uvedeného dôvodu sa je teda možné domnievať, že jej veľkosť a frekvencia páchania sa do budúcnosti nebude meniť a zostane na úrovni aká je dnes.

Avšak prognóza odhaľovania a trestného stíhania resp. postihovania tejto formy trestnej činnosti je vzhľadom na vývoj trestných vecí v rokoch 2019 a 2020 stúpajúca a je predpoklad, že bude odhalené a trestne stíhané oveľa väčšie množstvo korupcie v spojení s legalizáciou výnosov z trestnej činnosti, ako tomu bolo v rokoch 2016-2019. Pokiaľ dôjde v polícii k zmenám naznačeným vyššie (najmä posilnenie polície o skúsených analytikov, operatívnu a vyšetrovateľov a dobudovaniu mechanizmu proaktívneho finančného vyšetrovania), možno očakávať výrazný nárast takýchto trestných stíhaní.

Aj v priemete vyššie uvedeného je na mieste konštatovať, že prognóza hrozby legalizácie výnosov z trestnej činnosti v prípade korupcie ostáva stredne vysoká, reálnu ML hrozbu bude predstavovať veľká, systémová korupcia.

„Malú, príležitostnú korupciu“ nie je na Slovensku možno považovať za reálnu ML hrozbu, keďže páchatel' takéhoto skutku (napr. lekár, príslušník PZ, úradník), získa formou úplatku z pohľadu ML len bezvýznamnú sumu (v najlepšom prípade rádovo tisíce EUR), ktorú nie je potrebné sofistikovanou formou legalizovať (bežná spotreba). Je možné predpokladať klesajúci trend aj vplyvom aktivít občianskej spoločnosti, ktoré zvyšujú mieru rezistencie voči uvedenému korupčnému správaniu.

2.6 Drogová kriminalita a tzv. farmaceutická trestná činnosť³¹

2.6.1 Faktory ML hrozby

Z hľadiska generovania výnosov z drogovej a tzv. farmaceutickej trestnej činnosti môžeme hovoriť o stredne vysokej ML hrozbe so stúpajúcim trendom, pričom predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov je podstatne vyššia. Rovnaký charakter má aj jej organizovaná forma.

Jedným z najvýznamnejších znakov nelegálneho obchodovania s drogami a páchania drogovej trestnej činnosti je jej nadnárodný rozmer.

SR je krajinou s plne rozvinutým domácim drogovým trhom, na ktorom sú ponúkané všetky drogy dostupné v krajinách EÚ. Z pohľadu drogovej trestnej činnosti je SR rovnako ako v predchádzajúcom hodnotiacom období stále prioritne tranzitnou krajinou, prípadne dočasným skladiskom pre medzinárodných obchodníkov s drogami.

Oproti predchádzajúcemu hodnotiacemu obdobiu sa drogová scéna na území SR výrazne nezmenila. Vývoj a trendy kopírovali trendy v EÚ, resp. svetovej drogovej scény. Zneužívanie internetu na páchanie drogovej trestnej činnosti prináša množstvo problémov

³¹ Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi §§§ 171, 172, 173 (staré §§ 186, 187).

nielen v súvislosti s technologickou náročnosťou pri odhaľovaní, dokumentovaní a vyšetrovaní drogovej trestnej činnosti.

Drogová trestná činnosť je vysoko organizovaná, lukratívna a najmä latentná forma trestnej činnosti.

Páchatelia drogovej trestnej činnosti sú väčšinou slovenskej národnosti. V SR však pôsobia aj medzinárodné organizované skupiny, ktorých členovia majú zázemie, resp. pochádzajú z juhovýchodnej Európy. Organizujú výrobu, dovoz a distribúciu omamných a psychotropných látok vo veľkých objemoch do štátov západnej Európy, pričom najčastejšie ide o marihuanu a metamfetamín, ale aktivity týchto skupín zasahujú aj do obchodovania s kokaínom z Južnej Ameriky a heroínom z Ázie, prípadne s látkami s anabolickým a iným hormonálnym účinkom. Tieto skupiny možno považovať za najväčšiu ML hrozbu zo skupín páchajúcich drogovú trestnú činnosť v SR.

Preprava viacerých druhov omamných a psychotropných látok, prekurzorov a prekurzorov sa uskutočňuje najčastejšie automobilmi, zneužívané sú však na prepravu aj poštové a kuriérske služby. Spôsoby komunikácie, ako aj utajovania trestnej činnosti sa oproti predchádzajúcemu obdobiu nezmenili a na komunikáciu používajú najmodernejšiu techniku, Internet, mobilné telefóny, notebooky, smartfóny a podobne. Hlavným komunikačným prostriedkom je Facebook, WhatsApp, Viber a podobné aplikácie v smartfónoch, čo vo veľkej miere sťažuje objasňovanie drogovej trestnej činnosti. Nadalej sa však využívajú aj „mŕtve schránky“.

Najbežnejší spôsob páchania drogovej trestnej činnosti v SR je, že osoby na vrchole pyramídy drogového reťazca zabezpečujú financovanie nákupu väčšieho objemu omamných látok v SR alebo v zahraničí, najmä na území Českej republiky. Prostredníctvom ďalších osôb zabezpečia prepravenie a uskladnenie týchto látok na rôznych miestach, odkiaľ boli následne distribuované koncovým konzumentom alebo do zábavných podnikov v ďalších regiónoch. **Zisk/výnos sa potom podľa dohodnutých pravidiel prerozdeľuje medzi jednotlivé články zapojené do tohto nelegálneho obchodu.**

Väčšina páchatel'ov je aj konzumentmi drog, distribútori drog na vyššom stupni hierarchie zásadne drogu nekonzumujú. Niektoré osoby zaoberajúce sa drogovou trestnou činnosťou sú prepojené na osoby pracujúce v zdravotníctve, farmácii alebo v chemickom priemysle a cez tieto osoby sa do obehu dostávajú lieky, chemikálie a iné drogové prekurzory potrebné na výrobu metamfetamínu. Drogová trestná činnosť je prepojená najmä so skupinami páchatel'ov páchajúcimi majetkovú a ekonomickú trestnú činnosť za účelom zabezpečenia si finančných prostriedkov na nákup drog a legalizáciu výnosov pochádzajúcich z drogovej trestnej činnosti.

Najrozšírenejšími a najužívanejšími drogami na území SR sú kanabis /marihuana/, metamfetamín, nasleduje kokaín, heroín, syntetické drogy a nové psychoaktívne látky. Najčastejšími spôsobmi užívania sú fajčenie, šnupanie a vnútrožilové aplikovanie.

Marihuana a metamfetamín sú dovážané zo zahraničia, predovšetkým z Českej republiky, kde páchatel'mi sú osoby študujúce, pracujúce alebo žijúce v Českej republike.

Pri marihuane je množstvo dovážanej látky od množstiev pre vlastnú potrebu až po dovoz väčšieho množstva určeného na predaj viacerým konzumentom. Na území Slovenska pôsobia aj skupiny páchatel'ov spolupracujúcich so zahraničnými skupinami, vtedy je modus operandi sofistikovanejší.

Výroba metamfetamínu bola v rámci SR riešená skôr individuálne a išlo najmä o konzumentov, ktorí nemali dostatok finančných prostriedkov na nákup tejto drogy. Výnimku tvoria výrobcovia, ktorí okrem svojej vlastnej spotreby ju predávajú úzkemu okruhu sebe blízkych ľudí. Na Slovensku sa metamfetamín pripravuje z voľno predajných liekov (napr. Nurofen Stop Grip, Modafen a ParalenGrip), ktorých predaj je však v SR obmedzený zákonom podľa počtu balení potrebných na jeden liečebný cyklus.

Pri obchode s heroínom je Slovensko viac krajinou tranzitnou ako cieľovou. Dôvodom nízkeho záujmu o heroín je jeho nízka kvalita pri pouličnom predaji, ako aj skutočnosť, že súčasní konzumenti omamných a psychotropných látok uprednostňujú látky so stimulujúcim efektom, predovšetkým v forme tabliet.

Obchodovanie s kokaínom na území Slovenska je aktivitou organizovaných skupín ako aj menších skupín jednotlivcov užívajúcich kokaín. Dovezený kokaín pochádzal z Holandska alebo Belgicka a jeho koncentrácia sa pohybovala od 80% vyššie. Dovoz kokaínu na územie Slovenska prebieha spravidla sprostredkovane cez kontaktnú osobu, resp. distribútora z krajín Južnej Ameriky.

Syntetické drogy a nové psychoaktívne látky sú na Slovensko najčastejšie dovážané z Holandska, Poľska, ale aj Českej republiky alebo sú zakúpené prostredníctvom internetu. Mnohí konzumenti v dôsledku zvyšujúcej sa závislosti na omamných a psychotropných látkach ako aj v dôsledku nedostatku finančných prostriedkov zapoja do páchania drogovej trestnej činnosti, či už do distribúcie alebo do výroby a prepravy týchto látok. V prípadoch dovozu kokaínu, syntetických drog a nových psychoaktívnych látok sa záujemcovia z radov konzumentov poskladajú na určité množstvo tovaru, ktoré si následne zadovážia zo zahraničia.

V roku 2018 rozložil PZ tri organizované a jednu zločineckú skupinu. Záujmové osoby zo štátov bývalej Juhoslávie, resp. albánska komunita, realizovali svoje aktivity v súvislosti s obchodovaním prevažne s kokaínom. Osoby slovenskej národnosti sa zaoberali hlavne výrobou a distribúciou metamfetamínu a rastlín rodu Cannabis.

V roku 2019 bola zaznamenaná **sofistikovaná schéma vytvorená na účely legalizácie vygenerovaných výnosov z trestnej činnosti** pochádzajúcich z obchodovania s látkami s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom. Najmenej šiesti páchatelia po vzájomnej dohode a koordinácii v úmysle zakryť takýto nelegálny príjem, zakladali bankové účty v rôznych bankových inštitúciách, prípadne používali už existujúce bankové účty, na ktoré prijímali bezhotovostné platby za dodávky látok s anabolickým a iným hormonálnym účinkom od rôznych odberateľov, prevádzali vysoké sumy medzi účtami, vykonávali výbery v hotovosti a ďalej nakladali s týmito nelegálnymi finančnými prostriedkami. Pre zvýšenie účinnosti legalizačnej schémy páchatelia založili obchodné spoločnosti v USA na jednom

sídle a zriadili, resp. zabezpečili zriadenie troch bankových účtov týchto spoločností na Slovensku, kde mali dispozičné právo a cez ktoré boli prevádzané finančné prostriedky, kde jeden z páchatel'ov – advokát, sprostredkované cez spoločnosť v USA založil v USA v roku 2017 ďalšiu obchodnú spoločnosť s virtuálnym sídlom bez skutočných obchodných a podnikateľských priestorov, ktorej konateľom bol sám organizátor skupiny a cez účet na Slovensku boli ďalej prevádzané finančné prostriedky za predaj látok s anabolickým a iným hormonálnym účinkom, pričom páchatelia úmysle vykonávali viaceré prevody s cieľom zakryť pôvod finančných prostriedkov s celkovým objemom finančných operácií v hodnote najmenej 17.560.240,- EUR.

Páchatelia tieto nelegálne získané finančné prostriedky ďalej používali na páchanie ďalšej drogovej trestnej činnosti, investovali na nákup rôzneho spotrebného tovaru vrátane kúpy najmenej 5-tich osobných motorových vozidiel prémiových značiek a jedného úžitkového, na nákup 6-tich apartmánov, časť previedli na účty do tzv. „daňových rajov“ a na účelné zvýšenie efektívnosti legalizovania a vytvorenie zdania zákonného dôvodu prijatia sumy 1.641.332,- EUR zabezpečil **fiktívnu zmluvu o pôžičke údajne uzatvorenú v auguste 2017 na sumu 2.000.000,- EUR**. V tomto prípade je v zmysle § 119 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku vykonávané tzv. „**finančné vyšetrovanie**“ **zamerané na zistenie celého majetku obvinených, ich výnosov z trestnej činnosti a prostriedky na jej spáchanie, ich umiestnenie, povahu, stav a cenu. Doposiaľ bola zaistená finančná hotovosť 21.200,- GBP a 83.500,- EUR, na 15 bankových účtoch v SR najmenej 171.500,- EUR a bol zaistený aj celý majetok organizátora skupiny a majetok dvoch obvinených právnických osôb, spolu v hodnote najmenej 1.413.000,- EUR.**

2.6.2 Ceny drog a čistota drog

Ceny drog a čistota drog na území Slovenska sa zisťujú na základe operatívnych poznatkov príslušníkov polície. V roku 2016 došlo na území SR k zaisteniu drog, ktorých hodnota na čiernom trhu predstavuje spodnú hranicu 409.814,- EUR a hornú hranicu 1.257.210,- EUR.

Vývoj cien omamných a psychotropných látok v hodnotenom období na území SR v EUR:

	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
metamfetamín(pervitín) / 1 gram	35-100	35-100	20-100	20-100
cannabis (konope) / 1 gram	5-10	5-15	3-20	2-20
hašiš / 1 gram	10-20	10-20	8-30	5-13
kokaín / 1 gram	70-140	60-120	40-120	40-120
MDMA (extáza)/ 1 ks tabletky	3-12	3-12	5-15	3-12
heroín / 1 gram	40-100	40-100	20-100	20-100

Uvedené ceny nie sú priemerné, ale zaznamenané najnižšie a najvyššie na území celého Slovenska za celý daný rok.

Zvyšovanie výnosu z predaja drog je zabezpečovaný ich zmiešavaním s inými látkami tzv. „**rezaním**“ drog³².

V sledovanom období rokov 2016 až 2019 bolo zistených spolu 6 153 drogových trestných činov, čo predstavuje 2,40 % podiel na celkovej kriminalite. Oproti predchádzajúcemu sledovanému obdobiu NHR došlo k poklesu o 3 240 trestných činov. Treba však uviesť, že v 1 kole NHR bolo sledované obdobie 5 rokov a v 2 kole ide o obdobie 4 rokov. Z celkového počtu zistených drogových trestných činov bolo 3 657 prípadov odsúdení (59,43 % podiel) a v 39 prípadoch bol uložený trest prepadnutia veci, v 5 prípadoch trest prepadnutia majetku a v 8 prípadoch ochranné opatrenie zhabanie veci. K zníženiu počtu drogových trestných činov prispela najmä spolupráce v oblasti presadzovania práva, zvýšenie činnosti v oblasti odhaľovania nelegálnej výroby a distribúcie drog a prekurzorov, posilnenie medzinárodnej spolupráce pri rozkladaní medzinárodných organizovaných skupín.

Z hľadiska bezpečnostnej situácie je na našom území v oblasti omamných a psychotropných látok a prekurzorov potrebné brať do úvahy okrem nezákonnej výroby, distribúcie a prepravy týchto látok aj **faktory spojené so sekundárnou kriminalitou**, t.j. trestné činy spáchané za účelom získania drogy, ako aj trestné činy spáchané pod ich vplyvom.

Nelegálne príjmy z drogovej trestnej činnosti nadnárodného balkánskeho zločinu pochádzajú najmä z krajín západnej Európy. Na Slovensku sú legalizované prostredníctvom spriaznených obchodných spoločností pod vplyvom spolupracujúcich osôb so zahraničným, ale aj slovenským pôvodom³³.

Nelegálne príjmy boli v sledovanom období legalizované pomocou obchodov s nehnuteľnosťami, kryptomenou, s drahými kovmi (nákup investičného zlata a jeho ukladanie do bankových depozitov v krajinách EÚ), investíciami do prevádzkarní hazardných hier a časť prostriedkov bola investovaná na udržanie a rozvoj drogovej trestnej činnosti. Nelegálne zisky sú investované aj v krajinách Západného Balkánu, kde majú vrcholoví predstavitelia tohto OZ aj politické krytie (najmä v Kosove).

Na páchanie drogovej trestnej činnosti sa aj naďalej využíva fenomén súčasnej doby tzv. **Darknet**, ktorý poskytuje priestor na nelegálne aktivity páchané cez Internet. Nelegálne aktivity sú ťažko sledovateľné, nakoľko internet je celosvetovým prostredím a je náročné

³²Heroín v zmesi s opiátmi - Tramadol, Kodeín (Braun) ale aj s lacnejšími drogami metadon... poznáme aj zmes kokaín a heroín (speedball) Ďalšími látkami môžu byť: kofeín, glukóza, krieda, mastek.

Kokaín zmiešaný často s kodeínom, lidokainom, oxazepamom, diazepamom, s inými drogami ako napr. heroín (podľa ceny na trhu), púder, prášok do pečiva (Crack forma kokaínu-čpavok a kypriaci prášok)

Metamfetamín – mnohokrát je jeho výroba je už zmesou obsahujúcou organické rozpúšťadlá (toluén, benzín, benzén, acetón či jód atd. Mieša sa tiež s inými stimulantami, cukrom, soľou, cyklohexanonom, práškom na pranie, rozomletými tabletami do umývačky riadu a pod. V zmesi s heroínom (speedball).

MDMA(extáza) miešaná s Piperazínom (mCPP) - látka vyvolávajúca depresiu, sadrou, inými práškovými látkami, liekmi regulujúcimi srdcovú činnosť, často krátko viac druhov (teda aj protichodný účinok na srdce).

³³ Predstavitelia zahraničného organizovaného zločinu sa dlhodobo snažia získať trvalý pobyt alebo občianstvo SR. Konajú tak v snahe získať okrem možnosti voľného pohybu v štátoch EÚ, aj možnosť organizovať na území Slovenska svoje nezákonné aktivity alebo svojimi legálnymi podnikateľskými aktivitami tu legalizovať príjmy z trestnej činnosti spáchanej v zahraničí.

identifikovať organizátorov nelegálneho obchodu, z dôvodu neustále meniacich sa IP adries účastníkov obchodu. Objednávky prostredníctvom internetových predajných portálov obnášajú spravidla menšie množstvo drog doručovaných poštou alebo kuriérskymi službami.

2.6.3 Prognóza vývoja ML hrozby v oblasti drogovej a farmaceutickej kriminality

Na základe vývoja je možné predpokladať, že **bude pokračovať zvyšovanie konzumácie marihuany a metamfetamínu**, ich produkcia, dovoz, distribúcia, ako aj záujem o prekursorov potrebné k výrobe metamfetamínu.

Možno predpokladať aj zvyšovania konzumácie nových psychoaktívnych látok spojených s ich zaobstarávaním **cez internet a zneužívanie kuriérskych a poštových služieb na ich dovoz**. Tiež je predpoklad stagnácie záujmu o klasický heroín spojený so zvyšovaním záujmu o syntetické opiáty a opiody obsiahnuté v liekoch, ako aj zapájanie skupín páchatel'ov pochádzajúcich z Balkánskeho polostrova do nezákonného obchodovania s heroínom a kokaínom v SR. Možno predpokladať podobne ako aj v iných krajinách EÚ rast záujmu o tzv. „rajský plyn“.

Súčasne sa očakáva zvyšovanie záujmu niektorých skupín obyvateľstva a občianskych združení o zmenu legislatívy v oblasti omamných a psychotropných látok, napr. vyradenie LSD a pod., ako aj zvyšovanie záujmu sociálne slabých skupín najmä na východe Slovenska o solvenciá³⁴, nakoľko sú cenovo dostupné. Najpravdepodobnejšie je tiež presadzovanie organizovaných skupín, ktorých členovia pôsobia v rôznych iných krajinách a zaoberajú sa nezákonným obchodovaním s omamnými a psychotropnými látkami a prekursorami ako aj obmenu organizovaných skupín zaoberajúcich sa drogami.

Na Slovenskú republiku bude mať aj naďalej výrazný vplyv regionálny faktor drogovej trestnej činnosti.

2.7 Organizovaná forma páchania trestnej činnosti

2.7.1 Faktory ML hrozby

Úroveň ML hrozby v prípadoch organizovaných foriem trestnej činnosti ostáva vysoká, osobitne s prihliadnutím na objem generovaných výnosov, objem neidentifikovaných výnosov, povahu, spoločenskú nebezpečnosť a rozsah súvisiacej trestnej činnosti pri predikatívnych trestných činoch s vyrovnanou tendenciou, avšak s transformáciou v oblasti druhej kriminality s výrazným posunom k ekonomickej trestnej činnosti.

Slovenský právny poriadok samotný pojem organizovaná kriminalita nepozná a preto sa vyskytuje v spojitosti s inými trestnými činmi, ktoré sú páchané resp. boli spáchané členmi organizovaných alebo zločineckých skupín. Nejedná sa o spravidla jednu pevne ohraničenú skutkovú podstatu alebo súhrn jednotlivých skutkových podstat, ale o komplexnú formu

³⁴ Ide o drogy typu organických rozpúšťadiel, ktoré sa vdychujú, inhalujú (acetón, toluén, chloroform a pod.).

odchylného chovania vykazujúceho znaky protiprávnosti s vysokým stupňom nebezpečnosti pre spoločnosť. **Z hľadiska skutkových podstát je organizovaná kriminalita heterogénna.**

Tak ako v predchádzajúcom hodnotiacom období tak aj počas druhého hodnotiaceho obdobia na území SR pretrvával trend, že **zločinecké a organizované skupiny** upúšťajú od prevažne násilnej a majetkovej kriminality, a ich **nelegálne aktivity** sa presunuli do sofistikovanejších a výnosnejších foriem, ktoré sú komplikovanejšie na odhalenie a usvedčenie páchatel'a. Ide **najmä o ekonomickú trestnú činnosť, drogovú trestnú činnosť a trestnú činnosť proti majetku.**

V rámci ekonomickej trestnej činnosti to boli **podvody voči eurofondom a predovšetkým trestné činy daňové**, predovšetkým formou vystavovania fiktívnych účtovných a daňových dokladov pre veľký počet rôznych obchodných spoločností bez reálne uskutočneného zdaniteľného obchodu s cieľom neoprávneného daňového zvýhodnenia formou krátenia vlastných daňových povinností a neoprávneného uplatnenia a následného vyplatenia nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty. Za účelom vyhýbania sa podozreniu zo spáchania trestnej činnosti ako aj zneprehľadnenia konania trestne zodpovedných osôb bol využívaný **medzinárodný prvok a zneužívanie schém právnických osôb.**

V sledovanom období bol zistený prípad vo veci obzvlášť závažného zločinu legalizácie príjmu z trestnej činnosti, kde páchatelia predikatívneho trestného činu zločinu založenia zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a obzvlášť závažného zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 5 písm. a/ Trestného zákona, sa mali neoprávnene zmocniť majoritného podielu zahraničnej spoločnosti a na následných mimoriadnych valných hromadách tejto zahraničnej spoločnosti rozhodli o likvidácii spoločnosti, znížení jej základného imania, pričom nadobudnuté finančné prostriedky zo zníženého základného imania v úmysle zmariť ich zaistenie na účely trestného konania legalizovali uzatvorením zmlúv o kúpe iných akcií v iných zahraničných spoločnostiach, či poskytovaním pôžičiek spriazneným osobám, ako slovenským tak aj zahraničným spoločnostiam a to v celkovej výške cca 4.527.325,75 EUR.

Oficiálne sféry podnikania členov organizovaného zločinu sa sústreďujú najmä na ochranu majetku a osôb vykonávaných prostredníctvom súkromno-bezpečnostných služieb, predaj a kúpu nehnuteľností, prevádzku hotelov, reštaurácií, herní, zmenární, ale aj poskytovanie úverov nebankovým spôsobom, kde dominantnejším sa stále viac stáva aj oblasť trestnej činnosti na úseku daní aj s prvkami spolupráce s organizovanými skupinami najmä susedných štátov.

Ak bola niektorou kriminálnou skupinou páchaná násilná trestná činnosť, tak len za účelom kontroly nejakej oblasti kriminality v úzkom regióne (v meste, okrese), ktorej cieľom je napríklad vyberanie poplatkov od drogových dílerov, či osôb, ktoré páchajú ekonomickú a majetkovú trestnú činnosť. Snahou slovenských orgánov je preto odhaliť takéto novovznikajúce organizované či zločinecké skupiny ešte v zárodku, dokumentovať ich kriminálnu činnosť a rozkladať ich.

V SR neboli zaznamenané závažné protiprávne aktivity cudzojazyčných kriminálnych skupín, no častejším javom prejavujúcim sa v konkrétnych trestných veciach je presah páchania trestnej činnosti na zahraničie, najmä v prípadoch organizovanej drogovej trestnej činnosti, nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami a tzv. farmaceutickej kriminality, kde napriek vývoju organizovaný zločin stále zotrúva.

V hodnotenom období rokov 2016 až 2019 nebola zaznamenaná profilácia nových organizovaných alebo zločineckých skupín s takou dominanciou postavenia v regióne, ktorá by vyvolávala obavy z páchania ťažkej násilnej trestnej činnosti ako v predošlých rokoch páchali tzv. „výpalnícke“ skupiny, ktoré boli v minulosti eliminované.

V hodnotenom období sa podarilo rozložiť zločineckú skupinu tzv. „Takáčovcov“, ktorých štruktúry fungovali sofistikovanejšou formou ako to bolo u ostatných skupín, t.j. upustili od násilných prvkov a tieto nahradili zmluvnými záväzkami. Výnosy z trestnej činnosti nepoužívali na „spotrebu“, ale ich investovali najmä do sektoru služieb (napr. reštaurácie, hotely). Táto eliminácia vyplýva aj z roku 2016, kedy bola dokumentovaná trestná činnosť 9-tich zločineckých skupín a 49-tich organizovaných skupín, z ktorých bolo rozložených 26 organizovaných skupín a 4 zločinecké. Vo vzťahu k organizovanej drogovej trestnej činnosti s medzinárodným prvkom bolo dokumentovaných 5 organizovaných skupín, z ktorých boli rozložené dve a jedna zločinecká skupina páchajúce drogovú trestnú činnosť.

Príslušníci PZ NAKA P PZ vyvíjali v hodnotenom období aktívnu činnosť na úseku boja proti kriminalite zločineckých skupín, pôsobiacich na území SR, pričom objasnili viaceré prípady tzv. „mafianskych vrážd“, t.j. vrážd kauzálne spätých s činnosťou zločineckých skupín alebo páchaním najzávažnejších foriem organizovanej kriminality. K týmto patria aj objasnené viaceré prípady tzv. „mafianskych popráv bielych koní“. K objasneniu týchto skutkov došlo aj napriek tomu, že samotné vyšetrovanie bolo sťažené z dôvodu značného časového odstupe medzi spáchaním skutku a zistením páchatel'a (približne 10 a viac rokov).

V súvislosti s vyšetrovaním činnosti organizovaných skupín a zločineckých skupín bolo v sledovanom období vznesené obvinenie 279 osobám ako členom 24 zločineckých skupín a 434 osobám ako členom 83 organizovaných skupín. Pokračovalo sa vo vyšetrovaní piatich takzvaných mafianskych vrážd spáchaných v rozmedzí rokov 2000 až 2004 zločineckou skupinou tzv. „Sátorovcov“, pričom všetci obvinení páchatelia sú stíhaní väzobne. V rámci akcie „Apač“ v októbri 2019 bolo za násilnú trestnú činnosť zadržaných 19 osôb zločineckej skupiny tzv. „Takáčovcov“, z ktorých 13 je stíhaných väzobne a obvinených bolo 25 osôb.

Legalizácia výnosov z trestnej činnosti organizovaných, resp. zločineckých skupín je často krát kamuflovaná ako legálny príjem z pravidelnej podnikateľskej, obchodnej činnosti.

Za týmto účelom organizované skupiny prevádzkujú rôzne podniky ako sú herne, reštauračné zariadenia, obchodné butiky, zmenárne a iné, kde je častá manipulácia s malými hotovosťami. Príjmy pochádzajúce z trestnej činnosti sú mnohokrát vkladané do legálneho finančného systému, formou rozsiahlych finančných operácií medzi množstvom právnických ako aj fyzických osôb za účelom zakrytia finančných výnosov. Následne tieto predstierané

legálne finančné prostriedky organizované skupiny investujú do rôznych komodít ako sú nehnuteľnosti, cenné papiere, resp. poskytujú rôzne druhy pôžičiek.

Orgány činné v trestnom konaní si uvedomujú potrebu zefektívnenia uplatňovania mechanizmov odhaľovania a odnímania výnosov z trestnej činnosti, ako aj majetkov nadobudnutých z nelegálnych výnosov, avšak na druhej strane treba uviesť, že **nižšia efektivita stíhania prípadov dispozície s výnosom z trestnej činnosti spočíva najmä v nedostatočnom a nejasnom definovaní hranice, kedy ide len o prostú manipuláciu s výnosom, a kedy už o kvalifikovaný úmysel legalizácie v zmysle § 233 ods. 1 Trestného zákona.** Orgány činné v trestnom konaní alebo aj súdy v praxi často narážajú na ťažko vyvrátiteľnú obranu stíhaných osôb (obvinených) v tom smere, že dispozícia s výnosom (preposielanie na svoje účty a účty blízkych osôb, príp. výbery v hotovosti) boli v podstate spotrebúvaním výnosu z predikatívneho trestného činu, bez úmyslu zakrývať ich pôvod a tým je spochybňovaná trestnosť skutku právne kvalifikovaného ako trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti. Podstatným faktorom sú aj problémy interpretačného charakteru vyvolané zložitým rozlíšením medzi skutkovými podstatami trestných činov podielníctva podľa § 231 Trestného zákona a legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 Trestného zákona, čoho dôsledkom je, že páchatel' býva častejšie ako za legalizáciu výnosov z trestnej činnosti (§233 Trestného zákona) stíhaný a odsúdený za trestný čin podielníctva (§ 231 Trestného zákona), ktorý je vlastne formou tzv. autonómneho prania špinavých peňazí (thirt party laundering).

I naďalej pretrváva ML hrozba v oblasti organizovanej formy prevádzachstva, aj vzhľadom na objem neidentifikovaných výnosov generovaných touto trestnou činnosťou.

Činnosť organizovaného zločinu sa orientuje aj na trestnú činnosť **prevádzachstva podľa § 355 a § 356 Trestného zákona.**

Na oblasť prevádzachstva na Slovensku tak ako v predchádzajúcom hodnotiacom období najvýraznejšie vplývala tzv. migračná vlna z krajín západného Balkánu z rokov 2015-2017, ktorá prechádzala Slovenskom na vstupe z Maďarska a ďalej sa rozdeľovala v smere na Česká republika, Rakúsko a Poľsko. Migračný tlak sa po roku 2017 výrazne oslabil čo sa odrazilo aj na poklese prípadov prevádzachstva na danej trase nelegálnej migrácie. Na rozhraní rokov 2019 a 2020 sa v dôsledku vyhrotenej politickej situácie medzi EÚ a Tureckom zvýšil tlak nelegálnej migrácie na turecko-gréckych hraniciach, ktorý spôsobil aj mierny nárast tlaku migrácie na migračnej trase západného Balkánu avšak tento nedosiahol intenzitu z rokov 2015-2017.

Ekonomickí migranti z krajín nezasiahnutých konfliktom, ktorí sa dostanú na Ukrajinu, si zabezpečujú nelegálne dokumenty, pomocou ktorých sa snažia dostať do EÚ. Migrantov pašujú ukrajinské alebo ukrajinsko-slovenské organizované skupiny, spolupracujúce s bezpečnostnými zložkami na oboch stranách hranice. Cena za prevoz migranta cez spoločnú ukrajinsko-slovenskú hranicu za jednu osobu sa pohybuje okolo 3.500,- USD.

Z pohľadu samotnej nelegálnej migrácie je po roku 2016 vidno badateľne vyšší záujem štátnych príslušníkov 3. krajín o získanie pobytu v schengenskom priestore ako o samotný nelegálny prechod cez štátnu hranicu, čo nasvedčuje aj zmene štatútu Slovenska

z čisto tranzitnej krajiny na krajinu cieľovú. Na Slovensku pôsobia subjekty, ktoré sa zaoberajú vybavovaním prechodných pobytov za účelom podnikania. Za poskytnuté služby získavajú od každej osoby sumu od 3.500,- do 7.000,- EUR, závisiacu od náročnosti vybavenia pobytu. Niektoré subjekty zabezpečujú pre cudzincov aj iné služby napr. zakladanie spoločností, vedenie účtovníctva, formálne vedenie podnikateľskej činnosti, aby cudzinci zdanlivo spĺňali kritériá na udelenie povolenia na prechodný pobyt, hoci sa v SR reálne nezdržiavajú ani nepodnikajú. Na získanie pobytu zabezpečujú aj sobáš s občanmi SR, na základe ktorých potom cudzinci žiadajú o pobyt za účelom zlúčenia rodiny. V prípadoch zneužívania inštitútu zlúčenia rodiny bolo spočiatku Slovensko len zdrojovou krajinou neviest resp. ženíchov, ktorí boli často krát vylákaní do zahraničia, najmä do Veľkej Británie s príslubom dobre platenej práce a neskôr pristúpili aj na sobáš s príslušníkmi tretích krajín. Postupne sa účelové sobáše začali organizovať aj na Slovensku. Avšak tento trend v roku 2019 zase začal klesať.

Vysoký dopyt po práci na Slovensku zo strany štátnych príslušníkov 3. krajín najmä z Ukrajiny a Srbska využili skupiny znalé v cudzineckej legislatíve, ktoré pod krytím personálnych agentúr a rôznych obchodných spoločností podvodným spôsobom zabezpečovali potrebné doklady pre žiadateľov o pobyt a prácu na Slovensku.

V oblasti prevádzachstva je na Slovensku zaznamenaná len veľmi nízka úroveň prania peňazí, nakoľko hlavné tržby ani hlavný tok peňazí z prevádzachstva sa nenachádzajú a neprechádzajú Slovenskom. Činnosť organizovaných skupín prevádzachstva je vo väčšine prípadov riadená zo zahraničia a členom vykonávajúcim aktivity na Slovensku hlavní organizátori vyplácajú len čiastkové odplaty za ich služby. V niektorých prípadoch nelegálni migranti platia za prevoz daného úseku cesty priamo vodičom. Finančné prostriedky získané za jednotlivé služby (napr. prevozy migrantov) sú buď vyplácané v hotovosti alebo sú vkladané na bežné účty členov (napr. sumy za ubytovanie, poplatky za vybavovanie cudzineckej agendy). Finančné výnosy sú ďalej používané na zabezpečenie poskytovaných služieb, na krytie podnikateľskej činnosti alebo sú investované do motoristických alebo ubytovacích spoločností. Výnosy z aktivít zvyknú členovia organizovaných skupín minúť pre vlastnú potrebu resp. časť prostriedkov je vyplácaná ako mzda nelegálnym migrantom pracujúcim na Slovensku.

Z pohľadu ML sa v oblasti prevádzachstva ako najrizikovejšie javia obchodné spoločnosti, ktoré vykazujú fiktívne aktivity s fiktívnym účtovníctvom, ktorých jediným cieľom je získanie povolenia na pobyt pre cudzincov z tretích krajín za finančný poplatok.

Sofistikovaná závažná organizovaná trestná činnosť je dominantne charakterizovaná **súbehom viacerých trestných činov.**

V sledovanom období rokov 2016 až 2019 bolo zistených spolu 218 trestných činov spáchaných organizovanou a zločineckou skupinou, čo predstavuje 0,09 % podiel na celkovej kriminalite.

Začaté trestné stíhanie pre trestné činy spáchané organizovanou skupinou					
	2016	2017	2018	2019	2016-2019
Úkladná vražda § 144	3	0	0	0	3
Vražda § 145	0	0	0	0	0
Ublíženie na zdraví § 155	0	0	0	0	0
Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi § 172	14	6	6	8	34
Neoprávnené zaobchádzanie s látkami s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom § 176	0	0	0	1	1
Obchodovanie s ľuďmi § 179	2	1	0	0	3
Vydieračský únos § 186	0	0	0	1	1
Lúpež § 188	2	1	0	0	3
Vydieranie § 189	2	1	0	0	3
Hrubý nátlak § 190	0	0	0	0	0
Krádež § 212	2	3	1	3	9
Podvod § 221	3	4	1	1	9
Poistovací podvod § 223	23	0	0	0	23
Podielníctvo § 231	0	0	0	0	0
Legalizácia príjmu z trestnej činnosti § 233	0	0	0	0	0
Poškodzovanie veriteľa § 239	0	0	0	0	0
Porušovanie predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou § 254	0	0	0	0	0
Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov § 270	0	1	0	0	1
Skrátenie dane a poistného § 276	7	7	8	3	25
Neodvedenie dane a poistného § 277	1	0	0	0	1
Daňový podvod § 277a	4	7	1	1	13
Porušenie predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru § 279	0	0	0	1	1
Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami § 294	0	1	1	0	2
Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami § 295	0	0	0	0	0
Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny § 296	0	0	0	2	2
Nedovolená výroba a držanie jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov § 298	0	0	0	0	0
Zneužívanie právomoci verejného činiteľa § 326	0	0	0	0	0

Prijímanie úplatku § 329	0	1	0	0	1
Marenie spravodlivosti § 344	0	0	0	0	0
Prevádzачstvo § 355	1	1	1	0	3
Prevádzачstvo § 356	1	0	0	0	1
Starý TZ	0	6	0	3	9
CELKOVÁ KRIMINALITA	66	43	25	26	160

Začaté trestné stíhanie pre trestné činy spáchané zločineckou skupinou					
	2016	2017	2018	2019	2016-2019
Úkladná vražda § 144	1	0	4	1	6
Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi § 172	0	0	0	4	4
Vydieračský únos § 186	0	0	0	0	0
Lúpež § 188	0	0	0	0	0
Vydieranie § 189	1	0	0	0	1
Hrubý nátlak § 190	2	1	0	0	3
Podvod § 221	0	0	0	2	2
Poist'ovací podvod § 223	0	0	0	0	0
Podielnictvo § 231	0	0	0	0	0
Legalizácia príjmu z trestnej činnosti § 233	0	1	0	0	0
Poškodzovanie cudzej veci § 245	1	0	0	0	1
Porušovanie predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou § 254	0	0	0	0	0
Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie § 259	0	0	0	0	0
Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov § 270	0	0	0	0	0
Skrátenie dane a poistného § 276	1	2	2	1	6
Neodvedenie dane a poistného § 277	0	1	1	0	2
Daňový podvod § 277a	0	0	0	0	0
Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami § 294	0	2	0	0	2
Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami § 295	1	1	0	0	2
Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny § 296	3	5	9	1	18
Zneužívanie právomoci verejného činiteľa § 326	0	0	0	0	0
Starý TZ	0	5	2	1	8
CELKOVÁ KRIMINALITA	10	18	19	11	58

2.7.2 Prognóza vývoja ML hrozby v oblasti v oblasti kriminality páchanej organizovanou formou

Možno predpokladať, že dôjde k zintenzívneniu trestnej činnosti generujúcej najväčšie objemy nelegálnych výnosov ako sú daňové podvody najmä na DPH, nelegálny dovoz/pašovanie vysokozdaniteľných tovarov, tunelovanie inštitúcií vo vlastníctve štátu a miestnej a regionálnej samosprávy, korupcia pri výbere dodávateľov a vydávaní rôznych povolení a pridelovaní dotácií a v oblasti výroby a obchodovania s drogami.

Migračný tlak na vonkajšiu hranicu EÚ výrazne poklesol, najmä kvôli plneniu tzv. migračnej dohody medzi EÚ a Tureckom a zavedením prísnejších bezpečnostných kontrol na hraniciach krajín ležiacich na západnom Balkáne. Migračná dohoda sa však stala rizikovým nástrojom Turecka na vynucovanie ústupkov zo strany EÚ. Nemožno vylúčiť jej vypovedanie najmä kvôli stupňujúcim sa požiadavkám až agresívnemu správaniu Turecka voči členským štátom EÚ. Uvedené činitele môžu zvýšiť hrozbu nelegálnej migrácie cez schengenskú/slovenskú hranicu s Ukrajinou a zároveň nelegálny profit prevádzачských skupín na oboch stranách hranice. Zároveň možno očakávať aj zvýšenie nelegálnych výnosov pre slovenské subjekty vybavujúce prechodné pobyty pre cudzincov v SR, najmä za účelom podnikania (hoci k nemu v skutočnosti nedochádza a cudzinci často migrujú do západných krajín EÚ). Tesnejšie pripájanie sa Ukrajiny a tiež Gruzínska, v rámci Východného partnerstva, do európskeho hospodárskeho a politického priestoru, prináša zrušenie vízovej povinnosti zo strany EÚ a zintenzívnenie ekonomických a obchodných väzieb pre tieto krajiny.

Prognózovanie stavu, úrovne, štruktúry a dynamiky organizovanej trestnej činnosti je nanajvýš problematické prinajmenšom z dôvodu absencie legálneho vymedzenia pojmu organizovaná trestná činnosť. K faktorom, ktoré budú organizovanú trestnú činnosť v SR podporovať, bude patriť predovšetkým obtiažnosť jej dokazovania a organizované skupiny sa budú zameriavať aj na nové formy zneužívania právnických osôb.

Organizovaná forma kriminality predstavuje trvalú ML hrozbu s nezmenenou amplitúdou trendu, avšak s výraznou zmenou charakteru páchania trestnej činnosti smerom k ekonomickej trestnej činnosti.

2.8 Cybercrime

2.8.1 Faktory ML hrozby

Cybercrime predstavuje v slovenskom kontexte dynamicky rozvíjajúci sa druh kriminality. Najzávažnejšie formy cybercrime predstavujú stredne vysokú ML hrozbu so stúpajúcou tendenciou ale taktiež aj stúpajúcou objasnenosťou. Pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší. Zaznamenané útoky v kybernetickom priestore prekonávajú tradičnú trestnú činnosť, stávajú sa horizontálnym prvkom jej páchania. Osobitnú hrozbu s tendenciou rastu predstavuje existencia virtuálnych mien.

Pojem „počítačová kriminalita“ nie je definovaný v slovenskom právnom poriadku, avšak slovenský právny poriadok pozná a definuje skutkové podstaty jednotlivých trestných

činov, ktoré spolu tvoria cybercrime. Zároveň sa pre účely slovenskej trestnoprávnej praxe používajú aj definície ako „počítačový systém“ a „počítačový údaj“ obsiahnuté v Dohovore rady Európy³⁵, ktorý SR ratifikovala dňa 12. decembra 2007³⁶.

Kategorizácia cybercrime v užšom zmysle (priamu počítačovú kriminalitu) sa nezmenila a zahŕňa útoky proti počítaču, teda protiprávne konania uskutočnené proti integrite alebo bezpečnosti počítačov, počítačových systémov alebo spracúvaných a skladovaných dát. Naproti tomu za cybercrime v širšom zmysle (nepriamu počítačovú kriminalitu) sa aj v tomto hodnotiacom období považujú trestné činy spáchané pomocou počítača (počítač ako prostriedok na spáchanie trestného činu), teda akékoľvek protiprávne konania spáchané prostredníctvom počítačových systémov alebo počítačových sietí. Patria sem najmä trestné činy ekonomickej povahy (hospodárska kriminalita), ako sú napríklad podvody, krádeže, počítačová sabotáž alebo nedovolený prienik do počítačových sietí a k chráneným údajom. Rovnako sem zaraďujeme aj trestné činy útočiacie na súkromie jednotlivca (pozmenenie osobných údajov, použitie nepravdivých údajov, nelegálny zber alebo zneužitie osobných údajov), sú však využívané aj pri páchaní inej trestnej činnosti súvisiacej napr. s vydieraním, vyhrážaním, rozširovaním detskej pornografie a drogovej kriminality.

Na percento objasnenosti trestných činov na úseku cybercrime má značný vplyv aj skutočnosť, že na vyšetrovanie tejto formy trestnej činnosti v základných skutkových podstatách vyšetrovaných trestných činov sú vecne príslušní najmä poverení príslušníci PZ, ktorí však nemajú vo väčšine prípadov dostatočné skúsenosti. Nízka objasnenosť cebyrcrime má výrazný súvis aj s rozvojom nových informačných technológií a služieb spojených s využívaním najrôznejších sofistikovaných spôsobov v prostredí P2P/TOR sietí, sociálneho inžinierstva a pod. Významným problémom je chýbajúca právna úprava, ktorá by ustanovovala povinnosť uchovávanía údajov poskytovateľom telekomunikačných služieb. Táto situácia je dôsledkom judikatúry ÚS SR a Súdneho dvora EÚ. Hoci sofistikovanosť páchatel'ov tejto trestnej činnosti rastie a podobne je to aj s rozsahom využívania nových technológií, v súčasnosti nie sú dostupné ani tie údaje, ktoré boli dostupné v roku 2014. Novú efektívnu legislatívu na úrovni EÚ možno ťažko predpokladať práve z dôvodu úzkeho vymedzenia priestoru pre legislatívnu úpravu zo strany SD EÚ.

Elektronické dôkazy, ktoré sú základom úspešného vyšetrovania cybercrime, sa vyznačujú vysokou volatilitou. Bez včasného zaistenia stôp a dôkazov je len malá alebo žiadna úspešnosť zistenia, zadržania a odsúdenia páchatel'ov. Jedným z typických znakov cybercrime je jej cezhraničný charakter.

Najzávažnejšou hrozbou ostáva problematika riešenia internetovej kriminality všeobecne vo všetkých jej známych podobách na všetkých stupňoch závažnosti. Aby sme mohli hovoriť o cybercrime, musí páchatel' k svojmu konaniu použiť výpočtovú techniku,

³⁵Dohovoru Rady Európy (RE) o počítačovej kriminalite z 23. novembra 2001

³⁶angl. ComputerCrime alebo CyberCrime vymedzuje Európska komisia a členské štáty EÚ: „Počítačová kriminalita je akékoľvek nelegálne, nemorálne a neoprávnené konanie, ktoré zahŕňa zneužitie údajov získaných prostredníctvom výpočtovej techniky alebo ich zmenu“.

případe iný prostriedok na spracovanie informácií a jeho konanie musí naplňat' skutkovú podstatu trestného činu.

V rámci cybercrime tvorili aj v II. kole NHR **najvyšší podiel jej nápadu trestné činy na úseku zneužívania platobných kariet**. V rámci hodnoteného obdobia bola zaznamenaná najvyššia škoda v roku 2016 v sume 1.352.000,- EUR. Z pohľadu vývoja škody bol tento ustálený resp. mierne klesol v porovnaní s predchádzajúcim hodnoteným obdobím. Tento trestný čin je najčastejšie páchaným trestným činom cybercrime a predstavuje v priemere cca. 78 % podiel.

Trestná činnosť vedená priamo proti informačným systémom (poškodenie a zneužitie záznamu na nosiči informácií - § 247 Trestného zákona a ďalšie trestné činy) mala v hodnotenom období čo do počtu **narastajúci charakter**. Táto trestná činnosť vyplývala z pokračujúceho rozmachu využívania informačných technológií a to najmä do domácností. V hodnotenom období bol taktiež zaznamenaný aj **nárast rozširovania detskej pornografie, hlavne vďaka možnostiam anonymity a nepostihnuteľnosti**. **Distribúcia materiálov s detskou pornografiou bola a je najčastejšie zaznamenávaná na internetových chatovacích portáloch a internetových fórach**. V rámci tejto trestnej činnosti nevidujeme generovanie výnosov z trestnej činnosti, nakoľko páchatelia týchto trestných činov sú spravidla prijímateľmi týchto služieb a produktov, ktorých motívom je sexuálne uspokojenie a nie zisk, z tohto dôvodu je veľmi často aj scenár opačný, resp. sami páchatelia za to platia.

Prehľad o trestných činoch na úseku počítačovej kriminality³⁷ za sledované obdobie rokov 2016 – 2019:

	rok	§ 201a	§ 219	§ 247	§ 283	§ 368	§ 369	§ 370
nápad	2016	5	1741	17	41	30	100	27
	2017	11	1579	26	44	29	174	28
	2018	15	1537	23	46	36	234	54
	2019	13	1368	29	47	60	191	35
objasnené	2016	1	433	0	8	17	32	21
	2017	8	451	0	11	15	48	19
	2018	6	473	0	10	25	76	38
	2019	6	492	4	14	42	58	24
% objasnenosti	2016	20,00	24,87	0,00	19,51	56,67	32,00	77,78
	2017	72,73	28,56	0,00	25,00	51,72	27,59	67,86

³⁷ Formulár trestného činu ako základný štatistický nástroj neobsahuje položku, či bol trestný čin spáchaný prostredníctvom počítača. Z uvedeného dôvodu sa do počítačovej kriminality radia trestné činy uvedené v tabuľke: § 201a Sexuálne zneužívanie, § 219 Neoprávnené vyrobenie a používanie platobného prostriedku, § 247 Neoprávnený prístup do počítačového systému, § 283 Porušovanie autorského práva, § 368 Výroba detskej pornografie, § 369 Rozširovanie detskej pornografie, § 370 Prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení.

	2018	40,00	24,87	0,00	21,74	69,44	32,48	70,37
	2019	46,15	35,96	13,79	29,79	70,00	30,37	68,57
škoda (v tisíc EUR)	2016	-	1352	38	122	-	-	-
	2017	-	919	104	246	-	-	-
	2018	-	1268	116	181	-	-	-
	2019	-	1065	250	2146	-	-	-

Vývoj boja proti cybercrime v rokoch 2016-2019 bol značne ovplyvnený rozhodnutím Ústavného súdu SR číslo US 10/2014 zo dňa 29. apríla 2015, ktorý rozhodol, že ustanovenia § 58 odsek 5 až 7 a § 63 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov, § 116 Trestného poriadku a § 76a ods. 3 zákona Národnej rady SR č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov **nie sú** v súlade s čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3 a čl. 22 Ústavy SR, čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2 a 3 a čl. 13 Listiny základných práv a slobôd, čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 7, čl. 8 a čl. 52 ods. 1 Charty základných práv EÚ. Zásadným spôsobom ho ovplyvňuje aj kontinuálne prijímaná judikatúra Súdneho dvora EÚ.

Aj v II. kole NHR pri majetkovej a ekonomickej trestnej činnosti možno sledovať **ML hrozby, ktoré súvisia s využitím informačných a telekomunikačných technológií** (vrátane sociálnych sietí a online platobných platforiem), internetbankingu a podobne. Nemožno opomenúť ani ďalšie formy trestnej činnosti páchané prostredníctvom počítačového systému, napríklad vydieranie a pod.

Tieto technológie umožňujú nielen efektívnu a rýchlu komunikáciu a prenos finančných prostriedkov (vrátane cezhraničného) v rámci bežných legálne poskytovaných služieb, ale aj páchanie trestnej činnosti.

Šifrovanie komunikácie, ktoré je jednoznačným trendom, uľahčuje páchanie trestnej činnosti. Stále je prítomný **phishing³⁸, pharming³⁹, využívanie malvéru a ransomvéru**.

V značnej miere nie je v takýchto prípadoch vedené konanie pre legalizáciu, pretože je často takmer nemožné vyšetriť ani predikatívny trestný čin, alebo je skutok legalizácie subsumovaný v predikatívnom trestnom čine, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Napríklad v prípadoch podvodov, kde páchatel podvodne oznámi zmenu bankového účtu pre vyplatenie faktúry a poškodený zistí, že ide o podvod a podá trestné oznámenie, sú finančné prostriedky

³⁸ Prípady, keď osobný počítač, resp. mobilný telefón majiteľa konkrétneho účtu bol úmyselne napadnutý softvérom – vírusom, formou SMS správy, alebo podvodnou aplikáciou za účelom následného neoprávneného prevodu peňažných prostriedkov z vytipovaného účtu, bez vedomia a súhlasu majiteľa účtu. Niektoré dokonca vyzerali tak, že ich odosielateľom je samotná banka. Poškodenému boli následne z účtu odúčtované finančné prostriedky

³⁹ Dochádzalo k zneužitia prístupov na účty poškodených osôb, ktoré v presvedčení, že realizujú na svojich účtoch bežné operácie prostredníctvom internetbankingu, boli neoprávneným zásahom bez ich vedomia presmerovaní z domovských internetových stránok svojich bánk na falošné stránky, ktoré na prvý dojem nevykazovali rozdiel od pravých domén. Týmto spôsobom poškodené osoby nechtiac poskytli neoprávnenej osobe ochranné a bezpečnostné prvky k internetbankingu, čím páchatelia získali voľný prístup k ich účtom, čo následne využili k podvodnému odčerpaniu finančných prostriedkov. Tieto boli následne vybrané v hotovosti.

v prevažnej miere vybraté alebo prevedené a počítačové údaje nemožno spätne získať, nakoľko chýba povinnosť uchovávaní údajov zo strany operátorov po určitý čas.

Vzhľadom na to, že **tieto ML hrozby a riziká nemajú lokálny, ale cezhraničný charakter**, ktorý je spojený s celosvetovou rozšírenosťou a dostupnosťou internetu, vyžadujú tieto hrozby a riziká medzinárodný prístup tak na úrovni FIU, ako aj bankových systémov, avšak **aj spoluprácu s poskytovateľmi telekomunikačných služieb (vrátane sociálnych sietí)**.

Primárnymi prekážkami úspešného vyšetřovania cybercrime sú absencia povinnosti poskytovateľov telekomunikačných služieb a sociálnych sietí uchovávať stanovený rozsah údajov na určité obdobie, ktorú je možné prekonať len legislatívou na úrovni EÚ, a v tomto kontexte dlhšie obdobie realizácie medzinárodnej justičnej spolupráce (najmä vo vzťahu k prevádzkovým a obsahovým údajom). Jedným z príkladov dopadov tejto situácie je skutočnosť, že v čase, keď sú poskytnuté údaje z cudziny a vedú napríklad k slovenskej IP adrese, nie je možné ich reálne využiť, pretože slovenskí poskytovatelia už údajmi nedisponujú. Napokon je potrebné zaradiť sem aj nedostatočné skúsenosti poverených príslušníkov PZ pri vyšetřovaní menej závažných foriem tejto trestnej činnosti.

V tomto kontexte je významnou hrozbou aktuálny stav uchovávaní údajov v EÚ.

2.8.2 Ďalšie formy súvisiacej cybercrime s ML hrozbou

Okrem najznámejších foriem počítačového pirátstva a cybercrime sa stretávame aj so sofistikovanejšími postupmi.

Boli zaznamenané prípady, kedy išlo o **zneužitie elektronickej platobnej karty** buď fyzickým odcudzením alebo neoprávneným získaním a zneužitím identifikačných údajov ku karte.

Vyskytli sa rôzne formy podvodného konania, napríklad nainštalovanie kamery na bankomat za účelom získania bezpečnostného kódu PIN, zatelefonovanie klientovi pod zámienkou získania prístupových údajov k bankovému účtu a pod. Páchatelia sa takýmto konaním dopúšťali trestného činu **krádeže** podľa § 212 TZ, trestného činu **sprenevery** podľa § 213 TZ alebo trestného činu **podvodu** podľa ustanovení § 221 TZ a pod.

V rokoch 2018-2019 boli zaznamenané prípady používania škodlivého kódu (malware, hlavne keylogger a súvisiace formy) k neoprávnenému získavaniu klientskych údajov osôb k rôznym platobným bezhotovostným službám. Okrem štandardných služieb ako internet banking, ide o útoky páchatel'ov zamerané na získanie identifikačných a autentifikačných údajov ku kontám ako paypal, skrill či ďalších virtuálnych peňaženiek (a služieb s prepojením na platobnú kartu, či bežný účet).

V neposlednom rade treba spomenúť útoky na databázy e-commerce subjektov (tzv. e-shopov), kedy prichádza k softvérovému útoku na klientsku databázu obchodníka obsahujúcu údaje, ktoré sú následne zneužit' k neoprávneným transakciám. Častokrát ide o priamy softvérový útok na e-commerce POS terminál a tzv. „sniff“ údajov platobných kariet, kedy sa

páchatelia dostanú ku komplexným údajom klienta a jeho platobnej karty. Takto získané údaje sú distribuované tretím osobám, ktoré podvodné transakcie uskutočnia a získajú tak neoprávnený profit. Takto atakovanou platformou bola v minulosti niekoľkokrát doména booking.com, kde prišlo k úniku dát niekoľkých stoviek klientov slovenských bánk.

V druhom hodnotenom období taktiež pretrváva páchatelmi používaná javová forma páchania ekonomickej trestnej činnosti, spočívajúca v tzv. **„odkláňaní platieb“ alebo „CEO podvody“ pri štandardnom platobnom obchodnom styku obchodných partnerov vo veľkých objemoch (rádovo milióny EUR).**

CEO podvody sú podrobnejšie rozobraté v kapitole 2.4.4.5 Hrozby vyplývajúce zo zneužívania slovenských obchodných spoločností.

Predpokladá sa, že výnosy sú generované v SR, avšak sú umiestňované v cudzine. Tento predpoklad je možné verifikovať len nepriamo, napríklad prostredníctvom prípadov medzinárodnej justičnej spolupráce, kde boli zaznamenané žiadosti o dôkazy týkajúce sa presunov finančných prostriedkov na bankové účty, či kryptoburzy mimo územia SR. Štatistické údaje o generovaní výnosov SR a umiestňovaní v SR nie sú dostupné.

2.8.2.1 Virtuálna mena

ML hrozba vyplývajúca z existencie virtuálnych mien je vysoká s tendenciou rastu, aj s ohľadom na rozsah neidentifikovaného objemu takto umiestňovaných výnosov z trestnej činnosti.

Virtuálnu menu Bitcoin začína akceptovať čoraz viac obchodníkov. Vymeniť ju možno cez osvedčených sprostredkovateľov alebo burzy, a to bezhotovostne, s určitým časovým oneskorením. Ďalším variantom sú špeciálne bitcoinmaty, ktorých je v SR zatiaľ 42, ktoré však veľmi často ponúkajú len nákup, nie predaj a ich geografické pokrytie zasahuje celú SR. V hodnotenom období taktiež došlo k vykonaniu zaistenia virtuálnej meny Bitcoin, v dvoch prípadoch, bola mena taktiež prepadnutá v prospech štátu. V rámci aplikácie Trestného poriadku v tejto súvislosti vyvstalo niekoľko aplikačných problémov, ktoré súviseli najmä s náležitosťami rozhodnutia súdu o prepadnutí a následne s otázkou transakčných nákladov, taktiež sa v praxi ukázala potreba tvorby vnútorného predpisu, ktorý by upravoval proces zaistenia a následného presunu Bitcoinu na oficiálnu peňaženku PZ a to jednotne pre všetky útvary.

Treba uviesť, že v hodnotenom období bol zaznamenaný nárast používania **virtuálnej meny** čím, možno očakávať nárast rizík spojených s rozvojom daných technológií tak na úrovni vyšetrovania a objasňovania predikatívnych trestných činov, ako aj na úrovni odnímania výnosov z trestnej činnosti. Je potrebné taktiež uviesť, že z virtuálnych mien sa presadila v hodnotenom období najmä mena Bitcoin, ostatné meny využívané v hodnotenom období v minimálnej miere, alebo vôbec.

Prokuratúra spracovala pomôcku pre prokurátorov týkajúcu sa virtuálnych mien, ktorá bola aktualizovaná v roku 2019 a je dostupná na intranete. Problematike sa venuje aj Vnútroštátna sieť prokurátorov na boj proti počítačovej kriminalite zriadená v roku 2017, a to

v úzkej súčinnosti s odborom počítačovej kriminality P PZ SR. Tejto problematike je venovaná pozornosť aj prostredníctvom zástupcu prokuratúry v Európskej justičnej sieti na boj proti počítačovej kriminalite, ktorá pripravuje príručku pre prokurátorov a sudcov v danej oblasti.

V roku 2020 sa aj v SR (predtým tento problém bol známy z iných štátov) vo väčšej miere rozšíril fenomén sociálneho inžinierstva, v rámci ktorého sofistikovanou formou páchatelia využívajú napríklad fiktívne hlásenia problémov s produktmi Microsoft a pod. a následne cez získaný prístup do zariadení prevádzajú aj finančné prostriedky poškodených, ktoré v mnohých prípadoch sú prevádzané na virtuálnu menu a následne sa strácajú. Páchatelia telefonujú z čísiel, ktoré sú generované automaticky, často tak, že „vyzerajú“ ako slovenské telefónne čísla. V danom prípade ide o globálny problém nedostatočnej regulácie telekomunikácií, keď telekomunikačné spoločnosti nie sú schopné problém vyriešiť (možnosť blokovania takých hovorov by si vyžadovala globálne legislatívne i technické riešenie).

Virtuálne meny umožňujú napriek jednoznačnej identifikácii prostriedku anonymizáciu vlastníka, čo tvorí spolu s možnosťou prania vzájomnou zámenou, efektívnu prekážku trasovania transakcii.

Odbor počítačovej kriminality nedisponuje nástrojom na trasovanie transakcií virtuálnej meny (napríklad Chainalysis), čo predstavuje významné riziko pre efektívne trasovanie výnosov s využitím virtuálnych mien a potláčanie boja proti trestnej činnosti s využitím virtuálnej meny.

2.8.3 Prognóza vývoja ML hrozby v oblasti cybercrime

Pri cybercrime bude možné do budúca sledovať jej vysokú latentnosť v páchaní trestných činov na sociálnych sieťach v tzv. kyberpriestore. Možno identifikovať aj vzostup čiernej ekonomiky, pričom objem, rozsah a materiálne škody, páchané kybernetickým zločinom, budú vysoké so stúpajúcou tendenciou.

Podstatnou ML výzvou je zabezpečenie prípravy personálu a vytvorenie technických podmienok potrebných na jej efektívne odhaľovanie, vrátane novej úpravy uchovávanía údajov poskytovateľmi služieb.

Niektoré členské krajiny EÚ, s prihliadnutím na IOCTA 2016-2019 avizujú, že zaznamenané útoky v kybernetickom priestore prekonávajú tradičnú trestnú činnosť. Vzostupný trend bude živený nielen čoraz väčším počtom aktérov kybernetického zločinu a príležitostí v týchto vysoko ziskových nezákonných aktivitách, ale aj technologickým vývojom nových nástrojov, napríklad v podvodoch s bankomatmi alebo s malwarom v mobilných telefónoch. Problémom budú hlavne **slabé bezpečnostné štandardy a praktiky firiem a jednotlivcov**. V zhode so správami IOCTA 2016-2019 sa v hodnotenom období objavoval najmä ransomware a malware.

V správe Europolu "Internet Organised Crime Threat Assessment" (IOCTA) z roku 2016-2019 sú však uvedené aj niektoré pozitíva. Postupne dochádza ku spolupráci medzi firmami a orgánmi činnými v trestnom konaní, ktorá viedla k rozkrytiu a zneškodneniu

viacerých organizovaných zločineckých skupín a vysokopostavených jednotlivcov zapojených do zneužívania detí, kybernetických útokov či podvodov s platobnými kartami. Zvyšuje sa spoločenská zodpovednosť ICT poskytovateľov, ako i poskytovateľov služby.

Trend nárastu páchania cybercrime, ako i nárast spôsobenej škody týmito trestnými činmi potvrdila i SOCTA 2017. V hodnotenom období na území SR sledoval zistený nápad počítačovej trestnej činnosti tento trend iba čiastočne, keď narástla zdokumentovaná škoda pri trestných činoch súvisiacich so zneužitím platobných kariet.

2.9 ML hrozby z pohľadu SOCTA⁴⁰

V hodnotiacom období pôsobili na území SR najmenej dve vysoko profesionálne a mobilné organizované skupiny, ktorých činnosť sa zameriavala na pokračovacie trestné činy vlámaním do bankomatov s výnosom cca 707.000,- EUR a krádeže vlámaním do zlatníctiev s výnosom cca 763.000,- EUR.

Podľa SOCTA 2017 budú v nasledujúcom období jedným z hlavných rizík, vysoko mobilné organizované skupiny, ktoré sa zameriavajú na krádeže vlámaním.

Na území SR boli zaznamenané pokračovacie krádeže vlámaním do bankomatov formou výbuchom stlačeným plynom, alebo technikou blackbox⁴¹ organizovanou skupinou z Moldavska a Rumunska. Uvedená skupina túto trestnú činnosť páchala na území SR (o.i. i v Maďarsku, Českej republike a tiež v Nemecku) od 14.septembra 2017 do 19.novembra 2018 vyvolaním explózie (ďalej len „výbušné útoky“). V predmetnom období bolo na území SR spáchaných celkovo 8 výbušných útokov zavedeným neznámej látky s neznámym iniciátorom prírodnou hadicou do tela bankomatu, z objasňovania ďalších 6 výbušných útokov vyplynulo podozrenie, že boli spáchané organizovanou skupinou občanov Moldavska s celkovou škodou na odcudzenej hotovosti v skutkoch dokumentovaných v SR vo výške 707.480,- EUR.

V hodnotiacom období bola zistená aj séria pokračujúcich krádeží vlámaním hlavne v nákupných centrách. V období od 2.novembra 2019 do 3.septembra 2020 bolo na území SR spáchaných celkovo 6 krádeží vlámaním do klenotníctiev (časť v štádiu pokusu), o ktorých je možné sa odôvodnene domnievať, že boli spáchané vzájomne koordinovanou organizovanou skupinou páchatel'ov (občanov Rumunska) pôsobiacich na území viacerých štátov s predpokladom využívania logistického zázemia (predpokladané ubytovanie pred, prípadne aj po skutku) v Maďarsku a vykonávajúcich rôzne protiopatrenia vo vzťahu k objasňovaniu trestnej činnosti (ďalej len „protiopatrenia“). Modus operandi všetkých krádeží vlámaním do klenotníctiev vo všeobecnosti pozostával z príchodu najmenej 5 – 8 (najčastejšie 6 – 7) páchatel'ov na miesto skutku (uvádzané sú len počty zaznamenané kamerovými systémami, možno hovoriť o predpoklade účasti ďalších osôb), prekonania núdzového východu – rozbitím sklenej výplne a následne po vstupe do nákupného centra vniknutia do klenotníctva

⁴⁰ ide o posledné zverejnené údaje z roku 2017

⁴¹forma logického útoku cez napojenie bankomatu na externé zariadenie - blackbox, schopné zmeniť základné algoritmy a príkazy bankomatu súvisiace s vydávaním peňazí.

po rozbití vstupných sklenených dverí alebo páčení ochranných mreží s použitím kladív, sekier, rôznych kovových a montážnych tyčí (tzv. pajser). Pri všetkých prípadoch bolo zistené, že následne páchatelia unikali z miesta bez použitia dopravných prostriedkov a to behom na vzdialenosť niekoľkých stoviek metrov až niekoľkých kilometrov. Škoda na odcudzených šperkoch (výnos) v skutkoch dokumentovaných v SR je cca. 763.000,- EUR.

2.10 Environmentálna kriminalita⁴²

2.10.1 Faktory ML hrozby

Pri hodnotení environmentálnej kriminality možno konštatovať, že len niektoré formy environmentálnej trestnej činnosti, najmä nelegálne aktivity s odpadom (protiprávny dovoz, ukladanie a zneškodňovanie), nelegálny obchod s drevom a nelegálny obchod s ohrozenými druhmi rastlín a živočíchov, majú rozsiahly medzinárodný rozmer, pričom táto trestná činnosť má vysoké finančné výnosy.

Environmentálnou kriminalitou rozumieme trestnú činnosť, kde objektom útoku páchatel'a je životné prostredie ako celok alebo niektorá z jeho integrálnych častí (napr. voda, vzduch a pod.). V zmysle medzinárodných právnych predpisov do tejto problematiky patria aj oblasti, kde je ohrozenie alebo poškodenie životného prostredia sekundárnym efektom inej protiprávnej činnosti, napr. pri protiprávnom nakladaní s jadrovými alebo rádioaktívnymi materiálmi.

Rok	Oznámené environmentálne trestné činy	Začaté trestné stíhanie	Objasnené (vznesené obvinenie)	Percentuálny podiel (Objasnené / Začaté)
2016	2 482	1 573	982	62,43 %
2017	2 485	1 570	968	61,66%
2018	2 478	1 429	829	58,01%
2019	3 294	1 589	887	55,82%
Spolu 2016 - 2019	10 739	6 163	3 666	59,48%

V sledovanom období rokov 2016 až 2019 bolo z celkového počtu 6 163 začatých trestných stíhaní za environmentálnu kriminalitu 714⁴³ prípadov odsúdení (11,59 % podiel),

⁴² §§ 298, 299 Nedovolená výroba a držanie jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysokorizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov, § 299a Neoprávnené uskutočňovanie stavby, §§ 300, 301 Ohrozenie a poškodenie životného prostredia, § 302 Neoprávnené nakladanie s odpadmi, § 302a Neoprávnené vypúšťanie znečisťujúcich látok, §§ 303, 304 Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia, § 304a Neoprávnená výroba a nakladanie s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu, § 305 Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov, § 306 Porušovanie ochrany stromov a krov, §§ 307, 308 Šírenie nakažlivej choroby zvierat a rastlín, § 309 Únik organizmov, § 310 Pytliactvo, §§ 168, 169 Ohrozovanie zdravia závadnými potravinami a inými predmetmi, § 212 Krádež (len vo vzťahu k drevu podľa ods.1 písm. e), § 378 Týranie zvierat, § 378a Zanedbanie starostlivosti o zvieratá

⁴³ Uvedené číslo nezahŕňa počet odsúdení za § 212 ods. 1 písm. e) TZ.

v 53 prípadoch bol uložený trest prepadnutia veci, v 4 prípadoch prepadnutie majetku a v 7 prípadoch bolo uložené ochranné opatrenie zhabanie veci.

Škoda spôsobená environmentálnou kriminalitou predstavuje sumu 44.380.000,- EUR, čo je 1,62 % podiel na celkovej škode. Najvyššie škoda bola spôsobená v roku 2016 (19.770.000,- EUR) a najnižšia v roku 2018 (5.787.000,- EUR).

Policajný zbor postupne prenikal aj do aspektu tejto trestnej činnosti, pričom zameranie sa na organizované formy environmentálnej trestnej činnosti umožnilo odhaľovať rôzne formy a spôsoby jej páchania, ktoré pri pôvodnom všeobecnom prístupe zostali ukryté.

V období rokov 2016 až 2019 bolo na začiatku určité obdobie stagnácie, ktoré vyplývalo z dosiahnutia limitu odborných kapacít v tom čase existujúcej organizačnej štruktúry Policajného zboru určenej na odhaľovanie a vyšetrovanie tohto druhu trestnej činnosti. V roku 2019 došlo k prvému kroku postupnej zmeny pri boji s environmentálnou kriminalitou, ktorou bola podpora špecializácie príslušníkov PZ na jej odhaľovanie a vyšetrovanie, vytvorením prvých regionálnych oddelení zameraných najmä na odhaľovanie závažnejších foriem environmentálnej trestnej činnosti.

Táto zmena začala v druhej polovici roku 2019 prinášať efekt, ktorý sa logicky najprv prejavil zvyšujúcim sa počtom odhalených trestných činov, avšak súčasne sa začal prejavovať ďalší veľmi pozitívny fakt, a to, že začal stúpať podiel odhalených prípadov organizovanej a závažnej environmentálnej trestnej činnosti. Odhalené prípady organizovanej trestnej činnosti, vrátane prípadov s medzinárodným prvkom, dokázali dôležitosť špecializácie príslušníkov PZ, nakoľko sa potvrdili rozsiahle ekonomické aspekty tejto trestnej činnosti, vrátane rôznych foriem ML.

Priebežným analyzovaním bezpečnostnej situácie v oblasti environmentálnej kriminality boli identifikované viaceré formy získavania výnosov z tohto druhu trestnej činnosti a tiež rôzne spôsoby ich legalizácie.

V hlavných troch identifikovaných oblastiach environmentálnej trestnej činnosti (odpady, ohrozené druhy rastlín a živočíchov a drevo), kde boli odhalené rôzne vzťahy k ML možno konštatovať, že neexistuje úplne rovnaký model získavania a umiestňovania výnosov z tejto trestnej činnosti, nakoľko ide o veľmi špecifické a často aj odborné aktivity.

V oblasti trestnej činnosti týkajúcej sa odpadov ide najčastejšie o protiprávne získanie finančných prostriedkov tým, že sa „ušetria“ finančné prostriedky za legálnu likvidáciu alebo uloženie odpadu jeho protiprávnym uložením na miesto, ktoré na toto nie je určené, pričom pri tomto spôsobe ide často o medzinárodné formy páchania trestnej činnosti, nakoľko vo východnej a strednej Európe sú náklady na uloženie a likvidáciu odpadov významne nižšie ako v západnej Európe. Ďalším spôsobom je falšovanie množstva alebo druhu odpadu, najmä prostredníctvom rôznych dokumentov, čím dochádza k znižovaniu „oficiálnych“ nákladov na jeho likvidáciu. Rovnako významným spôsobom jej aj ukladanie odpadu na legálne skládky nad rámec vydaných povolení. Pri takýchto činnostiach dochádza k „ušetreniu“ finančných prostriedkov rádovo v miliónoch EUR. Väčšina týchto činností je sprevádzaných určitou mierou korupcie rôznych štátnych kontrolných subjektov, najmä na regionálnej úrovni. Prvé

prípady na území SR ukázali, že táto trestná činnosť sa deje najmä v medzinárodnom meradle, pričom páchatelia vytvárajú rôzne komplikované reťazce firiem, ktoré s odpadom obchodujú alebo ho prepravujú. Vytváranie takýchto obchodných vzťahov v medzinárodnom meradle významne komplikuje činnosť polície a bez policajných špecialistov na túto oblasť ani nie je možné odhaliť skutočný rozsah tejto trestnej činnosti.

Výnosy z medzinárodnej organizovanej environmentálnej trestnej činnosti sú zväčša umiestňované v zahraničí, vrátane krajín mimo EÚ, nakoľko aj finančné operácie (platby) prebiehajú väčšinou mimo územia SR.

V rámci tejto problematiky je od roku 2017 vedené vyšetovanie právnickej osoby a fyzických osôb, ktoré protiprávne uložili na už uzatvorené skládku odpad v rozsahu viac ako 6 mil. EUR, pričom všetky osoby obvinené v tejto veci sú trvale nemajetné, avšak disponujú pre svoju potrebu drahými nehnuteľnosťami a motorovými vozidlami. Vyšetovanie ukázalo, že na túto skládku sa vozil odpad zo Slovenska a aj zo zahraničia, pričom podľa zaistenej dokumentácie mal byť tento odpad umiestnený na úplne iných miestach alebo mal byť zneškodnený. Finančné prostriedky získané touto trestnou činnosťou sú umiestnené v zahraničí, pričom polícia v tejto veci vedie spoluprácu so zahraničnými partnermi.

V oblasti nelegálneho obchodu s ohrozenými druhmi rastlín a živočíchov používajú páchatelia rôzne spôsoby aktivít, ktoré súvisia s legalizáciou. Najčastejšie ide o nelegálny dovoz živých zvierat na územie SR, pričom páchatelia následne tieto zvieratá deklarujú ako svoje vlastné odchovy v zajatí a predávajú ich takto zlegalizované so ziskom najmä do západnej Európy.

V jednom prípade realizovanom v sledovanom období bol u takejto osoby zistený ročný obrat z predaja papagájov v objeme cca 300.000,- EUR ročne. Na územie EÚ pašoval vajcia papagájov (500,- USD/ 1 kus), ktoré potom odchoval a deklaroval ako svoje odchovy a následne ich predával po celom svete (5 – 7.000,- EUR/ 1 kus).

Ďalšími spôsobmi sú falšovanie listinných dokladov o pôvode živočíchov a rastlín, používanie týchto dokladov po uhynutých zvieratách na nové prepašované zvieratá a pod. Takto získané finančné prostriedky sa následne vykazujú ako vysoké náklady na starostlivosť o zvieratá a prevádzku chovných zariadení, či nákup veterinárnych liečiv. V skutočnosti takto získané finančné prostriedky sú zväčša investované do ďalších nákupov zvierat alebo na korupciu kontrolných orgánov, prípadne sú za ne nakupované nehnuteľnosti na ďalší rozvoj činnosti. Ukazuje sa, že táto oblasť si bude vyžadovať pozornosť, nakoľko nejde o klasickú podnikateľskú činnosť, ktorá by bola kontrovaná príslušnými štátnymi subjektmi, avšak finančné prostriedky, ktoré sa v tomto „obchode“ pohybujú, ho dávajú podľa Interpolu takmer na úroveň obchodovania s drogami a s ľuďmi.

Poslednou osobitnou problematikou súvisiacou s legalizáciou je nelegálna ťažba dreva a obchodovanie drevom. V tejto oblasti bolo zistené, že na území SR dochádza k nepovoleným ťažbám dreva, ktoré sú vykazované napr. ako „odstraňovanie kalamít“ po vetre alebo škodcoch, k ťažbám nad rámec vydaných povolení a dochádza k rozsiahlemu falšovaniu údajov o kvalite a množstve vyťaženej dreva. Všetky tieto spôsoby sú

vykonávané s úmyslom minimalizovať náklady na ťažbu dreva a hlavne fiktívne znižovať skutočnú hodnotu dreva, ktoré je následne predmetom obchodu. Páchatelia úmyselne manipulujú s kvalitou a množstvom dreva podľa toho, či je ich cieľom získanie finančných prostriedkov z DPH alebo iný spôsob získavania peňazí z tohto rozdielu. Takto získané finančné prostriedky sa presúvajú cez veľké množstvo firiem, ktoré s touto komoditou „fiktívne“ obchodujú, niekedy aj po dlhší čas, pričom cieľom je skomplikovať kontrolnú činnosť štátnych orgánov. V posledných rokoch sa táto činnosť deje v rozsiahlom medzinárodnom meradle, kedy dochádza k obchodovaniu s drevom medzi všetkými krajinami strednej a východnej Európy, pričom často k skutočnému dovozu alebo vývozu dreva nedochádza a ide len o „fiktívne“ obchodné aktivity. Toto je možné najmä z dôvodu nedostatočného systému fyzickej kontroly týchto obchodov.

Vo všeobecnosti možno v rámci environmentálnej trestnej činnosti konštatovať nasledovné:

- vzhľadom na špecifiká „tovaru“ pri tejto trestnej činnosti dochádza k rozsiahlemu manipulovaniu jeho množstva a kvality, nakoľko na jeho správne určenie sú potrebné odborné schopnosti,
- existujú obrovské rozdiely v cene „tovarov a služieb“ v tejto oblasti – v rámci krajín EÚ, ale aj mimo nej,
- páchatelia majú určité odborné znalosti a schopnosti a často vytvárajú relatívne uzavreté komunity a trhy so „špecifickým“ tovarom a službami,
- kontrolné subjekty nemajú dostatočné kapacity na účinnú kontrolu,
- neexistujú účinné medzinárodné kontrolné mechanizmy na vybrané druhy „tovarov a služieb“ v tejto oblasti.

Z pohľadu zistených informácií o spôsoboch legalizácie výnosov v tejto oblasti:

- získané finančné prostriedky sú umiestňované najmä v zahraničí alebo sú investované ako výdavky v rámci podnikateľskej činnosti do nákupu nehnuteľností, tovaru a techniky,
- vo väčších prípadoch existuje vždy medzinárodný aspekt – t.j. dochádza k rozsiahlym a početným obchodným (často fiktívnym) obchodným operáciám medzi subjektmi z viacerých krajín, pričom sa často mení množstvo a kvalita „tovaru“ a nakoniec nie je zrejmé, kde zostal zisk z tohto obchodu,
- štandardne sú do reťazcov takýchto subjektov zaradené subjekty, ktoré nevedú povinnú dokumentáciu alebo túto rôznym spôsobom stratia alebo zničia, čím sa zmarí sledovanie pohybu peňazí a tovaru.

2.10.2 Prognóza vývoja ML hrozby v oblasti environmentálnej kriminality

S prihliadnutím na nepriaznivý vývoj v oblasti nakladania s odpadmi očakávame masívny rozvoj trestnej činnosti v tejto oblasti, kde bude dochádzať k rozšíreniu popísaných praktík ako je falšovanie dokladov o množstve a druhu odpadu, falšovanie dokladov o legálnom zneškodnení odpadu a zatajovanie ukladania, či vypúšťania odpadov do životného

prostredia, s cieľom získať finančné prostriedky „ušetrením“ nákladov na ich legálnu likvidáciu.

Environmentálnu kriminalitu bude nepriamo podporovať aj tlak verejnosti v dôsledku stúpajúcich nákladov na legálnu likvidáciu odpadov. Možno očakávať aj prehlbovanie korupcie v dotknutých oblastiach a významné množstvo aktivít sa presunie aj do virtuálneho priestoru – najmä komunikácia, používanie virtuálnych mien a záruka anonymity.

V oblasti obchodovania s drevom bude rovnako pokračovať ďalší rozvoj už uvedených protiprávnych aktivít, najmä v oblasti falšovania množstva a kvality dreva s jeho následným obchodovaním na území viacerých krajín. Zároveň bude v nasledujúcom období stúpať aj snaha o čo najrýchlejšie vyťaženie čo najväčšieho množstva dreva z dôvodu klesajúcich zásob a zlepšujúcich sa kontrolných mechanizmov a tlaku verejnosti na ochranu lesov.

V oblasti obchodovania s ohrozeným druhmi rastlín a živočíchov neočakávame zvýšený nárast oproti súčasnému stavu.

3. IDENTIFIKÁCIA ŠPECIFICKÝCH ML HROZIEB ZALOŽENÁ NA ANALÝZE VYŠETROVANÝCH, STÍHANÝCH A PRÁVOPLATNE ODSÚDENÝCH PRÍPADOV LEGALIZÁCIE VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI

3.1 Problematika identifikácie výnosov z trestnej činnosti v kontexte identifikácie ML hrozieb

Celková úroveň hrozby prania špinavých peňazí v podmienkach SR je v porovnaní s okolitými štátmi stredne vysoká. Vyplýva to z porovnania odhadovaného rozsahu ich nelegálnych ekonomík, vyjadreného podielom k HDP (do nelegálnej ekonomiky sa započítava odhad finančného objemu trestnej činnosti generujúcej nelegálne príjmy, vrátane prania špinavých peňazí).

Podľa publikácie Medzinárodného menového fondu⁴⁴ je odhadovaný rozsah nepozorovanej ekonomiky v SR 15,6% HDP, z toho nelegálnej približne 0,5% HDP. Odhadovaný rozsah nelegálnej ekonomiky v Českej republike je 0,4% HDP, v Maďarsku 0,8% HDP, v Poľsku 0,9% HDP, v Rakúsku 0,2% HDP a v Slovinsku 0,3% HDP.

V peňažnom vyjadrení by rozsah nelegálnej ekonomiky SR v objeme 0,5% HDP predstavoval v roku 2018 cca 450 mil. EUR a v roku 2019 približne 470 mil. EUR. Podľa výročných správ o činnosti PZ bola len ekonomickou kriminalitou v roku 2018 spôsobená celková škoda 284 mil. EUR a v roku 2019 vo výške 420 mil. EUR. **Z porovnania uvedených štatistík vyplýva, že rozsah nezaznamenaných a v trestnom stíhaní nepostihnutých výnosov z trestnej činnosti je len mierne vyšší.**

V rámci činnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdov v SR neexistujú štatistické údaje, ktoré by s dostatočnou mierou výpovednej hodnoty kvantifikovali hodnotu generovaných výnosov z trestnej činnosti. Jedným z dôvodov je, že určenie zloženia a výšky výnosu z trestnej činnosti je kvalifikovaný proces, ktorý je súčasťou dokazovania v konkrétnom trestnom stíhaní.⁴⁵ Z hľadiska systematiky ide teda o kvalifikovaný údaj, ktorý de facto je možné ustáliť až na záver celého trestného konania. Takéto údaje sa systematicky nezberajú.

V SR však disponujeme systematicky zberanými údajmi o výške spôsobenej škody⁴⁶ pri jednotlivých trestných činoch. Toto kritérium v danom kontexte poskytuje pohľad na

⁴⁴ShadowEconomiesAroundtheWorld: WhatDidWeLearn Over theLast 20 Years?

⁴⁵ Ďalším problémom je, že samotné zaistenie výnosov obsahuje svoje prirodzené štádiá, ktoré sa štatisticky nerozlišujú (napr. príkaz na zaistenie peňažných prostriedkov je uvedený na určitú sumu, reálne je zaistená iná suma, ktorá sa môže v priebehu zaistenia aj navyšovať). Navyše prirodzene dochádza k zmiešavaniu legálne a nelegálne nadobudnutého majetku a ďalšie okolnosti vyplývajúce z predmetného procesu.

⁴⁶ § 124 Trestného zákona

(1) Škodou sa na účely tohto zákona rozumie ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. **Škodou sa na účely tohto zákona rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.**

závažnosť páchanej kriminality, nakoľko **škodou sa rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom**. Škoda je v systematike trestného práva v podmienkach SR významným kvalifikačným faktorom určujúcim závažnosť trestného činu. V zásade sa však dá konštatovať, že **výška vykazovanej škody je vyššia ako potenciálny objem výnosov z trestnej činnosti**.

Z vyššie popísaných záverov analýzy jednotlivých druhov kriminality možno skonštatovať, že tak ako v predchádzajúcom hodnotiacom období, tak aj v hodnotenom období rokov 2016 až 2019 aj napriek tomu, že dominantné postavenie z hľadiska počtu spáchaných trestných činov má majetková kriminalita, tak z **hľadiska výšky škody dominuje jednoznačne ekonomická kriminalita s podielom 73,98 %**. V ekonomickej kriminalite význačný podiel zastáva práve daňová trestná činnosť s podielom 25,20 %. Za ekonomickou trestnou činnosťou nasleduje majetková s podielom 5,97 %.

V sledovanom období bola zistená celková škoda spôsobená kriminalitou vo výške 2.747.163.000,- EUR. Škoda bola negatívne ovplyvnená najmä v dôsledku jedného prípadu ekonomickej kriminality v roku 2017, kedy bol zistený jeden špecifický prípad skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 Trestného zákona so spôsobenou škodou vo výške 1.118.675.000,- EUR.

Pokiaľ ide o konkrétne trestné činy generujúce nominálne najväčšiu škodu, tak sem zaraďujeme najmä skrátenie dane a poistného, podvod, krádež, nezaplatenie dane a poistného, neodvedenie dane a poistného, sprenevera. Pri trestnom čine skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie bola síce najvyššia škoda, ale táto bola ovplyvnená jedným prípadom z roku 2017, ako je uvedené vyššie.

(2) Škodou sa rozumie v zmysle odseku 1 aj ujma na zisku, na ktorý by poškodený inak vzhľadom na okolnosti a svoje pomery mal nárok alebo ktorý by mohol odôvodnene dosiahnuť.

(3) Pri trestných činoch proti životnému prostrediu sa škodou rozumie súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody, pričom majetková škoda v sebe zahrnuje aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu. Pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 rozsahom činu sa rozumie cena, za ktorú sa odpad v čase a v mieste zistenia činu obvykle zbiera, prepravuje, vyváža, dováža, zhodnocuje, zneškodňuje alebo ukladá, a cena za odstránenie odpadu z miesta, ktoré na jeho uloženie nie je určené.

Trestné činy generujúce najvyššiu škodu	Spôsobená škoda v tisícoch EUR za roky 2016 - 2019
Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie § 259	1 127 241*
Skrátenie dane a poistného § 276	326 951
Podvod § 221	264 007
Krádež § 212	161 346
Nezaplatenie dane a poistného § 278	89 758
Neodvedenie dane a poistného § 277	71 104
Sprenevera § 213	46 855
Úverový podvod § 222	32 595
Daňový podvod § 277a	24 375
Poškodzovanie finančných záujmov Európskych spoločností § 261	16 012
Vydieranie § 189	15 059
Subvenčný podvod § 225	12 278
Zneužívanie právomoci verejného činiteľa § 326	10 412
Neoprávnené vyrobenie a používanie platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty § 219	4 604

* vysoká škoda bola ovplyvnená jedným prípadom z roku 2017

Z ostatných vyššie sledovaných trestných činov možno k trestným činom generujúcim škodu z pohľadu ML zaradiť aj environmentálne trestné činy:

- neoprávnené nakladanie s odpadmi § 302 so spôsobenou škodou 14.171.000,- EUR,
- porušovanie ochrany stromov a krov § 306 so spôsobenou škodou 16.946.000,-EUR,
- pyliactvo § 310 so spôsobenou škodou 586.000,- EUR,
- krádež § 212 ods. 1 písm. e) vo vzťahu k drevu so spôsobenou škodou 1.174.000,- EUR.

Z hľadiska definovania ML hrozieb je však potrebné uviesť, že v tomto prípade ide o škody spôsobené zistenou trestnou činnosťou, v ktorej nie je zahrnutá nereportovaná kriminalita.

Pracovná skupina na základe kombinácie rôznych faktorov identifikovala, v zmysle metodiky Svetovej banky **aj rozsah predpokladanej výšky nezaznamenaných výnosov.**

Kriminalita	Predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov
Násilná kriminalita	okrem nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami, kde je pomer nezaznamenaných výnosov podstatne vyšší, nie je pri násilnej kriminalite pomer nezaznamenaných výnosov významný
Mravnostná kriminalita	okrem obchodovania s ľuďmi, kde je pomer nezaznamenaných výnosov vyšší, nie je pri mravnostnej kriminalite pomer nezaznamenaných výnosov významný
Majetková kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je mierne vyšší
Ekonomická kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je (nepomerne) vyšší
Trestné činy korupcie	pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší
Drogová kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší
Organizovaná kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší
Environmentálna kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je (nepomerne) vyšší
Cybercrime	pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší

Z analýzy **stíhaných a právoplatne odsúdených prípadov** legalizácie výnosov z trestnej činnosti a súvisiaceho charakteru identifikovaných výnosov vyplývajú nasledovné závery:

Veľká časť - viac ako polovica výnosov z trestnej činnosti je predmetom aktuálnej bezprostrednej spotreby páchatelom predikatívneho trestného činu, bez osobitných prvkov legalizačného momentu.

Legalizácia výnosov z trestnej činnosti v stíhaných prípadoch sa vykonávala najmä:

- prevodmi na účty v bankách a výbermi peňazí z týchto účtov,
- predajom odcudzených a pozmenených vecí so zakrytým pôvodom nadobudnutia z trestnej činnosti.

Tieto závery sú z kvantitatívneho pohľadu determinované najmä rozsahom stíhanej trestnej činnosti legalizácie, ktorej predmetom bola legalizácia ukradnutých áut. Avšak záver je objektivizovaný dôsledným preskúmaním všetkých právoplatne odsúdených ML vecí a skutočnosťou, **že až na jednu významnú ML trestnú vec, prakticky všetok zaistený majetku v odsúdených ML trestných veciach za uvedené obdobie bol už v priebehu**

tretného konania vrátený do dispozície poškodenej osobe zo súvisiaceho predikatívneho tretného činu.

Bola zistená jedna **sofistikovaná schéma** vytvorená na účely legalizácie vygenerovaných výnosov z tretnej činnosti pochádzajúcich z obchodovania s látkami s anabolickým a iným hormonálnym účinkom, pričom výnos bol investovaný do nákupu nehnuteľností na Slovensku, časť prostriedkov bola prevedená do „daňových rajov“ a do reťazca bola zapojená aj zahraničná spoločnosť z USA. V uvedenej veci je vykonávané finančné vyšetrovanie a doposiaľ bola zaistená finančná hotovosť 21.200,- GBP a 83.500,- EUR, na základe § 95 Tretného poriadku boli zaistené peňažné prostriedky na 15 bankových účtoch v tuzemských bankách v sume najmenej 171.500,- EUR a uznesením prokurátora podľa § 425 ods. 1 Tretného poriadku bol zaistený celý majetok organizátora skupiny a majetok dvoch obvinených právnických osôb, spolu v hodnote najmenej 1.413.000,- EUR.

Pri organizovaných formách tretnej činnosti je najväčším zdrojom nelegálnych výnosov, najmä zločineckých skupín, ekonomická, majetková, drogová, prípadne súbeh s násilnou tretná činnosť.

Zo skúseností z agendy vybavovania právneho styku s cudzinou vo všeobecnosti možno konštatovať, že rovnako ako v prvom hodnotiacom období tak aj v rokoch 2016 – 2019 väčšina nelegálnych výnosov vzniká rôznymi druhmi **podvodov, páchaných prostredníctvom počítačových systémov, teda cybercrime v spojení s ekonomickou, s cezhraničným charakterom**. V týchto prípadoch ide napr. o vylákание platieb prostredníctvom internetu za inzerovaný tovar, služby alebo na základe rôznych predstieraných dôvodov – úver, výhra, a pod., prevody z účtov na zahraničné účty bez vedomia majiteľov a iné, pričom platby smerujú na účty v zahraničí. Väčšinou ide o veci ťažko objasniteľné v premlčacích dobách tretných stíhaní predikatívnych tretných činov.

3.2 Posúdenie rozsahu a charakteru záchytu, vyšetovaných, tretno stíhaných a právoplatne odsúdených prípadov legalizácie výnosov z tretnej činnosti

Podstatnými znakmi tretného činu **legalizácie príjmu z tretnej činnosti**⁴⁷ je úmysel páchatel'a zatajiť existenciu príjmu alebo veci, zakryť ich pôvod v tretnom čine, t.j. vykonať takú aktivitu, v dôsledku ktorej by príjem alebo vec navonok pôsobili ako získané v súlade so zákonom. Môže ísť pritom o príjmy alebo iný majetok, ktorý pochádza alebo pri ktorom je dôvodné podozrenie, že pochádza z tretnej činnosti alebo z účasti na tretnej činnosti spáchané na území SR resp. mimo nášho územia.

Cieľom páchatel'a je okrem iného aj zmarenie ich zaistenia na účely tretného konania, ich prepadnutia alebo zhabania, t. j. konkrétnym konaním predísť v konečnom dôsledku tretnoprávnym sankciám vzťahujúcim sa na tieto veci i samotné prípravné konanie.

⁴⁷ Ustanovenie §§ 233, 234 TZ - zákon č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, prijatím zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov došlo k zmene názvu § 233 na „Legalizácia výnosu z tretnej činnosti“ a zároveň bola doplnená nedbanlivostná forma tohto ustanovenia v § 233a.

Základné kvantitatívne ukazovatele v oblasti trestného stíhania legalizácie výnosov z trestnej činnosti sú nasledovné:

Základný prehľad kvantitatívnych ukazovateľov trestného stíhania legalizácie výnosov z trestnej činnosti za hodnotené obdobie						
legalizácia					SPOLU	trend
	2016	2017	2018	2019	2016 - 2019	
Počet zdržaných NOO spolu	199	123	71	65	458	↓
Počet zdržaných NOO povinnou osobou / FIU	194/5	118/5	69/2	62/3	443/15	↓
Odstúpenie zdržaných NOO OČTK	148	87	44	43	322	↓
Odstúpenie informácií FIU s podozrením na ML pre OČTK	388	273	159	145	965	↓
Začaté trestné stíhanie	130	209	149	66	554	↕
Ukončené trestné stíhanie neznámych osôb	118	110	93	100	421	↕
Ukončené trestné stíhanie známych osôb z toho:						
Obžalovaných osôb	81	75	36	53	245	↕
	39	58	20	32	149	↕
Návrh na DoVaT	5	10	0	2	17	↕
Σ	44	68	20	34	166	↕
Prerušené trestné stíhanie	105	98	93	8	304	↓
Odsúdených osôb	17	26	18	13	74	↕

Pozdržanie výnosov (všetky povinné osoby)		5.565.757	3.062.393	509.659	1.642.993	10.780.802	↕
Zaistenie výnosov (len peniaze, €) v rámci prípravného konania – legalizácia/ostatné tr. činy		63/6.078.580/2.416.882	52/3.028.430/17.212.353	52/1.192.072/60.089.430	48/3.449.150/885.144	215/13.748.520/80.603.810	↑
		252,00%	17,59%	1,98%	389,67%	17,06%	
Zaistenie celkom		8.495.462	20.240.783	61.281.502	4.334.294	94.352.330	↑
Majetkové rozhodnutia ML/ostatné	§ 58	4/15	6/23	0/23	1/18	11/79	↑
	§ 60	0/821	0/855	1/863	3/560	4/3099	
	§ 83	0/51	0/63	0/71	1/17	1/202	
	§ 56	1/454	0/496	0/596	1/618	2/2137	↑
Reálne odobraté výnosy v € na základe majetkových rozhodnutí v trestnom stíhaní		71.835,88	76.197,82	1.957.672,11	1.094.999,05	3.201.004,86	↑

3.2.1 Záchyt – identifikácia prípadov legalizácie

Centrálne národnou jednotkou v oblasti predchádzania a odhaľovania legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu je FSJ. FSJ je súčasťou celosvetovej siete FIU, ktorých úlohou je uplatňovanie medzinárodných štandardov FATF v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

Na základe AML zákon je FSJ prioritne zameraná na prijímanie, evidovanie, analýzu, vyhodnocovanie a spracovávanie hlásení o NOO od bánk, rôznych finančných inštitúcií, ktoré nie sú bankami, i nefinančných inštitúcií.

3.2.1.1 Zdržanie NOO na základe zákona o ochrane pred legalizáciou

Významným právnym úkonom v rámci efektívneho boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti, ktorý je využitý v prípade, ak hrozí nebezpečenstvo, že vykonaním NOO môže byť zmarené alebo podstatne sťažené zaistenie príjmu z trestnej činnosti alebo prostriedkov určených na financovanie terorizmu je zdržanie NOO podľa § 16 AML zákona vykonané povinnou osobou. Od 1.januára 2016 sú lehoty inštitútu zdržania NOO vykonaného

povinnou osobou 120 hodín a zo strany FSJ v prípade odstúpenia veci príslušnému OČTK je lehota predĺžená o ďalších 72 hodín.

Za sledované obdobie rokov 2016 až 2019 bolo FSJ v zmysle ustanovenia § 16 AML zákona zdržaných spolu 458 hlásení v celkovej hodnote 24.483.362,27EUR.

V prípade, že sa v rámci preverovania zdržanej NOO potvrdilo podozrenie zo spáchania trestného činu, boli informácie odstúpené OČTK, pričom za sledované obdobie bolo v súvislosti s podozrením na legalizáciu príjmu z trestnej činnosti OČTK odstúpených 251zdržaných hlásení.

Celková zdržaná suma z odstúpených hlásení predstavovala spolu 10.602.390,49 EUR, čo je 43,30 % podiel z celkovo zdržaných finančných prostriedkov:

Rok	počet zdržaných NOO v súlade s § 16 zákona o legalizácii	hodnota NOO zdržaná povinnou osobou a FSJ	počet zdržaných NOO odstúpených OČTK v súvislosti s legalizáciou	celková hodnota zdržaných NOO v súvislosti s legalizáciou
2016	199	28.039.385,-	112	5.565.271,-
2017	123	9.895.434,-	77	2.943.550,49
2018	71	4.017.793,52	29	494.630,-
2019	65	7.766.749,75	33	1.598.939,-
2016-2019	458	24.483.362,27	251	10.602.390,49

V sledovanom období rokov 2016 až 2019 odstúpila FSJ orgánom činným v trestnom konaní (UKP OR PZ resp. UKP KR PZ) v súvislosti s podozrením na legalizáciu výnosov z trestnej činnosti spolu 965 prípadov (z toho 251 zdržaných NOO -26,01 % podiel). Na základe doručených spätných väzieb k odstúpeným informáciám bolo zistené, že vyšetrovatelia PZ začali trestné stíhanie podľa § 199 Trestného poriadku v 310 prípadoch, v 75 prípadoch bolo vznesené obvinenie podľa § 206 Trestného poriadku, obžalovaných bolo 173 osôb a odsúdených osôb bolo spolu 61.

V prípadoch, keď sa FSJ dozvedela informácie, ktoré by mohli byť využité v rámci daňového konania, boli tieto odstúpené Finančnému riaditeľstvu SR. Za obdobie rokov 2016 – 2019 bolo takto odstúpených spolu 4 308 informácií, na základe ktorých následne FS SR začala daňové kontroly v 1 928 prípadoch. Pri výkone daňových kontrol pracovníci FS SR zisťovali, či nedošlo k nelegálnemu daňovému úniku resp. daňovému podvodu.

Dôvod nižšieho počtu začatých trestných stíhaní a následne obvinených, obžalovaných a odsúdených osôb vyplýva zo skutočnosti, že pri preverovaní prípadu sa potvrdila legálnosť finančných prostriedkov(napr. dar, pôžička a pod.), niektoré prípady nenapĺňali skutkovú podstatu trestného činu legalizácie resp. v prípade zahraničného prvku boli informácie odstúpené do zahraničia, kde bolo už vedené konanie. Zároveň však treba uviesť, že niektoré z odstúpených informácií sú ešte v procese rozpracovania, resp. nie sú ešte ukončené.

Tak ako v prvom hodnotiacom období, tak aj v období rokov 2016 až 2019 išlo pri odstúpených informáciách najmä o **prípady CEO podvodov, internetových podvodov a predstieraných prevodov s prepojením na zahraničie**. Pri CEO podvodoch možno od roku 2019 sledovať **výrazný pokles**, ktorého dôvodom bola obozretnosť klientov bánk zabezpečená zvýšenou osvetou samotných bánk ako aj represívnych zložiek jednotlivých štátov voči páchaniu takejto trestnej činnosti, nakoľko išlo o páchanie trestnej činnosti s medzinárodným prvkom.

V roku 2019 boli oproti predchádzajúcemu hodnotiacemu obdobiu zaznamenané nové prípady týkajúce sa transakcií súvisiacich s podvodmi, tzv. „romance scam“. Išlo o podvody s cieľom vylákane finančnej hotovosti za použitia citového naliehania, kedy páchatelia kontaktovali poškodené osoby prostredníctvom e-mailu, sociálnych sietí resp. stránok ponúkajúcich online zoznámenie. Uvedené typy prípadov bezprostredne nesúvisia s problematikou ML/FT, avšak z dôvodu zabraňovania a predchádzania páchaniu takejto trestnej činnosti ako aj odhaľovania jej páchatel'ov, FSJ zistené prípady odstupovala OČTK FSJ v zistených prípadoch spolupracovala aj so zahraničnými FIU dotknutých štátov.

Vo väčšine prípadov však nebolo vedené trestné konanie, nakoľko zahraničné banky, aby sa vyhlí prípadnému riziku poškodenia dobrého mena v súvislosti s vedeným trestným konaním, poškodených klientov samé odškodnili.

3.2.1.2 *Výmena informácií so zahraničnými FIU*

Nevyhnutným predpokladom vykonávania komplexného a efektívneho preverovania prípadov prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu je rýchlá a účinná výmena informácií na medzinárodnej úrovni.

Výmena spravodajských informácií je FSJ realizovaná prostredníctvom zabezpečenej šifrovanej elektronickej komunikačnej siete ESW (Egmont Secure Web) vytvorenej na tento účel v rámci medzinárodnej organizácie Egmont Group, ktorá združuje jednotky z celého sveta. Výmena informácií medzi finančnými spravodajskými jednotkami členských štátov EÚ sa v súvislosti s odhaľovaním a dokumentovaním prípadov ML/FT realizuje aj cez šifrovanú sieť s názvom FIU.NET.

Informácie, ktoré sú predmetom takejto výmeny, sú výlučne spravodajského charakteru. V prípade, že tieto informácie majú byť využité v trestnom konaní alebo akomkoľvek inom oficiálnom konaní ako dôkaz, je nevyhnutné o tieto informácie požiadať cestou medzinárodnej právnej pomoci, ktorú zabezpečuje GP SR.

V hodnotenom období FSJ spolupracovala pri výmene informácií predovšetkým s partnerskou FIU z Českej republiky, Maďarska, Nemecka, Rakúska, Poľska, Talianska a Holandska. Väčšie množstvo predstavovali informácie odoslané z FSJ SR k zahraničným štátom (2 409 informácií) ako informácie zo zahraničia smerom do SR (2 007 informácií).

Pokiaľ ide o zastúpenie zahraničných subjektov (FO a PO) v samotných hláseniach zaslaných slovenskými povinnými osobami v zmysle AML zákona, **najväčší podiel predstavovali tak ako v predchádzajúcom hodnotiacom období subjekty z Maďarska, Českej republiky, Talianska, Poľska a Rumunska**, ktoré zároveň boli aj najčastejšie

odstupovanými subjektmi v súvislosti s podozrením na legalizáciu príjmu z trestnej činnosti OČTK.

Ak FSJ v rámci analýzy vyhodnotila získané informácie ako potrebné pre zahraničné spravodajské jednotky, tieto boli za účelom predchádzania a odhaľovania legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu, odstúpené priamo zahraničnej FIU konkrétneho štátu k ich ďalšiemu využitiu.

3.2.2 Základné skutočnosti zistené na základe metodiky Svetovej banky

Na základe modulu 1B boli ručným spôsobom posúdené konkrétne prípady trestného stíhania legalizácie výnosov z trestnej činnosti. Polícia tak vykonávala vo všetkých prípadoch, v ktorých v danom kalendárnom roku bolo vydané uznesenie podľa § 199 ods. 1 TZ (začatie trestného stíhania), prokuratúra a MS SR na základe analýzy konečných rozhodnutí súdov v danom období. K tomu bol vypracovaný komplexný prehľad odsúdených trestných vecí, ktorý obsahuje najdôležitejšie kvantitatívne a kvalitatívne údaje a významným zdrojom poznatkov v uvedenej oblasti.

V nepomerne vyššej miere v porovnaní keď ako iniciátor vyšetrovania vystupuje **FSJ**, realizujú orgány činné v trestnom konaní vyšetovanie ML prípadov **na základe vlastných zistených poznatkov**, z **podaných trestných oznámení poškodenými osobami, na základe právnej pomoci a pod.**

V sledovanom období rokov 2016 až 2019 bolo orgánmi polície posudzovaných 336 ML prípadov (116 prípadov na základe odstúpených informácií z FSJ), čo z celkového počtu 69 635 všetkých spáchaných trestných činov predstavuje len 0,48 % podiel. Z celkového počtu posudzovaných ML prípadov bolo 64 objasnených, čo je 19,05 % objasnenosť⁴⁸. Nízke percento objasnenosti je spôsobené tým, že z celkového počtu 336 ML prípadov je 87 prípadov v štádiu vyšetovania a až v 185 prípadoch bolo trestné stíhanie prerušené podľa § 228/1 TP alebo zastavené podľa § 215/1a TP⁴⁹.

Išlo najmä o úmyselné trestné činy a o tzv. hlavné ML prípady, ktorých prioritným cieľom je práve držba, užívanie či legalizácia vecí a príjmu z trestnej činnosti. Oveľa nižší podiel mali prípady omisívneho konania, kde tvoril trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 234 Trestného zákona len 1,19 % zo všetkých ML prípadov. Počet ML prípadov sa v priebehu sledovaného obdobia rokov 2016 až 2018 takmer nemenil (86 – 110 prípadov), výrazná zmena nastala až v roku 2019, kedy bolo zaznamenaných o takmer polovicu menej ML prípadov ako v predchádzajúcom roku (50 prípadov).

⁴⁸ V evidenčno-štatistickom systéme kriminality PZ sa ako objasnené vykazujú prípady, v ktorých bol podaný návrh na podanie obžaloby, alebo bolo vyšetovanie skončené spôsobom, ktorý sa vyžaduje ako objasnený, aj keď k obvineniu konkrétnej osoby nedošlo (napr. pre neprípustnosť trestného stíhania, neprítomnosť svedka, odovzdanie trestného stíhania do cudziny).

⁴⁹ Zastavenie trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. a) TP: Prokurátor zastaví trestné stíhanie, ak je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Prerušenie trestného stíhania podľa § 228 ods. 1 TP: Príslušník PZ preruší trestné stíhanie, ak sa nezistili skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe.

Pri trestnom čine legalizácie príjmu z trestnej činnosti išlo najmä o:

- prevody peňažných prostriedkov z účtov v cudzine a legalizácia bola spravidla vyvodzovaná len zo skutočnosti, že sa jednalo o podozrivú platbu na základe dodatočného oznámenia odosielajúcej zahraničnej banky, pričom spravidla bolo ťažké stotožniť skutočnú identitu osoby, ktorá platbu v cudzine uskutočnila, resp. ktorá účet v tuzemsku založila. Vyšetrovanie komplikuje a predlžuje aj vykonávanie úkonov aktívnej právnej pomoci, často i do viacerých štátov, niekedy aj mimo EÚ.

Závažné spôsoby páchania trestne stíhanej legalizácie výnosov z trestnej činnosti sú prepojené s najzávažnejšími formami trestnej činnosti páchanej rôznymi sofistikovanými spôsobmi, kde odhalenie, dokazovanie a samotné vyšetrovanie tzv. predikatívnych trestných činov je časovo, ale i obsahovo veľmi náročné. Orgány činné v trestnom konaní majú v takýchto prípadoch len obmedzené personálne a technické možnosti dokazovať súčasne tzv. predikatívny trestný čin a spôsob legalizácie výnosov z trestnej činnosti. Primárne nie sú vytvorené dostatočné podmienky na identifikáciu výnosov pochádzajúcich z trestnej činnosti. Pri absencii proaktívneho, paralelného vyšetrovania je to prakticky nemožné.

Prokuratúra v súvislosti s legalizáciou (§§ 233, 234) **za obdobie 2016-2019:**

- ukončila trestné stíhanie:
 - o neznámych osôb v 421 prípadoch,
 - o známych osôb v 245 prípadoch,
 - z toho v 149 prípadoch podala obžalobu,
 - v 17 prípadoch uzavrela DoVaT a
 - 10x podmienene zastavila trestné stíhanie.

3.2.3 Konečné rozhodnutia

Na základe metodiky Svetovej banky boli posúdené všetky odsudzujúce súdne rozhodnutia za legalizáciu príjmu z trestnej činnosti podľa §233 a §234 TZ za obdobie rokov 2016 až 2019.

Po krížovej kontrole štatistík Analytického centra MS SR a GP SR bolo za dané obdobie 2016-2019 posudzovaných 43 konečných rozhodnutí súdov.

Po posúdení obsahu právoplatných rozsudkov za legalizáciu príjmu z trestnej činnosti podľa §§ 233, 234 bolo zistené, že z **43 odsúdení a 65 odsúdených osôb** bolo 42 odsúdení a 63 odsúdených podľa § 233 TZ a 1 odsúdenie a 2 odsúdení podľa § 234 TZ (rok 2017). Vo všetkých prípadoch **boli za ML odsúdené iba fyzické osoby**. Nakoľko v priebehu rokov 2016 až 2019 bol zaznamenaný premenlivý priebeh, aj napriek prijímaným opatreniam na úrovni polície a prokuratúry sa **nedá ustáliť pozitívny trend postihovania „prania špinavých peňazí“ v SR.**

Pozitívne tendencie sledujeme až koncom roka 2019 a v roku 2020, v oblasti začatých trestných stíhaní (vznesených obvinení) pri niektorých špecifických druhoch predikatívnej trestnej činnosti (korupcia, environmentálna kriminalita), čo však bude predmetom až následnej iterácie NHR.

3.3 Zloženie predikatívnych trestných činov pri posudzovaných trestných stíhaniach legalizácie príjmu z trestnej činnosti

Z predikatívnych trestných činov posudzovaných začatých trestne stíhaných ML prípadov tvorili najväčší podiel podvody (58,93 %) a po nich nasledovali krádeže (33,63 %). Ostatné predikatívne trestné činy⁵⁰ sa vyskytovali len okrajovo s podielom 5,95 %.

Pri podvodných konaniach išlo najmä o podvody spáchané v zahraničí s následným neoprávneným prevodom finančných prostriedkov, pričom v uvedenej skupine bol vo zvýšenej miere s podielom 12,12 % zistený aj podvod na základe pokynu „falošného“ manažéra tzv. CEO podvod. Pri krádežiach boli predmetom záujmu páchatel'ov najmä motorové vozidlá (25,30 %).

V porovnaní s predchádzajúcim kolom NHR možno uviesť, že počet zistených prípadov sa drží na konštantnej úrovni. **Spôsob spáchania ML prípadov sa z doteraz najčastejšie spáchaného predikatívneho trestného činu (legalizovanie MV často krát odcudzených v zahraničí) mení (profiluje) na ML prípady spáchané v súvislosti s neoprávneným prevodom finančných prostriedkov prostredníctvom internetu (internetbankingu), ktoré pochádzajú z trestnej činnosti (podvodného konania alebo podvodne vylákaných platieb).** Finančné prostriedky bývajú zasielané na Slovensko zo zahraničia, s cieľom zakrytia pôvodu takto nadobudnutých finančných prostriedkov v trestnej činnosti a zmarenia ich zaistenia na účely trestného konania. Dôvodom zmeny, môže byť skutočnosť,

50 Sprenevera, Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, Porušenie predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru, Falšovanie a pozmeňovanie kontrolných technických opatrení na označenie tovaru, Nepovolená výroba liehu, tabaku a tabakových výrobkov, Prevádzachstvo, Prijímanie úplatku, Skrátene dane a poistného, Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny, Poškodzovanie finančných záujmov EÚ, Subvenčný podvod, Úverový podvod, Neodvedenie dane a poistného.

že páchatelia postupne opúšťajú „jednoduchšie“ metódy páchania ML prípadov v súvislosti s legalizáciou odcudzených vozidiel, ktorých výnos v pomere k riziku odhalenia, už nie je natoľko atraktívny. V súčasnosti sa páchatelia snažia zamerať na nesporne vyššiu mieru anonymity internetu a online priestoru, ktorá zabezpečuje podstatné zníženie rizika odhalenia, s možnosťou vyššieho zisku, pri podvodných konaniach v súvislosti s neoprávneným prevodom finančných prostriedkov prostredníctvom bankových inštitúcií alebo s využitím ich služieb.

Z pohľadu možnej objasnenosti skutkov sa medzinárodný prvok objavuje len v obmedzenej miere. V 5-tich odhalených ML prípadoch boli aj osoby z radov organizovaných alebo nadnárodných skupín.

Z hľadiska geografického pôvodu rovnako ako v rámci predchádzajúceho hodnotenia štatisticky prevládajú výnosy generované na území SR.

Táto situácia sa však nepotvrdila pri posúdení právoplatne ukončených trestných veciach legalizácie výnosov z trestnej činnosti. Tu i nad'alej prevažovali trestné veci legalizácie odcudzených motorových vozidiel (takmer 19% právoplatne odsúdených trestných vecí), resp. asociované trestné činy (falšovanie a pozmeňovanie identifikačných údajov motorového vozidla). Pri tomto druhu trestnej činnosti boli identifikované všetky druhy prania (samopranie, autonómne pranie ako aj pranie tret'ou s osobou). Podvodné konanie a sprenevera predstavovali predikatívnu trestnú činnosť v 9 %. Tu je však dôležité uviesť, že prevažovala forma legalizácie tret'ou osobou, resp. autonómne pranie. V 6 prípadoch (4 %) bol dosiahnutý odsudzujúci rozsudok spojený s predikatívnou trestnou činnosťou páchanou organizovanou formou Autonómne pranie, resp. samopranie). Falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky bol identifikovaný ako často využívaný nástroj páchania predikatívnej trestnej činnosti, resp. súvisiacej legalizácie.

Celkový prehľad					
Identifikovanej predikatívnej trestnej činnosti právoplatne ukončených ML prípadov					
	2016	2017	2018	2019	Σ
§ 212	11	9	3	5	28
§ 219				1	1
§ 220	2	4			6
§ 221(§ 250)	1	4	2	2	9
§ 213 (§ 248)			1		1
§ 237	1				1
§ 326	1				1
§ 172		1			1
§ 356		1			1
§ 352		1		1	2
§ 274			1		1
§ 276				1	1
§ 296	1	2		2	5

Prehľad identifikovanej predikatívnej trestnej činnosti právoplatne ukončených ML prípadov AUTONÓMNE PRANIE					
	2016	2017	2018	2019	Σ
§ 212	7	1		2	10
§ 220	1				1
§ 221(§ 250)	1	1		2	4
§ 213 (§ 248)			1		1
§ 326	1				1
§ 276				1	1
§ 296	1	1		1	3

Prehľad Identifikovanej predikatívnej trestnej činnosti právoplatne ukončených ML prípadov SAMOPRANIE					
	2016	2017	2018	2019	Σ
§ 212	1	5	1	2	9
§ 219				1	1
§ 220		3			3
§ 237	1				1
§ 326	1				1
§ 172		1			1
§ 356		1			1
§ 352		1		1	2
§ 276				1	1
§ 296		1		2	3

Prehľad Identifikovanej predikatívnej trestnej činnosti právoplatne ukončených ML prípadov PRANIE 3 OSOBOU - 3 rd party ML					
	2016	2017	2018	2019	Σ
§ 212	4	3	2	2	11
§ 220	2	1			3
§ 221 (§ 250)	1	4	2	1	8
§ 352				1	1
§ 274			1		1
§ 296	1	1		1	3

Uvedené má dopad aj na závery ohľadom cezhraničného rozmeru predikatívnej trestnej činnosti:

Z analýzy odsúdených prípadov vyplýva, že krajinami kde došlo ku generovaniu v SR prepraného výnosu sú okrem SR (5x) - 2x Česká republika , 1x USA, 1x Kajmanské Ostrovy aj 1x Čína. Krajiny, kde bol výnos smerovaný, umiestnený alebo legalizovaný (ak nebol umiestnený v SR – minimálne 8x) sú: 1 x USA, 1x Poľsko, 1x Čína, a 1 x Spojené kráľovstvo.

Na základe logiky trestného konania je tak objektívne očakávať zmenu v štruktúre predikatívnej trestnej činnosti pri právoplatne ukončených trestných stíhaniach tak, ako tieto dospejú do štádia konania pred súdom.

3.4 Výnosy pri posudzovaných trestných stíhaniach legalizácie príjmu z trestnej činnosti

Predmetom legalizácie pri začatých trestne stíhaných ML prípadoch bol celkovo majetok (zistené finančné prostriedky, použitá vec, príjem alebo majetok v ML prípade) vo výške 193.817.782,82EUR a 122.375.837,14 CZK (suma z tabuliek 1B). K tejto skutočnosti je potrebné uviesť, že nejde o konečnú sumu, pretože štatisticky nie všetky prípady mali riadne zdokumentovanú hodnotu majetku, ktorá bola predmetom legalizácie (osobitne napr. pri odcudzených vozidlách v zahraničí, legalizácia vozidiel pochádzajúcich z TČ a pod.). Z uvedeného dôvodu má tento údaj len orientačnú výpovednú hodnotu.

3.4.1 Zaistenie výnosov pri posudzovaných trestných stíhaniach legalizácie príjmu z trestnej činnosti

Z porovnania štatistických údajov vyplýva ďalší faktor neefektívnosti, ktorý oslabuje celkovú efektívnosť AML procesu a tou je nízky objem odoberania výnosov z trestnej činnosti.

Celková hodnota zaisteného majetku (finančných prostriedkov, vecí, príjmu alebo majetku) v týchto posudzovaných ML prípadoch bola 13.748.519,85 EUR, 3.117.700,-CZK, 6.507,- USD, 36.510,- PLN a 21.200,-GBP.

Štatisticky sa nominálne podarilo zaistiť len 7,09 %⁵¹ (len hodnota EUR) z objemu v trestnom stíhaní identifikovanej hodnoty legalizovaného majetku.

Uvedené kvantitatívne údaje je však potrebné vykladať v širšom kontexte, pretože okrem zaistenia peňažných prostriedkov na účtoch (prípadne hotovosti) boli ako výnosy zaistené aj veci (najmä v rámci povinnosti na vydanie veci a odňatím veci), resp. celý majetok alebo konkrétne nehnuteľnosti, ktoré neboli ocenené a nie sú evidované v uvedených štatistikách. Pracovná skupina sa zaoberala aj posúdením obsahu štatistických údajov Policajného zboru v danej oblasti, avšak dospela k názoru, že pri vykazovaných hodnotách aktuálne nie je možné uviesť jednoznačne či išlo o vec dôležitú pre konanie (ako dôkaz) alebo výnos z trestnej činnosti, resp. nárok poškodeného. Súčasne pri oceňovaní hodnoty sú často zadávané údaje len odhadom, resp. na druhej strane vôbec nie, čím by dochádzalo k značnej deformácii posudzovania váhy týchto údajov na uvedený účel⁵².

Štatisticky prehľad rozsahu uplatňovania vybraných zaisťovacích inštitútov Trestného poriadku v trestnom konaní pri všetkých trestných činoch a pri trestných činoch legalizácie

⁵¹ Ide o údaj pri trestne stíhaných ML prípadoch § 199 tabuľka Modul 1B - Celková zistená hodnota finančných prostriedkov 193.817.782,82 EUR vo vzťahu ku Celková hodnota zaistených finančných prostriedkov. Uvedený údaj však nezohľadňuje inú menu ako EUR vzhľadom na nemožnosť urobiť konverziu na EUR. Boli zaistené aj iné prostriedky v mene CZK, USD, PLN, GB, ktoré však v celkovej sume zaistených FP nie sú uvedené.

⁵² Príslušníci PZ v prípade zaistenia výnosov najčastejšie postupujú podľa § 89 Trestného poriadku (vydanie veci) a prokurátori podľa § 95 Trestného poriadku (zaistenie peňažných prostriedkov). Právna úprava účinná do 31. decembra 2015 prakticky neumožňovala prokurátorom vracať zaistené finančné prostriedky poškodeným, ak bolo zistené a dokázané vlastníctvo k finančným prostriedkom a právo na ne si uplatnila aj iná osoba. Uvedený nedostatok vyriešila až novela Trestného poriadku, a to doplnením ustanovení § 95a a § 95b Trestného poriadku.

výnosov z trestnej činnosti podľa §§ 233, 234 Trestného zákona uvedených vo Výročných správach FSJ:

Zaistenie výnosov podľa štatistických údajov FSJ*		
		Povinnosť na vydanie vecí § 89 TP, Odňatie vecí § 91
2016	ML prípady / všetky prípady	64.900 / 3.574.816
2017	ML prípady / všetky prípady	852.787 / 2.352.250
2018	ML prípady / všetky prípady	289.330 / 6.246.527
2019	ML prípady / všetky prípady	23.850 / 0
Spolu 2016 - 2019	ML prípady / všetky prípady	1.230.867 / 12.173.593

* Štatistický prehľad rozsahu uplatňovania vybraných zaisťovacích inštitútov Trestného poriadku v trestnom konaní pri všetkých trestných činoch a pri trestných činoch legalizácie výnosov z trestnej činnosti podľa §§ 233, 234 TZ spracovaný FSJ z údajov zaslaných útvarmi PZ MV SR, z KÚFS, z trestného odboru GP SR, Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR a MS SR v zmysle § 27 ods. 3 AML zákona.

Reálne zaistenie peňazí podľa analýzy GP SR k NHR v mene EUR + iné meny		
	ML prípady	Iné trestné činy
2016	6.078.580,13	2.416.882,14 +292.947,11 CZK
2017	3.028.717,31	17.212.353,38 + 2.000 CZK
2018	1.192.072,10	60.089.429,67 + 161,90957883 BTCN
2019	53.449.150,31	885.144,36
2016-2019	13.748.519,85	80.603.809,55+ 294.947,11 CZK+ 161,90957883 BTCN

Celá prokuratúra ZAISTENIE VÝNOSOV (<u>PENIAZE</u>) Základný prehľad POČET REÁLNE VYKONANÝCH PRÍKAZOV a REÁLNE ZAISTENÁ HODNOTA						
		2016	2017	2018	2019	2016 - 2019
TO TA L OP	ML	30 3.097.476,5 8	16 2.743.466,7 4	14 1.108.110,01	10 858.750,76	70 7.807.804,09
	Other	19 2.070.382,4 2 + 292.947,11 CZK	23 425.255,54	23 1.459.502,75 + 161,9095788 3 BTCN	28 833.640,04	93 4.788.780,75 + 292.947,11 CZK + 161,90957883 BTCN

	Σ	49 5.167.859 + 292.947,11 CZK	39 3.168.722,2 8	37 2.567.612,76 + 161,9095788 3 BTCN	38 1.692.390,80	163 12.596.584,84 + 292.947,11 CZK + 161,90957883 BTCN
TO TA L KP	ML	5 2.981.103,5 5	5 285.250,57	1 73.962,09	7 2.590.399,55	18 5.930.715,76
	Other	6 177.499,72	5 250.871,84 + 2.000 CZK	3 41.145,92	3 51.504,32	17 521.021,80 + 2.000 CZK
	Σ	11 3.158.603,2 7	10 536.122,41 + 2.000 CZK	4 115.108,01	10 2.641.903,87	35 6.451.737,56 + 2.000 CZK
TO TA L ÚŠP	ML	0	0	1 10.000	-	1 10.000,-
	Other	3 169.000	3 16.536.226	10 58.588.781	-	16 75.294.007,-
	Σ	3 169.000	3 16.536.226	11 58.598.781	-	17 75.304.007
TO TA L za PR OK.	ML	35 6.078.580,1 3	21 3.028.717,3 1	16 1.192.072,10	17 3.449.150,31	89 13.748.519,85
	Other	28 2.416.882,1 4 + 292.947,11 CZK	31 17.212.353, 38 + 2.000 CZK	36 60.089.429,6 7 + 161,9095788 3 BTCN	31 885.144,36	126 80.603.809,55 + 294.947,11 CZK + 161,90957883 BTCN
	Σ	63 8.495.462,2 7 + 292.947,11 CZK	52 20.241.070, 69 + 2.000 CZK	52 61.281.501,7 7 + 161,9095788 3 BTCN	48 4.334.294,67	215 94.352.329,40 + 294.947,11 CZK + 161,90957883 BTCN

Ďalej pripájame prehľad prokuratúry ohľadom ďalšieho zaisteného majetku (nehnuteľné veci a hnutelne veci, iné ako peniaze na účte). Pridanou hodnotou tohto prehľadu je dokumentovanie skutočnosti, že rozsah o objem zaist'ovania výnosov z trestnom konaní v porovnaní s predchádzajúcim obdobím získava znaky systematického uchopenia, mechanizmu založeného na prijímaných opatreniach v oblasti finančného vyšetrovania. Svojou podstatou ide o veľmi významné skutočnosti, nakoľko v prípade zaistených nehnuteľností ide o významné formy umiestňovania výnosov z trestnej činnosti a zásahu významným spôsobom páchatel'ov predikatívnej trestnej činnosti (ako príklad môže slúžiť zaistenie budovy *biznis centra* - Technopolu prokurátorom ÚŠP GP SR, alebo nižšie uvedený príklad zaistenia majetku v daňovej trestnej veci prokurátorom Krajskej prokuratúry Žilina).

Problémom je vedenie evidencie a vykazovanie ich hodnoty, keďže by si to vyžadovalo znalecký posudok.

Avšak, po odstránení prvkov zraniteľnosti v oblasti správy zaisteného majetku (v dôsledku zákona č. 312/2020 Z.z.) existuje reálny, odôvodnený predpoklad na zintenzívnenie predmetných prokurátorských činností v oblasti zaistenia majetku na podklade výsledkov zintenzívnenejšieho vykonávania systematického proaktívneho finančného vyšetrovania príslušníkov PZ.

PREHLAD ĎALŠIEHO ZAISTENÉHO MAJETKU					
Hnuteľné a nehnuteľné veci – INÉ AKO PENIAZE NA ÚČTE					
Celá prokuratúra -					
	Hnuteľné veci		Nehnuteľné veci		TOTAL
	popis	cca €	popis	cca €	
2016	KP	329.795,72			
	OP	533.745,68 3.135,- CZK 1 USD			
	ÚŠP	19.000,-		150.000,-	
	Total	882.541,40 3.135,- CZK 1 USD	Total	150.000,-	1.032.541,40 3.135,- CZK 1 USD
2017	KP	877.405,39		357.000,-	
	OP	275.861,99 8.000,- HUF 74.000,- CZK			
	ÚŠP	0		1.500.000,-	
	Total	1.153.267,38 8.000,- HUF 74.000,- CZK	Total	1.857.000,-	3.010.267,38 8.000,- HUF 74.000,- CZK
2018	KP	472.947,80		374.000,-	
	OP	396.518,41 4.000,- HUF			
	ÚŠP	21.688.781,-		37.000.000,-	
	Total	22.558.247,21 4.000,- HUF	Total	37.374.000,-	59.932.247,21 4.000,- HUF
2019	KP	394.947,30 + 570,- USD 1.480,- PLN		15.676,- + ostatné nehnuteľnosti hodnota neurčená	410.623,30 + 570,- USD 1.480,- PLN
	OP	158.590,-		1.600.000,-	1.758.590,-
	ÚŠP	500,-		2.630.000,-	2.630.500,-
	Total	554.037,30 + 570,- USD 1.480,- PLN	Total	4.245.676,-	4.799.713,30 + 570,- USD 1.480,- PLN

CELKOM		25.148.093,29 €		43.626.676,- €	68.774.769,29
		+		+	+
		77.135,- CZK		ostatné	77.135,- CZK
		+		nehnutelnosti	+
		571,- USD		hodnota	571,- USD
		+		neurčená	+
		12.000,- HUF			12.000,- HUF
		+			+
		1.480,- PLN			1.480,- PLN

Kv 53/19/5500 - KP Žilina
 ČVS: KRP-72/2-VYS-ZA-2019 - KR PZ Žilina
 2 obvinené osoby - A.B. a J.B.
 právna kvalifikácia: §20, § 276/1/4 OZ - obe osoby
 § 233 / 1ab / 4a OZ - iba A.B.

Vecný základ:

Daňové úniky - minimálne počas rokov 2017 a 2018 obaja A.B. a J. B. organizovali dovoz veľkého množstva automobilových pneumatík z Poľska a predávali ich koncovým zákazníkom na Slovensku prostredníctvom dvoch nimi prevádzkovaných elektronických obchodov. Tento obchod formálne zabezpečili dve spoločnosti s ručením obmedzeným s A.B. ako skutočný vlastník oboch spoločností, formálne ich spravovali nastrčené osoby - bezdomovci poľského a maďarského pôvodu. Tieto dve spoločnosti nikdy neplnili dane z pridanej hodnoty vyplývajúce z podnikania tu na Slovensku (predaj koncovým zákazníkom), zatiaľ čo dovoz pneumatík z EÚ nepodlieha DPH. Aj keď formálne priznali DPH na formulári na faktúru pre konečných zákazníkov, nikdy nebola priznaná daňovým úradom a odpočítaná z hrubého príjmu spoločností. Táto schéma umožnila dvom elektronickým obchodom byť najlacnejšími dodávateľmi pneumatík všade naokolo a ich podnikanie sa vďaka daňovým únikom mohlo rozšíriť do veľkého rozsahu. Vyhnutie dani ustálené začiatku trestného stíhania - 601 782,83 €.

Legalizačné znaky - A.B. v období od 20.apríla 2018 do 16.mája 2018 previedol prostredníctvom 16 transakcií celkovú sumu 206,105, - € z bankového účtu patriaceho jednej zo spoločností zapojených do schémy daňových subjektov na jeho súkromný účet a ďalej šírila suma na rôzne bankové účty zaregistrované na jeho rodinných príslušníkoch - pravdepodobne s úmyslom zakryť tok peňazí, čo znemožní činnosť orgánov v oblasti sledovania.

Existuje silné podozrenie z investovania výnosov z „podnikania“ spoločnosti A.B. na kúpu nehnuteľností - je zrejme, že rozsah ML sa bude s postupujúcim vyšetrovaním rozširovať.

Zaistené v spolupráci s KÚFS, katastrom nehnuteľností a obchodným registrom:

4 bankové účty zabezpečené prostredníctvom § 95 CCP - doteraz zabezpečené sumy:

- 1) 3,428,06 €,
- 2) 131,95 €,
- 3) 79 577,63 €,

4) 129,374,54 €.

Hotovosť zabezpečená pri domových prehliadkach:

- 1) 87,473,30 €,
- 2) 570, - USD,
- 3) 660, -PLN.

Jeden novopostavený byt zabezpečený rozhodnutím prokurátora podľa § 461/2 OSP zo dňa 29.novembra 2019 - hodnota 15.676, - € (náklady na výstavbu, nie trhovú hodnotu).

Byt bol formálne zaregistrovaný na otcovi A.B., ale výstavbu financoval A.B. z výnosov z trestnej činnosti - očakáva sa zabezpečenie ďalších nehnuteľností, pretože sa predpokladá registrácia ich výstavby a vlastníctva príbuzných A. B.

Z analýzy prípadov vyplýva ako najväčšia prekážka pri zaistovaní výnosov absencia proaktívneho finančného vyšetrovania.

Z technického hľadiska tejto požiadavke v hodnotenom období zodpovedal len § 119 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku. Súčinnostným odborným orgánom polície mala byť Národná jednotka finančnej polície P PZ, konkrétne oddelenie preverovania majetku (do 31.januára 2017 patrila pod FSJ). OČTK však v hodnotenom období nemali možnosť širšieho a najmä systematického zapojenia týchto orgánov do procesu odhaľovania výnosov pochádzajúcich z trestnej činnosti. Uvedené procesy obsahujú nevyhnutnú požiadavku multi-sektorálnej špecializácie. Navyše bez účinného vykonávania zaistenia majetku v počiatočných fázach trestného konania nebudú vytvorené základné podmienky na úspešné odčerpanie výnosov z trestnej činnosti.

V 4Q 2019 došlo k prijatiu príkazu prezidenta PZ z 3.októbra 2019 č. PPZ-KP-OVYS-2019/051760-001 v znení neskorších predpisov, ktorým sa stanovila náplň novo zriadeným špecialistom FV, ktorí boli vytvorení na každom 2. OO OKP KRPZ v počte 2, t.j. 16 špecialistov pre územie SR. Títo špecialisti prioritne spracúvajú tzv. majetkový profil záujmovej osoby lustráciami a dožiadaniami dotknutých subjektov. Priemerná dĺžka spracovania jednoduchého majetkového profilu je cca 2-3 mesiace. Boli spracované vzory podaní a štatistiky na majetkové profily ako i na vykazovanie hodnôt a charakteru zaistených výnosov z trestnej činnosti s účinnosťou vykazovania od 1.januára 2020. Uvedené štatistické nástroje boli postúpené taktiež na NAKA a ÚIS za účelom jednotného postupu a vykazovania štatistík. **Komplexné ukazovatele efektivity finančného vyšetrovania budú spracované v NHR za nasledujúce obdobie.** Táto úloha vyplýva taktiež zo schváleného Akčného plánu na boj proti LP/FT.

Mimo rámec hodnoteného obdobia v 4Q 2020 došlo k výraznému legislatívnemu posilneniu nástrojov finančného vyšetrovania a správy zaisteného majetku prijatím zákona č. 312/2020 Z. z. s účinnosťou od 1.januára 2021, ktorým sa okrem iného (zriadenie Úradu na správu zaisteného majetku, zmena trestného práva hmotného v oblasti skutkovej podstaty trestného činu legalizácie výnosov z trestnej činnosti) zaviedli nové inštitúty ako zaistenie nehnuteľnosti, zaistenie obchodného podielu, virtuálnych mien, či akýchkoľvek iných hodnôt v postupe po začatí trestného stíhania. Rozšíril sa taktiež účel trestného stíhania, ktorým je

expressis verbis taktiež odčerpanie výnosov z trestnej činnosti. Uvedeným zákonom sa taktiež uľahčilo využívanie výstupov finančného vyšetrovania ako dôkazov v trestnom konaní, ktoré sa spravidla realizujú postupom podľa osobitného zákona, v zmysle novo koncipovaného ustanovenia §119 ods. 2 Trestného poriadku. Reálne dopady nového právneho rámca budú vyhodnotené v ďalšej iterácii NHR.

Mimo rámec hodnoteného obdobia je potrebné zdôrazniť, že do konca roka 2021 vznikne na území SR špecializovaný útvar na finančné vyšetrovanie s celoštátnou pôsobnosťou, tejto činnosti sa bude venovať celkovo 172 príslušníkov PZ. Ide o skutočnosť, ktorým sa plní aj Programové vyhlásenie vlády.

V 4Q 2019 došlo k zaisteniu výnosov z trestnej činnosti v daňovej trestnej veci vedenej na OKP KR PZ ZA v celkovom objeme cca 80.000,- EUR v hotovosti, cca. 300.000,- EUR na účtoch v bankách a 3 nehnuteľnosti (byt a 2 pozemky) v celkovej hodnote cca. 350.000,- EUR vďaka výbornej spolupráci medzi OKP KRPZ ZA, KP ZA a KUFS.

3.4.2 Odobratie výnosu z trestnej činnosti a charakter sankcií pri posudzovaných trestných stíhaniach legalizácie príjmu z trestnej činnosti

Z analyzovaných súdnych rozhodnutí za obdobie rokov 2016 až 2019 v súvislosti s **konečným odoberaním výnosov** vyplýva skutočnosť, že **trest prepadnutia majetku** podľa §58 TZ bol uložený celkovo 11-krát, **trest prepadnutia veci** podľa §60 TZ 4-krát a **ochranné opatrenie zhabania veci** podľa §83 TZ 1-krát. V porovnaní s I. kolom NHR, kedy bolo odnímanie výnosov priamymi nástrojmi v prípadoch prania špinavých peňazí ukladané len minimálne, ide o pozitívny vývoj. Avšak z pohľadu efektivity je potrebné zobrať do úvahy aj pomer s udelenými konfiškáciami za iné trestné činy, kedy bolo v období rokov 2016 až 2019 celkovo uložených 79 trestov prepadnutia majetku, 3099 trestov prepadnutia veci a 202 ochranných opatrení zhabania veci.

Pokrok nastal aj pri konfiškácii **výnosu** z legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa §60 ods. 1 písm. c), d) TZ ako veci, ktorú páchatel získal trestným činom alebo ako odmenu zaň.

Príkladom je prípad „Synovec“ z roku 2019 týkajúci sa prevodu nezdanených peňažných prostriedkov z dovozu mazacieho a vykurovacieho oleja a jeho predaja ako nafty a následnej kúpy nehnuteľností a motorových vozidiel z takto nelegálne získaných prostriedkov, kedy Špecializovaný trestný súd uložil **trest prepadnutia veci podľa §60 ods.1 c) TZ (sumy 19.560 EUR)**, **trest prepadnutia veci podľa §60 ods.1 c) TZ (sumy 2.845 EUR)** a **trest prepadnutia veci podľa §60 ods.1 d) TZ (rodinný dom, priemyselná budova, turistická ubytovňa, priemyselný areál, hotel, 4 motorové vozidlá – spolu v hodnote 1.145.450 EUR)**, čím skonfiškoval aj výnosy z tejto trestnej činnosti a nehnuteľnosti spolu s vozidlami nadobudnuté z týchto výnosov. Zároveň bolo v tomto rozsudku uložené aj **zhabanie veci** podľa §83 ods.1 a) TZ, a to hotovosť vo výške **1.130 EUR**, hotovosť vo výške **9.264 EUR**, nákladné motorové vozidlá s ťahačmi a návesmi, ako aj minerálny olej, patriace právnickým osobám, ktoré nebolo možné stíhať.

Napriek uvedenému boli evidované aj prípady, kedy súdy pri uložených trestoch prepadnutia veci odoberali **iba nástroj** použitý na legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa §60 ods. 1 písm. a), b) TZ, a nie samotný výnos.

Napríklad, trest prepadnutia veci uložený v roku 2016 v prípade legalizácie prostredníctvom rozoberania ukradnutého motorového vozidla v hodnote 5.386 EUR za účelom jeho použitia ako náhradných dielov sa týkal vysielачky s nabíjacím adaptérom v neuvedenej hodnote. Rovnako v prípade prania špinavých peňazí z roku 2018 cez prevoz, predaj a držbu odcudzenej obuvi v hodnote 180.000 EUR pri reálnom výnose 12.000 EUR a potencionálnom prospechu 9.565 EUR sa uložený trest prepadnutia veci týkal iba 1ks notebooku Lenovo nezistenej hodnoty. Hoci sa hodnota skonfiškovaného majetku, resp. vecí sa v rozsudkoch uvádza len výnimočne, z niektorých rozhodnutí je zrejmé, že hodnota skonfiškovanej veci je v značnom nepomere so získaným výnosom.

11 obligatórne uložených trestov prepadnutia majetku⁵³ sa v 4 prípadoch týkalo bankového podvodu veľkého rozsahu, v 2 prípadoch hypotekárneho podvodu a založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, v 2 prípadoch prevádzactva a nelegálneho zamestnávania cudzincov a v 1 prípade drogovej trestnej činnosti. V dvoch závažných prípadoch prania špinavých peňazí „*Americké hypotéky*“ a „*Synovec*“ boli tresty prepadnutia majetku uložené Špecializovaným trestným súdom následne zrušené Najvyšším súdom SR (pre neprimeranosť trestu a pre pochybenie pri zásadách ukladania trestov uložením trestu prepadnutia veci a prepadnutia majetku súčasne).

Celková hodnota skonfiškovaného majetku podľa § 58, §60 a §83 TZ uvedená v rozsudkoch (pri väčšine konfiškačných rozhodnutí nie je uvedená hodnota majetku) dosiahla **1.178.249,-EUR**.

Okrem konfiškácií možno z pohľadu odobratia výnosu zobrať do úvahy aj peňažný trest, ktorý nevyžaduje dokazovanie nadobudnutia veci nelegálnym spôsobom – ten bol však za celé sledované obdobie uložený len dvakrát v sume 300,-EUR a 10.000,-EUR, čo neumožňuje považovať peňažný trest za efektívny nepriamy spôsob odoberania výnosov získaných z legalizácie príjmu z trestnej činnosti. Súd zároveň dvakrát uložil v trestnom konaní odsúdenému **povinnosť nahradit' škodu poškodeným** vo výške 1.837,- EUR a 1.161.787,16 EUR. V tretom prípade povinnosť náhrady škody 5.000,-EUR a 728,60 EUR poškodeným súvisela viac s odsúdením za krádež v bode 2 rozsudku ako s legalizovaným výnosom. Štatistiky výsledkov prípadov, v ktorých súd odkázal poškodeného s nárokom na náhradu škody na civilný proces, nie sú k dispozícii.

V nadväznosti na uvedené je však potrebné dodať, že s ohľadom na efektívnosť, proporcionalitu a odrádzajúci účinok sankcií boli v skúmaných prípadoch odsúdení za legalizáciu príjmu z trestnej činnosti uložené **najmä tresty odňatia slobody** (62x, z toho 33x s podmieneným odkladom). Nasledovali ochranný dohľad, zákaz činnosti, vyhostenie alebo probačný dohľad.

53 Rok 2016 – 4 x, rok 2017 – 6 x, rok 2018 – 0 x a rok 2019 – 1x (2x zrušený Najvyšším súdom SR).

Problém efektívnosti je skutočné odobranie výnosov z trestnej činnosti na základe už vynesenej právoplatných majetkových rozhodnutí súdov. Ako sa uvádza aj v Správe z 5. kola hodnotenia SR Moneyval – SR nie je schopná preukázať dostatočným spôsobom reálnu výkonnosť v uvedenej oblasti.

Formálne výkon majetkových rozhodnutí vynesenej v trestnom konaní spadá do gescie dvoch rezortov – MS SR a MV SR. NSR neexistuje mechanizmus zberu údajov, ani príslušná metodika.

V predmetnej oblasti bola analyzovaná nasledovná súvzťažnosť:

Seizure vs property sanctions vs real deprivation of criminal assets (real recovered) Korelácia ZAISTENIE - MAJETKOVÉ SANKCIE – REÁLNE ODBRATIE VÝNOSOV									
	SEIZURE			Property sanctions (value not identified)					Real recovery
	Money on bank accounts	Other secured property than Money on bank accounts	TOTAL	§58 TZ	§60 TZ	§83 TZ	§ 56 TZ	Total	
2016	8.495.462,27 € + 292.947,11 CZK	1.032.541,40 € + 3.135,- CZK + 1 USD	9.528.003,67 € + 296.082,11 CZK + 1 USD	19	821	51	3129	4020	71.835,88 €
2017	20.241.070,69 € + 2.000,- CZK	3.010.267,38 € + 8.000,- HUF + 74.000,-CZK	23.251.338,07 € + 8.000,- HUF + 76.000,- CZK	30	855	63	2963	3911	76.197,82 €
2018	61.281.501,77 € + 161,90957883 BTCN	59.932.247,21 € + 4.000,- HUF	121.213.748,98 € + 161,90957883 BTCN + 4.000,- HUF	23	864	71	2821	3779	1.957.672,11€
2019	4.334.294,67 €	4.799.713,30 € + 570,- USD + 1.480,- PLN	9.134.007,97 € + 570,- USD + 1.480,- PLN	21	563	18	2658	3260	1.094.999,05 €

Tot al	94.352.329,4 0 € + 294.947,11 CZK + 161,9095788 3 BTCN	68.774.769,2 9 € + 77.135,- CZK + 12.000,- HUF + 571,- USD + 1.480,- PLN	163.127.098, 69 € + 372.082,11 CZK + 12.000,- HUF + 571,- USD + 1.480,- PLN + 161,9095788 3 BTCN	93	310 3	203	115 71	149 70	3.201.004,86 €
-----------	--	--	---	----	----------	-----	-----------	-----------	----------------

Z uvedených údajov vyplýva veľmi nízka účinnosť – dopad zaisťovacích inštitútov na majetkové sankcie a najmä absolútne otázný rozsah výkonu majetkových rozhodnutí súdov na základe vynesenej rozsudkov v trestnom konaní.

Osobitnou otázkou je absolútne neuspokojivá schopnosť odoberať majetok, ktorý je vo vlastníctve tretích osôb. V tomto smere prakticky neexistujú žiadne príklady na zobecnenie.

V danom kontexte sa ML stíhanie nijakým spôsobom neodlišuje od výsledkov trestného stíhania (len) predikatívnych trestných činov.

Dôsledkom absencie systematického prístupu v uvedenej oblasti je problematické vykonať akékoľvek substantívne, ďalšie súvisiace závery. Môžeme sa tak len domnievať, že aj keď je vynesenej rozsudok k reálnemu odobratiu majetku - výnosu z trestnej činnosti, nedochádza k jeho odobratiu v dôsledku jeho neexistencie v legálnom vlastníctve dotknutej osoby. Neexistujú žiadne kvalifikované údaje v danom smere, napr. do akej miery a v akom štádiu sa dotknutý majetok prepisuje na tretie osoby, a pod.

3.5 Charakteristika metód a typológie pri posudzovaných trestných stíhaniach legalizácie príjmu z trestnej činnosti

Na základe modulu 1B metodiky Svetovej banky boli analyzované vybrané charakteristiky ML prípadov. Vzhľadom na terminológiu a pojmy použité v príručke, ktoré nebolo možné z dôvodu nejasnosti a absencie bližšieho vysvetlenia úplne aplikovať na podmienky SR, bolo v niektorých charakteristikách k ML prípadom aplikované vysvetlenie z národného pohľadu. Pri posudzovaní ML prípadov bol zohľadnený spôsob legalizácie majetku, ako aj samotný druh majetku resp. vecí.

Boli určené nasledovné metódy spáchania a ich typológia:

1. Prevod finančných prostriedkov - na rôzne účty boli poukazované a niekedy i následne prevádzané alebo priamo vyberané finančné prostriedky získané podvodným prevodom z iného účtu alebo phishingom, vrátane podvodného vylákania prostriedkov na bankový účet vedený v banke v SR prostredníctvom e-mailovej komunikácie.
Vzhľadom k vyššie uvedenej schéme trestnej činnosti v týchto veciach figuruje množstvo prípadov subjektov s cudzím prvkom (poškodený, bankový ústav, majiteľ bankového účtu a jeho štatutárny orgán majú sídlo/bydlisko v rôznych štátoch, nezriedka aj mimo členských štátov EU. Keďže k spáchaniu predikatívneho trestného činu dochádza väčšinou v cudzine pričom informácie FSJ alebo od banky často neposkytujú dostatočný podklad pre ustálenie spôsobu spáchania predikatívneho trestného činu, je nevyhnutne primárne ustáliť jeho existenciu a spôsob jeho spáchania, čo nie je možné iným spôsobom, než prostredníctvom zdĺhavých žiadostí o právnu pomoc do cudziny.
2. Odcudzené vozidlá - legalizovanie odcudzených vozidiel prerazením VIN čísla, držba odcudzených vozidiel alebo ich súčiastok určených na ďalšie použitie alebo o užívanie odcudzených vozidiel.
3. Spotreba vecí - spotreba alebo držba a užívanie rôznych vecí, príp. predaj vecí, ktoré boli získané z trestnej činnosti, najčastejšie z krádeže alebo z podvodu, išlo najmä o spotrebnú elektroniku (v tejto kategórii stoja za zmienku dva prípady: v prvom, išlo o predaj tzv. dizajnerskej drogy a za takýto príjem bola nakúpená kryptomena Bitcoin (a iné), ďalšie drogy, nehnuteľnosti, motorové vozidlá a v druhom prípade, išlo o zaobstaranie 4 ks obrazov pochádzajúcich z krádeže vlámaním do bytu vo Viedni, ich následné prevezenie na územie SR, prechovávanie na rôznych miestach a následný predaj obrazov ďalšej osobe).
4. Podvod pri úkone - legalizovanie alebo spotrebovanie finančných prostriedkov, ktoré boli podvodne získané pri rôznych úkonoch, najčastejšie pri predstieranom predaji (vystavenie faktúry, zaplatenie a následné nedodanie tovaru) alebo vystavením fiktívnych faktúr a ich zavedením v účtovníctve (zníženie základu dane, skrátenie dane alebo neoprávnený odpočet DPH).
5. Neoprávnený predaj nehnuteľností - špecifické ML prípady (3), kde v prvom prípade podvodne získanú nehnuteľnosť podozrivá osoba následne predala, v druhom prípade bol vykonaný prevod nehnuteľnosti za sumu 1.000,-EUR na spriaznenú fyzickú osobu, za účelom úplného zmarenia možnosti uspokojenia pohľadávky veriteľa a v treťom

prípade išlo o predkladanie sfalšovaných zmlúv na katastrálny úrad s falošnými podpismi v úmysle získať neoprávnene pozemky do svojho vlastníctva.

6. Nesplnenie povinnosti - 2 ML prípady: v prvom išlo o nesplnenie povinnosti zo strany pracovníka stanice kontroly originality, ktorý aj napriek zisteniu, že ide o pozmeňované vozidlo (pozmeňované VIN), toto vozidlo označil ako pôvodné (nepozmeňované) a v druhom prípade išlo o nesplnenie povinnosti zo strany dvoch pracovníčok banky, ktoré na požiadanie ďalšej osoby, robili fiktívne vklady a výbery na účtoch právnickej osoby.

3.6 Cieľová krajina a krajina pôvodu

Cieľovou krajinou vo väčšine stíhaných ML prípadov je SR (v 237 ML prípadoch, čo predstavuje 70,53 % podiel). Zaujímavosťou je zistený nárast oproti predchádzajúcemu NHR, spočívajúci v 43 stíhaných ML prípadoch, pri ktorých išlo o prevod finančných prostriedkov, kde boli ako cieľové krajiny určené dve a viac krajín.

Za povšimnutie stojí skutočnosť, že pri tejto metóde boli určené ako cieľové krajiny ML prípadov aj krajiny ako Čína, Hongkong, Malajzia, Izrael, Filipíny, Taiwan, Benin, Južná Afrika, India, Panama, čiže krajiny mimo EÚ.

V súvislosti s **krajinou pôvodu** mala pri ML prípadoch najvyššie zastúpenie SR (83 prípadov, čo je 24,70 % podiel), nasleduje Nemecko (45 prípadov, čo je 14,47 %), Rakúsko (35 prípadov, čo je 11,25 %) najmä v súvislosti s krádežami motorových vozidiel a následnou legalizáciou. Rovnako, ako pri určení cieľovej krajiny, bol aj v krajinách pôvodu, zistený nárast počtu, kedy boli, ako krajiny pôvodu určené dve a viac krajín (49 ML prípadov).

Z hľadiska geografického pôvodu výnosu v zmysle metodiky boli prípadoch podaných obžalôb zistené nasledovné údaje:

Rozdelenie pôvodu výnosov Obdobie zhromažďovania: 2016-2019 Použitá mena: €	Počet odsúdení (veci/osoby)	Hodnota zaistených výnosov z TČ (FP + iné veci)	Hodnota skonfiškovaných výnosov z TČ (FP + iné veci)
Pôvod legalizovaných výnosov			
A. generovaný na území SR	23/40	2.560.961,15 €	6x § 58 TZ 1x § 56 TZ (10.000,-) 3x § 60 TZ (1.074.605,-) 1x § 83 TZ (10.394,05 + v ostatných prípadoch hodnota nebola zistená) 6x NŠ (1.215.226,69 €) z toho 1x poškodený odkázaný so svojím nárokom

			(6.000,- €) na civilné konanie 1x škoda bola v plnom rozsahu nahradená páchatelom v prípravnom konaní
B. generovaný v zahraničí	18/26	1.813.638,81 €+	8x § 58 TZ 1x § 56 TZ (300,- €) 1x § 60 TZ (hodnota nezistená)
C. generovaný v SR a súčasne v zahraničí	-	-	-
D. Krajinu pôvodu nie je možné určiť	-	-	-

Z uvedených údajov je zrejmé, že štatisticky stále prevládajú výnosy generované na území SR. Avšak z kvalitatívneho hľadiska je potrebné konštatovať stúpajúci trend odhaľovania a následného stíhania prania špinavých peňazí s cezhraničným momentom generovania výnosov z trestnej činnosti. Táto skutočnosť je významná najmä v kontexte s nárastom objemu stíhania tzv. karuselových podvodov.

Z analýzy odsúdených ML prípadov vyplýva:

Krajina kde došlo ku generovaniu prepraného výnosu – 5xSR, 2xČeská republika, 1xUSA, Kajmanské ostrovy, Čína, Mongolsko.

Krajina umiestnenia(krajina, do ktorej boli výnosy smerované, umiestnené alebo neskôr legalizované) – 8x SR, 1xUSA, PL, Čína, UK.

Ďalším významným prvkom sú skutočnosťmi týkajúce sa aktívnej a pasívnej právnej pomoci, pretože tieto v oveľa vyššej miere odrážajú reálnu zapojenosť subjektov z iných štátov do prípadov, v ktorých bolo ukončené prípravné konanie, keďže predmetom úkonov právnej pomoci boli všetky podstatné okolnosti pre podanie obžaloby.

V súvislosti s aktívnou PP v ML prípadoch (celkový počet žiadostí 537) bolo najviac žiadostí o právnu pomoc adresovaných justičným orgánom Maďarska (109 žiadostí, čo je 20,30 % z celkového počtu žiadostí), Českej republiky (80, čo je 14,90 %), SRN (79, čo je 14,71%) a Taliansko (31, čo je 5,77 %). Významne v tejto oblasti pôsobí UK a Rakúsko (po 29 žiadostí, čo je 5,40%) a Francúzsko (16 žiadostí, čo je 2,98%).

Tabuľka medzinárodná právna pomoc (len prípady ML) Najviac zaslaných žiadostí (aktívna PP) za obdobie 2016-2019		
Por. č.	Názov krajiny	Počet žiadostí
1	Maďarsko	109

2	Česká republika	80
3	SRN	79
4	Talianska republika	31
5	UK	29
6	Rakúska republika	29
7	Francúzska republika	16

Pasívna PP pri ML prípadoch (celkový počet žiadostí 440) predstavuje situáciu, keď informácie týkajúce sa prania špinavých peňazí v iných štátoch sa nachádzajú na území SR (tranzit, alebo umiestnenie výnosu).

Najviac žiadostí zaslali justičné orgány Českej republiky (132 žiadostí, čo je 30 % z celkového nápadu), Poľsko (106, čo je 24,09 %), Maďarsko (53, čo je 12,05 %), Francúzsko (22, čo je 5 %) a Taliansko (21, čo je 4,77 %).

Tabuľka medzinárodná právna pomoc (len prípady ML) Najviac prijatých žiadostí (pasívna PP) za obdobie 2016-2019		
Por. č.	Názov krajiny	Počet žiadostí
1	Česká republika	132
2	Poľská republika	106
3	Maďarsko	53
4	Francúzska republika	22
5	Talianska republika	21
6	SRN	20
7	Rakúska republika	14

Ďalším významným faktorom pri hodnotení geografického momentu hrozieb legalizácie je **rozsah zaistenia realizovaného na podklade justičnej spolupráce** v trestných veciach. Významným faktorom, ktorý predstavuje **negatívne konotácie vo vzťahu ku kvalite stíhaných prípadov je, že slovenské justičné orgány aktívne takto postupovali len veľmi výnimočne.**

Zaistenie v rámci medzinárodnej právnej pomoci za ML je nasledovné.

Por.	Krajina	Hodnota žiadaná/zaistená
1	Talianska republika	5.302.776,53EUR / 258.652,10 EUR 246.190,- USD/ 246.190,- USD
2	Holandsko	387.234,48 EUR / 387.234,48 EUR

Na základe vyššie uvedených skutočností je možné konštatovať, že neboli produkované také ML prípady legalizácie, ktoré by zahŕňali zapojenie daňových rajov, avšak

táto skutočnosť musí byť posúdená v rámci celkovej hrozby vyplývajúcej z hodnotenia jednotlivých druhov kriminality.

Z porovnania objemov právnej pomoci za všetky trestné činy vyplýva, že k vyššie uvedeným štátom z hľadiska potrieb zabezpečovania dôkazov cudzine je potrebné prirátať najmä **Poľsko, USA, Rumunsko, Španielsko, Švajčiarsko a Írsko**. Naopak na SR sa okrem uvedených štátov obracajú najmä **Bulharsko, Belgicko a Ukrajina**.

V oblasti medzinárodnej spolupráce sú slovenské orgány čoraz častejšie konfrontované s **požiadavkami zaistenia výnosov, avšak nielen s cieľom budúcej konfiškácie**. V rámci medzinárodnej spolupráce existuje množstvo pozitívnych i negatívnych skúseností od praktických problémov (preklad, rýchlosť vybavenia dožiadania) až nedostatky medzinárodnej právnej úpravy, či vnútroštátnych právnych úprav nedostatočne reagujúcich na záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv. Uplatňovanie Varšavského dohovoru, ktorý predstavuje významný medzinárodný nástroj, je doposiaľ nedostatočné. Aj preto slovenskí zástupcovia iniciovali vo Výbore zmluvných strán Varšavského dohovoru vypracovanie praktických pomôcok, ktoré by mali uľahčiť jeho vykonávanie, čo do istej miery môže napomôcť eliminácii problémov v praxi pri identifikácii, zaisťovaní a konfiškácii výnosov trestnej činnosti.

Problematika efektívnej cezhraničnej spolupráce sa však týka aj Dohovoru o cybercrime a ďalších medzinárodných zmlúv.

3.7 Použité služby (produkty) a zainteresované sektory a inštitúcie

V tejto charakteristike ML prípadov sú rozlíšené služby (produkty) a zainteresované sektory a inštitúcie, prostredníctvom ktorých alebo cez ktoré mali byť do „legálneho prostredia“ umiestnené veci, príjmy alebo majetok pri ich legalizácii alebo pri podielníctve. Oproti predchádzajúcemu hodnoteniu neboli v tejto oblasti zistené veľké zmeny. V jednotlivých ML prípadoch boli identifikované tieto nástroje (subjekty) nasledovne:

1. banka - využívanie účtov na prevody finančných prostriedkov pochádzajúcich z trestnej činnosti (najmä neoprávnené prevody, podvodné výbery a phishing), pričom tieto prostriedky boli následne prevádzané na iné účty, vyberané v hotovosti a následne spotrebované alebo ďalej posielané prostredníctvom bankových prevodov finančnej hotovosti alebo cez službu Western Union,
2. držba a užívanie - veci pochádzajúce z trestnej činnosti boli vedome priamo užívané (vozidlá, spotrebiče a pod.) alebo spotrebované, v niektorých ML prípadoch (pri vozidlách) išlo aj o zakrývanie pôvodu veci (pozmeňovanie VIN, používanie iných EČV), príp. takéto veci boli rozoberané a ich časti ďalej používané a taktiež tu išlo aj o ML prípady, kde veci z trestnej činnosti boli v držbe páchatel'a (najmä vozidlá), pričom účel ich ďalšieho použitia mohol byť bežný predaj, užívanie alebo spotreba,
3. bežný predaj - nadobudnutie alebo následný predaj veci pochádzajúcej z trestnej činnosti formou tzv. bežného predaja (pouličného, po známosti, inzerciou, cez iné osoby a pod.), najmä kontaktovaním konkrétnych osôb,

4. kontrola originality - zlegalizovanie odcudzeného vozidla prostredníctvom pracovísk kontroly originality⁵⁴, pričom išlo jednak o zistenie odcudzeného vozidla, ktoré sa podrobovalo kontrole originality a na druhej strane boli odcudzené vozidlá tzv. zlegalizované na niektorých pracoviskách kontroly originality a ďalej odpredané,
5. ODI a okresný úrad - išlo o obdobu „kontroly originality“, kedy bolo pri prihlásení vozidla do evidencie vozidiel na útvare PZ (po ich predaji alebo deklarovanom dovoze zo zahraničia) zistené, že ide o odcudzené vozidlá a prípady kedy išlo o zistenie odcudzeného vozidla na príslušnom odbore cestnej dopravy okresného úradu,
6. kuriér - ML prípady držby, pri ktorých boli páchatelia výslovne určení na prevoz odcudzených vecí (najmä vozidiel) na miesto ich ďalšieho predaja alebo spotreby, pričom páchatelia boli zistení hlavne pri prekračovaní štátnej hranice SR,
7. herňa - pomocou použitia hracích automatov boli legalizované finančné prostriedky (zafarbené bankovky z inej trestnej činnosti použité na hru), pričom išlo o jeden špecifický prípad, kde prevádzkar spoločnosti zaoberajúcej sa prevádzkovaním výherných automatov vytiahol z hracieho automatu farbou označené bankovky vo výške 50,- EUR,
8. záložňa - veci pochádzajúce z trestnej činnosti boli umiestňované páchatelom do záložne, so snahou získať za ne finančnú hotovosť.

Zo všetkých ML prípadov išlo najčastejšie o bankový prevod finančnej hotovosti (63,69 % ML prípadov), držbu a užívanie (12,80 % ML prípadov), ML prípady v súvislosti s legalizovaním odcudzených vozidiel (kontrola originality, ODI a okresný úrad, spoločne s 12,20 % podielom) a o bežný predaj (6,85 % ML prípadov). Ostatné sektory sa vyskytovali len sporadicky.

3.8 Identifikácia hrozieb v jednotlivých sektoroch

3.8.1 Bankový sektor

Banky pôsobiace na území SR majú v ponuke štandardne široké portfólio produktov pre svojich klientov. Medzi najrozšírenejšie sa v súčasnosti radia moderné technológie umožňujúce vzdialenú komunikáciu s bankami - „internetbanking“, bankové aplikácie v mobilných telefónoch a zariadeniach „smartbanking“, ako aj široká ponuka platobných kariet.

V rámci bankového sektora môžeme hovoriť o nasledovných hrozbách:

1. úroveň hrozby je veľmi významná- najmä využitie hotovostných operácií, kde je možnosť realizácie hotovostných vkladov, kedy sú nelegálne príjmy z rôznej trestnej činnosti (najčastejšie ekonomickej a daňovej) vkladané na účty na základe tvrdenia, že finančné prostriedky pochádzajú z hospodárskej činnosti,

⁵⁴kontrola originality je vykonávaná podľa zákona č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

2. úroveň hrozby je stredne významná- využívanie virtuálnej meny a virtuálnych aktív (zneužívanie v spojitosti s podvodmi, organizovaným zločinom, cybercrime) a bezhotovostné transakcie (cezhraničné prevody spojené s daňovými rajmi),
3. úroveň hrozby je významná - privátne bankovníctvo (nadštandardné bankové a finančné služby, „anonymita“ klienta), bezpečnostné schránky (ukrývanie výnosov získaných z nelegálnej trestnej činnosti), sektor elektronických peňazí (využitie predplatených kariet, na ktoré sa nevzťahuje CDD), prevody peňažných prostriedkov (poukazovanie peňazí prostredníctvom poskytovateľov služieb Money Value Transfer Services, využívanie nastrčených osôb) a platobné služby (podvody spojené s platobnými kartami, POS - terminálmi).

3.8.2 Sektor nefinančných subjektov a profesií

Povinné osoby za nefinančný sektor sú uvedené v § 5 AML zákona a patria sem napr. advokát, notár, súdny exekútor, audítor, daňový poradca, účtovník, prevádzkovateľ hazardných hier a pod.

Určitú hrozbu z pohľadu ML predstavujú najmä spoločnosti s voľnými živnosťami, ktorými sú organizačný a ekonomický poradca, účtovník, právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená obchodovať s drahými kovmi alebo drahými kameňmi (nákup a predaj).

Konatelia spoločností s vyššie uvedenými predmetmi činnosti, ale aj advokátske kancelárie zakladajú na Slovensku spoločnosti (väčšinou s.r.o.) s veľmi širokým a identickým rozsahom rôznorodých predmetov činností, ktorým otvoria účty v banke s automaticky poskytnutou službou elektronického bankovníctva. Následne podľa ponuky a dopytu tieto prepisujú na osoby zo zahraničia, pričom obchodné podiely sú prevedené na nového majiteľa bez odplaty. Takto zriadené spoločnosti sú väčšinou bez zamestnancov, sídlia na tzv. „lukratívnej adrese“ (lokalita je priamo úmerná cene) a na účtoch sú zaznamenané vysoké obraty. Po zaslaní upovedomenia o vykonaní kontroly zo strany FSJ resp. daňových orgánov sú obraty na účtoch úplne zastavené a zostávajúce finančné prostriedky sú vybraté v hotovosti cez bankomat. Zakladanie takýchto spoločností s takmer rovnakými predmetmi voľných živností, so sídlom na hromadnej adrese, zastúpené zahraničným konateľom a spoločníkom, má stúpajúcu tendenciu, čo predstavuje najväčšiu hrozbu v nefinančnom sektore.

3.8.3 Sektor ostatných finančných inštitúcií (OFI)

Najväčšou ML hrozbou v sektore OFI je poskytovanie produktov, resp. služieb založených na platbe v hotovosti alebo poskytujúcich možnosť platby v hotovosti. Táto možnosť sa vyskytuje (s výnimkou burzy) vo všetkých kategóriách sektora. Obmedzenie platieb v hotovosti⁵⁵ sa v sektore OFI nevzťahuje na platby v hotovosti realizované

⁵⁵zákon č. 394/2012 Z.z. o obmedzení platieb v hotovosti.

v zmenárnach, platobných inštitúciách, agentoch platobných služieb a inštitúciách el. peňazí a pri dražbe.

Ostatné kategórie sektora OFI môžu prijímať platby v hotovosti ak neprevyšujú sumu 5.000,- EUR. Podľa vykonaného prieskumu povinné osoby sa tento spôsob platby snažia eliminovať na minimum alebo ho vôbec na základe interných predpisov neumožňujú. Na druhej strane však legislatíva umožňuje klientovi vykonať vklad v hotovosti na účet právnickej osoby vedený vo finančnej inštitúcii, pričom pracovník finančnej inštitúcie nevykoná dostatočne preverenie pôvodu vkladovaných prostriedkov.

ML hrozbu možno vidieť aj v zložení dražobnej zábezpeky pri dražbe v hotovosti, pričom dražobníci neskúmajú pôvod zložených finančných prostriedkov. Ďalšou hrozbou sú aj platobné inštitúcie a agent platobných služieb, t.j. subjekty, ktoré poskytujú platobné služby založené na platbách v hotovosti alebo medzinárodných bezhotovostných prevodoch (služba Western Union).

Vo všeobecnosti boli v kategóriách sektora OFI identifikované nasledovné druhy trestnej činnosti:

- finančný agent/poradca - podvody, úverové podvody, poisťovacie podvody, falšovanie pozmeňovanie úradnej listiny,
- faktoring- daňové trestné činy, podvody,
- leasing - daňové trestné činy, podvody,
- veriteľ - podvody, falšovanie pozmeňovanie úradnej listiny,
- platobné inštitúcie, agent platobných služieb a inštitúcie el. peňazí- podvody, phishingy.

Ide iba o posúdenie potenciálu kategórie OFI pre dané hrozby bez štatistických podkladov, ktoré krajina nemá k dispozícii.

3.8.4 Sektor poisťovní

Z hľadiska ML hrozby možno sektor poisťovníctva hodnotiť ako menej atraktívny v porovnaní s bankovým sektorom. Finančné prostriedky súvisiace s poisťovními zmluvami (poisťné, výplaty poisťného plnenia) smerujú z účtov resp. na účty klientov vedené v iných finančných inštitúciách, ktoré sú povinnými subjektmi podľa AML zákona. V hotovosti sa poisťné (aj to v obmedzenom rozsahu) uhrádza len pri niektorých produktoch poistenia (napr. cestovné poistenie, havarijné poistenie, povinné zmluvné poistenie) s tým, že rozsah prijímania poisťného v hotovosti v SR je k celkovému objemu prijatého poisťného úplne zanedbateľný.

Pri hodnotení úrovne ML hrozby v sektore poisťovníctva je nevyhnutné rozlišovať medzi produktmi v neživotnom poistení a produktmi v životnom poistení. Z aplikačnej praxe vyplýva, že využívanie produktov **neživotného poistenia** na ML je v minimálnom rozsahu, a preto úroveň ML hrozby možno označiť za nevýznamnú.

V porovnaní s neživotným poistením úroveň ML hrozby v životnom poistení predstavuje vyššie riziko, a to najmä pri investičnom životnom poistení. Zvýšené ML riziko vyplýva najmä z možností investovania zo strany klientov formou jednorazových vkladov, prípadne opakovaných vkladov a výberov. Tieto produkty sú primárne naviazané na investičnú zložku zmluvy, a nie na klasické poistné riziko (smrť, dožitie). Z uvedeného vyplýva, že úroveň ML hrozby pri produktoch **životného poistenia** možno hodnotiť ako mierne významnú. To znamená, že riziko legalizácie v tejto oblasti je prítomné, avšak vo veľmi obmedzenom rozsahu, berúc do úvahy veľkosť sektoru poisťovníctva v rámci finančného trhu, charakter poistných produktov, potenciálnych klientov, predajné kanály, ako aj dostatočnú reguláciu sektora poisťovníctva.

3.8.5 Sektor cenných papierov

Kapitálový trh tvorí časť finančného trhu, na ktorom sa odohráva pohyb cenných papierov (ďalej len „CP“), pričom predmetom obchodovania je strednodobý a dlhodobý kapitál, teda kapitál s nízkou likviditou. V súčasnosti na Slovensku v rámci obchodovania na finančnom trhu prevláda obchodovanie s dlhopismi, obchodovanie s akciami je zastúpené v menej významnej miere.

Obchodníci s CP ako aj správčovské spoločnosti síce spravujú rôzne typy finančných nástrojov, avšak prevody sa uskutočňujú prostredníctvom bezhotovostných operácií, t.j. akékoľvek finančné transakcie sa realizujú prostredníctvom bankových účtov klienta. Z tohto dôvodu klient okrem monitoringu obchodníkom s CP (príp. správčovskou spoločnosťou) podlieha aj monitoringu banky, resp. finančnej inštitúcie, ktorá na príkaz klienta realizuje platby v prospech účtu predmetného klienta.

Na zrealizovanie obchodných transakcií sú potrebné znalosti a odborné poznatky, a preto páchatelia nepreferujú tento spôsob na uskutočnenie prania špinavých peňazí a financovania terorizmu.

Úroveň ML hrozby v sektore CP predstavuje vzhľadom na uvedené skutočnosti **menej významné riziko**.

3.9 Počet objasnených prípadov

Z celkového počtu 336 stíhaných ML prípadov sa podarilo objasniť celkovo 64 ML prípadov (19,05 %), t.j. bol podaný návrh na podanie obžaloby, alebo bolo vyšetrenie skončené spôsobom, ktorý sa vykazuje ako objasnený, aj keď k obvineniu konkrétnej osoby nedošlo (napr. pre neprípustnosť trestného stíhania, neprítomnosť svedka, odovzdanie trestného stíhania do cudziny).

3.10 Počet zúčastnených subjektov

Na stíhaných ML prípadoch sa v hodnotenom období rokov 2016 až 2019 zúčastnilo 491 Slovákov a 368 cudzincov. Ide o počet zúčastnených osôb na prípadoch, teda o osoby bez presnejšej špecifikácie o akú osobu z pohľadu procesného postavenia sa jedná, čiže ide

o osoby, ktoré sa na ML prípade iba zúčastnili priamo alebo nepriamo, teda nemuseli byť obvinené, príp. podozrivé.

3.11 Závery z analýzy posudzovaných trestných stíhaní legalizácie výnosu z trestnej činnosti

Analýzou posudzovaných ML prípadov bolo zistené, že pri predikatívnom trestnom čine mali najväčšie zastúpenie podvody spáchané najmä v zahraničí s následným neoprávneným prevodom finančných prostriedkov. Ďalšia najčastejšia forma páchania predikatívnych trestných činov bola zaznamenaná formou krádeže vecí, najčastejšie v súvislosti s krádežami motorových vozidiel.

ML prípady a predikatívne trestné činy neboli spáchané štátnymi orgánmi, právnickým alebo obdobným sektorom, burzou cenných papierov a pod.

Páchanie ML prípadov a ich predikatívnych trestných činov bolo v podstatnej väčšine vykonané na území SR a z pohľadu možnej objasnenosti skutkov sa medzinárodný prvok objavuje len v obmedzenej miere.

Zreteľna hodná je zistenie, že len vo výnimočných prípadoch boli zaznamenané ML prípady alebo ich predikatívne trestné činy vykonané v súvislosti s ekonomickou kriminalitou, daňovou trestnou činnosťou, dobre zorganizovanými páchatelmi trestných činov (organizovaná kriminalita). V sledovanom období neboli realizované prípady, pri ktorých boli predikatívne trestné činy páchané násilím, alebo hrozbou bezprostredného násillia, príp. vydieraním.

ML prípady:

- počet ML prípadov sa v priebehu sledovaného obdobia výrazne nemenil,
- v sledovanom období boli zistené dva prípady neoznámením alebo neohlásením,
- najrozšírenejšia metóda použitá na legalizáciu pri vyšetrovaných ML prípadoch bola zistená formou neoprávneného prevodu finančných prostriedkov prostredníctvom bankových inštitúcií alebo s využitím ich služieb, druhá najrozšírenejšia metóda spáchania bola vykonávaná v súvislosti s (odcudzenými) motorovými vozidlami,
- pri odsúdených ML prípadoch išlo najmä o prerazenie VIN na motorových vozidlách odcudzených v SR alebo v zahraničí, ich prihlasovanie na základe falošných osvedčení o evidencii, prípadne ich rozoberanie na náhradné diely za účelom držby, užívania alebo predaja, v bankovom sektore išlo najmä o prevod peňazí získaných podvodným spôsobom (často v zahraničí) na bankové alebo herné účty, predloženie falošných faktúr a následný výber finančných prostriedkov za účelom držby, predaja alebo priamej spotreby, pričom boli zaznamenané aj sofistikovanejšie techniky využitím tzv. „bielych koní“ na zakladanie účtov v bankách, internetových systémov (napr. neoprávnené získavanie osobných údajov zneužívaných na podvody), ako aj obchodných spoločností.

Predikatívne trestné činy:

- predikatívne trestné činy boli najfrekventovanejšie páchané formou rôznych podvodných konaní (podvodov), spáchaných najmä v zahraničí s následným neoprávneným prevodom finančných prostriedkov, nasledujú krádeže, ktorých predmetom záujmu páchatel'ov boli najmä motorové vozidlá,
- pri odsúdených ML prípadoch išlo naopak o krádeže, falšovanie a pozmeňovanie identifikačných údajov motorového vozidla v automobilovom sektore, ako aj a podvody a falšovanie a pozmeňovania verejnej listiny najmä v bankovom a daňovom sektore,
- pri predikatívnych trestných činoch sa objavil len jeden prípad spáchaný sofistikovaným spôsobom, nebolo potvrdené páchanie v súvislosti s násilnou kriminalitou.

Z hľadiska nižšieho počtu závažných prípadov trestného stíhania legalizácie príjmu z trestnej činnosti je možné konštatovať, že:

- Ide o stav, ktorý determinujú viaceré faktory, z ktorých len malá časť sa nachádza v dosahu ovplyvnenia samotných vyšetrovateľov PZ SR, KÚFS a orgánov prokuratúry. **Aj napriek opatreniam prijatých v reakcii na Akčný plán boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti, financovaniu terorizmu a financovaniu rozširovania zbraní hromadného ničenia na obdobie rokov 2019 - 2022 sa nepodarilo dostatočným spôsobom zamerať a vytvoriť súvisiace organizačné a materiálne predpoklady na systémové vyhl'adávanie a odhaľovanie potenciálnych legalizačných konaní od počiatkových štádií protiprávneho konania na báze účinného proaktívneho finančného vyšetovania tak, aby boli zohľadnené identifikovaná hrozba a ML riziká.**
- V prípadoch závažnej, organizovanej trestnej činnosti, prípravné konanie trvá dlhšiu dobu nezriedka niekoľko rokov, a preto aj predložená štatistika nezohľadňuje množstvo prípadov kedy je vedené trestné stíhanie pre trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti, pretože nebolo ukončené prípravné konanie (podaná obžaloba) a nedošlo k odsúdeniu páchatel'a. **Dĺžka konania je jedným z faktorov hrozby, ktorý determinuje účinnosť v predmetnej oblasti.**
- Dĺžka konania je determinovaná aj legislatívno-systémovými otázkami rozsahu kriminalizovania protispoločenského správania a súvisiaceho rozsahu nápadu jednotlivých prípadov na disponibilné sily a prostriedky. V praxi tak často dochádza k situácii, že vyšetrovatelia a prokurátori sa stále sústreďujú na dôkazovo jednoduchšie prípady a najmä v prípade vyšetovania predikatívnych trestných činov, **pri absencii efektívneho finančného vyšetovania sa uspokojia s ukončením veci v rozsahu predikatívneho trestného činu.**
- Poznatky z praxe opakovane ukazujú, že zaistenie výnosov z trestnej činnosti je v našich podmienkach reálne vykonateľné len vtedy, ak je už samotný priebeh páchania trestnej činnosti predmetom procesných úkonov trestného konania, inak sa **príjmy z trestného činu rýchlo strácajú a rozplývajú na rôznych účtoch vedených na nezainteresované a neinformované osoby**, resp. ich ďalší pohyb je krytý operáciami vyzerajúcimi navonok legálne, kedy je takmer nemožné spochybníť legálny dôvod vyplatenia peňazí.

- Do dispozície s výnosom z trestnej činnosti bývajú nezriedka zainteresované aj „čisté biele kone“, s nízkou intelektuálnou úrovňou, u ktorých nie je možné preukázať dolozne zavinenie a to aj vo forme nepriameho úmyslu.
- Vo väčšine prípadov je veľmi náročné **identifikovať páchatel'a predikatívneho trestného činu**, nie je možné **ani definitívne identifikovať formu prania špinavých peňazí**, teda zistiť, či osoba, ktorá peňažné prostriedky podvodne vylákala, je tou **istou (prípadne inou) osobou, ako osoba, ktorá týmito prostriedkami následne manipulovala** ako majiteľ/disponent dotknutého bankového účtu. Spôsob páchania niektorých týchto skutkov naznačuje, **že ide o viaceré osoby, pôsobiace koordinovane v rôznych štátoch**, resp. že táto **činnosť je páchaná prostredníctvom organizovaných skupín**.
- Ďalším častým dôvodom nezaistovania výnosov z trestnej činnosti, alebo majetku nadobudnutého z trestnej činnosti je (často **účelová**) **insolventnosť páchatel'ov**, ktorí nemajú žiadny majetok, lebo príjmy z trestnej činnosti sa rozplynuli na hazard, splatenie starých dlhov a pod.
- Absolútne uniká umiestňovanie výnosov a ich prenos na tretie osoby od počiatku protiprávneho konania (legalizačného momentu).
- rozširovanie mravnostnej kriminality, ktorý predstavuje významný faktor ML hrozby.
- KVALITA REÁLNE VYŠETROVANÝCH A TRESTNE STÍHANÝCH PRÍPADOV LEGALIZÁCIE VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI NEODZRKADLOVALA ZÁVAŽNOSŤ ODHALENEJ PREDIKATÍVNEJ TRESTNEJ ČINNOSTI.
- V POROVNANÍ S I. KOLOM NHR, KEDY BOLO ODNÍMANIE VÝNOSOV PRIAMYMI NÁSTROJMI V ML PRÍPADOCH UKLADANÉ MINIMÁLNE, DOŠLO K VÝRAZNEJŠEJ POZITÍVNEJ ZMENE V POČETNOSTI A OBJEME ZAISTENIA VÝNOSOV z trestnej činnosti.
- Aj napriek pozitívnemu trendu v oblasti ukladania majetkových trestov, tento pokrok nie je dostatočný a reálne odobratie výnosov z trestnej činnosti stále len marginálnym spôsobom zasahuje výnosy generované trestnou činnosťou, resp., v širšom kontexte cirkuláciu „špinavých peňazí“ v ekonomike.
- Analýza jednoznačne potvrdila skutočnosť, že aj napriek schopnosti postihovať všetky druhy legalizácie (samopranie, autonómna legalizácia výnosov z trestnej činnosti, resp. ich legalizácia tretími osobami), vrátane postihovania legalizácie výnosov generovanej trestnou činnosťou v zahraničí, a aj napriek zvýšeniu počtu vyšetrovaní, trestných stíhaní a odsúdení za legalizáciu výnosov z trestnej činnosti, **väčšina sa však týkala jednoduchých majetkových trestných činov**, a len postupne sa zvyšuje podiel **tzv. High Profile Cases**.
- Celkovo, aj napriek prijatiu viacerých opatrení, v období 2016-2019 nie je možno konštatovať ani len ustálený pozitívny trend v oblasti kvantitatívneho nárastu počtu odhaľovania, vyšetrovania, resp. odsúdení v uvedenej oblasti.
- Postihovanie právnických osôb za legalizáciu výnosov z trestnej činnosti zostáva i naďalej výzvou.
- Kvalitatívnu zmenu však registrujeme koncom roka 2019 a v roku 2020, ktorú je okrem iných faktorov potrebné pripísať aj fungovaniu opatrení prijatých v rámci plnenia akčného plánu k predchádzajúcemu NHR (napr. v oblasti finančného vyšetrovania, resp.

v oblasti zmeny mentality, nastavenia OČTK so zameraním na uplatňovanie follow the money principle). V tomto období boli začaté viaceré trestné stíhania za organizovanú formu korupcie a ďalšie druhy ekonomickej kriminality (ale napr. aj kriminality v oblasti životného prostredia) páchané organizovanou formou vrátane súvisiaceho momentu legalizácie výnosov takto generovaných výnosov z trestnej činnosti. V proces vykonávania NHR sa však tieto trestné veci nachádzali v prevažnej miere v prípravnom konaní, resp. ešte neboli k dispozícii právoplatné rozhodnutia súdov.

- Zatiaľ čo sa právnické osoby sa často používajú ako prostriedky na účely legalizácie, za **ML zatiaľ nebola právoplatne odsúdená žiadna právnická osoba**, realizujú sa však niektoré prebiehajúce vyšetrovania.
- Aj napriek niekoľkým odsúdeniam týkajúcich sa organizovaného zločinu, obchodovania s ľuďmi a drogami, výsledky postihovania výnosov generovaných organizovanou formou kriminality sú skromné.
- Absolútne v rozpore s identifikovanou hrozbou predchádzajúcim NHR - hmatateľné výsledky pri stíhaní a odsúdení ML prípadov v súvislosti s korupciou neboli vôbec dosiahnuté. Pozitívny trend aj v tejto oblasti registrujeme od konca roka 2019.
- Absencia reálneho proaktívneho paralelného finančného vyšetrovania od najrannejších štádií protiprávneho konania a konzumpcia skutku jednoduchej formy legalizácie do predikatívneho trestného činu je najväčším zdrojom neefektívneho systému odhaľovania a generovania závažných prípadov legalizácie výnosov z trestnej činnosti.

4. NAJDÔLEŽITEJŠIE HROZBY A SÚVISIACE TRENDY

Pri posudzovaní a stanovení hrozieb prania špinavých peňazí vychádzala skupina z celkového kontextu dlhodobého vývoja kriminality v podmienkach SR, ktoré boli ovplyvňované celou radou faktorov majúcich vplyv na páchanie trestnej činnosti. Primárne však ide najmä o motív páchatel'ov v podobe generovania zisku (výnosu), t.j. dôvod prečo daný trestný čin páchajú a určenie potenciálu druhu kriminality ako zdrojovej oblasti generovania výnosov z trestnej činnosti.

Na základe uvedeného bola určená predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov a nasledovne stanovené **RÁMCOVÉ ML HROZBY A SÚVISIACE TRENDY**:

Kriminalita / trestný čin	Predpokladaná výška nezaznamenaných výnosov	Hrozba ML					Trend		
		Vysoká	Stredne vysoká	Stredná	Stredne nízka	Nízka	bezo zmeny	Stúpajúci	Klesajúci
Násilná kriminalita	okrem nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami, kde je pomer nezaznamenaných výnosov podstatne vyšší, nie je pri násilnej kriminalite pomer nezaznamenaných výnosov významný				X				X
Úkladná vražda § 144	nie je významný					X			X
Vražda § 145	nie je významný					X		X	
Lúpež § 188	nie je významný				X				X
Vydieranie § 189	nie je významný				X				X
Hrubý nátlak §§ 190, 191	nie je významný					X			X
Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami § 294	podstatne vyšší		X				X		
Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami § 295	podstatne vyšší		X				X		

Mravnostná kriminalita	okrem OsL, kde je pomer nezaznamenaných výnosov vyšší, nie je pri mravnostnej kriminalite pomer nezaznamenaných výnosov významný				X			X	
Kupliarstvo § 367	mierne vyšší			X			X		
Výroba detskej pornografie § 368	nie je možné odhadnúť				X			X	
Rozširovanie detskej pornografie § 369	vyšší				X			X	
Prechovávanie detskej pornografie § 370	nie je významný					X	X		
OsL §179	vyšší				X		X		
Majetková kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je mierne vyšší				X				X
Krádež § 212	mierne vyšší				X				X
Nevyplatenie mzdy a odstupného § 214	nie je významný					X			X
Neoprávnené užívanie cudzej veci § 215	nie je významný					X			X
Ekonomická kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je (nepomerne) vyšší		X				X		
Sprenevera § 213	nie je významný			X					X
Neoprávnené vyrobenie a používanie platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty § 219	nie je významný			X			X		
Podvod § 221	vyšší		X						X
Úverový podvod § 222	mierne vyšší					X			X
Poist'ovací podvod § 223	vyšší					X			X
Subvenčný podvod § 225	vyšší		X					X	
Neoprávnené obohatenie § 226	nie je významný					X			X
Podvodný úpadok § 227	podstatne vyšší		X						X
Zavinený úpadok § 228	vyšší				X		X		
Úžera § 235	mierne vyšší			X			X		

Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov § 270	mierne vyšší				X		X		
Skrátenie dane a poistného § 276	vyšší	X							X
Neodvedenie dane a poistného § 277	vyšší		X				X		
Daňový podvod § 277a	vyšší		X				X		
Nezaplatenie dane a poistného § 278	vyšší			X				X	
Falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky § 352	nie je významný					X	X		
Zneužitie účasti na hospodárskej súťaži § 250	vyšší					X	X		
Neoprávnené podnikanie § 251	mierne vyšší				X		X		
Neoprávnené zamestnávanie § 251a	nie je významný					X	X		
Neoprávnené obchodovanie s devízovými hodnotami a poskytovanie devízových služieb § 252	nie je významný					X	X		
Porušovanie predpisov o obehú tovaru v styku s cudzinou § 254	nie je významný			X			X		
Porušovanie predpisov o nakladaní s kontrolovaným tovarom a technológiami §§ 255, 256, 257	nie je významný					X	X		
Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej	vyšší			X			X		

evidencie § 259									
Poškodzovanie finančných záujmov Európskych spoločenstiev § 261	mierne vyšší			X				X	
Ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva § 264	nie je významný					X	X		
Zneužívanie informácií v obchodnom styku § 265	mierne vyšší				X		X		
Machinácia pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe §§§ 266, 267, 268	mierne vyšší			X				X	
Poškodzovanie spotrebiteľa § 269	nie je významný					X			X
Environmentálna kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je (nepomerne) vyšší		X					X	
Nedovolená výroba a držanie jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysokorizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov §§ 298, 299	nie je možné odhadnúť			X			X		
Neoprávnené uskutočňovanie stavby § 299a	vyšší			X			X		
Ohrozenie a poškodenie životného prostredia §§ 300, 301	podstatne vyšší		X					X	
Neoprávnené nakladanie s odpadmi § 302	podstatne vyšší	X						X	
Neoprávnené vypúšťanie znečisťujúcich látok §	podstatne vyšší		X				X		

302a									
Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia §§ 303, 304	podstatne vyšší		X				X		
Neoprávnená výroba a nakladanie s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu § 304a	vyšší			X			X		
Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov § 305	vyšší				X		X		
Porušovanie ochrany stromov a krov § 306	vyšší		X					X	
Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín §§ 307, 308	nie je významný					X	X		
Únik organizmov § 309	nie je významný					X	X		
Pytliactvo § 310	vyšší			X			X		
Ohrozovanie zdravia závadnými potravinami a inými predmetmi §§ 168, 169	nie je významný					X	X		
Krádež (len vo vzťahu k drevu podľa § 212 ods.1 písm. e)	podstatne vyšší		X					X	
Týranie zvierat § 378	nie je významný					X	X		
Zanedbanie starostlivosti o zvieratá § 378a	nie je významný					X	X		
Trestné činy korupcie	pomer nezaznamenaných výnosov je vyšší		X				X		
Zneužívanie právomoci verejného činiteľa § 326	vyšší			X					X
Prijímanie úplatku § 328	vyšší			X					X
Prijímanie úplatku § 329	vyšší			X			X		
Prijímanie úplatku § 330	vyšší			X					X
Podplácanie § 332	vyšší			X			X		
Podplácanie § 333	vyšší			X					X

Podplácanie § 334	vyšší			X					X
Nepriama korupcia § 336	vyšší			X					X
Volebná korupcia § 336a	mierne vyšší				X				X
Športová korupcia § 336b	nie je významný				X				X
Organizovaná kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší	X							X
Založenie zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny § 296	podstatne vyšší		X				X		
Prevádzachstvo §§ 355, 356	podstatne vyšší	X							X
Drogová kriminalita	pomer nezaznamenaných výnosov je podstatne vyšší		X					X	
Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi § 171	nie je významný				X		X		
Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi § 172	podstatne vyšší		X					X	
Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi § 173	podstatne vyšší			X			X		

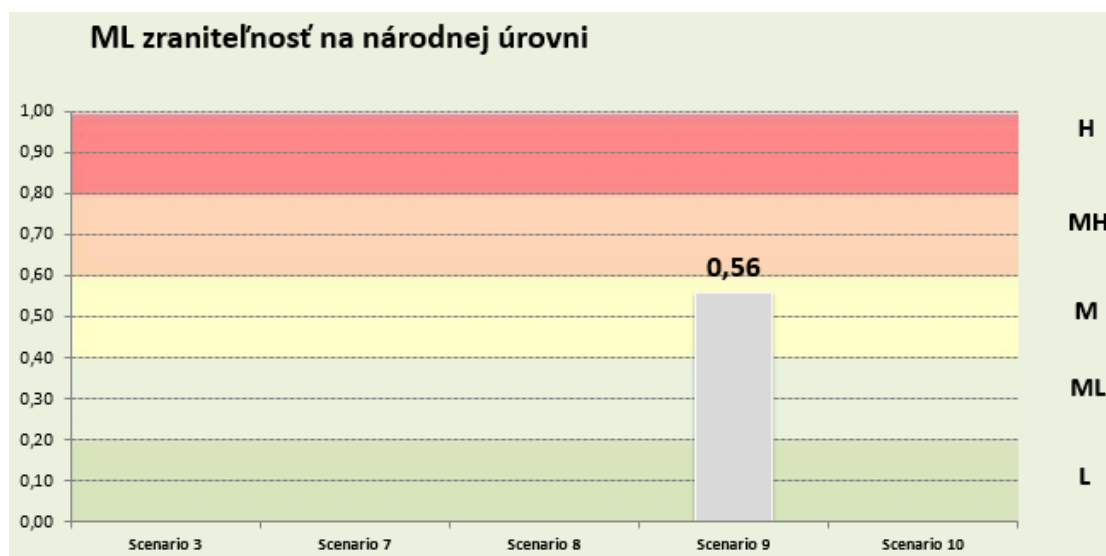
5. ZRANITEĽNOSŤ KRAJINY V OBLASTI BOJA PROTI LEGALIZÁCIÍ VÝNOSOV Z TRESTNEJ ČINNOSTI

Zraniteľnosť krajiny hodnotí mechanizmy opatrení, ktoré SR používa v boji proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti. Pri hodnotení zraniteľnosti bol podporne použitý programový nástroj Svetovej banky. Hodnotenie zraniteľnosti krajiny by malo napomáhať:

- vytvoriť akčný plán na zefektívnenie režimu boja proti ML,
- vyhodnotiť vplyv rôznych zásahov regulačných a iných relevantných orgánov,
- porovnávať úroveň zraniteľnosti hodnotených sektorov,
- zabezpečiť efektívne pridelovanie zdrojov.

Celková ML zraniteľnosť na národnej úrovni

Celková úroveň zraniteľnosti SR bola vyhodnotená na základe schopnosti krajiny bojovať proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a na celkovej zraniteľnosti sektorov národného hospodárstva. Celková zraniteľnosť krajiny z hľadiska boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti bola vyhodnotená na strednej úrovni (hodnotiace skóre podľa programového nástroja: 0,56), čo predstavuje len mierne zlepšenie v porovnaní s predchádzajúcim NHR za hodnotiace obdobie r. 2011 až 2015 (hodnotiace skóre bolo podľa programového nástroja: 0,6).

ML zraniteľnosť na národnej úrovni, v stupnici 0 – 1 znamená vyššia hodnota vyššiu zraniteľnosť

5.1 Schopnosť krajiny bojovať proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti

Schopnosť krajiny bojovať proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti (ďalej len „legalizácia“) predstavuje schopnosť krajiny trestne stíhať a trestať prípady trestného činu legalizácie a schopnosť krajiny zaistiť výnosy a prostriedky z trestnej činnosti. Schopnosť

krajiny bojovať proti legalizácii bola vyhodnotená na strednej úrovni (hodnotiace skóre podľa programového nástroja: 0,48). (Pri NHR za hodnotiace obdobie r. 2011 až 2015 bola schopnosť krajiny bojovať proti legalizácii na stredne nízkej až strednej úrovni, hodnotiace skóre bolo podľa programového nástroja: 0,4).

Schopnosť SR bojovať proti legalizácii bola vyhodnotená na základe hodnotenia:

- vstupných premenných, ktoré priamo ovplyvňujú kvalitu všeobecných opatrení proti legalizácii na národnej úrovni,
- zmiešaných premenných, ktoré boli vyhodnotené programovým nástrojom MODUL

2. Vstupné a zmiešané premenné sú znázornené na mape zraniteľnosti.

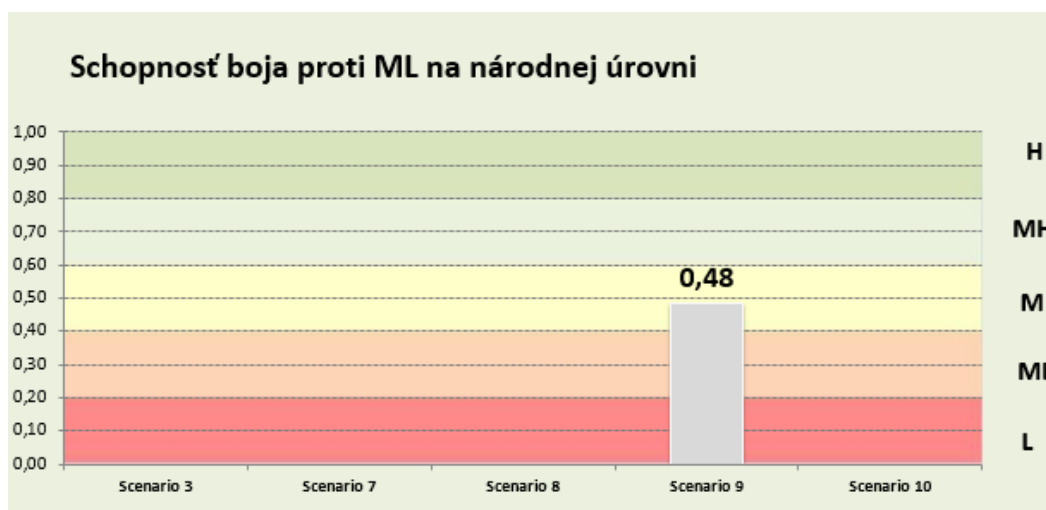
Vstupné premenné ovplyvňujúce schopnosť krajiny bojovať proti ML	Hodnotenie
Kvalita AML politik a stratégií	0,6
Efektívnosť definície trestného činu legalizácie výnosov z trestnej činnosti	0,7
Komplexnosť právneho rámca na zaistenie majetku	0,5
Kvalita činnosti FSJ pri získavaní a spracovávaní spravodajských informácií	0,6
Kapacity a zdroje pre vyšetovanie finančnej trestnej činnosti	0,4
Bezúhonnosť a nezávislosť vyšetovateľov	0,6
Kapacity a zdroje pre trestné stíhanie finančnej trestnej činnosti	0,5
Bezúhonnosť a nezávislosť prokurátorov	0,6
Kapacity a zdroje pre súdne konanie ohľadne finančnej trestnej činnosti	0,5
Bezúhonnosť a nezávislosť sudcov	0,4
Kvalita hraničných kontrol	0,7
Komplexnosť colného režimu pri kontrole hotovosti a podobných nástrojov	0,7
Efektívnosť colných kontrol pri preprave hotovosti a obdobných nástrojov	0,7
Efektívnosť vnútroštátnej spolupráce	0,5
Efektívnosť medzinárodnej spolupráce	0,8
Úroveň formalizácie národného hospodárstva	0,7
Úroveň finančnej integrity	0,7
Efektívnosť výberu daní	0,5
Dostupnosť nezávislého auditu	0,7
Dostupnosť dôveryhodnej identifikačnej infraštruktúry	0,6
Dostupnosť nezávislých informačných zdrojov	0,6
Dostupnosť informácií o konečnom vlastníctve	0,6

Zmiešané premenné, ktoré ovplyvňujú schopnosť krajiny bojovať proti legalizácii ovplyvňujú:

- A. Kvalita politiky a stratégie boja proti legalizácii,
- B. Efektívnosť definície trestného činu legalizácie,
- C. Účinnosť cezhraničných kontrol hotovosti,
- D. Kvalita odhaľovania trestných činov,
- E. Kvalita trestného stíhania,
- F. Kvalita rozsudkov,
- G. Kvalita rámca pre zaistenie majetku a odoberanie výnosov z trestnej činnosti.

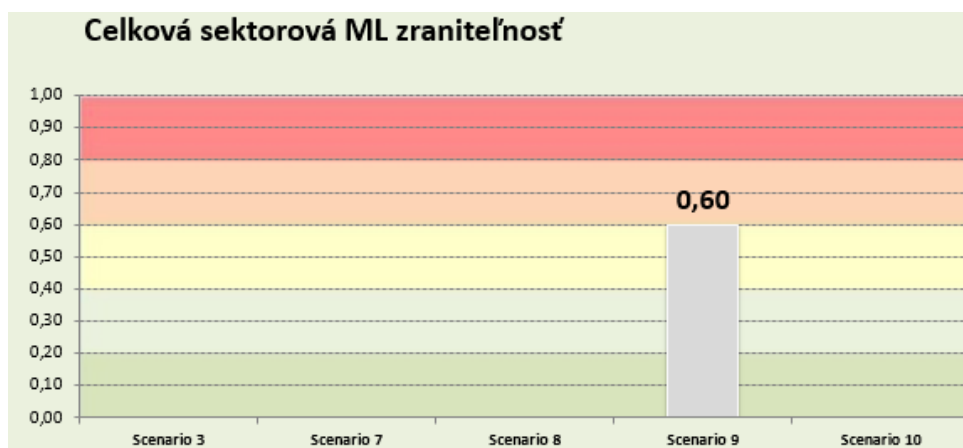
Výsledky hodnotenia uvedených faktorov identifikovali predovšetkým nedostatočnú kvalitu rozsudkov, nedostatočnú kapacitu a nedostatočné zdroje pre vyšetovanie finančnej trestnej činnosti, nižšiu kvalitu vyšetovania trestnej činnosti, trestného stíhania, zaistovania majetku a odoberania výnosov z trestnej činnosti.

Schopnosť boja proti ML na národnej úrovni, v stupnici od 0 – 1 znamená vyššia hodnota vyššiu schopnosť boja proti ML

5.2 Celková zraniteľnosť sektorov

Celková zraniteľnosť sektorov bola vyhodnotená na strednej až stredne vysokej úrovni, hodnotiace skóre bolo podľa programového nástroja: 0,60. (Pri NHR za hodnotiace obdobie r. 2011 až 2015 bola celková zraniteľnosť sektorov krajiny na strednej až stredne vysokej úrovni, hodnotiace skóre bolo podľa programového nástroja: 0,61) Hodnotenie zraniteľnosti vyhodnocovali pracovné skupiny pre nasledovné sektory: banky, poisťovne, obchodníci s cennými papiermi, správčovské spoločnosti, platobné inštitúcie (spoločne s inštitúciami elektronických peňazí a agentmi platobných inštitúcií), zmenárne, prevádzkovatelia hazardných hier, realitné kancelárie, obchodníci s drahými kameňmi, audítori, účtovníci, notári, advokáti, leasingové spoločnosti, finanční agenti a finanční poradcovia, daňoví poradcovia, veritelia, právnické osoby alebo fyzické osoby oprávnené vykonávať dražby mimo exekúcií a právnické a fyzické osoby oprávnené poskytovať organizačné a ekonomické poradenstvo. Z hodnotených sektorov bola najvyššia zraniteľnosť vyhodnotená v sektore bankovníctva (stredne vysoká úroveň zraniteľnosti, hodnotiace skóre: 0,62), nasledoval sektor správčovských spoločností a sektor právnických a fyzických osôb oprávnených vykonávať činnosť organizačných a ekonomických poradcov (stredná úroveň zraniteľnosti, hodnotiace skóre: 0,58), sektor finančných agentov a finančných poradcov (stredná úroveň zraniteľnosti, hodnotiace skóre hodnotiace skóre 0,55) a sektor obchodníkov s drahými kovmi (stredná úroveň zraniteľnosti, hodnotiace skóre 0,55).

Celková sektorová ML zraniteľnosť, v stupnici od 0 – 1 znamená vyššia hodnota nižšiu schopnosť boja proti ML

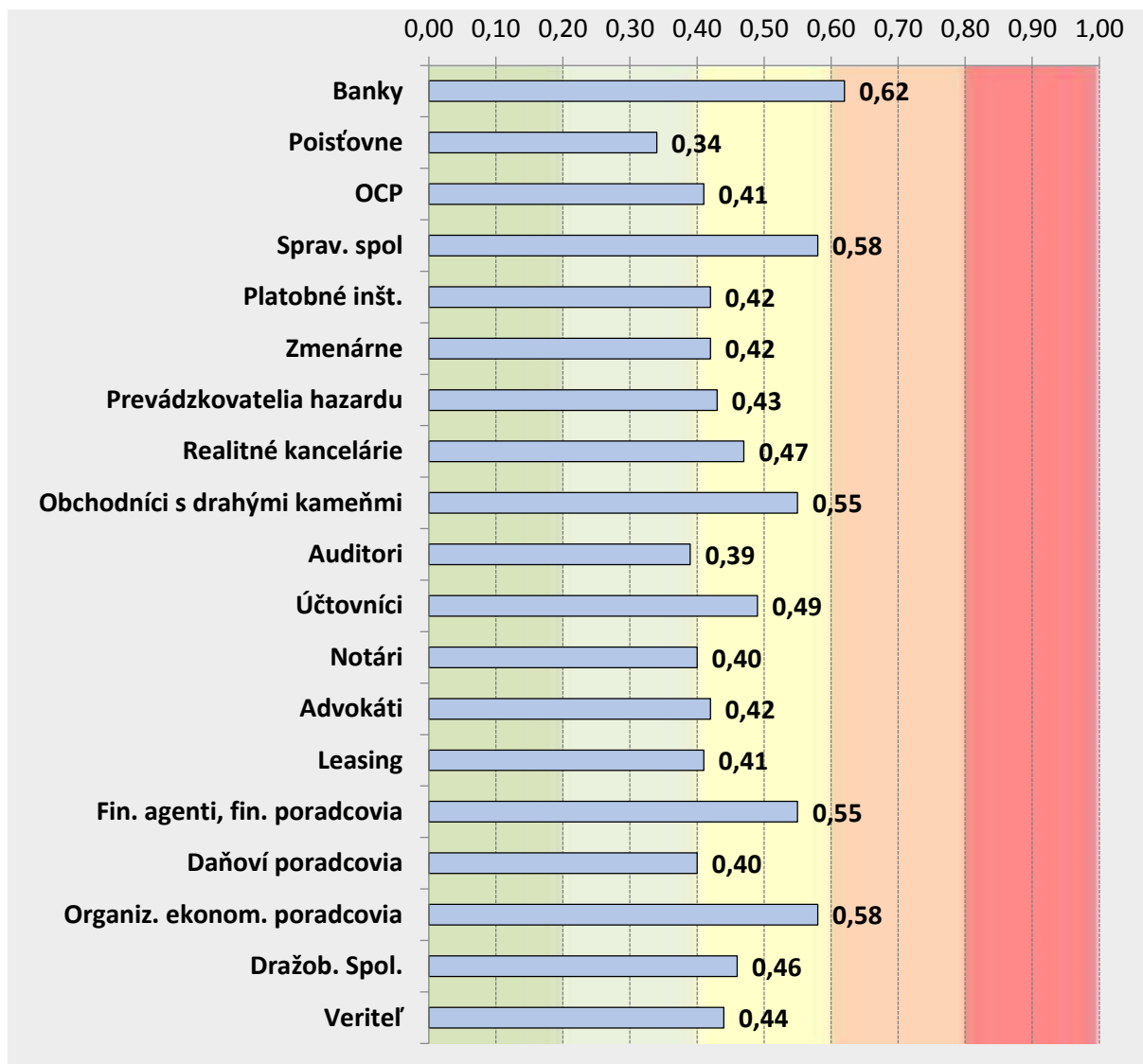
V sektore bankovníctva boli identifikované zraniteľné miesta:

- pri poskytovaní služieb privátneho bankovníctva banky vo veľmi obmedzenej miere zasielajú hlásenia o NOO týkajúcich sa klientov privátneho bankovníctva,
- nedostatočná vynútiteľnosť zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti,
- nízky počet ohlásených NOO k osobe typu politicky exponovaná osoba, banky by sa mali detailnejšie zamerať na proces poskytovania povinnej starostlivosti a najmä, v prípade, ak klient nevyužíva iné produkty banky, mali by zistiť čo najviac informácií o účele a povahe obchodného vzťahu s klientom (predpoklad frekvencie návštev, vzťah medzi majiteľom a disponentom bezpečnostnej schránky, zistenie dôvodu používania bezpečnostnej schránky a pod.),
- banky by mali precízne monitorovať transakcie, ktoré majú znaky crowdfundingu,
- vysoká dynamika vývoja a technologických zmien v oblasti virtuálnych aktív, neexistujúca/nedostatočná regulácia v tejto oblasti, anonymita prostredia,
- vysoká úroveň zraniteľnosti, čo znamená vysoké riziko zneužitia konkrétneho produktu na účely legalizácie, bola zistená pri platobných účtoch právnických osôb (malé a stredné podniky).

Za faktory, ktoré významnou mierou ovplyvňujú zraniteľnosť vo viacerých hodnotených sektoroch, možno považovať:

- nedostatočné povedomie povinných osôb o ML/FT rizikách a o ich riadení,
- uprednostňovaním obchodnej politiky pred AML politikou
- nedodržiavanie legislatívy,
- nedostatočné zisťovanie pôvodu finančných prostriedkov alebo majetku pri vykonávaní základnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi,
- nedostatočný počet vykonaných kontrol u povinných osôb a združení majetku.

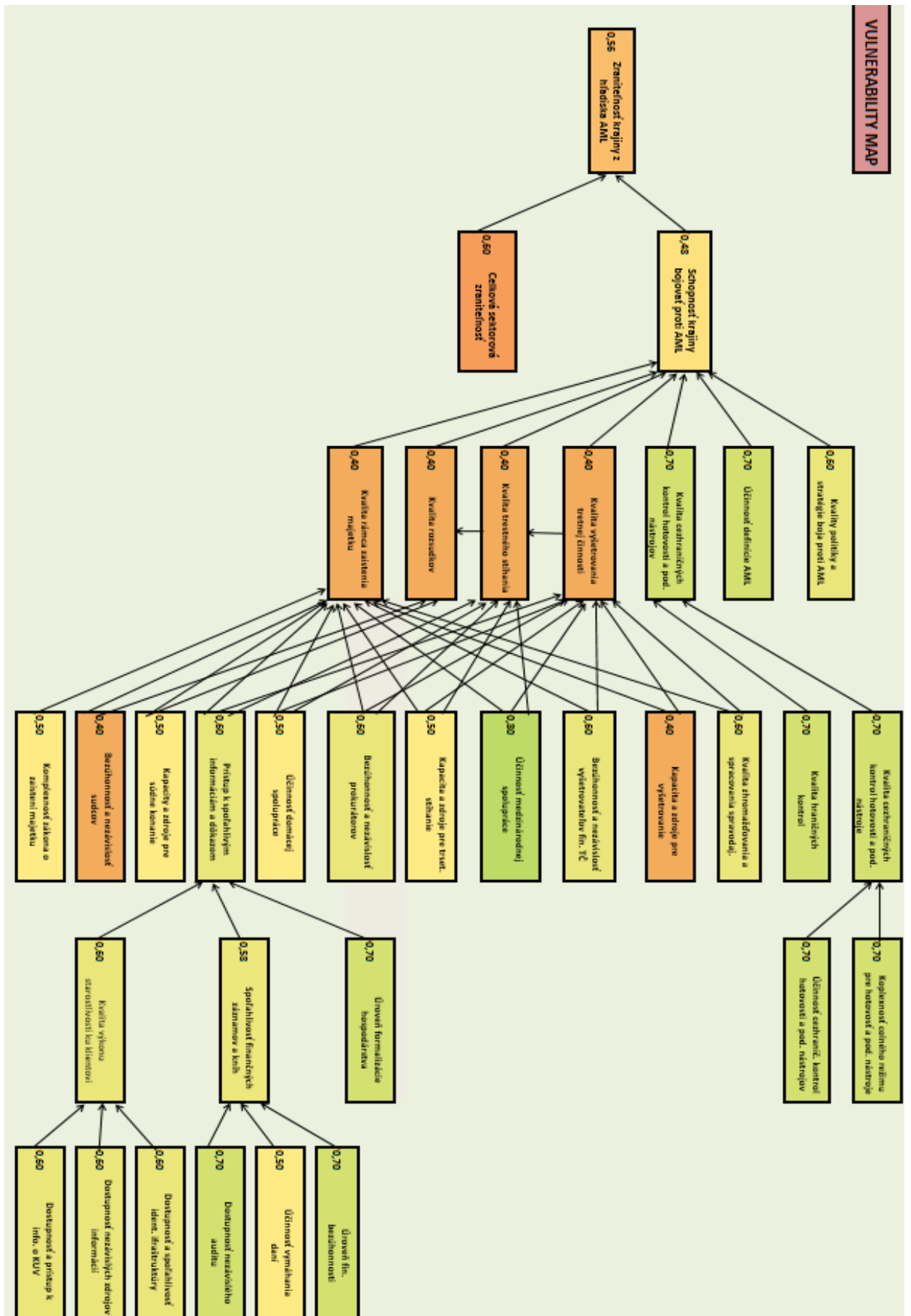
Výsledok celkovej ML zraniteľnosti krajiny na národnej úrovni poukazuje na skutočnosť, že úroveň opatrení v boji proti legalizácii je na priemernej úrovni a podobne ako v predchádzajúcom NHR (za hodnotiace obdobie r. 2011 – 2015) bola vyhodnotená aj nižšia efektívnosť týchto opatrení.

Zraniteľnosť hodnotených sektorov

Mapa zraniteľnosti je vizuálnym súhrnom hodnotenia, zobrazuje hodnoty jednotlivých faktorov, ktoré vplývajú na celkovú zraniteľnosť krajiny. Výsledky hodnotenia zobrazené na mape zraniteľnosti znázorňujú, že celková zraniteľnosť SR z hľadiska boja proti legalizácii je na strednej úrovni a celková sektorová zraniteľnosť je strednej až stredne vysokej úrovni. Schopnosť krajiny bojovať proti legalizácii bola vyhodnotená na strednej úrovni.

Mapa zranitel'nosti

5.3 Faktory, ktoré ovplyvňujú schopnosť krajiny bojovať proti legalizácii

A. Kvalita politiky a stratégie boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti

Vláda SR sa vo svojom programovom vyhlásení pre obdobie r. 2016 – 2019 zaviazala prijímať ďalšie opatrenia v boji proti legalizácii. Dôležité úlohy pri zvyšovaní účinnosti a efektívnosti týchto opatrení v hodnotiacom období r. 2016 až 2019 plnila NES-LP, ktorá bola zriadená Medzirezortným Expertným koordinačným orgánom pre boj so zločinnosťou MEKO. MEKO je vnútroštátny orgán, ktorý zabezpečuje plnenie úloh v boji so zločinnosťou, vyplývajúcich z programových dokumentov boja so zločinnosťou, z programového vyhlásenia vlády SR, z medzinárodných právnych aktov a dohôd, ktorými je SR viazaná. MEKO taktiež iniciuje prípravu legislatívnych návrhov na zlepšenie medzirezortnej spolupráce v oblasti boja proti trestnej činnosti. Politiky a činnosti týkajúce sa AML/CFT sú jednou z mnohých oblastí, ktoré koordinuje MEKO. Skupinu NES-LP vedie riaditeľ FSJ a jej súčasťou sú NBS, MF SR, MS SR, GP SR, MH SR, MO SR a ďalšie inštitúcie. Väčšina inštitúcií, ktoré prispievajú k činnosti NES-LP, sa považuje za tvorcov politik v oblasti AML/CFT.

V roku 2017 bola v rámci NES-LP zriadená podskupina pre boj proti financovaniu terorizmu a šíreniu zbraní hromadného ničenia. Táto podskupina zodpovedá za analýzu stavu v oblasti financovania terorizmu a šírenia zbraní hromadného ničenia, za vypracúvanie pravidiel o výmene informácií medzi členmi v tejto otázke a za identifikovanie nedostatkov v mechanizmoch boja proti financovaniu terorizmu a šírenia zbraní hromadného ničenia.

Vo februári 2018 bola v SR spáchaná vražda novinára a jeho snúbenice. Vražda mala vplyv na celú spoločnosť, na preskupenie politickej moci, polícia začala vyšetrovať prominentných páchatel'ov, začali rokovania o reforme justície, orgány činné v trestnom konaní začali vo zvýšenej miere vyšetrovať závažnú ekonomickú trestnú činnosť vrátane trestných činov legalizácie výnosov z trestnej činnosti.

SR prvýkrát na národnej úrovni identifikovala a vyhodnotila riziká ML/FT na základe NHR legalizácie a financovania terorizmu za hodnotiace obdobie r. 2011 až 2015 (ďalej len „NHR 1“). Na základe výsledkov NHR 1 bol vypracovaný Akčný plán boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti, financovaniu terorizmu a financovaniu rozširovania zbraní hromadného ničenia na obdobie rokov 2019-2022“ (ďalej len „Akčný plán“), ktorý bol schválený Uznesením vlády SR č. 207/2019 zo 7. mája 2019 a ktorým zároveň vláda SR zobrala na vedomie Správu z NHR 1. Prílohou Akčného plánu boli Strategické princípy boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu v SR na obdobie r. 2019 až 2024, ktorého 17 strategických princíпов predstavuje expertnú proklamáciu smerovania činností príslušných orgánov plniacich svoje úlohy a povinnosti v oblasti boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu.

V poradí druhé NHR 2 bolo zahájené 15. mája 2020 v súlade s § 26a zákona č. 297/2007 Z. z o ochrane pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. NHR 2 bolo potrebné vykonať aj na základe úlohy C. 36 z Akčného plánu a k jeho vykonaniu bola SR vyzvaná aj Výborom MONEYVAL, ktorý je stálym

monitorovacím orgánom Rady Európy pre boj proti praniu špinavých peňazí a financovanie terorizmu.

Pre realizáciu NHR 2 bola prostredníctvom sekretariátu MEKO rozšírená pracovná skupina NES-LP, v ktorej je širokospektrálne zastúpenie rôznych inštitúcií. Pre projekt NHR 2 bolo vytvorených osem pracovných tímov. Tri pracovné tímy plnili úlohy globálneho charakteru (identifikácia hrozieb a zraniteľnosti v systéme opatrení proti legalizácii a hodnotenie opatrení v boji proti terorizmu) a päť pracovných tímov realizovalo hodnotenie jednotlivých sektorov (bankový sektor, sektor cenných papierov, sektor poisťovníctva, sektor ostatných finančných inštitúcií, sektor nefinančných subjektov a profesií). Vedúci pracovných skupín v rámci NHR 2 boli zástupcovia FSJ.

Proces NHR 2 bol ovplyvnený epidemiologickou situáciou v SR, keď druhá vlna pandémie COVID 19 obmedzila stretnutia pracovných skupín len na dištančnú formu.

Prehľad najvýznamnejších legislatívnych opatrení

V snahe účinne reagovať na neustály vývoj v oblasti ML/FT bolo dôležitým opatrením aj prijatie novely AML zákona na základe zákona č. 52/2018 Z. z., ktorým bola transponovaná Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 a zároveň boli akceptované niektoré odporúčania Výboru expertov Rady Európy pre hodnotenie opatrení proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu MONEYVAL a odporúčania FATF. V rámci tejto novely bola viacerým zdrojovým registrom, vrátane Obchodného registra, uložená pri právnických osobách povinnosť zapisovať údaje o konečných užívateľoch výhod.

Ďalším opatrením v oblasti boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti bolo prijatie zákona č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť od 1. februára 2017. Významnou úlohou tohto zákona bolo zvýšiť transparentnosť pri obchodoch subjektov zúčastňujúcich sa verejného obstarávania, resp. „vykonávajúcich obchody“ so štátom. Na základe uvedeného zákona bola subjektom obchodujúcim so štátom uložená povinnosť zverejňovať konečných užívateľov výhod.

Súčasne bol novelou zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch (§ 82i) vytvorený v r. 2016 centrálny na Okresnom súde Žilina register diskvalifikácií. Register diskvalifikácií je verejne prístupný register, ktorý je súčasťou centrálného informačného systému súdnictva. V registri diskvalifikácií sa evidujú počas doby diskvalifikácie (maximálne 3 roky) údaje o fyzických osobách, o ktorých bolo rozhodnutím o vylúčení určené, že nesmú vykonávať funkciu člena štatutárneho orgánu, člena dozorného orgánu, vedúceho organizačnej zložky podniku, vedúceho podniku zahraničnej osoby, vedúceho organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby alebo prokuristu (tzv. vylúčený zástupca). Údaje o vylúčených zástupcoch sú získané z diskvalifikačných listov súdov SR. Samotné rozhodnutie o vylúčení upravuje § 13a Obchodného zákonníka. Rozhodnutím o vylúčení je rozhodnutie, o ktorom tak ustanoví zákon – napr. právoplatný rozsudok ukladajúci trest zákazu činnosti vykonávať takú funkciu, alebo právoplatný rozsudok súdu v zmysle zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ktorým sa rozhodlo o uložení povinnosti štatutárovi zaplatiť zmluvnú pokutu za porušenie povinnosti

podat' návrh na vyhlásenie konkurzu. Tieto skutočnosti sú predmetom skúmania príslušného registrového súdu pri zápise člena štatutárneho orgánu alebo dozorného orgánu, vedúceho organizačnej zložky podniku/podniku zahraničnej osoby alebo prokuristu to Obchodného registra.

Okrem legislatívnych opatrení vo vzťahu k Trestnému zákonu a Trestnému poriadku (viď bližšie časť B a časť G) bola do právneho poriadku SR zavedená trestná zodpovednosť právnických osôb zákonom č. 91/2016 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť od 1. júla 2016. Na základe tohto zákona je za legalizáciu výnosov z trestnej činnosti trestne zodpovedná aj právnická osoba.

Od r. 2019 bol opakovane predkladaný do legislatívneho procesu návrh zákona o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tento zákon (zákona č. 312/2020 Z. z.) bol nakoniec prijatý na jeseň r. 2020 a nadobudol účinnosť od 1. januára 2021. Okrem zriadenia Úradu na správu zaisteného majetku, ktoré sa predpokladá od 1. augusta 2021, jeho súčasťou sú novelizácie Trestného zákona, Trestného poriadku, zákona o konkurze a vyrovnaní, zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a iných zákonov, s cieľom významne posilniť legislatívny rámec na boj proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti.

Opatrenia vykonávané na základe Akčného plánu sú priebežne plnené. Pre efektívnejšie fungovanie MEKO bol na základe úlohy z Akčného plánu aktualizovaný Rokovací poriadok a Štatút MEKO.

Zraniteľné miesto:

- nedostatočná alokácia zdrojov potrebných pre zavádzanie opatrení v boji proti ML/TF,
- absencia prioritizácie významnejších trestných stíhaní,
- nedôsledné odčerpávanie výnosov z trestnej činnosti,
- málo efektívne finančné vyšetrowanie.

B. Efektívnosť definície trestného činu legalizácie výnosu z trestnej činnosti⁵⁶

V sledovanom období nedošlo k zásadnej zmene konceptu trestného činu legalizácie výnosu z trestnej činnosti (§ 233 § 234) oproti predchádzajúcemu hodnotenému obdobiu s výnimkou úpravy znenia § 233 Trestného zákona, kde sa slová „trestný čin“ nahrádzajú slovami „trestná činnosť“; súčasne sa odkaz v texte na „iný majetok“ nahrádza pojmom „vec pochádzajúca“ (z trestnej činnosti). Cieľom týchto zmien bolo umožniť postihovať legalizáciu

⁵⁶ V celom texte správy z NHR sa používa pojem „legalizácia výnosu z trestnej činnosti“, ktorý nahradil pojem „legalizácia príjmu z trestnej činnosti“. Táto zmena bola vykonaná na základe zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bol novelizovaný zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a s účinnosťou od 1. januára 2021 sa zmenil názov trestného činu v § 233 Trestného zákona z pôvodného pojmu „legalizácia príjmu z trestnej činnosti“ na pojem „legalizácia výnosu z trestnej činnosti“.

majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, t.j. neviazať sa na podmienku jeho pôvodu striktne v trestnom čine podľa právneho poriadku SR v zmysle § 8 Trestného zákona.

Možno konštatovať, že predmetná úprava sa v praxi osvedčila a viedla k zvýšeniu efektivity trestného stíhania v oblasti prania špinavých peňazí. V rámci hodnotenia Moneyval však zo skladby prípadov bolo vidieť, že v prevažnej miere ide o prípady nižšieho významu (viď časť hrozby).

Vo vzťahu k predikatívnym činom bol zachovaný „*all crime approach*“, teda predikatívnym trestným činom môže byť akýkoľvek trestný čin uvedený v Trestnom zákone.

Nedošlo ani k úprave výšky trestných sadzieb, druhu trestov alebo zásad ukladania trestov.

Trestný čin legalizácie výnosov z trestnej činnosti v číslach (§ 233 a 234 TZ):

Rok	Počet odsúdených osôb	Priemerná dĺžka trestu odňatia slobody	
		najvyšší	najnižší
2016	18	96 mesiacov	24 mesiacov
2017	12	156 mesiacov	60 mesiacov
2018	6	56 mesiacov	0
2019	3	96 mesiacov	-

Rozšírilo sa však definičné vymedzenie pojmu vec (§ 130) tak, aby sa v praxi umožnilo postihovať trestom prepadnutia veci alebo ochranných opatrením zhabania veci v podstate akýkoľvek majetok, ktorý spĺňa podmienky pre uloženie týchto trestných sankcií.

Vyššie uvedené zmeny boli realizované zákonom č. **397/2015** s účinnosťou od 1. januára 2016.

Osobitne významnou zmenou bolo zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb do právneho poriadku SR, a to **zákonom č. 91/2016 Z.z.** o trestnej zodpovednosti právnických osôb s účinnosťou od 1. júla 2016. Tento zákon je *lex specialis* vo vzťahu k Trestnému zákonu a Trestnému poriadku. Trestná zodpovednosť sa na právnické osoby uplatňuje len vo vzťahu k trestným činom taxatívne stanoveným v § 3 tohto zákona, medzi ktorými sú okrem trestného činu legalizácie výnosov z trestnej činnosti zaradené aj kľúčové predikatívne trestné činy ako napr. trestné činy korupcie, financovanie terorizmu, trestné činy drogové či obchodovanie s ľuďmi.

V hodnotenom období boli voči právnickým osobám začaté trestné stíhanie (§ 199 TP) a vznesené obvinenie (§ 206 TP) za trestný čin legalizácie výnosov z trestnej činnosti podľa § 233 TZ len v niekoľkých prípadoch: r. 2016 – 0, r. 2017 – 0, r. 2018 - 2 prípady (§ 233 TZ) = začaté § 199 TP + § 206 TP, r. 2019 - 1 prípad (§ 233) = začaté § 199 TP + § 206 TP. Žiadna právnická osoba nebola však v sledovanom období odsúdená za trestný čin legalizácie výnosov z trestnej činnosti.

Súčasne pre celkový obraz uvádzame, že zásadná reforma kriminalizácie financovania terorizmu sa uskutočnila **zákonom 161/ 2018 Z.z.** s účinnosťou od 1. júna 2018. Trestnosť financovania terorizmu je upravená v samostatnom trestnom čine – financovanie terorizmu v § 419c TZ.

Zraniteľné miesta:

Z hodnotenia Moneyval z r. 2019 vyplynulo, že „existujú odlišnosti v prístupe k prvku úmyslu v Trestnom zákone SR v porovnaní s príslušnými dohovormi“ (rozumej s Viedenským a Palermským dohovorom). Hodnotitelia síce uznali, že táto medzera je do určitej miery zmiernená trestným činom „*podielníctva*“ v § 231 Trestného zákona, tento však považujú za výrazne užší ako trestný čin prania legalizácie výnosov z trestnej činnosti a vzťahuje sa iba na osoby iné ako páchatel predikatívneho trestného činu. V dôsledku toho hodnotitelia uzavreli, že by sa na všetky činy súvisiace s praním špinavých peňazí, ktorých sa dopustil páchatel so znalosťou zdroja trestného činu, ale bez preukázateľného úmyslu utajenia, nevzťahoval ani § 233 ani § 231, a teda by neboli trestne postihované. Tento aspekt podľa hodnotiteľov rovnako obmedzuje aj postihovanie samoprania.

Druhým aspektom bola možnosť trestnoprávneho postihu spolupáchatel'a pri spáchaní trestného činu legalizácie výnosov z trestnej činnosti v prípade ak sa nejedná o kvalifikovanú skutkovú podstatu kde možno uplatniť § 296 Trestného zákona (zločinecká skupina).

Uvedené postrehy viedli k vnútroštátnej diskusii o koncepcnej zmene trestnosti legalizácie výnosov z trestnej činnosti, ktorá prebiehala paralelne s hodnotiacim procesom. Výsledkom vnútroštátnej diskusie bolo prijatie zákona č. 320/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bol od 1. januára 2021 novelizovaný aj zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon. Analýza tejto novej úpravy bude predmetom následného národného hodnotenia rizika.

C. Účinnosť cezhraničných kontrol hotovosti

SR používala v hodnotiacom období systém ohlasovania prichádzajúcej a odchádzajúcej prepravy hotovosti a obchodovateľných finančných nástrojov na doručiteľ'a cez vonkajšie hranice EÚ u fyzických osôb. Na SR sa priamo vzťahuje Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1889/2005 o kontrole peňažných prostriedkov v hotovosti, ktoré zároveň dopĺňajú ustanovenia zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon. Podľa uvedených predpisov je každá fyzická osoba, ktorá vstupuje do Únie alebo vystupuje z Únie a prepravuje peňažné prostriedky v hotovosti v hodnote 10.000,- EUR alebo viac, povinná ohlásiť túto sumu prostredníctvom na to určeného formuláru (tzv. CDF), ktorého vzor je ustanovený vyhláškou MF SR č. 161/2016 Z. z. Príslušný hraničný colný úrad vykonáva kontrolu plnenia ohlasovacej povinnosti podľa čl II. ods. 1 nariadenia č. 1889/2005. Ak nie sú splnené podmienky v zmysle ohlasovacej povinnosti podľa čl. II ods. 2 nariadenia č. 1889/2005, alebo ak sú údaje nesprávne, neúplné alebo nepravdivé, je fyzická osoba povinná tieto údaje opraviť resp. doplniť. Hraničný colný úrad zasiela vyplnené kópie tlačiva CDF a protokol o porušení colných predpisov FSJ do piateho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom tieto skutočnosti nastali.

Za cezhraničnú prepravu hotovosti cez vonkajšie hranice EÚ sa však nepovažovala preprava hotovosti alebo preprava obchodovateľných finančných nástrojov na doručiteľa pri použití pošty alebo nákladnej prepravy. Takéto prípady neboli predmetom povinnosti deklarácie resp. ohlásenia voči príslušným colným orgánom.

Najvyššia prepravovaná neohlásená hotovosť bola zistená v roku 2017 na vstupe s Ukrajinou vo Vyšnom Nemeckom, pri ktorom občianka UA prepravovala 198.736,-EUR, udelená pokuta 300,-EUR. V roku 2018 na vstupe vo Vyšnom Nemeckom 52.299,- EUR, sankcia 300,-EUR, na vstupe na letisku M.R. Štefánika (občan U.A.E) 40.309,-EUR, sankcia 330,-EUR, ďalej v roku 2018 dve porušenia ohlasovacej povinnosti jedna v sume 30.945EUR na vstupe na letisku v BA a 30.000,- EUR na vstupe Veľké Slemence. Pri ostatných porušeníach sa suma prepravovaných finančných prostriedkov pohybovala okolo limitu 10.000,- EUR.

Najčastejší záchyt hotovosti je na cestnom hraničnom prechode Vyšné Nemecké na vstupe a na medzinárodnom letisku M.R. Štefánika v Bratislave na vstupe. Na detekciu finančnej hotovosti (cash control) sú využívané aj služobné psy.

Komplexnosť colného režimu pre hotovosť je riešená v novom nariadení EPaR č. 1672/2018, ktorého prevažná časť vstúpi do účinnosti v 6/2021.

Zraniteľné miesta:

Za cezhraničnú prepravu hotovosti cez vonkajšie hranice EÚ sa nepovažovala preprava hotovosti alebo preprava obchodovateľných finančných nástrojov na doručiteľa pri použití pošty alebo prostredníctvom nákladnej prepravy. Takéto prípady neboli predmetom povinnosti deklarácie resp. ohlásenia voči príslušným colným orgánom. Colné orgány by mali zlepšiť svoje znalosti o rizikách a povinnostiach v oblasti ML/FT a vypracovať vhodné mechanizmy, aby dokázali odhaľovať falošné vyhlásenia alebo nepodanie vyhlásenia a podozrenia z ML alebo FT. Ukladané sankcie v hodnotiacom období za nepodanie vyhlásenia alebo nesprávne vyhlásenie neboli odrádzajúce.

D. Kvalita odhaľovania finančnej trestnej činnosti

D1. Činnosť FSJ

FSJ je centrálnou národnou jednotkou v oblasti predchádzania a odhaľovania legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu a je koordinátorom národného hodnotenia rizík legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu za hodnotené obdobie rokov 2016 – 2019 (ďalej len „NHR II.“) s pôsobnosťou pre celé územie SR.

FSJ bola v časti hodnotiaceho obdobia od 1.januára 2016 do 31.augusta 2019 organizačne začlenená v rámci P PZ (ďalej len „NAKA“). Takéto začlenenie FSJ v rámci štruktúry PZ vzbudzovalo obavy pri hodnotení SR medzinárodnými inštitúciami. Od 1.septembra 2019 je FSJ organizačne začlenená v rámci P PZ v priamej podriadenosti

prezidenta Policajného zboru SR. Na základe tejto organizačnej zmeny získal riaditeľ FSJ personálne právomoci a FSJ má vlastnú rozpočtovú položku, čo sú dôležité faktory pre ďalší rozvoj jej činnosti. FSJ pripravovala podklady a organizačne zabezpečovala proces hodnotenia SR v oblasti opatrení zameraných proti ML/FT výborom Rady Európy Moneyval. Legislatívny rámec činnosti FSJ je tvorený AML zákonom a zákonom č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého FSJ prijíma formuláre na ohlásenie prepravy peňažných prostriedkov v hotovosti, ktorými osoby vstupujúce a vystupujúce z/do územia EÚ deklarujú prepravu hotovosti nad hodnotu 10.000,- EUR. FSJ je oprávnená postupovať aj podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov. Po vykonaní organizačných zmien a vyňatí oddelenia preverovania majetku z organizačnej štruktúry FSJ od 1. februára 2017 (počet systemizovaných miest príslušníkov PZ bol 38), bola FSJ organizačne členená na štyri oddelenia:

- oddelenie neobvyklých obchodných operácií,
- oddelenie kontroly povinných osôb,
- oddelenie medzinárodnej spolupráce,
- analytické oddelenie.

Na čele FSJ je riaditeľ, je však potrebné konštatovať, že funkcia riaditeľa nebola obsadená v časti hodnoteného obdobia od marca 2019 až do decembra 2020 a v tomto období bol poverený zastupovaním riaditeľa zástupca riaditeľa.

FSJ je v rámci svojej funkčnej pôsobnosti samostatná a nezávislá pri výkone svojich právomoci. Príslušníci PZ FSJ sú prijímaní do služobného pomeru podľa § 14 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, SIS, Zboru väzenskej a justičnej stráže SR a Železničnej polície v znení neskorších predpisov, kde sú stanovené podmienky spôsobilosti a postup prijímacieho konania. Medzi základné požiadavky kladené na príslušníkov PZ FSJ patria bezúhonnosť, spoľahlivosť, vzdelanie určené na výkon funkcie, zdravotná, telesná a duševná spôsobilosť na výkon služby. Príslušníci PZ FSJ sú povinní získať certifikáty vydané Národným bezpečnostným úradom a sú povinní zachovávať mlčanlivosť, ako je ustanovené v AML zákone a v zákone č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov. V hodnotiacom období nebol zaznamenaný prípad porušenia bezúhonnosti príslušníkom PZ FSJ. FSJ je členom skupiny Egmont Group, ktorá je sieťou 164 FIU z celého sveta, ďalej je súčasťou platformy FIU EÚ a súčasťou zoskupenia európskych FIU iniciovaných Európskou komisiou.

V hodnotiacom období v r. 2016 – 2019 nebola personálna a mzdová politika na FSJ na úrovni zodpovedajúcej jej dôležitosti a významu, ako inštitúcie z celoštátnou pôsobnosťou. Od 1.septembra 2019 t. j. od nového organizačného začlenenia FSJ v rámci P PZ, má FSJ rozpočtované finančné prostriedky napr. na školenia, tlmočnicku a prekladateľskú činnosť, členské príspevky do medzinárodných organizácií, tuzemské cestovné náhrady, zároveň boli FSJ pred jej vyčlenením z NAKA vymenené novšie služobné motorové vozidlá za staršie vozidlá. Finančné ohodnotenie príslušníkov PZ FSJ nie je na primeranej úrovni a nezmenilo sa ani po organizačnej zmene v rámci P PZ a po vyčlenení FSJ zo štruktúry NAKA. FSJ mala v hodnotiacom období zabezpečené primerané materiálne a finančné zdroje potrebné pre jej

riadne fungovanie, avšak pre nasledujúce obdobie je nevyhnutné zabezpečiť pre FSJ nový komplexný informačný systém a obnovu služobných motorových vozidiel. Komplexný informačný systém FSJ využívaný v hodnotiacom období bol vytvorený v r. 2012 a je nevyhnutná jeho výmena. Dôvodom je nielen zastarané hardvérové a softvérové vybavenie a nedostatočná kapacita diskov serverov, ale aj potreba viesť nové údaje a štatistiky potrebné pre hodnotenie SR v rámci opatrení v boji proti ML/FT v medzinárodnom kontexte (hodnotenie výborom Rady Európy Moneyval, hodnotenie OECD, atď.).

Jednou z hlavných úloh FSJ je prijímanie, analyzovanie, spracovanie a vyhodnocovanie NOO, ktoré FSJ získava od povinných osôb. Ďalšími dôležitými úlohami FSJ sú vykonávanie kontroly plnenia a dodržiavania povinností povinných osôb, ktoré ukladá povinným osobám AML zákon a medzinárodná spolupráca týkajúca sa najmä výmeny a preverovania informácií potrebných pri predchádzaní a odhaľovaní legalizácie a financovania terorizmu. FSJ vypracúva NHR. Colné úrady vo vzťahu k FSJ majú oznamovaciu povinnosť týkajúcu sa prepravy peňažných prostriedkov v hotovosti (každá fyzická osoba vstupujúca na územie SR z tretieho štátu (mimo EÚ) alebo vystupujúca z územia SR do tretieho štátu a zároveň prepravujúca peňažné prostriedky v hotovosti v minimálnej výške 10 tisíc EUR má povinnosť túto skutočnosť písomne ohlásiť colnému orgánu na predpísanom formulári, colné úrady zasielajú FSJ formuláre a oznámenia o nesplnení ohlasovacej povinnosti) podľa § 4 ods. 4 zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Na získavanie doplňujúcich informácií k hláseniam o NOO od povinných osôb využíva FSJ predovšetkým oprávnenie podľa ustanovenia § 17 ods. 5 AML zákona FSJ aktívne využíva k plneniu jej úloh aj poskytovanie informácií od povinných osôb podľa § 21 ods. 1 AML zákona na základe ktorého povinné osoby v lehote určenej FSJ poskytnú informácie a doklady o obchodných vzťahoch, o obchodoch a osobách zúčastnených na obchode.

K prijatiu a zároveň aj k odstupovaniu informácií v elektronickej forme je používaná mailová komunikácia v chránenom režime, v šifrovanej podobe pomocou vhodných prostriedkov /PGP/ s pomocou vzájomne vymenených šifrovacích kľúčov, ktoré umožňujú otvárať mailovú komunikáciu iba príslušnému adresátovi. Výmena informácií na medzinárodnej úrovni je zabezpečená chránenými komunikačnými kanálmi, pomocou prístupových práv pre užívateľa, stanovených hesiel a zároveň autentifikáciou pomocou platných certifikátov pre jednotlivé FIU.

Pri vykonávaní svojej činnosti využíva FSJ prístupy do evidencií a databáz, na základe čoho získavajú odstupované informácie pridanú hodnotu. FSJ pri svojej činnosti využíva prístupy najmä do týchto evidencií a databáz: Evidencia obyvateľstva, Evidencia motorových vozidiel, Centrálna lustračná konzola (medzinárodná agenda, INTERPOL, EUROPOL, SIRENE a pod.), Register pevných telefónnych liniek a mobilných telefónnych čísiel, Evidencia dokumentov trestného stíhania (tzv. „DVS”), Register právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci s funkcionalitou Registra konečných užívateľov výhod, Register partnerov verejného sektora, Kataster nehnuteľností, Obchodný register, Živnostenský register. Na operatívnej úrovni FIU aktívne využíva interné analytické a správne nástroje:

- NetReveal (parametrické vyhľadávanie, vizualizácia vzťahov medzi fyzickými osobami, právnickými osobami, kriminálnych záznamov, FIU záznamov, daňových záznamov)
- Analyst Notebook (vizualizácia reťazových finančných transakcií a vzťahov)
- NetReveal - Analyser (fultextové vyhľadávanie FIU záznamov)
- DMS – Denný manažment spisov (správa dokumentov a spisov FIU s možnosťou parametrického vyhľadávania).

Ak existuje po vykonaní analýzy NOO podozrenie z trestného činu legalizácie výnosov z trestnej činnosti, financovania terorizmu alebo iného trestného činu, odstupuje FSJ informácie orgánom činným v trestnom konaní. FSJ odstupuje informácie v súlade s AML zákonom aj ďalším vybraným inštitúciám – Policajnému zboru k plneniu jeho úloh podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, správcovi dane a orgánom štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva a štátnym orgánom, ktoré plnia úlohy na úseku ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu na plnenie ich zákonom uložených úloh v boji proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti.

FSJ odstupuje informácie:

- orgánom činným v trestnom konaní podľa § 26 ods. 2 písm. b) AML zákona, ak skutočnosti nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin,
- správcovi dane a orgánom štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva podľa § 26 ods. 2 písm. j) AML zákona, ak tieto odôvodňujú začatie daňového konania alebo majú význam pre už prebiehajúce daňové konanie, ak to neohrozí plnenie úloh FSJ,
- útvarom PZ k plneniu úloh podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore podľa § 26 ods. 2 písm. l) AML zákona, štátnym orgánom, ktoré plnia úlohy na úseku ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu na plnenie ich zákonom uložených úloh v boji proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti podľa § 26 ods. 3 AML zákona.

Rok	2016	2017	2018	2019
Odstúpenie informácie z FSJ - OČTK:	522	354	252	219
Odstúpenie informácie z FSJ - NAKA	185	223	235	485
Odstúpenie informácie z FSJ – OBT P PZ	93	69	65	61
Odstúpenie informácie z FSJ – KR PZ a OR PZ	567	419	313	397

Počet prijatých hlásení o NOO od bánk na FSJ:

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet prijatých NOO od bánk:	2 994	2 496	2 279	2 390
Počet prijatých NOO od NBS:	79	59	53	70

Počet hlásení o NOO od rôznych povinných osôb za obdobie r. 2016 – 2019

Povinné osoby	2016	2017	2018	2019
Poistenie	65	15	14	17
Cenné papiere	4	9	6	5
Investičné a správčovské spoločnosti	48	7	11	5
Zmenárne	5	1	0	13
Platobné inštitúcie, elektronické peňažníctvo	30	29	21	29
Finančný leasing	18	9	9	20
Faktoring, forfaiting	0	0	0	1
Finančný agent, poradca	0	1	0	0
Kasína, hazardné hry	15	2	106	14
Realitná činnosť	0	0	0	0
Obchodníci s cennými kovmi / drahými kameňmi	0	0	0	0
Advokáti, notári	8	4	4	4
Pošta	22	3	2	1
Audítori / účtovníci	0	0	0	1

FSJ poskytuje informácie získané pri svojej činnosti na základe AML zákona správcovi dane a orgánom štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva, ak majú význam pre správu daní a takéto poskytnutie neohrozí plnenie úloh FSJ. Informácie boli z FSJ v hodnotiacom období centrálné zasielané FR SR nasledovne:

Rok:	2016	2017	2018	2019
FR SR	1 361	1 138	980	829
KUFS	8	6	12	128

K odstupovaniu informácií z FSJ pre FR SR je potrebné poukázať na skutočnosť, že tieto informácie slúžia správcovi dane ako podklad k analytickej činnosti na zvýšenie efektivity daňových kontrol. Z celkového počtu odstúpených informácií z NOO na FR SR bolo 49% informácií využitých na otvorenie daňovej kontroly (viď. časť účinnosť vymáhania daní – tab. Využívanie odstúpených informácií z hlásení o NOO finančnou správou za roky 2014-2019). Následným efektom takejto spolupráce je lepší výber daní. Takýto postup je v súlade s Uznesením Európskeho parlamentu z 26. marca 2019 o finančnej trestnej činnosti, vyhýbaní sa daňovým povinnostiam a daňovým únikom, v ktorom Európsky parlament uviedol, že zlepšenie výberu daní v krajinách EÚ bude pravdepodobne viesť k zníženiu trestnej činnosti spojenej s daňovými únikmi a praním špinavých peňazí, ktoré nasleduje.

Vyšetrovanie trestnej činnosti na základe odstúpených informácií z hlásení o NOO z FSJ pre OČTK:

Rok	NOO	Informácie FSJ	Legalizácia výnosov z trestnej činnosti (§ 233)			Iné trestné činy		
			Trestné stíhanie	Obžaloba	Odsúdenie	Trestné stíhanie	Obžaloba	Odsúdenie
2016	3 297	498	31	1	0	33	1	0
2017	2 636	354	53	3	0	28	1	1
2018	2 509	252	34	1	0	17	5	0
2019	2 576	219	10	0	0	10	2	0

Výbor expertov na hodnotenie opatrení proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu Moneyval v správe z V. kola vzájomného hodnotenia konštatoval, že:

- FSJ dostáva primeraný počet hlásení o NOO, avšak ich kvalita je premenlivá,
- FSJ začala zlepšovať spätnú väzbu poskytovanú povinným osobám,
- systém odstupovania informácií FSJ rozptyľuje zdroje do menej relevantných prípadov, ktoré často nesúvisia s ML, má to negatívny vplyv na kvalitu analýzy a na operačnú nezávislosť FSJ, príliš veľa informácií je odstupovaných FR SR na účely daňovej kontroly, FSJ by mala prehodnotiť systém odstupovania informácií,
- personál FSJ by mal byť vhodne motivovaný a FSJ by mala mať zabezpečené stabilné a kompetentné riadenie,
- orgány vynucujúce právo nedostatočne odhaľujú a vyšetrujú legalizáciu výnosov z trestnej činnosti vzhľadom na podozrenia vyplývajúce z hlásení NOO,
- orgány dohľadu by mali vyčleniť viac zdrojov a odborných kapacít na vykonávanie dohľadu nad finančnými inštitúciami a nad nefinančnými inštitúciami a profesiami, ktorý by mal byť v plnej miere rizikovo orientovaný,
- na medzinárodnej úrovni sa FSJ javí ako aktívna a komunikatívna. Nie sú žiadne žiadosti od zahraničných protistrán, ktoré by zostali nezodpovedané a spätná väzba medzinárodného spoločenstva týkajúca sa slovenskej FSJ bola vo všeobecnosti kladná.

Napriek tomu, že FSJ vždy vyžaduje od OČTK a od operatívnych útvarov PZ spätnú väzbu k využitiu zaslaných informácií, ktoré boli získané z hlásení o NOO, poskytovanie spätnej väzby nie je na požadovanej úrovni. V tomto kontexte je potrebné poznamenať, že požiadavka o poskytnutie spätnej väzby od OČTK bola zo strany FSJ opakovane pertraktovaná na rôznych úrovniach. Nedostatočnú účinnosť v poskytovaní spätnej väzby od OČTK nie je možné zdôvodniť ani sofistikovaným konaním páchatel'ov legalizácie s častým výskytom medzinárodného aspektu s následným predĺžením vyšetrovacieho procesu.

Pranie špinavých peňazí a financovanie terorizmu sú medzinárodné fenomény, ktorým je možné účinne predchádzať a čeliť im na medzinárodnej úrovni iba pomocou integrovaného

prístupu. Zintenzívnenie a optimalizácia medzinárodnej spolupráce je preto stálou prioritou v rôznych orgánoch a pri bilaterálnych a multilaterálnych konzultáciách medzi FSJ a jej medzinárodnými partnermi.

Prehľad počtov hlásení o preprave peňažných prostriedkov z/do EÚ prijatých FSJ a výšky prepravovaných peňažných prostriedkov v rokoch 2016 - 2019:

Rok	Počet prijatých ohlásení	Výška prepravovaných peňažných prostriedkov v EUR
2016	124	4 016 396,51
2017	152	5 261 245,86
2018	230	8 131 825,21
2019	264	19 625 000,-

Medzinárodná spolupráca FSJ:

	2016	2017	2018	2019
Zahraničné žiadosti prijaté FSJ	321	265	240	263
Spontánne informácie prijaté zo zahraničia	156	211	420	131
Žiadosti zaslané FSJ do zahraničia	78	89	85	125
Spontánne informácie odoslané FSJ do zahraničia	321	654	555	502

Zraniteľné miesta:

- nedostatočný počet kontrol povinných osôb vykonávaných FSJ, FSJ nemá rizikovo orientované postupy, ktoré by určovali frekvenciu a intenzitu kontroly povinnej osoby,
- alokácia zdrojov potrebných pre zavádzanie opatrení v boji proti ML/FT je nedostatočná,
- informačný systém FSJ je zastaraný, nie je dostatočne flexibilný, abscentuje systémové riešenie zberu, spracovania informácií a podkladov pre potreby NHR,
- nedostatočný počet tabuľkových miest na FSJ (čiastočné personálne navýšenie sa uskutočnilo v r. 2019),
- organizačnú štruktúru FSJ, ktorá bola vytvorená v r. 2004 a nezaznamenala výraznejšie zmeny, je potrebné zmeniť s ohľadom na vývoj AML/CFT opatrení a pre efektívnejšie plnenie úloh (zabezpečovanie legislatívnych úloh a školení pre povinné osoby, realizácia NHR, zabezpečenie kvalitnejšej spolupráce so štátnymi inštitúciami aj so súkromným sektorom),
- interný predpis FSJ o postupe pri spracovaní informácií z hlásení o NOO je potrebné precizovať predovšetkým v časti týkajúcej sa odstupovania informácií z hlásení o NOO s cieľom odstrániť pochybnosti o autonómnom odstupovaní informácií.

D.2 Kapacita a zdroje pre odhaľovanie trestnej činnosti

Vyšetrovatelia realizujúci vyšetrowanie trestného činu legalizácie výnosov z trestnej činnosti a predikatívnych trestných činov sú zaradení na odboroch kriminálnej polície OR PZ,

KR PZ, KÚFS a na Národnej kriminálnej agentúre. Skúsenosti s vyšetrovaním predikatívnych trestných činov majú vyšetrovatelia podľa počtu odslúžených rokov, avšak skúsenosti v oblasti zaist'ovania majetku a s finančným vyšetrovaním sú nedostatočné, prípadne žiadne, tejto oblasti sa nevenuje dostatočná pozornosť.

Spolupráca vyšetrovateľov PZ s finančnou spravodajskou jednotkou spočíva najmä v prijímaní informácií, ktoré FSJ získala z hlásení o NOO, na základe ktorých je za určitých okolností možné začať trestné stíhanie. Ďalšie informácie dôležité pre trestné konanie už vyšetrovatelia získavajú cestou právnej pomoci, prostredníctvom Národnej ústredne Interpol a Národnej ústredne Sirene.

Operatívno-pátracia činnosť prebieha bez vedomostí dotknutej osoby a je to možné do určitej miery (v závislosti od majetku) aj v trestnom konaní. Vyšetrovateľ ako aj operatívny pracovník môže podľa § 3 TP zisťovať majetok od príslušných organizácií bez vedomia vlastníka veci. Problémom môže byť zisťovanie vlastníctva finančných prostriedkov v pokladni pri právnickej osobe, resp. zisťovanie hnutel'ného majetku (tovar, skladové zásoby a pod.), nakoľko uvedené informácie je možné zistiť najmä z účtovníctva, resp. od zamestnancov vlastníka veci.

Vyšetrovatelia dokážu účinne spolupracovať s inými domácimi a medzinárodnými vyšetrovacími úradmi, a to na základe dožiadaní alebo právnej pomoci, teda je na to vytvorený právny rámec.

Zraniteľné miesta:

Finančná trestná činnosť sa vyšetruje na odboroch kriminálnej polície OR PZ a KR PZ na oddeleniach vyšetrovania a na Národnej kriminálnej agentúre. Vyšetrovatelia zaoberajúci sa ekonomickou trestnou činnosťou majú spravidla vyšší nápad trestných spisov ako vyšetrovatelia zaoberajúci sa majetkovou a násilnou trestnou činnosťou. Nie sú špecializované oddelenia na vyšetrovanie ML a ZM.

Školenie v problematike finančného vyšetrovania pre vyšetrovateľov sa vykonávajú v minimálnej miere, pričom do budúcnosti sa predpokladá zvýšená aktivita v oblasti školení s danou problematikou.

Vyšetrovatelia majú k dispozícii dostatočné technické zdroje na plnenie „bežných“ úloh. V prípade ak má byť zaistená neobvyklá vec v trestnom konaní (napr. veľké množstvo nafty, šrotu, obilie a pod.) vyšetrovateľ má problém uskladniť zaistené veci. Je nevyhnutné zaistiť v takomto prípade vec prostredníctvom centra podpory, pričom sa vyskytol prípad, keď centrum podpory uviedlo, že nie je dostatok finančných prostriedkov na prevoz a uskladnenie materiálu a z uvedeného dôvodu nebolo možné vec zaistiť. Opätovne v súvislosti s týmito prípadmi je potrebné poukázať na neexistenciu AMO v hodnotiacom období (je potrebné uviesť, že návrh na schválenie zákona ktorý by upravoval správu zaisteného majetku bol dva krát z legislatívneho procesu v minulosti stiahnutý). Úrad pre správu zaisteného majetku, ktorý vznikol na základe zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a o správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, má začať vykonávať svoju činnosť od 1. augusta 2021.

Zjavne nedochádza k dostatočnému využívaniu finančných spravodajských služieb vo vedenom trestnom konaní. Vyšetrovatelia taktiež považujú vybavovanie právnej pomoci z niektorých krajín za zdĺhavé. Nevedie sa štatistika o počte vyšetrovateľov zapojených do procesu zaisťovania majetku.

V rámci pripravovanej reorganizácie P PZ v r. 2021 bude kladený dôraz najmä na podporu a rozvoj analytických činností, ktoré budú zamerané na odhaľovanie najzložitejších schém závažnej ekonomickej korupčnej trestnej činnosti. Dôležité bude začlenenie služby finančnej polície v rámci P PZ s vytvorením vhodných štruktúr na spustenie mechanizmov finančného vyšetrovania, odhaľovania a zaisťovania výnosov z trestnej činnosti.

D3. Bezúhonnosť a nezávislosť vyšetrovateľov finančnej trestnej činnosti

Trestná činnosť vyšetrovateľov finančnej trestnej činnosti je na úrovni, kedy nevykazuje signifikantné medziročné zmeny. Nebol zistený negatívny vplyv na vyšetrovateľov v súvislosti s vyšetrovaním ML a ZM. Problematická je iba oblasť správy zaisteného majetku a nedostatočné zaisťovanie majetku, čo však nie je spôsobené vplyvom iných osôb na vyšetrovateľa, ale nedostatočným využívaním finančného vyšetrovania a legislatívnymi obmedzeniami v oblasti ZM.

Vyšetrovanie sa vedie bez zasahovania, politického alebo spoločenského tlaku, korupcie, zavražďovania alebo zneužívania postavenia, taktiež aj zaisťovanie majetku sa vykonáva bez nežiaducich vonkajších zásahov. Vyšetrovateľ je zo zákona procesne samostatný. Dozor nad zákonnosťou v prípravnom konaní a v konaní pred začatím trestného stíhania podľa Trestného poriadku vykonáva iba prokurátor. Štatistiky o trestnej činnosti vyšetrovateľov pri realizovaní prípadov ML/ZM vo všeobecnosti nepoukazujú na vysokú mieru trestnej činnosti v súvislosti s korupčným správaním na úseku ML a ZM.

D4. Účinnosť medzinárodnej spolupráce

SR má dostatočný právny rámec na poskytovanie a vyžiadanie právnej pomoci z cudziny. Zjavným nedostatkom je iba dĺžka trvania vybavovania žiadostí zo strany cudzích štátnych orgánov. SR vybavuje právne pomoci podľa možností v čo najkratšom čase. Spoluprácu na úseku právnej pomoci zastrešuje GP SR, ktorá koordinuje a dohliada na riadne a včasné vybavovanie žiadostí. Zo strany policajných zložiek je medzinárodná spolupráca vybavovaná na požadovanej úrovni s výnimkou spolupráce s niektorými krajinami, v rámci ktorých dochádza k priet'ahom v konaní.

Dozor nad rýchlym vybavením žiadostí o právnu pomoc, ktorej vybavenie má zabezpečiť vyšetrovateľ vykonáva prokurátor, ktorý v prípade potreby účinne koordinuje prácu vyšetrovateľa, tak aby bola riadne a včas vybavená. SR dokáže poskytnúť právnu pomoc na žiadosť o spoluprácu vykonanú na základe konaní bez predchádzajúceho odsúdenia a súvisiacich predbežných opatrení. Taktiež využíva medzinárodné siete presadzovania práva na zdieľanie informácií (Interpol, SIRENE, FSJ a pod.). Výmena informácií sa zabezpečuje aj cestou spoločných kontaktných pracovísk a cestou policajných pridelenčov.

Na žiadosť SR poskytne urgentne právnu pomoc, taktiež dochádza k poskytovaniu právnej pomoci na základe žiadosti bez ohľadu na to či bol páchatel' v cudzine odsúdený za trestný čin alebo nie.

Polícia má zákonný mandát, ktorý ju oprávňuje vymieňať si informácie so zahraničnými partnerskými orgánmi. Obmedzenia poskytovania informácií sú primerané okolnostiam a oblasti z ktorej sú informácie požadované. Informácie sa poskytujú obojstranne v súlade so zákonom.

Zraniteľné miesto:

Vybavenie žiadostí zaslaných v rámci právnej pomoci a cestou Interpolu z cudziny trvá pomerne dlho.

D5. Dostupnosť spoľahlivých informácií a dôkazov

D5.1 úroveň formalizácie hospodárstva

Kľúčovými determinantmi veľkosti tieňovej ekonomiky sú kvalita regulácie, efektívnosť vlády a ľudský kapitál. Na úspešný boj proti tieňovej ekonomike je potrebný komplexný balík reforiem zameraných na hnacie sily jednotlivých krajín. Zoznam politik, ktoré sú pre rozvíjajúce sa ekonomiky Európy najdôležitejšie, zahŕňajú: znižovanie regulačnej a administratívnej záťaže, podpora transparentnosti a zvyšovanie efektívnosti vlády, ako aj zlepšovanie daňových predpisov, automatizácia postupov a podpora elektronických platieb.

Tieňové ekonomiky pretrvávajú z rôznych dôvodov. Zamestnanci a firmy sa môžu rozhodnúť pre neformálnosť, aby sa vyhli daniam a dôchodkom alebo platbám sociálneho zabezpečenia alebo predpisom trhu práce. Tieňová ekonomika však v niektorých prípadoch môže slúžiť ako zdroj zamestnanosti a príjmu pri absencii príležitostí vo formálnom sektore alebo ako bezpečnostná sieť pri cyklických poklesoch. Aj týmto spôsobom môže tieňová ekonomika prispieť k celkovému rastu.

V prípade Slovenska na základe údajov za posledných šesť rokov bol priemerný objem tieňovej ekonomiky na úrovni 13,4 % HDP. Na porovnanie, Rakúsko v tomto parametre dosahuje priemer 7,29 % a Nemecko 10,38 %. "Dosiahnuť nulový podiel tieňovej ekonomiky nie je realistické podobne, ako je nereálna nulová nezamestnanosť. Ak by však SR dokázala zredukovať tieňovú ekonomiku na úroveň Rakúska, získal by štátny rozpočet na daniach a odvodoch viac ako 1,78 miliardy eur. Najzásadnejšími faktormi, ktoré povzbudzujú tieňovú ekonomiku, je najmä daňové a regulačné zaťaženie.

Slovensko má komplikovaný a neprehľadný daňový systém. Pri správnom nastavení opatrení by Slovensko dokázalo skokovo zredukovať časť tieňovej ekonomiky. Druhou oblasťou, sľubujúcou prínos pre štátny rozpočet, je oblasť výberu DPH. Európska komisia vypočítala celkovú stratu na DPH v prípade štátov EÚ za rok 2017 na 137 miliárd EUR. SR v tomto parametri zásadne zaostáva. Podľa daňových expertov, naposledy nameraná medzera medzi očakávaným príjmom a reálnym výberom DPH dosahovala 22 %. Pozitívny je klesajúci trend, avšak pokles je príliš pomalý, aby sa SR reálne priblížila štátom s oveľa

efektívnejšou kontrolou výberu DPH. Medzi takéto štáty patria Rakúsko (8%), Nemecko (9 %), ale najmä Slovinsko (0%).

"Treba oceniť snahu FS SR, ktorá hovorí o 75 % úspešnosti daňových kontrol a pluse pri dodatočnom výbere daní a boji s podvodmi vo výške 3,7 miliardy eur za uplynulé roky. Rovnako treba oceniť, že FS SR už začala pracovať na automatickom identifikovaní podozrivých firiem a sústredení kontrolných kapacít na tieto firmy. Čo však chýba SR, je z toho plynúca úľava pre poctivé firmy, ktoré si svoje povinnosti pravidelne plnia."

Veľkosť tieňovej ekonomiky v SR v porovnaní s inými krajinami:

Krajina / Rok	2016	2017	2018	2019	Ø 2014-19
Rakúsko	7,8	7,1	6,7	6,1	7,29
Česká republika	14,9	14,1	13,6	13,1	14,35
Nemecko	10,8	10,4	9,7	8,5	10,38
Maďarsko	22,2	22,4	22,7	23,2	22,34
Poľsko	23,0	22,2	21,7	20,7	22,40
Slovensko	13,7	13,0	12,8	12,2	13,40

D5.2 Spôľahlivosť finančných záznamov a kníh

Spôľahlivosť účtovných záznamov/kníh vyhodnocuje, či sa vyšetrovatelia legalizácie môžu spoľahnúť na finančné záznamy/knihy, aby sledovali toky finančných výnosov z trestnej činnosti v prípadoch legalizácie výnosov z trestnej činnosti. Spôľahlivosť finančných záznamov/kníh je ovplyvňovaná úrovňou finančnej bezúhonnosti, účinnosťou vymáhania daní a dostupnosťou nezávislého auditu.

Vyšetrovatelia sa nemôžu vždy spoľahnúť na finančné záznamy od podnikov, aby mohli sledovať tok peňazí pri vyšetrovaní prípadov legalizácie. Informácie poskytované bankovým sektorom sú spoľahlivé, problém pri sledovaní toku finančných prostriedkov však nastáva pri výbere hotovosti. Zistiť ako bolo s finančnými prostriedkami nakladané podľa účtovných evidencií právnických osôb je problematické z dôvodu nedôsledného vedenia účtovníctva subjektmi páchajúcimi trestnú činnosť.

D5.2.1 Úroveň finančnej bezúhonnosti

OČTK majú prístup k informáciám od orgánov štátnej správy v oblasti daní, ciel a poplatkov formou dožiadania v rámci zákonných pravidiel (Trestný poriadok, zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore).

Vyšetrovatelia pri vyšetrovaní ekonomickej trestnej činnosti sa nemôžu spoliehať na spoluprácu jednotlivých podnikov pri získavaní finančných záznamov potrebných pre sledovanie toku peňazí. Niektoré obchodné spoločnosti spravidla neposkytujú súčinnosť pri vyšetrovaní a častokrát sú dané spoločnosti nekontaktné, a nie je možnosť získať účtovné záznamy.

Zraniteľné miesta:

Vyšetrovatelia sa nemôžu vždy spoľahnúť na finančné záznamy od fyzických a právnických osôb, ktoré majú v zmysle príslušných právnych predpisov výkaznícku povinnosť, aby mohli sledovať tok peňazí pri vyšetrovaní legalizácie. Informácie poskytované bankovým sektorom sú spoľahlivé, problém pri sledovaní toku finančných prostriedkov však nastáva pri výbere hotovosti. Zistiť, ako bolo s finančnými prostriedkami naložené z účtovných evidencií vedených právnickými osobami je problematické z dôvodu nedôsledného vedenia účtovníctva subjektmi páchajúcimi trestnú činnosť.

D5.2.2 Účinnosť vymáhania daní

Úlohy FS SR a jej jednotlivých orgánov určuje – zákon č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a to sú chrániť fiškálne a obchodno-politické záujmy SR a EÚ a plniť úlohy pri ochrane vnútorného trhu EÚ. FS SR spolupracuje s medzinárodnými organizáciami, daňovými správami a colnými správami iných štátov v rozsahu a za podmienok stanovených právne záväznými aktmi EÚ, medzinárodnou zmluvou alebo dohodou zúčastnených strán.

Hlavným poslaním FS SR je zabezpečovať jednotný výber daní a cla v plnej výške nároku SR a EÚ, zabezpečovať ochranu ekonomických záujmov, obchodnopolitických opatrení a bezpečnostných záujmov štátu a EÚ. FS SR plní úlohy, ktoré jej vyplývajú z príslušnej legislatívy, najmä pri zamedzovaní porušovania daňových a colných predpisov, v oblasti priamych daní a poplatkov podľa osobitných predpisov, pri vykonávaní dohľadu nad dodržiavaním všeobecne záväzných právnych predpisov, predpisov EÚ a medzinárodných zmlúv, ktorými zabezpečuje realizáciu daňovej politiky, colnej politiky, obchodnej politiky, bezpečnostnej politiky a poľnohospodárskej politiky pri obehu tovaru v styku s tretími krajinami. Vykonáva colný dohľad nad tovarom v rámci jednotného colného územia EÚ, v oblasti správy nepriamych daní, daňového dozoru nad tovarmi podliehajúcimi SD, vykonáva vzájomnú medzinárodnú pomoc a spoluprácu pri správe daní, cla a pri vymáhaní finančných pohľadávok. Plní úlohy v oblasti colných taríf, colných sadzieb, colnej hodnoty, nomenklatúrneho zatriedovania tovaru, pôvodu tovaru, štatistiky obchodu s tretími krajinami a štatistiky obchodu medzi členskými štátmi EÚ a plní ďalšie úlohy ustanovené osobitnými predpismi.

Prioritnou úlohou FS SR je zabezpečovanie plnenia príjmovej časti ŠR a rozpočtu EÚ. ŠR je základným nástrojom finančnej politiky štátu, ktorým sa zabezpečuje rozdeľovanie jeho prostriedkov. Kľúčovou úlohou FS SR je efektívnym výberom daňových a colných príjmov napĺňať zákonom stanovenú výšku príjmov ŠR, monitorovať plnenie príjmov a prijímať opatrenia na dosiahnutie ich plnenia. Dôležité je zamerať sa na prevenciu pri výbere daní a cla a na podporu dobrovoľného plnenia príjmov ŠR, odhadovať vznik daňových a colných nedoplatkov daňových a colných dlžníkov, podporovať implementáciu simulácie daňovej povinnosti na základe behaviorálnej analýzy ekonomického správania, detekcia deliktov a následne prijímať efektívne opatrenia pre úspešný výber daní a cla.

V rámci daňového rámca má FS SR oprávnenie v zmysle zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (Daňový poriadok):

- Vyhľadávacia činnosť neprihlásených alebo neregistrovaných daňových subjektov,
- Miestne zisťovanie – vyhľadávanie dôkazov, preverovanie a zisťovanie skutočností potrebných na účely správy daní,
- Zabezpečenie vecí – potrebnú na preukázanie skutočností pri správe daní s možnosťou prepadnutia vecí,
- Vyžiadať si údaje na účely správy daní v zmysle § 26,
- Daňová kontrola - ktorou sa zisťujú alebo preverujú skutočnosti rozhodujúce pre určenie dane alebo dodržiavanie ustanovení osobitných predpisov,
- Exekučné konanie.

Dane sú vnímané ako prostriedok, ktorým sa naplňa Štátna pokladnica, z ktorej sú potom hradené tie statky, ktoré majú byť prospešné pre celú spoločnosť. Rovnosť je zásadou, ktorá sa uplatňuje aj vo výbere daní, prípadne následnej daňovej exekúcii. Rovnosť spočíva nielen v tom, že má každý v rovnakom zákonom predpokladanom prípade rovnaké práva, ale i v tom, že má rovnaké povinnosti. Z tohto pohľadu je možné daňovú exekúciu vnímať nielen ako pomocný nástroj či prostriedok, ale dokonca ako povinnosť štátu zabezpečiť rovnosť, rovný prístup k všetkým povinným subjektom. V duchu vyššie uvedeného je zrejmé, že daňová exekúcia nie je a v právnom štáte by ani nemala byť vnímaná ako cieľ či účel procesu platenia daní, pretože ani samotný výber daní nie je cieľom, ale len prostriedkom k spokojnosti občanov. Štát nemá záujem na čo najvyššom počte daňových exekúcií.

Významným prvkom celého problému legalizácie je aj zabezpečenie vymožitelnosti. Tou nie je možné rozumieť len výkon exekučného konania, ale reálne dosiahnutie navrátenia/nahradenia spôsobenej ujmy. Na právne garancie riadneho postupu by rovnako mali byť využívané poznatky o prevodoch majetku, čo by umožnilo plné uplatňovanie odporovateľných, či neplatných právnych úkonov.

FR SR v súčasnosti zabezpečuje kvalitnú analytickú podporu pre celú oblasť správy daní. Ani túto však nemožno považovať za maximálne efektívny nástroj, pretože zdroje údajov sú výrazným spôsobom obmedzené práve kompetenčnými možnosťami FS SR.

Daňová kontrola

Čo sa týka výkonu daňových kontrol resp. kontrolnej činnosti ako takej, tú je možné rozčleniť na:

- preventívnu,
- represívnu.

Systém kritérií výberu daňových subjektov na kontrolu prebieha podľa rizikovosti, s tým, že je stanovený maximálny počet daňových subjektov na jednotlivý daňový úrad za rok. Sú do neho zainteresované všetky útvary aj samotné DÚ, ktoré predkladajú podnety útvaru Finančného riaditeľstva na to určeného vo forme návrhov, následne po analýze útvaru sú zaradené na výkon alebo v prípade potreby sa konzultuje s DÚ dôvody návrhov.

Cieľom je v záujme zvyšovania efektivity kontrolnej činnosti a realizácie opatrení na potlačanie a prevenciu kriminality v oblasti dane z pridanej hodnoty a ostatných daní, a na základe identifikácie rizikového správania daňových subjektov z výstupov analytických systémov a iných dostupných údajov s cieľom dosiahnutia reálnej ochrany záujmov štátu v oblasti daní a optimalizácie vyťažnosti kontrolórov daňových úradov určená povinnosť (presne špecifikovaná) pre jednotlivé útvary a orgány FS SR (vrátane útvaru vnútornej kontroly a inšpekcie atď.) predkladať v prípade identifikovania nevyhnutnej potreby výkonu úkonov správy daní daňovými úradmi návrhy na ich vykonanie oddeleniu analýzy a riadenia rizík. Vnútrošným nariadením je zabezpečená a nastavená systematická kontinuálna spolupráca (lehoty, spôsob ako predkladať požiadavky, ako odpovedať a pod.) so všetkými útvarmi a orgánmi FS SR. Zároveň sú stanovené plánom kontrolnej činnosti okrem počtu aj ukazovatele efektivity. Ukazovateľ efektivity kontroly sa stanovuje na základe dosiahnutých hodnôt efektivity v predchádzajúcom období s ohľadom na aktuálny prístup k plánovaniu kontrolnej činnosti tak, aby reálne odrážal možnosti DÚ. Vypočíta sa ako podiel počtu vykonaných kontrol s nálezom a celkového počtu vykonaných kontrol. Sú určené limity minimálnej výšky nálezu pre to, aby bola kontrola považovaná za efektívnu.

V rámci zefektívňovania kontrolnej činnosti (výkon kontrol a miestnych zisťovaní) je úsilím zabezpečiť, aby budúce plány kontrol v primeranej miere pokrývali všetky hlavné druhy daní a hlavné segmenty daňovníkov, teda aj veľmi majetné osoby. Zároveň zabezpečiť analýzu daňového subjektu zo všetkých pohľadov – čo predpokladá širšie spektrum informácií (k tomu je potrebné integrovať dáta z rôznych zdrojov) pre ucelený pohľad na daňový subjekt (pretože rizikové je správanie subjektu na detegovanej dani nie daň ako taká), aby výkon kontrolnej činnosti bol upriamený na preverenie všetkých druhov daní, tak, aby bol zabezpečený proklientsky prístup, a to preverením všetkých skutočností (na všetkých daniach) jedným vstupom ako aj pozdvihnúť znalosti kontrolórov aj z hľadiska využívania širšieho spektra metodík nepriamej kontroly (v prípade potreby sprevádzané novelou legislatívy) a detegovania legalizácie výnosov z trestnej činnosti.

Zo spracovaného prehľadu ako aj štatistík vzťahujúcich sa na efektivitu kontrolnej činnosti FS SR ako aj zo štatistiky evidovaných trestných oznámení podaných finančnou správou za roky 2013 - 2017 podľa jednotlivých druhov daňových trestných činov vo väzbe na počet vykonávaných daňových kontrol, v ktorých boli využité informácie z neobvyklých obchodných informáciách vyplýva pozitívny vplyv na odhaľovanie daňovej kriminality.

Tabuľka: Využívanie informácií z NOO FS SR za roky 2016–2019:

Rok	Počet prijatých informácií z FSJ	Z toho počet informácií z FSJ, ktoré mali vplyv na rizikový profil subjektu pri otvorení daňovej kontroly	Podiel informácií s FSJ, ktoré mali vplyv na rizikový profil subjektu pri otvorení daňovej kontroly
2016	1 255	701	56%
2017	1 097	561	51%
2018	927	448	48%
2019	681	218	32%

Tabuľka: Počet evidovaných trestných oznámení podaných finančnou správou za roky 2015-2019 podľa jednotlivých druhov daňových trestných činov:

Trestné oznámenia zaslané finančnou správou	2016		2017	
	Počet trestných oznámení podaných FS SR	Oznámená ujma v eur	Počet trestných oznámení podaných FS SR	Oznámená ujma v eur
Strátenie dane a poistného § 276 TZ	416	180 709 942,38	659	136 489 978,13
Neodvedenie dane a poistného § 277 TZ	80	2 081 186,18	107	980 907,41
Daňový podvod § 277a TZ	140	6 592 768,64	191	7 427 342,83
Nezaplatenie dane a poistného § 278 TZ	322	21 419 152,03	209	9 998 831,65
Marenie výkonu správy daní § 278a TZ	3	0,00	5	0,00
Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie § 259, 260 TZ	12	0,00	5	0,00
spolu	973	210 803 049,23	1176	154 897 060,02

Trestné oznámenia zaslané finančnou správou	2-12/2018		2019	
	Počet trestných oznámení podaných FS	Oznámená ujma v eur	Počet trestných oznámení podaných FS	Oznámená ujma v eur
Skrátenie dane a poistného § 276 TZ	315	61 438 131,56	267	45 098 440,97
Neodvedenie dane a poistného § 277 TZ	31	897 768,13	132	6 162 579,03
Daňový podvod § 277a TZ	70	3 883 128,65	67	7 194 851,92

Nezaplatenie dane a poistného § 278 TZ	178	4 582 002,95	628	16 348 743,81
Marenie výkonu správy daní § 278a TZ	25		8	
Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie § 259, 260 TZ	25		8	
Iné TČ napr. § 221, § 225	34	1 210 602,14	10	417 838,94
spolu	678	72 011 633,43	1 120	75 222 454,67

Vzdelávanie príslušníkov FS SR

Daňoví kontrolóri majú spravidla vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, avšak väčšinou zamerané na ekonomiku a minimum je medzi nimi právnikov. Kontrolóri nemajú predpísanú rotáciu.

Cieľom systému vzdelávania v podmienkach FS SR je získanie vzdelania príslušníkmi FS SR a zamestnancami FS SR, zvýšenie a prehĺbenie kvalifikácie na výkon odborných a špecializovaných činností.

Druhy vzdelávania:

- adaptačné – systémový, organizovaný, hodnotiteľný vzdelávací proces s cieľom uľahčiť novým príslušníkom FS SR a zamestnancom FS SR adaptáciu a zabezpečiť im nadobudnutie, rozvoj a využitie ich odborného a osobnostného potenciálu potrebného k výkonu štátnej služby ak výkonu práce.
- profesijné:
 - základné - absolvovanie základného kurzu a zloženie nižšej skúšky, tzn. preukázanie teoretických vedomostí a vyriešenie praktickej úlohy pred skúšobnou komisiou, čo je kvalifikačným predpokladom pre funkciu, do ktorej bol ustanovený a na jeho zaradenie do stálej štátnej služby,
 - odborné – absolvovanie odborného kurzu a zloženie vyššej skúšky, tzn. aplikácia teoretických vedomostí a praktických zručností pri riešení prípadovej štúdie pred skúšobnou komisiou, čo je tiež klasifikačným predpokladom.
- kompetenčné:
 - systematické prehľbovanie kvalifikácie príslušníkov FS SR a zamestnancov FS SR s cieľom priebežného udržiavania, obnovovania, zdokonaľovania a dopĺňania si vedomostí, zručností, schopností a návykov potrebných na výkon štátnej služby pre jednotlivé funkcie podľa charakteru vykonávaných služobných činností a na výkon práce dohodnutej v pracovnej zmluve; je tvorené odborným kompetenčným vzdelávaním, osobnostným rozvojom,

výcvikom príslušníkov FS SR, služobnou kynológiou, vzdelávaním v oblasti IT, jazykovým vzdelávaním a iné.

Formy vzdelávania a ich charakteristika:

- *prezenčne*, a to hromadnou, skupinovou, individuálnou formou:

Hromadné formy – určené väčšej skupine účastníkov:

- školenia – krátkodobá forma vzdelávacej aktivity, ktorej cieľom je získanie alebo aktualizácia už získaných vedomostí,
- konferencia – podujatie na vybranú tému, ktoré sa zameriava na vyjadrenie stanovísk k rozličným aspektom odbornej problematiky.

Skupinové formy:

- kurz – samostatná vzdelávacia forma zložená z jedného alebo viacerých výučbových modulov obsahov vybraných a štruktúrovaných podľa príslušného vzdelávacieho projektu,
- seminár – cieľom je upevnenie a rozšírenie už získaných vedomostí a zručností jedného alebo viacerých vybraných vyučovacích predmetov alebo učebných tém súvisiacich s výkonom štátnej služby alebo výkonom práce,
- workshop – cieľom je upevnenie a rozšírenie už získaných vedomostí a nadobudnutie nových praktických zručností pri riešení praktických príkladov, prípadových štúdií prostredníctvom interaktívnej spolupráce medzi lektorom a účastníkom vzdelávacej aktivity,
- tréning – prakticky orientovaná forma vzdelávania, ktorej cieľom je komplexný rozvoj už získaných vedomostí praktických zručností, schopností a návykov vedúcich ku komplexnému výkonu štátnej služby a výkonu práce.

Individuálne formy:

- mentoring – spôsob vzájomnej spolupráce medzi školiteľom/nadriadeným a novým príslušníkom FS SR alebo zamestnancom FS SR, ktorého cieľom je odovzdať novému príslušníkovi FS SR alebo zamestnancovi FS SR potrebné informácie, pracovné skúsenosti a zručnosti a konzultovať s ním návrhy riešení pre čo najlepšiu adaptáciu v prostredí FS SR.
- koučing – cieľom je podpora rozvoja schopností a zručností príslušníka FS SR alebo zamestnanca FS SR spravidla zo strany nadriadeného; na základe nadobudnutých skúseností pomáha príslušníkovi FS SR alebo zamestnancovi FS SR transformovať jeho vedomosti na zručnosti a rozvíjať jeho potenciál, čím mu umožňuje maximalizovať jeho výkon.

dištančne, a to e-learning a webinár.

samoštúdium: kontinuálny proces získavania a rozširovania vedomostí, zručností, schopností návykov a skúseností, ktorý príslušník FS SR alebo zamestnanec FS SR uskutočňuje samostatne a nezávisle od vzdelávacích aktivít zabezpečených akadémiou FS SR.

stáž: odborná prax, ktorú príslušník FS SR alebo zamestnanec FS SR absolvuje na určenom organizačnom útvere v rámci FS vo vymedzenom časovom úseku určenom nadriadeným vysielaného príslušníka FS alebo zamestnanca

FS SR po dohode s nadriadeným určeného organizačného útvaru FS SR, a ktorej účelom je aplikácia teoretických vedomostí v praxi, nadobudnutie a zdokonalenie praktických schopností a zručností.

kombináciou vyššie uvedených foriem.

Preverenie a hodnotenie vedomostí a skončenie vzdelávania: preverenie sa uskutočňuje písomnou alebo ústnou formou, testom, alebo prakticky, napr. riešením prípadových štúdií:

- hodnotenie môže byť:
 - čiastkové – prospel/neprospel,
 - celkové – pri kurze a pri zložení nižšej skúšky, vyššej skúšky, záverečnej skúšky, adaptačnom vzdelávaní: vyhovел/nehovел a pre iné vzdelávacie aktivity absolvoval/neabsolvoval.
- skončenie môže byť:
 - riadne – absolvovanie vzdelávacej aktivity v rozsahu určenom vo vzdelávacom projekte,
 - predčasné – ak príslušník FS SR skončí štúdium len z preukázateľných zdravotných alebo rodinných dôvodov na základe písomnej žiadosti o predčasné skončenie štúdia,
 - vylúčenie zo štúdia – nedodržaním povinností súvisiacich so štúdiom príslušníkov FS SR.

Štatistiky prípadov porušenia bezúhonnosti daňových úradov (najmä zamestnancov vykonávajúcich daňové kontroly). Hlavnou úlohou v oblasti vnútornej kontroly vo FS SR bolo poukazovať na nedodržiavanie a porušovanie všeobecne záväzných právnych predpisov a interných aktov zo strany príslušníkov FS SR a to tak ozbrojených ako neozbrojených, a tým prispieť k zvyšovaniu zákonnosti v colných a daňových konaniach vrátane preventívneho pôsobenia.

Vnútoraná kontrolná činnosť:

Počet začatých kontrol za rok		Plánované/kombinované kontroly ukončené		Neplánované kontroly ukončené		Spolu neukončených kontrol
		protokolom/správou	záznamom	protokolom/správou	záznamom	
2016	62	41	14	1	2	4
2017	60	48	10	1	0	1
2018	68	29	18	16	2	3
2019	64	41	8	12	0	3
SPOLU	254	159	50	30	4	11

SŤAŽNOSTI	Rok				SPOLU
	2016	2017	2018	2019	
Celkový počet sťažností	412	417	282	287	1398
Nevybavené sťažnosti k 31.12.	52	31	29	36	148
Vybavené sťažnosti k 31.12.	360	386	253	251	1250
- vybavené odstúpením	52	79	51	52	234
- vybavené odložením	167	118	80	72	437
- vybavené prešetrením	141	189	122	127	579
- z prešetrených opodstatnené	24	47			71

Inšpekcia:

	Rok				SPOLU
	2016	2017	2018	2019	
Preverené podnety od PO, FO a iných orgánov VS	58	70	63	23	214
Preverené podnety pochádzajúce z vlastnej vyhľadávacej činnosti	52	61	44	21	178
Porušenia disciplíny	33	23	20	9	85
Preverenia v interných a externých aplikáciách	4943	6211	3781	3130	18065
Počet obvinených osôb z FS SR	2	12	3	1	18
Postúpené oznámenia o podozrení zo spáchania trestného činu OČTK		26	6	16	48
Skúšky na zistenie požitia alkoholických nápojov		176	87	199	462
z toho pozitívne		2	5	4	11

Indexy vnímania a prieskumy o úrovni korupcie/bezúhonnosti daňových úradov

Bol vykonaný kvantitatívny prieskum vnímania spokojnosti s FS SR z apríla 2015, a to v oblasti využívania služieb FS SR (čo sa týka frekvencie 36% opýtaných často využíva služby a 41% opýtaných občas) spokojnosť s nimi (60%) ako aj hodnotenie plánovaných krokov a zmien vo FS SR (71% opýtaných si nevšimla zmeny a 18 % opýtaných zaregistrovali pozitívne zmeny).

Systém sankcií

V slovenských podmienkach stále prevažujú následné zásahy štátu v podobe negatívnej hmotnej situácie daňových subjektov, počnúc ukladaním rôznych sankcií a končiac trestnoprávnymi dôsledkami z uplatnenia daňovej povinnosti.

V boji proti zneužívaniu daňového systému majú určitý význam aj rôzne motivačné schémy, aby daňové subjekty vôbec nekonali alebo prispeli k odstráneniu negatívnych dôsledkov správania. Za oblasť výkonu správy daní sa realizuje stratégia týkajúca sa podpory

dobrovoľného plnenia daňových povinností v podobe softwarningových správ – upozornení pre daňové subjekty zo strany FS SR k plneniu daňových povinností ako napr.:

- Upozornenie na existenciu nedoplatku na osobnom účte daňovníka zasielame mesačne po ukončení účtovných závierok,
- Pripomenutie lehoty subjektom s predĺženou lehotou na podanie DP FO,
- Upozornenie k neuhradeným predpísaným preddavkom na DPFO zasielame štvrtťorčne,
- Oznámenie o osobitných daňových režimoch 1x ročne,
- Upozornenie na nepodanie DP PO 1x ročne,
- Upozornenie na správny spôsob ukladania účtovných dokumentov, predovšetkým výročných správ do registra účtovných závierok, pre eliminovanie počtu nesprávne podaných účtovných dokumentov a výročných správ, ktoré nie je možné postúpiť do RÚZ 1x/ročne,
- Upozornenie na výšku obratu pre účely DPH a zmenu zdaňovacieho obdobia,
- Upozornenie účtovným jednotkám, ktoré neuložili svoje účtovné závierky do registra účtovných závierok / ďalej len „RÚZ“ / upozornenie na splnenie si tejto povinnosti,
- Upozornenie na nesúlad údajov vykázaných v kontrolných výkazoch a DP DPH,
- Daňové subjekty pozitívne privítali zasielanie priateľských upozornení zo strany FS SR,
- Upozornenie podnikateľom na povinnosť používať pokladnice e-kasa klient na evidenciu tržieb prijatých v hotovosti. SoWa bola zasielaná pri implementácii systému e-kasa, t.z. od marca 2019 do júla 2019. Z povahy použitého opatrenia/nástroja – SoWa a jeho zamerania nie je dostupné vyhodnotenie tohto opatrenia. Cieľom bolo podať informáciu podnikateľom o povinnosti obstaráť si pokladnicu e-kasa klient do termínu stanoveného zákonom (1.júla 2019) a používať ju pri evidencii tržieb (pozn. „odklad“ z povinnosti používať pokladnicu e-kasa klient bol schválený tesne pred ostrým štartom systému e-kasa v júni 2019, preto obsah SoWa bol zameraný na splnenie si povinnosti požiadať o pridelenie kódu pokladnice e-kasa klient a na jej používanie od 1.júla 2019).

Sankčné opatrenia majú podobu sankcií, ktoré sú ukladané ako daňovo právne sankcie za protiprávne konanie daňových subjektov. Pri výkone správy daní pre oblasť ukladania sankcií sa riadi 563/2009 Z. z. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (Daňový poriadok) a vymedzuje za ktoré porušenia je možné sankciu uložiť:

- § 154 správne delikty (protiprávne konanie, ktorého a dopustí ten kto v stanovenej lehote podľa Daňového poriadku alebo osobitného zákona nesplní daňovú povinnosť peňažnej alebo nepeňažnej povahy v správnej výške alebo lehote),
- § 155 pokuty (sankcia uložená správcom dane za zistenú skutočnosť, ktorou je správny delikt nepeňažnej povahy napr. nepodanie daňového priznania podľa daňového poriadku alebo osobitného zákona napr. zákona č. 222/2004 Z. z. v z n. p., nesplnenie registračnej povinnosti, nesplnenie povinnosti pri výkone daňovej kontroly a pod.),
- §155a úhrnné pokuty (jedna pokuta pri dopustení sa viacerých správnych deliktov),
- § 156 úrok z omeškania (sankcia, ktorú vyrubí správca dane za nezaplatenie sumy dane alebo v lehote).

V SR je od 1. januára 2013 účinný zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení hotovostných platieb, na základe ktorého je zakázaná platba v hotovosti, ktorej hodnota prevyšuje 15.000,-EUR medzi fyzickými osobami nepodnikateľmi a zakázaná je platba v hotovosti, ktorej hodnota prevyšuje 5. 000,- EUR medzi podnikateľskými subjektami. Priestupku podľa zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení hotovostných platieb sa dopustí osoba, ktorá:

- a) ako odovzdávajúci poruší zákaz odovzdať platbu v hotovosti v hodnotách 15.000,-EUR/5.000,-EUR alebo
- b) ako príjemca poruší zákaz prijať platbu v hotovosti v hodnotách 15.000,-EUR/5.000,-EUR.

Ak platbu v hotovosti v hodnote nad 5.000,- EUR vykoná právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľ, dopustí sa správneho deliktu podľa § 10 zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení hotovostných platieb. Vyhodnotenie priestupkov a správnych deliktov podľa zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení hotovostných platieb za obdobie r. 2016 až 2020 je uvedené v nasledovných tabuľkách:

Počet prípadov:

Colný úrad	2 016	2 017	2 018	2 019	2 020	Celkový súčet
Colný úrad Banská Bystrica	2		1			3
Colný úrad Bratislava			2			2
Colný úrad Košice	2		1			3
Colný úrad Michalovce	14	7	7	6		34
Colný úrad Nitra			14	20	29	63
Colný úrad Prešov	1	1		1		3
Colný úrad Trenčín	2	5	1	3	7	18
Colný úrad Trnava				2		2
Colný úrad Žilina				65	24	89
Celkový súčet	21	13	26	97	60	217

Výška pokuty:

Colný úrad	2 016	2 017	2 018	2 019	2 020	Celkový súčet
Colný úrad Banská Bystrica	100 €		100 €			200 €
Colný úrad Bratislava			30 €			30 €
Colný úrad Košice	1 200 €		150 €			1 350 €
Colný úrad Michalovce	1 600 €	400 €	140 €	270 €		2 410 €
Colný úrad Nitra			330 €	128 €	180 €	638 €
Colný úrad Prešov	0 €	300 €		50 €		350 €

Colný úrad Trenčín	600 €	530 €	250 €	100 €	120 €	1 600 €
Colný úrad Trnava				310 €		310 €
Colný úrad Žilina				4 240 €	1 655 €	5 895 €
Celkový súčet	3 500 €	1 230 €	1 000 €	5 098 €	1 955 €	12 783 €

porušenie zákona č. 394/2012 Z. z. – počet prípadov	2 015	2 016	2 017	2 018	2 019	2 020	Celkový súčet
Priestupok	9	10	8	2	73	30	132
Správny delikt	7	9	5	10	6	4	41
Celkový súčet	16	19	13	12	79	34	173

porušenie zákona č. 394/2012 Z. z. – výška pokuty	2 015	2 016	2 017	2 018	2 019	2 020	Celkový súčet
Priestupok	2 368 €	1 330 €	650 €	60 €	4 472 €	2 395 €	11 275 €
Správny delikt	12 440 €	2 170 €	580 €	1 040 €	720 €	610 €	17 560 €
Celkový súčet	14 808 €	3 500 €	1 230 €	1 100 €	5 192 €	3 005 €	28 835 €

Zraniteľné miesto:

Ukladané pokuty podľa vyššie uvedených zistení nemajú dostatočný odradzujúci účinok vzhľadom na oprávnenie colných alebo daňových úradov uložiť pokutu za priestupok do výšky 10.000,- EUR alebo za správny delikt do výšky 150.000,- EUR podľa zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení hotovostných platieb.

D5.2.3 Dostupnosť nezávislého auditu

Účelom auditu účtovnej závierky je umožniť audítorovi vyjadriť názor, či je účtovná závierka zostavená vo všetkých významných súvislostiach v súlade so stanoveným rámcom finančného výkazníctva. Audítor má tiež postupovať v súlade s Etickým kódexom audítora. Audítor uskutočňuje audit v súlade s Medzinárodnými audítorskými štandardmi –ISA.

Všeobecne možno audítorstvo charakterizovať ako samostatnú účelovú profesiu, orientovanú na mnohostranné skúmanie a ucelené, kvalifikované hodnotenie podniku ako dynamického objektu, s jednoznačným záverom z hľadiska účelu, pre ktorý sa objednáva. Tento účel formuluje objednávateľ a audítor sa zaväzuje poskytnúť mu kvalifikované (profesionálne) závery pre rozhodovanie. Na základe uvedenej definície môžeme konštatovať, že základným cieľom auditu je zvýšenie vierohodnosti účtovných informácií tých spoločností, ktoré povinne zverejňujú účtovné závierky a výročné správy a ktoré majú povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom. Druhotným (odvodeným) cieľom auditu je jeho morálne a preventívne pôsobenie proti vzniku chýb a podvodov.

Koncept nezávislosti audítora

Pre naplnenie cieľov auditu je nevyhnutné, aby používatelia finančných informácií vnímali audítora ako nezávislú osobu. Pojem nezávislosť je teda treba chápať:

- ako nezávislosť vo vzťahu ku skúmaným audítorským, účtovným a iným informáciám,
- ako nezávislosť vo vzťahu k tým, ktorí tieto informácie pripravujú,
- ako nezávislosť k tým, ktorí tieto informácie používajú pre rozhodovanie.

Koncepcia nezávislosti sa v právnej úprave SR koncentruje v znení § 21 zákona č. 423/2015 Z. z. o štatutárnom audite, ktorý stanovuje, že „Štatutárny audítor a audítorská spoločnosť sú pri výkone štatutárneho auditu nestranní a nezávislí od auditovaného subjektu alebo od objednávateľa. Štatutárny audítor a audítorská spoločnosť nesmú vykonávať štatutárny audit v auditovanom subjekte, ak sa zúčastňujú jeho rozhodovacích procesov a ak nie sú od neho nezávislí.

Audítor by sa pri svojom konaní vo verejnom záujme mal riadiť etickými požiadavkami definovanými v etickom kódexe audítora a dodržiavať ho. Etický kódex audítora stanovuje hlavné etické zásady, ktorými sa audítori v oblasti etiky riadia. Vymedzuje tiež základné etické princípy, ich možné ohrozenia a opatrenia, ktoré by mal audítor prijať, aby im zamedzil. Etický kódex audítora určuje minimálne zásady a princípy, ktoré musia dodržiavať členské organizácie IFACu (Medzinárodná federácia účtovníkov), ak legislatíva príslušného štátu neupravuje niektorú oblasť inak.

Zákon č. 423/2015 Z. z. o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 423/2015 Z. z.“) ustanovil od 17. júna 2016 Úradu pre dohľad nad výkonom auditu kompetenciu vykonávať preverky zabezpečenia kvality štatutárneho auditu podľa § 35 zákona č. 423/2015 Z. z.

Slovenská komora audítorov vydala Etický kódex audítora, ktorý pozostáva z dvoch častí. Prvou je dokument, ktorý bližšie vysvetľuje uplatňovanie Etického kódexu audítora v podmienkach legislatívy SR. Druhou časťou je oficiálny preklad Príručky Medzinárodného etického kódexu audítora s Medzinárodnými štandardmi nezávislosti vydané Radou pre medzinárodné etické štandardy účtovníkov IESBA pri Medzinárodnej federácii účtovníkov IFAC, ktorý bol vydaný v roku 2018.

D 5.3 Kvalita rámca vykonávania starostlivosti vo vzťahu ku klientovi

D 5.3.1 Dostupnosť spoľahlivej identifikačnej infraštruktúry

Povinné osoby pri vykonávaní starostlivosti vo vzťahu ku klientovi využívajú on-line prístup do databázy odcudzených občianskych preukazov a cestovných pasov, na základe ktorého si on-line overujú pravosť predkladaného dokladu.

Neregulárne doklady SVK zachytené na vonkajších hraniciach v rámci EÚ a na vnútorných vzdušných hraniciach:

Rok 2016 – 365 SVK dokumentov u 258 osôb

Pas – 41 , IDK – 38, Povolenie na pobyt – 2, Víza – 4, Iné – 17, Priechodové pečiatky – 263.

Spôsob falšovania: 316 falošných, 16 impostor (pravý doklad zneužitý inou osobou), 16 neuvedený spôsob, 7 výmena celej dátovej strany, 4 zmeny na dátovej strane, 2 pozmenené, 2 výmeny fotografie.

Rok 2017 – 306 SVK dokumentov u 227 osôb

Pas – 41, IDK – 64, Povolenie na pobyt – 2, Víza – 2, Iné – 11, Priechodové pečiatky – 186.

Spôsob falšovania: 254 falošných, 18 neuvedený spôsob, 11 impostor, 8 pozmenených, 5 výmena celej dátovej strany, 4 výmena fotografie, 3 zmeny na dátovej strane, 2 pravý doklad získaný podvodom, 1 vykonanie neoprávnených zásahov.

V prípadoch pravých dokladov získaných podvodom išlo o SVK víza:

SVK vízum zistené u 1 UKR v Budomierz (Poľsko) a u 1 GEO v NYO (Stockholm Skavsta letisko vo Švédsku)

Rok 2018 – 409 SVK dokumentov u 350 osôb

Pas – 65, IDK – 186, Povolenie na pobyt – 0, Víza – 2, Iné – 10, Priechodové pečiatky – 146.

Spôsob falšovania: 322 falošných, 44 neuvedený spôsob, 22 impostor, 2 pozmenené, 4 výmena celej dátovej strany, 4 výmena fotografie, 8 zmeny na dátovej strane, 2 pravý doklad získaný podvodom, 1 zmena údajov na dátovej strane, 1 vykonanie neoprávnených zásahov.

V prípadoch pravých dokladov získaných podvodom išlo o SVK pas a SVK IDK:

SVK pas zistený u 1 IRN v PMI (Palma de Mallorca letisko v Španielsku) a SVK IDK zistená u 1 PAK v SNN (Shannon letisko v Írsku)

Rok 2019 – 450 SVK dokumentov u 366 osôb

Pas – 112, IDK – 221, Povolenie na pobyt – 3, Víza – 8, Iné – 33, Priechodové pečiatky – 73.

Spôsob falšovania: 340 falošných, 61 neuvedený spôsob, 23 impostor, 9 pozmenené, 6 výmena celej dátovej strany, 3 výmena fotografie, 4 zmeny na dátovej strane, 2 kradnuté čistopisy, 1 výmena inej ako dátovej strany, 1 vykonanie neoprávnených zásahov.

V prípadoch kradnutých čistopisov išlo o SVK IDK:

SVK IDK zistená u 1 RKS v Evzoni (Grécko) a SVK IDK zistená u 1 BIH v Obrežje (Slovinsko).

D5.3.2 dostupnosť nezávislých informačných zdrojov

Povinné osoby využívajú značný rozsah nezávislých informačných zdrojov:

- Obchodný register SR a Živnostenský register SR, Register mimovládnych neziskových organizácií, Register účtovných závierok - informačný systém verejnej správy,
- Informácie o konečných užívateľoch výhod – Register právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci, Register partnerov verejného sektora,
- Centrálny register pohľadávok štátu - v registri sa zverejňujú osoby, voči ktorým má SR pohľadávky, ktoré vznikli po 1. januári 2014, a na ktoré sa vzťahuje zákon č. 374/2014 Z. z. o pohľadávkach štátu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Informácie z úverového registra, ktorý je prístupný pre banky,
- Informácie od Sociálnej poisťovne,
- Informácie z katastra nehnuteľností,
- Informácie k vlastnému klientovi z histórie (výpisy z účtov, minulé žiadosti o produkty banky, poskytované existujúce produkty, „čierne“ a šedé“ zoznamy, dotazníky k poskytovaným produktom banky, KYC dotazníky pred založením obchodného vzťahu a v priebehu obchodného vzťahu a pod.),
- Informácie o hospodárskych výsledkoch podnikateľských subjektov, napr. www.finstat.sk.

5.3.3 Dostupnosť a prístup k informáciám o konečnom vlastníctve

Systém informácií o konečných užívateľoch výhod v SR je postavený na mechanizmoch a princípoch obsiahnutých vo viacerých zákonoch:

- AML zákon,
- zákon č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora, účinnosť od 1. februára 2017,
- zákon č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 346/2018 Z. z. o registri mimovládnych neziskových organizácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Právnické osoby zapísané v obchodnom registri, ktoré nie sú subjektom verejnej správy ani emitentom cenných papierov prijatých na obchodovanie na regulovanom trhu, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a nadácie, sú od 1. novembra 2018 povinné zapisovať do neverejných častí príslušných zdrojových registrov (obchodný register, register neinvestičných fondov, register neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, register nadácií) údaje o svojich konečných užívateľoch výhod. Do zdrojových registrov sa zapisujú údaje o konečných užívateľoch výhod v rozsahu meno, priezvisko, rodné číslo alebo dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo

pridelené, adresa trvalého pobytu alebo iného pobytu, štátna príslušnosť a druh a číslo dokladu totožnosti alebo okruh osôb, ktoré sa považujú za konečných užívateľoch výhod, a údaje, ktoré zakladajú postavenie konečných užívateľoch výhod. Takto zapísané údaje o konečných užívateľoch výhod neboli verejnosti voľne prístupné.

Z príslušných zdrojových registrov sú údaje o konečných užívateľoch výhod poskytované do centrálného registra, ktorým je register právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci vedeného Štatistickým úradom SR. Štatistický úrad SR poskytuje diaľkovým, nepretržitým a priamym prístupom údaje o konečných užívateľoch výhod štátnym inštitúciám podľa § 7a ods. 2 zákona č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (FSJ, MF SR, NBS, Národný bezpečnostný úrad, súdy, Daňový úrad, Colný úrad, atď.) a povinným osobám na plnenie ich úloh pri vykonávaní starostlivosti vo vzťahu ku klientovi.

Právnické osoby zapísané do obchodného registra, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a nadácie, ktoré vznikli do 31. októbra 2018, mali povinnosť podať návrh na zápis údajov o konečných užívateľoch výhod do svojho príslušného registra (obchodný register, register neinvestičných fondov, register neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, register nadácií) najneskôr do 31. decembra 2019.

Právnické osoby zapísané v obchodnom registri, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a nadácie, ktoré vznikli po 31. októbri 2018, sú povinné poskytovať údaje o konečných užívateľoch výhod pri svojom vzniku. Verejne prístupné údaje o konečných užívateľoch výhod zapísané v centrálnom registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci sú od 1. novembra 2020 meno, priezvisko, dátum narodenia, štátna príslušnosť, adresa pobytu a údaje, ktoré zakladajú postavenie konečných užívateľoch výhod.

Od 1. januára 2021 vznikol na základe zákona č. 346/2018 Z. z. o registri mimovládnych neziskových organizácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov, register mimovládnych neziskových organizácií, ktorý nahradil register nadácií, register neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby a register neinvestičných fondov. Správcom a prevádzkovateľom registra mimovládnych neziskových organizácií je MV SR.

Informácie o konečných užívateľoch výhod sú obsiahnuté aj v registri partnerov verejného sektora, ktorý vznikol na základe zákona č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Účelom tohto zákona bolo zvýšiť transparentnosť subjektov pri vykonávaní obchodov so štátom, v zákone je vytvorený mechanizmus overovania informácií o konečných užívateľoch výhod. Správcom registra partnerov verejného sektora je MS SR. Bez registrácie v registri partnerov verejného sektora nie je možné žiadať prostriedky z verejného rozpočtu alebo sa zúčastňovať verejných obstarávaní.

Zraniteľné miesta:

Bola zistená nízka efektívnosť implementácie údajov o konečných užívateľoch výhod do zdrojových registrov, z čoho vyplýva nedostatočné naplnenie centrálného registra údajmi o konečných užívateľoch výhod (Register právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci), nie sú prijaté účinné mechanizmy na overovanie správnosti a aktuálnosti údajov o skutočnom vlastníctve právnických osôb pri ich poskytovaní do príslušných registrov a mechanizmy uplatňovania primeraných a odrádzajúcich sankcií pri zistení porušení v súvislosti s poskytovaním údajov o konečných užívateľoch výhod, je potrebné vykonať právnu analýzu možností pôsobenia zahraničných právnych zoskupení (trustov) bez právnej subjektivity v prípade ich pôsobenia v SR (trusty bez právnej subjektivity nemôžu vytvoriť slovenskú právnickú osobu do ktorej kapitálovo vstúpia resp. nemôžu vstúpiť do už vytvorenej slovenskej právnickej osoby) a právnu analýzu pôsobenia občanov SR v pozícii správcu zahraničného trustu. Zaplnenie obchodného registra (a následne aj zaplnenie centrálného Registra právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci) údajmi o konečných užívateľoch výhod, ovplyvňuje aj ustanovenie § 2 ods. 3 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého osoby, ktoré sú zapísané v registri partnerov verejného sektora, nie sú povinné poskytovať údaje o konečných užívateľoch výhod do obchodného registra.

Žiadny právny predpis v SR neukladá správcovi právneho zoskupenia (trustu) povinnosť poskytovať centrálnemu registru informácie o konečných užívateľoch v právnych zoskupeniach (trustoch), ak správca právneho zoskupenia (trustu) je občan SR s bydliskom v SR (povinnosť vyplývajúca SR z čl. 31 smernice EPaR (EÚ) 2018/843). Keďže slovenský právny systém umožňuje pôsobenie tichých spoločníkov v slovenských právnických osobách, z uvedeného dôvodu je potrebné venovať zvýšenú pozornosť identifikácii tichých spoločníkov, ktorých možno považovať za konečných užívateľoch výhod.

E. Kvalita trestného stíhania finančnej trestnej činnosti

Základným predpokladom efektívneho trestného stíhania je schopnosť a bezúhonnosť orgánov činných v trestnom konaní zahájiť a viesť trestné stíhanie trestných činov legalizácie výnosov z trestnej činnosti. Tejto skutočnosti však musí predchádzať efektívne odhaľovanie legalizácie výnosov z trestnej činnosti, identifikácia výnosov a ich pohybu a činnosti príslušných orgánov v oblasti operatívno-pátracej činnosti a kriminálneho spravodajstva.

E1. Kapacita a zdroje pre trestné stíhanie v oblasti finančnej trestnej činnosti

V období rokov 2016 až 2019 došlo k výraznému nasmerovaniu kapacít prokuratúry SR smerom k postihu ML a následného ZM. Toto bolo spôsobené v dôsledku vydaných opatrení generálneho prokurátora SR, ktoré povinne ukladali prokurátorom realizáciu finančných vyšetrovaní vo vymedzených trestných veciach a zabezpečovali systematický zber informácií, ktorý sa týkal ML. Tieto opatrenia boli pravidelne aktualizované aj v súlade s procesom NHR a hodnotiacich procesov Moneyval. Od roku 2016 sa na úrovni prokuratúry SR aktívne rozbehol proces vyvodzovania trestnoprávnej zodpovednosti PO, a to najmä za ekonomickú trestnú činnosť. Na úrovni prokuratúry nedošlo z objektívnych dôvodov vytvoreniu špecializácií na postih ML, nakoľko vyvodzovanie trestnej zodpovednosti má

úzký súvis predovšetkým s postihom predikatívneho trestného činu. Rovnako sa zintenzívnila vzdelávacia činnosť prokurátorov k problematike ML a ZM – organizujú sa každoročne pravidelné porady k FV.

Prokurátori realizujúci vyšetrovanie trestného činu legalizácie výnosov z trestnej činnosti a predikatívnych trestných činov sú zaradení na všetkých stupňoch prokuratúr, vrátane ÚŠP GP SR, pričom sú usmerňovaní aj opatreniami generálneho prokurátora SR. Pri ich postupe zároveň využívajú metodickú pomôcku k finančnému vyšetrovaniu ako aj výsledky spracovaného vyhodnotenia postihu trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti v podmienkach SR.

Okrem vzdelávacích aktivít zameraných na ML a ZM, je potreba poukázať, že od roku 2016 sa zabezpečovali vzdelávacie aktivity aj v súvislosti s vyvodzovaním trestnoprávnej zodpovednosti PO a problematikou zaisťovania virtuálnych mien, kam môžu byť umiestňované finančné prostriedky pochádzajúce z trestnej činnosti. Zároveň na úrovni prokuratúry bol v tomto smere spracovaný leták pre orgány činné v trestnom konaní.

Krajské prokuratúry upozorňujú na potrebu realizovania pro-aktívneho a paralelného finančného vyšetrovania, ktoré je jedinou možnosťou stotožnenia a následného zaistenia nelegálneho príjmu pochádzajúceho z danej trestnej činnosti, osobitne v súvislosti s najmä drogovými tr. činmi, tr. činmi obchodovania s ľuďmi, daňovými trestnými činmi a podvodnými konaniami pri fingovaní existencie záväzkových vzťahov obchodných spoločností. Za najpodstatnejšie v rámci efektívneho zaisťovania výnosov legalizácie z trestnej činnosti je potrebné považovať včasnú vzájomnú informovanosť bánk a včasnú vzájomnú informovanosť FSJ PPZ, ktoré ďalej signalizujú potrebu postupu podľa § 95 Trestného poriadku vyšetrovateľovi a následne aj prokurátorovi. V praxi to znamená, že prokurátor bez uvedených inštitúcií sám o sebe nemá reálne možnosti samostatne zefektívniť zaisťovanie výnosov z tohto druhu trestnej činnosti.

V trestných konaniach po podaní obžaloby bolo na jednotlivých súdoch identifikované, že niektoré súdy podmieňujú naplnenie znakov objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti predchádzajúcim odsúdením páchatel'a za predikatívny trestný čin. Takýto názor okresných súdov bol v jednej trestnej veci potvrdený už aj uznesením Krajského súdu. S návrhom dovolania prokurátora v tejto trestnej veci sa GP SR nestotožnila, pričom toto považovala za zjavne neúspešné a neúčelné.

Ako funkčné opatrenia na odstránenie nedostatkov sa navrhujú napr. aj spoločné školenia založené na modelových prípadoch, rozšírenie § 58/3 TZ o ďalšie trestné činy a zaisťovanie súbežne so vznesením obvinenia, resp. so zadržaním páchatel'a, ale napr. aj zriadenie osobitných analytických zložiek.

Zraniteľné miesta:

Hlavným nedostatkom pre efektívnejšie zaisťovanie majetku sa javí v období r. 2016 – 2019 neprijatie zákona o výkone rozhodnutia o zaistení a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov je

účinný od 1. januára 2021. Prijatím tohto zákona sa vytvoria reálne predpoklady pre zaisťovanie majetku a výnosov pochádzajúcej z trestnej činnosti najmä v prípadoch, ak boli zneužitú sofistikovú schému ekonomického pôsobenia právnických osôb.

Okrem toho je nevyhnutné zabezpečiť, aby na každej prokuratúre bolo dôsledne vykonávané finančné vyšetrovanie podľa interných usmernení prokuratúry a zároveň je potrebné trvať aj na realizácii trestných stíhaní právnických osôb. Iba týmto postupom sa vytvoria predpoklady, aby aplikácia citovaného zákona o výkone rozhodnutia o zaistení a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov do praxe prebehla efektívne a s naplnením zamýšľaného zámeru.

E2. Bezúhonnosť a nezávislosť orgánov činných v trestnom konaní v oblasti finančnej trestnej činnosti

Trestná činnosť vyšetrovateľov finančnej trestnej činnosti je na úrovni, kedy nevykazuje signifikantné medzoročné zmeny. Nebol zistený negatívny vplyv na vyšetrovateľov v súvislosti s vyšetrovaním ML a ZM. Problematická je iba oblasť správy zaisteného majetku a nedostatočné zaisťovanie majetku, čo však nie je spôsobené vplyvom iných osôb na vyšetrovateľa, ale nedostatočným využívaním finančného vyšetrovania a legislatívnymi obmedzeniami v oblasti ZM.

Vyšetrovanie sa vedie bez zasahovania, politického alebo spoločenského tlaku, korupcie, zastrasovania alebo zneužívania postavenia, taktiež aj zaisťovanie majetku sa vykonáva bez nežiaducich vonkajších zásahov. Vyšetrovateľ je zo zákona procesne samostatný. Dozor nad zákonnosťou v prípravnom konaní a v konaní pred začatím trestného stíhania podľa Trestného poriadku vykonáva iba prokurátor.

Štatistiky o trestnej činnosti vyšetrovateľov pri realizovaní prípadov ML/ZM vo všeobecnosti nepoukazujú na vysokú mieru trestnej činnosti v súvislosti s korupčným správaním na úseku ML a ZM.

Majetok sa na úrovni OR PZ a KR PZ zaisťuje málo, majetok ktorý treba spravovať sa takmer nezaisťuje, vzhľadom na neexistenciu úradu, ktorý by zabezpečoval správu zaisteného majetku. Príkazy na zaistenie majetku vydáva prokurátor alebo sudca pre prípravné konanie, spravovanie majetku, predovšetkým nehnuteľného, je komplikované vzhľadom na čas a odborné znalosti. Na území SR v hodnotiacom období nebol jednoznačne určený orgán, v ktorého kompetencii by bola komplexná správa zaisteného majetku. Správu majetku, ktorú nevie zabezpečiť Policajný zbor, vykonávajú právnické osoby alebo štátne orgány. Zákon č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na základe ktorého sa zriaďuje úrad na správu zaisteného majetku, nadobudol účinnosť od 1. januára 2021, pričom samotný úrad na správu zaisteného majetku by mal byť zriadený k 1. augustu 2021.

Trestná činnosť prokurátorov v oblasti finančnej trestnej činnosti je na úrovni, kedy nevykazuje signifikantné medzoročné zmeny. V hodnotiacom období nebol zistený negatívny vplyv na prokurátorov v súvislosti s vyšetrovaním ML a ZM.

Prokurátorský dozor sa realizuje bez zasahovania, politického alebo spoločenského tlaku, korupcie, zastrasovania alebo zneužívania postavenia, taktiež aj zaistovanie majetku sa vykonáva bez nežiaducich vonkajších zásahov. Prokurátor zo zákona koná samostatne, zo strany nadriadeného prokurátora nie je možné voči jeho postupu uložiť tzv. negatívny pokyn. Štatistiky o trestnej činnosti prokurátorov pri realizovaní prípadov legalizácie /zaistovania majetku vo všeobecnosti nepoukazujú na vysokú mieru trestnej činnosti v súvislosti s korupčným správaním na úseku legalizácie a zaistovania majetku.

Zraniteľné miesta:

Vážnym nedostatkom pre realizáciu zaistovania majetku v trestnom konaní bola neexistencia alebo nedostatočná právna úprava identifikácie majetku, ktorý má byť zaistovaný, procesných postupov pri jeho reálnom zaistení a najmä pri správe zaisteného majetku v trestnom konaní. Nedostatočne je upravené nielen zaistenie nehnuteľností, ale aj obchodných podielov a iných majetkových účastí v právnických osobách. Rovnako vzhľadom ku charakteru zaistovaného majetku najmä nehnuteľností alebo aj majetkových účastí v právnických osobách, ako aj otázok jeho speňažovania vzniká reálne potreba jeho správu zabezpečiť aj prostredníctvom odborne kvalifikovaných osôb. Vyššie uvedené otázky upravuje zákon č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov o výkone rozhodnutia o zaistení a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je účinný od 1. januára 2021. Na základe tohto zákona bude vytvorený s účinnosťou od 1. augusta 2021 samotný úrad na správu zaisteného majetku, ktorý bude buď samostatne alebo prostredníctvom inej osoby zabezpečovať správu zaisteného majetku.

E3. Účinnosť domácej spolupráce

V oblasti boja so zločinnosťou je zriadená NES-LP na prevenciu a boj proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu NES-LP. Členovia tejto skupiny okrem iného participujú aj na legislatívnej činnosti v súvislosti s prijímaním legislatívy v danej oblasti. MEKO a v rámci neho okrem iného svoju činnosť vykonáva aj NES-LP.

Na základe žiadostí o súčinnosť je domáca spolupráca v rámci útvarov PZ na požadovanej úrovni. Priestor na zlepšenie je v rýchlosti vybavovania žiadostí, čo je však ovplyvnené aktuálnou zaťaženosťou dožiadaného útvaru.

V rámci PZ sú na pravidelnej báze organizované rôzne školenia a metodické zamestnania, pre rôzne zložky polície, na ktorých sa podľa potreby zúčastňujú aj zamestnanci mimorezortných útvarov, ako aj zástupcovia prokuratúry.

Pravidelné stretnutia vyšetrovateľov so spravodajskými službami, s orgánmi štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva a s prokurátormi, nie sú organizované, v podstate nie je realizované nič z vyššie uvedeného. Polícia spolupracuje s finančnou správou v rámci projektu „daňová kobra“ len v obmedzenom režime. Výmena informácií medzi vyššie uvedenými orgánmi je realizovaná v konkrétnych prípadoch formou zasielania informácií o NOO (FSJ) a formou dožiadaní (napr. FS SR, Intepol, Sirene, ...). Jednotlivé OR PZ a KR

PZ mávajú mimorezortné porady s príslušnými OP a KP, na ktorých sú prítomní funkcionári z jednotlivých útvarov OR PZ a KR PZ.

Zo strany prokuratúry sa zvyšovanie kvalifikácie a výmeny skúseností zabezpečuje na všetkých úrovniach prokuratúry organizovaním pravidelných súčinnostných medzirezortných porád s prijímaním aktuálnych opatrení.

Na medzirezortnej úrovni v podstate neexistuje právny rámec, ktorý umožňuje spoločné vyšetrovanie príslušných vyšetrovacích jednotiek a takéto vyšetrovania sa nevykonávajú. Vyšetrovanie je možné vykonať v súčinnosti s inými zložkami.

Podľa nariadenia MV SR môže byť zriadený špecializovaný vyšetrovací tím najmä pri výskyte trestnej činnosti páchanej organizovanou skupinou alebo v prípade založenia, zosnovania alebo podporovania zločineckej skupiny alebo založenia, zosnovania alebo podporovania teroristickej skupiny, ktorej odhaľovanie, zisťovanie páchatel'ov a vyšetrovanie je vzhľadom na jej rozsah a spôsob vykonania mimoriadne náročné, vyžiada si značné úsilie a nie je možné ho vykonať bežnými formami alebo prostriedkami. Zriadenie a skončenie činnosti tímu sa spravidla vykonáva rozkazom prezidenta Policajného zboru, ktorým sa určuje aj spôsob kontroly vedúceho tímu.

F. Kvalita rozsudkov

V sledovanom období (2016 – 2019) nedošlo k zásadnej zmene súdneho systému v SR, ani čo sa týka sústavy súdov SR ani súdnej mapy (počtu súdov a ich obvodov). Bol realizovaný projekt CEPEJ „Posilňovanie efektívnosti a kvality slovenského súdneho systému“.

Výraznejšia novela statusových zákonov v oblasti súdnictva⁵⁷ bola schválená v máji 2017 a týkala sa troch základných okruhov - výberových konaní na sudcu, hodnotenia sudcov a otázky disciplinárnej zodpovednosti sudcov⁵⁸. Bližšie informácie sú uvedené nižšie v časti F.1 a F.2.

Vo vzťahu k praniu špinavých peňazí nebola menená príslušnosť súdov: naďalej zostáva zachovaná príslušnosť všeobecných súdov a v závažnejších prípadoch príslušnosť Špecializovaného trestného súdu (ako bolo podrobne uvedené v predchádzajúcom NHR).

F1. Kapacita a zdroje pre súdne konanie

Zlepšenie efektívnosti a kvality súdnictva – projekt CEPEJ

⁵⁷ zákon č. 152/2017 Z.z

⁵⁸ Významné substantívne zmeny v oblasti justície sa realizujú od roku 2020, tieto budú predmetom posúdenia následného NHR.

S ohľadom na dlhodobu nepriaznivé štatistiky ohľadne dĺžky súdnych konaní, ako aj dlhodobu nízku dôveru občanov a podnikateľov v nezávislosť justície na Slovensku⁵⁹, MS SR v spolupráci s Európskou komisiou pre efektívnu spravodlivosť (CEPEJ) pri Rade Európy realizovalo v rokoch 2017 – 2019 projekt⁶⁰, ktorého cieľom bolo podporiť úsilie na zlepšenie efektívnosti a kvality slovenského súdneho systému. Hlavnou úlohou bolo dosiahnuť, aby sa zlepšila situácia ohľadne vybavovania súdnych sporov a zároveň bola zachovaná kvalita súdnych rozhodnutí.

Projekt na Slovensku prebiehal počas obdobia, v ktorom MS SR pracovalo na reformných zmenách týkajúcich sa súdneho systému. Patril medzi ne napríklad návrh novej súdnej mapy, snaha zjednodušiť niektoré súdne procedúry, zavedenie elektronických súdnych platobných príkazov, využívanie informačných systémov a analytických nástrojov na zlepšenie súdneho manažmentu a zvýšenie efektívnosti súdov. Správy CEPEJ v tejto súvislosti obsahujú viacero odporúčaní, ktoré môžu pomôcť pri ďalšom zlepšovaní súdneho systému na Slovensku.

Výsledkom tejto činnosti CEPEJ sú dve správy:

- Prvá správa s názvom **Správa k stavu justície**⁶¹ predstavuje hĺbkový audit Slovenského súdnictva a pozostáva zo šiestich častí: 1. Súdny systém a organizácia súdov, 2. Rozpočet súdneho systému, 3. Sudcovia a súdni tajomníci 4. Riadenie súdov. Efektívnosť súdov 5. Kvalita súdov a Hlavné zhrnutie. Správa k stave justície bola oficiálne predstavená 27-28. februára 2018 a to zástupcom súdov, predstaviteľom právnických profesií ako aj novinárom.
- Druhá správa **Vyhodnotenie súčasného stavu IT nástrojov pre slovenské súdnictvo a posúdenie ich vývoja** analyzuje elektronizáciu justície, pričom poukazuje na problematické aspekty a zároveň ponúka riešenia. Okrem toho sa druhá správa venuje aj Analytickému centru a obsahuje odporúčania, ktoré by mali zabezpečiť jeho úspešné fungovanie.

V tretej fáze sa uskutočnila **implementácia** záverov a odporúčaní vyplývajúcich z prvej a druhej správy, a to za použitia nástrojov a metodiky CEPEJ. Vytvorili sa aj pracovné skupiny, ktoré odporúčania a závery vyplývajúce zo správy prispôbili slovenským

⁵⁹ V EÚ v roku 2019 bola SR na druhom (hodnotenie verejnosťou) resp. na treťom mieste odzadu (hodnotenie podnikateľmi).

⁶⁰ Cieľom projektu je zlepšenie efektivity a kvality slovenského súdneho systému prostredníctvom hodnotenia na národnej úrovni a úrovni súdov a uplatnenia nástrojov a metodológie CEPEJ. Projekt je rozdelený do troch štádií: /i/ zhodnotenie súdneho systému pokiaľ ide o kvalitu a efektívnosť zahŕňajúc odporúčania CEPEJ ako zlepšiť tieto aspekty, zredukovať reštančných vecí a neprímeraných omeškaní; /ii/ hodnotenie a odporúčania CEPEJ s ďalším vývojom analytického centra a efektívnejším používaním IT systémov. Analytické centrum má byť kľúčovou inštitúciou pre hodnotenie celého súdneho systému a vypracovávanie budúcich reforiem a /iii/ aplikovanie CEPEJ nástrojov a metodológie k riadeniu pracovného času súdov a kvality súdnictva na vybraných súdoch. Pôjde o formu tréningových programov pre sudy, ktoré sú implementované na 6 vybraných súdoch, ktoré umožnia aplikáciu metodológie a nástrojov CEPEJ k riadeniu pracovného času na súdov a ak to bude potrebné, aj na kvalitu súdnictva.

⁶¹ Celé znenie Správy o stave justície nájdete TU: <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Sprava-k-stavu-justicie.aspx>

podmienkam. Implementačná fáza mala pôvodne trvať do januára 2019; následne bola predĺžená do konca júna 2019.

Hlavné zistenia CEPEJ:

- Je dôležité, **aby sudcovia boli špecializovaní** na jednu z hlavných agend (občianskoprávnu, obchodnoprávnu, rodinnoprávnu alebo trestnú).
- Mala by sa **prehodnotiť súdna mapa**, aby sa dosiahla väčšia efektívnosť.
- Je nevyhnutné **riešiť problém starých exekučných vecí** a to aj prostredníctvom politického riešenia vo forme „núdzového zákona“.
- Ľudské zdroje a finančné zdroje by sa mali pridelať na základe transparentných a predvídateľných nástrojov.
- Nejaví sa, že je potrebné zvyšovať počet sudcov – sudy musia **lepšie využívať existujúce zdroje**.
- Zabezpečiť, aby odchod sudcu na rodinnú dovolenku, prípadne na súd vyššieho stupňa nespôsobil problémy.
- Je dôležité **používať IT nástroje** na zjednodušenie práce súdov.
- Je kľúčové mať k dispozícii **spol'ahlivé dáta**, ktoré umožnia realizáciu **informovaných rozhodnutí**.
- Jasné vymedzenie úloh pri správe a riadení súdu.
- Je dôležité venovať sa rozdielom vo výkonnosti jednotlivých súdov.
- Mali by sa zaviesť časové rámce, ktoré **stanovia obdobie, v rámci ktorého by vec mala byť rozhodnutá**, čím sa doieli lepšia efektívnosť.
- Sudcovia by mali byť **aktívnejší v manažovaní vecí** a snažiť sa o ich rýchle vybavenie.
- Použitie inštitútu lietajúceho sudcu.
- Je dôležité zabezpečiť konzistentnosť judikatúry.
- **Rozsudky** by mali byť písané jednoduchým jazykom a tiež **stručnejšie a jasnejšie**.
- Mala by sa stanoviť komunikačná stratégia pre sudy.
- Použitie **dotazníkov na zistenie spokojnosti** zamestnancov súdu a užívateľov súdu.

Výsledkom projektu je postupné realizovanie odporúčaní, čo by malo nakoniec vyústiť do celkovej reformy justície. Konečným cieľom reformy v súdnictve je zvýšiť dôveryhodnosť súdnictva, jeho výkon a kvalitu, a zároveň zabezpečiť pre sudcov a zamestnancov súdov lepšie podmienky na prácu a rozhodovanie.

Finančné a ľudské zdroje

„Nevyhnutným predpokladom prijímania kvalitných súdnych rozhodnutí je dobrá organizácia a fungovanie súdnictva ako celku. Ku kvalite sa teda neprístupuje na úrovni samotného súdneho rozhodnutia, ale na oveľa skoršej úrovni, ktorú predstavuje spôsob organizácie a fungovania systému súdnictva a jednotlivých súdov. Platí teda postulát, že kvalitné súdne rozhodnutie môže byť prijaté iba vtedy, keď je na to vytvorené vhodné súdne prostredie, ktoré sudcovi umožní efektívne a náležitým spôsobom vykonávať svoju prácu. Práve v tomto zmysle môžeme hovoriť o výkone spravodlivosti a riadení súdov ako

o nevyhnutných požiadavkách na kvalitu súdnych rozhodnutí v súlade s predpokladom, že kvalitný súdny manažment umožní súdom/sudcom prijímať kvalitné rozhodnutia.“⁶²

Kapacitu odhaľovať, vyšetrovať a stíhať trestné činy legalizácie výnosov z trestnej činnosti sťažuje nedostatok zdrojov a špecializovaných analytických odborných znalostí na Úrade špeciálnej prokuratúry aj v Národnej kriminálnej agentúre, ako aj ťažkosti pri získavaní dôkazov.

Správa CEPEJ o stave súdnictva na Slovensku, ktorá bola vypracovaná aj na základe prieskumov a diskusií so sudcami nezaradila medzi základné výzvy nedostatok finančných, alebo ľudských zdrojov.

Vo vzťahu k finančným zdrojom súdov Správa CEPEJ konštatovala potrebu ich rovnomernejšieho prerozdelenia medzi jednotlivými súdmi, potrebu jednotných kritérií prerozdelenia financií a navrhla aj väčšie zapojenie predsedov súdov do prípravy rozpočtu.

Vo vzťahu k ľudským zdrojom na súdoch celkovo (a to ako vo vzťahu k počtu sudcov i k počtu zamestnancov súdov) prekvapivo konštatovala, že počty sudcov sú nad priemerom európskeho mediánu⁶³. Uvedené však nevyklučuje rôznosť situácií medzi jednotlivými súdmi.

Hlavný problém teda spočíva v spravovaní súdov (vrátane posúdenia otázky súdnej mapy) a potrebe ich modernizácie využitím vhodných IT systémov. Odporúča, aby všetky rozhodnutia – napr. o pridelovaní ľudských zdrojov alebo iných kategórií zdrojov, o rozdelení úloh a organizácii práce, o časovom manažmente boli realizované na informovanom základe.

Preto jedno z prvých opatrení smerovalo k zriadeniu Analytického centra v rámci MS SR, aby všetky následné reformy mohli byť prijímané na informovanom prístupe a na základe údajov (zberu dát). Analytické centrum bolo zriadené v r. 2017. Uvedený krok možno s odstupom času hodnotiť vysoko pozitívne.

Strategická úloha analytického centra⁶⁴

“Analytické centrum je v rámci slovenského súdnictva pomerne novým orgánom. Pre strategickú víziu MS SR však hrá dôležitú úlohu. Túto víziu podporujú štyri piliere: „Hodnotenie a analýza“, „Modelovanie a prognózovanie“, „Štatistika a výkazníctvo“

⁶² Citácia: Správa o stave súdnictva na Slovensku, CEPEJ

⁶³ Správa CEPEJ, citácia: „Zo štatistických údajov poskytnutých MS vyplýva, že v roku 2016 bolo 1 215 aktívnych sudcov, zatiaľ čo v roku 2015 bolo 1 211 aktívnych sudcov. Správa CEPEJ „Európske súdne systémy - Efektívnosť a kvalita spravodlivosti“ (ŠTÚDIE CEPEJ č. 23) zverejnená v októbri 2016 uvádza, že v roku 2014 bol počet sudcov na obyvateľa v SR vyšší ako európsky medián (t. j. 24,4 sudcov na 100 000 obyvateľov v porovnaní s európskym mediánom 17,82 sudcov na 100 000 obyvateľov). Vo všeobecnosti je preto ťažké vyvodiť záver, že Slovensko čelí problému nedostatku sudcov. To isté možno povedať aj v súvislosti so zamestnancami súdu.“

⁶⁴ Citácia: Projekt CEPEJ, Sráva dec. 2017: Vyhodnotenie súčasného stavu IT nástrojov pre slovenské súdnictvo a posúdenie ich vývoja.

a nakoniec „Spolupráca“. Pre analytické centrum boli vytýčené pomerne náročné ciele: podporovať MS SR pri príprave reforiem, monitorovať súčasné trendy pre tvorcov politiky, posudzovať legislatívu, pravidelne hodnotiť výkonnosť súdov atď. Jeho tím v súčasnosti tvorí vhodná kombinácia rôznych odborníkov, ako sú právnici, ekonómovia, štatistici, analytici dát a matematici. Predpokladá sa, že takýto amalgám rôznych profesií bude veľmi užitočný na dosiahnutie vytýčených cieľov.

V súvislosti s riadením súdov bola tímu analytického centra zverená dvojitá úloha: interpretovať údaje o výkonnosti súdov z minulosti a extrapolovať ich s cieľom predpovedať budúcnosť. V počiatočnej fáze sa centrum venovalo najmä vyhodnocovaniu všetkých údajov a informácií, ktoré malo k dispozícii. Po zvýšení počtu členov aj kvality tímu sa dnes tím zameriava na vývoj spoľahlivej a robustnej metodiky zberu údajov a výmeny informácií.”

Analytické centrum vyvinulo koncept nového softvérového riešenia (AZU), ktorého cieľom je efektívnejšie riadenie zberu štatistických údajov. Fáza testovania AZU na pilotných súdoch je už ukončená a jeho definitívne spustenie do prevádzky sa realizovalo v r. 2018.

Rovnako poskytuje interaktívne štatistiky o stave súdnictva (TU):

<https://web.ac-mssr.sk/>

<https://web.ac-mssr.sk/dashboard/>

Za účelom zabezpečenia pružnejšieho obsadzovania voľných sudcovských miest a podstatného skrátenia procese pri ich obsadzovaní sa prijala novela zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch (zákonom č. 152/2017 Z.z.) s cieľom a vedenia hromadných výberových konaní. Novela zavádza hromadné výberové konanie na okresných súdoch, ktoré sa budú uskutočňovať na krajevom princípe pre vopred neurčený počet voľných miest sudcov v rámci kraja, a to v jeden deň vo všetkých ôsmich krajoch súčasne. Výsledkom tohto hromadného výberu bude zoznam kandidátov na funkciu sudcu, ktorí následne prejdú potrebnými previerkami a prípravným vzdelávaním a budú pripravení nastúpiť na uvoľnené sudcovské miesta.

V sledovanom období bolo konkretizované jedno z odporúčaní CEPEJ formou prijatia novely zákona o súdoch⁶⁵ tým, že sa zaviedol do právneho poriadku inštitútu hostujúceho sudcu, a to s cieľom vytvoriť predpoklady pre riešenie situácií, ktoré dočasne negatívne ovplyvňujú fungovanie súdov tým, že spôsobujú dočasnú absenciu zákonného sudcu.

Kvalita rozhodnutí

Okrem zlepšenia riadenia súdov ako silné odporúčanie rezonovala aj potreba špecializácie sudcov, čo je aplikovateľné ako pre civilnú tak i trestnú oblasť. Túto je však

⁶⁵ Novela - zákon č. 282/2019 Z.z.

možné realizovať len v prípade väčších súdov. Uvedené podporuje opodstatnenosť diskusie o zmene súdnej mapy⁶⁶.

V rámci projektu CEPEJ bol realizovaný aj prieskum ku kvalite súdnych rozhodnutí formou dotazníka. Z odpovedí na Dotazník o kvalite nevyvstal podľa CEPEJ žiaden konkrétny problém v súvislosti s celkovou spravodlivosťou konaní na slovenských súdoch. Podobne ani rôzni aktéri, s ktorými sa experti CEPEJ rozprávali (Advokátska komora, MVO), nesignalizovali žiaden konkrétny problém týkajúci sa údajnej nespravodlivosti súdnych konaní.

Istý kriticizmus však možno zaznamenať vo vzťahu k zrozumiteľnosti súdnych rozhodnutí. Správa uvádza: „Pokiaľ ide o zrozumiteľnosť súdnych rozhodnutí, je potrebné spomenúť rozšírenú prax medzi slovenskými sudcami, ktorú potvrdil aj Dotazník o kvalite (87 % kladných odpovedí), podrobne odôvodňovať svoje rozhodnutia, tak z faktického, ako aj z právneho hľadiska. Z komentárov v Dotazníku o kvalite však vyplýva niekoľko kritických bodov. Niektorí respondenti uviedli, že príliš veľký priestor v rozhodnutí zaberá opis samotného konania, citovanie zo zápisníc z pojednávania, bez akejkoľvek syntézy skutočností, ktoré sú naozaj relevantné pre právne odôvodnenie. Niektorí respondenti pochybovali o relevantnosti právnej argumentácie uvádzanej v pomerne obširnej textácii súdnych rozhodnutí, keďže tá niekedy neposkytuje jasné vysvetlenie posudzovanej veci, ale často zachádza do rôznych formálnych aspektov.”

V rámci záverov však konštatuje: “Nie je možné vylúčiť, že rozšírená prax slovenských súdov poskytovať detailné faktické a právne odôvodnenia ich rozsudkov poukazuje na pomerne formalistický prístup. Práve naopak, je potrebné pripomenúť, že skutočne dobre odôvodnené rozhodnutie ukazuje stranám, že ich vec bola naozaj riadne prejednaná, čo prispieva k zvýšeniu dôvery verejnosti v súdy v demokratickej spoločnosti. Rizikom príliš detailných a zložitých odôvodnení je, že zhoršujú zrozumiteľnosť rozhodnutia a majú negatívny účinok na účinnosť spravodlivosti. Preto je potrebu vypracúvať detailne odôvodnenia nutné prispôbiť povahe rozhodnutia a okolnostiam daného prípadu. Strany majú vo všeobecnosti nárok na odôvodnenú odpoveď na ich hlavné právne argumenty a tvrdenia.”

Vzhľadom na uvedené nie je možné dospieť k záveru, že kvalita súdnych rozhodnutí je nízka. Javí sa, že je primeraná. Je potrebné však ďalej diskutovať o kvalite súdnych rozhodnutí, to platí i pre oblasť prania špinavých peňazí. OČTK indikovali v niektorých aspektoch nespokojnosť s absenciou vysporiadania sa s niektorými otázkami v súdnych rozhodnutiach, prípadne poukazovali na nejednotnosť judikatúry (čo bola ďalšia výzva na zlepšenie v oblasti slovenskej justície aj podľa všeobecného hodnotenia CEPEJ).

⁶⁶ Správa CEPEJ, citácia: „Z diskusie s predstaviteľmi MS a súdnictva, ako aj z pripomienok k odpovediam na Dotazník o kvalite vyplynulo, že sudcovia nie sú spokojní so súčasnou organizáciou súdov, najmä s vysokým počtom okresných súdov (ktorý sa v rokoch 1993–1998 zdvojnásobil). Niektorí zastávajú názor, že s cieľom dosiahnutia vyššej špecializácie by sa viaceré okresné súdy mali buď zatvoriť alebo zlúčiť do jedného väčšieho okresného súdu vo viacerých súdnych budovách. V každej súdnej budove by potom súd mal konať v danom type vecí (pracovnoprávne veci, trestné veci, rodinnoprávne veci a pod.) s cieľom uskutočňovať vyššiu špecializáciu. Túto otázku je potrebné riešiť v spojení s analýzou slovenskej súdnej mapy.“

Aktuálna potreba špecializácie

Hoci možno predpokladať, že na všeobecných súdoch sú sudcovia s väčšími či menšími skúsenosťami s prípadmi z oblasti prania špinavých peňazí, je potrebné konštatovať, že systémovo špecializácia sudcov všeobecných súdov v danej oblasti neexistuje. Špecializáciu možno badať na Špecializovanom trestnom súde.

Toto konštatovanie podporujú aj závery Správy CEPEJ:

“Všetci slovenskí účastníci rozhovorov v rámci tohto hodnotenia zvlášť zdôrazňovali, že jedna z najdôležitejších otázok systému slovenského súdnictva je špecializácia sudcov. Podľa predstaviteľov MS SR je prevažujúcim záujmom súčasné dosiahnutie kvality a efektivity. V procese vypracúvania tejto správy sa viacerí sudcovia podporne vyjadrili k možnosti zvýšenia svojej špecializácie v konkrétnych oblastiach práva, a to i nad rámec všeobecného delenia na občianskoprávne a trestné veci. Podľa ich názoru by sa každý sudca ideálne venoval iba jednému typu agendy, čo je na malých okresných súdoch a na úrovni krajských súdov ťažké dosiahnuť. Zástupcovia advokátskej komory podporujú špecializáciu sudcov. Naopak „kauzálna príslušnosť“ sa nepovažuje za ten najlepší nástroj na dosiahnutie špecializácie sudcov.

V tomto ohľade môžeme dodať, že 54 % odpovedí na Dotazník o kvalite bolo proti potrebe vytvorenia alebo zachovania špecializovaných súdov v slovenskom súdnom systéme a iba 25 % bolo v tomto ohľade pozitívnych. Je zaujímavé, že aj keď to nie je priaznivé pre špecializáciu súdov, respondenti podporili špecializáciu sudcov. 64 % všetkých respondentov (a 71 % respondentov, ktorí sú zároveň sudcami) odpovedalo „Áno“ na špecializáciu sudcov, 13 % (10 % respondentov, ktorí sú zároveň sudcami) uviedlo, že je čiastočne potrebná a 23 % (19 % respondentov, ktorí sú zároveň sudcami) odpovedalo „Nie“.

Kvalita prípadov – zmena trendu

Čo sa týka kvality prípadov, ako už bolo konštatované skôr, napriek nárastu vecí/trestných konaní pre trestný čin legalizácie výnosov z trestnej činnosti, v prevažnej miere išlo o menej závažné trestné činy. Pre obdobie rokov 2016 – 2019 je však konštatovanie pozitívnej zmeny trendu, ktorému napomohli všetky zložky justičnej moci. Prelomovým sa v tomto ohľade javí až rok 2020, ktorý však nie je predmetom tohto národného hodnotenia rizika.

Štatistiky

Podrobné štatistiky o počtoch začatých trestných stíhaní, počtoch obžalovaných a následne odsúdených osôb za trestný čin legalizácie výnosov z trestnej činnosti sa nachádza v časti HROZBY.

§§ 233/234	2016	2017	2018	2019
Začaté t-stíhania	130	209	149	66
Obžalované osoby	39	58	20	32

Odsúdené osoby	17	26	18	13
Majetkové rozhodnutia (§§ 58, 60, 83 TZ)	4	6	1	5

Vzdelávanie sudcov

Vzdelávanie sudcov (a prokurátorov) sa realizuje najmä Justičnou akadémiou a to formou prípravného vzdelávania (predskúškovej prípravy) a celoživotného vzdelávania v súlade s nasledovnými koncepčnými dokumentmi:

- a) Obsahovou náplňou vzdelávania sudcov na roky 2016 – 2020⁶⁷,
- b) Koncepciou vzdelávania Justičnej akadémie (z. r. 2016 a aktualizovaná v r. 2019), vypracovanou v súlade s odporúčaniami a uzneseniami Rady Európskej únie a Európskeho parlamentu⁶⁸;
- c) Obsahovou náplňou vzdelávania sudcov a prípravného vzdelávania kandidátov na funkciu sudcu, schválenou Súdnu radou SR v r. 2017.

Plné znenie referenčných dokumentov je dostupné na webovom sídle Justičnej akadémie TU:

<https://ja-sr.sk/obsahova-napl-n-sudnej-rady-sr-generalneho-prokuratora-sr-koncepcia-vzdelavania-rady-justicnej>

Prípravné vzdelávanie

Predskúškové vzdelávanie sa uskutočňuje pred realizáciou odbornej justičnej skúšky. Do určitej miery možno prípravu na skúšky považovať za súčasť prípravy pre ďalší kariérny rast. Po úspešnom absolvovaní hromadného výberového konania alebo výberového konania na vyšší súd v rámci vzdelávacích podujatí Justičná akadémia organizuje podľa potreby prípravné vzdelávanie kandidátov na funkciu sudcu. Absolvovanie prípravného vzdelávania je nevyhnutným predpokladom pre ďalší postup pred menovaním do funkcie sudcu.

Vzdelávanie prebieha v období 3 rokov podľa špecializácie a zaradenia na príslušnom súde s konkrétnou skupinou sudcov. Odborná príprava je organizovaná formou odborných prednášok a seminárov v rozsahu 6 – 8 dvojdnových seminárov v priebehu 3 rokov (cyklické vzdelávanie v nadväzujúcich blokoch).

Celoživotné vzdelávanie

Celoživotné vzdelávanie ako aj jazykové vzdelávanie je poskytované Justičnou akadémiou pre celú cieľovú skupinu, t.j. sudca, prokurátor, vyšších súdnych úradníkov,

⁶⁷ Obsahová náplň vzdelávania sudcov sa určuje (po dohode s ministrom spravodlivosti) a následne schvaľuje Súdnu radou SR

⁶⁸ Ide o Odporúčanie č. 2006/962/ES, Uznesenie č. 11114/08, Oznámenie Komisie č. 14196/11).

justičných čakateľov, asistentov sudcov NS SR, právnych čakateľov prokuratúry, sekundárne vzdelávame probačných a mediačných úradníkov a súdnych tajomníkov.

Celoživotné vzdelávanie sudcov z dôvodu metodológie a kontinuity vzdelávacieho procesu je rozdelené na dve časti v rámci definovania cieľovej podskupiny:

- funkčne mladší sudca s dĺžkou odbornej praxe 0-4 roky,
- funkčne starší sudca s dĺžkou odbornej praxe 4 a viac rokov.

Cieľom celoživotného vzdelávania pre funkčne mladších sudcov je oboznámiť ich s vývojom teórie a praxe justície v SR, následne s praxou v širšom európskom kontexte, nadobudnúť poznatky, zručnosti a pracovné návyky potrebné pre výkon funkcie. Osobitná pozornosť má byť venovaná špecializácii v jednotlivých právnych oblastiach (občianskeho, trestného, obchodného a správneho práva).

Cieľom II. stupňa celoživotného vzdelávania pre funkčne starších sudcov je zameranie na agendu sudcov krajských a okresných súdov ako aj na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu SR (dôraz sa bude klásť na pozitívno-právne predpisy na základe špecializácie sudcov na základe podnetov oslovených relevantných subjektov) a novým právnym normám. Ďalšia časť vzdelávania bude zameraná na kultiváciu osobnosti sudcu a jeho soft zručnosti. Jednalo by sa najmä o prednášky z oblastí psychológie, rétoriky, a osobitne etiky.

Počet vzdelávacích aktivít a ich tematické zameranie

Počet vzdelávacích aktivít Justičnej akadémie je závislý na počte pracovných dní v roku a od priestorových a personálnych kapacít. Témy vzdelávacích podujatí sú určované v zmysle obsahových náplní predkladaných GP SR a Súdnou radou SR. Vzdelávanie sa poskytuje spravidla celej primárnej cieľovej skupine.

Prehľad činnosti Justičnej akadémie (výročné správy) je dostupný na jej webovom sídle TU:

<https://ja-sr.sk/vyroczne-spravy-justicnej-akademie-slovenskej-republiky>

Vzdelávacie podujatia Justičnej akadémie v číslach:

Rok	Počet vzdelávacích podujatí	Počet účastníkov
2016	141	4.849
2017	96	3.916
2018	26	5.343
2019	131	5.275

Prehľad tém podujatí v sledovanom období možno nájsť na webovom sídle Justičnej akadémie TU:

<https://ja-sr.sk/archiv-studijnych-planov-kalendar-vzdelavacich-podujati> .

Pokiaľ ide o vzdelávanie v oblasti prania špinavých peňazí v rokoch 2016-2020 boli každý rok realizované vzdelávacie podujatia, ktoré buď celkom alebo čiastkovo boli obsahovo zamerané na danú problematiku:

Rok	Počet vzdelávacích dní	Téma
2016	2	Boj proti korupcii vrátane odporúčaní OECD a skupiny GRECO
	2	<u>Daňové delikty a aplikačná prax súdov SR a Finančného riaditeľstva SR</u>
	2	<u>Zhabanie a zadržanie majetku (Brusel)</u>
	1	<u>Zaistenie majetku v trestnom konaní (celoslovenské podujatie)</u>
	4	<u>Zlepšovanie spolupráce medzi súdmi a políciou v boji proti obchodovaniu s drogami (Antwerp)</u>
	2	<u>Justičná spolupráca v trestných veciach EÚ. Prejudiciálne otázky v trestných veciach (Sofia)</u>
	2	<u>Medzinárodná justičná spolupráca v trestných veciach (Bukurešť)</u>
	4	<u>Financial investigations and asset recovery for THB investigations (Viedeň)</u>
	2	<u>Právny styk s cudzinou</u>
2017	1	Korupcia vo verejnom sektore
	1	Organizovaný zločin a transnacionálny organizovaný zločin
	1	Aktuálna rozhodovacia prax vo vzťahu k zaisteniu majetku v trestnom konaní
	2	<u>Daňový systém a daňové konanie, aplikačná prax súdov SR a Finančného riaditeľstva SR (Omšenie)</u>
	4	<u>Cezhraničná spolupráca - finančné vyšetrowanie</u>
	1	<u>Osoby oprávnené konať za obchodné spoločnosti – postavenie a zodpovednosť (celoslovenské podujatie v Pezinku)</u>
	2	<u>Trestná zodpovednosť právnických osôb (Omšenie)</u>
	2	<u>Právny styk s cudzinou (Omšenie)</u>
2018	1	Činnosť zločineckých skupín a migrácia
	2	Finančné vyšetrowanie
	2	Korupcia vo verejnom sektore
	2	<u>Lotyšsko, Riga - Ochrana finančných záujmov EÚ</u>
	2	<u>Právny styk s cudzinou v trestných veciach (DP JA SR Omšenie), OP EVS</u>
	5	<u>Holandsko - Finančné vyšetrowania a zhabanie majetku</u>
	2	<u>Španielsko, Madrid - Konfiškácia a zhabanie majetku v EÚ</u>
2019	2	Európska prokuratúra
	2	<u>Aplikačná prax vo veciach trestnej zodpovednosti právnických osôb (ČR - komparatívna perspektíva), DP JA SR Omšenie, OP EVS</u>
	5	<u>Holandsko, Apeldoorn- Boj proti terorizmu a jeho financovanie</u>
	2	<u>Trestné činy súvisiace s úpadkom dlžníka a daňová optimalizácia (DP JA SR Omšenie), OP EVS</u>
	2	<u>Grécko, Thessaloniki - Ochrana finančných záujmov EÚ a EPPO</u>
	1	<u>Daňové delikty a aplikačná prax súdov SR a Finančného riaditeľstva SR (celoslovenské podujatie JA SR Pezinko)</u>
	2	<u>Chorvátsko, Zagreb - Ekonomická kriminalita: Zhabanie majetku a konfiškácia v EÚ</u>

Čo sa týka vzdelávania v oblasti sudcovskej etiky, tieto sa v sledovanom období realizovali ako súčasť prípravného vzdelávania. Ako súčasť celoživotného vzdelávania sa počet aktivít pohyboval medzi 2 – 4 podujatiami ročne. Obdobný poznatok možno vyvodiť aj vo vzťahu k vo vzťahu k soft zručnostiam.

Zraniteľné miesta:

Podľa § 30 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch v znení neskorších predpisov je sudca povinný prehlbovať si svoje odborné vedomosti a využívať ponúknuté možnosti na vzdelávanie. Účasť na konkrétnych vzdelávacích aktivitách či už organizovaných Justičnou akadémiou, alebo inými entitami, je však dobrovoľná. V tomto smere možno uvažovať o podporných opatreniach smerujúcich k zabezpečeniu povinného časového rámca na absolvovanie vybraných vzdelávacích aktivít s cieľom zaručiť progresívne a priebežné vzdelávanie s podporou špecializácie. Správa CEPEJ odporúča povinné iniciačné vzdelávanie sudcov.

Napriek množstvu podujatí, ktoré sa viac či menej dotýkajú problematike prania špinavých peňazí, v sledovanom období nebola identifikovaná ani jedna aktivita zameraná výlučne na túto trestnú činnosť. V tomto smere by bolo vhodné uvažovať o systematickom špecializovanom a prípadne aj interprofesijnom a interdisciplinárnom vzdelávaní s cieľom špecializácie sudcov.

Osobitnou otázkou je otázka posilnenia/zintenzívnenia vzdelávania v otázkach sudcovskej etiky a integrity všeobecne.

Pre objektivnosť hodnotenia je však potrebné súčasne uviesť, že Justičná akadémia je len jedným zo subjektov, ktoré poskytujú vzdelávanie. Sudcovia sa vzdelávajú aj sami formou samoštúdiá, alebo sa zúčastňujú iných aktivít v rámci svojho súdu, alebo sa zúčastňujú na podujatiach organizovaných mimo rezortu justície prostredníctvom iných subjektov (právnické fakulty, súkromný sektor v oblasti právnických vzdelávacích aktivít).

F2. Bezúhonnosť a nezávislosť sudcov

Čo sa týka legislatívnych podmienok nezávislosti sudcov nedošlo v sledovanom období k zásadným zmenám, hoci boli realizované parciálne zmeny týkajúce sa disciplinárnych konaní, dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu a zavedenie verejného vypočutia ústavných sudcov.

Nadalej platí, že v SR je základ záruk súdnej nezávislosti zakotvený v Ústave SR. Nezávislosť súdneho systému od ostatných zložiek štátnej moci vyplýva z článku 141 Ústavy, podľa ktorého súdnictvo v SR vykonávajú nezávislé a nestranné súdy. Súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov. Sudcov vymenúva a odvoláva prezident SR na návrh Súdnej rady SR. Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní Ústavou, ústavnými zákonmi a relevantnými medzinárodnými zmluvami. Dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu nesmie zasahovať do nezávislého výkonu súdnictva. Dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie, ako aj podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu alebo na dočasné pridelenie sudcu ustanoví

zákon. Za rozhodovanie nemožno sudcu stíhať, a to ani po zániku jeho funkcie. Proti rozhodnutiu o začatí trestného stíhania sudcu môže dotknutý sudca podať sťažnosť, o ktorej rozhodne generálny prokurátor.

Súdny systém SR tvoria okresné sudy (54), krajské sudy (8) a Najvyšší súd SR. Do súdneho systému patrí aj Špecializovaný trestný súd.

Špecializovaný trestný súd je prvostupňovým súdom s celoslovenskou pôsobnosťou pre najzávažnejšie zločiny týkajúcimi sa organizovaného zločinu, majetkových a hospodárskych trestných činov, ako aj korupčných trestných činov a najzávažnejších trestných činov spáchaných verejnými činiteľmi v súvislosti s výkonom ich funkcií. Od r. 2017 sa mu pôsobnosť rozširuje o extrémistické trestné činy.

Ústavný súd v januári 2019 rozhodol, že previerky sudcov na základe informácií od národného bezpečnostného úradu, ktoré vyvolali vážne obavy o nezávislosť súdnictva, sú protiústavné.

Opatrenia na posilnenie dôveryhodnosti súdnictva

SR je medzi poslednými štátmi spomedzi členských štátov EÚ, pokiaľ ide o vnímanú nezávislosť súdnictva.

Dôvera občanov a podnikateľov v nezávislosť justície je v SR dlhodobý problém. Po vražde Jána Kuciaka a jeho snúbenice na jar 2018 a následne po medializovanej komunikácii obžalovaného M.K. s viacerými sudcami, prokurátormi, politikmi a inými osobami cez aplikáciu Threema dôvera v štátne inštitúcie a osobitne v justíciu ešte viac poklesla.

Medializované informácie viedli k dočasnému pozastaveniu výkonu funkcie niektorých sudcov a prokurátorov. Uvedené síce potvrdilo existenciu zabezpečovacích mechanizmov pre takéto situácie, ale súčasne vznikol tlak na ich zefektívnenie. Rovnako sa otvorila diskusia o reálnej efektívnosti disciplinárnych konaní pre sudcov a potrebe zmien, ktoré by vrátili dôveru v justíciu.

Väčšina káuz v závere sledovaného obdobia boli prípady korupcie.

Bezprostrednou reakciou bolo prijatie novely zákona o súdoch a sudcoch⁶⁹, ktorá zaviedla súbor opatrení, ktorými sa má *dočasne* zabrániť *aktívnemu* vykonávaniu funkcie sudcu, u tých sudcov, u ktorých existujú *dôvodné pochybnosti* o tom, že spĺňajú predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ak tým môže byť vážne ohrozená dôveryhodnosť súdnictva alebo dobrá povesť súdnictva. O návrhu na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu rozhoduje Súdna rada na návrh predsedu Súdnej rady, ministra spravodlivosti alebo predsedu najvyššieho súdu. Dočasne môže byť pozastavený aktívny výkon funkcie sudcu maximálne na 6 mesiacov, s možnosťou predĺženia o ďalších 6 mesiacov; nesmie však presiahnuť v celkovej dĺžke 12 mesiacov.

69 Novela – zákon č. 459/2019 Z.z. (§ 22a) z 5. decembra 2019.

Súčasne, s ohľadom na plánovanú obnovu sudcov Ústavného súdu SR v r. 2019, MS SR pripravovalo nové pravidlá pre nominácie ústavných sudcov od r. 2018. Nakoniec nebola dosiahnutá politická zhoda na zmene Ústavy, dosiahla sa však dohoda na zavedení verejného vypočutia kandidátov na ústavného sudcu v rámci nového zákona o Ústavnom súde (zákon č. 314/2018 Z.z.). Uvedené aj bolo realizované s pozitívnym ohlasom verejnosti. Takúto prax možno považovať za dobré opatrenie na posilnenie dôvery v justíciu.

Nový zákon o Ústavnom súde SR z októbra 2018, ktorý nahradil zákon č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení sudcov, bol prijímaný s cieľom posilniť ochranu základných práv zefektívnym prácou ústavného súdu, reagujúc na jeho doterajšie skúsenosti.

Novela zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch z r. 2017⁷⁰ pokiaľ ide o zmeny v hodnotení sudcov, na okresných a krajských súdoch ho budú robiť profesionálne hodnotiace komisie. Za člena hodnotiacej komisie môže byť zvolený len sudca, alebo emeritný sudca. Samostatná hodnotiacia komisia má vzniknúť v rámci každého kraja, pričom hodnotiť bude sudcov z iného kraja. Členov hodnotiacej komisie volí a odvoláva súdna rada. Sudca zvolený za člena hodnotiacej komisie nevykonáva funkciu sudcu, členstvo v hodnotiacej komisii sa považuje za výkon funkcie sudcu. Hodnotenie sudcu sa zverejní na webovom sídle ministerstva. Opakované negatívne hodnotenie sudcu je aj naďalej závažným disciplinárnym previnením a trojnásobné po sebe nasledujúce negatívne hodnotenie sudcu je dôvodom pre vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti s možnosťou zániku funkcie sudcu.

Pokiaľ ide o disciplinárnu zodpovednosť sudcov, cieľom zmeny⁷¹ bolo zefektívniť disciplinárne konania. Novela ustanovuje aj orgán zodpovedný za dohľad nad plynulosťou disciplinárnych konaní, ktorým sa stala Súdna rada SR⁷².

Plnenie medzinárodných odporúčaní

Skupina štátov proti korupcii (GRECO, Rada Európy)⁷³

SR bola hodnotená v IV. kole hodnotenia GRECO v októbri 2013. Vo vzťahu k súdnictvu GRECO adresovalo Slovensku viacero odporúčaní týkajúcich sa najmä prijatia etických kódexov, úpravy zloženia Súdnej rady, zmien v právnej úprave spôsobu odvolávania predsedov súdov, rozšírenia rozsahu informácií zverejňovaných v majetkových priznaniach (najmä pokiaľ ide o prijaté dary), prijatia komplexnej stratégie prevencie konfliktu záujmov u sudcov.

⁷⁰ Novela - zákon č. 152/2017 Z.z

⁷¹ Novela - zákon č. 152/2017 Z.z

⁷² Zriadením Najvyššieho správneho súdu budú otázky disciplinárnych konaní sudcom predmetom posudzovania tohto súdu.

⁷³ Hodnotenie vo vzťahu k SR bolo ukončené v r. 2020 s pomerne zlým výsledkom pre absenciu plnenia odporúčaní vo vzťahu k poslancom.

V sledovanom období boli úplne splnené nasledovné odporúčania GRECO vo vzťahu k súdnictvu:

- *odporúčanie vi* = odôvodňovať rozhodnutia o odvolávaní predsedov súdov a umožniť ich preskúmateľnosť súdom (odvolanie) – úplne splnené v r. 2017,
- *odporúčanie ix* = vytvorenie osobitnej politiky zameranej na prevenciu a riadenie konfliktov záujmov a korupčných rizík v rámci súdnictva a jej riadne uplatňovanie v praxi – úplne splnené v r. 2017,
- *odporúčanie xi* = zabezpečením dôkladnejšieho skúmania majetkových priznaní – úplne splnené v r. 2019 zrušením hranice 50.000 eur na posudzovanie prírastkov majetku a posilnením personálnych kapacít na kontrolu majetkových priznaní.

Nadálej zostávajú čiastočne splnené:

- *odporúčanie viii* = revidovať a ďalej rozpracovať zásady sudcovskej etiky (etický kódex GRECO považuje za príliš všeobecne formulovaný) – absentuje prijatie interpretačných pravidiel pre etický kódex,
- *odporúčanie x* = zaviesť povinnosť deklarovať záväzky (t.j. dlhy a pôžičky) a dary nad určitú stanovenú hranicu pre sudcov,

V nadväznosti na požiadavku GRECO-a sa novelou zákona o súdoch a sudcoch z r. 2017 zaviedla povinnosť sudcov deklarovať v majetkovom priznaní záväzkové vzťahy (teda aj dary) nad 6600€ (pozn. identická povinnosť bola zavedená aj vo vzťahu k prokurátorom). Napriek uvedenému však GRECO vyjadrilo pochybnosti o primeranosti hranice 6600€ jednak vzhľadom na platy sudcov a tiež na priemernú výšku príjmu v národnom hospodárstve. SR prehodnocuje možnosti plnenia uvedeného odporúčania.

Štatistiky

Vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti sudcov MS SR prioritne prenecháva predsedom súdov ako zástupcom sudcovského stavu (pozri aj § 42 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch). V praxi sa vychádza z toho, že predsedovia súdov by mali lepšie poznať okolnosti prípadu, zaťaženosť sudcu či jeho osobné pomery. Pred podaním disciplinárneho návrhu MS SR ministerstvo požiada príslušného predsedu súdu o vyjadrenie sa k možnosti disciplinárneho stíhania sudcu. V prípade, že predseda súdu nepodá návrh sám a pochybenie sa ďalej javí ako disciplinárne previnenie, minister pristupuje k podaniu návrhu na začatie disciplinárneho konania.

Rok	Počet disciplinárnych návrhov voči sudcom	Z toho podaných ministrom spravodlivosti
2016	29	7
2017	30	5
2018	14	6
2019	13	3

Evidenciu disciplinárnych konaní vedie Kancelária Súdnej rady.

Zraniteľné miesta:

Krízu justície, ktorá sa prejavila na konci sledovaného obdobia, možno vnímať aj ako krízu integrity. Závažným problémom sa ukázala neexistencia kódexu správania sa (Code of Conduct), ktorý by vzorovými životnými situáciami a inými praktickými príkladmi dopĺňal všeobecne ustanovenia Etického kódexu sudcov (Code of Ethics).

Rovnako by danej oblasti etiky mala byť venovaná väčšia pozornosť v rámci prípravného i celoživotného vzdelávania sudcov.

Bude potrebné dôslednejšie zabezpečovať konzistentnosť judikatúry a jednotnosť súdnych postupov, ako aj lepšie komunikovať súdne rozhodnutia verejnosti.

Posilňovanie transparentnosti napr. zavedením verejných vypočutí pri významných súdnych postoch sa javí byť ako celospoločensky vhodná prax na posilnenie dôvery v justíciu.

G. Kvalita rámca pre zaistenie majetku a odoberanie výnosov z trestnej činnosti

Kvalita rámca pre zaistenie majetku závisí od nasledovných faktorov (okrem faktora „komplexnosť zákonov o zaistení majetku“ boli ostatné faktory vyhodnotené v predchádzajúcich článkoch):

- kvalita zhromažďovania a spracovania spravodajských informácií FSJ,
- kapacita a zdroje pre vyšetrovanie finančnej trestnej činnosti, bezúhonnosť vyšetrovateľov finančnej trestnej činnosti,
- kapacita a zdroje pre trestné stíhanie v oblasti finančnej trestnej činnosti,
- bezúhonnosť a nezávislosť trestných stíhaní v oblasti finančnej trestnej činnosti,
- kapacita a zdroje pre súdne konania,
- bezúhonnosť a nezávislosť sudcov,
- komplexnosť zákonov o zaistení majetku,
- dostupnosť spoľahlivých informácií a dôkazov,
- účinnosť domácej spolupráce,
- účinnosť medzinárodnej spolupráce.

Legislatíva umožňuje zaistiť príjmy a prostriedky pochádzajúce z trestnej činnosti ML a jeho predikatívnych trestných činov, zisky odvodené z týchto trestných činov a majetok príslušnej hodnoty vo vlastníctve obvineného.

Možno uložiť ochranné opatrenie zhabanie vecí, ktoré môže ako sankcia postihnúť aj majetok inej osoby, ako páchatel'a. Vec je možné okrem iného zaistiť tretej osobe na účely výkonu zhabania vecí (§ 461 TP), keďže možno uložiť aj ochranné opatrenie zhabanie vecí, ktoré môže ako sankcia postihnúť aj majetok inej osoby, ako páchatel'a.

Vyhľadávať majetok možno podľa § 3 Trestného poriadku, podľa ktorého môže príslušník PZ žiadať štátne orgány, vyššie územné celky, obce a iné právnické osoby a fyzické osoby o informácie o majetku a príjmoch osôb. Vyhľadať majetok a príjmy je možné aj operatívno-pátracou činnosťou a spravodajskou činnosťou (najmä FSJ). Vyhľadávanie majetku sa vykonáva aj lustráciami v evidenciách, ktoré sú dostupné príslušníkom PZ (MV, informatívny výpis z katastra nehnuteľností).

K zaisťovaniu majetku má SR v zásade potrebné zákonné možnosti, aj keď sú tu určité nedostatky. V niektorých prípadoch je zaistenie možné len od obvineného, teda až po vznesení obvinenia. Zaisťovať majetok ako celok je možné len obvinenému.

Trestný poriadok poskytuje širokú škálu nástrojov zaistenia majetku, ale s niektorými zaisťovacími prostriedkami sú spojené aplikačné problémy.

V sledovanom období došlo len k niekoľkým legislatívnym zmenám smerujúcim k posilneniu niektorých inštitútov trestného práva a to novelou Trestného poriadku zákonom č. 397/2015 Z.z. s účinnosťou od 1. januára 2016:

- umožnilo sa zaistenie vecí na účely výkonu trestu prepadnutia vecí a ochranného opatrenia zhabania vecí (viď zmena v § 428 ods. 2 a nový odsek 2 v § 461 Trestného zákona),
- umožnilo sa zhabať vec, ktorá nepatrí páchatelovi a bola získaná trestným činom alebo ako odmena za trestný čin alebo boli získané za takéto veci (viď doplnenie § 83 ods. 1 o nové písmená c) a d) Trestného zákona).

Hodnotenie Výboru Moneyval z V. kola hodnotení kriticky poukázalo na viacero aplikačných i právnych nedostatkov spojených s kvalitou rámca pre zaistenie majetku a odoberanie výnosov, s ktorými sa možno v hlavných črtách stotožniť.

Prvým základným nedostatkom je nedostatočné finančné vyšetrowanie. V tejto súvislosti zostáva trvalým problémom (ne)získovanie hodnoty majetku, kde neexistuje zhoda na tom, ktorý orgán by to mal zabezpečovať (či vyšetrowateľ, prokurátor alebo súd).

Druhým zásadným nedostatkom je pomerne nízka efektivita zaisťovania vecí/majetku v komplexných prípadoch prania špinavých peňazí. Pri komplexnejších prípadoch sa jasne preukázal negatívny dopad neexistencie Úradu na správu zaisteného majetku. Rovnako vážnym nedostatkom bola i absencia podrobných pravidiel a postupov pri správe zaisteného majetku v prípravnom konaní. Veľmi zjednodušene možno teda konštatovať, že právny rámec platný v sledovanom období je efektívny pri zaisťovaní hnutel'ných vecí, jednoduchých predmetov. V prípade, že sa jedná o nehnuteľnosť, komplex nehnuteľností, alebo podnik, systém zlyháva. Práve tento aspekt – problém čo (robiť) so zaisteným majetkom – často viedol k rozhodnutiu majetok radšej nezaistiť. Požiadavka Moneyval smeruje k schopnosti

zabezpečiť *aktívnu* správu zaisteného majetku (nie len jeho úschovu). V tomto smere sú kľúčové odporúčania Moneyvalu oprávnené⁷⁴.

Nedostatky právnej úpravy sa prejavili aj v možnosti prepisovania majetku na tretie/blízke osoby bez efektívnej možnosti namietania platnosti takýchto úkonov. Tento nedostatok sa prejavoval ako v prípravnej fáze, prípadne fáze súdneho konania, tak aj vo fáze výkonu majetkového rozhodnutia (osobitne trestu prepadnutia majetku⁷⁵).

Zistenie Moneyval v tejto súvislosti uvádza: „Legislatíva výslovne neupravuje zhabanie legalizovaného majetku. ... Zdá sa, že konfiškácia legalizovaného majetku nie je výslovne upravená zákonom a pokrytie konfiškácie majetku tretích osôb je stále neúplné. Jednoducho povedané, ide o problematiku „prepisovania“ legalizovaného majetku na tretie osoby.“

Tretím poznatkom z hodnotiaceho procesu je neschopnosť SR preukázať efektívnosť v štádiu výkonu majetkových rozhodnutí, osobitne v prípade výkonu trestov prepadnutia veci (osobitne nehnuteľnej veci) a prepadnutia majetku. Neexistuje systematický zber údajov. Tieto nie sú systematicky vedené príslušnými úradmi - okresnými úradmi, nakoľko takáto požiadavka na ne nikdy nebola vznesená. Rovnako sa nevedie ani samostatná účtovná evidencia o skonfiškovanom majetku v rámci trestného konania. Neexistuje teda vedomosť o reálne odčerpaných výnosoch pochádzajúcich z trestnej činnosti.

Záverom prvého národného hodnotenia rizika k potrebe zriadenia Centrálného registra bankových účtov, či potrebe zefektívnenia zákona o preukazovaní pôvodu majetku zostávajú naďalej aktuálne.

Nad rámec týchto poznatkov je potrebné doplniť, že hodnotenie Moneyval upriamilo pozornosť aj na ochranu práv tretích osôb v prípade využitia ustanovení § 83 ods. 1 písm. c) a d) TZ.

Ochrana práv tretích strán nadobudnutých v dobrej viere sa prostredníctvom judikatúry v súlade s rozhodnutím Ústavného súdu SR I. ÚS 549/2015-33. Táto problematika je sledovaná Moneyval a hoci jeho požiadavka smeruje skôr na úpravu problematiky hmotnoprávnymi predpismi (pozitívny právom), argumentácia SR bola v procese hodnotenia akceptovaná. V budúcej praxi však bude potrebné, aby majetkové práva nadobúdateľa v dobrej viere požívali ústavnú ochranu v súlade s vyššie cit. rozhodnutím US SR z r. 2016.

Do právneho poriadku SR neboli zavedené konfiškácie bez predchádzajúceho odsúdenia.

⁷⁴ Hodnotenie Moneyval: „Orgány by mali neodkladne prehodnotiť právny a procesný rámec pre prepadnutie/zhabanie majetku a identifikovať prípadné nedostatky, a následne uskutočniť primerané kroky na zabezpečenie skutočného odobratia výnosov pochádzajúcich z trestnej činnosti vo všetkých prípadoch. (IO8).“

⁷⁵ Viď napr. Príklad Baštrák, ale i iné.

V novembri 2018 bolo prijaté nariadenie o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu. Reálne sa však začalo uplatňovať až v decembri 2020.

Z hľadiska medzinárodnej spolupráce neboli v sledovanom období zaznamenané žiadne výraznejšie nedostatky s významným dopadom na prax, čo potvrdila aj správa Moneyval.

Štatistiky:

Majetkové rozhodnutia Základný prehľad Počet									
		Počet							
			2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Trest prepadnutia majetku	§ 58 TZ	ML	0	0	1	2	2	2	1
		other	9	4	24	15	23	23	48
Trest prepadnutia veci	§ 60 TZ	ML	0	0	0	1	1	2	1
		other	975	968	870	821	855	863	1400
Ochranné opatrenie Zhabanie veci	§ 83 TZ	ML	0	0	0	0	0	1	-
		other	84	54	94	51	63	71	-

Zraniteľné miesta:

Je potrebné vytvoriť a následne sfunkčnit' Úrad na správu zaisteného majetku tak, aby bola zabezpečená aktívna správa majetku aj v zložitejších prípadoch.

Je vhodné posilniť a rozšíriť zaisťovacie inštitúty, vrátane možnosti zaistenia inej majetkovej či náhradnej hodnoty či majetkovej účasti v právnickej osobe.

Nedostatkom je, že informácie získané zložkami PZ podľa iného právneho predpisu ako TP je potrebné opätovne vyžiadať vyšetrovateľom podľa TP.

Podstatným problémom je chýbajúci centrálny register bankových účtov a nemožnosť vykonávania online sledovania bankových účtov. Úplne absentuje možnosť sledovania majetku, je možné zisťovať stav iba opätovným zasielaním žiadostí na príslušné inštitúcie, pričom nejde o aktívne sledovanie majetku v reálnom čase.

Bude potrebné vytvoriť systém zberu údajov s cieľom zabezpečiť možnosť pravidelného vyhodnocovania efektivity nielen systému zaisťovania vecí a majetku a jeho správy, ale i reálne odčerpanie výnosov z trestnej činnosti.

Zraniteľné miesta:

Nie je možné zaistiť majetok tretích strán, okrem majetku páchatel'a, ktorý sa zmiešal s majetkom tretej strany. U tretích strán tiež nie je možné zaistiť ani náhradnú hodnotu. Nedostatkom je, že informácie získané zločkami PZ podľa iného právneho predpisu ako TP je potrebné opätovne vyžiadať vyšetrovateľom podľa TP.

Podstatným problémom je chýbajúci centrálny register bankových účtov a nemožnosť vykonávania online sledovania bankových účtov. Úplne absentuje možnosť sledovania majetku, je možné zisťovať stav iba opätovným zasielaním žiadostí na príslušné inštitúcie, pričom nejde o aktívne sledovanie majetku v reálnom čase.

Súčasná právna úprava však neumožňuje v dostatočnej miere zaistiť veci a majetku z toho dôvodu, že v niektorých prípadoch ho viaže až na obvineného (teda po vznesení obvinenia, čo môže trvať určitý čas), preto súčasnú úpravu týkajúcu sa zaistiť veci a majetku nemožno považovať za takú, ktorá by umožňovala vo všetkých prípadoch promptný postup a rýchle zaistenie.

Vo vzťahu k zaistiťovaniu a správe zaisteného majetku bol v r. 2020 schválený zákon o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa okrem iného kreuje aj samostatný úrad na správu zisteného majetku. Taktiež v rámci novej právnej úpravy budú definované nové skutkové podstaty trestného činu legalizácie výnosov z trestnej činnosti a tiež nová štruktúra ustanovení ohľadne zaistiťovania vecí. Zraniteľným miestom krajiny zostáva obmedzená schopnosť orgánov vyhľadať, zaistiť a odobrať ilegálne nadobudnutý majetok v rámci potierania trestnej činnosti.

Zdroje informácií: MMF, www.openiazoch.sk, doc. Ing. Ladislav Kareš, PhD., Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta hospodárskej informatiky, Katedra účtovníctva a audítorstva, Správa: Efektívnosť a kvalita slovenského súdneho systému, hodnotenie a odporúčania na základe nástrojov Európskej komisie pre efektívnu spravodlivosť (CEPEJ).

6. HODNOTENIE RIZÍK V SÚVISLOSTI S VIRTUÁLNYMI MENAMI

Virtuálne meny (napr. Bitcoin, Litecoin, Ethereum a ďalšie) nie sú v SR uznané ako oficiálna tuzemská či zahraničná mena, nepredstavujú elektronické peniaze v zmysle zákona o platobných službách a nemajú fyzickú protihodnotu vo forme zákonného platidla. Napriek tomu je možné v tejto oblasti aj u nás sledovať permanentný dynamický vývoj, a to tak v smere technologickom, ako aj v oblasti stále pribúdajúcich subjektov pôsobiacich na trhu virtuálnych mien a služieb, ktorých ponuka priamo koreluje s primerane sa zväčšujúcim dopytom po virtuálnych menách u bežnej populácie. Pre takéto obchodovanie nie sú v súčasnosti zavedené žiadne osobitné požiadavky (napr. povolenie NBS) a k podnikateľskej činnosti v tejto oblasti donedávna postačovalo len všeobecné živnostenské oprávnenie vo forme voľnej živnosti, pričom tieto subjekty donedávna nepodliehali ani AML dohľadu/kontrole.

Práve neustály a rýchly technologický vývoj na jednej strane, v spojení s dĺžkou legislatívnych procesov na európskej aj vnútroštátnej úrovni na strane druhej, predstavuje jeden z najväčších limitov v nastavovaní optimálneho právneho rámca regulácie a kontroly v tejto oblasti.

Základy právneho rámca pre virtuálne meny sa začali postupne včleňovať do slovenského právneho poriadku od roku 2018.

1. októbra 2018 nadobudol účinnosť zákon č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v rozsahu zadefinovania pojmov týkajúcich sa virtuálnych mien a ich zdaňovania.

Uvedeným novelám predchádzalo Metodické usmernenie MF SR č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien (ďalej len „metodické usmernenie“), ktorým sa zabezpečuje jednotný výklad pri zdaňovaní príjmu plynúceho z predaja virtuálnej meny podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z výnosov znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Podľa tohto metodického usmernenia sa príjem plynúci z predaja virtuálnej meny aj podľa zákona o dani z výnosov považuje za zdaniteľný príjem.

Za zdaniteľný príjem sa považuje predaj virtuálnej meny, a to výmena virtuálnej meny za majetok, výmena virtuálnej meny za inú virtuálnu menu, výmena virtuálnej meny za poskytnutie služby alebo odplatný prevod virtuálnej meny.

V metodickom usmernení bola zároveň vymedzená aj definícia virtuálnej meny, pod ktorou sa rozumie digitálny nositeľ hodnoty, ktorý nie je vydaný ani garantovaný centrálnou bankou ani orgánom verejnej moci, ani nie je nevyhnutne naviazaný na zákonné platidlo, nemá právny status meny alebo peňazí, ale je akceptovaný niektorými fyzickými alebo právnickými osobami ako platobný prostriedok a ktorý možno prevádzať, uchovávať alebo s ním elektronicky obchodovať.

1. novembra 2020 nadobudla účinnosť novela AML zákona, ktorou sa medzi povinné osoby v AML oblasti zaradili subjekty poskytujúce služby spojené s virtuálnymi menami, a to konkrétne poskytovatelia služieb peňaženky virtuálnej meny a poskytovatelia služieb zmenárne virtuálnej meny, ktorí sa profesionálne zaoberajú zmenárenskými službami medzi virtuálnou menou a fiat menami (t. j. mince a bankovky, ktoré sú označené ako zákonné platidlo a elektronické peniaze krajiny, prijímané ako prostriedok výmeny vo vydávajúcej krajine).

Zároveň, novelou AML zákona, bol s účinnosťou od 1. novembra 2020 novelizovaný aj zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, na základe čoho bola činnosť poskytovateľov služieb zmenárne virtuálnej meny a poskytovateľov služieb peňaženky virtuálnej meny zaradená medzi viazané živnosti.

Zaradenie poskytovateľov služieb peňaženky virtuálnej meny a poskytovateľov služieb zmenárne virtuálnej meny medzi povinné osoby vychádza z ustanovení V. AML smernice.

Dôvodom pre reguláciu týchto subjektov v oblasti AML bola skutočnosť, že poskytovatelia zmenárenských služieb poskytujúci výmenu medzi virtuálnymi menami a nekrytými fiat menami, ako aj poskytovatelia služieb peňaženky virtuálnej meny, nepodliehali žiadnej zákonnej povinnosti identifikovať podozrivú činnosť. Kombinácia absentujúcej regulácie v spojení s prirodzenými črtami virtuálnych mien, ako sú napríklad vyššia miera anonymity, zložitá dosledovanosť transakcií, či možnosť využívania technologických prostriedkov na zatajovanie pôvodu spôsobovala, že pre teroristické skupiny, alebo pre páchatel'ov trestnej činnosti sa virtuálne meny stali jednoduchým nástrojom na presúvanie finančných prostriedkov do finančného systému EÚ, resp. na zakrývanie ich pôvodu v trestnom čine.

Už V. AML smernica však konštatuje, že zahrnutím poskytovateľov zmenárenských služieb výmeny virtuálnych mien za fiat meny a poskytovateľov služieb peňaženky medzi povinné osoby sa problém anonymity spojený s transakciami virtuálnych mien realizovanými teroristickými alebo zločineckými štruktúrami na páchanie trestnej činnosti alebo legalizovanie výnosov z trestnej činnosti nevyrieši úplne, nakoľko veľká časť prostredia virtuálnych mien ostane aj naďalej anonymná a neregulovaná.

Preto aj v súvislosti s pripravovanou komplexnou úpravou sektora virtuálnych aktív v rámci EÚ⁷⁶ bude do budúca potrebné oblasť povinných osôb špecifikovať extenzívnym spôsobom a medzi povinné osoby zaradiť všetkých poskytovateľov služieb virtuálnych aktív, pod ktorých by spadali aj potenciálne burzy s virtuálnou menou, investiční poradcovia, či prevádzkovatelia automatov s virtuálnou menou.

Toho času sa otázka bezúhonnosti skúma len vo vzťahu k prevádzkovateľovi živnosti. V nadväznosti na odporúčania FATF č. 15 by preto SR mala taktiež prijať právne alebo regulačné opatrenia, ktoré by túto skutočnosť posudzovali aj vo vzťahu k držiteľom alebo konečného užívateľa výhod významného podielu poskytovateľa služieb virtuálnych aktív.

Taktiež bude potrebné nastaviť systém opatrení zameraných na identifikáciu fyzických a právnických osôb, ktoré vykonávajú služby poskytovateľov služieb virtuálnych aktív bez registrácie, vrátane procesu uplatňovania adekvátnych sankcií.

Rovnako bude potrebné zvážiť úpravu systému sankcií v zákone o legalizácii ako aj v Trestnom zákone takým spôsobom, aby sa vzťahovali nielen na poskytovateľov služieb virtuálnych aktív, ale aj na ich riaditeľov a vrcholový manažment.

Vypracovanie metodického usmernenia pre poskytovateľov služieb virtuálnych aktív a jeho zverejnenie na webovej stránke FSJ by malo korelovať s preškolením povinných osôb v AML oblasti zo strany FSJ. Cieľom týchto úloh by malo byť nastavenie vhodného a efektívneho rámca pre monitorovanie a nahlasovanie tých operácií s virtuálnymi menami, ktoré by potenciálne mohli súvisieť s trestnou činnosťou.

Vzhľadom na špecifický charakter obchodnej operácie s virtuálnymi aktívami, ktorá často prebehne v zlomku sekundy v online prostredí a nezriedka má nadnárodný rozsah, sa nastavenie vhodných a promptných komunikačných systémov medzi FSJ a povinnými osobami ako aj medzi FSJ a zahraničnými finančnými spravodajskými jednotkami javí ako nevyhnutnosť.

V kontexte vyššie uvedených skutočností si treba uvedomiť, že identifikácia NOO zo strany povinnej osoby a jej následné vyhodnotenie na FSJ je len počiatočnou vstupnou bránou celého vyšetrovacieho procesu, ktorý by mal rýchlo a efektívne nastúpiť hneď potom, ako vznikne podozrenie, že predmetné virtuálne aktíva súvisia s trestnou činnosťou. Nakoľko ide o novú oblasť, bude aj vo vzťahu k vyšetrovaniu potrebné preškolenie kompetentných pracovníkov a vypracovanie metodík, ktoré by uľahčili a zjednotili postupy orgánov činných v trestnom konaní.

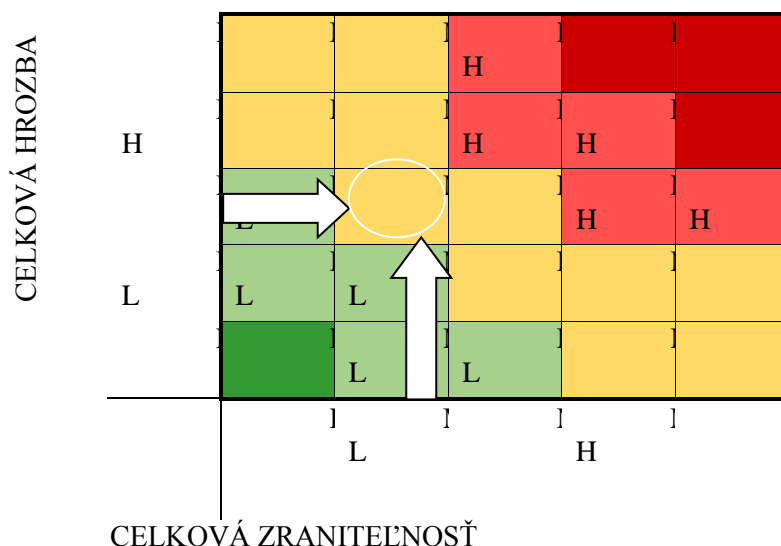
Vyhľadávanie virtuálnych aktív by malo byť štandardnou súčasťou finančného vyšetrovania a vyhľadávania majetku podľa osobitného zákona (zákon č. 101/2010 Z. z. o preukazovaní pôvodu majetku).

V neposlednom rade bude nevyhnutné zefektívniť spoluprácu na medzinárodnej, ale aj národnej úrovni, predovšetkým medzi FSJ a ďalšími súčasťami Policajného zboru, ako aj medzi FSJ a NBS, MF SR, FS SR, a to jednak v oblasti vzájomnej výmeny informácií, koordinácie postupov, preškoľovania kompetentných pracovníkov, ako aj v rámci koordinovaného postupu pri budovaní povedomia širokej verejnosti v oblasti virtuálnych aktív.

7. RIZIKO FINANCOVANIA TERORIZMU

Celková ÚROVEŇ RIZIKA financovania terorizmu v podmienkach SR je na **STREDNEJ** úrovni.

Celková úroveň HROZBY financovania terorizmu v podmienkach SR bola na základe vyhodnotenia zhromaždených informácií a dát určená na **STREDNEJ** úrovni a celková úroveň ZRANITEĽNOSTI bola určená na **STREDNE NÍZKEJ** úrovni.

Terorizmus a s ním súvisiaca extrémistická radikalizácia sú v súčasnosti najväznejšími bezpečnostnými hrozbami pre každú krajinu a jej ústavné zriadenie a z tohto dôvodu predstavujú zároveň aj najväčšie výzvy pre štátne orgány. Efektívne odhaľovanie rôznych foriem terorizmu už v počiatčnom štádiu s cieľom predchádzania obetiam na ľudských životoch, ochrany materiálnych hodnôt či zabráňovania destabilizácii pilierov štátu, sa preto stalo prednostným záujmom štátov.

Pri procese 2. hodnotenia rizika financovania terorizmu boli použité postupy vychádzajúce z metodiky „FATF Guidance: National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment“⁷⁷ a metodiky Svetovej banky.

Metodika FATF uvádza, že riziko financovania terorizmu možno chápať ako pôsobenie troch faktorov hrozba, zraniteľnosť a následok. Finančné prostriedky alebo iné aktíva určené pre teroristu alebo teroristickú organizáciu sa môžu získavať, premiestňovať, uchovávať alebo používať v krajine alebo prostredníctvom krajiny vo forme zákonných alebo nezákonných finančných prostriedkov alebo iných aktív.

⁷⁷ <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/nationalmoneylaunderingandterroristfinancingriskassessment.html>

Domáce zdroje hrozby terorizmu

V rokoch 2016 – 2019 nebola na území SR zaznamenaná prítomnosť alebo aktivity tuzemskej islamistickej alebo neislamistickej teroristickej organizácie. Teroristická hrozba zo strany týchto organizácií, resp. nimi inšpirovaných osamelých aktérov a zahraničných bojovníkov bola v predmetnom období hodnotená ako relatívne nízka. V blízkej budúcnosti sa nepredpokladá vznik, resp. etablovanie islamistickej alebo neislamistickej teroristickej organizácie na území SR ani výrazný nárast počtu domácich samoradikalizovaných jednotlivcov ochotných a schopných spáchať na území SR teroristický čin.

V SR nebol v sledovanom období uskutočnený žiaden teroristický útok. Teroristickú hrozbu na území SR primárne ovplyvňuje vonkajšie prostredie, predovšetkým bezpečnostná situácia v niektorých členských krajinách EÚ, ktoré sú konfrontované s úspešne dokonanými, ale i zmarenými teroristickými útokmi a individuálnymi násilnými incidentmi zo strany prívržencov medzinárodného džihádu inšpirovaných najmä džihádickou propagandou v sociálnych médiách.

K základným potenciálnym domácim zdrojom hrozby terorizmu patrí existencia a pôsobenie radikálne zmýšľajúcich osôb, na organizácie prezentujúce krajne pravicovú ideológiu, na organizovaný zločin alebo na štáty s nedemokratickým politickým režimom.

Zvýšenú bezpečnostnú hrozbu pre SR môžu predstavovať taktiež potenciálni návratilci z konfliktných regiónov, v ktorých pôsobia aj zahraniční bojovníci (Sýria, Irak, Ukrajina). Nadobudnuté skúsenosti z bojov, skúsenosti s násilnými formami dosahovania stanovených cieľov, ale napr. aj znalosti nakladania s výbušninami sa môžu stať základom teroristických metód, asociálneho presadzovania sa, či budovania osobnej autority v štruktúrach extrémistických skupín. Potenciálne rizikové môžu byť aj nadobudnuté kontakty s rizikovými osobami v zahraničí. Počas hodnoteného obdobia boli zaznamenané len ojedinelé prípady pôsobenia občanov alebo cudzincov s pobytom v SR v konfliktných zónach na Blízkom východe. V prípade identifikácie zahraničných bojovníkov je spravodajská pozornosť prioritne zameraná na odhaľovanie spôsobu vycestovania a financovania vycestovania a pobytu v cieľovej krajine a monitorovanie pohybu v tejto krajine so zreteľom na možný návrat do SR, resp. do schengenského priestoru.

V hodnotenom období boli zaznamenané prípady prepojenia členov slovenskej moslimskej komunity s radikálnymi predstaviteľmi moslimských komunit z susedných členských krajín EÚ (Rakúskej republiky, Českej republiky).

Z otvorených zdrojov sú známe informácie týkajúce sa aktivít radikálneho imáma, ktorý pôsobil v Prahe a taktiež aj v jednej z modlitební v Bratislave, pričom v roku 2016 mal pomôcť jednej osobe pôvodom zo Sudánskej republiky s pobytom v SR vycestovať do Sýrie s cieľom pripojiť sa k džihádistom. Okrem uvedeného muža pomohol vycestovať do Sýrie aj

svojmu bratovi a jeho manželke s cieľom pripojiť sa k džihádistickej skupine AN-NUSRA FRONT (v súčasnosti známa ako HAJÁT TAHRÍR AŠ-ŠÁM, HTS)⁷⁸.

V súvislosti s Českou republikou bol medializovaný taktiež prípad týkajúci sa radikalizovaného štátneho príslušníka SR, ktorý bol v decembri 2018 obžalovaný z prípravy teroristického útoku a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu práv a slobôd človeka. V roku 2019 ho súd však odsúdil za všeobecné ohrozenie⁷⁹.

Ďalej je známy prípad, kedy sa na území SR od roku 2016 zdržiaval za účelom štúdia na vysokej škole občan Izraela, ktorý bol v júli 2019 v Izraeli zatknutý a obvinený z prípravy teroristického útoku a z podpory ISLAMSKÉHO ŠTÁTU tým, že prostredníctvom internetu šíril radikálnu ideológiu a vytváral falošné internetové profily pre iných bojovníkov.

V hodnotenom období vzrástla v SR popularita, vplyv a kapacity polovojenských zoskupení. Z dlhodobého hľadiska nie je možné vylúčiť výraznejší posun, resp. inklináciu hodnotovej orientácie niektorých polovojenských skupín smerom ku krajne pravicovej ideológii, radikalizáciu ich členskej základne a eventuálnu participáciu na činnostiach spájaných s podporou a financovaním terorizmu a inými činnosťami súvisiacimi s terorizmom.

V hodnotenom období boli začaté 4 trestné stíhania v súvislosti s trestnými činmi terorizmu, avšak žiadnej osobe nebolo vznesené obvinenie. Je potrebné zdôrazniť, že v prípadoch, v ktorých bolo vedené stíhanie pre trestné činy terorizmu, boli predmetom vyšetrovania aj finančné aspekty týchto trestných činov, vrátane zisťovania možných zdrojov, ktoré napomohli pri spáchaní uvedených trestných činov. Osobitne bolo predmetom preverovania resp. vyšetrovania zisťovanie či sa na spáchaní niektorého z trestných činov podieľali aj iné osoby okrem samotného páchatel'a a to najmä vo forme pomoci resp. priameho alebo nepriameho financovania jeho aktivít, vrátane zabezpečovania životných potrieb.

V roku 2018 bol jeden občan SR obžalovaný z obzvlášť závažného zločinu terorizmu a niektorých foriem účasti na terorizme podľa § 419 Trestného zákona a zločinu nedovolenej výroby a držania jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov podľa § 298 Trestného zákona. Predmetných trestných činov sa dopustil tým, že zasielal rôznym štátnym inštitúciám zásielky, ktoré obsahovali rádioaktívnu látku a výhražný text. V roku 2019 bol skutok Najvyšším súdom SR prekvalifikovaný na obzvlášť závažný zločin všeobecného ohrozenia podľa § 284 Trestného zákona v štádiu pokusu a prečinu útoku na orgán verejnej moci podľa § 322 Trestného zákona v súbehu s prečinom šírenia poplašnej správy podľa § 362 Trestného zákona⁸⁰.

⁷⁸ Vrchný súd v Prahe udelil imámovi desaťročný trest odňatia slobody za účasť v teroristickej skupine vo forme pomoci

⁷⁹ V r. 2020 vrchný odvolací súd v Prahe udelil občanovi SR päťročný trest odňatia slobody za propagáciu teroristickej organizácie

⁸⁰ V roku 2020 bolo v predmetnej veci podané dovolanie – rozsudok nie je právoplatný.

Na základe výsledkov príslušných orgánov v oblasti získavania a vyhodnocovania poznatkov a informácií o možných alebo potenciálnych bezpečnostných hrozbách voči SR a jej občanom na území SR je možné hodnotiť, že celková hrozba teroristického útoku zo strany domácich aktérov bola v sledovanom období hodnotená ako **NÍZKA**.

Regionálne zdroje hrozby terorizmu

V sledovanom období nebol na území SR zaznamenaný vplyv regionálnych islamistických, neislamistických teroristických organizácií, nimi inšpirovaných osamelých aktérov alebo zahraničných bojovníkov.

Rastúca miera teroristickej hrozby bola identifikovaná v Rakúsku, kde bolo v ostatných dvoch rokoch zmarených niekoľko pokusov teroristických útokov zo strany osamelých útočníkov i navrátilcov z konfliktných zón.

Ukrajina ako ďalší z bezprostredne susediacich štátov je od roku 2014 poznačená stále pretrvávajúcim ozbrojeným konfliktom. Napriek tomu samotná bezpečnostná situácia na Ukrajine nepredstavuje primárnu hrozbu terorizmu. Konflikt na juhovýchode Ukrajiny je možné považovať z hľadiska ohraničenia ako interný. Avšak dôsledky tohto konfliktu môžu sekundárne predstavovať hrozbu pre SR v nasledovných oblastiach:

1. Oslabená, resp. nedostatočne financovaná štátna správa Ukrajiny nie je schopná zabezpečiť účinnú kontrolu štátnej hranice, či už na vstupe, ale aj na výstupe. To môže byť zneužitá prevádzачskými a pašeráčkymi skupinami pre prienik osôb (vrátane osôb z rizikových krajín s eventuálnymi osobnými väzbami na teroristické skupiny) a tovarov na územie EÚ.
2. Nekontrolovaný pohyb zbraní a výbušnín v rámci konfliktu predstavuje ľahko dostupnú komoditu pre organizované a zločinecké skupiny ale aj jednotlivcov. Tento získaný materiál môže byť následne pomocou pašeráčkych kanálov vyvezený na územie štátov EÚ a zneužitý teroristickými skupinami.
3. Do bojov na juhovýchode Ukrajiny sa zapájali aj bojovníci z tretích krajín, vrátane krajín/regiónov s islamským vierovyznaním, ktorí vytvárali samostatné bojové zoskupenia. Týmto osobám, na základe ukrajinského zákona „O právnom postavení cudzincov a osôb bez štátnej príslušnosti, ktorí sa podieľali na ochrane územnej celistvosti a integrity Ukrajiny“ môže byť udelené ukrajinské občianstvo, čo im do budúcnosti umožní jednoduchšie cestovať do krajín EÚ.

V regionálnom kontexte bolo indikovaných niekoľko zdrojov hrozieb sunnitského terorizmu (reálne aj potenciálne) s prepojením najmä na Západný Balkán. Reálne hrozby terorizmu sa viažu na odhalené plánované útoky v priestore Západného Balkánu. V regióne sa uskutočnilo niekoľko bezpečnostných akcií bezpečnostných zložiek proti islamským radikálom, u ktorých boli zabavené zbrane a rôzne vybavenie potrebné k plánovaniu a spáchaniu teroristického útoku.

Spomedzi potenciálnych hrozieb je potrebné spomenúť najmä návrat zahraničných bojovníkov a ich rodinných príslušníkov a šírenie radikálnych islamských ideológií (salafizmus a wahhábizmus).

Okrem regiónu Západný Balkán bol aj v niektorých krajinách EÚ s výraznejším zastúpením moslimského obyvateľstva zaznamenaný nárast popularity salafizmu a jeho členskej základne. Rovnako boli v hodnotenom období zistené hrozby terorizmu súvisiace s pohybom vysokopostavených alebo obzvlášť nebezpečných osôb s väzbami na ISLAMSKÝ ŠTÁT a ďalšie džihádisticke skupiny na území niektorých krajín susediacich so SR, vrátane členských krajín EÚ. V EÚ boli v uplynulých rokoch vyhodnocované zdroje tzv. domestic terrorism (terorizmu, ktorý má pôvod priamo v štátoch EÚ, nie v zahraničí), pričom za rizikové boli označené komunity málo integrovanej druhej generácie imigrantov z Blízkeho východu a komunity európskych konvertitov na islam. Za rizikové boli označené tiež komunity pravicových a ľavicových extrémistov a etnických separatistov.

V hodnotenom období sa v rámci niektorých členských krajín EÚ javilo ako potenciálny zdroj hrozby plánované prepustenie osôb odsúdených za trestné činy terorizmu. Tieto osoby môžu naďalej predstavovať hrozbu aj po ich prepustení, z dôvodu ich predpokladanej pretrvávajúcej radikalizácie a problémom ich následného komplexného monitorovania. Koncom hodnoteného obdobia (29. novembra 2019) bol v Londýne vykonaný teroristický útok Usmanom K. inšpirovaným propagandou džihádistickej skupiny AL-KÁIDA, ktorý bol predčasne prepustený z väzenia v decembri 2018.

Na základe výsledkov príslušných orgánov v oblasti získavania a vyhodnocovania poznatkov a informácií o možných alebo potenciálnych bezpečnostných hrozbách voči SR a jej občanom na území SR je možné hodnotiť, že celková hrozba teroristického útoku zo strany regionálnych aktérov bola v sledovanom období hodnotená ako **STREDNE NÍZKA**.

Globálne zdroje hrozby terorizmu

V rokoch 2016 – 2019 bol na území SR zaznamenaný nepriamy vplyv globálnych islamistických a neislamistických teroristických organizácií. Pod vplyvom propagandy takýchto organizácií vycestovalo do konfliktných zón niekoľko jednotlivcov, tiež boli identifikované izolované prípady jednotlivcov zdieľajúcich džihádisticke materiály na sociálnych sieťach.

SR bola v mediálnej propagande islamistických teroristických organizácií v sledovanom období menovaná ako súčasť protiteroristickej koalície západných krajín a označená za „nepriateľa moslimov“.

V sledovanom období bol zaznamenaný posun v oblasti modus operandi teroristických útokov v zahraničí. Postupne dochádzalo k znižovaniu miery sofistikovanosti útokov a nástupu jednoduchého spôsobu útoku bez dlhodobejšej, zložitej prípravy s ľahko dostupnými prostriedkami, za minimálnych finančných nákladov voči mäkkým cieľom na verejne dostupných a frekventovaných miestach. Väčšina teroristických útokov bola realizovaná osamelými aktérmi/malými skupinkami, útočníci boli mladí moslimovia druhej

a tretej generácie pôvodom zo severnej Afriky, Blízkeho východu a Kaukazu, bez bojových skúseností, motivovaní islamistickým extrémistickým odkazom na internete, prípadne vplyvnou osobou (napr. imám). V tejto súvislosti je taktiež potrebné zdôrazniť, že v roku 2018 došlo k významnému poklesu počtu úspešne realizovaných islamisticky motivovaných teroristických útokov na území Európy (22 v r. 2017 a 8 v r. 2018) - najmä zo strany džihádistickej organizácie ISLAMSKÝ ŠTÁT. Tento fakt bol determinovaný kombináciou nárastu počtu zmarených teroristických útokov v Európe (z 8 v r. 2017 na 17 v r. 2018), úspešnými zásahmi bezpečnostných zložiek a výrazne limitovanými kapacitami ISLAMSKÉHO ŠTÁTU. Klesajúci trend teroristických útokov pokračoval aj v roku 2019.

Globálny terorizmus naďalej zostáva najväčšou bezpečnostnou hrozbou, s dosahom na bezpečnostnú situáciu v SR a záujmom SR, resp. NATO a EÚ. Hrozby v tomto kontexte plynú naďalej najmä od globálnych teroristických, resp. džihádistických skupín, ako ISLAMSKÝ ŠTÁT a AL-KÁIDA a ich regionálnych odnoží. Je pravdepodobné, že ďalší vývoj terorizmu a džihádizmu vo svete bude v minimálne v najbližšom období determinovaný práve aktivitami a spôsobilosťami ISLAMSKÉHO ŠTÁTU a AL-KÁIDA. Je tiež pravdepodobné, že v súvislosti so súčasnou dynamikou ozbrojených konfliktov a vývojom socioekonomickej situácie na Blízkom a Strednom východe a oblasti Maghrebu a Sahelu dôjde v najbližšom období k ďalšej stratifikácii zdrojov regionálnych hrozieb s potenciálom zhoršenia globálneho bezpečnostného prostredia.

Na vzniku a rozšírení pôsobenia teroristických skupín v celosvetovom meradle majú výrazný podiel tzv. failed states (zlyhávajúce štáty). Vysokú zraniteľnosť ich vnútorného bezpečnostného prostredia využívajú rôzni štátni aj neštátni aktéri, vrátane militantných a teroristických skupín na presadzovanie vlastných záujmov. S problematikou zlyhávajúcich štátov je úzko spätá aj podpora terorizmu rôznymi, najmä autoritatívnymi režimami, ktoré finančne, materiálne, ideologicky a ďalšími spôsobmi podporujú hnutia a osoby presadzujúce ich záujmy v zahraničí.

Ďalšou globálnou bezpečnostnou hrozbou (aj v kontexte dlhodobého časového horizontu) je výchova druhej generácie džihádistických bojovníkov. Na tento fenomén sa cielene zameriavajú aktéri globálneho terorizmu a prispieva k nemu aj neriešenie situácie zadržovaných bojovníkov ISLAMSKÉHO ŠTÁTU a ich rodinných príslušníkov vo väzeniach a v internačných táboroch v krajinách Blízkeho východu.

Propaganda predstavuje významný a účinný nástroj pre šírenie džihádizmu a pre dosahovanie teroristických, konvenčno-vojenských i nevojenských cieľov jednotlivých teroristických, resp. džihádistických skupín. Najvýraznejšiu propagandistickú činnosť v posledných rokoch vyvíja ISLAMSKÝ ŠTÁT. Primárne využíva propagandu ako súčasť svojho vojnového úsilia zameraného na dosiahnutie strategického cieľa, ktorým je zriadenie kalifátu, s čím súvisí nábor nových bojovníkov, ovplyvnenie miestnej populácie⁸¹, zastrašenie

⁸¹ Propagandistická činnosť IS zameraná na nábor nových bojovníkov a ovplyvnenie miestnej populácie vykazuje známky použitia metód sektárskych zoskupení, kedy v propagande ponúka okrem iného východisko zo zdanlivo beznádejných životných situácií. Skupiny ponúkajú útočisko, v ktorom je daná osoba vítaná a potrebná, a vytvárajú tak dojem, že jednotlivci pridaním sa k skupine naplní svoju potrebu (zmysel existencie).

nepriateľa, podnecovanie a poskytovanie návodov jednotlivcom k teroristickým útokom v domácich štátoch a pod. ISLAMSKÝ ŠTÁT vo veľkej miere využíva multilingválnu mediálnu produkciu a propagandu a disponuje početnými mediálnymi agentúrami, resp. subjektami, ktoré sú buď jej priamou súčasťou, alebo sú výrazne pro-IS orientované. Mediálne produkty, ktoré tieto subjekty vytvárajú, sú najčastejšie dokumenty, videá a časopisy. V hodnotenom období pre ich šírenie využívali najmä online prostredie, predovšetkým sociálne siete a rôzne komunikačné aplikácie. Koncom hodnoteného obdobia bol zaznamenaný nárast aktivít podporných skupín v tomto smere. Propagandistickú činnosť vykonávajú aj ďalšie džihádistské a militantné skupiny ako AL-KÁIDA alebo HTS. AL-KÁIDA dlhodobo propaguje myšlienky zjednotenia všetkých moslimov v rámci jedného svetového spoločenstva (ummah) do formy určitého štátneho útvaru (postupnou samovoľnou integráciou moslimov), ktoré by žilo v súlade s islamským právom šaría.

Hrozbu terorizmu voči SR v širšom geopolitickom priestore predstavuje aj angažovanosť SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu a aktívneho zapájania sa do boja proti terorizmu. Tento fakt sám o sebe nesie inherentné riziko odvetného teroristického útoku. Hrozbu pre bezpečnostné prostredie SR a EÚ predstavuje aj migrácia z rizikových krajín do krajín EÚ, prípadne komplikovaný proces integrácie prijímaných žiadateľov o azyl v SR. Migrácia môže byť zneužitá sympatizantami teroristických skupín na bezpečný presun do krajín EÚ.

Na základe výsledkov príslušných orgánov v oblasti získavania a vyhodnocovania poznatkov a informácií o možných alebo potenciálnych bezpečnostných hrozbách voči SR a jej občanom na území SR je možné hodnotiť, že celková hrozba teroristického útoku zo strany globálne pôsobiacich aktérov bola v sledovanom období hodnotená ako **STREDNE NÍZKA**.

Stupeň hrozby voči SR

V SR platí od 23. augusta 2017 druhý (zvýšený) stupeň teroristického ohrozenia. K jeho zvýšeniu došlo z dôvodu zhoršenia bezpečnostnej situácie v Európe. Pre džihádistské skupiny zostáva SR aj naďalej druhoradým cieľom v porovnaní so západnými krajinami EÚ, kde bolo počas hodnoteného obdobia vykonaných viacero teroristických útokov rôzneho rozsahu.

Celkové hodnotenie hrozby terorizmu na území SR

Na základe vyššie uvedených skutočností, opatrení (protiopatrení) prijímaných zo strany príslušných orgánov, kvality legislatívy v oblasti uplatňovania operatívnych ako aj procesných úkonov, úrovne národnej a medzinárodnej spolupráce a taktiež vzhľadom na geografickú polohu SR je možné konštatovať, že celková úroveň teroristickej hrozby voči SR je **STREDNE NÍZKA**.

alebo túžbu niekam patriť (byť súčasťou niečoho) a nie sa ďalej nachádzať na periférii spoločnosti alebo nedisponovať príležitosťami na istú formu seberealizácie.

V 1. NHR bola celková úroveň teroristickej hrozby voči SR vyhodnotená ako nízka. Zvýšenie úrovne hrozby na stredne nízku ovplyvnili najmä bezpečnostné incidenty s teroristickým pozadím uskutočnené v rámci geografického priestoru EÚ, ktoré síce nemali priamy súvis so SR, ale odzrkadlili sa pri posudzovaní príslušného stupňa teroristického ohrozenia na území SR. V hodnotenom období 2. NHR bolo zaznamenané zhoršovanie bezpečnostného prostredia v EÚ.

Hodnotenie rizika FINANCOVANIA terorizmu

V SR boli v hodnotenom období zaznamenané tri prípady financovania terorizmu, v ktorých však nebolo vedené trestné stíhanie voči konkrétnej osobe.

V hodnotenom období neboli v SR odsúdení žiadni slovenskí občania ani cudzí štátni príslušníci za financovanie terorizmu, alebo financovanie zahraničných teroristických bojovníkov.

2. NHR bolo cielene zamerané na sektory, ktoré boli v SR použité na získavanie a presun finančných prostriedkov určených na podporu terorizmu. Pracovná skupina sa zamerala taktiež na **komplexnejšie hodnotenie neziskového sektora**.

1. prípad

Náboženský vodca (imám) v rokoch 2015 až 2017 prostredníctvom ďalších osôb získaval finančné prostriedky na území SR a Českej republiky vo forme tzv. zbierok na výstavbu vodných púmp, avšak takto získané peniaze boli následne použité pre potreby osôb, ktoré vycestovali a následne sa ako členovia teroristických skupín aktívne zapojili do bojových operácií na území Sýrie a Iraku. Vyšetrovaním bolo zistené, že finančné prostriedky vybraté prostredníctvom „zbierok“ od veriacich boli zhromažďované na bankových účtoch podozrivých osôb, odkiaľ boli vyberané a buď v hotovosti zaslané prostredníctvom tzv. kuriérov adresátom bojujúcim v Sýrii, alebo boli priamo použité na cestovné náklady takýchto osôb cestujúcich do Sýrie a Iraku a na zabezpečenie ich potrieb – ubytovanie, vybavenie, stravu a pod. Osoby, ktoré poskytli dary na území SR boli vypočítané, pričom bolo zistené, že nevedeli o skutočnom mieste určenia a použitia finančných prostriedkov. Počas vyšetrovania bola identifikovaná jedna konkrétna osoba – M. H., ktorá vycestovala s peniazmi do Sýrie a pripojila sa k teroristickej skupine s názvom „AN-NUSRA FRONT“ a podieľala sa na jej činnostiach. M. H. bol zabitý počas bojov koncom roka 2018. V tomto prípade neboli prijaté žiadne predbežné opatrenia, pretože imám nemal na území SR žiadny majetok.

Ako je zrejmé z popisu trestné konanie proti imámovi bolo vedené paralelne aj v Českej republike. Z tohto dôvodu sa české a slovenské orgány dohodli na koordinácii s cieľom vyriešiť konflikt jurisdikcií a odstrániť problém uplatnením zásady „ne bis in idem“. Imám bol odsúdený v Českej republike a slovenské orgány následne rozhodli o zastavení trestného stíhania na území SR.

2. prípad

Presne nezistená skupina osôb z územia SR minimálne v priebehu roku 2016 prostredníctvom služby Western Union zasielala viacero platieb v rôznych sumách osobám, ktoré sa priamo alebo prostredníctvom ďalších osôb podieľali na spáchaní rôznych trestných

činov terorizmu, vrátane členstva v teroristickej organizácii, a v tejto súvislosti zaslali viacero súm najmä osobe X.Y., ktorá sa dopustila teroristického útoku dňa 1. januára 2017 v Istanbule, kde bola zadržaná príslušníkmi tureckých bezpečnostných síl.

Vyšetrovanie si vyžaduje pomerne náročnú medzinárodnú spoluprácu s justičnými orgánmi viacerých štátov aj mimo EÚ. Zameriava sa na zistenie všetkých osôb, ktoré sa na zasielaní peňazí priamo alebo nepriamo podieľali, zistenie celkovej sumy finančných prostriedkov a aj jednotlivých súm a zistenie všetkých osôb, ktorým boli finančné prostriedky určené, vrátane ich podielu na inej teroristickej trestnej činnosti. Vo veci prebieha stále vyšetrovanie.

3. prípad

Tretí prípad začal v roku 2019 v rámci komplexného vyšetrovania týkajúceho sa iných (závažných) trestných činov. Osoba XY mala v období rokov 2013 – 2016 previesť finančné prostriedky z bankového účtu spoločnosti A vedeného v slovenskej banke na vlastný bankový účet otvorený v tej istej banke. Následne mal údajný páchatel použiť tieto finančné prostriedky na podporu pre teroristickú organizáciu X. Finančné prostriedky boli prevedené na účet spoločnosti A z účtu zahraničnej organizácie Y. V uvedenej veci stále prebieha rozsiahle finančné vyšetrovanie, ktoré bolo rozšírené aj na ďalšie obchodné spoločnosti prepojené na údajného páchatel'a.

V súvislosti s vyššie opísanými prípadmi financovania terorizmu boli identifikované **nasledovné rizikové sektory:**

- sektor prepravy hotovosti,
- sektor platobných služieb, agentov platobných služieb,
- bankový sektor:
 - hotovostné operácie realizované na bankových účtoch,
 - bezhotovostné prevody finančných prostriedkov na bankových účtoch.

Sektor prepravy hotovosti

Hrozba - stredná úroveň

V globálnom kontexte sa úroveň hrozby financovania terorizmu v súvislosti s kuriérmi prenášajúcimi hotovosť považuje za veľmi významnú. Teroristické skupiny opakovane využívajú kuriérov prenášajúcich hotovosť na financovanie svojej činnosti, alebo na financovanie ciest zahraničných teroristov. Riziko pašovania hotovosti je zvlášť významné v prípade kuriérov prenášajúcich hotovosť z krajín EÚ do tretích krajín. Modus operandi kuriérov prenášajúcich hotovosť bol využitý vo vyššie opísanom 1. prípade financovania terorizmu.

Efektivita procesov výkonu kontroly prepravy hotovosti závisí na personálnom a technickom vybavení konkrétneho hraničného priechodu. Vzhľadom na geografickú polohu SR je ťažisko výkonu kontroly na východnej hranici (cestná, železničná a osobná preprava)

a na medzinárodných letiskách najmä Bratislava a Košice. Výkon kontroly je založený na uplatňovaní analýzy rizika cielenou selekciou rizikových osôb a ich kontrolou, čo je podmienené primeranou úrovňou vzdelávania colníkov formou kurzov v oblasti odhaľovania pašovania vrátane pašovania peňažných prostriedkov. K odhaleniu prepravovanej peňažnej hotovosti sú využívané technické prostriedky ako je RTG, služobný pes na vyhľadávanie peňažných prostriedkov, priestory určené na dôkladnú colnú kontrolu dopravných prostriedkov, cestovnej batožiny. V prípade podozrenia z porušenia colných predpisov je osoba podrobená bezpečnostnej prehliadke, v odôvodnenom prípade aj osobnej prehliadke.

V prípade prepravy peňažných prostriedkov v hotovosti cez vonkajšie hranice SR nad stanovenú výšku 10.000,- EUR, pokiaľ je takáto preprava zistená, pričom si fyzická osoba prepravujúca peňažné prostriedky nespĺnila ohlasovaciu povinnosť, ide o colný priestupok, ktorý rieši colný úrad v zmysle Colného zákona č. 199/2004 Z.z. Ak by v súvislosti s touto prepravou došlo k podozreniu zo spáchania trestného činu príslušný na konanie o ňom by bol útvár podľa vecnej oblasti, teda:

- a) KÚFS pri vyšetrowaní trestných činov spáchaných v súvislosti s porušením daňových predpisov v oblasti dane z pridanej hodnoty pri dovoze a spotrebných daní alebo colných predpisov, alebo
- b) vecne a miestne príslušný útvár PZ podľa nariadenia ministra vnútra SR o vymedzení príslušnosti útvarov PZ a útvarov MV SR pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a o postupe v trestnom konaní č. 175/2010.

KÚFS pri vykonávaní bezpečnostnej a ochrannej analýzy rizika súvisiacej so vstupom tovaru na colné územie EÚ a výstupom/vývozom tovaru z colného územia EÚ vyhodnocuje údaje, ktoré sú deklarované na predbežných colných vyhláseniach. Predložené údaje sú podkladom pre automatizovanú analýzu nad jednotlivými spoločnými kritériami rizík pre vstup, výstup a vývoz tovaru. Preverovanie rizikovosti hospodárskych subjektov, krajín, tovaru, vozidiel, neplatných dokladov sa vykonáva nad dátovými zdrojmi, ktorých súčasťou sú aj zoznamy reštriktívnych opatrení:

- konsolidovaná databáza EÚ European Union Consolidated Financial sanctions List <https://webgate.ec.europa.eu/europeaid/fsd/fsf>,
- databáza Iránskeho programu jadrových zbraní <https://www.iranwatch.org/>.

Colné orgány SR majú povinnosť zasielať vyplnené formuláre a oznámenia o porušení colných predpisov FSJ a to do piateho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom k týmto skutočnostiam došlo. V SR sa všetky ohlásenia podávajú prostredníctvom na to určeného formuláru, ktorý využíva väčšina členských štátov EÚ tzv. CDF. Fyzická osoba ohlásenie vyhotovuje v troch výtlačkoch (1 originál a 2 kópie), z ktorých originál je určený pre hraničný colný úrad, prvá kópia je určená pre ohlasujúcu fyzickú osobu a druhá kópia ohlásenia sa zasiela FSJ. Ak nie sú splnené podmienky v zmysle ohlasovacej povinnosti podľa čl. II ods. 2 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1889/2005, alebo údaje v prijatom ohlásení sú nesprávne, nepravdivé alebo neúplné, fyzická osoba je povinná tieto údaje opraviť, resp. doplniť. V prípade, ak colník zistí nespĺnenie ohlasovacej povinnosti, fyzická osoba dodatočne vyplní tlačivo CDF, na ktorom colník vyznačí v odseku 7 v časti

„Len pre úradné záznamy“, že ide o záznam a tiež vyznačí, aká sankcia bola uložená. Hraničný colný úrad vyhotoví protokol o porušení colných predpisov v prípade, ak nevyrieši porušenie pokutou na mieste.

V hodnotenom období prijala FSJ od colných orgánov SR spolu 770 ohlásení v celkovej výške 37.034.757,58 EUR. Na medzinárodných letiskách bolo podaných celkovo 156 colných deklarácií, v ostatných prípadoch bola použitá pozemná hranica EÚ medzi SR a Ukrajinou. Povinnými osobami boli vo väčšine prípadov občania Ukrajiny, Maďarska, Ruska. Najčastejším účelom použitia prepravovanej peňažnej hotovosti, ktorú povinné osoby deklarovali zväčša ako vlastné úspory, bola kúpa osobného/nákladného vozidla, nákup nehnuteľnosti, vklad na bankový účet, podnikanie, osobná potreba.

Prehľad ohlásení o preprave hotovosti:

Rok	Celkový počet ohlásení o preprave hotovosti	Výška prepravovaných finančných prostriedkov v EUR	Počet udelených pokút/celková výška v EUR	Odstúpenie			
				KIS FSJ	Zahraničná FIU	FR SR	Útvar PZ
2016	124	4.016.396,51 + 1 dlhopis v sume 25.000.000,00 USD	7/875,00	102	42	15	-
2017	152	5.261.245,86 + 1 dlhopis v sume 14.975.000.000,00 USD	16/1.671,00	134	14	1	-
2018	230	8.131.825,21	23/2.030,00	176	40	19	7
2019	264	19.625.290,00	19/1.350,00	211	55	6	-

Prehľad prípadov a výška udelených pokút colnými úradmi:

Colný úrad	Počet prípadov/výška pokuty v EUR			
	Rok			
	2016	2017	2018	2019
Banská Bystrica	2/100,00	-	1/100,00	-
Bratislava	-	-	2/30,00	-
Košice	2/1.200,00	-	1/150,00	-
Michalovce	14/1.600,00	7/400,00	7/140,00	6/270,00
Nitra	-	-	14/330,00	20/128,00
Prešov	1/0	1/300,00	-	1/50,00
Trenčín	2/600,00	5/530,00	1/250,00	3/100,00
Trnava	-	-	-	2/310,00
Žilina	-	-	-	65/4.240,00
Celkový súčet	21/3.500,00	13/1.230,00	26/1.000,00	97/5.098,00

Zraniteľné miesta:

- legislatívne nepokrytie prepravy hotovosti prostredníctvom nákladnej prepravy a poštových zásielok,
- neexistencia systému na deklarovanie hotovosti na vnútorných hraniciach EÚ,
- neexistencia povinnosti ohlasovania podlimitnej finančnej hotovosti (tzv. smurfing),
- sankcie za nepodanie vyhlásenia alebo nesprávne vyhlásenie nie sú dostatočne odrádzajúce,
- absencia primeraných legislatívnych a organizačných opatrení na efektívne zaistovanie podozrivých finančných prostriedkov,
- formuláre vyhlásení sa predkladajú FSJ len raz za mesiac (konkrétne až v nasledujúci kalendárny mesiac po mesiaci, v ktorom k preprave peňažných prostriedkov došlo).

Zraniteľnosť - stredná úroveň

Sektor platobných inštitúcií, agentov platobných služieb a inštitúcií elektronických peňazí

Hrozba - stredná úroveň

V súvislosti s vyššie opísaným 2. prípadom financovania terorizmu bola identifikovaná skupina osôb, ktorá prostredníctvom služby Western Union zasielala platby osobám, ktoré sa priamo alebo prostredníctvom ďalších osôb podieľali na spáchaní rôznych trestných činov terorizmu. Vyšetrovanie v tomto prípade stále prebieha a nie je možné vyvodiť relevantný záver (dokázanie úmyselného konania). Nepochybne však bolo identifikované, že predmetný sektor je rizikovejší na zhromažďovanie a prevody finančných prostriedkov, ktorými sa podporuje financovanie teroristických aktivít.

Platobná inštitúcia je právnická osoba, ktorá je na základe povolenia udeleného NBS podľa zákona č. 492/2009 Z. z. o platobných službách oprávnená poskytovať platobné služby bez obmedzenia alebo v obmedzenom rozsahu, pričom najmenej jednu platobnú službu podľa udeleného povolenia musí poskytovať na území SR. Platobná inštitúcia, ktorá má povolenie iného príslušného vnútroštátneho orgánu v Európskom hospodárskom priestore môže poskytovať svoje služby aj v SR.

Platobná inštitúcia môže poskytovať platobné služby prostredníctvom agenta platobných služieb. Tento zámer je platobná inštitúcia povinná oznámiť NBS. Po splnení zákonných podmienok NBS zapíše agenta platobných služieb do zoznamu agentov platobných služieb. Agenti zaregistrovaní v iných členských štátoch EÚ môžu poskytovať platobné služby v SR, ak NBS dostane príslušné oznámenie od orgánov dohľadu v daných štátoch. Aktuálny zoznam agentov platobných inštitúcií publikuje NBS na svojej webovej stránke. Ustanovenie § 70 zákona č. 492/2009 Z.z. o platobných službách ukladá povinnosť platobnej inštitúcii vypracovať a udržiavať účinný systém vnútornej kontroly. Za vnútornú kontrolu sa na účely uvedeného zákona považuje kontrola dodržiavania zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, stanov platobnej inštitúcie, pravidiel obozretného podnikania a ochrany pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu.

Inštitúcia elektronických peňazí je oprávnená vydávať, spravovať elektronické peniaze a vykonávať platobné operácie. Na činnosť je potrebné povolenie NBS. Podľa ustanovenia §

82 ods. 4 zákona č. 492/2009 Z.z. prílohou k žiadosti o udelenie povolenia na vydávanie elektronických peňazí je okrem iného návrh vnútorných predpisov upravujúcich mechanizmy riadenia vnútornej kontroly inštitúcie elektronických peňazí vrátane postupov riadenia rizík a vnútorných predpisov upravujúcich mechanizmy zamerané na ochranu pred AML/CFT.

Povinnými osobami za finančný sektor podľa § 5 ods. 1 zákona AML/CFT sú okrem iných aj platobná inštitúcia, agent platobných služieb a inštitúcia elektronických peňazí. Kontrolu plnenia a dodržiavania povinností povinných osôb ustanovených AML/CFT zákonom vykonáva FSJ. Sektor podlieha taktiež finančnému dohľadu NBS.

Princíp poskytovania platobných služieb sa v hodnotenom období nemenil. Zmenám podlieha spôsob poskytovania platobných služieb, ktorý sa mení v závislosti od rýchlosti vývoja finančných inovácií. Do popredia vstupujú moderné technológie umožňujúce vzdialenú komunikáciu a identifikáciu a overovanie identifikácie ako aj nové aplikácie umožňujúce použitie platobných služieb rýchlo a bezpečne bez osobnej účasti.

Na základe vyhodnocovania informácií a dát získaných v rámci procesu 2. NHR je možné vo všeobecnosti konštatovať, že subjekty uvedeného sektora nevenujú dostatočnú pozornosť rizikám spojeným s financovaním terorizmu. Väčšina subjektov využíva manuálny monitorovací systém. Subjekty vykonávajú monitoring osôb na sankčných zoznamoch, nemajú však nastavenú dostatočnú frekvenciu monitorovania obchodného vzťahu. Absentuje monitoring obchodného vzťahu existujúcich klientov.

Veľkosť sektora:

Rok	Platobná inštitúcia	Agenti platobných služieb	Inštitúcia elektronických peňazí
2016	2	19	1
2017	2	17	1
2018	9	14	1
2019	10	16	1

Prehľad prijatých hlásení od platobných inštitúcií, agentov platobných služieb a inštitúcií elektronických peňazí:

Rok	Počet hlásení o NOO
2016	38
2017	31
2018	24
2019	27

FSJ v období r. 2018 - 2019 prijímala taktiež informácie od zahraničných platobných inštitúcií pôsobiacich v SR a to v celkovom počte 552. Analýzou jednotlivých informácií bolo zistené, že uvedené inštitúcie boli využívané najmä na prevody finančných prostriedkov rádovo v stovkách až tisíckach EUR do vysokorizikových krajín Sýria, Irak, Irán, Benin, Togo, Omán, Nigéria, Burkina Faso, pričom spojitosť so SR bola identifikovaná cez subjekt odosielateľa, alebo prijímateľa platieb. Využívaná bola sieť agentov v rôznych krajinách.

Problémom sa javí získať všetky dostupné informácie o finančných tokoch, vzhľadom na rozdielnu právnu úpravu poskytovania dát v zahraničných jurisdikciách. V relevantných prípadoch boli informácie odstupované na ďalšie preverenie príslušným orgánom PTC NAKA, SIS.

V hodnotenom období vykonala FSJ v uvedenom sektore 2 kontroly a NBS vykonala 6 dohľadov na mieste.

Podrobná analýza sektora platobných inštitúcií, agentov platobných služieb a inštitúcií elektronických peňazí je uvedená v časti „sektor ostatných finančných inštitúcií“.

Zraniteľné miesta:

- používanie produktov bez osobnej účasti,
- rýchle prevody finančných prostriedkov naprieč viacerými krajinami (aj vysoko rizikovými),
- ľahká dostupnosť agentov platobných služieb,
- široká sprostredkovateľská sieť a jednoduchosť produktu,
- slabé znalosti sektora o povinnostiach, pokiaľ ide o odporúčanie FATF R16,
- nedostatočný dohľad – malý počet kontrol.

Zraniteľnosť - stredne nízka úroveň

Bankový sektor

Hrozba - stredná úroveň

Hotovostné vklady na účtoch môžu byť využívané teroristami z dôvodu jednoduchého vloženia hotovosti na bankové účty a následného výberu finančných prostriedkov. Rizikový scenár bol použitý v 1. opísanom prípade financovania terorizmu, kedy boli finančné prostriedky vzbierané prostredníctvom “zbierok” zhromažďované na bankových účtoch podozrivých osôb, odkiaľ boli vyberané a následne zaslané bojujúcim v Sýrii, alebo boli priamo použité na cestovné náklady takýchto osôb cestujúcich do Sýrie a Iraku a na zabezpečenie ich potrieb – ubytovanie, vybavenie, stravu a pod. Platobné služby umožňujú realizovanie cezhraničných transakcií, pričom v závislosti od konkrétnych vnútroštátnych právnych predpisov môžu byť využité rôzne spôsoby identifikácie.

Bankový sektor v hodnotenom období tvorilo 27 bankových subjektov, z toho 9 bánk, 14 pobočiek zahraničných bánk, 3 stavebné sporiteľne a 1 sporiteľne a úverové družstvo, organizačná zložka zahraničnej osoby. Spolupráca s bankovým sektorom je z hľadiska zákona AML/CFT kľúčová a to vzhľadom na počet klientov, rozsah a objem spracovaných transakcií. Bankový sektor je najaktívnejší v prijímaní opatrení vedúcich k zmierneniu rizík FT a taktiež sa najväčšou mierou podieľa na podávaní hlásení o NOO. Identifikované boli nedostatky pri uplatňovaní opatrení základnej starostlivosti najmä v oblasti preverovania pôvodu finančných prostriedkov alebo majetku pri obchode alebo obchodnom vzťahu.

Hotovostné operácie na bankových účtoch

V súvislosti s hotovostnými operáciami sú pracovníci banky povinní identifikovať osobu vkladateľa a jej vzťah k majiteľovi účtu, zistiť pôvod finančných prostriedkov v závislosti od rizika ML/FT, účel transakcie, vlastníctvo finančných prostriedkov bez ohľadu na výšku transakcie a konanie vo vlastnom mene písomným prehlásením a pod. Pri hotovostných transakciách vzniká riziko prerušenia sledovania a kontinuity finančných tokov, ako aj riziko umiestnenia nelegálnych peňazí do legálneho finančného systému. Približne 20 % bánk využíva ATM s funkciou vkladu. Banky na zmiernenie rizík s uvedeným produktom prijali viaceré opatrenia, napríklad: analýzu možných rizík najmä s ohľadom na typ klienta, zavedený limit na vklad v hotovosti prostredníctvom ATM, zvýšenie limitov na vklady do ATM schvaľuje odd. Compliance a AML, klienti môžu zrealizovať vklady v hotovosti prostredníctvom ATM len na vlastný účet, vklady cez ATM monitoruje oddelenie AML, v prípade podozrenia klienti musia deklarovat' pôvod peňažných prostriedkov.

Bezhotovostné platobné operácie a elektronické bankovníctvo

Banky pred poskytnutím produktu klientov v rámci poskytovania starostlivosti dôkladne preveria a získajú potrebné informácie. Na druhej strane pri týchto produktoch boli identifikované riziká súvisiace s charakteristikou a to najmä možnosťou realizovania neobmedzených transakcií, vrátane transakcií do rizikových oblastí.

Banky pri riadení rizík v súvislosti s financovaním terorizmu využívajú špecifické scenáre a modely riadenia, pričom ich podstata spočíva v posudzovaní najmä geografických rizík. V prípade nerezidentov posudzujú opodstatnenosť založenia účtov v SR. Dôležitou súčasťou procesu je aj monitoring transakcií - najmä do/z rizikových krajín, preverovanie sankčných zoznamov. Podrobná analýza bankového sektora je uvedená v časti „bankový sektor“.

Zraniteľné miesta:

- účinnosť monitorovania hotovostných transakcií,
- neobmedzený počet hotovostných a bezhotovostných operácií,
- nedostatočný dohľad – malý počet kontrol.

Zraniteľnosť - stredne nízka úroveň

Neziskový sektor

Hrozba - stredne nízka úroveň

Hrozba financovania terorizmu v súvislosti s použitím finančných prostriedkov prostredníctvom neziskového sektora sa z globálneho hľadiska javí, že nie je často využívaná teroristickými skupinami. V ojedinelých prípadoch sa však môže stať, že neziskový sektor bude zneužitý teroristami najmä vo vzťahu s financovaním zahraničných teroristických bojovníkov, z čoho môže potom vyplývať významná hrozba. V hodnotenom období neboli v SR zistené prípady využitia alebo zneužitia neziskového sektora na financovanie terorizmu.

Výbor expertov MONEYVAL v rámci 5. kola hodnotenia SR vyhodnotil neziskový sektor čiastočne v súlade s odporúčaním FATF (R.8), predovšetkým bolo kritizované, že 1. NHR neobsahovalo identifikáciu charakteristík a typov neziskových organizácií (ďalej len „NO“), pre ktoré by na základe ich činností alebo vlastností mohlo existovať riziko ich zneužitia na financovanie terorizmu. Vzhľadom na uvedené bol v 2. NHR neziskový sektor podrobený komplexnejšej analýze.

FATF definuje neziskové organizácie ako „právnickú osobu alebo právne usporiadanie alebo organizáciu, ktorá sa primárne zaoberá získavaním alebo vyplácaním finančných prostriedkov napr. na charitatívne, náboženské, kultúrne, vzdelávacie, spoločenské alebo komunitné účely, alebo na vykonávanie iných foriem dobročinnosti“. Táto definícia je založená na tých činnostiach a charakteristikách, ktoré neziskové organizácie vystavujú riziku zneužitia na financovanie terorizmu.

V podmienkach SR možno v súlade s definíciou FATF identifikovať nasledovné organizácie:

- nadácie (zákon č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka):
 - nadácia je účelové združenie majetku, ktorý slúži na podporu verejnoprospešného účelu,
 - verejnoprospešným účelom sa v tomto prípade rozumie najmä rozvoj a ochrana duchovných a kultúrnych hodnôt, realizácia a ochrana ľudských práv alebo iných humanitných cieľov, ochrana a tvorba životného prostredia, zachovanie prírodných hodnôt, ochrana zdravia, ochrana práv detí a mládeže, rozvoj vedy, vzdelania, telovýchovy a plnenie individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou,
- neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby (zákon č. 213/1997 Z.z.):
 - nezisková organizácia je právnická osoba, ktorá poskytuje všeobecne prospešné služby za vopred určených a pre všetkých používateľov rovnakých podmienok a ktorej zisk sa nesmie použiť v prospech zakladateľov, členov orgánov ani jej zamestnancov, ale sa musí použiť v celom rozsahu na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb,
 - všeobecne prospešné služby sú v tomto prípade najmä poskytovanie zdravotnej starostlivosti, poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárnej starostlivosti, tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt, ochrana ľudských práv a základných slobôd, vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry, výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby, tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva, služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti, zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu,
- neinvestičný fond (zákon č. 147/1997 Z.z.):

- fond je neziskovou právnickou osobou, ktorá združuje peňažné prostriedky určené na plnenie všeobecne prospešného účelu alebo individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo pre skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou,
- všeobecne prospešný účelom sa rozumie najmä rozvoj a ochrana duchovných hodnôt, ochrana ľudských práv, ochrana a tvorba životného prostredia, zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt, ochrana a podpora zdravia a vzdelávania, rozvoj sociálnych služieb,
- organizácie s medzinárodným prvkom (zákon č. 116/1985 Zb.):
 - organizáciou s medzinárodným prvkom je medzinárodná nevládna organizácia a organizácia cudzích štátnych príslušníkov,
- cirkevné právnické osoby (zákon č. 308/1991 Zb.):
 - cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou je dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti,
- združenia (spolky, spoločnosti, zväzy, hnutia, kluby a iné občianske združenia, ako aj odborové organizácie – zákon č. 83/1990 Zb.):
 - občania majú právo slobodne sa združovať – čl. 29 Ústavy SR 460/1992 Zb. zaručuje právo slobodne sa združovať. Každý má právo spolu s inými sa združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach,
 - na výkon tohto práva nie je potrebné povolenie štátneho orgánu.

V zmysle zákona o AML/CFT sa podľa § 9 písm. e) sa združeniami majetku rozumejú nadácie, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, neinvestičné fondy alebo iné účelové združenia majetku bez ohľadu na ich právnu subjektivitu, ktoré spravujú a rozdeľujú finančné prostriedky. Zákon o AML/CFT ukladá povinnosti združeniam majetku (§ 25 ods. 1) – vykonať identifikáciu darcu a fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorej združenie majetku poskytlo finančné prostriedky, ak hodnota daru alebo výška poskytnutých prostriedkov dosiahne najmenej 1.000,- EUR. FSJ je oprávnená vykonať kontrolu v združení majetku na účel identifikácie konečného užívateľa výhod a overenia pravdivosti a úplnosti údajov o konečnom užívateľovi výhod, identifikácie osôb podľa odseku 1 alebo na účel preverenia nakladania s majetkom.

Opatrenia podporujúce transparentnosť neziskového sektora

Dňa 1.januára 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 346/2018 Z.z. o registri mimovládnych neziskových organizácií (ďalej len „MNO“). Cieľom tohto zákona bolo zriadenie spoľahlivého, aktuálneho a jednotného zdrojového registra o MNO, ktorých registrácia sa vykonáva v rezorte MV SR. Register MNO bude jednotný zdroj údajov o:

- občianskych združeníach,
- odborových organizáciách,
- organizáciách zamestnávateľov,
- organizáciách s medzinárodným prvkom,
- neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby,
- nadáciách,
- neinvestičných fondoch.

Register bude v podobe otvoreného registra, ktorý umožní aj zapisovanie údajov o organizačných zložkách MNO alebo o iných právnických osobách. Pôvodné zdrojové registre sa zrušia a údaje z nich budú automaticky prenesené. Vedenie jednotlivých registrov zabezpečuje MV SR a tieto sú verejne prístupné. Register MNO bol uvedený do prevádzky od 1. januára 2021.

Podľa § 3 zákona č. 346/2018 Z.z. o MNO sa do registra okrem iného zapisujú – názov, adresa sídla zapisovanej osoby; identifikačné číslo; právna forma; identifikačné údaje o fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá je zakladateľom, zriaďovateľom alebo členom prípravného výboru; identifikačné údaje o fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom. V prípade ak ide o neziskovú organizáciu poskytujúcu všeobecne prospešné služby, neinvestičný fond alebo nadáciu do registra sa zapisujú aj identifikačné údaje o konečných užívateľoch výhod a údaje, ktoré zakladajú postavenie konečných užívateľoch výhod. Z Registra MNO sú údaje o konečných užívateľoch výhod poskytované do Registra právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci.. Register bude obsahovať aj elektronickú podobu stanov, zriaďovacích listín, zriaďovacích zmlúv, zakladacích listín, štatútov, nadačných listín a ich zmeny a dodatky. Register bude mať verejnú a neverejnú časť.

Podľa § 6 zákona č. 346/2018 Z.z. o MNO v prípade ak zapísaná osoba neuvedie všetky požadované údaje, tak subjekt verejnej správy jej nesmie poskytnúť verejné prostriedky a nesmie nadobudnúť majetok štátu, majetok vyššieho územného celku, majetok obce alebo majetok verejnoprávnej inštitúcie.

Príslušný registrový úrad (nadácie – MV SR, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a neinvestičné fondy - okresné úrady) kontroluje pred registráciou právnickej osoby bezúhonnosť štatutárneho orgánu prostredníctvom portálu Oversi, a to vyžiadaním výpisu z registra trestov z GP SR. Po registrácii kontroluje príslušný registrový úrad predmetné subjekty v súlade s príslušným všeobecne záväzným právnym predpisom a to vyhodnocovaním výročných správ (v zmysle § 37 ods. 1 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, v zmysle § 35 ods. 1 zákona č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby a § 26 ods. 1 zákona č. 14/1997 Z.z. o neinvestičných fondoch). Subjekty sú povinné uložiť výročnú správu do verejnej časti registra účtovných závierok (ďalej len „register“) v lehote do 15. júla kalendárneho roka. Podľa príslušných právnych predpisov sa pokuta ukladá nadáciám a neziskovým organizáciám poskytujúcich všeobecne prospešné služby iba za neuloženie výročnej správy do registra v lehote ustanovenej zákonom, prípadne za oneskorené uloženie (uloženie po lehote ustanovenej zákonom). Zákon o neinvestičných fondoch neobsahuje ustanovenie o povinnosti ukladania pokuty za porušenie povinnosti uložiť výročnú správu do registra. Registrový úrad kontroluje obsah výročných správ vrátane

ročnej účtovnej závierky. Výročné správy musia obsahovať určité zákonné náležitosti, okrem iného najmä:

- neziskové organizácie (§ 34 zákona č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby):
 - prehľad činností vykonávaných v kalendárnom roku s uvedením vzťahu k účelu založenia neziskovej organizácie,
 - ročnú účtovnú závierku a zhodnotenie základných údajov v nej obsiahnutých,
 - prehľad o peňažných príjmoch a výdavkoch,
 - prehľad rozsahu výnosov (výnosov) v členení podľa zdrojov,
 - stav a pohyb majetku a záväzkov neziskovej organizácie,
 - zmeny a nové zloženie orgánov neziskovej organizácie, ku ktorým došlo v priebehu roka,
 - výročná správa musí byť uložená do verejnej časti registra účtovných závierok a musí byť verejnosti prístupná v sídle neziskovej organizácie.

- nadácie (§ 35 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách):
 - prehľad činností vykonávaných v hodnotenom období s uvedením vzťahu k verejnoprospešnému účelu nadácie,
 - ročnú účtovnú závierku, zhodnotenie základných údajov zahrnutých v nej a výrok štatutárneho audítora k ročnej účtovnej závierke,
 - prehľad výnosov (výnosov) podľa zdrojov a ich pôvodu,
 - prehľad o darcoch, ak hodnota darov alebo výška prostriedkov od toho istého darcu presahuje 331 eur,
 - prehľad o fyzických osobách a právnických osobách, ktorým nadácia poskytla prostriedky na verejnoprospešný účel, na ktorý bola nadácia založená, a informáciu, akým spôsobom sa tieto prostriedky použili,
 - celkové výdavky (náklady) v členení na výdavky podľa jednotlivých druhov činností nadácie,
 - zmeny vykonané v nadačnej listine a v zložení orgánov, ktoré nastali v hodnotenom období,
 - výročná správa musí byť uložená do verejnej časti registra účtovných závierok.

- neinvestičný fond (§ 25 zákona č. 14/1997 Z.z.):
 - prehľad činností vykonávaných v hodnotenom období s uvedením vzťahu k účelu fondu,
 - ročnú účtovnú závierku a vyhodnotenie základných údajov v nej zahrnutých,
 - prehľad o daroch a príspevkoch poskytnutých fondu,
 - prehľad výnosov podľa zdrojov a ich pôvodu,
 - stav majetku a záväzkov fondu k 31. decembru,
 - celkové výdavky v členení na výdavky podľa jednotlivých druhov činností fondu a osobitne výšku výdavkov na správu fondu,
 - zmeny vykonané v štatúte a v zložení orgánov, ku ktorým došlo v hodnotenom období,

- o výročná správa musí byť uložená do verejnej časti registra účtovných závierok.

Štatistický prehľad o počte neziskových organizácií a počte uložených pokút registrovým orgánom:

Rok	Počet aktívnych k 31.12.	Počet nových registrácií	Počet výmazov	Počet uložených pokút	Celkový objem pokút
2016	1335	218	44	Nebola zákonom uložená povinnosť	-
2017	1479	149	49	161	8.325,- EUR
2018	1611	134	36	151	11.730,- EUR
2019	1696	85	29	Nie sú vyhodnotené	-

Štatistický prehľad o počte nadácií a počte uložených pokút registrovým orgánom:

Rok	Počet aktívnych k 31.12.	Počet nových registrácií	Počet výmazov	Počet uložených pokút	Celkový objem pokút
2016	409	24	8	50	21.640,- EUR
2017	434	25	7	40	13.985,- EUR
2018	446	13	7	35	5.900,- EUR
2019	470	24	7	Nie sú vyhodnotené	-

Štatistický prehľad o počte neinvestičných fondoch:

Rok	Počet aktívnych k 31.12.	Počet nových registrácií	Počet výmazov
2016	484	10	6
2017	490	6	28
2018	497	7	5
2019	510	13	5

Registrovým úradom pre občianske združenia je MV SR. Podmienky vzniku a právneho postavenia občianskych združení upravuje zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Občania môžu zakladať spolky, spoločnosti, zväzy, hnutia, kluby a iné občianske združenia, ako aj odborové organizácie a organizácie zamestnávateľov a združovať sa v nich. Právo slobodne sa združovať s inými v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach zaručuje Ústava SR (Čl. 29). Z článku 29 ďalej vyplýva, že uvedené právo možno obmedziť len v prípadoch ustanovených zákonom, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnuté pre bezpečnosť štátu, na ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo na ochranu práv a slobôd iných. Členmi združenia môžu byť aj právnické osoby. Združenia sú právnickými osobami. Vznikajú registráciou. Návrh na registráciu musí obsahovať údaje o štatutárnom orgáne združenia alebo členoch štatutárneho orgánu združenia. K návrhu musia byť priložené stanovy, ktoré musia obsahovať okrem iného cieľ činnosti a zásady hospodárenia.

Registrový úrad odmietne registráciu v prípade, ak:

- ide o politickú stranu a politické hnutie, o organizáciu zriadenú na zárobkovú činnosť alebo na zabezpečenie riadneho výkonu určitých povolaní, alebo o cirkev a náboženské spoločnosti,

- stanovy nie sú v súlade so zákonom,
- ide o nedovolené združenie,
- ciele združenia sú v rozpore s požiadavkami zákona (§ 5).

Občianske združenia nemajú v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. povinnosť vypracovať výročnú správu. Táto povinnosť im vzniká iba v prípade povinnosti auditu a pri poskytovaní sociálnych služieb podľa § 67a zákona č. 448/2008 Z.z.

Počet registrovaných občianskych združení v jednotlivých rokoch:

Rok	Počet nových registrácií
2016	2 480
2017	2 500
2018	2 630
2019	2 806
Celkový počet OZ k 31.12.2019	50 835

Registrovým úradom pre organizácie s medzinárodným prvkom je MV SR. Podmienky, na základe ktorých v SR môže byť zriadená, vyvíjať činnosť alebo mať sídlo medzinárodná organizácia upravuje zákon č. 116/1985 Zb. o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom. Na účely tohto zákona sa organizáciou s medzinárodným prvkom definuje medzinárodná nevládna organizácia a organizácia cudzích štátnych príslušníkov. Žiadosť o povolenie uskutočňovať činnosť v SR musí okrem iného obsahovať aj predmet činnosti, ktorý sa má vykonávať na území SR, meno a bydlisko štatutárneho zástupcu organizácie a jej organizačnej zložky. K žiadosti o povolenie je potrebné priložiť najmä stanovy - organizačný poriadok a obsah činnosti organizácie. MV SR po dohode s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a po prerokovaní s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy môže povoliť zriadenie organizácie s medzinárodným prvkom alebo povoliť takej organizácii vyvíjať činnosť alebo mať sídlo v SR.

Štatistický prehľad o počte organizácií s medzinárodným prvkom:

Rok	Počet aktívnych k 31.12.2019	Počet nových registrácií	Počet výmazov
2016	115	1	0
2017	116	1	4
2018	116	0	1
2019	117	1	0

Registrovým orgánom pre cirkvi a náboženské spoločnosti je Ministerstvo kultúry SR (zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov). K návrhu na registráciu sa prikladá základný dokument zakladanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti (štatút, poriadok, stanovy a pod.), z ktorého okrem iného musia byť zrejmé základné články viery, zásady hospodárenia, práva a povinnosti členov hlásiacich sa k cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. V zmysle § 15 vyššie uvedeného zákona následne registrujúci orgán preskúma, či založenie a činnosť cirkvi alebo náboženskej spoločnosti nie je v rozpore s týmto zákonom a ostatnými zákonmi, ochranou bezpečnosti občanov a verejného poriadku, zdravia a mravnosti, zásadami ľudskosti

a znášateľnosti, alebo či nie sú ohrozené práva iných právnických osôb a občanov. V prípade ak cirkev alebo náboženská spoločnosť koná v rozpore s týmto zákonom alebo podmienkami registrácie, vykoná registrujúci orgán konanie o zrušení registrácie. Evidenciu všetkých právnických osôb, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkví a náboženských spoločností, ak nepodliehajú inej evidencii alebo registrácii vedie Cirkevný odbor Ministerstva kultúry SR. Do uvedeného registra sa okrem iného zapisujú - názov subjektu, adresa sídla, označenie štatutárneho orgánu, registrovaná cirkev alebo náboženská spoločnosť do ktorej daný subjekt patrí a od ktorej odvodzuje svoju právnu subjektivitu, dátum zaevidovania, dátum vyradenia z evidencie. Súčasťou zoznamu právnických osôb, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkví a/alebo náboženských spoločností, nie sú však mená konkrétnych osôb, ktoré predstavujú ich štatutárny orgán. Po novele zákona č. 308/1991 Zb. z 1. júla 2016 ministerstvo registruje tiež nezahladené tresty uložené súdom v trestnom konaní, ako aj nevykonané tresty postihujúce ich právnych nástupcov. Register je verejne prístupný.

V roku 2017 nastala legislatívna zmena v registrácii cirkví (novela zákona č. 308/1991 Zb.), ktorá v súvislosti s registráciou cirkví upravila nielen požadovaný počet plnoletých členov z pôvodných 20 000 na 50 000, ale taktiež špecifikovala členov ako osoby s trvalým pobytom v SR a so slovenským občianstvom.

Financovanie cirkví a náboženských spoločností od 1. 1. 2020 je upravené zákonom č. 370/2019 Z. z. o finančnej podpore činnosti cirkví a náboženských spoločností. Systém financovania cirkví zohľadňuje modifikáciu počtu veriacich jednotlivých cirkví podľa sčítaní obyvateľov a kladie dôraz na samostatné a nezávislé hospodárenie cirkví podľa vlastných rozpočtov. Štát bude napomáhať činnosti cirkví poskytovaním príspevku prípadne inej podpory (napr. vo forme účelových dotácií alebo daňových úľav), ktoré budú iba jedným zo zdrojov podpory a financovania činnosti cirkví, pričom zdrojmi finančného zabezpečenia budú predovšetkým vlastné zdroje financovania ako príspevky členov cirkví, dary od domácich a zahraničných fyzických a právnických osôb, výnosy z vlastného majetku, výnosy z vlastnej činnosti, výnosy z verejných zbierok a pod., čím sa docieli vyššia miera nezávislého postavenia a pôsobenia cirkví v SR. Zákon ukladá cirkvám povinnosť predkladať každoročne správu o hospodárení s poskytnutým príspevkom za predchádzajúci rok, pričom táto správa je verejná. Zabezpečuje sa tým transparentnosť použitia verejných prostriedkov. V záujme zabezpečenia správneho používania príspevku štátu cirkvami, môže štát vykonávať kontrolu hospodárenia s príspevkom podľa osobitných predpisov, akým je napríklad zákon Národnej rady SR č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade SR v znení neskorších predpisov, alebo zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Štatistický prehľad o počte cirkví a náboženských spoločností.⁸²

Stav k 01.10.2019		počet	počet všetkých evidovaných právnických osôb
Registrované cirkvi a náboženské spoločnosti		18	2 905
z toho	počet ústredí (biskupstiev, dištriktov, eparchií...) registrovaných cirkví a náboženských spoločností		36
	počet základných organizačných zložiek (farností, cirkevných zborov, obcí...) registrovaných cirkví a náboženských spoločností s právnou subjektivitou		2 538
	počet iných cirkevných právnických osôb (reholí, účelových zariadení, združení...)		336
	v tom		
	mužských reholí	33	74
	ženských reholí	51	81

Register verejných zbierok - zápis do registra verejných zbierok môže vykonať len miestne príslušný orgán štátnej správy, ktorému bude doručený návrh na registráciu verejnej zbierky:

- okresný úrad pre verejné zbierky, ktoré sa vykonávajú na území obcí patriacich do jeho územného obvodu,
- MV SR pre verejné zbierky, ktoré sa vykonávajú na území presahujúcom územný obvod okresného úradu,
- MV SR po predchádzajúcom súhlase Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR pre všetky verejné zbierky, ktorých aspoň časť čistého výnosu bude použitá v zahraničí.

Verejnú zbierku (zákon č. 162/2014 Z.z. o verejných zbierkach a o zmene a doplnení niektorých zákonov) môžu vykonávať len právnické osoby po právoplatnosti rozhodnutia o zápise zbierky do registra zbierok. Kontrolu verejných zbierok vykonáva príslušný správny orgán prostredníctvom predbežnej správy a záverečnej správy. Právnická osoba je povinná do 90 dní odo dňa ukončenia zbierky predložiť správnomu orgánu predbežnú správu zbierky (v zmysle § 13 ods. 1 zákona č. 162/2014), ktorá obsahuje:

- prehľad vykonávania zbierky,
- prehľad hrubého výnosu zbierky podľa spôsobov vykonávania zbierky,
- bankové výpisy z osobitného účtu.

Právnická osoba je povinná do 12 mesiacov odo dňa ukončenia zbierky predložiť správnomu orgánu záverečnú správu zbierky podľa § 13 ods. 3 zákona č. 162/2014 Z. z., ktorá obsahuje:

- prehľad nákladov zbierky,
- prehľad použitia čistého výnosu zbierky na jej účel,

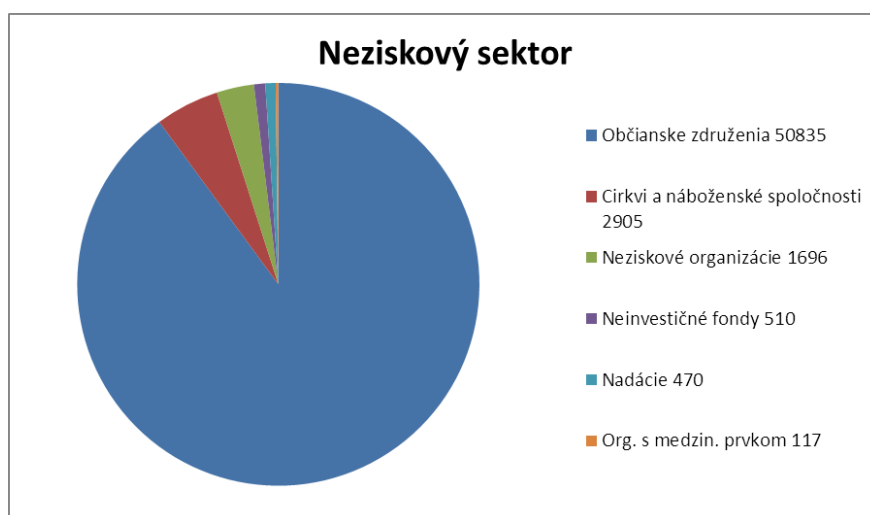
⁸² Zdroj: <https://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/cirkvi-a-nabozenske-spolocnosti/evidencia-cirkevnych-pravnicky-osob/>

- c) doklady preukazujúce náklady zbierky,
- d) doklady preukazujúce použitie čistého výnosu zbierky.

Správne delikty upravuje § 15 ods. 1 zákona č. 162/2014 Z. z., v ktorom je stanovené uloženie sankcií vo výške od 100,- EUR do 1.000,- EUR za porušenie ustanovení predmetného zákona.

Ďalším opatrením podporujúcim transparentnosť neziskového sektora je aj poskytovanie informácií o konečných užívateľoch výhod. Definícia konečných užívateľov výhod pre združenia majetku je uvedená v § 6a ods. 1 písm. c) AML zákona. Združenia majetku (nadácie, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, neinvestičné fondy) sú povinné uviesť pri registrácii od 1. novembra 2018 údaje o konečných užívateľoch výhod. Združenia majetku, ktoré vznikli do 31. októbra 2018, boli povinné poskytnúť registrujúcemu úradu informácie o konečných užívateľoch výhod do 31. decembra 2019. Podľa zistených informácií povinnosť poskytnúť informácie o konečných užívateľoch výhod poskytla registrovanému úradu iba časť združení majetku.

Grafické znázornenie veľkosti neziskového sektora k 31. decembru 2019:

Kontrola neziskového sektora v zmysle zákona AML/CFT

FSJ je oprávnená vykonať kontrolu v združení majetku na účel identifikácie konečných užívateľov výhod a overenia pravdivosti a úplnosti údajov o konečných užívateľoch výhod, identifikácie osôb alebo na účel preverenia nakladania s majetkom. Združenie majetku má pri kontrole rovnaké povinnosti ako povinná osoba podľa § 30 zákona AML/CFT. FSJ môže uložiť pokuty až do výšky 200.000,- EUR (§ 33 ods. 3 zákona AML/CFT). V hodnotenom období vykonala FSJ v združeniach majetku 1 kontrolu.

Počet prijatých hlásení o NOO v súvislosti s neziskovým sektorom:

Rok	Počet prijatých hlásení o NOO (neziskový sektor)	Následné odstúpenie informácií
2016	10	5 - FR SR; 3 - DTB FSJ; 2 - OČTK

2017	10	4 - FR SR; 1 - FR SR a NJFP; 3 - DTB FSJ; 2 - OČTK
2018	3	1 - FR SR; 1 - DTB FSJ; 1 - OBT a SIS
2019	9	3 - FR SR; 2 - FR SR a NAKA P PZ; 2 - OKP (operatíva); 1 - OČTK; 1 - DTB FSJ

Analýzou hlásení o NOO v súvislosti s neziskovým sektorom bolo zistené, že tieto sa ani v jednom prípade netýkali podozrenia z financovania terorizmu.

Daňová kontrola v neziskovom sektore

Daňový úrad je oprávnený vykonať u neziskového sektora daňovú kontrolu na DPH, pokiaľ je subjekt zdaniteľnou osobou, na dani z výnosov právnickej osoby, pokiaľ dosahuje príjmy podľa § 12 ods. 2 zákona č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov. Zároveň možno vykonať aj kontrolu účtovníctva.

Štatistický prehľad o počte podaných daňových priznaní v hodnotenom období:

Právna forma	Počet daňových subjektov podávajúcich daňové priznanie na DPH	Počet daňových priznaní na DPH za	Počet daňových subjektov podávajúcich daňové priznanie na dani z výnosov právnických osôb	Počet daňových priznaní na dani z výnosov právnických osôb
Medzinárodné organizácie a združenia	3	68	19	59
Nadácia	19	253	323	1 062
Neinvestičný fond	7	124	178	588
Nezisková organizácia	216	5 300	2 594	8 372
Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby	5	65	39	71
Organizačná jednotka združenia	4	56	549	1 940
Záujmové združenie	1	22	54	154
Záujmové združenie fyzických osôb bez právnej spôsobilosti			1	3
Záujmové združenie právnických osôb	68	2 160	435	1 407
Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub a i.)	928	20 865	15 314	46 765
Celkový súčet	1 251	28 913	19 506	60 421

Štatistický prehľad o počte vykonaných daňových kontrol v hodnotenom období:

Právna forma	Počet daňových kontrol na DPH	Celkový nález z daňových kontrol na DPH	Počet daňových kontrol na dani z výnosov právnických osôb	Celkový nález z daňových kontrol na dani z výnosov právnických osôb
Medzinárodné organizácie a združenia	-	-	-	-
Nadácia	-	-	-	-
Neinvestičný fond				
Nezisková organizácia	15	274.247,13 EUR	2	-
Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby	-	-	-	-
Organizačná jednotka združenia	-	-	-	-
Záujmové združenie	5	2.932,00 EUR	-	-
Záujmové združenie fyzických osôb bez právnej spôsobilosti	-	-	-	-
Záujmové združenie právnických osôb	-	-	-	-
Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.)	42	107.349,10 EUR	5	36.183,39 EUR
Celkový súčet	62	384.528,23 EUR	7	36.183,39 EUR

Štatistický prehľad o počte uložených sankcií správcom dane v hodnotenom období:

Právna forma	Počet uložených sankcií správcom dane	Celková výška uložených sankcií správcom dane
Medzinárodné organizácie a združenia	14	420,00 EUR

Nadácia	156	5.088,19 EUR
Neinvestičný fond	23	1.045,22 EUR
Nezisková organizácia	2524	84.440,91 EUR
Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby	6	158,70 EUR
Organizačná jednotka združenia	103	14.249,37 EUR
Záujmové združenie	8	390,00 EUR
Záujmové združenie fyzických osôb bez právnej spôsobilosti		
Záujmové združenie právnických osôb	322	19.907,92 EUR
Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub a i.)	5199	391.326,83 EUR
Spolu	8355	517.027,14 EUR

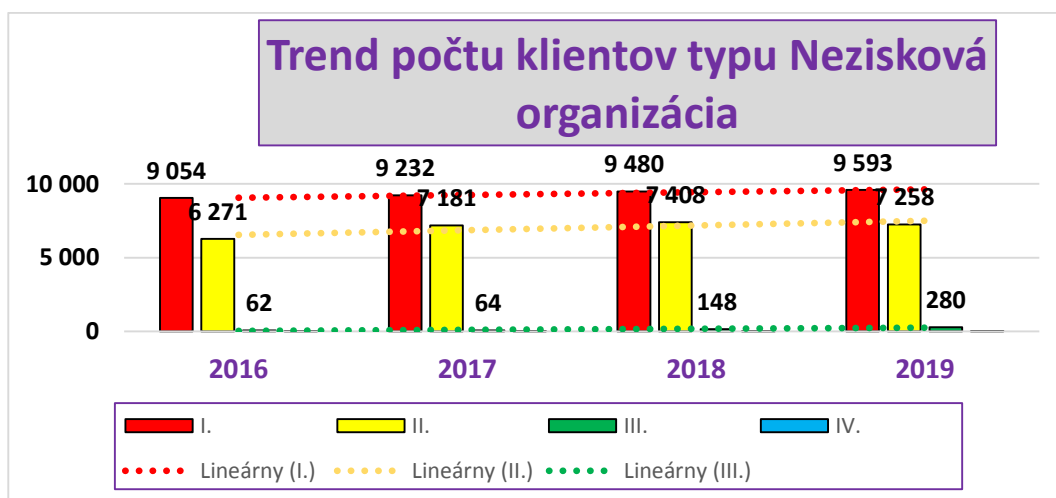
Analýza bankový sektor – neziskový sektor

Tabuľka č. 15

Štatistický prehľad o počte bankových účtoch vedených pre neziskové organizácie:

Počet klientov typu Nezisková organizácia					r.2019 /v %/
Banková skupina	2016	2017	2018	2019	
I.	9 054	9 232	9 480	9 593	56
II.	6 271	7 181	7 408	7 258	42
III.	62	64	148	280	2
IV.	3	4	5	6	0
spolu:	15 390	16 481	17 041	17 137	100

Grafické znázornenie trendu vedenia bankových účtov pre neziskové organizácie:

Na základe vyhodnocovania informácií a dát získaných v rámci procesu 2. NHR je možné konštatovať, že 29 % bánk má pre neziskové organizácie nastavené osobitné postupy a 19 % bánk poskytuje všetkým neziskovým organizáciám zvýšenú starostlivosť. Neziskové organizácie vníma 22 % bánk ako vysoko-rizikového klienta a vykonáva vo vzťahu k nim zvýšenú starostlivosť, ďalšie banky vykonávajú základnú starostlivosť, ale s prvkami zvýšenej starostlivosti a to najmä pri detailnom zisťovaní účelu obchodného vzťahu, podstaty ich činnosti, zisťovania konečných užívateľov výhod, zdroja financovania, monitoring platieb - najmä do rizikových krajín a takisto sledovania ich protistrany (príjemcov platieb). Banky v rámci transakčného monitoringu sledujú najmä geografický aspekt. Vo všeobecnosti možno uviesť, že banky vnímajú neziskové organizácie ako rizikovejší segment klientov a aj v prípade, ak im poskytujú základnú starostlivosť, vykonávajú priebežné monitorovanie. Uvedený postup z hľadiska rizík - najmä rizika financovania terorizmu možno hodnotiť ako primeraný.

Spolupráca verejný sektor – neziskový sektor

V záujme riadneho fungovania a rozvoja neziskového sektora bol v roku 2011 zriadený inštitút Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a v roku 2012 bol vytvorený nový poradný orgán vlády – [Rada vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie, ktorú tvoria zástupcovia verejnej správy a zástupcovia MNO](#). V spolupráci medzi predstaviteľmi štátneho sektora a tretieho sektora sa prijímajú [Konceptie rozvoja občianskej spoločnosti na SR](#). Súčasťou prijatých Konceptíí sú aj akčné plány na príslušné roky. Dôležitou témou akčného plánu bolo realizovanie výskumu v oblasti sociálneho a ekonomického prínosu neziskového sektora a vývojových trendov občianskej spoločnosti na SR, ktorý sa začal v septembri 2018 s predpokladaným ukončením vo februári 2021. Predmetom výskumu je zber, analýza, spracovanie a diseminácia dát o ekonomických a sociálnych prínosoch neziskového sektora v kontexte súčasného stavu a vývojových trendov občianskej spoločnosti za účelom tvorby verejných politík.

FSJ v úzkej spolupráci so splnomocnenom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti vykonala prieskum o možnom zneužití neziskového sektora na financovanie terorizmu. Do prieskumu sa zapojilo 22 subjektov (19 neziskových organizácií a 3 občianske združenia). Na základe vyhodnocovania informácií a dát je možné vo všeobecnosti uviesť, že subjekty

neziskového sektora vykonávajú svoju činnosť väčšinou na území SR a neposkytujú finančné prostriedky subjektom z konfliktných oblastí. Ďalej možno uviesť, že neziskový sektor svojich darcov pozná dobre, pričom darcovia pochádzajú prevažne zo SR. Čo sa týka používania finančných prostriedkov v hotovosti, tak tieto prijíma iba 9 % oslovených subjektov. Pri svojej činnosti nevyužíva 50 % subjektov platby v hotovosti vôbec a 45,5 % ich využíva iba zriedka. Ani jeden subjekt sa nestretol priamo či sprostredkovane s hrozbou financovania terorizmu.

SR má jasné legislatívne pravidlá na podporu zodpovednosti, integrity a dôvery verejnosti v správu a riadenie neziskových organizácií, najmä prostredníctvom osobitných zákonov upravujúcich rôzne právne formy neziskového sektora.

Zraniteľné miesta:

- nedostatočný dohľad FSJ nad združeniami majetku – malý počet kontrol,
- občianske združenia v zmysle zákona o občianskych združeniach nemusia zverejňovať a ani vyhotovovať výročné správy, nie je nad nimi vykonávaný dohľad registrovým úradom (netransparentné prostredie),
- nedostatočná osвета v rámci ochrany sektora pred jeho zneužitím na financovanie terorizmu.

Zraniteľnosť - nízka úroveň

Analýza trendov, zdrojov, ktoré by mohli byť potenciálne zneužitú na účely financovania terorizmu

Spravodajské služby zaznamenali niekoľko potenciálnych rizikových zdrojov a trendov, ktoré môžu byť zneužitú za účelom financovania terorizmu.

V prostredí islamistického terorizmu bolo možné pozorovať trend znižovania nákladov na teroristické aktivity, nakoľko klesol reálne využiteľný objem peňazí, ktoré mali teroristickí aktéri v Európe k dispozícii. Na jednej strane to bolo v dôsledku efektívnejších opatrení bezpečnostných zložiek pri sledovaní podozrivých finančných tokov, na strane druhej reakcia islamistických radikálov na prijaté opatrenia v podobe väčšej opatrnosti, ako aj zmena v modus operandi teroristických útokov na finančne menej náročné spôsoby, najmä v prevedení individuálnych teroristických aktov izolovaných jednotlivcov/osamelých aktérov, bez výraznejšej prípravy a plánovania, verbovania, logistiky a výcviku.

Finančné prostriedky použité na financovanie teroristických aktivít môžu pochádzať z prevádzky legálnych obchodných spoločností (časť z ich ziskov môže smerovať na financovanie terorizmu, alebo slúži ako krytie pre prítomnosť členov teroristických skupín v Európe). Takýto prípad nebol v SR zaznamenaný.

Prostriedky na financovanie teroristických aktivít môžu v rámci Európy pochádzať aj z kriminálnych aktivít (krádeže, lúpeže, výroba falošných dokladov, obchodovanie s drogami a ľuďmi, vydieranie). Postupne dochádza k čoraz širšiemu prepojeniu prostredia

organizovaného zločinu a terorizmu. Organizovaný zločin sa stáva významným zdrojom financií aj pre islamistických radikálov. Prípád prepojenia medzi terorizmom a organizovaným zločinom nebol v hodnotenom období na území SR zaznamenaný.

Proliferačia

Hrozbu financovania proliferácie jadrových zbraní na účely terorizmu možno vyhodnotiť ako **NÍZKU**, predovšetkým kvôli osobitnému prístupu krajín ku kontrole proliferácie zbraní hromadného ničenia „ZHN“ (vrátane spravodajských služieb) a najmä jadrových zbraní. Rovnako ako nízka je vyhodnotená aj hrozba financovania proliferácie ostatných druhov ZHN, s ohľadom na zložitosti získania prístupu k ZHN a materiálom slúžiacim na ich výrobu, veľmi vysoké finančné náklady na ich získanie, technologickú náročnosť ich výroby a manipuláciu s nimi (skladovanie, preprava a pod.). Je pravdepodobné, že záujem globálnych džihadistických skupín sa zameria skôr na eventuálny teroristický útok proti jadrovým energetickým zariadeniam alebo priemyselným podnikom a iným právnickým osobám zaoberajúcim sa spracovávaním a manipuláciou s nebezpečnými chemickými látkami (sklady, lode zamerané na nákladnú lodnú dopravu nebezpečných látok). Nie je však možné vylúčiť pokus o financovanie proliferácie a získanie biologických zbraní vyrobených na báze výťažkov z rastlín (ricín) alebo mínometných granátov upravených, resp. obohatených o chemické látky v improvizovaných podmienkach. Je pravdepodobné, že financovanie proliferácie ZHN bude z uvedených dôvodov naďalej dominovať aktivitám svetových vojenských veľmocí za účelom udržania pomyselnéj rovnováhy ich vojenských spôsobilostí, najmä ich najefektívnejších zbraňových systémov. Zároveň budú pravdepodobne vyvíjané snahy zo strany niektorých štátov s autoritatívnym politickým režimom o nadobudnutie ZHN. Hrozba proliferácie ďalších medzinárodne kontrolovaných výrobkov obranného priemyslu je hodnotená ako **NÍZKA**. Najpravdepodobnejšie budú snahy o získavanie výrobkov obranného priemyslu realizované prostredníctvom krajín, ktoré majú odlišné zahraničnopolitické vzťahy s tretími krajinami, nedostatočnú exportnú kontrolu, alebo využívanie korupcie štátnych predstaviteľov tretích krajín.

Hrozbu proliferácie položiek s dvojakým použitím v prospech režimov rizikových krajín, vrátane jeho financovania možno hodnotiť ako **VYSOKÚ**. Uvedené krajiny dlhodobo vyvíjajú snahy o získavanie citlivých tovarov, technológií a know-how, pričom ide o úlohy zadávané priamo vedením krajiny. Do uvedených aktivít je častokrát zapájaná sofistikovaná sieť sprostredkovateľov, pričom tie isté dopyty sú smerované do viacerých krajín naraz.

V snahe rozvíjania ZHN (najmä jadrového a raketového programu) sú realizované proliferačné aktivity po širokom spektre tovarov, služieb a know-how, vrátane tzv. po podlimitných položkách, ktoré priamo nespádajú pod kontrolované tovary. Z uvedených dôvodov je pomerne náročné komplexné pokrytie uvádzanej oblasti a odhaľovania finančných tokov, ktoré častokrát nekopírujú fyzický tok uvádzaných proliferačných aktivít.

V predchádzajúcom období boli zaznamenané prípady využitia nedôslednej slovenskej legislatívnej úpravy súvisiacej s expanznými zbraňami na spáchanie teroristického útoku a na obchodovanie s nimi v niektorých krajinách EÚ. Do roku 2015 bolo možné prostredníctvom internetového obchodu legálne zakúpiť zbrane, ktoré boli upravované a predávané ako expanzné zbrane. Uvedené zbrane mohli byť však následne na základe malého technického

zásahu opäť reaktivované a schopné strelby s ostrými nábojmi. Pri osobnom nákupe expanzných zbraní v obchode so zbraňami bolo do roku 2015 dostačujúce, ak sa osoba, ktorá dosiahla vek 18 rokov preukázala dokladom totožnosti. V roku 2015 a v nasledujúcich rokoch bol zákon č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraňach a strelive novelizovaný s cieľom eliminovať zistené nedostatky, vrátane nedostatkov týkajúcich sa nadobúdania a obchodovania s expanznými zbraňami.

Podporné opatrenia príslušných orgánov SR v boji proti proliferácii/financovaniu proliferácie.

Bezpečnostná rada OSN uložila v roku 2006 obmedzenia zmrazenia aktív tým, ktorých určila, že sa angažovali, priamo spájali s iránskymi jadrovými aktivitami citlivými na šírenie jadrových zbraní alebo vývojom nosičov jadrových zbraní. V rokoch 2007 až 2012 Európska komisia vykonala ďalšie opatrenia. Irán podlieha finančným sankciám uloženým OSN.

Íránske banky mali v rokoch 2013-2017 sťaženú spoluprácu s európskymi bankami. Na základe Nariadenia Rady o reštriktívnych opatreniach voči Iránu č. 267/2012 (neskôr novelizovaný nariadením Rady č. 1263/2012 o reštriktívnych opatreniach voči Iránu) všetky transakcie z členských krajín EÚ do Iránu a naopak presahujúce sumu 10.000,- EUR si vyžadovali notifikáciu. Ďalej na transfery v hodnote nad 40.000,- EUR bola potrebná autorizácia. Nariadenie Rady č. 267/2012 bolo upravené a sumy boli zmiernené na hodnoty pri transakciách presahujúcich 100.000,- EUR pre notifikáciu a pri transakciách nad 400.000,- EUR pre potrebnú autorizáciu kompetentného orgánu. Nariadením č. 267/2012 sa rešpektujú tiež záväzky členských štátov vyplývajúce z Charty OSN a právne záväzná povaha rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN.

V hodnotenom období riešilo MF SR 2 prípady v celkovom objeme 157.892,52 EUR v oblasti sankcií voči Iránu – dočasne boli zmrazené a neskôr povolené prevody finančných prostriedkov z/do Iránu zo/do SR, a to na základe Nariadenia EÚ č. 267/2012 neskôr č. 1263/2012 o reštriktívnych opatreniach voči Iránu. V tejto súvislosti MF SR po obdržaní každého prípadu – žiadosti o prevod finančných prostriedkov, oslovilo s výzvou na vyjadrenie vo veci povolenia tohto prevodu a zhodnotenia predmetného prípadu príslušné orgány. V prípade, že všetky príslušné oslovené orgány a MF SR nezistili také skutočnosti, ktoré by viedli k tomu, že prevod finančných prostriedkov by mohol byť v rozpore s niektorým zo zákazov alebo povinností uvedeného nariadenia, a súčasne predmetom žiadostí neboli tovary duálneho použitia, finančné prostriedky nebolo potrebné naďalej blokovat'.

SR je účastníčkou krajinou Wassenaarskeho usporiadania „WA“, Austrálskej skupiny „AG“, Skupiny jadrových dodávateľov „NSG“ a dobrovoľne dodržiava princípy Kontrolného režimu pre raketové technológie „MTCR“. Činnosť medzinárodných režimov pre kontrolu vývozu tovaru dvojakeho použitia, t.j. WA, AG, NSG a MTCR podporuje a napomáha dodržiavaniu zásad a záväzkov vyplývajúcich zo Zmluvy o nešírení jadrových zbraní „NPT“ a Dohovoru o zákaze vývoja, výroby, hromadenia zásob a použitia chemických zbraní a o ich zničení.

Kontrola zahraničného obchodu s tovarom a technológiami dvojakého použitia je upravená v zákone č. 39/2011 Z.z. o položkách s dvojakým použitím a o zmene zákona NR SR č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Zákon č. 39/2011 Z.z. bol prijatý za účelom potreby zosúladenia národnej legislatívy v oblasti obchodovania s položkami s dvojakým použitím s právom EÚ (nariadenie Rady ES č. 428/2009, ktorým sa stanovuje režim Spoločenstva na kontrolu vývozov, prepravy, sprostredkovania a tranzitu položiek s dvojakým použitím a aj z dôvodu odstránenia nedostatkov v platnej legislatíve upravujúcej danú oblasť.

Na základe zákona č. 392/2011 o obchodovaní s výrobkami obranného priemyslu bola na MH SR zriadená Stála expertná skupina na posudzovanie žiadostí o povolenie na vývoz výrobkov obranného priemyslu ("SES"). Členmi skupiny sú: MZVaEZ, KÚFS, SIS, VS, MV, MH, NBÚ. V rámci tejto skupiny si uvedené orgány poskytujú substanoviská ku každej žiadosti o povolenie obchodovania s výrobkami obranného priemyslu. Podmienky fungovania SES ustanovuje "Štatút stálej expertnej skupiny".

V hodnotenom období MH SR viedlo 15 správnych konaní z dôvodu, že účastníci predmetných konaní si nespĺnili povinnosti vyplývajúce z právnych predpisov upravujúcich povoľovacie a licenčné konanie (gescia odboru obchodných opatrení MH SR). Pokuty boli udelené v celkovej sume 146.360,00 EUR.

Počet prípadov a finančný objem udelených licencií na dovoz vrátane transferu do SR:

Rok	Finančný objem (EUR)			Počet prípadov		
	Dovoz (vrátane transferu)			Dovoz (vrátane transferu)		
	Výrobky obranného priemyslu	Dual use	Určené výrobky, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov	Výrobky obranného priemyslu	Dual use	Určené výrobky, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov
2016	167.537 507,06	1.066.500,00	48.952.992,00	555	1	438
2017	275.007 890,63	459.481,00	60.848.074,00	605	6	461
2018	271.148 426,60	6.950,00	57.440.313,00	551	1	442
2019	121.468 274,98	193.285,00	61.074.445,00	576	3	402

Počet prípadov a finančný objem udelených licencií na vývoz vrátane transferu do SR:

Rok	Finančný objem (EUR)			Počet prípadov		
	Vývoz (vrátane transferu)			Vývoz (vrátane transferu)		
	Výrobky obranného priemyslu	Dual use	Určené výrobky, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov	Výrobky obranného priemyslu	Dual use	Určené výrobky, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov
2016	207.761.955,80	6.955.700,00	18.534.302,00	389	11	162
2017	228.862.567,20	6.641.880,00	22.675.342,00	400	14	218
2018	188.889.728,64	1.126.289,00	32.719.766,00	375	8	192
2019	149.765.012,60	27.368.559,00	50.501.571,00	314	10	227

Percentuálne zhodnotenie krajín podľa počtu vydaných licencií:

Rok	Percentuálne zhodnotenie prvých piatich krajín podľa počtu vydaných licencií - dovoz			Percentuálne zhodnotenie prvých piatich krajín podľa počtu vydaných licencií - vývoz			
		Výrobky obranného priemyslu	Dual use	Určené výrobky, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov	Výrobky obranného priemyslu	Dual use	Určené výrobky, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov
2016	1.	Česko 33%	Rusko 100%	Česko 25,5%	Česko 35%	Srbsko 36%	Česko 34,5%
	2.	Rakúsko 28%		Nemecko 25,3%	Poľsko 14%	Nemecko 27%	Poľsko 8,6%
	3.	Rusko 8%		Taliano 10,7%	Thajsko 5%	Francúzsko 9%	Slovinsko 5,5%
	4.	Bielorusko 6%		USA 8,9%	Bulharsko 5%	Izrael 9%	USA 4,3%
	5.	Poľsko 5%		Rakúsko 6,8%	Rakúsko 3%	Bosna a Hercegovina 9%	Moldavsko 3,7%
2017	1.	Česko 43%	Bielorusko 50%	Česko 26,6%	Česko 44%	Iránska islamská republika 21%	Česko 18,5%
	2.	Rakúsko 23%	Rusko 33%	Nemecko 20,3%	Poľsko 9%	Izrael 14%	Poľsko 10,5%
	3.	Rusko 4%	USA 17%	Taliano 12,3%	Bulharsko 6%	Čína 14%	Slovinsko 9,2%
	4.	Poľsko 3%		USA 8,8%	Thajsko 3%	Kuba 14%	Rakúsko 6,6%
	5.	USA 3%		Rakúsko 6,2%	Srbsko 2%	Bielorusko 7%	Belgicko 3,5%

2018	1	Rakúsko 29%	Bielorusko o 100%	Česko 24,2%	Česko 49%	Kórejská republika 25%	Česko 22,9%
	2	Česko 28%		Nemecko 20,8%	Poľsko 9%	Rusko 12,5%	Poľsko 7,8%
	3	Poľsko 6%		USA 12,2%	Nemecko 4%	Izrael 12,5%	Belgicko 5,7%
	4	USA 4%		Taliansko 7,4%	Bulharsko 3%	Srbsko 12,5%	Nemecko 3,6%
	5	Rusko 4%		Rakúsko 4,9%	India 3%	Taliansko 12,5%	Rakúsko 3,1%
2019	1	Česko 35%	Rusko 67%	Česko 27,3%	Česko 39%	Čína 20%	Česko 24,6%
	2	Rakúsko 30%	Bielorusko o 33%	Nemecko 18,9%	Poľsko 14%	Spojené kráľovstvo 20%	Poľsko 8,3%
	3	Poľsko 4%		Taliansko 11,4%	Nemecko 6%	Vietnam 20%	Maďarsko 5,7%
	4	Nemecko 4%		USA 8,9%	Mexiko 4%	Česko 10%	Rakúsko 5,2%
	5	Srbsko 2%		Rakúsko 7,9%	Švajčiarsko 4%	Nemecko 10%	Slovinsko 5,2%

Počet zamietnutých žiadostí:

Rok	Výrobky obranného priemyslu	Určené výrobky, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov	Dual use
2016	11	0	1
2017	3	3	0
2018	7	6	3
2019	6	6	1

Prehľad žiadostí prerokovaných v SES:

Rok	Výrobky obranného priemyslu			Určené výrobky, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov	Dual use
	Počet žiadostí o povolenie	Počet žiadostí o licencie	Celkový počet žiadostí	Celkový počet žiadostí	Celkový počet žiadostí
2016	22	905	927	600	16

2017	21	973	994	682	26
2018	28	865	893	641	12
2019	22	791	813	635	16

Slabé stránky:

- nie je dostatočne zabezpečený efektívny systém kontroly v oblasti proliferácie,
- postupy štátnych orgánov nie sú dostatočne koordinované,
- nedostatočné povedomie predstaviteľov štátnych orgánov v oblasti proliferácie,
- nízka úroveň povedomia o rizikách s proliferáciou know-how dual use.

Kvalita legislatívy

Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon

Problematika financovania terorizmu a teroristických trestných činov je komplexne upravená v ustanoveniach § 419 a nasl. Trestného zákona. Je potrebné zdôrazniť, že v roku 2018 uvedené ustanovenia boli komplexným spôsobom upravené v nadväznosti, okrem iného aj na smernicu Rady EÚ a Parlamentu č. 541/2017/EU o boji proti terorizmu, právne normy Rady Európy o boji proti terorizmu, a tiež odporúčania FATF v tejto oblasti. S odkazom na uvedené právne normy, ktorými je SR viazaná, došlo s účinnosťou od 1. júla 2018 k vytvoreniu samostatnej skutkovej podstaty:

- trestného činu teroristického útoku podľa § 419,
- trestného činu niektorých foriem účasti na terorizme podľa § 419b,
- financovania terorizmu podľa § 419c,
- trestného činu cestovania na účely terorizmu podľa § 419d Trestného zákona.

Trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb je podrobne upravená zákonom č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť od 1. júla 2016. Do pôsobnosti tohto zákona patrí aj prípadný postih právnickej osoby za spáchanie trestného činu teroristický útok podľa [§ 419](#), niektoré formy účasti na terorizme podľa [§ 419b](#), financovanie terorizmu podľa [§ 419c](#), cestovanie na účel terorizmu podľa [§ 419d](#).

Možno sa oprávnene domnievať, že takéto znenie plne zohľadňuje medzinárodné štandardy v oblasti boja proti financovaniu terorizmu a vytvára dostatočný legislatívny predpoklad pre efektívne postihovanie akýchkoľvek foriem financovania terorizmu

Slabé stránky:

- výbor Rady Európy MONEYVAL v správe z 5. kola hodnotenia identifikoval nedostatok v súvislosti s požiadavkou preukázania úmyslu pri § 419 TZ - nie je úplne v súlade s normou FATF.

Zraniteľnosť - nízka úroveň

AML zákon

Medzi najvýznamnejšie novely zákona, ktorých cieľom je jednoznačne zefektívniť boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu patrí:

- zákon, ktorým sa zaviedlo rozšírenie pojmu financovanie terorizmu (financovanie každodenných potrieb osoby, u ktorej je možné predpokladať, že má v úmysle spáchať alebo spáchala trestný čin terorizmu a niektorých foriem účasti na terorizme), ako aj jeho samotný pojem a rozšírili sa indikátory NOO týkajúce sa terorizmu (zákon č. 397/2015 Z. z., ktorým sa na účely Trestného zákona ustanovuje zoznam látok s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony),
- zákon, ktorým sa predĺžila lehota pri inštitúte zdržania NOO zo 48 hodín na 120 hodín, a po tejto lehote môže povinná osoba zdržať NOO výlučne na základe oznámenia FIU, že vec odovzdala OČTK na ďalších 72 hodín z pôvodných 24 hodín (zákon č. 444/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony),
- zákon, ktorým sa transponovala 4. AML Smernica a akceptácia odporúčaní Výboru expertov Rady Európy pre hodnotenie opatrení proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu MONEYVAL a odporúčaní FATF, v snahe účinne reagovať na neustály vývoj v oblasti AML/CFT, a to v zlepšení podmienok starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (základná, zjednodušená i zvýšená) a zvýšená starostlivosť sa týka aj tzv. politicky exponovaných osôb, uzákonila sa povinnosť zisťovať konečných užívateľov výhod už pri základnej starostlivosti a zároveň sa zaviedla povinnosť dotknutých osôb identifikovať konečných užívateľov výhod a v listinnej alebo elektronickej podobe viesť priebežne jeho aktuálne identifikačné údaje, a aj to, či klient nie je osobou, na ktorú sa vzťahuje medzinárodná sankcia podľa zákona o vykonávaní medzinárodných sankcií. Znížil sa limit pre zaradenie určitého subjektu medzi povinné osoby pri obchodoch v hotovosti z pôvodných 15.000,- EUR na 10.000,- EUR a stanovila sa povinnosť vykonávať základnú starostlivosť pri obchode v hotovosti najmenej 10.000,- EUR a pri hazardných hrách najmenej 2.000,- EUR, od čoho sa sľubuje sťaženie možnosti legalizácie využívaním vysokých hotovostných platieb. Sprísnil sa povinnosti združení majetku, ktoré môžu byť zneužitú na financovanie terorizmu, a upravili sa podmienky ukladania pokút, ako aj ich výška, za správe delikty s cieľom zabezpečiť ich účinnosť, primeranosť a aby boli pre povinnú osobu odradzujúce (zákon č. 52/2018 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa AML zákon).

Slabé stránky:

- definícia NOO v zákone AML/CFT nie je v súlade s požiadavkami FATF,
- uplatňovanie opatrení zvýšenej starostlivosti voči vysokorizikovým krajinám (platí len pre krajiny mimo EÚ/EHP).

Zraniteľnosť - nízka úroveň

Zákon č. 394/2012 Z.z. o obmedzení platieb v hotovosti

V hodnotenom období nebola vykonaná novelizácia predmetného zákona. Zákon ustanovuje tieto limity:

- limit pre platbu v hotovosti, ktorej hodnota neprevyšuje 15.000,- EUR; ak ide o platbu medzi fyzickými osobami – nepodnikateľmi,
- limit pre platbu v hotovosti, ktorej hodnota neprevyšuje 5.000,- EUR; ak je odovzdávajúcim alebo preberajúcim právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá vykonáva podnikateľskú alebo inú samostatnú zárobkovú činnosť.

Platby, ktoré sú v hodnote vyššej ako je zákonom stanovený limit, možno vykonať len bezhotovostne.

Slabé stránky:

- nedostatočná informovanosť fyzických a právnických osôb.

Zraniteľnosť - nízka úroveň

Zákon č. 199/2004 Z.z. Colný zákon

Kontrola ohlasovacej povinnosti finančnej hotovosti v hodnote 10.000,- EUR a viac alebo jej ekvivalentu sa v SR uskutočňuje na základe takejto povinnosti uvedenej v nariadení Európskeho parlamentu a Rady Európy 1889/2005 v čl. 3. Následne je táto povinnosť implementovaná do národnej legislatívy v § 4 zákona č. 199/2004 Z.z. Podľa vyššie uvedenej legislatívy, každá fyzická osoba prevážajúca hotovosť v hodnote 10.000,- EUR alebo viac vstupujúca alebo vystupujúca zo Spoločenstva, je povinná takúto skutočnosť ohlásiť na predpísanom formulári. Nariadenie 1889/2005 je zrušené a nahradené novým nariadením EP a Rady EÚ č. 2018/1672. Vylepšuje systém kontroly peňažných prostriedkov v hotovosti, ktoré vstupujú do EÚ alebo vystupujú z EÚ. Systém kontroly vstupu a výstupu hotovosti z/do EÚ sa nariadením 2018/1672 rozširuje na pohyb peňažných prostriedkov v hotovosti bez sprievodu, napríklad peňažných prostriedkov v hotovosti, ktoré vstupujú alebo opúšťajú EÚ v poštových balíkoch, kuriérskych zásielkach, batožine bez sprievodu alebo ako náklad v kontajneroch. Nariadenie 2018/1672 sa bude uplatňovať od 03.júna 2021, ale niektoré jeho ustanovenia sa uplatňujú už od 2.decembra 2018. Nariadenie reflektuje medzinárodné štandardy v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovanie terorizmu ako boli vypracované FATF. Nariadenie používa termín „prepravca“ a je ním každá fyzická osoba, ktorá vstupuje alebo opúšťa EÚ a má u seba, vo svojej batožine alebo v dopravnom prostriedku peňažné prostriedky v hotovosti. Všetci cestujúci sú povinní takúto skutočnosť ohlásiť ústne a následne písomne na predpísaný formulár alebo hneď písomne s uvedením prepravovanej sumy príslušnému colníkovi finančnej správy.

Slabé stránky:

- legislatívne nepokrytie prepravy hotovosti prostredníctvom nákladnej prepravy a poštových zásielok.

Zraniteľnosť - stredne nízka úroveň

Právna úprava týkajúca sa činnosti a úloh spravodajských služieb

Zákon č. 46/1993 Z.z. o SIS

Novelou zákona č. 46/1993 Z.z. o SIS sa od 1.januára 2016 upravili úlohy SIS (§ 2 ods. 1 písm. e) – získavať, sústreďovať a vyhodnocovať informácie o terorizme, vrátane informácií o účasti na terorizme, jeho financovaní alebo podporovaní, o politickom a náboženskom extrémizme, extrémizme prejavujúcom sa násilným spôsobom a o škodlivom sektárskom zoskupení, o aktivitách a ohrozeniach v kybernetickom priestore, ak ohrozujú bezpečnosť štátu a o nelegálnej medzinárodnej preprave osôb a migrácii osôb. Výraznou zmenou v zákone o SIS (§ 16a) je aj nová regulácia zavádzajúca povinnosti pre právnické osoby a fyzické osoby, ktoré prevádzkujú webové sídlo alebo poskytujú doménové meno. Na základe príkazu súdu vydaného na základe žiadosti SIS je možné zamedziť prevádzke webového sídla alebo prístupu na doménové meno, ak prevádzkou takéhoto webového sídla alebo doménového mena dochádza k šíreniu myšlienok podporujúcich alebo propagujúcich terorizmus, politický alebo náboženský extrémizmus, extrémizmus prejavujúci sa násilným spôsobom alebo škodlivé sektárske zoskupenia. Uvedenou úpravou bol vytvorený jeden z najdôležitejších preventívnych nástrojov v boji proti šíreniu terorizmu v kybernetickom priestore.

V zákone č. 46/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov sa proliferácia, či jej financovanie, „nachádza“ len prostredníctvom § 2 ods. 4 formou plnenia medzinárodných zmlúv. Uvedená úloha je stanovená len vo veľmi všeobecnej rovine, pričom aj samotné medzinárodné zmluvy viac-menej hovoria len o proliferácii a nie o jej financovaní. Úloha v tejto oblasti absentuje napr. na rozdiel od financovania terorizmu, ktorá je špecifikovaná v §2 ods. 1 písm. e). Oblasť financovania proliferácie nemožno spájať s financovaním terorizmu, či s terorizmom ako takým (pojem proliferácia nie je vymedzeným pojmom v legislatíve SR).

Problematika organizovanej kriminality je spomenutá v zákone č. 46/1993 Z. z. v § 2 ods.1 písm. d), ktorý zahŕňa všetku organizovanú trestnú činnosť, možno ju teda v tejto oblasti zhodnotiť ako dostatočnú.

SIS spolupracuje s ministerstvami, ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy a inými štátnymi orgánmi pri posudzovaní materiálov uverejnených na medzirezortné pripomienkové konanie a príprave koncepčných materiálov. Cieľom spolupráce je upozorniť predkladateľa na existenciu problémov aplikačnej praxe a vytvorenie právneho základu pre riadne a efektívne plnenie zákonných úloh SIS.

Zákon č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve

Od 1.januára 2016 je v platnosti novela zákona č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve, kde pôsobnosť VS podľa § 2 ods. 1 písm. c) je explicitne zameraná na terorizmus a bola rozšírená aj o jeho financovanie alebo podporovanie a na kybernetický terorizmus.

Dňa 1.apríla 2018 nadobudol účinnosť zákon č. 69/2018 Z. z. o kybernetickej bezpečnosti, ktorý komplexne upravuje oblasť kybernetickej a informačnej bezpečnosti. Z pohľadu zabezpečenia kybernetickej obrany Slovenska boli následne novelizované zákony č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve a zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane SR. Novela zákona č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve stanovila, že VS v rozsahu svojej pôsobnosti získava, sústreďuje a vyhodnocuje informácie dôležité pre zabezpečenie obrany a obranyschopnosti SR na území Slovenska a v zahraničí zamerané aj na aktivity a ohrozenia v kybernetickom priestore, pričom je oprávnené vykonávať primerané bezpečnostné opatrenia.

Zraniteľnosť - nízka úroveň

Právna úprava týkajúca sa výkonu medzinárodných sankcií

Zákon č. 289/2016 Z.z.

Nadobudol účinnosť 15. novembra 2016. Novelizovaný zákon č. 289/2016 (účinnosť dňa 15.marca 2018) upravuje vykonávanie medzinárodných sankcií s cieľom zabezpečenia, udržania a obnovy medzinárodného mieru a bezpečnosti, ochrany základných ľudských práv, boja proti terorizmu a šíreniu zbraní hromadného ničenia. Nastavil proces výkonu medzinárodných sankcií v oblasti administratívneho zaisťovania finančných prostriedkov a majetku sankcionovaných osôb. Stanovuje rozsah právomocí a povinností príslušných orgánov štátnej správy v oblasti administratívneho zaisťovania finančných prostriedkov a majetku sankcionovaných osôb. Súčasne nastavuje proces identifikácie fyzických a právnických osôb ohrozujúcich medzinárodný mier, bezpečnosť a základné ľudské práva, a spôsob ich zaradenia a vyradenia na/zo zoznamu sankcionovaných osôb. V návrhu zákona je zadefinovaný okruh osôb zodpovedných za vykonávanie medzinárodných sankcií a zodpovedné orgány štátnej správy, ako aj ich povinnosti a rozsah právomocí. A súčasne zabezpečuje okamžité preberanie sankcií BR OSN prostredníctvom zverejňovania následných rezolúcií BR OSN na webovej stránke príslušného orgánu štátnej správy.

V r. 2019 MF SR vydalo „Postupy pre efektívne vykonávanie pravidiel na zmrazovanie finančných aktív sankcionovaných osôb v praxi SR“.

Slabé stránky:

- chýbajú jasné kritériá pre zaradenie osoby na zoznam sankcionovaných osôb, ktoré sú stanovené v príslušnej rezolúcii BR OSN,
- nie je stanovený formálny postup na vnútroštátnej úrovni, na základe ktorého by SR mohlo požiadať inú krajinu o vykonanie zmrazenia majetku ,
- v predmetnom zákone nie je výslovne uvedené konkrétne ustanovenie na zabezpečenie ochrany tretích osôb konajúcich v dobrej viere,
- v oblasti sankcií týkajúcich sa proliferácie ZHN nie sú funkcie jednotlivých štátnych orgánov jasne stanovené,

- nebolo vydané usmernenie pre vykonávajúce subjekty, ktoré nepôsobia na finančnom trhu⁸³,
- § 13 zákona o medzinárodných sankciách jasne neodkazuje na zoznam záruk stanovený v metodike FATF.

Zraniteľnosť - stredne nízka úroveň

Národné stratégie

V podmienkach SR sa na boji proti terorizmu a osobitne proti financovaniu terorizmu podieľajú viaceré subjekty, najmä Protiteroristická centrála NAKA P PZ, FSJ, SIS, VS, ÚŠP GP SR. Osobitnú úlohu v tejto oblasti plní ÚŠP GP SR, do ktorého výlučnej pôsobnosti patria všetky trestné činy terorizmu podľa § 419 a nasledujúce Trestného zákona, ako aj trestné činy spáchané z osobitného motívu, teda činy spáchané v úmysle spáchať trestný čin terorizmu, a tiež trestný čin založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297 Trestného zákona, a to bez ohľadu na to, kde na území SR, alebo mimo jej územia, boli spáchané. O všetkých týchto trestných činoch terorizmu koná v prvom stupni Špecializovaný trestný súd a o prípadných odvolaniach proti jeho rozhodnutiam koná Najvyšší súd SR. Uvedené subjekty priebežne svoju činnosť v boji proti terorizmu a financovaniu terorizmu koordinujú a navzájom spolupracujú.

V SR aktívne pôsobí MEKO, ktorý má nezastupiteľnú úlohu v zabezpečení spolupráce a koordinácie činností, vzájomnej výmene informácií a nastavenia spoločných postupov všetkých zainteresovaných orgánov a inštitúcií. V jeho gescii pracuje 14 skupín, ktorých činnosť sa zaoberá rôznymi druhmi trestnej činnosti. Medzi tieto skupiny od roku 2002 patrí aj NES-LP, ktorá má 2 podskupiny, pričom jednou z nich je podskupina zameraná na riešenie problematiky financovania terorizmu a financovania rozširovania zbraní hromadného ničenia, ktorá bola zriadená uznesením MEKO dňa 14.februára 2017. Financovanie terorizmu a financovanie rozširovania zbraní hromadného ničenia predstavuje významný problém z hľadiska činnosti príslušných štátnych orgánov a určených subjektov pôsobiacich vo verejnom sektore, najmä v oblasti poskytovania finančných služieb. Podskupina vznikla z dôvodu nevyhnutnosti zosúladenia a zefektívnenia spolupráce, výmeny informácií a činnosti zainteresovaných subjektov. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetná trestná činnosť predstavuje zároveň globálny problém, a nie je viazaná na určité teritórium alebo konkrétny región, ako nevyhnutné sa javí zefektívnenie a rozvoj medzinárodnej spolupráce.

Za účelom zefektívnenia spolupráce medzi bezpečnostnými zložkami vzniklo 1.januára 2013 NÁRODNÉ BEZPEČNOSTNÉ ANALYTICKÉ CENTRUM – NBAC. NBAC je analytické, komunikačné a kooperačné pracovisko s celoštátnou pôsobnosťou pre oblasť bezpečnostných hrozieb, založené na aktívnej participácii rozhodujúcich štátnych orgánov SR pôsobiacich v bezpečnostnej oblasti. Medzi kľúčové úlohy NBAC patrí príprava komplexných analytických hodnotení bezpečnostných incidentov na základe hlásení prijatých od štátnych orgánov SR, monitorovanie bezpečnostnej situácie nielen v SR, ale aj vo svete, ak

⁸³ Postupy pre efektívne vykonávanie pravidiel na zmrazovanie finančných aktív sankcionovaných osôb v praxi SR je určený prioritne pre finančné inštitúcie, avšak je využiteľný aj pre ostatné orgány.

tieto predstavujú reálnu bezpečnostnú hrozbu pre SR. Prostredníctvom NBAC je SR zastúpená na multilaterálnej platforme **34 partnerských protiteroristických centier a protiteroristických koordinátorov krajín Európy, Severnej Ameriky a Austrálie – Spolupráca na analýze teroristických hrozieb Skupina Madrid (Cooperation on Terror Threat Analysis Madrid Group, CTTA Madrid Group).**

MV SR vypracováva na obdobie štyroch rokov **Národný akčný plán boja proti terorizmu – NAP**⁸⁴, ktorý je strategickým dokumentom, pričom medzi jeho hlavné úlohy patrí vytváranie vhodného prostredia pre následné plnenie medzinárodných záväzkov, napríklad bilaterálnych a multilaterálnych dohôd, rezolúcií BR OSN, rozhodnutí a uznesení orgánov EÚ či sankcií medzinárodných inštitúcií proti osobám a subjektom spojených s terorizmom. Cieľom Národného akčného plánu je prispieť k väčšej bezpečnosti slovenských občanov a pripravenosti štátnych orgánov v prípade teroristického útoku na území SR, proti jej občanom a záujmom v zahraničí a zároveň posilniť výmenu informácií a zlepšiť spoluprácu medzi príslušnými orgánmi boja proti terorizmu.

GP SR a NES-LP s ohľadom na minimálne praktické skúsenosti orgánov SR s vyšetrovaním a stíhaním trestných činov financovania terorizmu s cieľom preveriť efektívnosť systému a odhaliť limitné procesy v roku 2017 prijala rozhodnutie o zorganizovaní **medzirezortného cvičenia**, zameraného na problematiku odhaľovania a preverovania financovania terorizmu v podmienkach SR. Cvičenie sa uskutočnilo v mesiaci február 2018 a nadviazovalo naň stretnutie so zástupcami povinných osôb (najmä bánk, ale aj poisťovacích spoločností, resp. iných finančných inštitúcií). Účelom tohto stretnutia bola priama komunikácia s predstaviteľmi povinných osôb, ktorí priamo objasnili otázky, najmä súvisiace s operačnými postupmi pri získavaní relevantných informácií a ich rozsahu. V rámci cvičenia účastníci posudzovali spolu 11 možných scenárov financovania terorizmu, ktoré mali za cieľ preukázať rozsah oprávnení jednotlivých orgánov a aktuálnu úroveň ich spolupráce v rámci príslušných orgánov, ako aj medzi nimi. Výsledky cvičenia preukázali schopnosť systému reagovať na hrozby, avšak súčasne boli identifikované limitné procesy, ktoré umožnili adresné prijatie opatrení.

Po ukončení realizácie 1. NHR bol spracovaný a predložený na rokovanie Vlády SR nelegislatívny materiál - Akčný plán boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti, financovaniu terorizmu a financovaniu rozširovania zbraní hromadného ničenia na roky 2019–2022. Vláda SR uznesením vyššie uvedený materiál schválila a vzala na vedomie záverečnú správu a Strategické princípy boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti, financovaniu terorizmu a financovaniu rozširovania zbraní hromadného ničenia na obdobie rokov 2019–2024. Hlavným cieľom Akčného plánu AML/CFT je odstránenie nedostatkov, ktoré boli zistené pri realizácii 1. NHR.

Uznesením vlády SR č. 129/2015 bola prijatá Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019, ktorá predstavuje základný dokument definujúci strategické priority v oblasti predchádzania a eliminácie radikalizácie, extrémizmu a s nimi spojenej

⁸⁴ aktuálne je NAP schválený na obdobie r. 2019 – 2022.

protispoločenskej činnosti ohrozujúcej základné práva a slobody osôb a základy demokratického právneho štátu.

V hodnotenom období taktiež prebiehala spolupráca medzi PTC NAKA P PZ a MH SR. Na požiadanie MH SR bolo zorganizované v mesiaci september 2018 školenie zamerané na konkrétne témy v oblasti terorizmu so zameraním na medzinárodné teroristické trendy, ako aj v oblasti extrémizmu so zameraním na extrémistickú symboliku.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v oblasti boja proti terorizmu:

- zastupuje SR v pracovnej skupine Rady EÚ pre vonkajšie aspekty boja proti terorizmu (COTER) a pracovnej skupine Rady EÚ pre obmedzujúce opatrenia pre boj proti terorizmu (COMET),
- sleduje a vyhodnocuje vývoj situácie vo svete a opatrenia prijímané medzinárodným spoločenstvom v oblasti boja proti terorizmu,
- podieľa sa na navrhovaní, posudzovaní a spracovávaní koncepcií dlhodobého rozvoja zahraničnej politiky SR v oblasti boja proti terorizmu,
- plní úlohu politického koordinátora v boji proti terorizmu v podmienkach SR voči zahraničiu.

Slabé stránky:

- akčný plán boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti, financovaniu terorizmu a financovaniu rozširovania zbraní hromadného ničenia reflektuje výsledky 1. NHR (r. 2011 – 2015), avšak bol prijatý až v máji 2019 na obdobie r. 2019–2022, č. z. značný časový rozdiel.

Zraniteľnosť - nízka úroveň

Geografické a demografické faktory

SR sa vzhľadom na svoju geografickú polohu, rozlohu a počet obyvateľov (ku dňu 31.decembra 2019 - 5 457 873 obyvateľov⁸⁵) zaraďuje medzi menšie krajiny s menším vplyvom na svetovú ekonomiku. Podobne ako ostatné pridružené štáty EÚ uskutočňuje rozsiahle ekonomické zmeny. Napriek rastu makroekonomických ukazovateľov nie je možné SR definovať ako finančné centrum strednej Európy.

Kontrola migrácie a bezpečnosť vonkajších hraníc sú pre Európu veľkou výzvou. Migračná kríza a teroristické útoky vo viacerých krajinách EÚ zvýraznili potrebu posilnenia vonkajších hraníc EÚ a účinnejšie nastavenie [azylovej politiky](#). SR ako členský štát a súčasť

⁸⁵ zdroj Štatistický úrad SR.

spoločného schengenského priestoru je povinná podieľať sa na plnení všetkých kompenzačných opatrení, ktoré vyplývajú z platného Schengenského acquis, ako náhrada za zrušenie kontrol na vnútorných hraniciach. V nadväznosti na uvedené prijala SR v roku 2019 Národnú stratégiu integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022.

SR sa v roku 2019 zúčastnila medzinárodného cvičenia spolu s partnerskými krajinami Stredoeurópskej obrannej spolupráce COOPSEC 2019 a na národnej úrovni sa uskutočnilo medzirezortné súčinnosťné cvičenie „Nový Horizont 2019“. Experti EK realizovali na Slovensku tretie evaluačné hodnotenie úrovne správnej a úplnej aplikácie Schengenského acquis v oblasti návratov, v oblasti ochrany osobných údajov vo vízovom procese a v oblasti vízovej politiky.

V hodnotenom období bola miera počtu žiadateľov o azyl a taktiež udelených azylov na Slovensku nízka. Napriek uvedenému existuje potenciálna hrozba, že vplyvom migračnej krízy príde k zhoršeniu bezpečnostnej situácie aj na území SR. Najväčšie obavy sú spojené s hrozbami terorizmu, možnosťami budovania teroristických sietí na území Schengenu a získavaním finančných prostriedkov na ich financovanie.

Zraniteľnosť - stredná úroveň

Primeranosť zdrojov

Problematika financovania terorizmu je náročná na expertízy a kvalifikované analýzy. Policajný zbor nedisponuje požadovanými odborníkmi v tejto oblasti a ani prostriedkami na ich financovanie/úkolovanie. Pre vyškolenie takýchto odborníkov v rámci Policajného zboru by bolo potrebné vyčleniť finančné prostriedky na ich tréning, technické a softwarové vybavenie a pod.

Spravodajské služby majú limitované kapacity v ľudských a finančných zdrojoch, ktoré sústreďujú na riadenie svojej práce a plnenie úloh v oblasti financovania terorizmu a proliferácie.

FSJ vzhľadom na svoje zákonné postavenie centrálnej národnej jednotky v oblasti predchádzania a odhaľovania legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu nemá dlhodobo v dostatočnej miere zabezpečené personálne a finančné zdroje. Zdroje alokované na FSJ sú neprimerané závažnosti a rozsahu problematiky a zásadným spôsobom nezodpovedajú jej aktuálnym potrebám.

Zraniteľnosť - stredne nízka úroveň

Efektívnosť systému ohlasovania NOO týkajúcich sa financovania terorizmu

V hodnotenom období FSJ prijala 283 hlásení o NOO s podozrením na financovanie terorizmu. Prijaté hlásenia následne FSJ podrobne analyzovala, v prípade potreby žiadala o súčinnosť partnerské zahraničné finančné spravodajské jednotky.

Povinné osoby sú pri zasielaní hlásení o NOO v súvislosti s podozrením na financovanie terorizmu mimoriadne opatrné a obozretné, čo možno dokumentovať na prípadoch, kedy je hlásené každé jedno odmietnutie uzatvorenia obchodného vzťahu napr. neotvorenie účtu subjektu z tretej vysoko rizikovej krajiny, alebo odmietnutie realizovania prevodu finančných prostriedkov do vysoko rizikovej krajiny. Možno konštatovať, že povinné osoby dôsledne preverujú obchodné operácie.

Rozborom jednotlivých hlásení o NOO prijatých počas hodnoteného obdobia boli identifikované nasledovné trendy:

- hotovostné vklady realizované na osobné účty subjektov z rizikových krajín, pričom majiteľ účtu si žiada potvrdenie o zostatku na účte, následne finančné prostriedky vyberie v hotovosti, prípadne prevedenie na osobné účty ďalších subjektov z rizikových krajín,
- prevody finančných prostriedkov na podnikateľské účty z off-shore krajín, pričom disponentmi na týchto účtoch sú osoby pôvodom z rizikových krajín, finančné prostriedky sú následne prevádzané na ďalšie podnikateľské účty, alebo vyberané v hotovosti,
- prevody finančných prostriedkov na osobné účty subjektov z rizikových krajín s následnými hotovostnými výbermi.

Výsledky analýz sú v relevantných prípadoch odstupované PTC NAKA P PZ⁸⁶. Príslušníci PTC NAKA P PZ pri následnom preverovaní majú možnosť vyžiadať si ďalšie doplňujúce informácie podliehajúce bankovému tajomstvu priamo od inštitúcií bankového sektora, ako aj iných podnikateľských subjektov.

Preverovaním hlásení o NOO a následne analýzou informácií odstúpených na PTC NAKA P PZ neboli zistené také skutočnosti, ktoré by potvrdzovali prvky podozrenia z financovania terorizmu.

Počet prijatých hlásení o NOO a počet informácií odstúpených PTC:

Rok	Počet všetkých prijatých hlásení o NOO	Počet informácií odstúpených PTC
2016	3297	93
2017	2636	69
2018	2509	60
2019	2576	61

Zraniteľnosť - stredne nízka úroveň

Efektívnosť uplatňovania Cielených finančných sankcií týkajúcich sa terorizmu a financovania terorizmu

⁸⁶ do 01.02.2017 Odbor boja proti terorizmu NAKA P PZ „OBT“, následne zmena názvu „NPTJ NAKA P PZ“ a od 01.10.2019 Protiteroristická centrála NAKA P PZ „PTC“

Na základe zákona č. 289/2016 o vykonávaní medzinárodných sankcií, ak sa v súvislosti s vykonaním medzinárodnej sankcie vyžaduje povolenie, súhlas alebo vydanie iného rozhodnutia – SIS, MZVaEZ SR, MV SR (alebo aj iné príslušné orgány štátnej správy alebo iné orgány a inštitúcie, ak ich pôsobnosť alebo predmet ich činnosti súvisí s predmetom požadovaného povolenia) poskytnú vyjadrenie na požiadanie od príslušného orgánu štátnej správy. Podľa zákona AML/CFT je povinná osoba povinná zisťovať a ohlasovať FSJ NOO. NOO je právny úkon alebo iný úkon, ktorý nasvedčuje tomu, že jeho vykonaním môže dôjsť k legalizácii výnosov alebo financovaniu terorizmu. Je to okrem iného tiež obchod:

- pri ktorom je odôvodnený predpoklad, že klientom alebo konečným užívateľom výhod je osoba, na ktorú sa vzťahuje medzinárodná sankcia podľa zákona č. 289/2016 (sankcionovaná osoba) alebo osoba, ktorá môže byť vo vzťahu k tejto sankcionovanej osobe alebo
- obchod, pri ktorom je odôvodnený predpoklad, že jeho predmetom je alebo má byť vec alebo služba, ktorá môže súvisieť s vecou alebo službou, na ktorú sa vzťahuje medzinárodná sankcia podľa zákona č. 289/2016.

Povinné osoby majú oblasť ochrany pred financovaním terorizmu zapracovanú do Programu vlastnej činnosti a plnia si povinnosti z platnej právnej úpravy v oblasti uplatňovania medzinárodných sankcií.

FSJ prijala v hodnotenom období od povinných osôb 21 hlásení o NOO, ktoré boli spojené s podozrením na výkon medzinárodných sankcií, pričom sa však nejednalo o **cielené sankcie** v kontexte rezolúcií BR OSN č. 1267/1999 a 1373/2001, ale napr. o ekonomické sankcie „OFAC“, špeciálne sankcie Ministerstva hospodárstva Ukrajiny.

MF SR v mesiaci september 2019 zorganizovalo „**Cvičenie efektívnosti k problematike zmrazovania majetku fyzických a právnických osôb v SR**“ a to hlavne z dôvodu zvýšenia efektívnosti aplikácie zákona 289/2016 Z. z. o vykonávaní medzinárodných sankcií. Z decentralizácie kompetencií príslušných orgánov v rámci zákona 289/2016 vyplývajú aplikačné nedorozumenia resp. nevedomosť o kompetenciách a povinnostiach príslušných orgánov. Tieto vedú k ťažko riešiteľným/neriešeným prípadom súkromného a verejného sektora v praxi SR. V rámci cvičenia boli príslušné orgány informované o svojich kompetenciách a povinnostiach v tejto oblasti. Príslušné orgány ovládajú legislatívne opatrenia, musia však posilniť vzájomnú spoluprácu a rozhodovací proces v tejto oblasti s cieľom predchádzania zbytočným problémom, nedorozumeniam a duplicitám práce. V uvedenej problematike stále pretrvávajú nedostatok a to absencia jedného centrálného koordinačného orgánu, ktorý by zastrešoval komplexnú realizáciu sankčných opatrení, čím by sa systém stal efektívnejším.

SR v hodnotenom období nedostala žiadosti o zaradenie ani nerealizovala žiadne zaradenia na sankčný zoznam podľa rezolúcií BR OSN č. 1267/1999 a 1373/2001.

Zistené nedostatky:

- nejednoznačný mechanizmus zaradenia osôb a subjektov na sankčný zoznam,

- nie je určený jeden osobitný špecializovaný orgán s vedúcou úlohou pri implementácii cielených finančných sankcií za financovanie terorizmu,
- nedostatočné povedomie zodpovedných orgánov o uplatňovaní nariadení v súvislosti s výkonom medzinárodných sankcií.

Zraniteľnosť - stredne nízka úroveň

Efektívnosť Medzinárodnej spolupráce

FSJ

Medzinárodnú spoluprácu upravuje § 28 zákona o AML/CFT. Medzinárodná spolupráca FSJ sa neobmedzuje len na konkrétne prípady výmeny informácií, ale zahŕňa aj všeobecnú výmenu skúseností, najlepších postupov a účasť v medzinárodných pracovných skupinách a organizáciách. Pre potreby zabezpečenia výmeny spravodajských informácií nie je zo strany FSJ nutné uzatvárať žiadne medzinárodné dohody alebo zmluvy, a teda ani memorandá o porozumení. Avšak na základe požiadaviek od niektorých zahraničných partnerov bolo a je potrebné z rôznych dôvodov zabezpečiť právny podklad pre výmenu informácií medzi jednotlivými národnými finančnými spravodajskými jednotkami, aby mohli spolupracovať so slovenskou FSJ. Výmena informácií v celosvetovom kontexte sa riadi vnútroštátnymi právnymi predpismi, ktoré sú založené na princípoch výmeny informácií Egmontskej skupiny FIU. Ide o platformu na bezpečnú výmenu odborných znalostí finančných informácií určených primárne na boj proti legalizácii a financovaniu terorizmu. FSJ je členom medzinárodnej skupiny Egmont Group od roku 1997. Táto skupina ako celosvetové zoskupenie národných FIU aktuálne zahŕňa členstvo 155 FIU. FSJ taktiež spolupracuje s orgánmi kontroly zahraničných finančných spravodajských jednotiek v oblasti legislatívy a aplikačnej praxe v súvislosti s AML/CFT.

Na základe metodického usmernenia riaditeľa FIU sa žiadosti vybavujú individuálne, podľa rozsahu požadovaných informácií. Ak je to možné, urgentné žiadosti sa vybavujú do 3 pracovných dní alebo obratom a bežné žiadosti do 30 pracovných dní.

Efektívnosť medzinárodnej spolupráce je primárne determinovaná rozsahom oprávnení zahraničných partnerských FIU získavať a poskytovať požadované informácie.

Štatistický prehľad o výmene informácií medzi FSJ a zahraničím v súvislosti s FT:

Rok	Počet žiadostí zaslaných do zahraničia	Počet vybavených dožiadaní zo zahraničia
2016	3	6
2017	8	9
2018	4	5
2019	5	3

Zistené nedostatky:

- obmedzenia výmeny informácií zo strany partnerských zahraničných FIU (rozdielny

rozsah oprávnení).

Zraniteľnosť - nízka úroveň

SIS a partnerské služby

SIS je pri plnení úloh oprávnená spolupracovať s orgánmi iných štátov obdobného zamerania a pôsobnosti, ako aj s medzinárodnými organizáciami. V rámci spravodajskej komunity prebieha medzinárodná spolupráca v oblasti boja proti financovaniu terorizmu na základe multilaterálnej a bilaterálnej výmeny poznatkov, hodnotení a analýz.

Spolupráca so zahraničnými partnerskými službami výrazne napomáha pri hodnotení teroristických hrozieb. Priestor na zlepšenie medzinárodnej spolupráce je možný najmä v oblasti včasného získavania a následného zdieľania informácií s partnermi. Veľké množstvo poznatkov je možné získať až ad-hoc po dokonanom teroristickom útoku, či už k osobe páchatel'a alebo ďalšie súvisiace informácie. Problémom je aj rozdielnosť legislatívy jednotlivých krajín v možnostiach poskytovať získané poznatky tzv. tretej strane.

VS a partnerské služby

Právny základ pre medzinárodnú spoluprácu medzi VS a zahraničnými partnerskými organizáciami podobného či rovnakého zamerania predstavuje zákon o VS. VS a partnerské spravodajské služby, vrátane spravodajských zložiek EÚ a NATO si poskytujú vzájomnú spravodajskú podporu zameranú na príslušný priestor spravodajskej zodpovednosti a spravodajského záujmu na strategickej, operačnej aj taktickej úrovni. Sú vytvorené komunikačné kanály a podmienky zabezpečujúce flexibilnú vzájomnú výmenu informácií a v prípade potreby sa organizujú bilaterálne expertné stretnutia.

Zraniteľnosť - nízka úroveň

Protiteroristická centrála národnej kriminálnej agentúry P PZ (ďalej len „PTC NAKA“)

PTC NAKA je prepojená prostredníctvom kanála PWGT (Police Working Group on Terrorism) s protiteroristickými jednotkami z 28 krajín (Členské štáty EÚ + Švajčiarsko a Nórsko), prostredníctvom ktorého prebieha okamžitá operatívna výmena informácií týkajúcich sa odhaľovania, vyšetrovania, objasňovania a dokumentovania kriminálnych aktivít v oblasti terorizmu. PTC NAKA ďalej využíva komunikačný kanál Europolu - CT SIENA, ktorý slúži na výmenu informácií medzi protiteroristickými jednotkami členskými štátmi EÚ, tretími krajinami a organizáciami za účelom výmeny analytických, strategických a operatívnych informácií a analýz. Zabezpečuje priame, bezpečné, flexibilné, bilaterálne kontaktovanie umožňujúce rýchlu výmenu a overenie informácií, prioritne v urgentných prípadoch, ktoré neznesú odklad. PTC NAKA realizovala výmenu informácií taktiež cestou právnej pomoci, cestou policajných pridelenecov resp. cestou Interpolu, Europolu. Medzinárodná spolupráca v rámci právo presadzujúcich autorít prebiehala na základe presne stanovených pravidiel a procedúr za účelom ochrany informácií trestnoprávnej povahy.

Úrad medzinárodnej policajnej spolupráce zabezpečuje výmenu informácií v rámci medzinárodnej policajnej spolupráce pri všetkých trestných činoch patriacich do mandátu úradu, vrátane predikatívnych trestných činov. Medzinárodnú policajnú spoluprácu zabezpečuje na žiadosť domáceho alebo zahraničného útvaru v rozsahu 24/7. Na výmenu informácií prostredníctvom kanálu Europolu sa prednostne používa zabezpečená aplikácia Europolu SIENA.

Národná ústredňa EUROPOL: zabezpečuje výmenu informácií medzi členskými štátmi EÚ, tretími krajinami a organizáciami za účelom výmeny analytických, strategických a operatívnych informácií a analýz. Komunikácia prebieha prostredníctvom kanála SIENA.

Národná ústredňa INTERPOL: zabezpečuje výmenu informácií s krajinami mimo EÚ.

Národná ústredňa SIRENE: v podmienkach SR zriadená v januári 2004 a je začlenená do organizačnej štruktúry Úradu medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ. Predstavuje osobitný útvar zabezpečujúci výmenu doplňujúcich informácií a osobných údajov k záznamom spracúvaných v [Schengenskom informačnom systéme](#).

Oblasť medzinárodnej policajnej spolupráce je na požadovanej úrovni. V ojedinelých prípadoch dochádza k prieťahom v konaniach v závislosti od konkrétnej krajiny.

Zraniteľnosť - nízka úroveň

Justičná spolupráca

V zmysle vyhlásení SR k príslušnej medzinárodnej zmluve je GP SR ústredným justičným orgánom na výkon právnej pomoci v štádiu prípravného konania v rámci jej aktívnej i pasívnej formy. MS SR je justičný orgán v štádiu konania pred súdom. V prípade pasívnej formy, ak je žiadosť cudzieho justičného orgánu adresovaná ministerstvu, samotný výkon právnej pomoci je odstúpený orgánom prokuratúry. Na zabezpečenie vybavenia dožiadania cudzieho orgánu o právnu pomoc je príslušná okresná prokuratúra, v ktorej obvode sa požadovaný úkon právnej pomoci má vykonať. Ak je daná miestna príslušnosť viacerých prokuratúr, zašle MS SR dožiadanie GP SR na rozhodnutie, ktorá prokuratúra zabezpečí jeho vybavenie. Prokuratúra môže samotným vykonaním úkonov právnej pomoci poveriť príslušníka PZ. Ak cudzí orgán požiada o vykonanie výsluchu alebo iného úkonu právnej pomoci súdom z dôvodu použiteľnosti úkonu v trestnom konaní v dožadujúcom štáte, predloží prokurátor v tejto časti dožiadanie cudzieho orgánu na vybavenie okresnému súdu, v ktorého obvode sa úkon právnej pomoci má vykonať. Ak predmetom dožiadania je výlučne úkon, ktorý má vykonať súd, zašle MS SR dožiadanie priamo príslušnému súdu (§ 538 a nasl. TP).

Prehľad výkonu justičnej spolupráce týkajúci sa terorizmu a financovania terorizmu:

Rok	Prijaté žiadosti	Odoslané žiadosti
2016	-	-
2017	-	1

2018	3	1
2019	4	4

V r. 2018 bola GP SR požiadaná o 3 právne pomoci z Českej republiky. Jedna žiadosť o právnu pomoc bola zaslaná v súvislosti s terorizmom, kde bolo vedené trestné stíhanie proti občanovi SR, ktorý v r. 2017 na území mesta Prahy pripravoval teroristický útok. Dve žiadosti o právnu pomoc boli zaslané v súvislosti s financovaním terorizmu a týkali sa jednej trestnej veci, kedy z územia Českej republiky v r. 2016 vycestovali osoby na územie Sýrie, kde sa zapojili do aktivít teroristickej organizácie, pričom uvedené osoby vycestovali za pomoci ďalších osôb, ktoré zabezpečovali logistickú a finančnú podporu a to aj zo zbierok na území tak SR ako aj Českej republiky.

GP SR v r. 2018 žiadala české justičné orgány o vykonanie 1 právnej pomoci vo veci financovania terorizmu. Obsahom žiadanej právnej pomoci bolo vykonanie úkonov spadajúcich do finančného vyšetrovania – identifikácia platieb odoslaných a prijatých prostredníctvom služby Western Union.

GP SR v r. 2019 vybavovala v súvislosti s trestnými činmi terorizmu 4 prípady pasívnej právnej pomoci (dožiadania z cudziny o vykonanie právnych úkonov a to dvakrát z Českej republiky, jedenkrát z Rakúska a jedenkrát z Nemecka). V rámci pasívnej právnej pomoci nebola prokuratúra požiadaná o zaistenie majetku a nerealizovalo sa ani žiadne zatknutie na základe EZR/MZR.

ÚŠP GP SR v r. 2019 zaslal vo veciach terorizmu dožiadanie o právnu pomoci v 4 trestných veciach (trikrát do Českej republiky a jedenkrát do Turecka), pričom nebolo žiadané zaistenie majetku ani realizovanie EZR/MZR.

SR poskytuje maximálne široký rozsah všetkých relevantných foriem právnej pomoci tak, ako to predpokladajú medzinárodné zmluvy, ktorými je SR v danej oblasti viazaná. SR hodnotí vybavovanie právnej pomoci z niektorých krajín za zdĺhavé a taktiež v nedostatočnej kvalite a rozsahu.

Zraniteľnosť - nízka úroveň			
HODNOTENIE RIZIKA FINANCOVANIA TERORIZMU			
		Hrozba	Zraniteľnosť
Sektor prepravy hotovosti		M	M
Sektor platobných inštitúcií, agentov platobných služieb a inštitúcií elektronických peňazí		M	ML
Bankový sektor		M	ML
Neziskový sektor		ML	L
Kvalita legislatívy			
	Zákon č. 300/2005 Trestný zákon		L
	AML Zákon AML/CFT		L

	Zákon č. 394/2012 o obmedzení platieb v hotovosti		L
	Zákon č. 199/2004 Colný zákon		ML
	Zákon č. 46/1993 SIS		L
	Zákon č. 198/1994 VS		L
	Zákon č. 289/2016 o vykonávaní medzinárodných sankcií		ML
Národné stratégie			L
Geografické a demografické faktory			M
Primeranosť zdrojov			ML
Efektívnosť systému ohlasovania neobvyklých obchodných operácií			ML
Efektívnosť uplatňovania cielených finančných sankcií			ML
Efektívnosť medzinárodnej spolupráce			
	FSJ		L
	Spravodajské služby		L
	PTC NAKA P PZ		L
	Justičná spolupráca		L

8. BANKOVÝ SEKTOR

Pozícia bankového sektora v SR

K 31. decembru 2019 na slovenskom finančnom trhu pôsobilo 27 bankových subjektov, z toho 9 bánk, 14 pobočiek zahraničných bánk, 3 stavebné sporiteľne a 1 sporiteľné a úverové družstvo, organizačná zložka zahraničnej osoby. Možno teda konštatovať, že bankový sektor je z pohľadu počtu subjektov pomerne saturovaný a ustálený.

Celkové aktíva vyššie uvedených subjektov predstavovali k 31. decembru 2019 hodnotu 86 516 mil. EUR. Medziročný nárast aktív v porovnaní s 31. decembrom 2018 predstavoval 4 511 mil. EUR (celkové aktíva k 31. decembru 2018 predstavovali hodnotu 82 005 mil. EUR). V bankovom sektore pracovalo k 31. decembru 2019 celkovo 19 393 pracovníkov, z toho v bankách 17 687 a v pobočkách zahraničných bánk 1 706 zamestnancov. Kumulovaný zisk bankového sektora dosiahol počas roka 2019 hodnotu 643 mil. EUR, čo zodpovedá medziročnému rastu na úrovni iba 0,53 %.

Banky v SR poskytujú klientom široké portfólio produktov, pre fyzické osoby, pre segment fyzické osoby klienti privátneho bankovníctva, pre SME segment, veľkých firemných klientov, a pod. Niektoré banky poskytujú služby výlučne pre fyzické osoby, prípadne len pre segment „firemných klientov“ (SME, veľkí firemní klienti). Klienti všetkých segmentov aktívne používajú moderné technológie umožňujúce vzdialenú komunikáciu s bankami ako napríklad internetbanking, bankové aplikácie v mobilných telefónoch, širokú ponuku platobných a kreditných kariet. Bližšiu analýzu procesov a produktov uvádzame v nasledovnom texte správy.

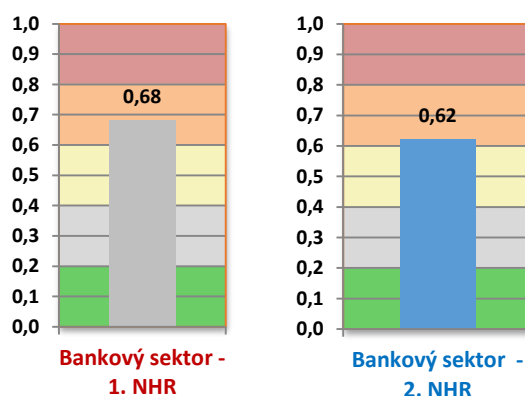
Na účely NHR boli banky v 1. a 2. kole rozdelené do štyroch skupín (kritériá rozdelenia do skupín predstavovali štatistické ukazovatele, najmä: objem poskytnutých úverov, objem vkladov klientov, počet klientov, počet účtov, trhový podiel, obchodný model a pod.).

Banky boli aj v 2. kole NHR požiadané o poskytnutie detailných informácií, údajov, podkladov prostredníctvom dotazníka zameraného na otázky k bankovým procesom, produktom a štatistickým dátam, identifikovaným rizikám. Podklady, ktoré pracovný tím takto získal (z rozsiahleho dotazníka od všetkých bánk v SR) boli cenným zdrojom informácií pre hodnotiaci proces 2. kola NHR. Ďalším zdrojom informácií pre hodnotiaci tím bola správa Európskej komisie o hodnotení rizík prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ktoré majú vplyv na vnútorný trh EÚ a súvisia s cezhraničnou činnosťou (správa o nadnárodnom hodnotení ML/FT rizík z roku 2019). Hodnotiaci tím zohľadnil aj závery so správ, usmernení a stanovísk Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA), závery zo správ, usmernení FATF, ako aj vlastné poznatky a podklady a skúsenosti.

Ako v 1. kole tak aj v 2. kole NHR na vyhodnotenie celkovej zraniteľnosti bankového sektora bol použitý hodnotiaci nástroj Svetovej banky. Celková zraniteľnosť bankového sektora v 2. kole NHR v podmienkach SR bola na základe vyhodnotenia zosumarizovaných informácií a dát určená na stredne vysokej úrovni, číselné vyjadrenie úrovne zraniteľnosti

0,62 – vid'. graf (ukazovateľ celkovej zraniteľnosti bankového sektora je v porovnaní s hodnotou 0,68 z 1. kola NHR nižší o šesť stotín).

V porovnaní s 1. kolom NHR možno na jednej strane konštatovať zlepšenie v postupoch a procesoch bánk pri riadení ML/FT rizík. Na druhej strane je potrebné uviesť, že hodnotiaci tím v správe analyzoval aj nové riziká, ktoré taktiež vplývali na rizikovosť sektora. Výsledným efektom zohľadnenia týchto dvoch faktorov je zníženie celkovej úrovne zraniteľnosti v porovnaní s 1. kolom, čo možno vnímať pozitívne. Súčasná hodnota 0,62 predstavuje spodnú hranicu intervalu pre stredne vysokú úroveň zraniteľnosti, čo je možné vidieť aj na grafickom porovnaní 1. a 2. kola NHR.

PROCESOVÁ ZRANITEĽNOSŤ SEKTORA:

Z hľadiska vyhodnocovania procesnej stránky súvisiacej s výkonom činností a vnútorných procesov jednotlivých subjektov bankového sektora, ako aj orgánov dohľadu a kontroly je možné konštatovať, že negatívny vplyv na celkovú úroveň zraniteľnosti a najviac nedostatkov bolo identifikovaných v nasledovných oblastiach:

- účinnosť postupov a metód dohľadu/kontroly,
- existencia a presadzovanie administratívnych sankcií,
- efektívnosť monitorovania a ohlasovania NOO,
- existencia a presadzovanie trestnoprávných sankcií,
- dostupnosť a prístup k informáciám o konečnom vlastníctve,
- dostupnosť nezávislých informačných zdrojov.

Zraniteľnosť jednotlivých procesov a ich nedostatky možno bližšie charakterizovať nasledovne:

- Účinnosť postupov a metód dohľadu/kontroly.

V podmienkach SR platí duálny výkon dohľadu. Výkonom kontroly zákonom stanovených AML/CFT povinností v podmienkach SR je primárne poverená FSJ, ktorá kontroluje subjekty finančného aj nefinančného sektora. NBS vykonáva dohľad finančných inštitúcií.

Výkon kontroly dodržiavania povinností AML/CFT patrí medzi strategické úlohy a činnosti uvedených orgánov. Súčasťou výkonu dohľadu a kontroly nie je len dohľad „na mieste“ alebo „na diaľku“, ale tiež podpora zvyšovania povedomia subjektov v oblasti AML/CFT formou školení, tréningov, vydávania usmernení a pod. Negatívnym javom, ktorý mal vplyv nielen na samotný výkon kontroly/dohľadu, ale aj uvedenú vzdelávaciu činnosť v hodnotenom období bol poddimenzovaný stav počtu príslušníkov FSJ a pracovníkov NBS zodpovedných za túto oblasť. Negatívny vplyv bol v rámci hodnotenia zistený aj vo vzťahu k plánovaniu a frekvencii kontrol a dohľadov. NBS pri výkone dohľadu uplatňuje rizikovo-orientovaný prístup, má vlastnú metodiku založenú na hodnotení rizika subjektov, mala by však dopracovať proces, v ktorom by sa stanovilo, ako hodnotenia rizika ML/FT špecifické pre konkrétny subjekt vplývajú na frekvenciu, rozsah budúcich dohľadov na mieste/na diaľku. FSJ nevykonáva kontrolu subjektov na diaľku. Pri výkone kontroly na mieste nemá nastavený proces pre stanovenie frekvencie, rozsahu kontroly na základe posúdenia ML/FT rizika konkrétneho subjektu.

Priestor na zlepšenie spolupráce týchto dvoch orgánov dohľadu je aj v komunikácii záverov kontrol, dohľadu.

- Existencia a presadzovanie administratívnych sankcií

Možno konštatovať, že pretrváva nekonzistentný prístup FSJ a NBS (napríklad rozdielny názor, pohľad, prístup FSJ a NBS k zisteným nedostatkom v rámci výkonu dohľadu/kontroly, čo následne negatívne vplýva na činnosť bánk tým, že vytvára nejasnosti a neistotu v postupoch). Rozsah sankcií, ktoré boli ukladané doposiaľ oboma autoritami, nie je možné považovať za dostatočný. FSJ v hodnotenom období neukončila žiadnu kontrolu v bankovom sektore. NBS v hodnotenom období vykonala v bankovom sektore 34 dohľadov na mieste. Pri výkone dohľadu uprednostňuje skôr opatrenia na nápravu a menej často ukladá pokuty v nižších pásmach. FSJ navyše nemá kompetenciu vyplývajúcu zo zákona udeliť sankciu fyzickej osobe - napríklad štatutárovi, resp. inému zodpovednému zamestnancovi subjektu. Na potrebu zvýšenia spolupráce NBS a FSJ poukázali aj experti Moneyvalu v hodnotiacej správe pre SR v kapitole Dohľad.

- Efektívnosť monitorovania a ohlasovania NOO

Monitorovanie a následné ohlasovanie NOO je základom efektívneho fungovania AML/CFT systému v SR. Možno uviesť, že banky prispôbili (a kontinuálne prispôbujú) svoje informačné systémy rozsahu poskytovaných produktov a služieb s ohľadom na mieru ich rizikovosti. Z analýzy odpovedí z dotazníkov bánk vyplýva, že všetky banky urobili oproti prvému kolu NHR progres v kvalite systémov pre ohlasovanie NOO, ako príklad možno uviesť: automatizovaná aplikácia na ohlasovanie NOO, automatická notifikácia pre určenú osobu v prípade zmeny rizikovej kategórie klienta a pod. V 12-tich bankách a pobočkách došlo k navýšeniu zamestnancov na útvaroch AML/CFT v rozmedzí od jedného do troch nových pracovníkov. Rozsah a štruktúru vykonaných aktualizácií AML postupov v priebehu

hodnoteného obdobia je možné hodnotiť pozitívne a tento fakt vytvára predpoklad pre skvalitnenie procesov.

Zásadný a pretrvávajúci negatívny vplyv v tejto oblasti však má nedostatočné uplatňovanie opatrení starostlivosti vo vzťahu ku klientovi – opatrenia základnej starostlivosti a opatrenia zvýšenej starostlivosti. Nedostatky sa prejavujú najmä pri preverovaní pôvodu finančných prostriedkov klientov, pri zisťovaní účelu a povahy obchodu, resp. obchodného vzťahu. Banky v nedostatočnej miere vyhodnocujú mieru rizikovosti svojich klientov, výsledkom čoho je neprimeraný pomer medzi klientmi so „štandardným“ a „zvýšeným“ rizikom. Na druhej strane však treba uviesť, že v porovnaní s prvým kolom NHR sa zvýšil (aj keď nepatrne) počet klientov vedených vo zvýšenej starostlivosti a klientov PEP, čo vytvára predpoklad zlepšenia v prístupe k rizikovým klientom (*Pozn. ďalšie informácie o počte prijatých NOO na FSJ, štruktúre klientov pri EDD a CDD, počte klientov PEP, počte klientov FO a PO sú uvedené v závere správy v prílohe Tabuľky a grafy: P1 až P5*).

- Dostupnosť a prístup k informáciám o konečnom vlastníctve

V porovnaní s predchádzajúcim NHR možno uviesť, že v tejto oblasti nastalo zlepšenie situácie. SR má zavedený register, ktorý vedie štatistický úrad. Banky majú prístup do registra. Za negatívum možno považovať, že register konečných užívateľov výhod nie je naplnený na 100 % a nebol do neho preklopený register partnerov verejného sektora. Banky sa preto musia aj naďalej spoliehať na manuálne spracovávanie a získavanie informácií o konečných užívateľov výhod a naďalej poukazujú na riziká spojené so sťaženou dostupnosťou informácií o konečných užívateľov výhod a sťaženou identifikáciou konečných užívateľov výhod v prípade neprehľadných štruktúr klientov právnických osôb. Vo vzťahu k rizikám so sťaženým prístupom k informáciám o konečných užívateľov výhod, banky doplnili KYC dotazníky o nové otázky, prípadne umožnia vzťah s klientom (ktorý má zložitú vlastnícku štruktúru) len vo forme osobnej návštevy obchodného miesta. Aktivity bánk v tomto smere je možné hodnotiť pozitívne. Celkovo však situácia v prístupe k informáciám o konečnom vlastníctve nie je vyhovujúca.

- Dostupnosť nezávislých informačných zdrojov

Napriek určitému zlepšeniu, ktoré súvisí aj s predchádzajúcou odrážkou, banky tieto zdroje nedostatočne využívajú na získanie doplňujúcich informácií. Ďalej evidujeme absenciu výmeny informácií v medziach legislatívy medzi jednotlivými subjektmi bankového sektora, najmä výmena negatívnych informácií o rizikových klientoch bánk a informácií týkajúcich sa podvodných aktivít klientov.

Všeobecná informácia k záverom z 1. kola NHR

Implementácia záverov NHR do praxe bánk

Banky sa so závermi z 1. kola NHR aktívne zaoberali. Zvýšili efektívnosť procesov, aktualizovali vzdelávanie zamestnancov, zvýšili kvalitu monitorovacích systémov.

Okrem zlepšenia v procesoch sa zaoberali aj troma najrizikovejšími produktmi z 1. kola NHR: platobný účet SME, platobný účet pre veľké právnické osoby, private bankovníctvo a prijali viaceré opatrenia na zmierňovanie ML/FT rizík.

Opatrenia pre platobné účty SME a pre veľké právnické osoby súviseli prevažne so sprísnením podmienok pri "vstupe" klientov do banky (sprísnenie postupov pri výkone starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, úprava KYC dotazníkov, sprísnenie otázok v dotazníkoch).

Ďalšie opatrenia súviseli so schvaľovaním týchto klientov AML oddelením, prípadne osobitným výborom. Banky tiež precíznejšie vykonávali monitoring transakcií. Opatrenia týkajúce sa privátneho bankovníctva súviseli najmä so sprísnením preverovania pôvodu majetku a peňažných prostriedkov klientov.

Opatrenia k uvedeným rizikovým produktom možno vnímať ako primerané (s rezervami v oblastiach CDD a EDD).

Rámcová informácia k činnosti bánk v hodnotiacom období 2. kola NHR (2016-2019)

Identifikácia nových ML/FT rizík a prijaté opatrenia

V hodnotenom období banky identifikovali viaceré nové riziká, ako napríklad:

- riziká súvisiace s povinnosťou sprístupňovať platobné systémy novým poskytovateľom platobných služieb podľa ustanovení novej smernice PSD2 (ide spravidla o spoločnosti z kategórie FinTech), banky zistili, že tieto spoločnosti nemajú náležité kontrolné mechanizmy v AML/CFT a nepodliehajú dohľadu,
- riziká spojené s krádežou identity klientov,
- riziká súvisiace s oblasťou inovatívnych technológií (kryptomeny, kryptoaktíva, crowdfunding),
- riziká interného charakteru, súvisiace s nedostatkami v procesoch.

K uvedeným rizikám banky prijali zmierňujúce opatrenia, ako napríklad:

- pri rizikách so sprístupnením platobných systémov tretím stranám (FinTech spoločnosti) banky uplatňujú zvýšenú starostlivosť a to aj v prípadoch, keď tieto spoločnosti majú licenciu od regulátora z krajiny EÚ,
- v prípade rizík s krádežami identity zaviedli školenie na tému odhaľovania podvodov pre zamestnancov,
- v rámci opatrení tiež pravidelne upozorňujú klientov prostredníctvom svojej web stránky, resp. internet bankingu na možné druhy podvodov,
- v prípade iných nových rizík prijali primerané opatrenia, napríklad zlepšili proces schvaľovania vzťahu s klientom, prijali dvojité schvaľovacie procedúry a pod.

Aktualizácie AML IT systémov

Všetky banky v priebehu hodnotiaceho obdobia vykonali zmeny väčšieho (implementácie nových systémov) alebo menšieho (aktualizácie už existujúcich postupov, procesov) charakteru, ktoré zabezpečili zlepšenie, zrýchlenie, zefektívnenie AML systémov a procesov.

V porovnaní s 1. kolom NHR sa znížil počet bánk s manuálnym systémom. Päť bánk začalo v hodnotenom období používať automatizovaný systém. Dve banky v manuálnom systéme vylepšili jeho vlastnosti. Ďalšie zlepšenia pri manuálnych systémoch banky vykonali v oblasti aktualizácie sankčných zoznamov a zoznamov PEP.

Tento stav možno vnímať pozitívne. Existuje predpoklad, že prinesie vyššiu mieru efektivity práce na útvaroch AML. Aktivity bánk a pobočiek v úsilí aktualizovať procesy a postupy možno hodnotiť pozitívne.

Aktualizácie AML procesov

Popri zmenách v IT systémoch banky vykonali zmeny aj AML postupoch a procesoch, napríklad:

- zavedenie nových AML/CFT výborov, ktoré posudzujú nových klientov,
- on-line supervízie oddelenia AML pri poskytovaní starostlivosti voči nerezidentom,
- zavedenie postupu proti korupcii do postupov pre AML,
- sprísnenie postupov pre pravidlo KYC (detailnejšie politiky a postupy),
- zriadenie KYC tímu, ktorý schvaľuje on-boarding nových klientov a spolupracuje pri priebežnom monitoringu a prehodnocovaní existujúcich klientov,
- sprísnenie postupov preverovania zamestnancov pred nástupom do banky (preverenie náklonnosti zamestnanca k spolupráčateľstvu pri potenciálnej trestnej činnosti),
- mechanizmus pravidelných stretnutí AML/CFT útvaru s obchodnými a produktovými oddeleniami banky, s cieľom monitoringu aktuálnych tém z oblasti AML/CFT (konzultácie k výsledkom dohľadu NBS a pod.).

Za dôležitú oblasť je potrebné považovať vzdelávanie zamestnancov bánk. V tejto oblasti banky vykonali značný progres, ako príklad možno uviesť:

- nastavenie limitu na opakovanie testov (identifikovaný nedostatok z 1. kola NHR),
- oddelenie AML preškolí každú pobočku s dôrazom na praktické prípady NOO, príklady na zisťovanie pôvodu peňažných prostriedkov klientov,
- zavedenie systému tzv. „compliance ambasádorov“ (klientski zamestnanci pobočiek v senior pozícii sú zároveň "predĺženou rukou" pre oddelenie AML - uvedeným systémom sa zvýšila frekvencia oboznamovania zamestnancov s plánovanými a zavádzanými AML novinkami a opatreniami),

- zvýšenie dôrazu na oblasť privátneho bankovníctva (zistovanie pôvodu peňazí klientov a priebežný monitoring), v.) zavedenie e-learningu ako štandardná forma vzdelávania s následným otestovaním vedomostí,
- sprísnenie podmienok testovania so zamedzením zdieľania "spolupráce" zamestnancov počas testovania a pod.

Banky do vzdelávania doplnili viac praxe, typológií ML/FT, čo vytvára predpoklad pre lepšie pochopenie problematiky AML zo strany zamestnancov (napríklad špecifické školenia zamerané na ML/FT typológie, AML schémy, na identifikáciu konečného užívateľa výhod, na overenie identifikácie klienta).

Za príklad vhodný ako „best practice“ pre ostatné banky možno uviesť: školenia zamerané na procesné znalosti celého priebehu "životnosti" vzťahu s klientom, čo môže zvýšiť kvalitu priebežného monitoringu a celého vzťahu s klientom. Ako ďalší dobrý príklad je možné odporučiť projekt tzv. „compliance ambasádorov“, ktorý je uvedený vyššie v tejto časti.

Riadenie ML/FT rizík podľa rizikových faktorov

Smernica (EÚ) 2015/849 stavia prístup založený na riziku do centra pozornosti v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Riziko ML/FT sa môže líšiť a prístup založený na riziku pomáha efektívne riadiť toto riziko. Finančné inštitúcie musia identifikovať a pochopiť podrobnosti o svojich klientoch ako ústredný bod prístupu založeného na riziku v tomto procese.

V podmienkach Slovenskej republiky je v súlade s ustanovením § 20a AML zákona povinná osoba v rámci vykonávania činnosti podľa tohto zákona povinná identifikovať, posudzovať, vyhodnocovať a aktualizovať riziká ML/FT pri zohľadnení rizikových faktorov. Preto sa hodnotiaci tím v analýze venoval aj riadeniu ML/FT rizík podľa rizikových faktorov.

Analýza rizík podľa typu produktu

Banky majú nastavené primerané mechanizmy na riadenie ML/FT rizík, súvisiacich s produktmi. Pri riadení rizík používajú sofistikované IT nástroje a modely. Pri riadení rizík spravidla používajú rozdelenie produktov už z titulu povahy produktu (či produkt umožňuje neobmedzené počty transakcií, vklady, výbery hotovosti, cezhraničné transakcie a pod.).

Analýza rizík podľa typu klienta

Aj pri rizikovom faktore klienta banky využívajú IT nástroje na stanovenie celkovej rizikovosti klientov. Banky pri postupe riadenia rizík súvisiacich s typom klientov/ konečných užívateľoch výhod zvažujú riziká súvisiace najmä s podnikaním alebo odbornou činnosťou klienta/konečného užívateľa výhod, dobrou povestou klienta/ konečného užívateľa výhod s povahou a správaním klienta/ konečného užívateľa výhod. Ďalej zvažujú riziko krajiny klienta, prítomnosť klienta pri otvorení zmluvného vzťahu, PEP riziko, sankčné zoznamy, počet NOO vzťahujúcich sa na klienta.

Analýza rizík podľa geografického hľadiska

Pri riadení rizík podľa geografického hľadiska pristupujú podobne ako pri rizikových faktoroch produktu a klienta. Rešpektujú legislatívu EÚ a FATF najmä pokiaľ ide o určenie krajín, ktoré nemajú rovnakú alebo porovnateľnú úroveň AML/CFT opatrení ako krajiny EU, ako aj určenie krajín so strategickými nedostatkami. Okrem toho využívajú aj vlastné zoznamy rizikových krajín.

Analýza rizík podľa distribučného kanála

V prípade používania technológií pre vzdialenú identifikáciu klientov banky priradia takto získaným klientom vyššie riziko. Zároveň využívajú opatrenia na zmiernenie tohto druhu rizika (takýto spôsob identifikácie poskytujú len rezidentom a osobám nad 18 rokov a iba pre vybrané druhy produktov). V prípade získania klienta cez sprostredkovateľa banky, s klientom uzatvoria obchodný vzťah pri podpise zmluvy osobne v banke.

Pri riadení rizík podľa rizikových faktorov, banky používajú sofistikované postupy, ktoré možno označiť za primerané rizikám, ktorým sú vo svojom podnikaní vystavené.

Riadenie rizík súvisiacich s hotovostnými operáciami

Vklady a výbery na/z účtu

Banky, ktoré umožňujú vklady a výbery v hotovosti na účte, riadia riziká v súvislosti s hotovostnými operáciami, pričom používajú nastavené scenáre. Pri hotovostných operáciách sú pracovníci banky povinní identifikovať osobu vkladateľa a jej vzťah k majiteľovi účtu, zisťovať pôvod finančných prostriedkov v závislosti od rizika ML/FT, účel transakcie, vlastníctvo finančných prostriedkov bez ohľadu na výšku transakcie a konanie vo vlastnom mene písomným prehlásením a pod. Pri hotovostných transakciách vzniká riziko prerušenia sledovania a kontinuity finančných tokov, ako aj riziko umiestnenia nelegálnych peňazí do legálneho finančného systému.

Všetky banky, ktoré poskytujú hotovostné služby jednotne uviedli, že monitorujú a preverujú jednorazové/nepravdivé vklady v hotovosti (majú systém alertov, ktorý vychádza z vopred prednastavených scenárov). Banky vykonávajú taktiež monitoring, preverujú vysoké frekvencie vkladov/výberov hotovosti (tento proces je buď plne automatický, alebo manuálny v kombinácii s automatikou a komunikáciou s pobočkami, ktoré v prípade potreby kontaktujú klienta za účelom predloženia informácií a dokladov preukazujúcich ich pôvod a účel).

Riziká súvisiace s hotovosťou banky detailne monitorujú a majú ich zapracované vo svojich Programoch AML. Možno uviesť nasledovné príklady identifikovaných rizík:

- riziko pri hotovostných vkladoch firiem, ktoré majú biznis model založený na vyššej frekvencii hotovosti, zmenárne, záložne, kasína a herne, obchodníkov s ojazdenými autami, výkup druhotných surovín, stavebníctvo (najmä výplaty v hotovosti),

- vyššie vklady a výbery realizované na účtoch fyzických osôb, ktoré nemajú ekonomický účel a pri ktorých uvedie klient k dôvodu transakcie „úspory, vklad spoločníka do podnikania, predaj nehnuteľnosti vysporiadaný v hotovosti“ a pod.,
- vklady tretích osôb na účty (najmä osôb, ktoré nie sú disponenti na účte),
- nadmerné a frekventované výbery z bankomatov,
- absencia vynútiteľnosti povinnosti vyplývajúcej pre PO a FO zo zákona o obmedzení platieb v hotovosti (zákon č. 394/2012 Z.z.),
- klienti nevedia (nechcú) uviesť pôvod peňazí, spojený napr. s úhradou splátok,
- predčasné splátky úverov v objemoch, ktoré nie sú v súlade s príjmami deklarovanými v žiadosti o úver a v potvrzení o príjme,
- riziká súvisiace s používaním kreditných kariet, keď obraty na kartovom účte nie sú v súlade s príjmom klienta,
- riziká súvisiace s nenahlásenými výbermi hotovosti vo vysokom objeme, ktoré boli realizované ihneď po pripísaní peňazí na účet a pod.

Medzi negatívne skutočnosti, ktoré nepriaznivo ovplyvnili zraniteľnosť bankového sektora v 1. aj 2. kole NHR boli riziká spojené s hotovosťou a vynútiteľnosťou zákona č. 394/2012 Z.z. o obmedzení platieb v hotovosti (zákon obsahuje celý rad výnimiek, napr. zákaz vykonávať niektoré platby v hotovosti sa nevzťahuje na platby odovzdané, alebo prijaté pri poskytovaní platobných služieb v bankách).

Z analýzy trendu vkladov/výberov na účtoch (*vid'. príloha Tabuľky a grafy: P6 a P7*) vyplýva, že hotovosť spojená s účtami sa významným spôsobom podieľa na zraniteľnosti všetkých takýchto klientskych produktov z pohľadu ML/FT. Nedostatkom a negatívnym javom, ktorý bol zistený počas 1. a 2. kola NHR je nedostatočné uplatňovanie opatrení základnej a zvýšenej starostlivosti:

- preverovanie pôvodu finančných prostriedkov klientov v závislosti od rizika ML/FT,
- zisťovanie účelu a povahy obchodu, resp. obchodného vzťahu. Prejavom uvedených nedostatkov tak môže byť znížená kvalita rozpoznávania a ohlasovania neobvyklosti, ktorá môže viesť k zníženiu efektívnosti činnosti FSJ a OČTK.

Vklady cez ATM

Cca 40 % bánk má sieť bankomatov v súvislosti s ktorými monitoruje hotovostné výbery svojich klientov. Cca 20 % bánk využíva aj ATM s funkciou vkladu. Banky na zmiernenie rizík súvisiacich s vkladmi cez ATM prijali napríklad nasledovné opatrenia:

- analýza možných rizík najmä s ohľadom na typ klienta,
- zohľadnenie predmetu podnikania klienta pri ktorom sú hotovostné vklady tržieb z obchodných prevádzok klienta bežné a majú zrejmy ekonomický účel,
- zavedenie limitu na vklad v hotovosti prostredníctvom ATM,
- zvýšenie limitu na hotovostné vklady prostredníctvom ATM schvaľuje odd. AML/CFT,
- klient môže zrealizovať vklady v hotovosti prostredníctvom ATM len na vlastný účet,
- vklady cez ATM monitoruje oddelenie AML, pričom v prípade neobvyklosti/podozrenia klienti musia deklarovvať pôvod peňažných prostriedkov. **Možno uviesť, že banky, ktoré**

využívajú bankomaty s funkciou vkladu, starostlivo analyzujú riziká súvisiace s vkladmi a postupy bánk považujeme za primerané.

Riadenie rizík súvisiacich s politicky exponovanými osobami (PEP)

Možno uviesť, že banky obozretne pristupujú ku klientom z kategórie PEP. Väčšina bánk (cca 80%) využíva na kontrolu PEP externé databázy. Všetky banky majú nastavené mechanizmy na identifikovanie či je klient PEP. V postupoch prevláda kombinácia vyhlásenia a kontroly klienta vo verejných databázach/registroch. Banky majú nastavený aj mechanizmus overenia PEP, ktorý priamo nadväzuje na proces identifikovania PEP. Po identifikácii je PEP overovaný vo verejne dostupných zdrojoch s cieľom získať čo najviac informácií pre spracovanie jeho profilu, aktivít a pod. Všetci klienti PEP (noví aj existujúci) sú pravidelne kontrolovaní voči existujúcim zoznamom. Banky poskytujú PEP zvýšenú starostlivosť a striktné preverujú pôvod majetku a peňazí použitých v obchode s PEP. Mechanizmus overenia PEP možno považovať za primeraný rizikám vo vzťahu s PEP. Model výkonu starostlivosti možno rámcovo uviesť v nasledovných formách:

- zvýšená starostlivosť,
- uzatvorenie obchodu spravidla za fyzickej prítomnosti PEP v banke,
- schválenie obchodného vzťahu oddelením AML/CFT,
- zvýšený priebežný monitoring, v.) zisťovanie pôvodu peňazí a majetku. **Banky uplatňujú vo vzťahu k PEP konzervatívny a obozretný prístup a ML/FT riziká riadia primerane tejto kategórii klientov** (*Ďalšie informácie o počte klientov PEP vid'. príloha Tabuľky a grafy: P3*).

Riadenie rizík súvisiacich s poskytovaním služieb privátneho bankovníctva (PB)

Služby PB možno vnímať ako poskytovanie vysoko nadštandardných služieb solventným a významným klientom s ponukou produktov a poradenstva, ktoré sú na mieru prispôbené individuálnym požiadavkám klienta. PB poskytovalo v hodnotenom období sedem bánk. Štyri banky z nich voči klientom PB vyhodnotili riziko ako vysoké a poskytujú všetkým klientom PB automaticky zvýšenú starostlivosť. Zvyšné banky pri poskytovaní starostlivosti pristupujú po posúdení rizík ku každému jednému klientovi individuálne, pričom prevažujú klienti so zvýšenou starostlivosťou. V porovnaní s bežnými retailovými klientmi, ku klientom PB pristupujú diferencovane:

- podstatne viac preverujú klientov, ktorých zaradia do segmentu PB,
- akceptácia nového klienta je dlhšia,
- schvaľuje ho viac stupňov riadenia,
- pri klientovi PB banka zvažuje podstatne viac dokumentov a informácií,
- zameriavajú sa hlavne na preverenie pôvodu majetku a peňažných prostriedkov. Ku klientom PB vykonávajú podrobnejší monitoring aj v priebehu trvania obchodného vzťahu. Zásadný rozdiel však je vo frekvencii a rozsahu priebežného monitoringu klientov PB v porovnaní s bežnými retailovými klientmi.

Banky, ktoré majú klientov zaradených vo zvýšenom riziku, vyžadujú nasledovný rámec informácií a dokladov:

- dokumenty preukazujúce pôvod majetku a peňažných prostriedkov,
- výpis z účtu klienta od banky z ktorej prevádza svoje peniaze (aby banka, poskytujúca služby PB poznala genézu peňažného toku),
- dokumenty preukazujúce majetok (napr. dedičské konanie, doklad o výhre, príjem zo závislej činnosti, z podnikania), ale aj doklady k vlastníckej štruktúre z hľadiska konečných užívateľov výhod, doklad o nájme a pod. Možno uviesť, že banky majú nastavené procesy pre účinné riadenie vzťahu s klientmi v segmente PB, ktorý je všeobecne považovaný za rizikový hľadiska ML/FT.

Za zraniteľné miesto však možno považovať oblasť ohlasovania NOO klientov PB. Banky vo veľmi obmedzenej miere zasielajú hlásenia o NOO na FSJ ku klientom PB (NOO sú zasielané spravidla až po medializácii klienta vo verejných médiách). FSJ prijala v období r. 2016 – 2019 od bánk celkom 115 NOO ku klientom PB. V období 1. kola NHR banky ohlásili len veľmi málo NOO vo vzťahu ku klientom PB, preto možno uvedených 115 NOO vnímať pozitívne, avšak zároveň existujú aj značné rozdiely medzi počtom ohlásených NOO v jednotlivých bankách (od 1 až po 45 NOO). Stále však ide o pomerne nízky počet ohlásených 115 NOO na klientov PB v pomere k celkovému počtu 8.587 hlásení NOO na všetkých klientov z bánk, ktoré poskytovali službu PB, čo predstavuje 1,34 %-ný podiel.). Z uvedeného možno vytvoriť predpoklad rozdielného prístupu bánk v posudzovaní rizikovosti klientov PB a ich obchodných operácií. K najčastejším dôvodom NOO klientov PB jednoznačne patrili:

- vysoké hotovostné vklady na osobnom účte (hotovostné transakcie uviedli všetky banky),
- bezhotovostné prevody vo vysokých objemoch (napr. deklarované ako pôžičky) - spravidla išlo o také transakcie, ktoré nezodpovedali objemu a štruktúre informácií, ktoré banka o klientovi získala,
- vysoký bezhotovostný prevod na osobný účet zo zahraničia a pod. Z prevahy hotovostných operácií možno vyvodit' záver, že aj v segmente PB je stále vysoké riziko súvisiace s hotovosťou. V tejto súvislosti je potrebné uviesť aj súvisiace riziko, že zákon o limitoch na hotovostné operácie sa v praxi nedodržuje a v spojení s vysokými objemami transakcií, hotovostných aj bezhotovostných sa ich nadmerné využívanie v segmente PB javí ako osobitne vysoké riziko ML/FT. V tomto kontexte možno vnímať ako zraniteľné miesto práve ohlasovaciu povinnosť bánk v segmente PB (za hodnotené obdobie štyroch rokov sedem bánk ohlásilo iba 115 NOO) v pomere k 20.782 klientov PB, z ktorých prevažná väčšina je zaradená v kategórii vysoké riziko.

V budúcnosti bude potrebné zo strany orgánov dohľadu a kontroly venovať vyššiu pozornosť tejto téme a zamerať sa aj na vzdelávanie subjektov.

Riadenie ostatných rizík

Monitoring spiacich účtov

Spiace účty predstavujú riziko pre ML/FT a to najmä v súvislosti s tým, že napriek dlhšiemu obdobiu, keď na účtoch nie sú zaznamenané žiadne pohyby, tieto účty sú naďalej plne funkčné a môžu byť kedykoľvek aktivované zo strany klientov – napríklad realizáciou hotovostnej alebo bezhotovostnej transakcie. Preto hodnotiaci tím analyzoval riziká pri týchto druhoch účtov. Banky obozretne monitorujú a preverujú spiace účty. Rámcový mechanizmus možno opísať ako kombináciu fungovania scenárov s následným generovaním alertu po uplynutí prednastaveného časového obdobia alebo po pohybe na spiacom účte. Majú tiež nastavený proces pre monitoring výrazných zmien v profile klienta. Zmeny zaznamenávajú v rámci ex post monitoringu, alebo v súlade s pravidlami KYC a takisto aj pri pravidelnej kontrole v rámci prehodnocovania rizikových kategórií. **Možno konštatovať, že procesy bánk obsahujú vnútorný systém, pričom priebežné zmeny v profiloch klientov majú tak vplyv na vykonanie následnej starostlivosti zo strany pracovníkov bánk.**

Pravidelné prehodnotenie výkonu AML starostlivosti

Banky majú nastavené postupy pre pravidelné prehodnocovanie výkonu starostlivosti. Väčšina bánk má nasledovné intervaly na prehodnocovanie starostlivosti vo vzťahu ku klientom: nízke riziko - 1x/5 rokov, stredné riziko - 1x/3 roky, vysoké riziko - 1x/rok. Systémy prehodnocovania spravidla súvisia s veľkosťou, štruktúrou klientov, štruktúrou bánk a s obchodným modelom. Okrem prehodnocovania starostlivosti vo vzťahu ku klientom, banky pravidelne aktualizujú aj systémy riadenia pre výkon starostlivosti, ktoré sú súčasťou AML programov. **Možno konštatovať, že banky majú nastavené primerané systémy pre pravidelné prehodnotenie výkonu starostlivosti.**

Riadenie rizík súvisiacich s bezpečnostnými schránkami (BS)

Riziká v súvislosti so službou BS boli stručne popísané v 1. kole NHR, pričom prevažná väčšina týchto rizík bola zaznamenaná aj 2. kole (hodnotiaci tím zisťoval počty klientov, počty BS a zameral sa aj na ohlasovanie NOO v súvislosti s produktom). Hoci je bankami pri manipulácii klienta s obsahom BS deklarovaný princíp diskretnosti, paradoxne práve tento princíp výraznou mierou prispieva k rizikosti produktu.

Službu BS poskytuje osem bánk. Najväčšiu sieť BS v pobočkách majú najväčšie banky v skupine I. Počty BS v rámci jednotlivých bánk sa pohybujú od 180 schránok po 3 435 schránok. Banky neprenajímajú BS od iných externých subjektov, prevádzkujú iba vlastné BS. Ku koncu roka 2019 banky prenajímali 16 348 BS, pre 9 610 klientov (niektorí klienti pravdepodobne využívali viac schránok).

Z hľadiska evidovania klientov pri vstupe do BS všetky banky potvrdili, že monitorujú len vstup klientov/disponentov, evidujú dátum, čas, identifikujú klienta/disponenta, ktorý pristupuje ku BS, pričom následne vstup zaevidujú do manuálnej evidencie alebo do bankového systému. Z analýzy odpovedí vyplýva, že banky uplatňujú rôzne formy starostlivosti vo vzťahu ku klientom s BS a majú rozdielny prístup k rizikám súvisiacim s ich

využívaním (riziká súvisiace s BS si však plne uvedomujú). Päť bánk uviedlo, že poskytuje klientom základnú starostlivosť. Jedna banka automaticky vykonáva vo vzťahu ku klientom s BS zvýšenú starostlivosť. Dve banky uviedli, že vykonávajú rozsah starostlivosti v závislosti od rizika klienta, typu klienta, geografického hľadiska, štruktúry klienta (ak ide o právnickú osobu) a tiež v závislosti od toho, či už klient okrem BS v banke má aj iné produkty. Približne 70 % až 95 % klientov využíva v banke okrem BS aj iný produkt (najčastejšie: bežný účet, sporiace účty, termínované vklady, výnimočne kombinácia BS a úveru, hypotéky a pod).

V súvislosti s BS možno uviesť nasledovné riziká:

- banka za štandardných podmienok (bez nariadenia polície, súdu, notára a pod.) nemôže zistiť obsah schránky,
- ide o limitovaný priestor pre zistenie informácií o účele a povahe obchodného vzťahu,
- existujúce riziko ML/FT najmä pre možnosť uloženia vysokého objemu hotovosti, prípadne iných aktív s nejasným alebo netransparentným pôvodom,
- hotovosť/iné aktíva s nejasným pôvodom môže uložiť jedna osoba (majiteľ) a iná osoba (disponent) ich môže vybrať, pričom sa nemusí jednať o rodinného príslušníka majiteľa BS, ale môže ísť o cudziu osobu.

V súvislosti s rizikami pri BS hodnotiaci tím zohľadnil aj závery zo správy z nadnárodného hodnotenia rizík na úrovni EÚ za rok 2019. V časti pre BS (kapitola č. 18 správy) sa konštatuje, že pri BS je úroveň hrozby a zraniteľnosti ML významná (úroveň 3 zo 4-stupňovej škály) a to najmä pre možnosť ukryť do BS príjmy z nelegálnej trestnej činnosti (najmä vyhýbanie sa daňovým kontrolám, hrozba daňových únikov a pod.).

Za vysoké riziko ML je možné považovať kombináciu, keď majiteľ BS je zároveň aj PEP a to najmä pre možnosť uschovať vysoký objem hotovosti, prípadne iných aktív vysokej hodnoty a malého objemu (drahé kovy, kamene a pod.), ktorý môže mať nelegálny alebo netransparentný pôvod súvisiaci s činnosťou PEP. **Za zraniteľné miesto je možné považovať nízky počet ohlásených NOO súvisiacich s BS (z analýzy vyplýva, že iba jedna banka ohlásila NOO k osobe typu PEP). Počet 13 ohlásených NOO za štyri roky z celkového počtu 16 348 funkčných BS a v kontexte uvedených rizík je možné považovať za veľmi nízky. Banky by sa mali detailnejšie zamerať na proces poskytovania starostlivosti a najmä, v prípade, ak klient nevyužíva iné produkty banky, mali by zistiť čo najviac informácií o účele a povahe obchodného vzťahu s klientom (predpoklad frekvencie návštev, vzťah medzi majiteľom a disponentom BS, zistenie dôvodu používania schránky a pod.).**

Ako osvedčený postup pre ostatné banky (best practice) je možné odporučiť: v pravidelných intervaloch monitorovanie všetkých návštevnych dokladov klientov do BS (napríklad oddelenie AML môže následne preveriť návštevníkov BS v interných a verejne dostupných databázach, so zameraním na zistenie negatívnych informácií z médií o ich prípadnom trestnom stíhaní a pod.). Banka, uplatňujúca tento postup, takisto vyhodnocuje frekvenciu návštevnosti do BS, ak ju vyhodnotí ako podozrivú, postupuje podľa Programu AML.

Uzatváranie obchodných vzťahov bez fyzickej prítomnosti klienta

Uzatváranie obchodných vzťahov bez fyzickej prítomnosti klienta v banke a za súčasného nevyužitia technológií pre hodnoverné identifikovanie klienta na diaľku môže predstavovať vyššie riziko. Z analýzy vyplýva, že cca 20 % bánk uzatvára obchodné vzťahy s klientmi na báze technológie pre vzdialenú identifikáciu, ktorá využíva napríklad prvky tvárovej biometrie, prípadne videohovor. Banky pri používaní týchto postupov prijali opatrenia na zmiernenie rizík ako napríklad: technológie pre vzdialenú identifikáciu využívajú iba pri produktoch ako je bežný účet, prípadne limitovaný spotrebný úver, pre rezidentov, nad 18 rokov s trvalým pobytom v SR, nie pre PEP, nie pre rizikových klientov vedených na internom zozname (tzv. black-list), spolupracujú s MV SR pri overení ID dokladov potenciálneho klienta.

Prevažná väčšina bánk, ktoré uplatňujú tzv. digitálny „on-boarding“, alebo aj iné formy uzatvárania obchodov na diaľku, vykonáva voči týmto klientom zvýšenú starostlivosť a v úvodnej fáze vzťahu klienta podrobne monitoruje.

Cca 40 % bánk uviedlo, že výnimočne používa kuriéra, prípadne akceptuje inštitút plnomocenstva s overením podpisu u notára (niektoré banky aj tieto splnomocnenia schvaľujú na oddelení AML). Cca 40 % bánk uzatvára vzťahy s klientmi len za fyzickej prítomnosti v obchodnom mieste banky. Ak došlo k ukončeniu obchodného vzťahu, ktorý bol zriadený na diaľku, banky neuviedli dôvody ukončenia vzťahu s klientmi súvisiace s ML/FT. Jedna banka uviedla, že v niekoľkých prípadoch klienti získaní na diaľku vykonali drobné internetové podvody, za ktoré banka s nimi ukončila spoluprácu a zároveň prepracovala procesy a eliminovala tieto riziká. **Možno uviesť, že digitálne technológie v prípade identifikácie a overenia identifikácie neboli v hodnotenom období veľmi rozšírené a banky mali nastavené primerané opatrenia na zmiernenie rizík** (Pozn. ďalšie informácie o počte klientov s ktorými bol založený obchodný vzťah bez ich fyzickej prítomnosti v pobočke banky - P9).

Crowdfunding

Za crowdfunding je možné považovať otvorenú výzvu pre verejnosť, zameranú na získanie finančných prostriedkov pre konkrétny projekt. Platformy crowdfundingu sú spravidla webové stránky, ktoré umožňujú interakciu medzi finančnými zbierkami a jednotlivcami, ktorí majú záujem finančne prispieť na projekt, prípadne za účelom zhodnotenia peňazí.

Banky neidentifikovali vo svojom portfóliu klientov, ktorí sprostredkovávajú, príp. poskytujú služby súvisiace s crowdfundingom. Uviedli však, že identifikovali riziká súvisiace s crowdfundingom a niektoré ich zapracovali aj do svojho Programu AML, hoci danú službu neposkytujú. Banky považujú crowdfunding za rizikový faktor z hľadiska ML/FT a platby, ktoré majú známky crowdfundingu sú transakčným monitorovacím nástrojom vyhodnotené ako vysokorizikové. Niektoré banky uviedli, že služby crowdfundingu neposkytujú, odvolali sa na celokupinové stratégie. Žiadna banka v hodnotenom období neohlásila NOO súvisiacu s crowdfundingom.

V analýze rizík boli zohľadnené aj závery z nadnárodného hodnotenia rizík ML/FT na úrovni EÚ za rok 2019 (kapitola č. 6). Z analýzy zraniteľnosti crowdfundingu na účely ML vyplýva stupeň „stredne významný“ (2/4).

Vzhľadom na potenciálne vyššie riziká pri niektorých schémach tohto spôsobu financovania projektov (netransparentnosť, nelegálnosť, poskytovatelia služieb crowdfundingu buď vôbec alebo nedostatočne identifikujú účastníkov ich schémy), by bolo vhodné, aby banky v rámci transakčného monitoringu precízne monitorovali transakcie, ktoré majú znaky crowdfundingu - aj v situácii, keď nemajú oficiálnu vedomosť, že klient danú službu realizuje. Túto oblasť hodnotiaci tím vníma ako zraniteľné miesto.

Virtuálne aktíva (VA)

VA sú v definíciách FATF uvedené ako „digitálny reprezentant hodnoty, s ktorou sa dá obchodovať alebo prevádzať a ktorú je možné použiť na platobné alebo investičné účely, ktorá nezahŕňa digitálne znázornenie fiat mien, cenných papierov a iné finančné aktíva“. VA je širší pojem ako virtuálne meny.

V analýze boli zohľadnené aj závery z nadnárodného hodnotenia rizík za rok 2019 (kapitola č. 12). Z analýzy ML vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní majú informácie, podľa ktorých môžu teroristické skupiny na financovanie teroristických aktivít používať virtuálne meny, prípadne aktíva. Z tohto dôvodu sa hrozba financovania terorizmu spojená s virtuálnymi menami považuje za významnú (3/4). Z hľadiska analýzy zraniteľnosti VA má rastúci trend počtu vyšetrovaní súvisiacich s používaním virtuálnych mien a virtuálnych aktív zločineckými organizáciami (nielen počítačovými zločincami). Správa ďalej konštatuje, že finančný sektor v EÚ v súčasnosti nie je dostatočne vybavený regulačnými usmerneniami pre oblasť ML/FT k téme VA. Z tohto dôvodu sa úroveň zraniteľnosti financovania terorizmu vo vzťahu k virtuálnym menám považuje za významnú až veľmi významnú (3/4).

Z analýzy odpovedí slovenských bánk vyplýva, že dve banky identifikovali v hodnotenom období klientov, ktorí poskytujú služby s VA (Virtual Assets Providers - VASP) a to v počte medzi 5-10 klientmi. Ostatné banky uviedli, že nemajú vo svojom portfóliu VASP. Šesť bánk uviedlo, že majú v rámci celoskupinovej politiky vyslovený zákaz uzatvárať obchodný vzťah s VASP klientmi z dôvodu vysokého, resp. neakceptovateľného ML/FT rizika. Banky, poskytovateľov služieb s virtuálnymi aktívami (VASP) identifikujú spravidla kombináciou poskytovania starostlivosti a transakčného monitoringu. Tri banky zaviedli pre VASP klientov postupy do Programu AML a sú zaradení do kategórie vysoké ML/FT riziko. Ostatné banky ich nemajú zavedené z dôvodu že ich neposkytujú, resp. neakceptujú VASP klientov, prípadne sa odvolali na celoskupinové politiky.

Banky, ktoré by v rámci politiky AML akceptovali VASP klientov, uviedli postupy pre výkon starostlivosti rámcovo nasledovne:

- pre uzatvorenie obchodného vzťahu je potrebný predchádzajúci súhlas oddelenia AML,
- uzatvorenie obchodného vzťahu len za fyzickej prítomnosti klienta v banke,

- vyplnenie špecializovaného AML dotazníka a poskytnutie ďalších informácií a podkladov potrebných pre adekvátne vyhodnotenie rizika ML/FT,
- zhromaždenie podrobných informácií na účel pochopenia charakteru podnikania VASP a zistenia povesti klienta,
- vyhodnotenie kontrolných mechanizmov v oblasti ML/FT vo vzťahu ku klientom VASP,
- overovanie reputácie na základe dostupných informácií z viacerých zdrojov, vii.) zvýšenie frekvencie monitoringu transakcií,
- vyššia frekvencia preskúmania obchodného vzťahu zo strany útvaru AML. Banky zisťujú aj to ako majú klienti VASP nastavené vlastné kontrolné mechanizmy voči svojim klientom. Overovanie kontrolných mechanizmov VASP je dôležitý prvok procesu poskytovania starostlivosti z hľadiska zmiernovania rizík ML/FT súvisiacich s tým, že klienti VASP môžu mať vo svojich portfóliách klientov, ktorí podporujú financovanie terorizmu.

Banky potvrdili, že VASP majú nepostačujúce procesy pre riadenie rizík ML/FT vo vzťahu k ich klientom, najmä v oblasti:

- identifikácie a overenia identifikácie klienta alebo konečného užívateľa výhod,
- zistenia, či je klient alebo konečný užívateľ výhod klienta politicky exponovanou osobou alebo sankcionovanou osobou,
- zisťovania pôvodu finančných prostriedkov použitých na nákup VA, iv.) nemajú zvládnuté procesy riadenia rizík ML/FT.

Po vyhodnotení týchto informácií spoluprácu s VASP spravidla odmietnu. Celkovom možno po vyhodnotení odpovedí konštatovať, že banky majú nastavený obozretný a konzervatívny prístup k VASP a majú primerané kontrolné mechanizmy k rizikám, ktorým sú v tejto oblasti vystavené.

V budúcnosti však bude potrebné zo strany orgánov dohľadu a kontroly venovať vyššiu pozornosť tejto téme a zamerať sa aj na vzdelávanie subjektov. Za zraniteľné miesto možno považovať vysokú dynamiku vývoja a technologických zmien v tejto oblasti, neexistujúca/nedostatočná regulácia, anonymita prostredia, možnosť cezhraničného poskytovania služieb, náročnosť pochopenia technológií VASP zo strany orgánov dohľadu a kontroly.

De-risking

FATF definuje de-risking ako stav, keď finančné inštitúcie ukončia vzťahy alebo neposkytnú služby **určitém typom a celým kategóriám klientov**, s cieľom vyhnúť sa rizikám, namiesto toho, aby ich v súlade s rizikovo-orientovaným prístupom (RBA) tieto riziká riadili a zmiernovali. V metodológii FATF sa vyžaduje, aby FI ukončila/odmietla klientov až **po individuálnom komplexnom posúdení rizík každého jedného klienta**. Odmietanie klientov po celých skupinách/typoch teda nie je v súlade s RBA.

Približne 20 % bánk uviedlo, že de-risking neuplatňujú. Zvyšných cca 80 % de-risking viac alebo menej uplatňuje. Banky, ktoré uviedli príklady de-riskingu, sa týkali najmä nasledovných situácií:

- klienti z vysoko-rizikových krajín (Irak, Irán, KĽDR, Sýria),
- klienti - veľvyslanectvá so sankcionovaných krajín,
- klienti mimo EÚ,
- shell banky,
- on-line herne, lotérie, nelicencované lotérie,
- VASP,
- MVTS (poskytovatelia služieb prevodu peňazí),
- obchodovanie so zbraňami,
- pornografický priemysel,
- projekty ktoré majú negatívny dopad na enviromentálne prostredie, na porušovanie ľudských práv a pod.

Z hľadiska počtov klientov postihnutých de-riskingom, desať bánk uviedlo aj počty klientov. Počty sú relatívne v širokom rozpätí: od 3 klientov do 2 000 klientov ročne. Celkovo sa počty pohybujú v hrubom priemere v desiatkach klientov ročne, čo predstavuje minimálny počet v porovnaní s celkovým počtom klientov v bankách.

Možno konštatovať, že banky riziká (podľa rizikových faktorov: klientov, predmetu podnikania, geografických hľadísk) vyhodnocujú obozretne. Problém de-riskingu je potrebné vnímať komplexne. Na jednej strane je potrebné rešpektovať metodologický pohľad orgánov, ktoré vytvárajú globálne štandardy pre AML/CFT, na druhej strane je potrebné zohľadniť aj postup bánk, ktoré sú vystavené rizikám a nesú priamu zodpovednosť za účinné a efektívne riadenie a zmiernovanie týchto rizík. Pri posudzovaní ML/FT rizík súvisiacich s de-riskingom ide najmä o stav, keď by nastala situácia, že všetky finančné inštitúcie by uplatňovali rovnaký postup - t.j. odmietali by určitú skupinu klientov ako celok a tí by nakoniec boli nútení spolupracovať s nelegálnymi, neregulovanými finančnými inštitúciami a systémami, čím by sa riziko ML/FT zvýšilo. Po posúdení možno uviesť, že v sektore bankovníctvo - napriek stavu, že väčšina bánk uviedla, že de-risking uplatňuje – je možné konštatovať, že riziko takého rozsahu nenastalo.

Na druhej strane bude však potrebné bankám poskytovať osvetu a zdôrazniť im, že pri hodnotení rizík by mali ku klientom pristupovať na individuálnej báze. Bude potrebné najmä zistiť, ako banky pri koncipovaní politiky pre riadenie ML/FT rizík a pri samotnom vyhodnocovaní rizík postupujú: či vyhodnotia, že celá skupina klientov je pre banku neakceptovateľná, alebo zohľadnia z konkrétnej rizikovej skupiny každého klienta na individuálnej báze. V kontexte de-riskingu je potrebné zdôrazniť, že zatiaľ neexistuje záväzná právna regulácia na úrovni EU.

Riadenie rizík súvisiacich s financovaním terorizmu (FT)

Informačné zdroje pre identifikovanie a riadenie rizík s FT

Banky pre riadenie rizík súvisiacich s FT využívajú viaceré zdroje. Domáce sú napríklad: FSJ, NBS, MV SR, MZV SR. Zahraničné: EÚ legislatíva, Moneyval, EBA, FATF, OFAC, dtb Worldcheck, systémy od matiek bánk a pod. Banky majú svoj systém preverovania založený na kontrole zoznamov krajín, osôb a pod. Šírka zdrojov súvisí s obchodným modelom, veľkosťou banky, počtom klientov (najmä nerezidentov, ktorých dôkladne preverujú).

Modely, scenáre riadenia rizík súvisiacich s FT

Väčšina bánk využíva špecifické (teda iné ako pre ML) scenáre a modely riadenia zamerané výlučne na riadenie rizík spojených s FT. Banky ich spravidla majú založené na kombinácii používania vlastných a materských scenárov, modelov. Ich podstata spočíva v posudzovaní najmä geografických rizík (rizikové krajiny, krajiny v ktorých pôsobia teroristické skupiny), u nerezidentov preveruje vzťah k SR a opodstatnenosť založenia účtov v SR. Dôležitou súčasťou procesu je aj monitoring transakcií - najmä do/z rizikových krajín a pod.

Dvanásť bánk identifikovalo riziká súvisiace s FT. Spravidla išlo o klientov:

- nerezidentov, ktorí majú väzby na rizikové tretie krajiny,
- neziskové organizácie, ktoré chceli poslať peniaze do krajín Blízkeho východu, prípadne mali iné väzby na tento región,
- obchodníci s vojenským materiálom,
- študenti s väzbami na vysoko-rizikové tretie krajiny,
- klienti s kombináciou rizikového biznis modelu a väzbami na rizikové krajiny a pod.

Možno konštatovať, že banky v rámci skríningu a kontrolných procesov majú primerané nástroje na identifikáciu klientov s ktorými je spojené potenciálne riziko FT. Banky dôkladne preverujú klientov na sankčné zoznamy. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že prílišné spoliehanie sa na kontrolovanie klientov cez sankčné zoznamy môže byť v súvislosti s financovaním terorizmu taktiež považované za zraniteľné miesto a preto je potrebné - okrem precízneho preverovania osôb na sankčných zoznamoch – venovať pozornosť aj rizikovým osobám mimo sankčných zoznamov, ktoré môžu byť prepojené s osobami zo sankčných zoznamov. Banky by preto mali preverovať takéto osoby v čo najširšom okruhu verejne dostupných databáz a zdrojov.

Hodnotiaci tím sa pri analýze rizík súvisiacich s FT zameral aj na to, ako banky vnímajú neziskové organizácie (n.o.), pretože niektoré druhy n.o. môžu byť potenciálne zraniteľné pre zneužitie na financovanie terorizmu. Banky vnímajú n.o. ako rizikovejší segment klientov, majú ich v pozornejšom vnímaní. Asi 30 % bánk má pre n.o. nastavené osobitné postupy a zaradili ich do vyššej rizikovej kategórie. Asi štvrtina bánk poskytuje n.o. zvýšenú starostlivosť, spočívajúcu najmä:

- v detailnom zisťovaní účelu pre obchodný vzťah,
- skúmaní podstaty ich činnosti, najmä zdrojov financovania (monitoring donorov),
- monitoringu ich platieb,
- starostlivého zisťovania konečného užívateľa výhod,
- sledovaním príjemcov ich platieb (geografický aspekt monitoringu platieb).

Uvedený prístup bánk možno hodnotiť pozitívne ako obozretný z hľadiska preventívnych opatrení pre FT.

Pri analýze rizík súvisiacich s n.o. boli zohľadnené aj závery zo správy z nadnárodného hodnotenia ML/FT rizík na úrovni EÚ z roku 2019 (kapitola Non-profit organisations, strana 226 a ďalej). Z analýzy vyplýva, že pri n.o. existujú hrozby TF/ML na úrovni „významný“ (úroveň 3 zo 4-stupňovej škály), avšak v prípade financovania n.o. zo strany EÚ inštitúcií je hrozba „nízka“ (1/4). Zraniteľnosť n.o. pre ML/FT je na úrovni „stredný“ (2/4) avšak v prípade financovania n.o. zo strany EÚ inštitúcií je zraniteľnosť „nízka“ (1/4).

V podmienkach SR by bolo vhodné, aby príslušné štátne orgány vytvorili a zverejnili zoznam n.o. pri ktorých je možné predpokladať vyššie riziko súvisiace s financovaním terorizmu a takisto zoznam n.o. s nižším rizikom súvisiacim s financovaním terorizmu.

Okrem rizík súvisiacich s n.o. sa hodnotiaci tím zamerail aj na to, ako banky pristupujú k hotovostným výberom v zónach vojnových konfliktov ako potenciálne riziko pre FT. Tretina bánk má nastavené osobitné systémy pre zisťovanie výberov z ATM v krajinách vojnových konfliktov. Pokusy o výber sú automaticky zamietnuté, prípadne ich banka priamo hlási na FSJ, alebo je klient kontaktovaný s vysvetlením zachytenej obchodnej operácie. Ostatné banky majú monitoringy výberov z ATM ako súčasť transakčného monitoringu.

Takisto sa hodnotiaci tím zamerail aj to, ako banky analyzujú bezhotovostné transakcie do zón vojnových konfliktov. Štvrtina bánk identifikovala klientov, ktorí realizovali transakciu do zón vojnových konfliktov. Banky pre tieto situácie majú nastavené nasledovné postupy:

- v prípade identifikácie platby do/zo Sýrie ju zamietne (vráti platbu na účet príkazcu),
- v prípade krajín Líbya a Irak je platba preverovaná a zrealizovaná až po poskytnutí potrebných informácií na vylúčenie rizika FT (banka si vyžiada všetky potrebné informácie a doklady: faktúra, dokladovanie účelu platby - či sa nejedná o vojenský materiál, informácie o konečnom užívateľovi výhod príjemcu platby),
- platby manuálne preveruje oddelenie AML a až po vylúčení rizika FT platbu uvoľní. Možno konštatovať, že banky majú vypracované primerané postupy pre riadenie rizík súvisiacich s transakciami do vysoko-rizikových krajín v zónach vojnových konfliktov.

Analýza spätnej väzby od bánk na úroveň právnej úpravy a regulácie v oblasti ML/FT

V rámci analýzy hodnotiaci tím zisťoval, či banky považujú súčasnú právnu úpravu v oblasti ML/FT za postačujúcu. Prevažná väčšina bánk (90%) odpovedala kladne, niektoré z nich by uvítali skvalitnenie právnej úpravy a zlepšenie spätnej väzby od domácich autorít. Tri banky priamo uviedli, že najmä v AML zákone existuje viacero sporných (nejasných) oblastí, ktoré by uvítali zlepšiť. Ide najmä o:

- určovanie a definícia PEP,
- definícia a prax pri určovaní konečného užívateľa výhod (identifikácia a overenie identifikácie),
- spresnenie postupov pre riadenie rizík súvisiacich s hotovosťou (tzv. cash manažment),
- spresnenie postupov pre riadenie rizík ML/FT,
- uvítali by pomoc od regulátorov vypracovaním pomôcok (frekventované otázky/odpovede týkajúce sa parciálnych problémov z oblasti ML/FT by mohli byť riešené formou zdieľaných stanovísk, napríklad tzv. FaQ platforma),
- uvítali by vykonávací predpis pre oblasť upravenú AML zákonom (v ktorom by boli detailnejšie zadefinované postupy očakávané v rámci plnenia jednotlivých, častokrát sporných ustanovení zákona),
- z pohľadu praktickej aplikácie zákona chýba výklad niektorých ustanovení zákona (či už formou usmernení, alebo záväzných stanovísk),
- v súvislosti s oblasťou NOO by banky uvítali detailnejšiu spätnú väzbu v rámci ďalšieho preverovania NOO (napr. zo strany OČTK), aby identifikované rizikové faktory vedeli lepšie zakomponovať do profilu klienta, prípadne využili tieto skúsenosti pri ďalších klientoch.

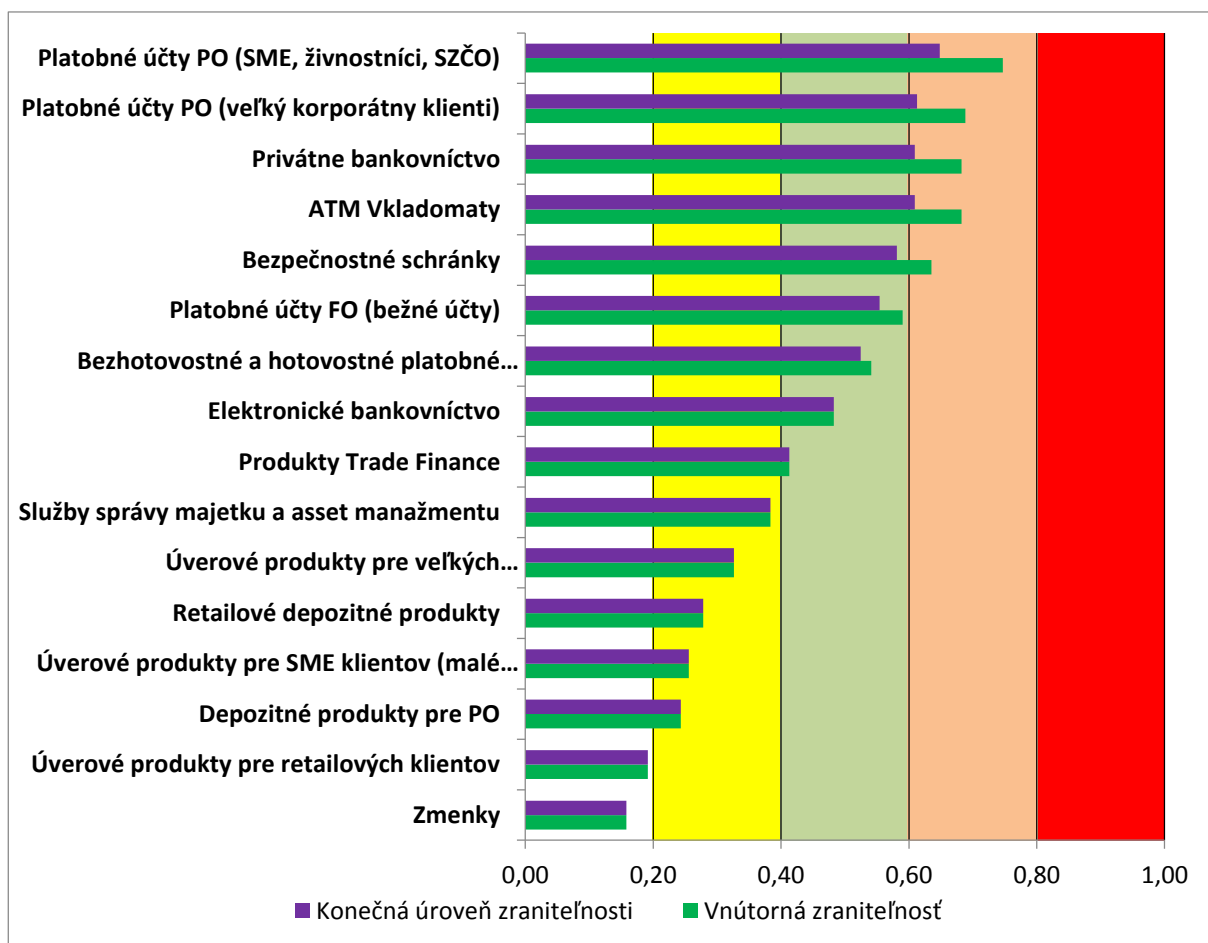
Uvedené oblasti je možné vnímať ako zraniteľné miesta, preto bude potrebné pripraviť mechanizmus pre poskytovanie spätnej väzby dohliadaným subjektom na báze pravidelnej komunikácie so subjektmi (napríklad prostredníctvom SBA, prípadne komisií za účasti FSJ, NBS, SBA, bánk a pod.)

8.1 Produktová zraniteľnosť

Na účel objektívneho vyhodnotenia zraniteľnosti subjektov bankového sektora je nevyhnutné detailné hodnotenie poskytovaných produktov a služieb. Výsledky takéhoto hodnotenia sú kľúčovými pri identifikácii možných zraniteľných miest poskytovaných produktov a služieb zo strany subjektov bankového sektora. Tieto výsledky sú taktiež významným prvkom pri tvorbe rizikovo-orientovaného výkonu dohľadu, resp. kontroly.

Hodnotenie jednotlivých produktov vychádzalo z nasledovnej rizikovej stupnice:

	ÚROVEŇ ZRANITEĽNOSTI				
Zraniteľnosť produktu:	Nízka	Stredne nízka	Stredná	Stredne vysoká	Vysoká
Interval zraniteľnosti podľa Svetovej banky:	0,0 - 0,2	0,2 - 0,4	0,4 - 0,6	0,6 - 0,8	0,8 - 1,0
Rizikový stupeň	1	2	3	4	5

Z výsledkov hodnotenia horeuvedených 16-tich produktov v rámci NHR vyplynula široká škála úrovní zraniteľnosti pre jednotlivé produkty a služby – od nízkej až po stredne vysokú úroveň. **Nízka úroveň zraniteľnosti**, čo znamená nízke riziko zneužitia konkrétneho produktu na účely legalizácie bola zistená pri zmenkách. Na druhej strane **stredne vysoká úroveň zraniteľnosti**, čo znamená zvýšené riziko zneužitia konkrétneho produktu na účely legalizácie dosiahli bola zistená pri platobných účtoch právnických osôb (malé a stredné podniky). Konečná úroveň zraniteľnosti horeuvedených produktov (rizikové skóre) bolo vypočítané hodnotiacim modulom Svetovej banky po zohľadnení vnútornej miery zraniteľnosti produktu (vnútorná zraniteľnosť predstavuje rizikové skóre, ktoré dosiahol produkt bez vplyvu opatrení na zmiernenie rizika ML/FT).

V ďalšej časti uvádzame detailnejší pohľad na produkty a služby s vyššou úrovňou zraniteľnosti.

Platobný účet pre SME

Platobné účty právnických osôb pre malé a stredné podniky patria medzi najrozšírenejšie produkty poskytované zo strany bánk pre túto skupinu klientov. Ide o primárny nástroj prostredníctvom ktorého vstupujú finančné prostriedky do legálneho bankového systému. Produkt má široké využitie, poskytuje ho 20 bánk, umožňuje denný výkon hotovostných aj bezhotovostných transakcií (bez obmedzenia limitu), domácich aj cezhraničných, vrátane rizikových tretích krajín, produkt môžu využívať spoločnosti s nejasnou vlastníckou štruktúrou, tzv. schránkové spoločnosti s prepojením na off-shore zóny a pod. Uvedené charakteristiky je možné vnímať aj ako riziká tohto produktu z hľadiska ML/FT. Prostredníctvom platobných účtov SME je na FSJ ohlasovaný najvyšší počet NOO, účet je často využívaný na páchanie daňových a karuselových podvodov. Možno uviesť, že riziká analyzované v 1. kole NHR pretrvávajú aj naďalej, najmä neobmedzené limity hotovostných a bezhotovostných operácií. Ďalším rizikovým faktorom tohto produktu je profil klientskej základne. V súvislosti s profilom klientov je potrebné uviesť ako riziko aj komplikovanú vlastnícku štruktúru spoločností, kedy je ťažké jednoznačne identifikovať konečného užívateľa výhod. Prostredníctvom podnikateľských účtov malých a stredných podnikateľov sú najčastejšie realizované transakcie, ktoré sú súčasťou karuselových podvodov, či podvodov realizovaných v spojitosti s nadmernými odpočtami DPH. Ďalej sa často vyskytujú cezhraničné prevody do rizikových krajín, resp. krajín označovaných ako daňové raje (off-shore krajiny). Osobitnou kategóriou z hľadiska „podnikateľskej činnosti“ klienta sú podnikateľské subjekty zaoberajúce sa účelovým zakladaním a rušením obchodných spoločností, vrátane schránkových spoločností, ako aj subjekty využívajúce virtuálne sídla takýchto spoločností. Približne 90 % bánk hodnotí produkt v rozpätí vo vyššom riziku - od stredného až po vysoké riziko. Hodnotiaci tím považuje **platobný účet pre SME v stredne vysokej kategórii rizika s tendenciou k vysokému riziku (4,5)**. (Pozn. K objemu hotovostných transakcií na účtoch klientov PO sa v prílohe nachádzajú tabuľky a grafy za obdobie 2011-2019: P7)

Platobný účet pre veľkých korporátnych klientov

Platobný účet pre túto skupinu klientov je veľmi podobný ako pre SME a slúži na realizáciu denných platobných operácií (domácich aj cezhraničných) pre veľké firmy. Disponovanie s účtom je prakticky rovnaké ako s platobným účtom SME - pomocou elektronického bankovníctva a platobných kariet, vydaných k účtu, prípadne pri osobnej návšteve disponenta v obchodnom mieste banky. Produkt má široké využitie, poskytuje ho 20 bánk, umožňuje denný výkon neobmedzených hotovostných aj bezhotovostných transakcií, domácich aj cezhraničných, vrátane rizikových tretích krajín. Štruktúra klientskeho profilu je odlišná ako pri SME. Vlastníci sú veľké spoločnosti, ktoré majú vytvorené organizačné štruktúry, útvary compliance, auditu, majú vnútorné politiky pre riadenie rizík, kódexy. Na druhej strane, niektorí majú prepojenia na off-shore zóny, resp. daňové raje. Cca 50 % bánk hodnotí produkt ako stredne rizikový, 41 % bánk produkt vníma ako stredne vysoko rizikový. **Hodnotiaci tím posúdil produkt ako stredne rizikový (4,0)**. (Pozn. K objemu

hotovostných transakcií na účtoch klientov PO sa v prílohe nachádzajú tabuľky a grafy za obdobie 2011-2019: P7)

Privátne bankovníctvo (PB)

Tento produkt (službu) v súčasnosti poskytuje sedem bánk. Možno ho charakterizovať ako poskytovanie vysoko nadštandardných služieb významným a bonitným klientom s ponukou produktov, ktoré sú vo veľkej miere prispôsobené individuálnym požiadavkám klienta.

Aktívne využívanie produktu je spravidla spojené s vysokou mierou diskretnosti a úzkym pracovným vzťahom klienta a privátneho bankára, čo môže prispievať k zvyšovaniu rizík spojených s optimalizáciou daní. Ďalšie riziká súvisia so stále vysokým využívaním hotovosti pri tomto produkte (službe), a jedným z pretrvávajúcich rizík je aj nízka miera ohlasovania NOO klientov PB. Z analýzy vyplýva pomerne vyrovnané rozpätie v hodnotení zraniteľnosti PB: 2 banky uviedli vysoké, 2 banky uviedli stredne vysoké a 2 banky uviedli stredné, 1 banka uviedla stredne nízke riziko.

Pri PB hodnotiaci tím zohľadnil aj závery zo správy z nadnárodného hodnotenia ML/FT rizík v EÚ (kapitola č. 5 Privátne bankovníctvo). Zo správy vyplýva, že riziko ML a daňových trestných činov je vysoké a to práve pre kombináciu sofistikovaných produktov, ich zložitosti a tiež solventnému profilu klientov (často aj PEP). Ďalším rizikom, ktoré správa konštatuje, je veľmi nízka (takmer neexistujúca) úroveň ohlasovania NOO na klientov PB. Tento negatívny trend konštatuje aj hodnotiaci tím v podmienkach SR. Riziko ML je pri PB v správe hodnotené ako významné, až veľmi významné (3/4).

Možno uviesť, že banky ktoré poskytujú PB vnímajú hodnotený produkt v stredne, až stredne vysokej kategórii rizika. Hodnotiaci tím aj s prihliadnutím na pretrvávajúce riziká produktu uvedené vyššie pri detailnej analýze rizík produktu PB sa stotožnil z pohľadom bánk a hodnotí produkt so **stredne vysokým rizikom (4,5)**.

Bezpečnostné schránky BS

Hodnotiaci tím detailne analyzoval produkt ako bankovú službu v sekcii ostatné ML/FT riziká. V tejto časti sa hodnotiaci tím zameril na doplnenie hodnotenia a zohľadnil aj závery zo správy z nadnárodného hodnotenia ML/FT rizík v EÚ za rok 2019 (kapitola č. 18). Zo správy vyplýva, že riziká ML sú značné, a to najmä pre možnosť skryť výnosy z trestnej činnosti bez možnosti odhalenia. Tieto „spiace“ depozitné systémy sú podľa orgánov presadzovania práva čoraz viac používané na ukladanie vkladov a vyberanie peňazí z finančného systému. Správa uvádza úroveň rizík ML ako významné (3/4).

V podmienkach SR banky hodnotia produkt ako stredne vysoké so smerovaním k vysokému riziku. Hodnotiaci tím sa stotožnil s hodnotením bánk a považuje **BS za stredne vysoko rizikový (4,0)**.

Platobné účty pre FO

Platobné účty fyzických osôb patria - podobne ako platobné účty pre SME a pre veľkých korporátnych klientov - medzi najvýznamnejšie a najrozšírenejšie produkty poskytované zo strany bánk pre túto skupinu klientov. Ide o primárny nástroj, prostredníctvom ktorého vstupujú finančné prostriedky do legálneho bankového systému. ML/FT riziká vyplývajúce z neobmedzenej možnosti hotovostných a bezhotovostných transakcií sú podobné ako pri platobných účtoch pre SME a pre korporátnych klientov, profil klientskej základe však možno považovať za menej rizikový, avšak naďalej pretrváva trend vysokého využívania účtov na hotovostné transakcie. Celkovo produkt poskytuje 16 bánk. Až 70 % bánk hodnotí riziko produktu ako stredné. Zvyšok bánk hodnotí produkt ako stredne nízko rizikový. **Celkovo možno uviesť, že banky hodnotia produkt ako stredne rizikový (3), hodnotiaci tím posúdil produkt mierne vyššie ako stredne vysoko rizikový (3,5).** (Pozn. K objemu hotovostných a bezhotovostných transakcií na účtoch klientov FO sa v prílohe nachádzajú tabuľky a grafy za obdobie 2011-2019: P6 a P8).

Pri ostatných produktoch ako zmenky, služby správy majetku a asset management, úvery pre právnické osoby (SME aj veľkí korporátni klienti), úvery pre retail, depozitné produkty pre právnické osoby a pre retail a i. sa hodnotiaci tím zhodol s pohľadom bánk. Táto skupina produktov sa nachádza v nízkom, resp., stredne nízkom riziku (2 - 3). A to najmä pre dôkladnú kontrolu dokumentov o klientoch pred poskytnutím produktu (najmä pri úveroch, zmenkách a trade finance), a tiež pri depozitných produktoch.

Produkty ako bezhotovostné platobné operácie a elektronické bankovníctvo sú vnímané ako bankami tak aj hodnotiacim tímom v strednom riziku (3). Banky pred poskytnutím produktu klientov v rámci poskytovania starostlivosti dôkladne preveria a získajú potrebné informácie. Na druhej strane pri týchto produktoch naďalej pretrvávajú riziká súvisiace s charakteristikou a to najmä možnosť neobmedzených transakcií, vrátane transakcií do rizikových oblastí. V tomto kontexte hodnotiaci tím hodnotí produkt ako stredne rizikový (3).

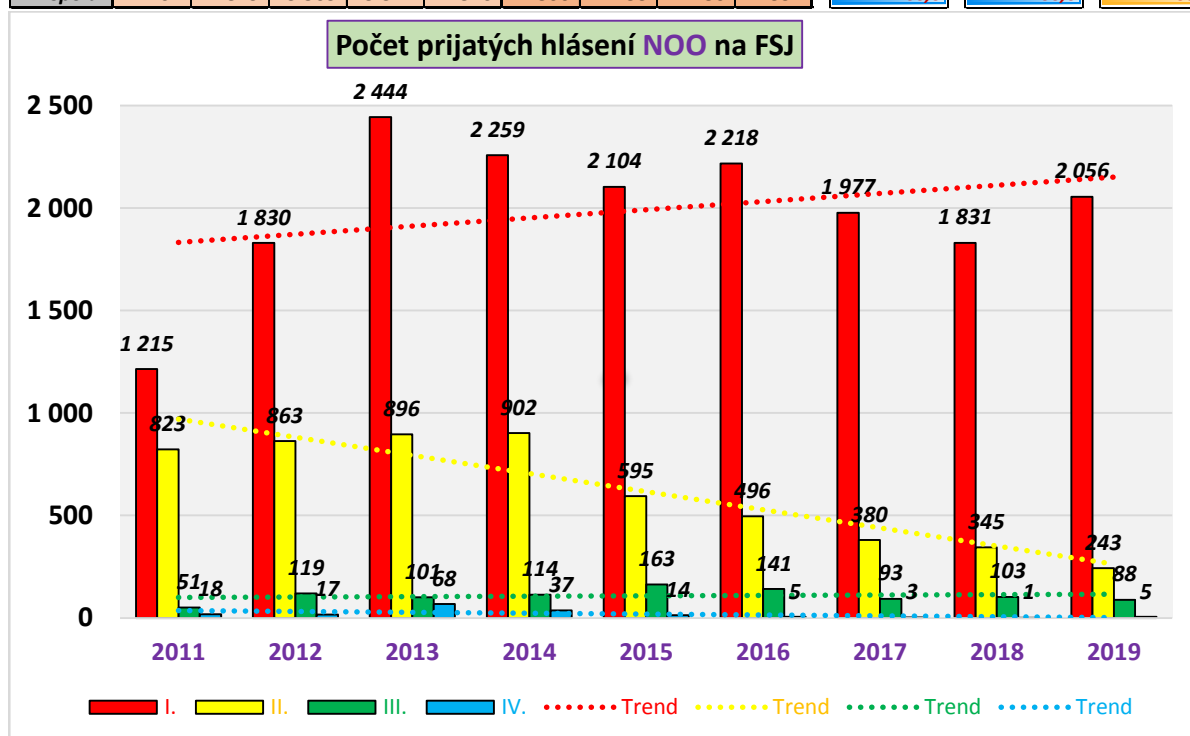
Vklady cez ATM

Vklady cez ATM je možné považovať za relatívne nový produkt, ktorý nebol v 1. kole NHR hodnotený. Banky na zmiernenie rizík, súvisiacich s vkladmi cez ATM prijali opatrenia, ktoré sme popísali vyššie pri analýze rizík súvisiacich s hotovostnými operáciami. Väčšina opatrení súvisí s post-transakčným monitoringom vkladu cez ATM. V prípade vkladov cez ATM (vkladomat) banky nemajú s klientom priamy kontakt ako pri vklade v obchodnom mieste banky, nemajú možnosť priamo v čase vkladu klienta zistiť pôvod peňažných prostriedkov, ani ďalšie súvisiace informácie, ktoré by banke pomohli vyhodnotiť riziká danej transakcie (napríklad dôvod vkladu, ďalšie použitie peňažných prostriedkov a pod). Hodnotiaci tím preto považuje tento druh produktu za stredne rizikový (4) a stotožnil sa s posúdením bánk (4).

TABUĽKY a GRAFY za BS:

P1

Počet prijatých hlásení NOO od bánk na FSJ										Spolu v %: 2011-2015 (5 rokov)	Spolu v %: 2016-2019 (4 roky)	Spolu v %: 2011-2019 (9 rokov)
Banková skupina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019			
I.	1 215	1 830	2 444	2 259	2 104	2 218	1 977	1 831	2 056	67,3	80,9	72,8
II.	823	863	896	902	595	496	380	345	243	27,9	14,7	22,5
III.	51	119	101	114	163	141	93	103	88	3,7	4,3	4,0
IV.	18	17	68	37	14	5	3	1	5	1,1	0,1	0,7
spolu:	2 107	2 829	3 509	3 312	2 876	2 860	2 453	2 280	2 392	100,0	100,0	100,0

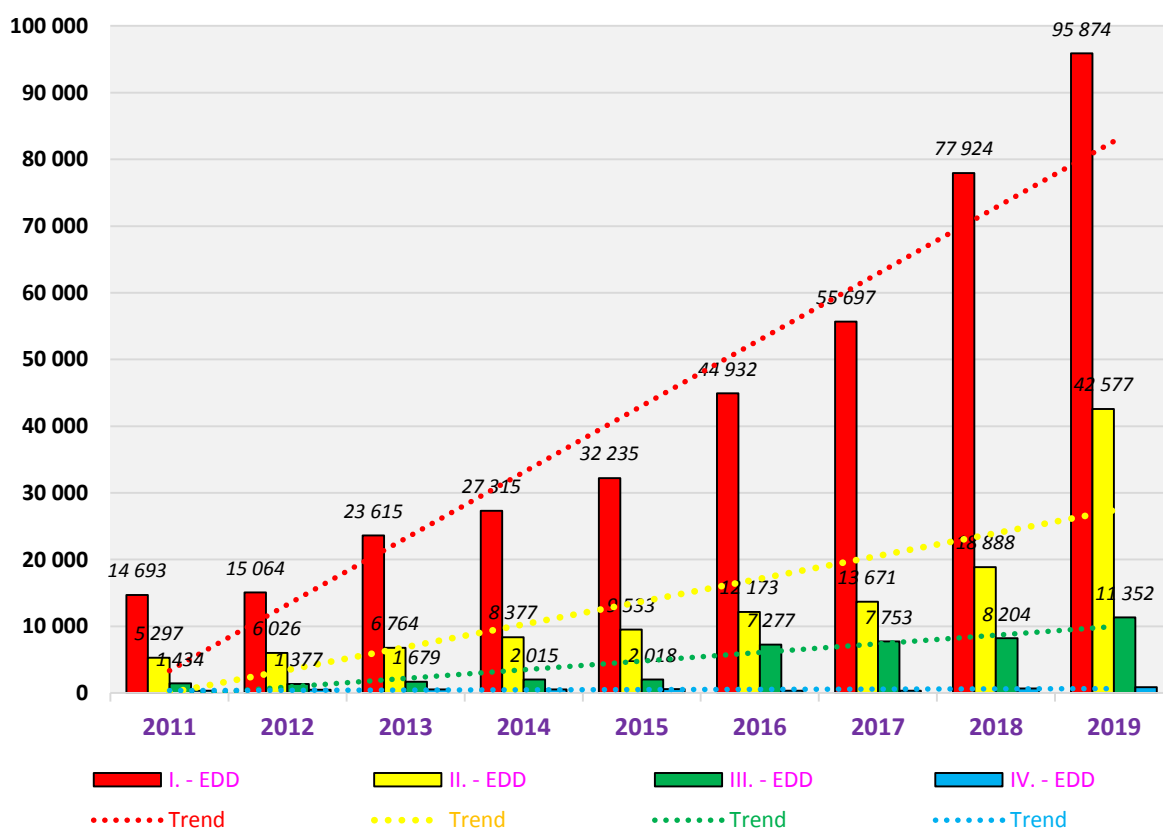
Pozn. Do celkového počtu prijatých NOO na FSJ neboli zahrnuté NOO od NBS.

Počet prijatých NOO na FSJ za obdobie 1. a 2. NHR má pri bankovej skupine I. mierne rastúcu tendenciu, naopak bol zaznamenaný výraznejší pokles pri bankovej skupine II., banková skupina III. má vyrovnanú tendenciu a banková skupina IV. klesajúcu tendenciu. Z pohľadu počtu prijatých NOO na FSJ od všetkých bánk, mala banková skupina I. takmer 73%-ný podiel.

P2

Počet klientov - Štandardné/Zvýšené riziko AML (poskytovanie základnej/zvýšenej starostlivosti)										Pomer CDD/EDD r. 2015 (v %)	Pomer CDD/EDD r. 2019 (v %)
Banková skupina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
I. - CDD	3 547 160	3 524 286	3 538 188	4 806 131	4 683 865	4 677 145	4 641 376	4 783 647	4 834 080	99,32	98,06
I. - EDD	14 693	15 064	23 615	27 315	32 235	44 932	55 697	77 924	95 874	0,68 ↗	1,94
II. - CDD	1 534 799	1 617 889	1 687 746	1 696 363	1 704 775	1 696 889	1 766 772	1 768 844	1 756 934	99,44	97,63
II. - EDD	5 297	6 026	6 764	8 377	9 533	12 173	13 671	18 888	42 577	0,56 ↗	2,37
III. - CDD	314 746	387 176	327 410	394 672	457 636	446 915	490 643	511 828	525 650	99,56	97,89
III. - EDD	1 434	1 377	1 679	2 015	2 018	7 277	7 753	8 204	11 352	0,44 ↗	2,11
IV. - CDD	1 017 920	1 026 709	1 014 078	984 356	948 132	913 575	890 978	849 194	826 621	99,94	99,90
IV. - EDD	361	480	515	557	592	331	357	695	860	0,06 ↗	0,10
CDD spolu:	6 414 625	6 556 060	6 567 422	7 881 522	7 794 408	7 734 524	7 789 769	7 913 513	7 943 285	99,43	98,14
EDD spolu:	21 785	22 947	32 573	38 264	44 378	64 713	77 478	105 711	150 663	0,57 ↗	1,86

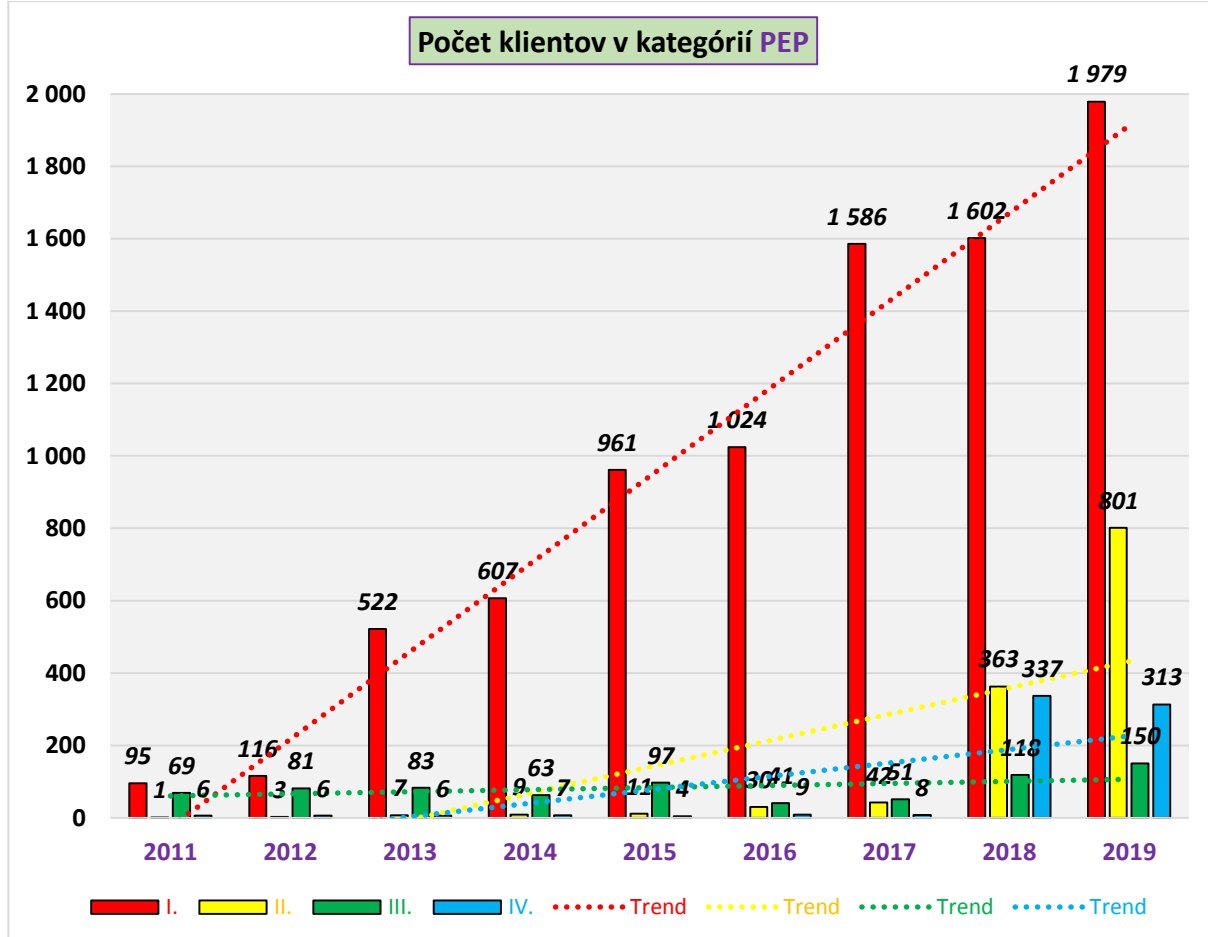
Trend počtu klientov - Zvýšené riziko AML

Počet klientov, ktoré banky viedli vo zvýšenej starostlivosti - EDD mal za obdobie 1. a 2. NHR vo všetkých bankových skupinách rastúcu tendenciu, najvýraznejší nárast zaznamenala banková skupina I. a banková skupina II. najmä v 2019. Pri porovnaní podielu klientov v štandardnom a zvýšenom riziku na konci r. 2015 a 2019 možno konštatovať, že došlo k nárastu počtu klientov vedených v EDD. Uvedený jav mohol byť spôsobený najmä v dôsledku skutočnosti, že po 1. NHR došlo zo strany bánk k lepšiemu/reálnejšiemu posudzovaniu rizika klienta. Porovnanie priemerného podielu klientov EDD voči CDD tak v r. 2019 predstavoval cca 2%/98% (podiel klientov EDD v bankách by sa tak mal aj naďalej približovať k reálnemu stavu rizikovosti bankovej klientely).

P3

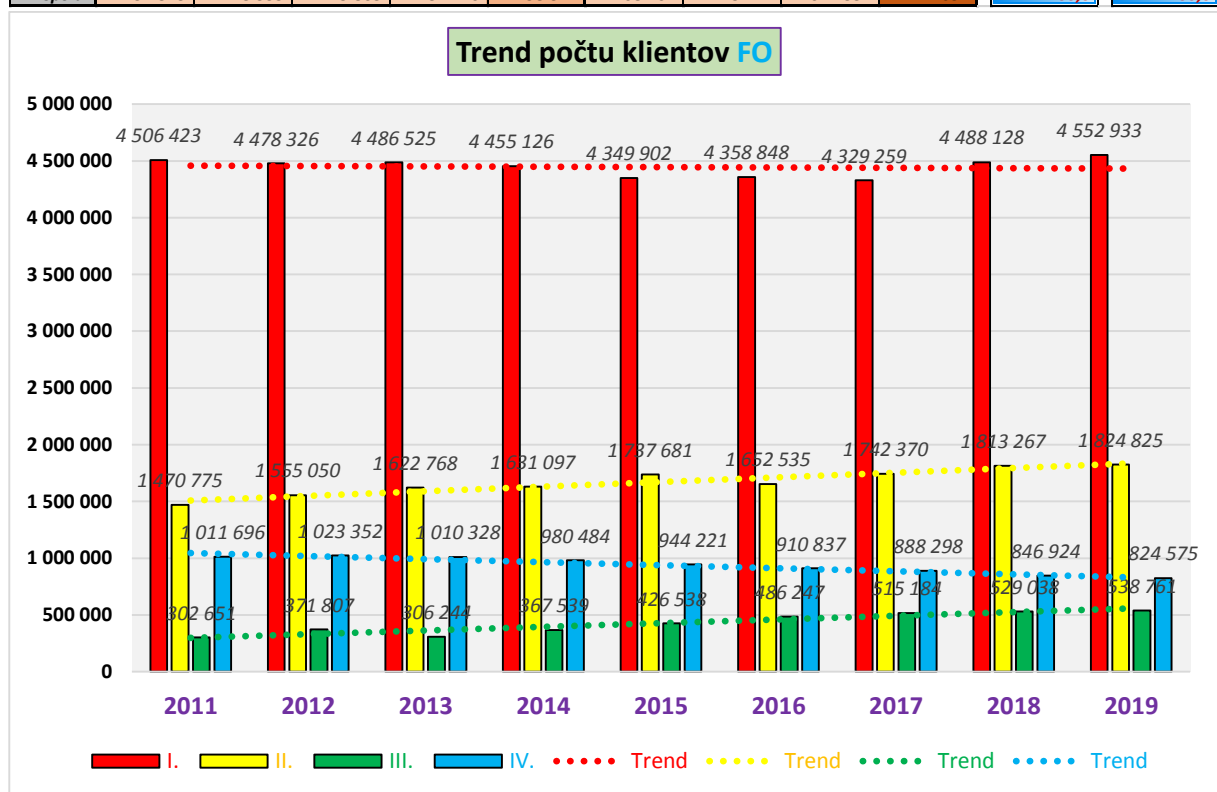
Počet klientov v kategórií PEP										Spolu v %: 2011-2015 (5 rokov)	Spolu v %: 2016-2019 (4 roky)	Spolu v %: 2011-2019 (9 rokov)
Banková skupina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019			
I.	95	116	522	607	961	1 024	1 586	1 602	1 979	83,6	73,2	75,8
II.	1	3	7	9	11	30	42	363	801	1,1	14,6	11,3
III.	69	81	83	63	97	41	51	118	150	14,3	4,3	6,7
IV.	6	6	6	7	4	9	8	337	313	1,1	7,9	6,2
spolu:	171	206	618	686	1 073	1 104	1 687	2 420	3 243	100,0	100,0	100,0

Počet klientov v kategórii **PEP** za obdobie 1. a 2. NHR má vo všetkých bankových skupinách rastúcu tendenciu, najvýraznejší nárast zaznamenala banková skupina I. Bankové skupiny II. a IV. zaznamenali nárast PEP-ov najmä v r. 2018 a 2019 čo mohlo byť spôsobené najmä prijatím novely AML Zákona v r. 2018 (kedy došlo k sledovaniu domácich PEP-ov).

P4

Počet klientov - Fyzická osoba (FO)										Podiel klientov FO r. 2015 (v %)	Podiel klientov FO r. 2019 (v %)
Banková skupina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
I.	4 506 423	4 478 326	4 486 525	4 455 126	4 349 902	4 358 848	4 329 259	4 488 128	4 552 933	58,3	58,8
II.	1 470 775	1 555 050	1 622 768	1 631 097	1 737 681	1 652 535	1 742 370	1 813 267	1 824 825	23,3	23,6
III.	302 651	371 807	306 244	367 539	426 538	486 247	515 184	529 038	538 761	5,7	7,0
IV.	1 011 696	1 023 352	1 010 328	980 484	944 221	910 837	888 298	846 924	824 575	12,7	10,7
spolu:	7 291 545	7 428 535	7 425 865	7 434 246	7 458 342	7 408 467	7 475 111	7 677 357	7 741 094	100,0	100,0

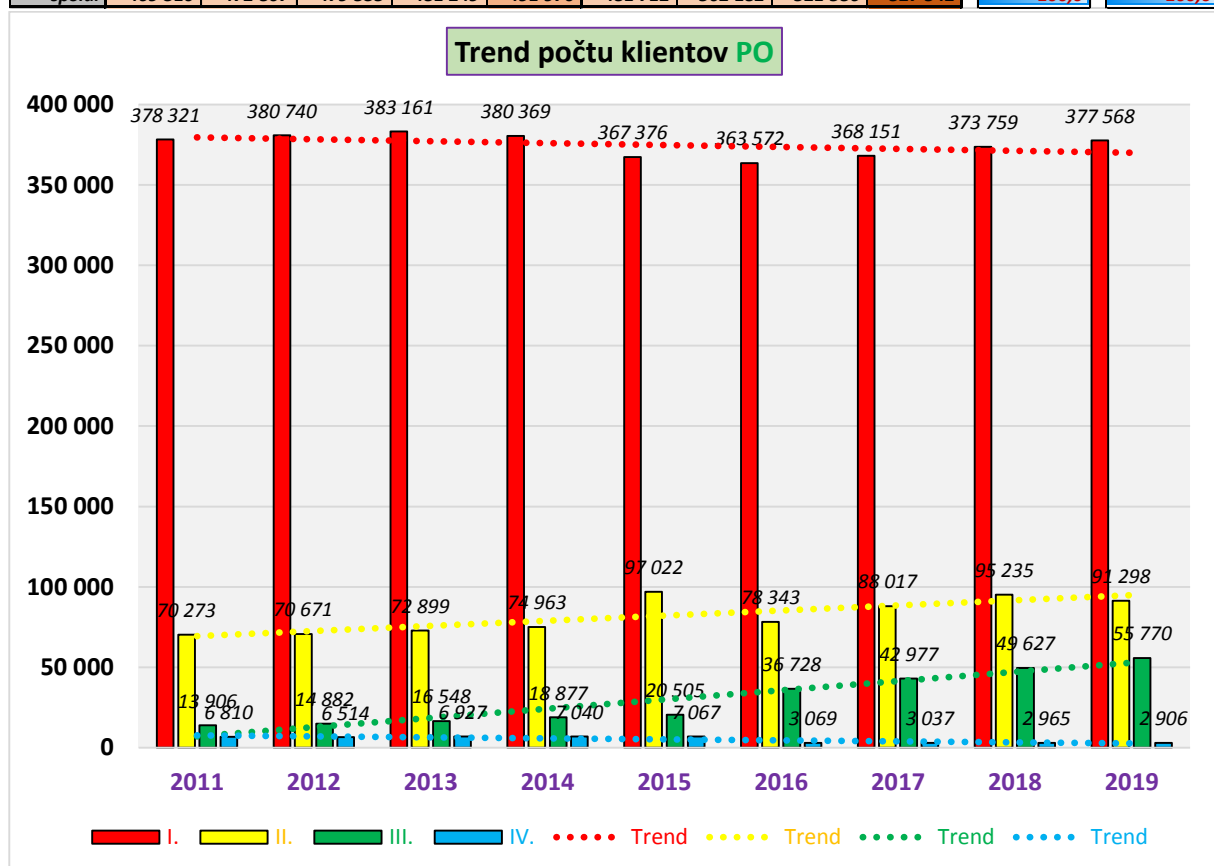

Pozn. Do celkového počtu klientov FO boli zaradení retailoví klienti a klienti privátneho bankovníctva

Počet klientov FO za obdobie 1. a 2. NHR v bankách skupiny I. má ustálenú tendenciu, v bankách skupín II. a III. mierne rastúcu a v skupine IV. klesajúcu tendenciu

P5

Počet klientov - Právnická osoba (PO)										Podiel klientov PO r. 2015 (v %)	Podiel klientov PO r. 2019 (v %)
Banková skupina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
I.	378 321	380 740	383 161	380 369	367 376	363 572	368 151	373 759	377 568	74,7	71,6
II.	70 273	70 671	72 899	74 963	97 022	78 343	88 017	95 235	91 298	19,7	17,3
III.	13 906	14 882	16 548	18 877	20 505	36 728	42 977	49 627	55 770	4,2	10,6
IV.	6 810	6 514	6 927	7 040	7 067	3 069	3 037	2 965	2 906	1,4	0,6
spolu:	469 310	472 807	479 535	481 249	491 970	481 712	502 182	521 586	527 542	100,0	100,0

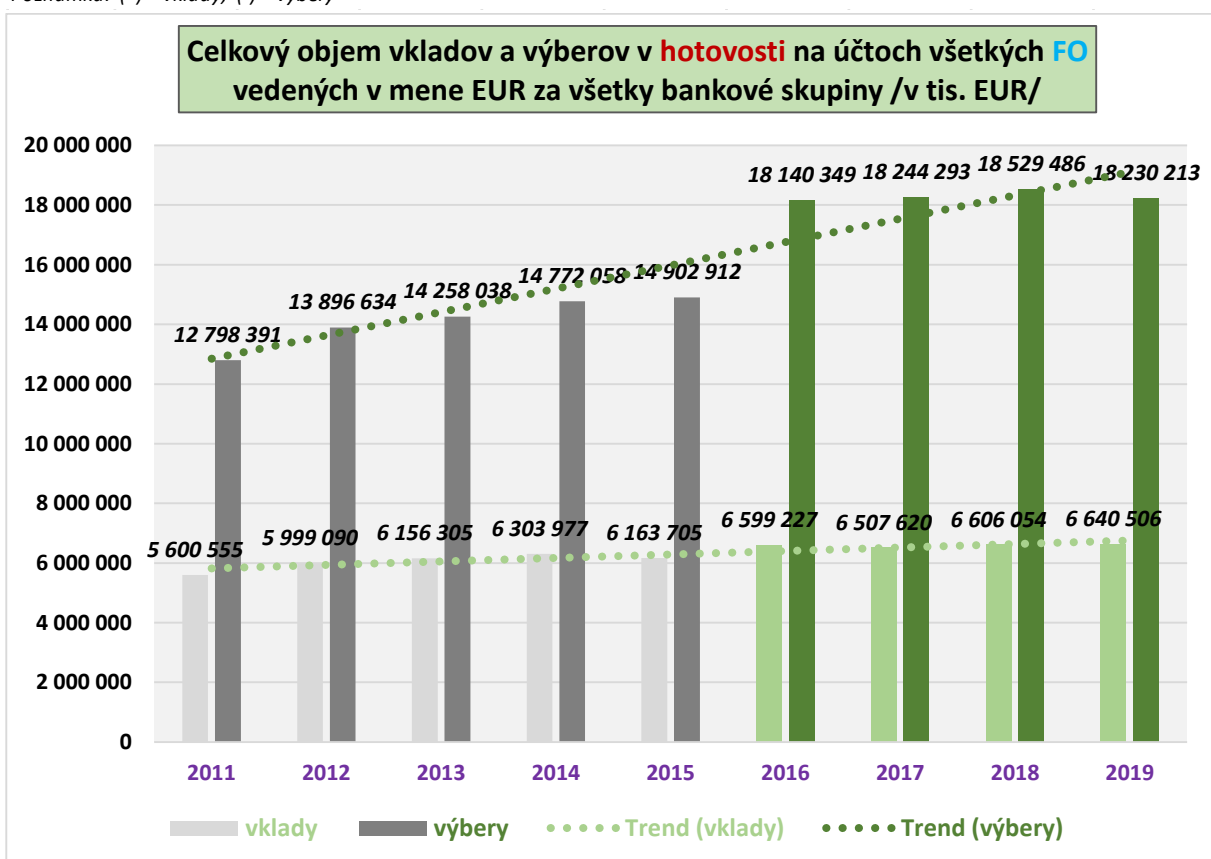

Počet klientov **PO** za obdobie 1. a 2. NHR v bankách skupiny I. má ustálenú tendenciu, v bankách skupín II. a III. mierne rastúcu a v skupine IV. klesajúcu tendenciu.

P6

Celkový objem vkladov/výberov v hotovosti na/z všetkých účtoch FO v mene EUR /v tis. EUR/									
Banková skupina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
I. (+)	4 277 396	4 599 365	4 713 222	4 833 871	5 012 020	5 589 077	5 574 915	5 586 558	5 593 728
I. (-)	10 490 976	11 076 417	11 177 450	11 598 549	11 996 578	15 033 616	15 141 589	15 269 556	14 993 918
II. (+)	1 315 883	1 390 494	1 432 672	1 458 756	1 137 982	969 050	875 375	953 414	973 379
II. (-)	2 295 404	2 811 075	3 069 571	3 158 385	2 889 555	2 755 219	2 690 700	2 815 070	2 784 056
III. (+)	7 276	9 232	10 411	11 350	13 702	41 100	57 330	66 082	73 399
III. (-)	12 011	9 142	11 017	15 124	16 779	351 515	412 004	444 861	452 240
IV. (+)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IV. (-)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vklady	5 600 555	5 999 090	6 156 305	6 303 977	6 163 705	6 599 227	6 507 620	6 606 054	6 640 506
výbery	12 798 391	13 896 634	14 258 038	14 772 058	14 902 912	18 140 349	18 244 293	18 529 486	18 230 213

Poznámka: (+) = vklady, (-) = výbery

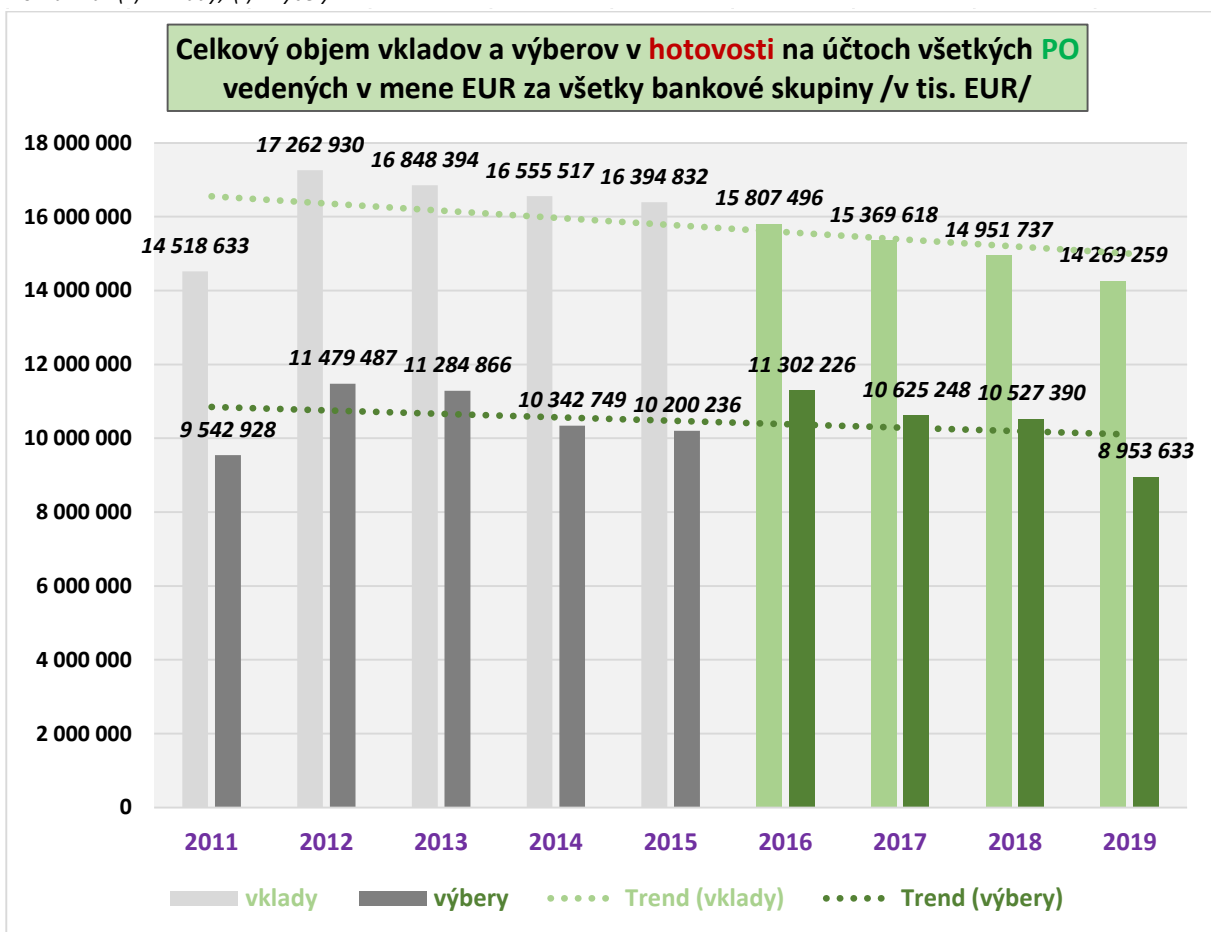

V období 1. a 2. NHR zaznamenali vklady v hotovosti na platobných účtoch klientov **FO** vedených v mene EUR ustálenú tendenciu na rozdiel od hotovostných výberov, ktoré boli realizované v 2-3 krát väčšom objeme. Negatívnym sa javí tá skutočnosť, že hotovostné výbery na Slovensku z účtov FO majú z dlhodobého hľadiska rastúci trend i keď počas 2. NHR bol zaznamenaný takmer vyrovnaný trend (trend objemu transakcií v niektorých krajinách EÚ sa presúva viac do bezhotovostnej oblasti na úkor hotovosti). Za r. 2019 dosiahli hotovostné výbery vo všetkých bankách na platobných účtoch klientov FO objem cca 18,2 mld. EUR, čo predstavuje cca 22% HDP.

P7

Celkový objem vkladov/výberov v hotovosti na/z všetkých účtoch PO v mene EUR /v tis. EUR/									
Banková skupina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
I. (+)	11 604 908	14 053 481	13 665 751	13 091 299	12 881 640	12 396 193	11 983 452	11 510 917	11 076 388
I. (-)	8 034 794	9 781 013	9 680 231	8 726 267	8 480 412	10 057 835	9 439 198	9 354 173	7 893 207
II. (+)	2 901 819	3 199 527	3 169 246	3 423 409	3 459 774	3 001 917	2 978 499	3 083 193	2 883 857
II. (-)	1 491 998	1 681 164	1 594 258	1 602 148	1 695 803	1 146 272	1 083 160	1 095 174	988 692
III. (+)	11 906	9 923	13 398	40 810	53 418	409 386	407 666	357 626	309 013
III. (-)	16 136	17 310	10 377	14 334	24 021	98 119	102 890	78 043	71 733
IV. (+)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IV. (-)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
vklady	14 518 633	17 262 930	16 848 394	16 555 517	16 394 832	15 807 496	15 369 618	14 951 737	14 269 259
výbery	9 542 928	11 479 487	11 284 866	10 342 749	10 200 236	11 302 226	10 625 248	10 527 390	8 953 633

Poznámka: (+) = vklady, (-) = výbery

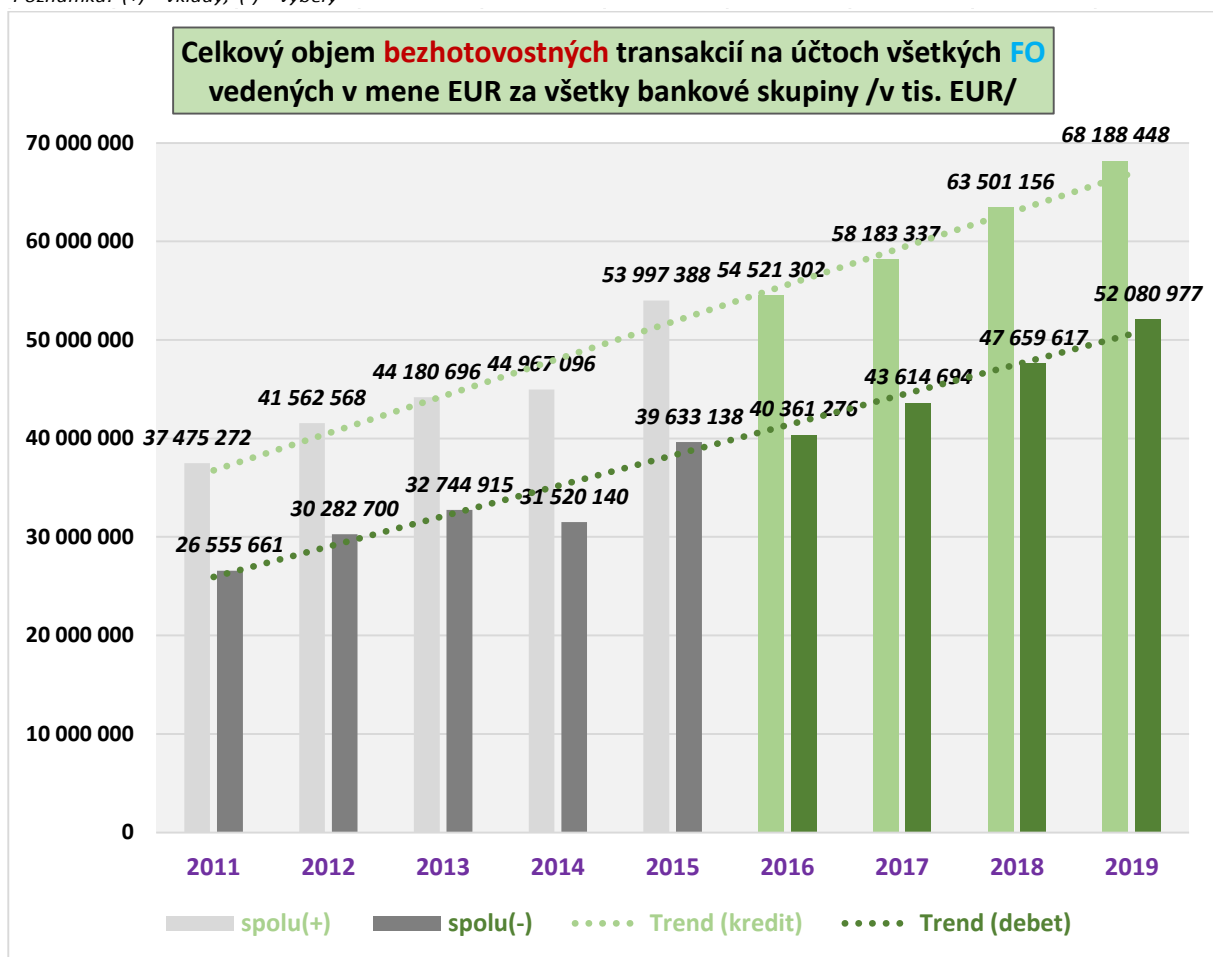
Hotovostné vklady a výbery na platobných účtoch klientov **PO** vedených v mene EUR počas obdobia 1. a 2. NHR mali klesajúcu tendenciu. V porovnaní s transakciami realizovanými prostredníctvom platobných účtov fyzických osôb bol zaznamenaný väčší podiel vkladov, oproti výberom, rádovo v 1,5 krát väčšom objeme. Za r. 2019 dosiahli hotovostné vklady vo všetkých bankách na platobných účtoch klientov PO objem cca 14,2 mld. EUR, čo predstavuje cca 17% HDP.

Dlhodobý klesajúci trend hotovostnej aktivity na platobných účtoch klientov PO znamená pozitívny smer vývoja, avšak aj naďalej možno považovať platby v hotovosti z hľadiska prania špinavých peňazí za veľmi významnú hrozbu a zraniteľnosť, pričom takáto aktivita môže na Slovensku byť vo veľkej miere spojená s daňovou trestnou činnosťou.

P8

Banková skupina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
I. (+)	27 950 082	31 162 586	32 651 609	35 034 529	42 954 222	42 800 759	45 348 996	48 767 829	52 095 496
I. (-)	19 869 968	22 591 451	24 061 298	24 455 177	31 632 115	29 837 706	32 220 437	34 810 203	38 360 883
II. (+)	5 283 817	5 756 672	6 258 554	6 743 712	7 495 254	8 809 029	9 707 563	11 483 787	12 518 224
II. (-)	2 752 140	2 913 350	3 045 577	3 779 838	3 888 786	7 674 379	8 429 928	9 722 862	10 333 743
III. (+)	3 527 401	3 949 920	4 486 725	2 157 604	2 366 298	1 550 948	1 902 590	2 132 328	2 440 095
III. (-)	3 287 645	4 075 135	4 921 109	2 531 495	3 110 826	1 667 795	1 872 277	2 059 439	2 257 086
IV. (+)	713 971	693 390	783 808	1 031 251	1 181 614	1 360 567	1 224 188	1 117 212	1 134 632
IV. (-)	645 908	702 764	716 931	753 630	1 001 411	1 181 395	1 092 052	1 067 113	1 129 265
spolu (+)	37 475 272	41 562 568	44 180 696	44 967 096	53 997 388	54 521 302	58 183 337	63 501 156	68 188 448
spolu (-)	26 555 661	30 282 700	32 744 915	31 520 140	39 633 138	40 361 276	43 614 694	47 659 617	52 080 977

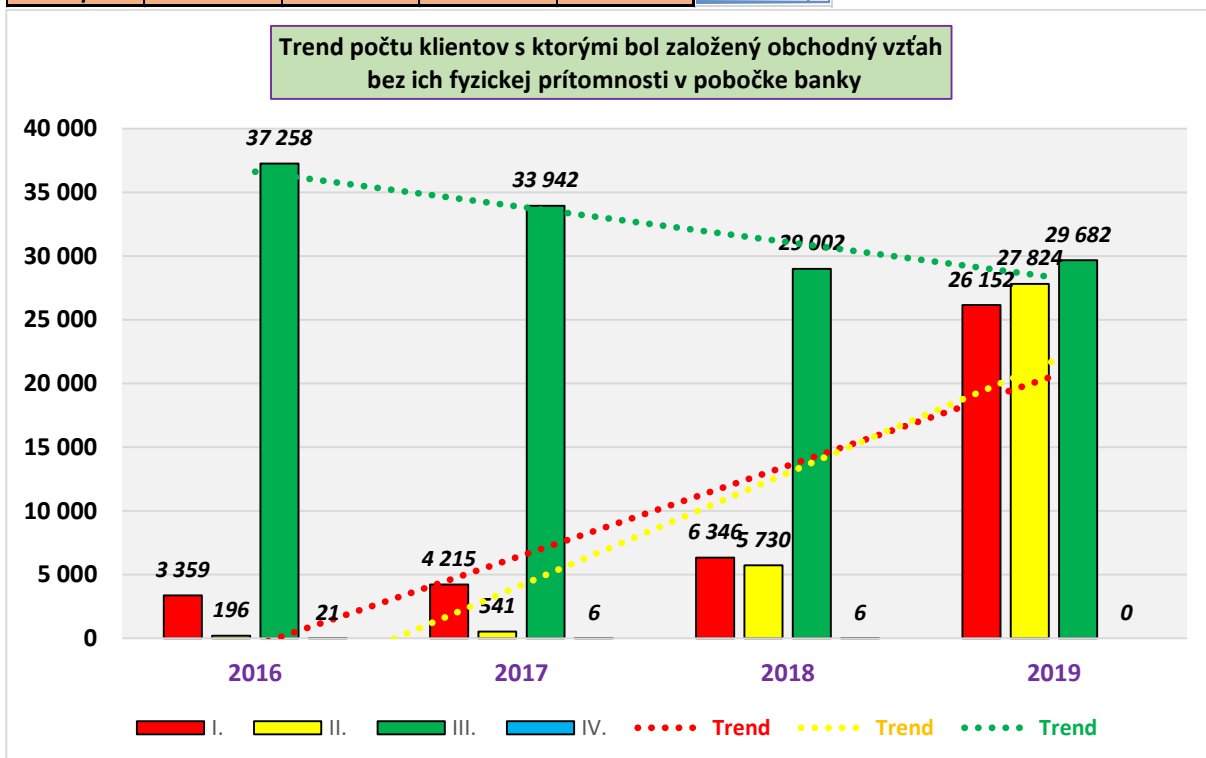
Poznámka: (+) = vklady, (-) = výbery

V období 1. a 2. NHR zaznamenali bezhotovostné transakcie na platobných účtoch klientov FO vedených v mene EUR zvyšujúci sa objem, čo možno považovať za prirodzený trend vývoja.

P9

Počet klientov s ktorými bol založený obchodný vzťah bez ich fyzickej prítomnosti v pobočke banky					
Banková skupina	2016	2017	2018	2019	r.2019 /v %/
I.	3 359	4 215	6 346	26 152	31,3
II.	196	541	5 730	27 824	33,3
III.	37 258	33 942	29 002	29 682	35,5
IV.	21	6	6	0	0,0
spolu:	40 834	38 704	41 084	83 658	100,0

Počet klientov, ktorým bol otvorený účet bez fyzickej prítomnosti v pobočke má v bankách skupiny I. a II. rastúcu tendenciu, v bankách skupiny III. mierne klesajú tendenciu. Výrazný nárast bol zaznamenaný najmä v r. 2019, čo bolo spôsobené najmä v dôsledku masívnej propagácie takéhoto spôsobu získavania klientov (založenie obchodného vzťahu na diaľku) zo strany niektorých bánk.

9. SEKTOR NEFINANČNÝCH SUBJEKTOV A PROFESIÍ

Za nefinančný sektor boli z pohľadu rizika AML pre potreby NHR za roky 2016 až 2019 vyhodnotené nasledovné povolania a predmety činnosti:

- advokát, notár, súdny exekútor, audítor, daňový poradca, účtovník, poštový podnik, prevádzkovateľ hazardných hier, právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená sprostredkovať predaj, prenájom a kúpu nehnuteľností, organizačný a ekonomický poradca, poskytovateľ služieb pre obchodné spoločnosti, právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená obchodovať s drahými kovmi alebo drahými kameňmi.

9.1 Zhodnotenie zraniteľnosti a analýza celého nefinančného sektora z pohľadu určených hodnotených premenných.

Pri hodnotení zraniteľnosti nefinančného sektora, pracovná skupina dospela pri hodnotení nasledovných premenných k tomuto záveru:

9.1.1 Komplexnosť právnej úpravy

Komplexnosť právnej úpravy je premennou, ktorá zahŕňa na jednej strane povinnosti vyplývajúce pre povinnú osobu z AML zákona, ako aj právo získavať potrebné údaje od klienta a na druhej strane povinnosť klienta poskytnúť potrebné údaje a informácie v prípade, že chce byť klientom povinnej osoby. V rámci tejto premennej sa hodnotili aj oprávnenia a možnosti FSJ. Do aktuálneho AML zákona boli transponované všetky úlohy vyplývajúce SR z doposiaľ schválených smerníc Európskeho parlamentu a Rady (EÚ), týkajúce sa problematiky legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu.

9.1.2 Účinnosť dohľadu/dozoru

FSJ je jediným orgánom dohľadu nad nefinančným sektorom, s výnimkou sektora prevádzkovateľ hazardnej hry, kde výkon dohľadu nad legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a financovaním terorizmu vykonávalo za posudzované obdobie aj MF SR, FR SR, Daňový a Colný úrad a od 1. júna 2019 novovzniknutý Úrad pre reguláciu hazardných hier (ďalej len „ÚRHH“). FSJ má primeranú právomoc na vykonávanie kontroly dodržiavania opatrení pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti, dobre chápe riziká s tým spojené, vykonáva kontroly, ukladá pokuty za nesplnenie povinností, podľa požiadaviek povinnej osoby vydáva usmernenia. V tejto oblasti bol identifikovaný nedostatočný počet zamestnancov FSJ vykonávajúcich dohľad nad uvedeným sektorom.

Znížená účinnosť výkonu dohľadu bola v sledovanom období zaznamenaná práve v nefinančnom sektore, a to pri voľných živnostiach, kedy nebolo umožnené vykonanie kontroly a bolo uložených najviac peňažných sankcií za neposkytnutie súčinnosti pri kontrole. Uložené peňažné sankcie následne neboli uhradené a to častokrát ani prostredníctvom exekučného konania.

9.1.3 Dostupnosť a vymáhateľnosť správnych sankcií

FSJ môže uložiť pokutu každej povinnej osobe, u ktorej zistí nesplnenie povinností vyplývajúcich jej z AML zákona. AML obsahuje primerané a odrádzajúce správne sankcie použiteľné pre jednotlivé firmy. Zákon umožňuje FSJ pri zistení nesplnenia povinností viac ako 12 po sebe nasledujúcich mesiacov povinnou osobou podať podnet oprávnenému orgánu na odobratie oprávnenia. Nižšie hodnotenia pri tejto premennej boli zistené hlavne u voľných živností: účtovník, organizačný a ekonomický poradca, nákup a predaj, kde je možné prevod spoločnosti na inú osobu, aj v priebehu začatého správneho konania často na cudzinca, prípadne nesolventnosť v čase vykonania exekúcie, kedy sa stáva pohľadávka nevymožiteľná (viď, predchádzajúca premenná 1.2.) Pri návrhu na odobratie oprávnenia pri voľnej živnosti je umožnené podnikat' tejto osobe nezávisle v niekoľkých spoločnostiach bez akéhokoľvek obmedzenia, z čoho vyplýva, že sankcia „návrh na odobratie oprávnenia“ je pri voľných živnostiach neúčinná. Pri hodnotení povolanií ako je advokát, notár, audítor, súdny exekútor, daňový poradca, je táto premenná naopak veľmi vysoko hodnotená a pri nesplnení povinností podľa AML zákona môže dôjsť k strate licencie, ktorú už nikdy povinná osoba nezíska. Správne sankcie voči zamestnancom a manažmentu nie je možné zo strany FSJ uplatniť. Uplatniť nápravné opatrenia voči zamestnancovi v prípade porušenia AML zákona má povinná osoba - zamestnávateľ. Dôsledná vnútorná kontrola a uplatňovanie primeraných nápravných opatrení vo vzťahu ku zamestnancom a managerom pri nesplnení povinností vyplývajúcich im z uvedeného zákona, je považovaná za veľmi dôležitú povinnosť a samozrejme aj oprávnenie zo strany povinných osôb.

9.1.4 Dostupnosť a vymáhateľnosť trestných sankcií

Táto premenná hodnotí nielen právny rámec, ale tiež účinnosť a primeranosť trestnoprávných sankcií a opatrení uplatňovaných vo vzťahu ku povinným osobám, členom ich riadiacich orgánov a zamestnancom, v prípadoch neplnenia povinností súvisiacich s prevenciou pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a financovaním terorizmu. Všetky trestnoprávne sankcie sú vymedzené Trestným zákonom č. 300/2005 Z.z. a ich vykonateľnosť Trestným poriadkom č. 301/2005 Z.z., pričom od 1.7.2016 bola zavedená trestná zodpovednosť právnických osôb (zákon č. 91/2016 Z.z.).

V hodnotenom období neboli zaznamenané prípady, kedy by bolo začaté trestné stíhanie voči povinným osobám, členom ich riadiacich orgánov alebo zamestnancovi, v prípade závažných porušení spojených s neplnením povinností vyplývajúcich z AML zákona. Všeobecné povedomie zamestnancov hlavne u voľných predmetov živností, nie je adekvátne závažnosti tejto témy, z čoho možno dospieť k názoru, že režim trestnoprávných sankcií nemá dostatočný vplyv, aby pozitívne ovplyvnil správanie sa jednotlivcov. U advokátov, notárov, súdnych exekútorov, audítorov, daňových poradcov, kde je náročnosť získania licencie vysoká, toto povedomie je na dostatočnej úrovni a trestnoprávny postih by spôsobil pozastavenie, resp. pri preukázaní viny, až stratu licencie.

9.1.5 Dostupnosť a účinnosť vstupných kontrolných mechanizmov

Podmienky, na základe ktorých možno získať licencie na výkon činnosti v nefinančnom sektore, sú veľmi rozdielne. Veľmi prísne kritériá na získanie licencie majú advokáti, notári, audítori, daňoví poradcovia, súdni exekútori, kde okrem VŠ vzdelania je podmienkou zloženie štátnej skúšky, ktorej časť je zameraná aj na problematiku prevencie pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a financovaním terorizmu. Pri strate licencie z dôvodu závažného porušenia AML zákona, nie je možné opätovne získať licenciu. Špecifickou skupinou na udelenie licencie a kontrolu, sú prevádzkovatelia hazardných hier, kde licenciu udeľovalo MF SR a od 1. júna 2019 Úrad pre reguláciu hazardných hier. Problém a zníženie známky na hodnotenie tejto premennej zistila pracovná skupina pri udeľovaní voľných živností organizačný a ekonomický poradca a účtovník. Veľmi nízke hodnotenie tejto premennej bolo udelené práve s predmetom činnosti účtovník, ktorí zabezpečujú plnenie zákonom stanovených odvodových povinností paradoxne bez nutnosti adekvátneho vzdelania a praxe. Ďalšou skupinou s voľnou živnosťou je právnická alebo fyzická osoba, ktorá obchoduje s drahými kovmi a kameňmi, ktorej je umožnené vykonávať túto činnosť iba na základe oprávnenia na predmet činnosti nákup a predaj za podmienky, že sa podnikateľ zaregistruje do registra vedeného na Puncovom úrade SR. Predmet činnosti sprostredkovanie predaja, prenájmu a kúpy nehnuteľností, je viazaná živnosť, ktorú je možné prevádzkovať za predpokladu získania odborného vzdelania a príslušnej praxe. Poštovému podniku (Slovenská pošta, a.s.), ktorý vykonáva univerzálne poštové služby, udeľuje licenciu Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb. Ostatné poštové podniky, ktoré vykonávajú dielčie služby, udeľuje licenciu živnostenský úrad. Pri voľných živnostiach je potrebné dosiahnutie veku 18 rokov a bezúhonnosť. Nakoľko ide o voľnú živnosť, môže ju získať ktokoľvek, bez akýchkoľvek skúseností a vzdelania. Problém u voľných živností je, že po ich získaní ich môže majiteľ využívať nezávisle vo viacerých spoločnostiach. Povinné osoby s týmto predmetom činnosti častokrát ani nevedia, že sú podľa AML zákona zaradené medzi povinné osoby.

9.1.6 Integrita pracovníkov podnikania/profesie

Všetky osoby vykonávajúce povolanie advokáta, notára, exekútora, daňového poradcu a audítora, musia preukázať bezúhonnosť. Problém zníženia hodnotenia tejto premennej vidí pracovná skupina u zamestnancov voľných živností, kde nie je potrebné resp. zamestnávateľ nepožaduje, predloženie výpisu z registra trestov a kde je možnosť integrácie zamestnancov, ktorí sa môžu dopustiť nedbanlivostného konania aj tzv. „úmyselnej slepoty“ v súvislosti s výkonom ich činnosti. Prevádzkovatelia hazardných hier žiadajú od svojich zamestnancov v postavení manažér, krupier a u zamestnanca prichádzajúceho do styku s finančnými prostriedkami, výpis z registra trestov.

9.1.7 Znalosť AML v podnikaní/profesii

Problematike AML nevenujú povinné osoby dostatočnú pozornosť, aj keď povinná osoba predloží pri kontrole doklad o splnení povinnosti o vykonaní odbornej prípravy zamestnancov za jednotlivé roky. Z výsledkov kontrol vykonaných FSJ aj z dotazníkov, ktoré zaslali respondenti povinných osôb, boli zistené nedostatky vo vykonaní príslušnej starostlivosti vo vzťahu ku klientom, z čoho vyplýva, že povinná osoba nepozná svojich

klientov natoľko, aby mohla vyhodnocovať NOO súvisiace so zamestnaním a postavením klientov. Advokáti, notári, audítori, súdni exekútori a daňoví poradcovia, považujú za dostatočnú prevenciu legalizácie výnosov z trestnej činnosti, plnenie si povinností vyplývajúce im z jednotlivých zákonov, na základe ktorých vykonávajú svoju profesiu (napr. zákon o advokácii, Notársky poriadok, atď.).

Tým, že finančné prostriedky klienta neprechádzajú cez účet povinnej osoby, nepovažujú za dôležité zisťovať pôvod finančných prostriedkov alebo majetku. Uvedené profesie povinnosti vyplývajúce zo zákona poznajú, ale zo zistených skutočností vyplýva, že k povinnostiam pristupujú povrchno a najčastejšie sa odvolávajú na zákon podľa ktorého vykonávajú svoju činnosť. Povinné osoby zaradené na základe voľných živností účtovník, organizačný a ekonomický poradca, podnikateľ poskytujúci služby pre obchodné spoločnosti, vo väčšine prípadov ani nevedia, že sú povinnou osobou, prípadne nepoznajú zákonné povinnosti. Splnenie niektorých povinností si uvedené povinné osoby zabezpečia častokrát len formálne až po zaslaní upovedomenia o vykonaní kontroly, ktoré im zašle FSJ, prípadne neumožnia vykonať FSJ kontrolu.

9.1.8 Účinnosť funkcie pre zabezpečenie súladu s požiadavkami (organizácie) – zodpovednej osoby za ochranu pred legalizáciou

V nefinančnom sektore, najmä u povolani advokát, notár, exekútor, audítor a daňový poradca, funkciu compliance vykonáva spravidla osoba, ktorá získala licenciu podľa vykonávanej profesie a ktorý má možnosť už pri získavaní určitej zákazky posúdiť z pohľadu ML požadovaný obchod, resp. obchodnú operáciu. Z pohľadu právnických povolaní, majú povinnosť odmietnuť obchod z dôvodu nedôvery, čo povinné osoby aj využívajú. Pri viazaných a voľných predmetom činnosti – túto funkciu vykonáva väčšinou konateľ, ktorý organizuje a riadi celý proces od zistenia NOO, posúdenia, až po jej ohlásenie FSJ.

9.1.9 Účinnosť sledovania a nahlasovania NOO

Väčšina nefinančného sektora má možnosť sledovať danú operáciu, resp. právny alebo iný úkon v čase prípravy a vykonania, čo je veľkou výhodou nefinančného sektora. Povinná osoba je oboznámená so skutkovým stavom. Právnu, prípadne ekonomickú službu vykonáva na základe predložených podkladov až do jej vybavenia. Je potrebné prihliadať na osobitné ustanovenie o advokátoch, notároch podľa § 22 AML zákona a o audítoroch, účtovníkoch a daňových poradcov, podľa § 23 AML zákona, v ktorom sa na nich nevzťahuje povinnosť ohlásiť NOO, v zákonom presne stanovených prípadoch.

Nízky počet nahlasovaných NOO zo strany povinných osôb zaradených v nefinančnom sektore vyplýva najmä z dvoch základných skutočností. Prvou skutočnosťou je, najmä v prípade voľných živností, stále pretrvávajúce nízke povedomie o povinnostiach vyplývajúcich z AML zákona a s tým súvisiace chápanie vystaveniu rizík legalizácie a financovania terorizmu. Druhou skutočnosťou je vedomé porušovanie zákona, či už z dôvodu priamej účasti na nelegálnej činnosti, alebo z dôvodu uprednostnenia obchodných záujmov a zisku pred plnením si ohlasovacej povinnosti v zmysle ustanovenia § 17 AML zákona (ohlasovanie NOO FSJ).

9.1.10 Dostupnosť a prístup k informáciám o skutočnom vlastníctve

Všetky povinné osoby boli do 14.marca 2018 povinné v závislosti od rizika legalizácie od klienta získať informácie o konečnom užívateľovi výhod, ktoré bola povinná osoba povinná si overiť v písomných dokladoch predložených klientom. Od 15.marca 2018 je táto povinnosť obligatórna. Problémom za sledované obdobie bolo overenie informácie o konečnom užívateľovi výhod v spoločnostiach sídliacich v zahraničí.

9.1.11 Dostupnosť spoľahlivej infraštruktúry identifikácie

Táto premenná hodnotí, či finančná transparentnosť a procesy identifikácie a overovania klientov sú na vysokej úrovni, či povinné osoby v nefinančnom sektore dokážu overovať identitu svojich klientov pomocou spoľahlivých a nezávislých zdrojových dokumentov, údajov alebo informácií. Dobrá identifikačná infraštruktúra by mala zabrániť používaniu falošných dokumentov a falošných identít. Na základe doposiaľ získaných informácií a skúseností možno konštatovať, že Slovensko má v súčasnosti veľmi dobrý a bezpečný národný identifikačný systém, o čom svedčí napr. aj nízky počet zachytených falošných identifikačných dokladov (ďalej len „ID“). Každý druh ID je upravený samostatným zákonom a príslušnými nariadeniami (Zákon o občianskych preukazoch, Zákon o cestovných dokladoch, Zákone o azyle a pod.). Jednotlivé slovenské ID sú priebežne s každou novou sériou doplňované o ďalšie ochranné prvky a znaky, ktoré komplikujú možnosti ich falšovania. Povinné osoby v SR v súvislosti s ID slovenských občanov majú možnosť využívať overovaciu službu - verejne prístupná stránka MV SR zameraná na vyhľadávanie stratených a odcudzených dokladov.

FSJ vo svojej praxi zaznamenala niekoľko prípadov, kedy sa povinná osoba v procese identifikácie a overovania identifikácie svojho klienta spoliehala iba na stránku MV SR - stratené a odcudzené doklady. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že ide o databázu v minulosti vydaných občianskych preukazov a cestovných pasov, pričom falošný príp. pozmenený doklad, ktorý nebol nikdy vydaný príslušným slovenským štátnym orgánom, sa nemôže nachádzať v databáze stratených a odcudzených dokladov, čo môže predstavovať pre niektoré povinné osoby zraniteľné miesto.

9.1.12 Dostupnosť nezávislých informačných zdrojov

Táto premenná hodnotí, akú majú povinné osoby dostupnosť a prístup k ďalším nezávislým a spoľahlivým informačným zdrojom v rámci procesov základnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi. Na základe dostupných informácií k uvedenej premennej možno konštatovať, že väčšina povinných osôb v nefinančnom sektore má dostupnosť využívať najmä nasledovné nezávislé informačné zdroje: Obchodný register, Živnostenský register, Internet a register adries, kataster, centrálny register. Osobitnú dostupnosť má exekútor, advokát, notár. Nedostatočná dostupnosť z dôvodu časovej tiesni bola zistená u prevádzkovateľov hazardných hier (herňa, predaj žrebov) a u obchodníkov s drahými kovmi.

9.2.1 Advokát

Povinnou osobou podľa § 5 ods. 1 písm. j) AML zákona je len ten advokát, ktorý poskytuje právnu službu, ktorá sa týka akejkoľvek finančnej operácie alebo iného konania, ktoré smeruje k pohybu finančných prostriedkov alebo ho priamo vyvolá pri:

1. kúpe a predaji nehnuteľnosti alebo podniku alebo ich časti,
2. správe alebo úschove finančných prostriedkov, cenných papierov alebo iného majetku,
3. založení účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky alebo účtu cenných papierov a pri ich správe, alebo
4. založení, činnosti alebo riadení obchodnej spoločnosti, združenia fyzických osôb, združenia právnických osôb, účelového združenia majetku alebo inej právnickej osoby.

Prehľad o získaných údajoch za sledované obdobie:

rok	2016	2017	2018	2019
Počet oprávnení	5614	5762	5840	4341
Počet kontrol	0	0	0	0
Počet NOO	6	3	0	4
Sankcie	0	0	0	0

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti advokátov je **0,42**.

Silné stránky pri dodržiavaní AML:

- štátna skúška, ktorej obsahom je aj problematika AML,
- predpísané vzdelanie,
- prehľad o každej právnej službe, ku ktorej je zo strany klienta podrobný popis skutočnosti, nutné predložiť písomné podklady,
- bez sprostredkovateľov,
- etický kódex advokáta.

Slabé stránky pri dodržiavaní AML:

- vystavenie riziku legalizácie výnosov z trestnej činnosti z povahy svojej činnosti,
- nedostatočná zákonná úprava advokátskych úschov (na rozdiel od napr. Českej republiky, kde majú špecifickú zákonnú úpravu týkajúcu sa advokátskych úschov), možnosť použitia iba všeobecnej úpravy zmlúv o úschove upravených v Občianskom zákonníku,
- veľmi slabé plnenie si povinnosti ohlasovať NOO FSJ,
- nedostatočný počet kontrol zo strany finančnej spravodajskej jednotky.

Vo vzťahu k povinným osobám- advokátom, boli zistené nasledovné hrozby legalizácie výnosov z trestnej činnosti:

- tzv. advokátske úschovy, kedy vystupujú navzájom dve povinné osoby: advokát a banka, pričom sa navzájom spoliehajú na plnenie AML povinností; zároveň sa banky v praxi častokrát stretávajú s neochotou zo strany advokátov poskytnúť informácie o vlastníkoch vkladných finančných prostriedkov (deponentov), pod zámienkou povinnosti zachovávanania mlčanlivosti,
- prevody medzi účtom advokátskej úschovy a osobným účtom advokáta,
- na účet advokátskej úschovy sú pripisované finančné prostriedky zo zahraničia (najmä z daňových rajov),
- z účtu advokátskej úschovy sú finančné prostriedky vyberané vo vysokých objemoch v hotovosti, prípadne v nižších objemoch, ale častokrát,
- hotovostné vklady na účet advokátskej úschovy deponentom,
- kúpa nehnuteľností, obchodných podielov v mene klienta,
- vykonávanie bezhotovostných prevodov v mene klienta, častokrát do off-shore krajín,
- zakladanie obchodných spoločností s nepriehľadnou vlastníckou štruktúrou,
- využitie služieb advokáta na vyvolanie zdania serióznosti/ spoľahlivosti.

9.2.2 Notár

Povinnou osobou podľa § 5 ods. 1 písm. j) AML zákona je len ten notár, ktorý poskytuje klientovi právnu službu, ktorá sa týka akejkoľvek finančnej operácie alebo iného konania, ktoré smeruje k pohybu finančných prostriedkov alebo ho priamo vyvolá pri:

1. kúpe a predaji nehnuteľnosti alebo podniku alebo ich časti,
2. správe alebo úschove finančných prostriedkov, cenných papierov alebo iného majetku,
3. založení účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky alebo účtu cenných papierov a pri ich správe, alebo
4. založení, činnosti alebo riadení obchodnej spoločnosti, združenia fyzických osôb, združenia právnických osôb, účelového združenia majetku alebo inej právnickej osoby.

Notár je štátom určenou osobou oprávnenou vykonávať notársku činnosť podľa zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok).

Prehľad získaných údajov za sledované obdobie:

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet oprávnení	344	339	340	338
Počet kontrol	0	0	1	0
NOO	1	0	4	0
Sankcie	0	0	15000	0

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti notárov je **0,40**.

Silné stránky pri dodržiavaní AML:

- štátna skúška, ktorej obsahom je aj problematika AML,
- predpísané vzdelanie,
- nutné predložiť písomné podklady zo strany klienta na požadovanú právnu službu,
- bez sprostredkovateľov,
- etický kódex notára.

Slabé stránky pri dodržiavaní AML sú:

- neposkytnutie súčinnosti pri kontrole FSJ pod zámienkou zachovávanía mlčanlivosti,
- nedostatky v povedomí o možných rizikách legalizácie výnosov z trestnej činnosti,
- nedostatočne vykonávaná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi (najmä nezisťovanie pôvodu finančných prostriedkov),
- takmer žiadne plnenie si povinnosti ohlasovať NOO FSJ,
- nedostatočný počet kontrol zo strany FSJ.

Vo vzťahu k povinným osobám- notárom, boli zistené nasledovné hrozby legalizácie výnosov z trestnej činnosti:

- notárska úschova peňazí,
- podvody súvisiace s prevodmi nehnuteľností, obchodných podielov a iných práv, s účasťou notára pri potvrdzovaní pravosti listín a podpisov,
- využitie služieb notára za účelom legitimizácie starých dokumentov, preukazujúcich transakcie, ktoré sa uskutočnili pred mnohými rokmi za okolností, ktoré sa inak nedajú overiť.

9.2.3 Súdny exekútor

Súdny exekútor je povinnou osobou podľa § 5 ods. 1 písm. f) AML zákona len pri predaji nehnuteľnosti, hnuťelnej veci alebo podniku a pri prijímaní peňazí, listín a iných hnuťelných vecí do úschovy v **súvislosti s výkonom exekúcie**.

Súdny exekútor vykonáva svoju činnosť podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov. MS SR vedie zoznam exekútorov, oznamuje zmeny v zozname exekútorov Slovenskej komore exekútorov a súdom, vykonáva štátny dohľad nad činnosťou Slovenskej komory exekútorov. MS SR vymenúva a odvoláva exekútorov.

Prehľad o získaných údajoch za sledované obdobie:

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet oprávnení	323	304	281	
Počet kontrol	0	0	0	0
Počet NOO	0	0	0	0
Sankcie	0	0	0	0

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti exekútorov je **0,28**.

Silné stránky pri dodržiavaní AML:

- štátna skúška, ktorej obsahom je aj problematika AML,
- predpísané vzdelanie,
- písomné podklady pri výkone exekúcie,
- bez sprostredkovateľa,
- etický kódex súdneho exekútora.

Slabé stránky pri dodržiavaní AML sú:

- v nedostatočnej účinnosti dohľadu, čo je podložené nevykonanou kontrolou za sledované obdobie,
- možnosť prijatia hotovostnej platby pri dražbe.

9.2.4 Daňový poradca

Daňové poradenstvo je podnikanie, ktorého predmetom je poskytovanie poradenských služieb vo veciach daní, odvodov, poplatkov a poskytovanie poradenských služieb vo veciach daní podľa osobitných predpisov. Postavenie daňových poradcov upravuje zákon č. 78/1992 Zb. o daňových poradcov a Slovenskej komore daňových poradcov. Daňoví poradcovia majú povinné členstvo v Slovenskej komore daňových poradcov. Komora vydáva licenciu daňovým poradcov, orgán dohľadu je MF SR.

Prehľad údajov k daňovým poradcov získaných zo Slovenskej komory daňových poradcov a z FSJ:

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet licencií	908	922	953	1120
Počet kontrol	0	0	0	0
Sankcie	0	0	0	0
Počet NOO	0	0	0	0

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti daňových poradcov je **0,40**.

Silné stránky pri dodržiavaní AML:

- prehľad podkladov o obchodoch, ktoré sú predmetom daňového poradenstva,
- bez sprostredkovateľa,
- bez hotovostných platieb,
- dlhodobé obchodné vzťahy a z nich vyplývajúce dobré znalosti o klientoch, umožňujúce efektívne posudzovanie obchodov z hľadiska ich neobvyklosti,
- etický kódex daňového poradcu.

Slabé stránky pri dodržiavaní AML:

- v nedostatočnej účinnosti dohľadu, čo je podložené nevykonanou kontrolou za sledované obdobie,
- možnosť aj nevedomej spolupráce s páchatelmi daňovej trestnej činnosti,
- využívanie vysoko odborných znalostí v oblasti daňového práva zo strany páchatel'ov daňovej trestnej činnosti.

9.2.5 Audítora

Audítora vykonáva svoju činnosť podľa zákona č. 423/2015 Z.z. o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Orgánom dohľadu je Úrad pre dohľad nad výkonom auditu. Slovenská komora audítora je nezávislá stavovská organizácia, ktorá združuje audítora a audítorské spoločnosti zapísané v príslušnom zozname. Zoznam štatutárnych audítora a audítorských spoločností vedie Úrad pre dohľad nad výkonom auditu.

Prehľad údajov k audítora získaných zo Slovenskej komory audítora a z FSJ:

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet licencií	1048	1042	1022	1020
Počet kontrol	0	0	0	0
Sankcie	0	0	0	0
Počet NOO	0	0	0	0

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti audítora je **0,39**.

Silné stránky pri dodržiavaní AML:

- štátna skúška, ktorej obsahom je aj problematika AML,
- predpísané vzdelanie,
- nutné predložiť písomné podklady zo strany klienta,
- bez sprostredkovateľa,
- dlhodobé obchodné vzťahy a z nich vyplývajúce dobré znalosti o klientoch, umožňujúce efektívne posudzovanie obchodov z hľadiska ich neobvyklosti,
- etický kódex audítora,
- postup podľa medzinárodných audítorských štandardov (ISA), pričom ISA 240 usmerňuje Zodpovednosť audítora týkajúca sa podvodu pri audite

finančných výkazov a ISA 250 usmerňuje Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov,

- povinné sústavné vzdelávanie, ktoré je kontrolované a vyhodnocované ročne a v 3-ročnom cykle osobitne, nesplnenie zákonom stanoveného počtu hodín je sankcionované,
- pri výkone auditu v subjekte verejného záujmu je povinná registrácia vopred na Úrade pre dohľad nad výkonom auditu,
- previerka kvality výkonu auditu v 6-ročnom cykle, ktorej podlieha každý audítor – vykonáva komora,
- previerka kvality v 3-ročnom cykle pri výkone auditu v subjekte verejného záujmu – vykonáva Úrad pre dohľad nad výkonom auditu,
- osobitný orgán dohľadu nad profesiou je zriadený od roku 2008.

Slabé stránky pri dodržiavaní AML:

- možnosť zneužitia vysoko odborných znalostí v oblasti daňového práva na poskytnutie poradenstva pre osoby, ktoré chcú páchať daňovú trestnú činnosť,
- pre auditované subjekty riziko neexistuje, pretože je to zakázané zo zákona o štatutárnom audite.

9.2.6 Prevádzkovateľ hazardnej hry

Podmienky prevádzkovania a propagovania hazardných hier, práva a povinnosti prevádzkovateľov hazardných hier a hráčov, pôsobnosť povoľujúcich orgánov a orgánov štátneho dozoru upravoval počas hodnoteného obdobia zákon č. 171/2005 Z. z. o hazardných hrách a o zmene a doplnení niektorých zákonov a od 1. júna 2019 zákon č. 30/2019 o hazardných hrách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o hazardných hrách“).

Prehľad údajov za sledované obdobie získané z FR SR, MF SR, FSJ, Úrad pre reguláciu hazardných hier (ďalej len „ÚRHH“):

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet licencií	326	269	182	103
Počet kontrol FSJ	0	0	0	1
Sankcie FSJ	0	0	0	0
Počet dozorov ÚRHH	* 43 309	* 21 921	*15 884	1891
Sankcie ÚRHH	1 x 3000	3 x 3000	5 x 3000	0
Počet NOO	15	2	106	14

*Celkový počet dozorov bez rozdelenia zameraných na AML.

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti prevádzkovateľov hazardných hier je **0,43**.

Zistené riziká legalizácie súvisiace s konkrétnym typom produktu/ činnosti

9.2.6.1 Kasína

- nedostatočne vykonávaná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi,
- v prípadoch politicky exponovaných osôb, nezisťovanie pôvodu finančných prostriedkov použitých na nákup žetónov,
- nedostatky v monitorovaní na seba nadväzujúcich obchodov,
- umožnenie hrania osobám z vysokorizikových krajín,
- spomedzi všetkých prevádzkovateľov hazardných hier, si kasína najlepšie uvedomujú riziká legalizácie výnosov z trestnej činnosti a majú snahu zaviesť prepracované systémy na monitorovanie klientov a obchodov.

9.2.6.2 Hazardné hry na výherných prístrojoch

- nesledovanie navzájom na seba nadväzujúcich operácií,
- nedostatočne vykonávaná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi,
- neposudzovanie vyšších hotovostných vkladov zo strany klienta,
- prevádzkovanie hracích automatov môže byť zaujímavé pre organizované zločinecké skupiny s cieľom legalizovať príjem z trestnej činnosti.

9.2.6.3 Lotériové hry

- nízky stupeň atraktívnosti pre účely legalizácie výnosov z trestnej činnosti z dôvodu nízkej miery návratnosti vložených finančných prostriedkov.

9.2.6.4 Stávkové hry

- pri stávkových hrách boli zaznamenané prípady, kedy hráči vložili finančné prostriedky na svoje hráčske kontá a po istom čase, bez toho aby reálne hrali, alebo hrali iba v minimálnej miere, finančné prostriedky zo svojich hráčskych kont vybrali,
- hedgingové stávkovanie- hráč minimalizuje riziko straty stávkovaním na oba možné výsledky tej istej udalosti,
- vo vzťahu k prevádzkovateľom stávkových hier bolo v hodnotenom období zaznamenané nízke povedomie o rizikách legalizácie výnosov z trestnej činnosti, nedostatky v monitorovaní stávok, ako aj na seba nadväzujúcich obchodov.

9.2.6.5 On-line hazardné hry

- všetky vyššie uvedené riziká legalizácie výnosov z trestnej činnosti sa vzťahujú aj na on-line hazardné hry, pričom k nim možno uviesť ešte nasledovné riziká:
 - a) riziká spojené s fyzickou neprítomnosťou hráča – nevykonávanie zvýšenej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi prevádzkovateľmi on-line hazardných hier,
 - b) riziká spojené s používaním iných rizikových produktov, ako sú elektronické peniaze alebo virtuálne meny, ktoré predstavujú vlastný súbor rizík z pohľadu legalizácie výnosov z trestnej činnosti,

- c) stávka klienta, ktorú úmyselne prehrá v prospech iného klienta, po čom nasleduje bezprostredný prevod vyhratých finančných prostriedkov na bankový účet (očistenie finančných prostriedkov bez akejkoľvek straty),
- d) vykonávanie platieb prostredníctvom platobných kariet VISA, VISA Electron, MasterCard, Maestro, Diners Club, kde povinná osoba nevie preukázať, či klient koná vo vlastnom mene.

Návrh opatrení v sektore hazardných hier:

1. eliminovanie hotovostných platieb,
2. využívanie hráčskych kariet a hráčskych kont,
3. zvýšenie počtu kontrol zo strany dozorných orgánov,
4. využívanie a zároveň zlepšovanie monitorovacích systémov na kontrolu klientov/hráčov a zachytenie na seba nadväzujúcich obchodov.

9.2.7 Účtovník

Účtovník vykonáva svoju činnosť na základe živnostenského oprávnenia, ktoré vydáva príslušný Okresný úrad, odbor živnostenského podnikania podľa zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve (ďalej len „zákon o účtovníctve“). Predmet činnosti účtovníka, je voľná živnosť, z čoho vyplýva, že účtovníctvo môže dnes viesť osoby, ktoré spĺnia všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti. Nepožaduje sa žiadne vzdelanie, ani skúsenosti s účtovaním, čo môže v mnohých prípadoch viesť k neúmyselným chybám, a následne k daňovým únikom.

Zistené údaje o účtovníkoch z OŽP a FSJ:

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet oprávnení	84 773	115 448	122 341	103 938
Počet kontrol	0	2	0	1
Sankcie	0	7 000	0	10 000
Počet NOO	0	0	0	1

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti u povinných osôb - účtovníkov je **0,49**.

Silné stránky pri dodržiavaní AML:

- povinné osoby – účtovníci, majú z povahy svojej činnosti k dispozícii všetky účtovné a iné podklady klienta nevyhnutné k riadnemu vykonávaniu svojej činnosti; z uvedeného vyplýva, že majú veľmi dobrý prehľad o podnikateľskej činnosti svojich klientov, čo im následne umožňuje plniť si povinnosti vyplývajúce im z AML zákona t.j. posudzovať a následne porovnávať vykonané obchody klienta s formami NOO, ktoré majú upravené vo svojich programoch vlastnej činnosti a v prípade zistenia NOO postupovať podľa § 17 AML zákona a NOO ohlásiť FSJ,
- vykonávanie činnosti účtovníka bez sprostredkovateľa.

Slabé stránky pri dodržiavaní AML:

- napriek vyššie uvedeným silným stránkam, ktoré účtovníkom umožňujú efektívne zisťovanie NOO, v posudzovanom období rokov 2016 – 2019 bol zo strany účtovníkov ohlásený FSJ jeden prípad NOO; v percentuálnom vyjadrení, z priemerného počtu osôb oprávnených viesť účtovníctvo v sledovanom období, podalo hlásenie o NOO iba 0,001 %,
- neexistujú dostatočné vstupné kontrolné mechanizmy - voľná živnosť udelená každému, kto o ňu požiada, za podmienok dosiahnutia veku 18 rokov a bezúhonnosť bez príslušného ekonomického vzdelania a praxe, čo potvrdzuje aj počet subjektov, ktoré majú oprávnenie na vykonávanie tohto predmetu činnosti,
- neefektívnosť dohľadu zo strany FSJ ,
- nízka znalosť problematiky legalizácie výnosov z trestnej činnosti a s tým súvisiace povinnosti vyplývajúce z AML zákona.

Vo vzťahu k povinným osobám- **účtovníkom**, boli zistené nasledovné hrozby legalizácie výnosov z trestnej činnosti:

- použitie účtovných metód s cieľom znížiť daňovú povinnosť klientov,
- použitie účtovných metód s cieľom skresliť skutočnú hodnotu obchodnej spoločnosti pri jej prevode,
- neodborné vedenie účtovníctva - žiadne požiadavky na odbornosť.

9.2.8 Právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená vykonávať činnosť organizačného a ekonomického poradcu

Právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená vykonávať činnosť organizačného a ekonomického poradcu vykonáva svoju činnosť na základe živnostenského oprávnenia vydaného príslušným Okresným úradom, odbor živnostenského podnikania podľa zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve. V rámci živnostenského oprávnenia pre činnosť organizačných a ekonomických poradcov je možné vykonávať **najmä** tieto činnosti:

- poradenskú činnosť pri spracovaní projektov na čerpanie finančných zdrojov z EÚ pre Štrukturálne fondy (ŠF) a Kohézny fond (KF),
- spracovanie ekonomických projektov na čerpanie finančných zdrojov z EÚ pre ŠF a KF,
- technicko - organizačná pomoc pri realizácii projektov na čerpanie finančných zdrojov z EÚ pre ŠF a KF,
- marketingové poradenstvo,
- účtovné poradenstvo,
- mediálne poradenstvo,
- poradenskú činnosť a vypracovanie bezpečnostných projektov na ochranu osobných údajov,
- poradenstvo a vypracovanie bezpečnostných projektov podnikateľa,
- poradenskú činnosť v oblasti rozvoja osobnosti, vizáže a farieb,
- poradenstvo a certifikáciu v oblasti systémov riadenia a kvality,

- poradenstvo a certifikáciu systémov manažérstva kvality neurčených výrobkov,
- poradenstvo a certifikáciu kvality služieb a osôb,
- poradenstvo v oblasti spoločenského správania,
- poradenskú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu a zdravej výživy,
- poradenskú činnosť v oblasti personálneho manažmentu,
- konzultačné, poradenské tréningové a koučovacie služby v oblasti rozvoja ľudských zdrojov.

Nakoľko pre tento predmet činnosti nie sú dané striktné pravidlá, čo môže podnikateľ v rámci tohto predmetu činnosti vykonávať v rámci pridelennej licencie, podnikatelia poskytujú aj služby pre obchodné spoločnosti, t.j., zabezpečenie sídla, adresy sídla, adresy na doručovanie, preberanie a preposielanie zásielok a ostatných súvisiacich služieb pre obchodné spoločnosti. Uvedenú skutočnosť však nie je možné zistiť z výpisu z Obchodného registra SR, čo následne sťažuje kontrolnú činnosť vykonávanú FSJ. Reálny výkon činnosti povinnej osoby oprávnenej na činnosť organizačného a ekonomického poradcu, je tak možné zistiť až počas samotnej kontroly dodržiavania povinností vyplývajúcich z AML zákona FSJ.

Údaje získané k organizačným a ekonomickým poradcem z OŽP a FSJ:

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet oprávnení	209 804	280 571	304 693	292 327
Počet kontrol	2	2	5	3
Sankcie	20 300	7 000	15 500	15 000
Počet NOO	0	0	0	3

Údaje uvedené v tabuľke preukazujú stúpajúcu tendenciu v porušovaní AML zákona zo strany povinných osôb oprávnených vykonávať činnosť organizačného a ekonomického poradcu. V drvivej väčšine ide o porušenie § 30 AML zákona, teda neposkytnutie súčinnosti povinnou osobou pri kontrole. V uvedených prípadoch sa jednalo o schránkové firmy, ktoré nepreberajú korešpondenciu a sú účelovo zakladané na realizovanie malého počtu bezhotovostných transakcií, avšak vo veľkých objemoch, ktoré častokrát končia na zahraničných účtoch off-shore krajín. Prípadne boli uvedené spoločnosti založené, nevykonávali žiadnu ekonomickú činnosť a následne boli prevádzané na fyzické osoby, alebo právnické osoby s trvalým pobytom/sídlom v zahraničí.

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti organizačných a ekonomických poradcov je **0,58**.

Slabé stránky pri dodržiavaní AML:

- nedostatočná účinnosť dohľadu,
- dostupnosť a vymáhateľnosť správnych sankcií,
- dostupnosť a vymáhateľnosť trestných sankcií,
- nezabezpečenie dostatočných vstupných kontrolných mechanizmov - voľná živnosť, bez vzdelania,
- možnosť sofistikovaného napomáhania pri legalizácii výnosov z trestnej činnosti hlavne pri zakladaní spoločností v neobmedzenom rozsahu, prevádzajúcich vo veľkej miere na

- cudzincov, poskytovanie sídla prepojené na poskytovanie služieb pre obchodné spoločnosti a účtovníctvo,
- neznalosť AML zákona.

9.2.9 Poskytovateľ služieb správy majetku alebo služieb pre obchodné spoločnosti

Predmet činnosti poskytovateľ služieb správy majetku alebo služieb pre obchodné spoločnosti, ktorý je zaradený medzi povinné osoby podľa § 5 ods. 1 písm. k) AML zákona, zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní nepozná.

Tieto úkony sú vykonávané v rámci oprávnení na:

- prenájom nehnuteľností spojený s poskytovaným iných než základných služieb spojených s prenájomom,
- organizačné a ekonomické poradenstvo,
- vedenie účtovníctva, alebo
- administratívne služby.

Podľa § 9 písm. b) bod 3. AML zákona je to podnikateľ, ktorý poskytuje tretím osobám akúkoľvek z týchto služieb:

- zakladanie obchodných spoločností alebo iných právnických osôb,
- konanie ako štatutárny orgán, člen štatutárneho orgánu, osoba, ktorá je v priamej riadiacej pôsobnosti štatutárneho orgánu alebo jeho člena, prokurista, vedúci organizačnej zložky odštepného závodu alebo inej organizačnej zložky podniku, likvidátor obchodnej spoločnosti alebo konanie v podobnej pozícii vo vzťahu k tretím osobám alebo zabezpečenie takého konania inou osobou,
- zabezpečenie sídla, adresy sídla, adresy na doručovanie a ostatných súvisiacich služieb pre právnické osoby a účelové združenia majetku bez ohľadu na ich právnu subjektivitu, ktoré spravujú a rozdeľujú finančné prostriedky,
- konanie ako správca združenia majetku alebo zabezpečenie takého konania inou osobou,
- konanie ako splnomocnený akcionár pre tretiu osobu, ktorá je iná ako emitent cenných papierov prijatých na obchodovanie na regulovanom trhu, ktorý podlieha požiadavkám na uverejňovanie informácií podľa osobitného predpisu, alebo zabezpečenie takého konania inou osobou,
- vzhľadom na netransparentnosť tohto predmetu činnosti v Živnostenskom registri SR, nie je možné vyčíslieť počet subjektov poskytujúcich niektorú z uvedených služieb.

Na základe vyhodnocovania údajov a informácií získaných v súvislosti s aktivitami realizovanými poskytovateľmi služieb správy majetku alebo služieb pre obchodné spoločnosti, bolo identifikované riziko legalizácie výnosov z trestnej činnosti na stredne vysokej úrovni – číselné vyjadrenie **0,62**.

Na úroveň zraniteľnosti negatívne vplývali najmä :

- nízke znalosti o problematike AML/CFT,
- efektívnosť AML/CFT kontroly,
- nízka vynútiteľnosť sankcií,
- možnosť založenia neobmedzeného počtu spoločností, ktoré sú následne prevádzané bezodplatne na iných majiteľov, ktorým sú následne poskytované služby za cenu, v ktorej je vykompenzovaná zmena majiteľa,
- netransparentné vykonávanie činnosti (bez riadneho živnostenského oprávnenia),
- vykonávanie tejto činnosti bez transparentného predmetu činnosti (služby pre obchodné spoločnosti nie sú živnosťou),
- nedostatočný prehľad o počte podnikateľov, ktorí poskytujú tieto služby.

Negatívny vplyv na úroveň rizika predstavuje možnosť zakladania obchodných spoločností, alebo iných právnických osôb so zámerne zložitou štruktúrou, s cieľom skryť skutočnú identitu konečného užívateľa výhod.

9.2.10 Poštový podnik

Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb vydáva licencie v oblasti poskytovania poštových služieb na základe zákona č. 324/2011 Z.z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov a taktiež zákona č. 402/2013 Z.z. o Úrade pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a Dopravnom úrade a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb vedie tiež register poštových podnikov, ktorý je verejný a ktorý obsahuje aj právnické a fyzické osoby, ktoré majú v predmete činnosti aj ostatné poštové služby, medzi ktoré patrí expresná dodávka zásielok atď.

Slovenská pošta, a.s. je jediný poštový podnik, ktorý vykonáva univerzálne poštové služby.

Údaje získané k poštovým podnikom z Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a z FSJ:

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet oprávnení	25	26	27	27
Počet kontrol	0	0	0	0
Sankcie	0	0	0	0
Počet NOO	22	3	2	1

Pri predmetoch činnosti preprava, donáška do domu, rozvoz reklamných materiálov, zasielateľstvo, kuriérna služba, ktoré nie sú poštovými službami postačuje len oprávnenie z Odboru živnostenského podnikania príslušného Obvodného úradu.

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti poštových podnikov je **0,44**.

Silné stránky pri dodržiavaní AML:

- vzhľadom na rozmiestnenie prevádzok Slovenskej pošty, a.s. – možnosť využitia miestnej znalosti.

Slabé stránky pri dodržiavaní AML:

- možnosť realizácie hotovostných platieb,
- rôznorodosť vykonávaných činností,
- pôsobnosť ako sprostredkovateľ pre iné povinné osoby,
- absencia AML/CFT kontrol,
- efektívnosť činnosti určenej osoby,
- nízky počet hlásení o NOO –rozpoznávanie NOO,
- nedostatočná odborná príprava.

9.2.11 Právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená sprostredkovať predaj, prenájom a kúpu nehnuteľností

Povinná osoba podľa § 5 ods. 1 písm. i) AML zákona - živnostenské oprávnenie vydáva príslušný Okresný úrad, odbor živnostenského podnikania. Táto živnosť je podľa živnostenského zákona zaradená medzi viazané živnosti. Pri tejto viazanej živnosti sa okrem bezúhonnosti (vyžaduje sa výpis z registra trestov) preukazuje aj vzdelanie a prax.

Členstvo v Národnej asociácii realitných kancelárií Slovenska alebo v Združení realitných kancelárií Slovenska je dobrovoľné.

Realitné kancelárie v rámci svojej podnikateľskej činnosti zabezpečujú sprostredkovanie predaja, kúpy alebo prenájmu nehnuteľností. Realitné sprostredkovanie je najmä o spojení ponuky a dopytu, všetky ostatné činnosti, a to napr. zabezpečenie vyhotovenia zmlúv, pomoc v katastrálnom konaní, pomoc s vybavením hypotekárneho úveru, atď. sú len doplnkové služby, ktoré z titulu podnikateľského oprávnenia vykonávajú iné osoby (advokát, notár, finančný sprostredkovateľ. Každá realitná kancelária, ak ponúka v rámci provízie aj vypracovanie zmluvnej dokumentácie, spolupracuje s určitou advokátskou kanceláriou alebo notárom. V praxi sa ukázalo, že 99 % obchodov je do určitej miery (väčšinou 100 %) financovaná z prostriedkov hypotekárneho úveru, takže vlastné zdroje klientov sa používajú v minimálnej miere.

Prehľad získaných informácií k právnickým osobám a fyzickým osobám oprávnených sprostredkovať predaj, prenájom a kúpu nehnuteľností:

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet oprávnení	13 137	14 340	14 902	37 677
*	2952	3125	3426	2033
Počet kontrol	0	0	0	0
Sankcie	0	0	0	0
Počet NOO	0	0	0	0

*Počet daňových subjektov, ktorí si v daňovom priznaní uviedli tento predmet činnosti ako hlavný .

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti právnických a fyzických osôb oprávnených sprostredkovať predaj, kúpu a prenájom nehnuteľností je 0,47.

Silné stránky pri dodržiavaní AML:

- povinná osoba pri každej službe vie, o akú operáciu ide, a má k dispozícii potrebné informácie a písomné podklady.

Slabé stránky pri dodržiavaní AML:

- neznalosť AML povinností,
- dostupnosť a vymáhateľnosť trestných sankcií,
- nevenovanie pozornosti hodnote nehnuteľnosti z pohľadu AML, nakoľko finančné prostriedky neprechádzajú cez účet realitnej kancelárie.

9.2.12 Právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená obchodovať s drahými kovmi alebo s drahými kameňmi, uvádzať na trh výrobky z drahých kovov alebo drahých kameňov

Povinná osoba podľa § 5 ods. 1 písm. m) AML zákona– živnostenské oprávnenie vydáva príslušný Okresný úrad, odbor živnostenského podnikania pod predmetom činnosti nákup a predaj tovaru, veľkoobchod, maloobchod, obchodovanie s drahými kovmi a pod. Pri uvedenej definícii AML zákon odkazuje na zákon č. 94/2013 Z. z. o puncovníctve a skúšaní drahých kovov (puncový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „puncový zákon“). Puncový zákon však pojmy „právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená obchodovať s drahými kovmi alebo drahými kameňmi a právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená uvádzať na trh výrobky z drahých kovov alebo drahých kameňov“ nepozná. Puncový zákon ukladá iba povinnosť tým obchodníkom, ktorí reálne s drahými kovmi a kameňmi obchodujú, vykonať registráciu na Puncovom úrade SR.

Zistené ukazovatele k právnickým a fyzickým osobám oprávneným obchodovať s drahými kovmi a kameňmi:

Rok	2016	2017	2018	2019
Počet oprávnení	*4560	*4655	*4749	*2096
Počet kontrol	0	0	0	1
Sankcie	0	0	0	20 000
Počet NOO	0	0	0	0

* Údaje z registra vedeného na Puncovom úrade SR, v ktorom sa registrujú podnikatelia, ktorí chcú obchodovať s drahými kovmi.

Vyhodnotená miera celkovej zraniteľnosti obchodníkov s drahými kovmi a kameňmi je **0,55**.

Na výsledok hodnotenia **pozitívne vplývalo obmedzenie platieb v hotovosti** podľa zákona č. 394/2012 Z.z. o obmedzení platieb v hotovosti, v zmysle ktorého sa v prípadoch vzťahujúcich sa aj na činnosť obchodníkov s drahými kovmi alebo drahými kameňmi, **zakazuje platba v hotovosti, ktorej hodnota prevyšuje 5 000 eur**.

Slabé stránky pri dodržiavaní AML:

- neznalosť povinností vyplývajúcich z AML zákona
- vstupné kontrolné mechanizmy - voľná živnosť, ktorú možno získať bez vzdelania,
- netransparentnosť predmetu činnosti v Živnostenskom registri SR prípadne v Obchodnom registri SR (postačuje nákup a predaj),
- nedostatky vo vzťahu ku školeniam zamestnancov.

9.3 Vyhodnotenie úloh z predchádzajúceho NHR za nefinančný sektor za roky 2011 až 2015.

Do Akčného plánu boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu na obdobie rokov 2019-2022, boli z predchádzajúceho NHR zapracované nasledovné úlohy.

Úloha č. 1: Zabezpečiť, aby povinné osoby prevádzkovatelia hazardných hier a povinné osoby s predmetom činnosti účtovník, organizačný a ekonomický poradca, obchodník s drahými kovmi a kameňmi, záložňa, právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená sprostredkovať predaj, prenájom a kúpu nehnuteľností boli pri žiadosti o udelenie licencie oboznámení, že sú povinnou osobou podľa § 5 AML zákona a o povinnostiach vyplývajúcich im z tohto zákona.

V súvislosti s touto úlohou boli adresované žiadosti o plnenie tejto úlohy na MV SR odbor živnostenského podnikania na MF SR a neskôr po vzniku úradu aj na ÚRHH.

Plnenie úlohy: Podľa vyjadrenia MV SR Sekcie verejnej správy MV SR odboru živnostenského podnikania bola táto úloha uložená na pracovnom stretnutí odborov živnostenského podnikania konaného dňa 10. a 11. decembra 2018 v Horskom hoteli Podjavorník. Zo strany MV SR odbor živnostenského podnikania listom č. SVS-OZP-2020/016695 zo dňa 12. júna 2020 nám oznámili, že zo strany zamestnancov jednotlivých odborov živnostenského podnikania pri osobnom ohlasovaní živnosti sú dotknuté podnikateľské subjekty upozornené na povinnosti vyplývajúce im z AML zákona.

Podľa informácií zo všetkých okresných úradov živnostenského podnikania v uplynulých obdobiach neboli zaznamenané rozhodnutia podnikateľských subjektov, z ktorých by vyplývalo, že upustili od zapísania niektorej zo živnosti do Živnostenského registra SR.

Nakoľko veľká časť ohlásení živnosti je vykonávaná elektronicky, kde nie je osobný kontakt s podnikateľským subjektom, tieto nie sú upozornené na povinnosti, ktoré im vyplývajú z AML zákona.

ÚRHH upozorňuje každú osobu požadujúcu licenciu, že je povinnou osobou v zmysle § 5 AML zákona.

Úloha č. 2: Zvyšovať povedomie povinných osôb o formách a spôsoboch legalizácie a o povinnostiach vyplývajúcich povinným osobám z AML zákona.

Plnenie úlohy: FSJ uverejňuje usmernenia na internetovej stránke FSJ, vykonáva prednášky k AML zákonu podľa dopytu komôr a asociácií, prípadne jednotlivých povinných osôb. Podľa zaslaných žiadostí od povinnej osoby formou kvalifikovanej žiadosti FSJ písomnou formou odpovedá na kladené otázky súvisiace s AML zákonom a k aplikácii tohto zákona v praxi.

10. SEKTOR OSTATNÝCH FINANČNÝCH INŠTITÚCIÍ

Modul 6 – Zraniteľnosť ostatných finančných inštitúcií (ďalej len „OFI“).

1. časť: Všeobecné informácie o sektore

Do sektora **OFI** patria tieto povinné osoby:

1. komoditná burza;
2. finančný agent a finančný poradca (ďalej len „**FA** a **FP**“);
3. právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená vykonávať zmenárenskú činnosť alebo bezhotovostné obchody s devízovými hodnotami alebo poskytovať devízové peňažné služby (ďalej len „**zmenárne**“);
4. právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená obchodovať s pohľadávkami (ďalej len „**faktoring**“);
5. právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená vykonávať dražby mimo exekúcií (ďalej len „**dražby**“);
6. finančný prenájom alebo iné finančné činnosti podľa osobitného predpisu (ďalej len „**leasing**“);
7. platobná inštitúcia, poskytovateľ platobných služieb v obmedzenom rozsahu, agent platobných služieb a inštitúcia elektronických peňazí (ďalej len „**PI, PPSvOR, APS a IEP**“);
8. veriteľ.

Podľa počtu subjektov sektor OFI vo všeobecnosti môžeme skonštatovať, že tento sektor patrí medzi väčšie sektory. Krajina má detailný prehľad o počte povinných osôb (ďalej len „PO“), nakoľko udeľuje vo všetkých kategóriách OFI povolenia (registrácie) na ich činnosť. Celkový počet subjektov, ktoré sa zúčastnili na NHR II. je uvedený v tabuľke č. 1. Prehľad počtu PO v jednotlivých kategóriách v roku 2019 je uvedený v tabuľke č. 2.

Tabuľka č. 1

Subjekty, ktoré sa zúčastnili NHR II.	POČET
Komoditná burza	1
FA, FP	20
Zmenárne	15
Faktoring	1*
Dražby	6
Leasing	1*
PI, PPSvOR, APS a IEP	20**
Veriteľ	5
Spolu	69

*(subjekty oslovené prostredníctvom asociácie alebo komôr)

** (vrátane distribútorov elektronických peňazí)

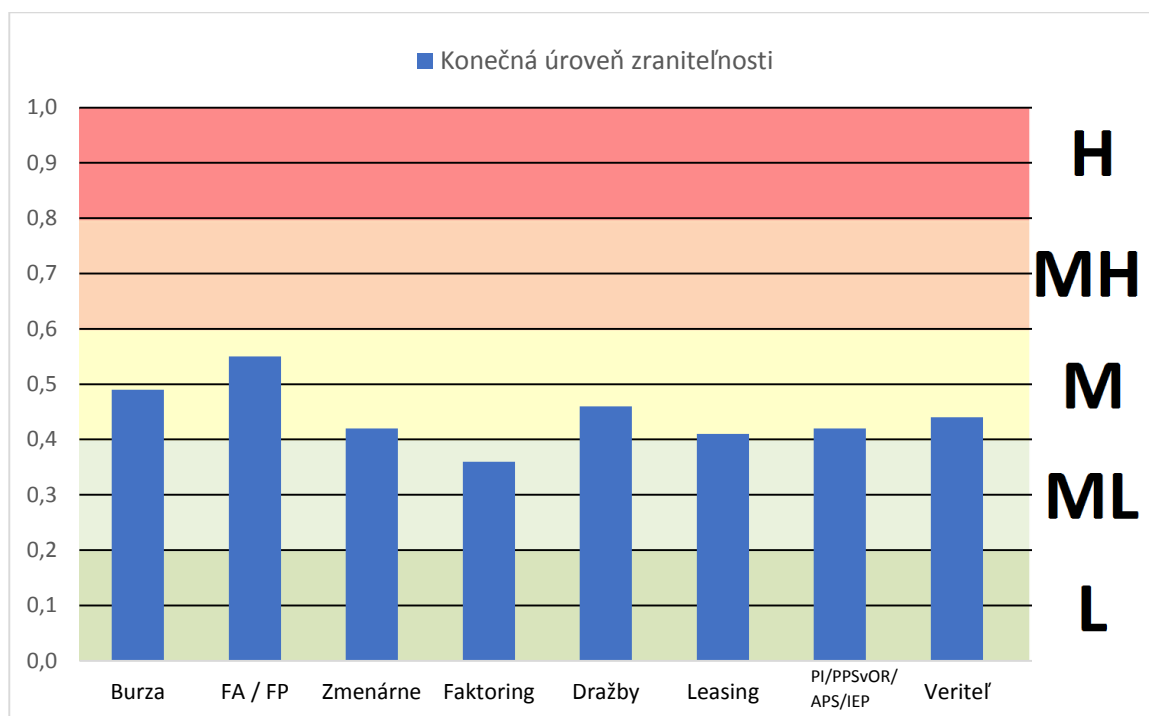
Tabuľka č. 2

Rok/P O	Burza	FA/FP	Zmenár ne	Faktorin g	Dražb y	Leasin g	PI/PPSVOR/APS/ IEP	Verite ľ
2019	1	24319/1 2	1668	42601	701	34711	10/4/16/1	32

2. časť: Vyhodnotená miera zraniteľnosti

Konečná zraniteľnosť sektora je na hranici úrovni strednej a stredne nízkej. Na úrovni strednej zraniteľnosti (M) boli identifikované kategórie: finančný agent, finančný poradca (0,55), burza (0,49), dražby (0,46), veriteľ (0,44), zmenárne (0,42), platobné inštitúcie, poskytovateľ platobných služieb v obmedzenom rozsahu, agent platobných služieb, inštitúcia elektronických peňazí (0,42) a leasing (0,41). Posledná kategória faktoring (0,36) dosiahla úroveň konečnej zraniteľnosti stredne nízku (ML) vid'. graf č. 1

Graf č. 1 Konečná zraniteľnosť jednotlivých kategórií sektora OFI:

Konečná zraniteľnosť jednotlivých kategórií sektora OFI závisí od inherentnej zraniteľnosti jednotlivých kategórií sektora OFI a kvality a účinnosti kontrolných mechanizmov v boji proti ML/FT. Inherentná zraniteľnosť je založená na faktorech ako sú: celková veľkosť/objem kategórie, profil kategórie na základe, klientov, používania agentov, úrovni hotovostných platieb, frekvencie medzinárodných transakcií a iné ukazovatele zraniteľnosti. Kvalita a účinnosť kontrolných mechanizmov v boji proti ML závisí od kvality zásad a postupov boja proti ML/FT (napr. účinnosť dohľadu, dostupnosť a výkon správnych sankcií) a kvality prevádzky (napr. povinnosti a úroveň riadenia manažmentom, úroveň plnenia požiadaviek zamestnancami).

Počet vykonaných kontrol FSJ oddelenia kontroly povinných osôb v sektore OFI za hodnotené obdobie je uvedený v tab. č. 3.

Tabuľka č. 3

Počet vykonaných kontrol oddelenia kontroly povinných osôb za hodnotené obdobie												
Zoznam subjektov - "OFI"	ROK 2016			ROK 2017			ROK 2018			ROK 2019		
	Počet kontrol	Výsledok kontroly	Sankcia	Počet kontrol	Výsledok kontroly	Sankcia	Počet kontrol	Výsledok kontroly	Sankcia	Počet kontrol	Výsledok kontroly	Sankcia
1. KOMODITNÁ BURZA												
2. FA	1		300									
FP												
3. ZMENÁRNE				1		200				1		30000
4. FAKTORING				1		5000						
5. DRAŽBY	1		500							1		500
6. LEASING										1		5000
7. PI												
PPSVOR												
APS							1		2000	2	a/a	300
IEP												
8. VERITEĽ							1	a/a				

Počet vykonaných kontrol NBS je uvedený v tabuľke č. 4. V prípade samostatného finančného agenta a finančného poradcu aj fyzickej osobe podnikateľovi.

Tabuľka č. 4

Počet vykonaných kontrol NBS za oblasť AML/CFT na mieste a na diaľku										
Sektor	Hodnotené obdobie / počet kontrol na mieste a na diaľku									Spolu
	2016		2017		2018		2019			
	na mieste	na diaľku	na mieste	na diaľku	na mieste	na diaľku	na mieste	na diaľku		
1. FA, FP	0	540*	4	540*	2	0*	1	0		1087
2. Zmenárne	0	0	0	0	0	0	0	0		0
3. PI, PPSvOR, APS, IEP	3	0	2	0	1	0	0	0		6
4. Veritelia	4	0	4	0	4	0	4	0		16
Spolu	7	540	10	540	7	0	5	0		1109

*Počet kontrol na diaľku k finančnému sprostredkovaniu (v roku 2018 sa zasielal všetkým subjektom Dotazník AML za roky 2016 a 2017)

3. časť: Zoznam zraniteľných miest

V procese použitia nástroja na hodnotenie rizík krajiny sme získali prehľad zraniteľnosti pre jednotlivé kategórie OFI, kde sú zobrazené pridelené hodnotenia podľa posudzovania všeobecných vstupných premenných a zodpovedajúce výsledky posudzovania priebežných premenných, ktoré ovplyvňujú skutočnosť, v akej miere sú posudzované kategórie OFI schopné bojovať proti ML/FT.

Podľa uvedeného postupu boli pre všetky kategórie OFI identifikované tieto spoločné slabé oblasti: dostupnosť a prístup k informáciám o konečnom užívateľovi výhod, ktorá je za posledné roky viac dostupná, avšak stále málo využívaná. Priemerná nízka úroveň vyšla pri dostupnosti a uplatniteľnosti trestných sankcií, dostupnosti kvalitných nezávislých informačných zdrojov a taktiež pri celkovej účinnosti kontroly. Následne boli získané hodnoty, ktoré poukazujú na skutočnosť, že schopnosť bojovať proti ML/FT v jednotlivých kategóriách je na rovnakých miestach na rôznej úrovni.

V jednotlivých kategóriách OFI boli zaznamenané tieto ďalšie miesta zraniteľnosti

3.1 Burza

Kvalita a účinnosť kontrolných mechanizmov v boji proti ML/FT je priemerná. Priemernú úroveň predstavuje: kvalita systémov, kvalita základnej starostlivosti, kvalita dohľadu, miera angažovanosti a plnenie si manažérskych povinností.

3.2 Finančný agent, finančný poradca

Kvalita a účinnosť kontrolných mechanizmov v boji proti ML/FT je priemerná. Priemernú úroveň predstavuje: komplexnosť právneho rámca v boji proti ML/FT, účinnosť dohľadu/dozoru, čestnosť pracovníkov/inštitúcie, znalosť boja proti ML/FT osôb podnikajúcich v danej oblasti/inštitúcie, účinnosť funkcie súladu s požiadavkami a dostupnosť spoľahlivej infraštruktúry identifikácie.

3.3 Zmenárne

Kvalita a účinnosť kontrolných mechanizmov v boji proti ML/FT je priemerná. Priemernú úroveň predstavuje: dostupnosť spoľahlivej infraštruktúry identifikácie, dostupnosť nezávislých informačných zdrojov pri vykonávaní starostlivosti a čestnosť osôb podnikajúcich v danej oblasti/inštitúcie.

3.4 Faktoring

Kvalita a účinnosť kontrolných mechanizmov v boji proti ML/FT je priemerná nízka. Priemernú úroveň predstavuje: kvalita systémov, miera angažovanosti a plnenie si manažérskych povinností, efektívnosť monitorovania a nahlásovania NOO, kvalita poskytovania základnej starostlivosti, úroveň dodržiavania predpisov zamestnancami inštitúcie, efektívnosť compliance funkcií, vstupné kontrolné mechanizmy, kvalita a účinnosť AML/CFT dohľadu.

3.5 Dražby

Kvalita a účinnosť kontrolných mechanizmov v boji proti ML/FT je priemerná. Priemernú úroveň predstavuje: kvalita systémov, účinnosť NOO, miera angažovanosti a plnenie si manažérskych povinností, úroveň dodržiavania predpisov zamestnancami,

efektívnosť tzv. „compliance funkcií“, kvalita AML/CFT dohľadu, efektívnosť dohľadu a kontrolných činností.

3.6 Leasing

Kvalita a účinnosť kontrolných mechanizmov v boji proti ML/FT je priemerná. Priemernú úroveň predstavuje: dostupnosť spoľahlivej infraštruktúry pre vykonávanie identifikácie, čestnosť osôb podnikajúcich v danej oblasti/inštitúcie, dostupnosť nezávislých informačných zdrojov pri vykonávaní starostlivosti a znalosť boja proti ML/FT osôb podnikajúcich v danej oblasti podnikania/inštitúcie.

3.7 PI, PPSvOR, APS a IEP

Kvalita a účinnosť kontrolných mechanizmov v boji proti ML/FT je priemerná. Priemernú úroveň predstavuje: čestnosť osôb podnikajúcich v danej oblasti/inštitúcie, znalosť boja proti ML/FT osôb podnikajúcich v danej oblasti/inštitúcie, dostupnosť spoľahlivej infraštruktúry pri vykonávaní identifikácie a dostupnosť nezávislých informačných zdrojov pri vykonávaní starostlivosti.

3.8 Veriteľ

Kvalita a účinnosť kontrolných mechanizmov v boji proti ML/FT je priemerná. Priemernú úroveň predstavuje: znalosť boja proti ML/FT osôb podnikajúcich v danej oblasti/inštitúcie, účinnosť funkcie osoby poverenej pre AML/CFT a súladu s AML/CFT požiadavkami na ňu kladenými, účinnosť stanovených kritérií pri sledovaní a nahlasovaní podozrivých činností.

4. časť: Zdôvodnenie zraniteľnosti

4.1 Komoditná burza

Komoditná burza organizuje komoditné obchody podľa zákona č. 92/2008 Z. z. o komoditnej burze a o doplnení zákona Národnej rady SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 92/2008 Z. z.“). Krajina má jednu komoditnú burzu, ktorá má približne 20 priamych členov.

Povolenie na činnosť komoditnej burzy vydáva Ministerstvo hospodárstva SR po splnení podmienok ustanovených § 8 zákona č. 92/2008 Z. z. Povolenie sa vydáva na dobu neurčitú a je neprenosné.

Dohľad nad činnosťou komoditnej burzy vykonáva štát prostredníctvom burzového komisára. Zákon č. 92/2008 Z. z. bol novelizovaný tak, aby burza vykonávala činnosť zabezpečujúcu bezpečný a transparentný regulovaný trh s rôznymi komoditami, mimo zbraní a jedov. Podľa vykonaného prieskumu, pred tým, ako sa spoločnosť stane členom burzy, predseda burzovej kontroly sa osobne zúčastňuje stretnutia so zástupcom spoločnosti, ktorá má záujem stať sa členom burzy. Na uvedenom stretnutí vykoná základnú starostlivosť

vo vzťahu ku klientovi v zmysle AML zákona. o ochrane pred legalizáciou výnosov z trestnej a následne rozhodne, či sa spoločnosť stane členom burzy.

Obchod s komoditami prebieha na špeciálne vyvinutom softvéri, ktorý neumožňuje iba autorizované zásahy. Obchody sú vykonávané bez osobnej účasti členov burzy, ktorí obchodujú cez svojich brokerov. Predávajúci ani kupujúci nepoznajú identitu záujemcu na druhej strane, obchodovanie je do určitej fázy plnenia kontraktu anonymné. Obchod je uzavretý vtedy, keď na oboch stranách dôjde k dohode o cene, k tzv. spárovaniu ceny za rovnakých podmienok Incoterms. Systém automaticky vygeneruje zmluvu, ktorá je pre obe strany záväzná. Vzor zmluvy a plnenie obchodných podmienok sú zverejnené na stránkach burzy. Kupujúci tri dni pred odberom tovaru bezhotovostným spôsobom zabezpečí zdroje na nákup v prospech účtu zúčtovacieho strediska komoditnej burzy. Prostriedky sú po dodaní tovaru uvoľnené na dôveryhodný účet predávajúceho, ak nebol zahájený proces reklamácie. Obchod prebieha výlučne bezhotovostnou formou. Hotovostné platby, ani vklady na účet burza nepripúšťa.

Medzinárodné platby sú vykonávané, ale ich podiel je nízky, nakoľko členov – nerezidentov burzy je málo. Reálne na burze uzatvárajú obchody zväčša preverené spoločnosti, ktoré sa dlhodobo vo svojom portfóliu zaoberajú príslušnou komoditou. Kontrolu plnenia a dodržiavania povinností ustanovení AML zákona vykonáva FSJ. V sledovanom období FSJ nevykonala žiadnu kontrolu a neprijala od PO žiadne hlásenie o NOO.

Úroveň zraniteľnosti v tejto kategórii bola pravdepodobne negatívne ovplyvnená nasledovným faktorom ako je používanie produktov bez osobnej účasti. Brokeri po prvotnom preverení ich totožnosti, dokladu o zastupovaní člena burzy (obchodníka), realizujú v obchodnom systéme transakcie bezkontaktné. Osobná prítomnosť je nutná iba pri zmene brokera a pri rokovaní o prípadnom neplnení kontraktu.

4.2 Finančný agent, Finančný poradca

Oblasť finančného sprostredkovania a finančného poradenstva upravuje zákon č. 186/2009 o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 186/2009 Z. z.“).

Finančným agentom je osoba, ktorá vykonáva finančné sprostredkovanie na základe písomnej zmluvy s finančnou inštitúciou alebo na základe písomnej zmluvy so samostatným finančným agentom. Finančný agent nemôže vykonávať finančné poradenstvo.

Finančný poradcom je osoba, ktorá vykonáva finančné poradenstvo na základe písomnej zmluvy o poskytnutí finančného poradenstva uzavretej s klientom. Finančný poradca nemôže vykonávať finančné sprostredkovanie.

Finanční agenti sprostredkujú finančné produkty finančných inštitúcií a finanční poradcovia poskytujú finančné poradenstvo v sektoroch:

- poistenie a zaistenie,
- kapitálový trh,

- doplnkové dôchodkové sporenie,
- prijímanie vkladov,
- poskytovanie úverov a spotrebiteľských úverov,
- starobné dôchodkové sporenie.

Kategórie finančných agentov podľa § 6 zákona č. 186/2009 Z. z.

Samostatný finančný agent: vykonáva finančné sprostredkovanie na základe písomnej zmluvy s finančnou inštitúciou, pričom v tom istom čase môže mať uzatvorené písomné zmluvy s viacerými finančnými inštitúciami.

Podriadený finančný agent: vykonáva finančné sprostredkovanie na základe písomnej zmluvy so samostatným finančným agentom. V tom istom čase môže mať podriadený finančný agent uzatvorenú písomnú zmluvu najviac s jedným samostatným finančným agentom.

Viazaný finančný agent: vykonáva finančné sprostredkovanie na základe písomnej zmluvy s finančnou inštitúciou, pričom v tom istom čase môže mať viazaný finančný agent uzatvorenú písomnú zmluvu v jednom sektore najviac s jednou finančnou inštitúciou, to neplatí pre sektor poistenia alebo zaistenia, v ktorom môže mať viazaný finančný agent uzatvorenú písomnú zmluvu najviac s jednou poisťovňou vykonávajúcou len životné poistenie a zároveň najviac s jednou poisťovňou vykonávajúcou len životné poistenie.

Viazaný investičný agent: pôsobí v sektore kapitálového trhu, ide o osobu, ktorá na plnú a bezpodmienečnú zodpovednosť obchodníka s cennými papiermi, banky s oprávnením na poskytovanie investičných služieb, investičných činností a vedľajších služieb vykonáva na základe písomnej zmluvy pre túto osobu finančné sprostredkovanie.

Sprostredkovateľ doplnkového poistenia: vykonáva finančné sprostredkovanie v sektore poistenia alebo zaistenia ako doplnkovú činnosť, ak sú splnené podmienky ustanovené v § 11c zákona č. 186/2009 Z. z.

Celkový prehľad počtu agentov pôsobiacich v jednotlivých sektoroch na finančnom trhu (PaZ - poistenie a zaistenie, KT – kapitálový trh, Vkl – prijímanie vkladov, Uv – poskytovanie úverov a spotrebiteľských úverov, DDS – doplnkové dôchodkové sporenie, SDS – starobné dôchodkové sporenie) za hodnotené obdobie 2016-2019 je uvedený v tabuľke č. 5.

Tabuľka č. 5

Sektor	typ Agenta	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
PaZ	SFA	496	463	436	404
PaZ	FP	2	2	3	3
PaZ	VFA	10202	8974	8060	7041
PaZ	PFA	16265	16020	14705	12930
PaZ	SDP	-	-	4	4

10. SEKTOR OSTATNÝCH FINANČNÝCH INŠTITÚCIÍ

PaZ	VIA	-	-	-	-
KT	SFA	125	122	111	106
KT	FP	1	1	1	1
KT	VFA	499	494	405	397
KT	PFA	5590	6473	7248	6907
KT	SDP	-	-	-	-
KT	VIA	254	121	98	89
Vkl	SFA	137	130	123	112
Vkl	FP	0	0	0	0
Vkl	VFA	2172	1889	1518	1365
Vkl	PFA	6149	5918	5528	4628
Vkl	SDP	-	-	-	-
Vkl	VIA	-	-	-	-
Uv	SFA	245	235	218	202
Uv	FP	8	9	10	10
Uv	VFA	4964	3637	2996	2610
Uv	PFA	8893	9200	9115	8783
Uv	SDP	-	-	-	-
Uv	VIA	-	-	-	-
DDS	SFA	80	76	74	71
DDS	FP	0	0	0	0
DDS	VFA	951	1008	992	981
DDS	PFA	2383	2823	3287	3545
DDS	SDP	-	-	-	-
DDS	VIA	-	-	-	-
SDS	SFA	42	46	47	48
SDS	FP	0	0	0	0
SDS	VFA	2076	2801	2571	2205
SDS	PFA	4402	4904	5306	5452
SDS	SDP	-	-	-	-
SDS	VIA	-	-	-	-
Celkom	SFA	585	554	519	479
Celkom	FP	10	11	12	12
Celkom	VFA	14127	12017	10657	9239
Celkom	PFA	18410	17985	16529	14512
Celkom	SDP	-	-	4	4
Celkom	VIA	254	121	98	89

SFA – samostatný finančný agent, FP – finančný poradca, VFA – viazaný finančný agent, PFA – podriadený finančný agent, SDP – sprostredkovateľ doplnkového poistenia, VIA – viazaný investičný agent.

V roku 2019 pôsobilo v oblasti finančného sprostredkovania spolu 24 319 agentov z toho **479 SFA** a **12 FP**. Najväčšie zastúpenie agentov je v sektore poistenia a zaistenia.

Dňa 15.marca 2018 nadobudol účinnosť zákon č. 52/2018, ktorým sa menil a dopĺňal AML zákon V zmysle novej právnej úpravy je povinnou osobou podľa § 5 ods. 1 písm. b) bod 6. finančný agent, finančný poradca, okrem výkonu činností súvisiacich s neživotným poistením.

Podľa AML zákona kontrolu plnenia a dodržiavania povinností povinných osôb ustanovených týmto zákonom vykonáva primárne FSJ. Kontrolu plnenia a dodržiavania povinností ustanovených AML zákonom vykonáva u povinných osôb, **ktoré podliehajú dohľadu** Národnej banky Slovenska podľa osobitného predpisu aj NBS.

NBS vykonáva dohľad podľa zákona č. 747/2004 Z. z. a podľa § 38 zákona č. 186/2009 Z. z. nad vykonávaním finančného sprostredkovania **samostatným finančným agentom** a nad vykonávaním finančného poradenstva **finančným poradcom**.

Zákon č. 186/2009 Z. z. v ustanovení § 29 ukladá povinnosť finančnej inštitúcií a samostatnému finančnému agentovi vykonávať tzv. prenesený dohľad nad ich podriadenými subjektmi spočívajúci v sústavnom preverovaní dodržiavania povinností podľa tohto zákona, osobitných predpisov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sa vzťahujú na vykonávanie finančného sprostredkovania podriadenými subjektmi. NBS následne v rámci výkonu dohľadu kontroluje, či SFA a finančná inštitúcia plnia tieto povinnosti v zmysle zákona č. 186/2009 Z. z. Priamemu výkonu dohľadu NBS podliehajú iba samostatní finanční agenti, ktorých počet je celkovo nižší v porovnaní s ostatnými kategóriami finančných agentov a finanční poradcovia.

Na vykonávanie činnosti samostatného finančného agenta a vykonávanie činnosti finančného poradcu je potrebné povolenie NBS. O udelení povolenia rozhoduje NBS na základe žiadosti. Podmienky udelenia povolenia sú ustanovené v § 18 zákona č. 186/2009 Z. z. Povolenie nemožno previesť na inú osobu a neprechádza ani na právneho nástupcu. Súčasťou žiadosti o udelenie povolenia žiadateľa sú doklady preukazujúce technickú a organizačnú pripravenosť na vykonávanie FS alebo FP, vrátane návrhu vnútorných predpisov a opatreniach na zamedzenie legalizácie výnosov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu. Zároveň v zmysle § 18 ods. 11 a 12 zákona č. 186/2009 Z. z. podmienky na udelenie povolenia, zahrňujúce aj dôveryhodnosť žiadateľa alebo členov štatutárneho orgánu, dozorného orgánu a odborného garanta musia byť splnené nepretržite počas celej doby platnosti povolenia na vykonávanie činnosti samostatného finančného agenta a povolenia na vykonávanie činnosti finančného poradcu. Samostatný finančný agent a finančný poradca sú povinní bez zbytočného odkladu oznámiť NBS zmeny v skutočnostiach, ktoré boli preukazované pri udeľovaní povolenia.

Podľa organizačných požiadaviek na vykonávanie činnosti finančného sprostredkovania a poradenstva sú FA a FP povinní upraviť vzťahy medzi štatutárnym orgánom a zamestnancami a právomoc a zodpovednosť FA a FP vo veciach ochrany pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu a zabezpečiť, aby osoby zodpovedné za vykonávanie finančného sprostredkovania alebo finančného poradenstva a osoby vykonávajúce finančné sprostredkovanie alebo finančné poradenstvo boli oboznámené so všeobecne záväznými právnymi predpismi a vnútornými aktmi riadenia, ktoré musia byť dodržané na riadne plnenie ich povinností a zamestnávať zamestnancov so skúsenosťami, znalosťami a odbornou spôsobilosťou potrebnou na plnenie pridelených úloh a činností.

NBS v hodnotiacom období od roku 2016 až 2019 vykonala u SFA dohľady na mieste, súčasťou ktorých bola aj oblasť AML/CFT. NBS identifikovala zistenia, ktoré sa týkali nevypracovania plánov kontrolnej a monitorovacej činnosti dodržiavania povinností podriadených finančných agentov a zamestnancov vykonávajúcich finančné sprostredkovanie na príslušný kalendárny rok zo strany odborného garanta, nepreverovanie získaných vedomostí z odborných školení v oblasti ochrany pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu formou testu, program vlastnej činnosti neupravoval odbornú prípravu podriadených finančných agentov. Za uvedené zistenia zo všetkých dohľadov NBS uložila subjektom odporúčania na zlepšenie činnosti. Sankcie neboli uložené.

1. Dotazníkový prieskum u oslovených samostatných finančných agentov (ďalej len „spoločnosť“) a analýza výsledkov

A. Bezúhonnosť pracovníkov spoločnosti

Spoločnosti vyžadujú predloženie výpisu z registra trestov nie starší ako 3 mesiace, čestné prehlásenie, že osoba spĺňa podmienky bezúhonnosti a dôveryhodnosti. Spoločnosti uviedli, že ako ďalšie dokumenty, ktorými preverujú bezúhonnosť zamestnancov, sú aj referencie (pri manažérskych pozíciách), potvrdenie, že voči zamestnancovi nie je vedené exekučné konanie. Niektoré spoločnosti nepreverujú bezúhonnosť zamestnancov z dôvodu, že ide o spoločnosti o jednej osobe a neprijíma nových zamestnancov alebo spoločnosti vykonávajú finančné sprostredkovanie prostredníctvom podriadených finančných agentov a nie prostredníctvom svojich zamestnancov. V hodnotenom období boli zaznamenané 2 prípady týkajúce sa podozrenia zo spáchania úmyselného trestného činu majetkovej povahy zamestnanca a porušenia podmienky bezúhonnosti. Spoločnosti so zamestnancami okamžite rozviazali pracovné pomery.

B. Vzdelávanie zamestnancov v sektore FA a FP

Oslovené spoločnosti majú odbornú prípravu v oblasti AML/CFT zapracovanú v interných smerniciach – Programoch vlastnej činnosti. Odbornú prípravu v oblasti znalostí zákonov a postupov v boji proti AML/CFT vykonávajú pri nástupe zamestnancov do zamestnania a následne opakujú pravidelne raz ročne. Celkovú úroveň znalostí povinností v oblasti AML/CFT zo strany zamestnancov (povinnosť hlásiť NOO, schopnosť vyhodnocovať situácie, v ktorých je zvýšené riziko AML, porozumenie právnym dôsledkom v prípade porušenia povinností vyplývajúcich z AML zákona) spoločnosti najčastejšie ohodnotili známku 7 (z číselnej škály 1 – nepostačujúce, 10 – excelentná úroveň). Na základe dotazníkov bolo vyhodnotených, že 10 spoločností vykonáva znalostné testy na overenie nadobudnutých vedomostí v oblasti AML/CFT svojich zamestnancov.

C. Compliance systém spoločností

V organizačných štruktúrach spoločností má funkcia Compliance manažéra zabezpečenú nezávislosť. Za oblasť AML/CFT je zodpovedný štatutárny orgán – predstavenstvo spoločnosti a pod neho spadajúci odborný garant. V menších spoločnostiach vzhľadom na nízky počet zamestnancov je za AML/CFT oblasť zodpovedný sám majiteľ spoločnosti. V sledovanom období na základe dotazníkov absentuje u viacerých spoločností vykonávanie auditu na posúdenie efektívnosti organizačného zabezpečenia dodržiavania právnych predpisov v súvislosti s AML/CFT.

D. Monitorovanie a ohlasovanie NOO

Spoločnosti využívali v hodnotenom období manuálny AML/CFT monitorovací systém na identifikáciu NOO a taktiež manuálny systém na kontrolu nových a existujúcich klientov, či sa nenachádzajú na zozname sankcionovaných osôb, resp. či nie sú PEPs.

E. Dostupnosť a prístup k informáciám o skutočnom vlastníctve

V prípade overovania konečného užívateľa výhod prevažuje používanie informácií z tradičných zdrojov ako je obchodný register, živnostenský register, register partnerov verejného sektora, z webových sídiel www.minv.sk, www.mzv.sk, Finstat. Oslovené spoločnosti majú zavedenú dotazníkovú formu (Záznam o rokovaní s klientom, Záznam o požiadavkách a potrebách klienta, Protokol o sprostredkovaní finančnej služby). Ak štruktúra vlastníkov nie je po posúdení štandardných dokumentov jasná a prehľadná, spoločnosti požadujú doplnenie potrebných dokladov a informácií. V prípade nepredloženia nevstúpia do zmluvného vzťahu s klientom.

F. Identifikácia a overenie identifikácie klienta

Spoločnosti v hodnotiacom období dodržiavali ustanovenia zákonov AML zákon a č. 186/2009 Z. z. v procese identifikácie a overenia identifikácie klientov a v procese identifikácie a overenie identifikácie klienta – fyzickej osoby, bez jej fyzickej prítomnosti prostredníctvom technických prostriedkov a postupov podľa zákona o ochrane pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu. Pred použitím a v procese použitia tejto technológie spoločnosti zohľadňujú rizikové faktory z hľadiska produktu, obchodu, distribučného kanála, geografického hľadiska, výberu externého dodávateľa a z hľadiska posúdenia rizikovej kategórie klienta. Riadenie rizík v súvislosti s identifikáciou a overením identifikácie klienta – fyzickej osoby bez fyzickej prítomnosti má byť obsahom Programu vlastnej činnosti subjektu a používanie technického prostriedku zaradené do obsahu harmonogramu odbornej prípravy zamestnancov, ktorí môžu pri svojej práci prísť do styku s NOO.

G. Profil sektora na základe klientov

Hodnotenie AML rizika spoločnosti realizujú vždy pred poskytnutím finančnej služby, uskutočnením konkrétneho obchodu a aj počas trvania obchodného vzťahu. V hodnotenom období subjekty vykonávali vo vzťahu ku klientovi základnú a zvýšenú starostlivosť pred uzatvorením obchodného vzťahu podľa § 10 a § 12 AML zákona ako je identifikácia klienta, identifikácia konečného užívateľa výhod a prijatie primeraných opatrení na overenie jeho identifikácie v rozsahu § 31 zákona č. 186/2009 Z. z. v spojení s § 7 a § 8 AML zákona. Spoločnosti zisťujú informácie, či klient je politicky exponovanou osobou formou vyhlásenia v žiadostiach a zmluvných dokladoch klienta a následne overia ním poskytnuté údaje vo verejne dostupných zdrojoch. Vyššie riziko sa objavuje u spoločností, ktoré poskytujú finančné služby v oblasti životného poistenia a investovania, kde služby využívali vysokorizikovní klienti z pohľadu AML/CFT (spoločnosti najčastejšie uvádzali politicky exponované osoby). V takýchto prípadoch spoločnosti vykonali zvýšenú starostlivosť alebo finančnú službu danému klientovi neposkytli.

H. Úroveň hotovostnej činnosti

Na základe výsledkov dotazníka hodnotené spoločnosti neprijímajú hotovosť, s obchodnými partnermi/klientmi vykonávajú bezhotovostné prevody a platby. Spoločnosti prijímanie hotovosti pri sprostredkovaní finančnej služby vo svojich interných predpisoch neumožňujú a tým zmiernujú riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu.

I. Frekvencia medzinárodných transakcií

Frekvencia medzinárodných transakcií žiadna alebo maximálne do 5% s krajinami Poľsko, Česká republika, avšak riziko nízke. V sektore FA a FP subjekty nevyužívajú systém zahraničných korešpondenčných účtov. Zraniteľnosť sektora sa znížila dôsledkom nerealizovania prijímania hotovosti napriek tomu, že platby v hotovosti zákon v tejto oblasti umožňuje a nízkej frekvencii medzinárodných transakcií.

2. Účinnosť dohľadu v oblasti AML/CFT

Dohliadané subjekty sú povinné ku koncu každého roka predkladať NBS prostredníctvom informačného systému Výkaz o vykonávaní finančného sprostredkovania a finančného poradenstva. V rámci výkazu je samostatná časť venovaná dodržiavaniu AML/CFT, ktorá obsahuje súbor otázok zameraných na:

- Riziko klienta – vykonávaná zvýšená starostlivosť voči klientovi,
- Riziko produktu – používanie hotovostných transakcií, objem hotovostných transakcií,
- AML/CFT manažment – školenia, hlásenie NOO,
- Kontrola dodržiavania Programu vlastnej činnosti, zistenie nedostatkov a prijatých opatrení.

Zároveň prostredníctvom dohľadu na diaľku je v trojročnej periodicite všetkým dohliadaným subjektom zasielaný Dotazník k AML, ktorý je podrobne zameraný na riziká klienta, riziko sektora, produktu, distribučné kanály, AML manažment, školenia, monitoring transakcií, hlásenie NOO. Na základe výsledkov vyhodnotenia dohľadu na diaľku v prípade, že sa ukážu skutočnosti, na základe ktorých bude potrebné urobiť ďalšiu kontrolu vykoná sa ďalší dohľad na diaľku alebo tematický dohľad na mieste.

Za hodnotiace obdobie neboli udelené sankcie za porušenie právnych predpisov v oblasti AML/CFT. Oslovené spoločnosti majú vypracovaný Program vlastnej činnosti k plneniu povinností vyplývajúcich z právnych predpisov zameraných na prevenciu legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu. Spoločnosti zakotvili v Programe vlastnej činnosti oblasť vzdelávania svojich zamestnancov v oblasti AML/CFT. Školenia sú pre zamestnancov povinné.

3. Zraniteľnosť sektora FA a FP

- Veľký počet subjektov na trhu,
- Limitovaný počet zamestnancov NBS pre oblasť AML/CFT,
- Nízky počet kontrol zo strany FSJ,

- Nedostatočná miera spolupráce NBS a FSJ, je potrebné posilnenie spolupráce hlavne z hľadiska výmeny praktických skúseností z oblasti AML/CFT,
- Spoločnosti zabezpečujú vzdelávanie svojich zamestnancov vo vlastnej réžii. Absentujú školenia realizované prostredníctvom inej autority,
- Používanie manuálneho AML/CFT monitorovacieho systému na identifikáciu NOO a manuálnych systémov na kontrolu nových a existujúcich klientov, či sa nenachádzajú na zozname sankcionovaných osôb, resp. či nie sú PEPs. Nakoľko v sektore pôsobí veľa malých subjektov, nevyužívajú automatizovaný monitorovací systém,
- V spoločnostiach absentuje vykonávanie auditu na posúdenie efektívnosti organizačného zabezpečenia dodržiavania právnych predpisov v súvislosti s AML/CFT.

4. Hrozby AML/CFT v sektore FA a FP:

- Činnosť založená výlučne na sprostredkovaní produktov iných inštitúcií (riziko poisťných, úverových podvodov, riziko falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate),
- Pri sprostredkovaní finančnej služby sa spracovávajú osobné údaje a môže dôjsť k ich zneužitiu pre finančné obohatenie páchatel'a.

4.3 Zmenárne

1. Analýza sektora

Vykonávanie obchodov s devízovými hodnotami upravuje zákon Národnej rady SR č. 202/1995 Z. z.. Devízový zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 202/1995 Z. z.“). Ide o viazanú živnosť v zmysle zákona č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 455/1991 Zb.“), ktorú je možné vykonávať na základe živnostenského oprávnenia, na ktorého získanie sa vyžaduje splnenie osobitných podmienok prevádzkovania živnosti, t.j. získanie devízovej licencie, ktorú vydáva NBS po splnení podmienok uvedených v ustanovení § 6 zákona č. 202/1995 Z. z. Licencia je vydávaná na dobu neurčitú a je neprenosná. Podmienky zániku licencie ustanovuje § 24a zákona č. 202/1995 Z. z..

NBS eviduje 1668 subjektov, ktoré mali, resp. majú vydanú licenciu na nákup a predaj cudzej meny. Z toho je 869 aktívnych a 799 neaktívnych licencií. V sledovanom období za roky 2016 - 2019 NBS vydala 47 licencií a zaniklo 207 licencií na prevádzkovanie zmenární, vid'. tabuľka č. 6.

Tabuľka č. 6

Počet licencií	Rok				Spolu
	2016	2017	2018	2019	
Udelené	11	9	12	15	47
Zaniknuté	46	45	41	75	207

NBS nedisponuje informáciou o presnom počte zamestnancov, ktorí pracujú u subjektoch s udelenou licenciou na nákup a predaj cudzej meny. Z výsledkov dotazníkov, ktoré zaslali zmenárne a boli spracované pre NHR II môžeme usúdiť, že väčšina zmenární má zamestnancov v rozpätí od 1 do 3. Zmenárne sú povinné predkladať NBS údaje o vykonaných obchodoch s devízovými hodnotami a údaje o ich vykonaní. Ide o údaje o množstve nakúpených a predaných peňažných prostriedkoch v cudzej mene za predchádzajúci štvrťrok. NBS vydala opatrenie č. 139/2013 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o náležitostiach žiadosti o devízovú licenciu a podrobnosti o požiadavkách na obchodovanie s devízovými hodnotami. Zmenárne podliehajú dohľadu NBS. Pracovníci NBS vykonávajú dohľad v zmysle § 24 zákona č. 202/1995 Z. z. v spojení s § 29 ods. 3 až 5 AML zákona.

V rámci dohľadu NBS kontroluje dodržiavanie ustanovení, ktoré súvisia okrem iného s vedením evidencie vykonaných obchodov a údajmi o klientoch, ako aj povinnosť identifikovať klienta spôsobom a v rozsahu údajov ustanovených AML zákonom. Pri každom obchode s devízovými hodnotami, pri vykonávaní zmenárenskej činnosti je devízové miesto povinné takto identifikovať klienta pri každom obchode s devízovými hodnotami v hodnote prevyšujúcej 1.000,- EUR, ak AML zákon neustanovuje inak. NBS pri zistení nedostatkov v súvislosti s nedodrzaním uvedených ustanovení, môže voči dohliadanému subjektu prijať opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov alebo uložiť sankciu.

2. Rizikovosť a zraniteľnosť sektora

Jednotlivé povinnosti v oblasti prevencie legalizácie a financovania terorizmu primárne upravuje AML zákon. Tento zákon zároveň upravuje povinnosť uplatňovať voči klientom rizikovo-orientovaný prístup. Povinné osoby pôsobiace v sektore zmenárne musia mať prehľad o možných rizikách spojených s konkrétnym klientom. Na základe takto získaných informácií sú povinní určiť rozsah starostlivosti a v prípade potreby uplatňovať opatrenia pri poskytovaní zvýšenej starostlivosti. V kategórii zmenárne je potrebné pri predložení žiadosti o udelenie licencie, povolenia, živnostenského oprávnenia preukázať aj bezúhonnosť zamestnancov pôsobiacich v oblasti AML/CFT. Subjekty v sledovanom období nezaznamenali porušenie bezúhonnosti svojich zamestnancov a zároveň v tomto období nebol u zamestnancov evidovaný žiadny prípad z podozrenia zo spáchania úmyselného trestného činu majetkovej povahy.

3. Vzdelávanie

Väčšina subjektov uviedla, že školenie zamestnancov je zabezpečené interne, v rámci organizácie subjektu. Jedná sa predovšetkým o vstupné školenie a školenie zamerané na rozpoznávanie falzifikátov bankoviek. Školenie zamerané na AML/CFT, okrem iného na rozpoznávanie NOO, financovanie terorizmu, politicky exponovanej osoby (ďalej len „PEP/PEPs“), konečných užívateľov výhod, nie sú zaradené do štruktúry vzdelávania zamestnancov jednotlivých subjektov. Navyše periodicita školení je veľmi nízka. U väčšiny subjektov je na úrovni vykonania jedného školenia za rok. Hoci AML zákon ukladá povinnosť realizácie odbornej prípravy zamestnancov pri nástupe do zamestnania a následne jedenkrát do roka, väčšina subjektov vyhodnotila vedomosti svojich zamestnancov ako

priemerné. Negatívnym javom vo vzdelávaní zamestnancov týchto subjektov je tiež absencia overovania vedomostí. Zároveň je potrebné konštatovať, že školenia vykonávané verejnou autoritou (FSJ, NBS a pod.) sú realizované len v nízkej miere. Miera porozumenia a ovládania problematiky AML/CFT sa dá určiť číselným ohodnotením v škále od 1 do 10 (kde 1 je takmer nepostačujúce a 10 excelentná úroveň) na priemernej úrovni 6.

4. Organizačné zabezpečenie

Sektor zmenární tvoria prevažne malé subjekty, ktoré majú jedného až dvoch, resp. troch zamestnancov, ale sú aj subjekty, ktoré pozostávajú z viacerých pobočiek. V prevažnej väčšine od predmetu činnosti a ponúkaných produktov závisí organizačné zabezpečenie AML-compliance systému v rámci organizačnej štruktúry inštitúcie, systém na stanovenie AML/CFT rizikovej kategórie klientov ako aj AML/CFT monitorovací systém spoločnosti na detekovanie NOO. Väčšie subjekty v prieskume uviedli, že pozícia AML compliance manažéra v organizačnej štruktúre inštitúcie má zabezpečenú nezávislosť v rozhodovaní. U väčšiny subjektov v kategórii zmenární túto činnosť zabezpečuje štatutárny zástupca, nakoľko ide o spoločnosti s malým počtom zamestnancov. Počet zamestnancov špecializovaného útvaru inštitúcie pre organizačné, metodické a operačné zabezpečenie ochrany pred ML/FT, podieľajúcich sa na zabezpečovaní agendy ochrany pred ML/FT sa vo väčších subjektoch pohybuje v priemere 1 až 2. Všetky opýtané spoločnosti v prieskume uviedli, že nezaznamenali žiadne porušenie právnych predpisov zabezpečenia ochrany pred ML/FT svojimi zamestnancami. Zanedbateľné percento subjektov používa automatizovaný AML/CFT monitorovací systém na kontrolu nových a existujúcich klientov, či sa nenachádzajú na zozname sankcionovaných osôb resp. na zozname PEPs. Mnohé subjekty v dotazníku uviedli, že sú schopné danú funkcionálnu zabezpečiť manuálnym systémom, resp. že pracujú na zavedení automatizovaného systému. Subjekty používajú prevažne manuálne AML/CFT monitorovacie systémy na detekciu NOO podľa stanovených kritérií. Podľa prieskumu, nízky počet subjektov vykonáva audit na posúdenie efektívnosti organizačného zabezpečenia a dodržiavania právnych predpisov v súvislosti s opatreniami v boji proti ML/FT. Počet NOO bol za sledované obdobie v počte 2-3 NOO. Jeden subjekt uviedol, že nevykonáva monitoring NOO, nakoľko ide o „malú“ zmenáreň, čím porušuje ustanovenia AML zákona.

5. Zraniteľné miesta v sektore zmenárne

- a) nedostatočné vedomosti a povedomie o ML/FT rizikách a o ich riadení:
- nedostatky v odbornej príprave zamestnancov a v overovaní vedomostí zamestnancov predstavuje významné zraniteľné miesto, ktoré má priamy vplyv na výkon ostatných činností zmenární. Hoci AML zákon ukladá povinnosť realizácie odbornej prípravy zamestnancov pri nástupe do zamestnania a následne jedenkrát do roka, väčšina subjektov vyhodnotila vedomosti svojich zamestnancov ako priemerné. Negatívnym javom vo vzdelávaní zamestnancov týchto subjektov je tiež absencia overovania vedomostí,
 - jednoznačne najzraniteľnejším miestom, ktoré proces hodnotenia odhalil, bola skutočnosť, že nie všetky subjekty zmenární, resp. fyzické osoby, ktoré kontrolujú

a riadia tieto subjekty majú vedomosť, že v zmysle AML zákona sú považované za povinné osoby,

- za rovnako zraniteľné miesto v tejto oblasti je možné považovať tiež nedostatočnú a neúčinnú metodickú a školiacu činnosť vykonávanú zo strany NBS.

b) nedostatočné uplatňovanie legislatívy:

- dôsledné dodržiavanie AML zákona a iných všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúce postavenie, úlohy a činnosti subjektov v sektore zmenárni je základným predpokladom efektívnej prevencie. V hodnotenom období NBS zrealizovala celkovo nízky počet dohľadov v sektore zmenárni. V prípade NBS je potrebné navýšiť personálne kapacity pri výkone AML/CFT dohľadu. Zraniteľným miestom ovplyvňujúcim výkon dohľadu zo strany NBS je tiež absencia vzájomnej spolupráce, výmeny informácií a výkonu spoločných kontrol (dohľadov) spolu s FSJ. V hodnotenom období nebola zaznamenaná žiadna spoločná kontrola u niektorého zo subjektov pôsobiacich v sektore zmenárni.

c) neúčinné uplatňovanie preventívnych opatrení v AML/CFT oblasti:

- nedostatočná odborná príprava a vedomosti zamestnancov, ako aj nedôsledné dodržiavanie AML/CFT legislatívy má priamy, no najmä negatívny vplyv na výkon preventívnych opatrení zo strany povinných osôb,
- zvýšený potenciál zraniteľnosti má tiež absencia metodického usmernenia pre subjekty pôsobiace v sektore zmenárne zamerané na plnenie povinností vyplývajúcich z právnych predpisov zameraných na prevenciu ML/FT. Citelne absentujú najmä metódy a formy legalizácie,
- jedným z efektívnych nástrojov, ktorý však v prípade zmenárni absentuje v značne širokej miere je pravidelný výkon auditu zameraného na posúdenie efektívnosti organizačného zabezpečenia dodržiavania právnych predpisov v súvislosti s AML/CFT opatreniami.

d) NOO a monitorovanie transakcií:

- zraniteľným miestom z organizačného a technického hľadiska plnenia si zákonných povinností najmä v súvislosti s monitorovaním transakcií a monitorovaním klienta a následným ohlasovaním NOO je najmä skutočnosť, že prevažná väčšina subjektov pôsobiacich v sektore zmenárni používa manuálny AML/CFT monitorovací systém na identifikáciu NOO. Rovnaká časť z uvedených subjektov využíva manuálne systémy na kontrolu nových a existujúcich klientov, či sa nenachádzajú na zozname sankcionovaných osôb, resp. či nie sú PEPs. Minimálny počet zmenárni využíva automatizované monitorovacie systémy.

4.4 Faktoring

Faktoring je metóda financovania krátkodobých úverov poskytnutých pri dodávkach tovaru a služieb. Podstatou faktoringu je odkúpenie krátkodobých pohľadávok bez postihu (bezregresný), alebo s postihom (regresný) voči pôvodnému veriteľovi. Faktoring je forma

financovania, ktorá pomáha spoločnostiam s problémami s peňažnými tokmi v dôsledku odložených platieb ich klientov. Faktorom, teda protistranou faktoringového obchodu je najčastejšie faktoringová spoločnosť. Základom pre vzťah je faktoringová zmluva, ktorá stanovuje práva a povinnosti oboch strán. Faktoring sa zvykne používať i v zahraničnom obchode.

Povinné osoby tejto kategórie vykonávajú činnosť podľa ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“). Ide o voľnú živnosť v zmysle zákona č. 455/1991 Zb., ktorú možno vykonávať na základe živnostenského oprávnenia, na ktorého získanie postačuje dosiahnutie veku 18 rokov, mať spôsobilosť na právne úkony a vie preukázať bezúhonnosť výpisom z registra trestov. Dohľad plnenia požiadaviek v boji proti ML/FT v tejto kategórii vykonáva FSJ. Počet subjektov, ktoré má v predmete činnosti zapísaný tento predmet podnikania sa v priemere pohybuje okolo 41 000 a v hodnotenom období ma stúpajúcu tendenciu. Krajina nedisponuje presným údajom o počte subjektov, ktoré túto činnosť aktívne vykonávajú. Mnohé subjekty majú túto činnosť zapísanú ako premet podnikania, ale túto činnosť reálne nevykonávajú. FSJ v sledovanom období vykonala 1 kontrolu a uložila 1 sankciu v sume 5.000,- EUR. Pri využívaní tohto produktu vyšším rizikom ako legalizácia príjmu z trestnej činnosti a financovania terorizmu je daňová trestná činnosť. Väčšina subjektov platby v hotovosti nevyužíva alebo využívané len minimálne. Zástupcovia tejto kategórie v prieskume vyhodnotili ako nepostačujúce, že činnosť faktoringových spoločností je vykonávaná podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Spoločnosti by prijali samostatný zákon upravujúci činnosť faktoringových spoločností. Pri vydávaní živnostenského oprávnenia subjekt nie je upozornený, že v súvislosti s výkonom tejto živnosti mu vyplývajú povinnosti PO ustanovené AML zákonom. V kategórii faktoring bola úroveň zraniteľnosti negatívne ovplyvnená najmä tým, že mnohé subjekty ani nevedia, že sú povinnými osobami.

4.5 Dražby

Dražba alebo licitácia je predaj, pri ktorom sa vec predáva verejne súčasne väčšiemu počtu záujemcov a predávaný objekt získa ten, kto zaň ponúkne najviac. Pojem aukcia znamená dobrovoľnú dražbu konkrétnej fyzickej veci na konkrétnom mieste tak, že si kupujúci môžu tovar prezrieť či odskúšať. Rozoznávajú sa dva základné spôsoby dražby/aukcie:

- anglická dražba - vyvolávacia cena je základná a postupne sa ponuka zvyšuje,
- holandská dražba - ak nikto neponúkne vyvolávaciu cenu, cena sa postupne znižuje.

Špeciálnym druhom predaja sú online aukcie. V zahraničí ide o dynamicky sa rozvíjajúcu časť trhu. Cena nie je pevne stanovená a závisí od dopytu a ponuky. Okrem nových tovarov do nej vstupujú i použité predmety, ktoré môže predávať cez systém aukcie ktokoľvek.

Výhody online aukcie:

- žiadne časové obmedzenia – licitácia je možná v ktoromkoľvek časovom okamihu,

- žiadne geografické obmedzenia – predajcovia a kupujúci sa môžu aukcií zúčastniť z ktoréhokoľvek miesta, kde je prístup na internet,
- spoločenská interakcia – forma licitácie v reálnom čase je z pohľadu záujemcu zábavná a napínavá,
- veľa záujemcov – vyvolávacie ceny sú nižšie ako trhové a na aukčných portáloch je v ponuke široká škála produktov,
- veľa predajcov – veľký počet licitujúcich a prvok súťaživosti vedie často k vyšším konečným cenám, minimálne náklady na predaj a jednoduchá dostupnosť.

Činnosť dražobníkov upravuje zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách v znení neskorších predpisov a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 527/2002 Z. z.“). Ide o viazanú živnosť v zmysle zákona č. 455/1991 Zb., na ktorej činnosť sa vyžaduje splnenie osobitných podmienok prevádzkovania živnosti ustanovených v § 6 zákona č. 527/2002 Z. z., t.j. vysokoškolské vzdelanie a tri roky praxe, alebo stredoškolské vzdelanie a osem rokov praxe, ako aj uzatvorené zmluvné poistenie svojej zodpovednosti za škodu. Kontrolu nad dodržiavaním podmienok organizovania a priebehu dražieb vykonáva MS SR. Kontrolu plnenia požiadaviek v boji proti ML/FT v tejto kategórii vykonáva FSJ. FSJ v sledovanom období vykonala dve kontroly a uložila dve sankcie v sume 500,- EUR. Počet subjektov, ktoré majú v predmete činnosti zapísanú túto činnosť klesol od roku 2016 z 719 na 701 v roku 2019. Krajina nedisponuje presným údajom o počte subjektov, ktoré túto činnosť vykonávajú. Pri dražbách sa umožňuje aj platba v hotovosti. Dražby umožňujú zložiť dražobnú zábezpeku v hotovosti, ktorej hodnota nesmie presiahnuť 30% z najnižšieho podania, nesmie však presiahnuť sumu 49.790,88 EUR (ustanovené § 14 zákona č. 527/2002 Z. z.). Dražobná zábezpeka sa vydražiteľovi započítava do ceny dosiahnutej vydražením. Z ustanovenia § 17 zákona 527/2002 Z. z. vyplýva, že cenu dosiahnutú vydražením je možné uhradiť tiež v hotovosti. Dražobníci v prieskume uviedli, že riziko ML/FT vidia práve v možnosti prijímania hotovosti. Zoznam dražobníkov je zverejnený na webovom sídle MS SR, ktorý v roku 2020 pozostáva z 513 subjektov. Notárska komora SR je od roku 2003 správcou Notárskeho centrálného registra, kde sú verejne prístupné informácie určené zákonom č. 527/2002 Z. z. alebo informácie dobrovoľne poskytnuté účastníkmi dražieb. V zákone č. 527/2002 Z. z. nie je odkaz na AML zákon. V kategórii dražby bola úroveň zraniteľnosti negatívne ovplyvnená najmä možnosťou platby v hotovosti.

4.6 Leasing

Leasing je proces, pri ktorom môže právnická alebo fyzická osoba získať určitý dlhodobý majetok, za ktorý musí zaplatiť celú sériu zmluvných, pravidelných a daňovo uznateľných platieb. Nájomca je prijímateľ služby alebo majetku na základe nájomnej zmluvy a prenajímateľ je vlastníkom majetku. Vzťah medzi nájomcom a prenajímateľom sa nazýva prenájom a môže byť na dobu určitú alebo neurčitú tzv. doba leasingu. Leasing je formou podnikania, ktorého podstatou je prenájom výrobkov a výrobných prostriedkov na určité obdobie. Podobné zásady platia pre nehnuteľný majetok, ako aj pre hnutel'ný majetok, aj keď terminológia môže byť odlišná. Doba nájmu môže byť pevná, pravidelná alebo môže byť stanovená ako neurčitá.

Výhody leasingu:

- nie je nutný kapitál na jednorazové zaplatenie,
- leasingové splátky môžu byť po dohode s leasingovou spoločnosťou zhodné so skutočnými výkonnými parametrami,
- sporí financie.

Nevýhody leasingu:

- v splátkach je zaplatená služba a zisk leasingovej spoločnosti,
- obmedzené vlastnícke práva k predmetu leasingu,
- výpoveď leasingovej zmluvy zo strany nájomcu s vysokým penále.

Druhy lízingu:

- **Operatívny** – (krátkodobý) pri ktorom je doba prenájmu kratšia ako životnosť prenajatého predmetu. Prenajatý predmet sa po skončení prenájmu vracia prenajímateľovi,
- **Finančný** – (dlhodobý) – doba prenájmu sa približuje životnosti predmetu. Po skončení doby prenájmu predmet zostáva u nájomcu. Za opravy a udržiavanie je zodpovedný nájomca.

Povinné osoby tejto kategórie vykonávajú činnosť podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Ide o voľnú živnosť v zmysle zákona č. 455/1991 Zb., ktorú možno vykonávať na základe živnostenského oprávnenia, na ktorého získanie postačuje dosiahnuť vek 18 rokov, mať spôsobilosť na právne úkony a preukázať bezúhonnosť výpisom z registra trestov. Kontrolu nad plnením požiadaviek v boji proti ML/FT v tejto kategórii vykonáva FSJ. FSJ vykonala v sledovanom období 1 kontrolu, uložila 1 sankciu v sume 5.000,- EUR. Počet subjektov, ktoré majú v predmete činnosti zapísaný tento predmet podnikania, sa v priemere pohybuje od 33.458 v roku 2016 do 34.711 v roku 2019. Krajina nedisponuje údajom o presnom počte subjektov, ktoré túto činnosť vykonávajú. Mnohé subjekty majú túto činnosť zapísanú ako premet podnikania, ale ju nevykonávajú. Používanie hotovosti v tejto kategórii je povolené do výšky 5.000,- EUR. Oslovené subjekty v prieskume uviedli, že napriek tomu, že im zákon umožňuje používanie hotovosti, túto možnosť využívajú minimálne, resp. vôbec. Väčšina subjektov nevykonáva medzinárodné transakcie, prevažujú klienti – rezidenti. Ak sa aj vykonávajú medzinárodné transakcie, ich podiel medzinárodných transakcií je zanedbateľný v porovnaní s celkovým objemom platieb.

V kategórii leasing bola úroveň zraniteľnosti negatívne ovplyvnená najmä tým, že mnohé subjekty ani nevedia, že sú povinnými osobami, taktiež ako negatívum vnímame realizáciu platby v hotovosti.

4.7 Platobná inštitúcia, poskytovateľ platobných služieb v obmedzenom rozsahu, agent platobných služieb a inštitúcia elektronických peňazí

K 31.decembru 2019 na slovenskom finančnom trhu pôsobilo 10 platobných inštitúcií, 4 poskytovatelia platobných služieb v obmedzenom rozsahu, 1 inštitúcia elektronických peňazí, 16 agentov platobných služieb a 11 distribútorov elektronických peňazí. Môžeme skonštatovať, že finančný trh za oblasť poskytovateľov platobných služieb je pomerne nový a celkovo rozvinutý hoci väčšina subjektov vznikla v období od roku 2018 až 2019. Subjekty, ktoré sa zúčastnili NHR II. za hodnotené obdobie sú uvedené v tabuľke č. 7.

Tabuľka č. 7

Subjekty, ktoré sa zúčastnili NHR II. / hodnotené obdobie	016	017	018	019
Platobné inštitúcie				0
Poskytovatelia platobných služieb v obmedzenom rozsahu				
Inštitúcia elektronických peňazí				
Agenti platobných služieb				
*Distribútori elektronických peňazí				

*Boli oslovení NBS aby sa zúčastnili NHR II.

Sektor platobných inštitúcií je charakteristický tým, že poskytuje platobné služby popri iných obchodných činnostiach (nevidujeme poskytovateľa platobných služieb, ktorý by poskytoval výlučne platobné služby). **Sektor poskytovateľov platobných služieb v obmedzenom rozsahu** je aktuálne výlučne reprezentovaný poskytovateľmi elektronických komunikačných sietí alebo elektronických komunikačných služieb.

V prípade platobných inštitúcií, poskytovateľov platobných služieb v obmedzenom rozsahu, inštitúcií elektronických peňazí, agentov platobných služieb a distribútorov elektronických peňazí môžeme skonštatovať, že tento sektor má zmiešané portfólio klientov (fyzické osoby, fyzické osoby – podnikatelia, právnické osoby) **prevažuje však, portfólio klientov – fyzické osoby** u všetkých hodnotených subjektov. Na základe zanalyzovaných informácií od poskytovateľov platobných služieb ohľadom klientov evidujeme, že subjekty si vedú nedostatočnú štatistiku (evidenciu) klientov, preto by bolo vhodné, aby si subjekty pre túto oblasť nastavili postupy na účely dosiahnutia vypovedateľnejšej hodnoty poskytovaných údajov, ktoré budú použité na účely ďalšieho národného hodnotenia rizík. **Údaje na účely NHR II, ktoré boli spracovávané formou dotazníkov ako aj formou tele konferenčných stretnutí najmä z pohľadu vedenia štatistických údajov hodnotíme ako** údaje so slabou vypovedateľnou hodnotu, preto odporúčame okrem zavedenia postupov na účely efektívnejšieho vedenia štatistik u týchto subjektov, zväžiť aj úpravu AML zákona aby (všetky) povinné osoby mali povinnosť poskytovať správne, pravdivé a úplne údaje a informácie na účely NHR. Taktiež odporúčame zo strany NBS a FSJ šíriť povedomie o dôležitosti poskytovať relevantné údaje na účely NHR a ich vplyv na celkové hodnotenie rizík za oblasť AML/CFT.

Princíp poskytovania platobných služieb sa v zásade nemení. Veľkým zmenám podlieha spôsob poskytovania platobných služieb, ktorý sa mení v závislosti od rýchlosti vývoja finančných inovácií. Klienti používajú moderné technológie umožňujúce vzdialenú komunikáciu, identifikáciu a overovanie ich identifikácie a nové aplikácie umožňujúce použitie platobných služieb rýchlo a bezpečne z pohodlia ich domova.

Platobná inštitúcia, agent platobných služieb a inštitúcia elektronických peňazí

Poskytovanie platobných služieb, vydávanie a správu elektronických peňazí upravuje zákon č. 492/2009 Z. z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 492/2009 Z. z.“). Nad vyššie uvedenými poskytovateľmi platobných služieb a vydavateľmi elektronických peňazí vykonáva za oblasť AML/CFT dohľad NBS podľa zákona č. 747/2004 Z. z. a podľa § 29 ods. 3 až 5 AML zákona. Zákonom č. 281/2017 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť od 13. januára 2018 sa do zákona č. 492/2009 Z. z. transponovala smernica 2015/2366/EÚ známa aj ako smernica PSD2, ktorá do zákona priniesla zmenu pojmológie (zmena platobnej inštitúcie v obmedzenom rozsahu na poskytovateľa platobných služieb v obmedzenom rozsahu) a rozšírenie platobných služieb o iniciačnú platobnú službu a službu informovania o platobnom účte (tretie strany).

Platobná inštitúcia (§ 64 a nasl. zákona č. 492/2009 Z. z.) je právnická osoba so sídlom a ústredím na území SR, ktorá má povolenie od NBS na poskytovanie platobných služieb, pričom najmenej jednu platobnú službu podľa udeleného povolenia musí poskytovať na území SR. Platobná inštitúcia, ktorá má povolenie iného príslušného vnútroštátneho orgánu v Európskom hospodárskom priestore môže poskytovať svoje služby aj na Slovensku. V rámci tohto „európskeho pasu“ môže inštitúcia podnikat' buď prostredníctvom pobočky, agenta, alebo na základe voľného cezhraničného poskytovania služieb.

Agent platobných služieb je fyzická alebo právnická osoba, ktorá pri poskytovaní platobných služieb koná v mene platobnej inštitúcie.

V rámci povoľovacieho konania na udelenie povolenia (registrácie) na poskytovanie platobných služieb NBS okrem iných podstatných podkladov a informácií hodnotí aj vnútorné predpisy upravujúce mechanizmy riadenia a vnútornej kontroly vrátane postupov riadenia rizík, účtovných postupov a vnútorných predpisov upravujúcich mechanizmy zamerané na ochranu pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu. Ustanovenie § 69 zákona č. 492/2009 Z. z. ukladá povinnosť platobnej inštitúcii v stanovách rozdeliť a upraviť právomoci a zodpovednosť v platobnej inštitúcii za ochranu pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a ochranu pred financovaním terorizmu. Ustanovenie § 70 zákona č. 492/2009 Z. z. ukladá povinnosť platobnej inštitúcii vypracovať a udržiavať účinný systém vnútornej kontroly. Za vnútornú kontrolu sa na účely uvedeného zákona považuje kontrola dodržiavania zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, stanov platobnej inštitúcie, pravidiel obzretného podnikania a ochrany pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu.

Inštitúcia elektronických peňazí je právnickou osobou so sídlom na území SR, ktorá má povolenie na vydávanie elektronických peňazí, správu elektronických peňazí

a vykonávanie platobných operácií súvisiacich s vydávaním elektronických peňazí. Okrem vydávania a správy elektronických peňazí môže vykonávať aj ďalšie obchodné činnosti, ale nemôže prijímať vklady. Podlieha podmienkam a požiadavkám podľa zákona č. 492/2009 Z. z.. Na základe oznámenia doručeného NBS môže pôsobiť v celom Európskom hospodárskom priestore. Inštitúcia elektronických peňazí môže navyše poskytovať všetky typy platobných služieb, ktoré má uvedené v povolení na poskytovanie platobných služieb, zatiaľ čo platobná inštitúcia môže poskytovať iba platobné služby a nemôže vydávať elektronické peniaze. Podľa § 81 ods. 10 zákona č. 492/2009 Z. z. inštitúcia elektronických peňazí **môže ponúkať a späťne vymieňať elektronické peniaze prostredníctvom iných osôb (tzv. distribútorov)** konajúcich v jej mene a na základe písomnej zmluvy. Postavenie distribútorov elektronických peňazí je obdobné ako je tomu pri agentoch platobných služieb. Podľa § 82 ods. 4 písm. g) zákona č. 492/2009 Z. z. v rámci povoloacieho konania NBS okrem iných podstatných podkladov a informácií hodnotí **pri povolení na vydávanie a správu elektronických peňazí** aj vnútorné predpisy upravujúce mechanizmy riadenia a vnútornej kontroly vrátane postupov riadenia rizík, účtovných postupov a vnútorných predpisov upravujúcich mechanizmy zamerané na ochranu pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a na ochranu pred financovaním terorizmu.

Na webovom sídle NBS je **zverejnený zoznam subjektov finančného trhu**, ktorým bolo udelené povolenie na poskytovanie činnosti. Prehľad ľudských zdrojov NBS za oblasť dohľadu pre oblasť poskytovania platobných služieb a vydávania a správy elektronických peňazí a pre oblasť AML/CFT, vid'. tabuľka č. 8.

Tabuľka č. 8

Prehľad ľudských zdrojov NBS za oblasť dohľadu pre oblasť poskytovania platobných služieb a vydávania a správy elektronických peňazí a pre oblasť AML/CFT		
Hodnotené obdobie	Počet zamestnancov za oblasť dohľadu pre oblasť poskytovania platobných služieb a vydávania a správy elektronických peňazí	Počet zamestnancov pre oblasť AML/CFT
Rok 2017	5	2
Rok 2018	4	3
Rok 2019	5	1

V hodnotiacom období od roku 2016 až 2019 NBS vykonala 6 dohľadov na mieste. V roku **2016** bol vykonaný kombinovaný dohľad na mieste v troch spoločnostiach, kde boli okrem iného identifikované porušenia zákona č. 492/2009 Z. z. a porušenia interných a vnútorných predpisov za oblasť AML/CFT. V roku **2017** bol vykonaný kombinovaný dohľad na mieste v dvoch spoločnostiach, kde boli okrem iného identifikované porušenia zákona č. 747/2004 Z. z., zákona č. 492/2009 Z. z. a porušenia interných predpisov za oblasť AML/CFT. V roku **2018** bol vykonaný kombinovaný dohľad na mieste v jednej spoločnosti, kde boli okrem iného identifikované porušenia zákona č. 747/2004 Z. z. a porušenia interných predpisov za oblasť AML/CFT. NBS za uvedené zistenia zo všetkých 6 dohľadov s prihliadnutím na rozsah, závažnosť a mieru opakovania identifikovaných zistení a poskytnutú súčinnosť subjektu, **uložila subjektom opatrenia na nápravu nedostatkov**

v podobe odporúčaní. Celková zraniteľnosť sektora OFI v podmienkach SR bola na základe vyhodnotenia zosumarizovaných informácií a údajov určená na stredne nižšej úrovni.

Po komplexnom zhodnotení zúčastnených subjektov vnímame, že sektor platobných služieb, a inštitúcií elektornických peňazí je zraniteľnejší oproti prvému hodnoteniu rizík ALM/CFT jeho zraniteľnosť stúpa priamo úmerne z pohľadu používania nových technológií, z pohľadu pokrytia nových klientov, ktorí nie sú klientami iného poskytovateľa platobných služieb, teda bánk ako aj z pohľadu snahy pokryť službami finančný trh, ktorí ešte nie je pokrytý. V oblasti platobných služieb v ostatnej dobe zaznamenávame nárast záujmu z pohľadu spoločností (start upov, fintech a IT spoločností), ktoré majú zámer poskytnúť technickú podporu pri poskytovaní platobných služieb alebo priniesť inovatívne riešenie poskytovania platobných služieb.

PROCESOVÁ ZRANITEĽNOSŤ SEKTORA:

Z hľadiska vyhodnocovania procesnej stránky súvisiacej s výkonom činností a vnútorných procesov jednotlivých subjektov sektora, ako aj orgánov dohľadu a kontroly je možné konštatovať, že negatívny vplyv na celkovú úroveň zraniteľnosti a najviac nedostatkov bolo identifikovaných v nasledovných oblastiach:

4.7.1 Komplexnosť právneho rámca v boji proti ML/FT

Legislatívny rámec pre oblasť poskytovania platobných služieb je tvorený:

1) AML zákonom v § 5 písmeno b) bod 14, podľa ktorého sa za povinnú osobu považuje platobná inštitúcia, poskytovateľ platobných služieb v obmedzenom rozsahu, agent platobných služieb a inštitúcia elektronických peňazí. Do druhého národného hodnotenia rizík bola zaradená aj vybraná vzorka distribútorov elektronických peňazí. SR si však tento sektor priebežne monitoruje.

2) ďalšími zákonmi, nariadeniami, usmerneniami s nižšou alebo rovnocennou právnou silou v uvedenej oblasti napr.:

- Smernica Európskeho parlamentu a rady č. 2018/843/EÚ (5AMLD) a smernica 2015/2366/EÚ (PSD2),
- Zákon č. 492/2009 o platobných službách,
- Zákon č. 483/2001 o bankách (čiastočne),
- Zákon č. 315/2016 o registri partnerov verejného sektora,
- Nariadenie Európskeho parlamentu a rady EÚ č. 2015/847 o údajoch sprevádzajúcich prevody fin. prostriedkov,
- Metodické usmernenie NBS č. 4/2019 o ochrane PI, APS a IEP pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu,
- Zákon č. 289/2016 o vykonávaní medzinárodných sankcií,
- Hodnotiaca správa MONEYVAL z roku 2020,
- FATF štandardy 40,
- FATF dokumenty k rizikovo – orientovanému prístupu (RBA),
- Metodické usmernenie k zákonným ustanoveniam ustanovení (AML zákon),

- Zákon o preukazovaní pôvodu majetku č. 101/2010 Z. z.,
- Zákon č. 300/2005 (trestný zákon),
- Zákon č. 91/2016 (trestná zodpovednosť PO),
- Zákon o obmedzení platieb v hotovosti č. 394/2012 Z. z.,
- Zákon o dohľade nad finančným trhom č. 747/2004 Z. z.,
- Dohoda o spolupráci medzi NBS a FSJ,
- Stanoviská, odporúčania a usmernenia EBA (Európskeho orgánu dohľadu pre bankovníctvo),
- Stanovisko č. 1/2018 k identifikácii a overeniu identifikácie klienta - fyzickej osoby, bez jej fyzickej prítomnosti prostredníctvom technických prostriedkov a postupov podľa zákona o ochrane pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a financovaním terorizmu,
- webové sídlo NBS k oblasti AML/CFT za oblasť platobných služieb a elektronických peňazí a pod.

Vo všeobecnosti môžeme skonštatovať, že legislatívny rámec pre oblasť platobných služieb a vydávania elektronických peňazí je vytvorený, čo **však v praxi značne absentuje je praktická aplikácia jednotlivých ustanovení AML zákona pre sektor platobných služieb a inštitúcií elektronických peňazí**. Možnosť zlepšenia tejto praktickej aplikácie je vydanie spoločných stanovísk FSJ a NBS (napríklad vydanie stanoviska vrátane okruhu otázok a odpovedí k oblasti AML/CFT).

4.7.2 Účinnosť postupov a metód dohľadu/kontroly

Nad oblasťou AML/CFT je vykonávaný duálny kontrolný (dohľadový) mechanizmus. Výkon kontroly nad všetkými povinnými osobami podľa § 5 zákona č. 298/2007 Z. z. je primárne vykonávaný FSJ. Dohľad nad povinnými osobami, ktoré reprezentujú finančný sektor s udeleným povolením alebo registráciou vykonáva NBS. Výkon dohľadu na mieste a výkon dohľadu na diaľku vykonáva NBS primárne podľa zákona č. 747/2004 Z. z. a podľa interných súvisiacich postupov. Neoddeliteľnou súčasťou výkonu dohľadu na mieste a dohľadu na diaľku je aj edukácia a otvorená komunikácia NBS s platobnými inštitúciami, poskytovateľmi platobných služieb v obmedzenom rozsahu, inštitúciami elektronických peňazí, agentami platobných služieb ako aj distribútormi elektronických peňazí. **S prihliadnutím na limitovaný počet zamestnancov NBS pre oblasť AML/CFT je vykonávaný nízky počet dohľadov na mieste a na diaľku v oblasti AML/CFT. Limitovaný počet zamestnancov NBS ale aj pracovníkov FSJ má analogicky vplyv aj na kvalitu, frekvenciu a účinnosť dohľadu.** Je potrebné zvýšiť pozornosť za oblasť AML/CFT vo vzťahu k agentom platobných služieb realizáciou výkonu dohľadu. Vo vzťahu navonok i dovnútra je potrebné posilniť spoluprácu NBS s FSJ z pohľadu zdieľania si praktických skúsenosti z oblasti AML/CFT nielen na úrovni vedenia uvedených autorít ale aj na úrovni pracovníkov, ktorí reálne vykonávajú dohľad. **Oblasť spolupráce medzi NBS, FSJ ale aj inými dohľadovými orgánmi v rámci EÚ je potrebné posilniť aj v rámci licenčných konaní** napríklad pri overovaní dôveryhodnosti osôb, ktoré majú zámer riadiť spoločnosť, ktorej sa má udeliť povolenie alebo registrácia.

4.7.3 Existencia a presadzovanie administratívnych sankcií

V oblasti AML/CFT sa v spojení s platobnými inštitúciami, poskytovateľmi platobných služieb v obmedzenom rozsahu, inštitúciami elektronických peňazí a agentami platobných služieb neaplikuje rôznorodá paleta sankcií, **prevažuje aplikácia opatrení na nápravu, ktoré majú odporúčací charakter.** Tento odporúčací prvok opatrení má za následok to, že subjekty nie sú motivované si zvyšovať úroveň opatrení a postupov v oblasti AML/CFT. Naopak, ukladanie opatrení na nápravu v podobe odporúčaní motivuje subjekty k tomu, aby opakovane porušovali predpisy v oblasti AML/CFT. Na druhej strane sú opatrenia na nápravu ukladané subjektom v nízkej frekvencii, čo je dôsledok limitovaného (nízkeho) počtu zamestnancov dohľadu NBS za oblasť AML/CFT. **Zamestnancom NBS, ktorí vykonávajú dohľad za oblasť AML/CFT chýbajú dlhoročné praktické skúsenosti** ako túto oblasť dohliadať a načo sa zamerať, čo je čiastočne spôsobené ich častou fluktuáciou ako aj nedostatkom časového priestoru na jeho realizáciu.

4.7.4 Znalosť boja AML/CFT pracovníkov podnikov/inštitúcií

Platobné inštitúcie, poskytovatelia platobných služieb v obmedzenom rozsahu, inštitúcie elektronických peňazí sú podľa § 20 ods. 1 písm. j) v spojení s odsekom 5 zákona č. 298/2007 Z. z. povinné si v Programe vlastnej činnosti upraviť harmonogram a obsah vzdelávania svojich zamestnancov. **Tieto subjekty si zabezpečujú vzdelávanie v prevažnej miere vo vlastnej réžii len ojedinele je školenie realizované prostredníctvom inej authority.** Z hodnotenia oblasti vzdelávania zameraného na AML/CFT vyplynulo, že je záujem o školenia od inej authority. Avšak poskytovaných kvalitných školení, zameraných na oblasť AML/CFT, je málo poskytovaných v SR. Zlepšenie tejto oblasti by mohlo byť posilnené vzdelávaním NBS a FSJ, alebo inou vzdelávacou autoritou. Vzdelávanie zamestnancov je realizované na „automatizovanej báze“ to znamená, že sa robí v prevažnej miere len formálne s chýbajúcim počtom limitovaných opakovaní vykonávania takéhoto vzdelávania. Z hodnotenia subjektov v rámci NHR II vyplynulo, že v praxi sa vo veľmi malej miere realizujú konzultácie/rozhovory s NBS/FSJ v oblasti AML/CFT.

4.7.5 Efektívnosť monitorovania a ohlasovania NOO

Jedným zo základných pilierov, ktorý tvorí súčasť monitorovacích systémov je aj monitoring a ohlasovanie NOO. V monitorovacích systémoch zameraných na NOO prevažuje manuálny monitorovací systém s kombinovaným automatizovaným monitorovaným systémom. V roku 2019 sme zaznamenali trend subjektov, kde postupom času majú zámer prejsť na automatizovaný monitorovací systém NOO. Z vykonaného hodnotenia ohlasovania NOO subjektov FSJ vyplynulo, že ohlasovanie NOO subjektami na FSJ je minimálne. Uvedené môže byť spôsobné tým, že subjekty majú nedostatočné nastavené kritéria na monitoring NOO alebo sa NOO u subjektov vyskytujú v nízkej miere. V rámci ohlasovania NOO FSJ za všetky hodnotené subjekty **sme nezaznamenali ani jedno ohlásenie NOO spojené s agentom platobných služieb.**

4.7.6 Dostupnosť a prístup k informáciám o konečnom vlastníctve

V prípade overovania konečných užívateľov výhod platobnými inštitúciami, poskytovateľmi platobných služieb v obmedzenom rozsahu, inštitúciou elektronických peňazí prevažuje používanie informácií z tradičných verejných zdrojov ako je obchodný register, živnostenský register, register právnických osôb, register partnerov verejného sektora a z vlastných (interných) zdrojov subjektov. Ani jeden subjekt neuviedol, že používa zriadený register konečných užívateľov výhod. Tento register však neobsahuje všetkých konečných užívateľov výhod. Platobné inštitúcie, poskytovatelia platobných služieb v obmedzenom rozsahu inštitúcia elektronických peňazí overujú primárne konečných užívateľov výhod na základe KYC dotazníkov a dodatočne si overujú konečných užívateľov aj z iných zdrojov. NBS si uvedomuje, že neexistencia jedného dôveryhodného zdroja na overovanie konečných užívateľov výhod je pre tieto subjekty veľkým negatívom, čím sa ich proces overovania konečných užívateľov výhod v praxi podstatným spôsobom sťažuje a má za následok rôznu vypovedaciu hodnotu. Niektoré subjekty neuviedli informáciu alebo uviedli nulový počet pri konečných užívateľov výhod, ktorým bol odmietnutý obchodný vzťah, čo znamená, že majú relatívne dôveryhodnú vzorku klientov.

4.7.7 Dostupnosť nezávislých informačných zdrojov

Platobné inštitúcie a inštitúcia elektronických peňazí využívajú svoje zdroje relatívne na dobrej úrovni, ktoré si však neaktualizujú na pravidelnej báze. V rámci hodnotiaceho obdobia sme zaznamenali stúpajúci trend v počte aktualizácie údajov, ktoré slúžia subjektom na detailnejšiu aktualizáciu svojich klientov. Nezaznamenali sme spoluprácu medzi týmito subjektami pokiaľ ide o vzájomné zdieľanie informácií, čo môže byť primárne ovplyvnené aj tým, že tieto subjekty sa vzájomne vnímajú ako konkurenčné inštitúcie s obdobným spôsobom pôsobenia na finančnom trhu. NBS vníma, že subjektom by mohla pomôcť spoločná asociácia, ktorá by slúžila ako kontaktný bod na vzájomné zdieľanie si informácií nielen z oblasti AML/CFT ale aj iných oblastí, ktoré by boli užitočné pri vykonávaní ich činnosti.

- Závery z NHR I. - plnenie úloh Uznesenia vlády SR č. 207/2019, k akčnému plánu, v ktorom sú zosumarizované úlohy z NHR I. kola.

V rámci analýzy platobných inštitúcií, poskytovateľov platobných inštitúcií, inštitúcie elektronických peňazí sme zistili, že subjekty nemajú veľké povedomie o NHR I, dôvodom tejto skutočnosti je aj to, že NHR I. sa zúčastnila malá vzorka hodnotených subjektov. Poznatky z NHR I. prejavili najmä tie subjekty, ktoré sa ho zúčastnili, tu vnímame ako opodstatnenie vykonávať analýzu v rámci NHR na širšej vzorke subjektov. Mnohé subjekty nemali vedomosť o NHR I., prejavili však záujem na ňom spolupracovať. Ak by u hodnotených subjektov existovala kontinuita hodnotenia v rámci NHR I., bolo by možné dôslednejšie sledovať a porovnať vyvíjajúci sa trend v oblasti AML/CFT a zároveň subjekty by mohli zlepšiť nastavenie svojich zdrojov informácií.

- Sumarizujúca informácia k platobným inštitúciám, agentom platobných služieb a inštitúcií elektronických peňazí v rámci NHR II. za hodnotené obdobie 2016 až 2019:

A. Organizácia AML - compliance systému v spoločnosti

Monitorovacie systémy pre oblasť AML/CFT a systémy na zber údajov

Platobné inštitúcie:

- v roku 2016 až 2017 dve platobné inštitúcie nemali zadefinovanú zodpovednú osobu za operačnú a metodickú oblasť AML/CFT,
- väčšina subjektov má manuálny monitorovací systém (automatizovaný systém majú väčšie platobné inštitúcie, ktoré pôsobia na finančnom trhu dlhšie),
- NBS identifikovala, že je potrebné nastaviť kritéria v monitorovacích systémov a vytvoriť si scenáre, ktoré by boli aplikovateľné na obchodný model (poskytovanú platobnú službu),
- NBS identifikovala, že platobné inštitúcie nevenujú dostatočnú pozornosť obchodom nízkej hodnoty a nezohľadňujú riziko reťazenia takýchto obchodov, mechanizmus NOO by mal byť vyvážené nastavený,
- NBS identifikovala potrebu nastavenia frekvencie v rámci monitorovacích systémov (transakčný monitoring).

Agenti platobných služieb:

- organizácia je pokrytá PI SK alebo cezhraničnou PI.

Inštitúcia elektronických peňazí:

- konflikt záujmov v rámci kompetencií poverenej osoby za oblasť AML/CFT.

B. Bezúhonnosť zamestnancov

Platobné inštitúcie:

- štyri platobné inštitúcie overovali bezúhonnosť len z jedného zdroja (iba výpis z registra trestov),
- žiadna platobná inštitúcia nezaevidovala sankciu voči svojim zamestnancov z dôvodu porušenia dôveryhodnosti.

Agenti platobných služieb:

- majú iba jeden zdroj na overovanie bezúhonnosti.

Inštitúcia elektronických peňazí:

- NBS odporúča zaviesť ďalší zdroj na overovanie dôveryhodnosti a zapracovať do programu vlastnej činnosti (nepoužívajú viaceré zdroje).

C. Dostupnosť a prístup k informáciám o politicky exponovanej osobe

Platobné inštitúcie:

- overujú PEPs, overujú vlastnícku štruktúru, avšak spoliehajú sa na len na vyhlásenie od PEPs, len jedna platobná inštitúcia si overuje PEPs aj z iných dostupných zdrojov.

Agenti platobných služieb:

- od PEPs vyžadujú prehlásenie a z dôvodu dobrej údajovej základne si vytvárajú vlastné databázy, nakoľko kupované databázy nie sú dôveryhodné,
- samotné overenie prehlásení o PEPs robí materská spoločnosť.

Inštitúcia elektronických peňazí:

- zabezpečuje PEPs prostredníctvom KYC dotazníka a keď je osoba PEP tak si vyžadujú osobitné prehlásenie o pôvode majetku danej PEP a blízkych osôb,
- nových PEPs a blízke osoby si overujú v rámci vlastného systému.

D. Dostupnosť a prístup k informáciám o overovaní identifikácie klienta**Platobné inštitúcie:**

- päť platobných inštitúcií nerobí overovanie klienta bez fyzickej prítomnosti,
- tri platobné inštitúcie robia overovanie klienta bez fyzickej prítomnosti s technickým prostriedkom.

Agenti platobných služieb:

- nerobia vzdialenú identifikáciu klienta bez fyzickej prítomnosti.

Inštitúcia elektronických peňazí:

- nerobí vzdialenú identifikáciu klienta bez fyzickej prítomnosti.

E. Rizikovo-orientovaný prístup**Platobné inštitúcie:**

- päť subjektov z 10-tich nemá korektne vypracovaný RBA a zapracovaný do programu vlastnej činnosti,
- dva subjekty z 10-tich nemajú vôbec vypracovaný RBA,
- šesť subjektov z 10-tich nemá rizikovo-orientovanú maticu na zaraďovanie svojich subjektov do rizikových skupín v zmysle MU NBS č. 4/2019.

Agenti platobných služieb:

- majú RBA, ktorý pokrývajú ich materské spoločnosti.

Inštitúcia elektronických peňazí:

- síce majú RBA, toto nastavenie však nie je v súlade v MU č. 4/2019, nerobia monitoring rizikovosti klienta a ich nastavenie nie je dostatočné.

F. Opatrenia proti financovaniu terorizmu**Platobné inštitúcie:**

Vo všeobecnosti môžeme skonštatovať, že subjekty nevenujú dostatočnú pozornosť financovaniu terorizmu. Financovanie terorizmu robia subjekty na formálnej báze. Síce subjekty monitorujú osoby v sankčných zoznamoch, nemajú však nastavenú dostatočnú frekvenciu monitorovania obchodného vzťahu. Pre oblasť medzinárodných sankcií subjekty nemali nastavené osobitné postupy. Absentuje monitoring obchodného vzťahu existujúcich klientov (monitorujú si klientov na začiatku obchodného vzťahu, potom však týchto klientov nemonitorujú alebo majú nastavené dlhé monitorovacie obdobie). Transakčný monitoring klientov voči sankčnému zoznamu robia všetky subjekty postačujúco, avšak tento monitoring sa nerobí v častej frekvencii.

Agenti platobných služieb:

Monitoring obchodného vzťahu majú v poriadku, robí ho ich materská spoločnosť. Plánujú svoje systémy rozšíriť vo vzťahu k novým klientom a k sankčným zoznamom. DEP by mali zvýšiť dôraz na monitoring obchodného vzťahu vo vzťahu

ku existujúcim klientom. APS by mali posilniť monitorovanie klientov vo vzťahu k sankčnému zoznamu (monitoring nerobia online ale ex post).

Inštitúcia elektronických peňazí:

Absentuje monitoring obchodného vzťahu existujúcich klientov (monitorujú si klientov na začiatku obchodného vzťahu, potom však týchto klientov nemonitorujú alebo majú nastavené dlhé monitorovacie obdobie). Transakčný monitoring klientov voči sankčnému zoznamu robí IEP relatívne dobre, avšak tento monitoring sa nerobí v dostatočnej frekvencii.

G. Virtuálne aktíva

Platobné inštitúcie, agenti platobných služieb a inštitúcia elektronických peňazí

Tri subjekty z 20-tich majú klientov, ktorí obchodujú s virtuálnymi menami z pohľadu hodnoteného obdobia 2016 až 2019. Títo klienti majú u subjektov klesajúci trend. NBS odporučila subjektom (ktorí majú klientov, ktorí obchodujú s virtuálnymi menami) vypracovať postup pre oblasť virtuálnych aktív v súlade s R. 15 (FATF). V prípade, že subjekty nemajú takýchto klientov mali by vo svojich Programoch vlastných činnosti zaradiť virtuálne meny napríklad medzi nepodporované činnosti.

4.8 Veriteľ

Poskytovanie nebankových úverov prebieha z vlastných zdrojov spoločností, ktorých zákonné nadobudnutie je vždy preverované NBS počas licenčného konania pri udelení povolenia na vykonávanie poskytovania úverov. Do tejto kategórie spadajú aj leasingové spoločnosti, zriadené či už ako dcérske spoločnosti bánk, automobilových koncernov, prípadne spoločnosti zamerané na poskytovanie spotrebiteľských úverov za účelom nákupu klientom vybraného spotrebného tovaru. Patria sem taktiež spoločnosti, zaoberajúce sa odkúpením pohľadávok bánk a ich následným vymáhaním od dlžníkov. Dohliadanú oblasť klientov predstavujú fyzické osoby nepodnikatelia - spotrebitelia. Subjekty pri poskytovaní úverov preverujú klientov príjem, overujú totožnosť takmer vždy za fyzickej prítomnosti žiadateľa, skenujú osobné doklady a overujú ich v databáze stratených a odcudzených dokladov vedenej MV SR, požadujú platbu pri poskytovaní úveru na bankový účet a požadujú splácanie pohľadávky z bankového účtu. Hotovostné platby majú tieto subjekty interne nastavené ako neprípustný spôsob realizovania platby. Vzhľadom na vyššie uvedené, pri svojej činnosti rozumejú, že riziko ML/FT nesú predovšetkým bankové subjekty pri správe účtov jednotlivých klientov, kde je možný hotovostný vklad na konkrétny účet do limitnej sumy aj inou osobou ako majiteľom-disponentom účtu.

Možno konštatovať, že takmer všetky spotrebiteľské úvery sú poskytované fyzickým osobám - rezidentom, s trvalým pobytom v SR, veľmi malú časť tvoria osoby - občania SR, prechodne žijúci a pracujúci v zahraničí (napr. žiadajúci o leasing motorových vozidiel). Podiel cudzích štátnych príslušníkov s trvalým pobytom na Slovensku nie je v portfóliách subjektov, ale pokiaľ ide o počet a objem poskytnutých zdrojov je však významný.

Možnosť ML/FT je vnímaná pri nákupe alebo leasingu najmä drahších motorových vozidiel, resp. iných dopravných prostriedkov/motorové člny/jachty, pri ich predčasnom splatení a následnom možnom predaji. Tu je limitujúcim faktorom hranica poskytovaných finančných prostriedkov 75.000,- EUR spadajúcich do definície spotrebiteľského úveru.

Akékoľvek predčasné splatenie úveru alebo leasingu je považované spoločnosťami za nevýhodné, či už pre narušené riadenie cash flow, prípadne pre zníženie úrokového výnosu. Pri predčasnom splatení dochádza aj ku kontaktovaniu klienta a požadovania zdôvodnenia predčasnej splátky, mnohokrát pri opätovnom záujme zo strany klienta o nový kontrakt aj ku odmietnutiu jeho financovania v určitom dlhšom časovom období.

Hrozba financovania terorizmu je vo všeobecnosti vnímaná ako nízka, vzhľadom na nízku spoločenskú informovanosť, respektíve znalosť o pôsobení teroristických skupín na Slovensku. V ostatnom čase prenikli do verejnosti prostredníctvom médií informácie o pôsobení zločineckých podnikateľských skupín (nie teroristov). Tieto skupiny nevyužívajú čerpanie spotrebiteľských úverov, respektíve spotrebiteľských leasingov, nakoľko nie sú na tieto produkty odkázané.

Vyhodnotenie rizika v rámci dohliadaného sektoru je možné iba po komplexnom preverení sektora dohľadom na mieste. Informácie od subjektov zberané formou dohľadu na diaľku nemusia vždy korešpondovať s reálnym stavom, v ktorom sa dané inštitúcie skutočne nachádzajú.

Preto bolo zámerom pri formovaní dohľadu pre danú oblasť, vytvoriť si ucelený prehľad o pôsobení subjektov na základe dohľadov na mieste, čo však narážalo na personálnu obsadenosť dohliadacieho tímu pre oblasť veriteľov. Spočiatku bola zvolená stratégia preveriť najväčšie subjekty čo do počtu aktív s doplnením jedného menšieho subjektu. Neskôr sa plán dohľadov menil ad hoc aj na základe avizovaných problémov, resp. sťažností na daný subjekt. Frekvencia dohľadov bola limitovaná počtom pracovníkov - 2 osoby, čo pri súbežnom dohľade na diaľku - kontrola hlásení a bežná agenda umožňovalo vykonávať zvyčajne 4 dohľady ročne.

Analýza produktov:

V prípade Veriteľov a ich klientov - spotrebiteľov sa jedná o štandardizované typy obchodov, napr. leasing automobilov, kúpa spotrebného tovaru na splátky alebo krátkodobé až strednodobé väčšinou účelové finančné úvery, pôžičky definované zákonom o spotrebiteľských úveroch. Uzatvárané sú vo veľkej miere za účasti klienta. Niektoré spoločnosti uzatvárajú obchody aj bez účasti klienta, napr. jedná spoločnosť poskytuje online spotrebiteľské úvery aj bez účasti klienta na svojej webovej stránke, podmienkou je bankový účet, trvalý zamestnanecký pomer, doklady - občiansky preukaz alebo pas sú skenované a odosielané spoločnosti, mobil a prístup k internet bankingu. Táto služba bola zavedená v roku 2019. Spoločnosti, zaoberajúce sa odkúpením pohľadávok bánk a ich následným vymáhaním od dlžníkov, spravujú odkúpené portfólio pohľadávok, pričom sa snažia od dlžníkov vymôcť aspoň časť jeho dlhu. Zväčša neposkytujú nové úvery, snažia sa o to, aby klient zaplatil staré podlžnosti voči iným subjektom, ktoré odkúpením prevzali do správy. Pri zlepšenej finančnej situácii klienta, vedú reštrukturalizovať jeho podlžnosť.

Prehľad o počte: poskytovatelia nebankových úverov bez obmedzenia rozsahu – 32 subjektov, poskytovatelia nebankových úverov s obmedzeným rozsahom – 1 subjekt.

Veriteľ

Veriteľ je osoba, ktorá ponúka alebo poskytuje spotrebiteľské úvery. Činnosť upravuje zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“). Veriteľ je pod dohľadom NBS. Dňa 1. apríla 2015 nadobudla účinnosť novela zákona č. 129/2010 Z. z., ktorou bolo zavedené nové povoloacie konanie NBS na poskytovanie spotrebiteľských úverov v neobmedzenom alebo len v obmedzenom rozsahu, alebo len na poskytovanie iných úverov a pôžičiek spotrebiteľom. Dovtedy poskytovatelia spotrebiteľských úverov a iných úverov mohli poskytovať úvery bez povolenia najneskôr do 31. augusta 2015. Žiadateľ o udelenie povolenia na výkon činnosti musí preukázať podmienky ustanovené v § 20, § 20a, § 20b zákona č. 129/2010 Z. z.. Okrem iných podmienok žiadateľ musí preukázať bezúhonnosť výpisom z registra trestov, predložiť program vlastnej činnosti povinnej osoby v zmysle AML zákona (nemusí mať veriteľ s povolením v obmedzenom rozsahu). NBS nezaznamenala prípad, že by povolenie nebolo udelené z dôvodu nesplnenia požiadaviek kontrolných mechanizmov v boji proti ML/FT. NBS vydala Metodické usmernenie Útvary dohľadu nad finančným trhom NBS z 29. marca 2016 č. 3/2016 k podávaniu žiadostí o udelenie povolenia na poskytovanie spotrebiteľských úverov a iných úverov a pôžičiek spotrebiteľom. Výkon dohľadu a sankcie upravuje ustanovenia § 23 Zákona č. 129/2010 Z. z., pričom tento zákon umožňuje podľa § 23 ods. 3 uložiť peňažnú pokutu členovi štatutárneho orgánu veriteľa, členovi dozornej rady veriteľa, prokuristovi, vedúcemu vnútornej kontroly za porušenie povinností, ktoré mu vyplývajú zo zákona č. 129/2010 Z. z. alebo z AML zákona. Prehľad počtu poskytovateľov pôžičiek (nebankoví veritelia) a dohľad NBS na mieste za hodnotené obdobie je uvedený v tabuľke č. 9. Zoznam je taktiež zverejnený na webovej stránke NBS. Za hodnotené obdobie NBS vykonala 16 kontrol dohľadu na mieste, porušenie požiadaviek v boji proti ML/FT nezistila. Sankciu neuložila. FSJ vykonala 1 kontrolu a to bez udelenia sankcie. Používanie hotovosti v tejto kategórii je povolené a to v prípade predčasného splatenie spotrebiteľského úveru platbou v hotovosti do 5.000,- EUR. Oslovené subjekty v prieskume uviedli, že napriek tomu, že im zákon umožňuje používanie hotovosti, túto možnosť využívajú minimálne, resp. vôbec. Väčšina subjektov medzinárodné transakcie nevykonáva, prevažujú klienti – rezidenti. Ak aj áno, ich podiel je zanedbateľný v porovnaní s celkovým objemom platieb. Podľa Zákona č. 129/2010 Z. z. veriteľ môže využívať na finančné sprostredkovanie pri poskytovaní spotrebiteľských úverov samostatných finančných agentov a viazaných finančných agentov.

Tabuľka č. 9

Poskytovatelia pôžičiek (nebankoví veritelia)		
ROK	Počet subjektov	Počet dohľadov na mieste
2016	32	NBS 4
2017	34	NBS 4
2018	31	NBS 4
2019	32	NBS 4

Úroveň zraniteľnosti v tejto kategórii bola v minulosti negatívne ovplyvnená faktormi:

- poskytovanie produktov cez vysoký počet sprostredkovateľov – tento faktor zraniteľnosti sa počas hodnoteného obdobia 2016 – 2019 oproti predchádzajúcemu hodnotenému obdobiu NHR I. výrazne znížil,
- používanie produktov bez osobnej účasti – pri produktoch bez osobnej účasti ostal rizikový faktor nezmenený a do budúca bude používanie takýchto produktov pravdepodobne narastať,
- možnosť platieb v hotovosti – tento faktor zraniteľnosti sa za sledované obdobie znížil, spoločnosti upúšťajú od tejto možnosti.

Rizikové faktory:

Počas dohľadov na mieste bolo zaznamenané, že dohliadané subjekty neaktualizovali Program vlastnej činnosti v nadväznosti na pozmenenú legislatívu. Na subjekty bola vznesená požiadavka aktualizovať a predložiť predmetný program vlastnej činnosti. Jedna z takýchto legislatívnych zmien pojednáva o nutnosti nahliadania do sankčných zoznamov vedených EÚ alebo OSN. Veritelia však vzhľadom na predpokladanú skutočnosť, že ich klienti už boli preverení bankami pri zakladaní a vedení bankových účtov, túto povinnosť zľahčovali alebo opomínali. Tieto údaje boli v minulých rokoch pre subjekty často ťažko dohľadateľné, v priebehu vykonávaných dohľadov boli spoločnosti v prípade neznalosti inštruované na externé zdroje informácií, neskôr aj na stránku MF SR, ktorá má webovú sekciu venovanú tejto problematike s odkazmi na jednotlivé databázy.

Riešenie:

- priebežne počas dohľadov na mieste zisťovať používanie požadovaných databáz pri procese overovania klientov.

Druhou oblasťou, v ktorej sa vyskytujú nedostatky je preverovanie PEPs. Zákonné ustanovenia síce definujú pojem PEPs, avšak do kategórie PEPs spadajú aj rodinní príslušníci konkrétnej PEPs. Dôsledné dodržiavanie predmetného ustanovenia zákona si vyžaduje vedenie nie všeobecného ale menného zoznamu osôb štátnou správou, ktorá by tento zoznam aktualizovala na pravidelnej báze a tento zoznam by bol bezplatne dostupný povinným osobám-dohliadaným subjektom. Avšak takýto zoznam môže byť v rozpore s nariadením GDPR (General Data Protection Regulation) o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov.

Riešenie: pri vykonávaní dohľadu na mieste dôsledne prihliadať overovanie PEPs a kontrolu priebežného overovania portfólia v pravidelne stanovenom časovom rámci zo strany dohliadaných subjektov.

Ako rizikový faktor možno vyhodnotiť aj šetrenie na nákladoch v rámci poskytovaných školení v oblasti AML/CFT. Spoločnosti v tomto sektore zvyčajne využívajú e-learning výučbu, prípadne externých školiteľov. Lepšiu a kontinuálnejšiu výučbu

samozrejme zabezpečujú spoločnosti, ktorých materské spoločnosti sú súčasťou medzinárodných bankových štruktúr.

Riešenie:

- pri vykonávaní dohľadu na mieste dôsledne prihliadať na školiacu činnosť.

Rizikovým faktorom je aj nedostatočná alebo nedôsledne nastavená vnútorná kontrola samotných dohliadaných subjektov pre preverovanú oblasť AML/CFT. Dohľadmi na mieste bolo zistené, že najmä pri subjektoch, ktoré nie sú súčasťou bankových kapitálovo prepojených štruktúr, vnútorné kontroly v tejto oblasti nie sú vykonávané na pravidelne ročnej báze, prípadne sú značne formalizované alebo sa cyklicky preveruje iba určitá oblasť za AML/CFT. Pri takýchto zisteniach v niektorých subjektoch bolo zo strany dohliadacieho tímu požadované zlepšenie v predmetnej oblasti.

Riešenie:

- zabezpečiť predkladanie vnútorných kontrol v tejto oblasti dohliadanými subjektmi na ročnej báze v nadväznosti na vykonávaný dohľad na mieste.

Za rizikový faktor možno tiež považovať personálne poddimenzovanie tímu NBS vykonávajúcemu dohľad v sektore nebankovní veritelia. Nakoľko cieľom dohľadov na mieste je preverovanie aj iných rizík, nie len AML/CFT súvisiacich s činnosťou dohliadaných spoločností.

Riešenie:

- navýšiť počet zamestnancov pre dohliadanú oblasť nebankovní veritelia.

Rizikom je tiež nedostatok školení pre zamestnancov dohliadacieho tímu za predmetnú oblasť nebankovní veritelia vo vzťahu AML/CFT, či už sa jedná o školiacu činnosť v rámci NBS alebo z externých školiacich zdrojov.

Riešenie:

- zvýšiť ponuku a počet AML/CFT školení v predmetnej oblasti.

4.9 Dohľad, sankcie v sektore OFI

V sektore OFI, ako bolo už uvedené, oprávnenie na výkon dohľadu požiadaviek v boji proti ML/FT a udeľovanie sankcií za porušenie AML zákona. má okrem FSJ aj NBS, a to u PO: finančný agent, finančný poradca, zmenárne, platobná inštitúcia, agent platobných služieb, inštitúcia elektronických peňazí a veriteľ. Pri ostatných povinných osobách mandát na výkon dohľadu má iba FSJ. FSJ, NBS môžu vykonať dohľad na diaľku a dohľad na mieste. FSJ dohľad na diaľku, napriek tomu, že jej to AML zákon umožňuje nevykonáva.

NBS dohľad na diaľku vykonáva vo vzťahu k predkladaným výkazom a správam, napríklad v kategórii finančný agent a finančný poradca, ktorých súčasťou je aj dohľad nad dodržiavaním požiadaviek v boji proti ML/FT. Dohľad na mieste je vykonávaný podľa plánu dohľadov, kde sa zohľadňuje význam dohliadaného subjektu. NBS tiež zohľadňuje požiadavky odborných útvarov NBS, sťažností resp. podnety klientov, či účastníkov trhu. Podľa § 29 ods. 5 AML zákona môže FSJ a NBS vykonať kontrolu spoločne, čo sa nevykonáva. FSJ aj NBS majú na výkon dohľadu vypracované manuály. FSJ môže za zistenie porušenia udeliť peňažnú pokutu alebo podať podnet na odobratie oprávnenia na podnikateľskú alebo inú samostatnú zárobkovú činnosť. NBS môže za zistené porušenia udeliť opatrenie na odstránenie a nápravu nedostatkov, finančnú pokutu alebo obmedziť, pozastaviť činnosť. Zo všetkých kategórií OFI iba v kategórii platobná inštitúcia, veriteľ a samostatný finančný agent a finančný poradca legislatíva umožňuje udeliť peňažnú pokutu členom manažmentu (štatutárneho orgánu platobnej inštitúcie, štatutárneho orgánu veriteľa a samostatného finančného agenta a finančného poradcu, členovi dozornej rady platobnej inštitúcie, dozornej rady veriteľa, členovi štatutárneho orgánu alebo členovi dozorného orgánu samostatného finančného agenta a finančného poradcu, prokuristovi platobnej inštitúcie, prokuristovi, vedúcemu vnútornej kontroly) za porušenie povinností, ktoré im vyplývajú z AML zákona. Uvedený postup upravuje ustanovenie § 23 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z. z., a § 78 ods. 11 zákona č. 492/2009 Z. z., § 39 ods. 7 zákona č. 186/2009 Z. z.. V ostatných kategóriách je možné uložiť sankciu, za porušenie právnych predpisov v boji proti AML/CFT, iba právnickým osobám. V prípade samostatného finančného agenta a finančného poradcu aj fyzickej osobe podnikateľovi.

4.10 Licencie v sektore OFI

Na výkon činnosti všetkých PO z OFI je potrebné získať licenciu, povolenie (registráciu) alebo živnostenské oprávnenie. Najobozretnejšie povoloňovacie konanie je zavedené v kategóriách, pri ktorých o vydaní povolenia rozhoduje NBS, a to: finančný agent, finančný poradca, zmenáreň, platobná inštitúcia, poskytovateľ platobných služieb v obmedzenom rozsahu, poskytovateľ platobných služieb informovania o platobnom účte, agent platobných služieb, inštitúcia elektronických peňazí a veriteľ. Doposiaľ nebolo zaznamenané zamietnutie vydania povolenia na činnosť z dôvodu nesplnenia podmienok v AML/CFT, čo môže byť spôsobené aj tým, že štatistika tohto druhu sa nevedie. Ak sú zistené nedostatky v žiadosti subjekt je vyzvaný na ich odstránenie. Pri povoloňovacom konaní iba kategória veriteľa má ustanovené, že spolu so žiadosťou o povolenie žiadateľ predkladá aj program vlastnej činnosti podľa § 20 AML zákona. Samostatní finanční agenti a finanční poradcovia musia pri povoloňovacom konaní preukázať technickú a organizačnú pripravenosť, v rámci ktorej sa preveruje návrh vnútorných predpisov o opatreniach na zamedzenie legalizácie výnosov z trestnej činnosti. Najjednoduchšie povoloňovacie konanie prebieha v kategórii leasing a faktoring, pri ktorých postačuje, aby žiadateľ splnil tieto podmienky: dosiahnutie veku 18 rokov, spôsobilosť na právne úkony, bezúhonnosť, ktorá sa preukazuje výpisom z registra trestov.

4.11 Bezúhonnosť v sektore OFI

V každej kategórii je potrebné pri predložení žiadosti o udelenie licencie, povolenia (registrácie), živnostenského oprávnenia preukázať bezúhonnosť a to predložením údajov

potrebných k výpisu z registra trestov. Táto podmienka musí byť splnená počas trvania činnosti a o každej zmene musí byť inštitúcia, ktorá licencie, resp. povolenia vydáva, informovaná. Nie všetky PO vyžadujú od novoprijatých zamestnancov predloženie výpisu z registra trestov.

4.12 Odborná príprava v sektore OFI

Väčšina PO v prieskume uviedla, že vykonávajú odbornú prípravu zamestnancov v oblasti znalosti zákonov, zásad a postupov v AML/CFT pri nástupe do zamestnania a následne minimálne raz ročne, ako to ukladá ustanovenie AML zákona. Väčšina kontrolovaných subjektov mala vykonanie uvedenej povinnosti počas kontrol zdokladovanú. Napriek tomu väčšina PO vo vykonanom prieskume posúdila úroveň znalostí svojich pracovníkov zo zákonov, zásad a postupov v AML/CFT ako priemernú. Testovanie vedomostí z uvedenej oblasti sa vo všeobecnosti nevykonáva ale sú aj výnimky, napr. v kategórii finančný agent a finančný poradca sa testovanie vykonáva. Na druhej strane sú aj PO, ktoré zabezpečujú pre svojich pracovníkov školenia zamerané na ochranu pred ML/FT aj v zahraničí. Avšak v danom sektore boli opätovne zaznamenané prípady, kedy PO ani nevedia, že sú PO a teda odborná príprava tu neprebíha.

4.13 Systémy zabezpečenia s požiadavkami v AML/CFT v sektore OFI

Sektor OFI tvoria prevažne malé subjekty, ktoré majú jedného až dvoch zamestnancov, ale sú aj subjekty, ktoré pozostávajú z viacerých pobočiek. Od uvedeného, ale hlavne od predmetu činnosti a ponúkaných produktov závisí organizačné zabezpečenie AML compliance systému v rámci organizačnej štruktúry inštitúcie, systém na stanovenie AML/CFT rizikovej kategórie klientov, AML/CFT monitorovací systém spoločnosti na detekciu NOO. Väčšie subjekty v prieskume uviedli, že pozícia AML compliance manažéra v organizačnej štruktúre inštitúcie má zabezpečenú nezávislosť v rozhodovaní.

U väčšiny subjektov v kategórii OFI túto činnosť zabezpečuje štatutárny zástupca, nakoľko ide o spoločnosti s malým počtom zamestnancov. Počet zamestnancov špecializovaného útvaru inštitúcie pre organizačné, metodické a operačné zabezpečenie ochrany pred ML/FT sa vo väčších subjektov pohybuje v priemere 1 až 2. Všetky hodnotené spoločnosti v prieskume uviedli, že nezaznamenali žiadne porušenie právnych predpisov zabezpečenia ochrany pred ML/FT svojimi zamestnancami. Zanedbateľné percento subjektov používa automatizovaný AML/CFT monitorovací systém na kontrolu nových a existujúcich klientov, či sa nenachádzajú na zozname sankcionovaných osôb resp. na zozname PEPs. Mnohé spoločnosti v dotazníku uviedli, že sú schopné túto funkcionality zabezpečiť manuálnym systémom, resp. že pracujú na zavedení automatizovaného systému. Subjekty OFI používajú prevažne manuálne AML/CFT monitorovacie systémy na detekciu NOO podľa stanovených kritérií. Automatizovaný AML/CFT monitorovací systém pre detekciu NOO využívajú hlavne platobné inštitúcie, u ktorých to je vzhľadom na povahu poskytovaných služieb nevyhnutné. Podľa prieskumu, nízky počet PO vykonáva audit na posúdenie efektívnosti organizačného zabezpečenia dodržiavania právnych predpisov v súvislosti s opatreniami v AML/CFT.

Ak povinná osoba identifikuje nízke riziko legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu nie je povinná vykonať vo vzťahu ku klientovi základnú, zjednodušenú, alebo zvýšenú starostlivosť tak ako to je napríklad uvedené v § 11a ods. 1 písm. c) AML zákona, kde sú definované výnimky zo starostlivosti vo vzťahu ku klientovi pri platobných službách poskytovaných prostredníctvom verejnej elektronickej komunikačnej siete bez využitia elektronických peňazí, pokiaľ hodnota jednotlivej transakcie nepresiahne 30,- Eur a súčasne celkový mesačný limit platieb realizovaných z jedného telefónneho čísla nepresiahne 150,- Eur. Ide napríklad o produkt mobilných operátorov (parkovacie karty, lístky na MHD) s registráciou na poskytovanie platobných služieb v obmedzenom rozsahu, ak spĺňajú tieto vyššie uvedené požiadavky. Táto výnimka však nezabavuje povinnú osobu vykonávať monitorovanie obchodov/obchodných vzťahov tak, aby bolo možné zistiť NOO.

Najvyšší počet prijatých NOO bol v kategórii platobné inštitúcie a agent platobných služieb, t.j. subjekty, ktoré poskytujú produkty založené na platbách v hotovosti alebo medzinárodných bezhotovostných prevodoch, a leasing, vid'. tabuľka č. 10.

Tabuľka č. 10

PO/rok	2016	2017	2018	2019
Burza	0	0	0	0
FA a FP	7	2	0	0
Zmenárne	5	1	0	13
Faktoring	0	0	0	1
Dražby	0	0	0	0
Leasing	19	8	9	20
PI, PPSvOR, APS a IEP	38	31	24	27
Veriteľ	0	0	0	0
Celkový počet hlásení o NOO za sektor OFI	69	42	33	61

4.14 Faktory ovplyvňujúce náchylnosť kategórie OFI na ML/FT

- celková veľkosť/objem kategórie OFI,
- profil kategórie OFI na základe klientov,
- použitie agentov v kategórii OFI,
- úroveň hotovostnej činnosti v kategórii OFI,
- frekvencia medzinárodných transakcií v kategórii OFI,
- iné ukazovatele (anonymné používanie produktov, zisťovanie záznamov o transakciách, existencia typológie ML, používanie kategórie OFI v podvodoch alebo schémach daňových únikov, používanie produktov bez osobnej účasti).

Veľkosť sektora bola posudzovaná podľa počtu PO v jednotlivých kategóriách, vid'. tabuľka č. 11 (počet oprávnení v jednotlivom roku). Krajina reguluje povolenia na činnosť a má prehľad o ich počte. Nie sú však dostupné údaje o presnom počte subjektov, ktoré činnosť aj vykonávajú. Uvedené sa však netýka **FA a FP**. Tento jav je možné pozorovať hlavne v kategóriách faktoring, leasing, dražby a zmenárne. Vysoký počet subjektov

a neprehľadnosť, ktoré z nich reálne činnosť vykonávajú môže prispieť k tomu, že krajina nie je schopná zabezpečiť dohľad, v takom rozsahu, aby sa zabezpečilo, že všetci poskytovatelia sú resp. budú v súlade s požiadavkami boja proti ML/FT.

Tabuľka č. 11

PO/rok	2016	2017	2018	2019
Komoditná burza	1	1	1	1
FA/FP	33376/10	30677/11	27803/12	24319/12
Zmenárne	1632	1641	1653	1668
Faktoring	40836	41170	41159	42601
Dražby	719	713	698	701
Leasing	33458	33702	33732	34711
PI/PPSvOR/APS/IEP	2/4/19/1	2/4/17/1	9/4/14/1	10/4/16/1
Veriteľ	32	34	31	32

Za najrizikovejšiu kategóriu na základe klientov môžeme považovať dražby a platobné inštitúcie a to prevažne z dôvodu, že produkty poskytované týmito PO, sú založené realizovaní na platbe v hotovosti alebo poskytujú možnosť realizácie platby v hotovosti.

Podľa analýzy produktov najvyšší podiel medzinárodných operácií predstavujú produkty poskytované platobnými inštitúciami.

Podiel ostatných subjektov zo sektora OFI na medzinárodných transakciách je zanedbateľný. Anonymné používanie produktov v tomto sektore nie je k dispozícii. Zisťovanie záznamov o transakciách je ľahké sledovať v každej kategórii. Typológia ML/FT významnejšie existuje v kategóriách: dražby, platobné inštitúcie – teda v tých, kde je možné použiť platbu v hotovosti. Produkty týkajúce sa ostatných kategórií sú využívané prevažne pri podvodoch alebo schémach daňových únikov. Poskytovanie produktov bez osobnej účasti sa vyskytuje v kategórii: platobné inštitúcie, inštitúcie el. peňazí, veritelia a to pri produktoch v rámci ktorých sa používa možnosť platenia kartou. Bez osobnej účasti sú tiež vykonávané obchody na burze.

4.15 Identifikované hrozby ML/FT

Najväčšou hrozbou ML/FT v sektore OFI je poskytovanie produktov, resp. služieb založených na realizovaní platby v hotovosti alebo poskytujúcich možnosť platby v hotovosti. Táto možnosť sa vyskytuje, okrem burzy, vo všetkých kategóriách sektora. Obmedzenie platieb v hotovosti v zmysle zákona č. 394/2012 o obmedzení platieb v hotovosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 394/2012 Z. z.“) sa v sektore OFI nevzťahuje na platby v hotovosti v týchto kategóriách:

- zmenárne,
- platobné inštitúcie, agent platobných služieb a inštitúcie elektronických peňazí,
- dražby.

Ostatné kategórie sektora OFI podľa zákona č. 394/2012 Z. z. môžu prijímať platby v hotovosti ak neprevyšujú sumu 5.000,- EUR. Podľa vykonaného prieskumu sa tento spôsob platby povinné osoby snažia eliminovať na minimum alebo ho vôbec na základe interných predpisov neumožňujú. Na druhej strane však legislatíva umožňuje klientovi vykonať vklad v hotovosti na účet PO vedený vo finančnej inštitúcii. Tu vzniká situácia, kedy pracovník finančnej inštitúcie v súvislosti s vkladom v hotovosti nevykoná dostatočne preverenie pôvodu vkladných finančných prostriedkov, keďže vidí, že ide o platbu za produkt resp. službu na účet inej PO. Až následne, keď už sú prostriedky vložené na účet napr. leasingovej spoločnosti, táto nahlási NOO, z ktorej vyplýva, že leasing bol splatený predčasne vkladom v hotovosti na účet, pričom deklarovaná finančná situácia klientom pri uzatvorení leasingovej zmluvy, nekorešponduje s tým, že leasing bol splatený predčasne. Predčasné splatenie leasingu vkladom v hotovosti na účet je najčastejším dôvodom nahlásenia NOO zo strany leasingových spoločností alebo spoločností poskytujúcich úver.

V kategórii dražby bolo prieskumom zistené, že dražobná zábezpeka vo väčšine prípadoch je zložená v hotovosti, pričom dražobníci neskúmajú pôvod týchto finančných prostriedkov. Podľa zákona č. 527/2002 Z. z. dražobná zábezpeka nesmie presiahnuť 30% z najnižšieho podania, nesmie však presiahnuť sumu 49.790,88 EUR. Dražobná zábezpeka sa vydražiteľovi započítava do ceny dosiahnutej vydražením. V sledovanom období FSJ neobdržala od uvedenej kategórie PO ani jedno hlásenie o NOO. V súvislosti so zložením dražobnej zábezpeky v hotovosti, vidia aj samotní dražobníci hrozbu ML/FT, ako bolo zistené vykonaným prieskumom.

Najvyšší počet prijatých NOO je každoročne v kategórii platobné inštitúcie a agent platobných služieb, t.j. subjekty, ktoré poskytujú platobné služby založené na platbách v hotovosti alebo medzinárodných bezhotovostných prevodoch. Podľa štatistík FSJ najväčšia hrozba podvodov a ML/FT je v kategórii PI a APS.

Vo všeobecnosti, v kategóriách sektora OFI boli identifikované hrozby, t.j. druhy trestnej činnosti, ku ktorých spáchaniu potencionálne môže dôjsť, nasledovne:

- finančný agent/poradca – podvody, úverové podvody, poisťovacie podvody, falšovanie pozmeňovanie úradnej listiny,
- faktoring – daňové trestné činy, podvody,
- leasing - daňové trestné činy, podvody,
- PI, APS, IEP – podvody, phishingy,
- veriteľ – podvody, falšovanie pozmeňovanie úradnej listiny.

4.16 Identifikované nedostatky v kategórii OFI

- priemerná znalosť zákonov, zásad a postupov v boji proti ML/FT zamestnancami, ale aj zo strany samotnej PO,
- mnohé subjekty nemajú znalosť o tom, že sú PO, napriek tomu, že im vyplývajú povinnosti z AML zákona, nakoľko na uvedenú skutočnosť nie sú upozornené pri vydávaní licencie resp. oprávnenia na výkon činnosti a ani v zákone, ktorý upravuje ich činnosť nie je žiaden odkaz na AML zákon (platí hlavne pre kategórie: faktoring, leasing, dražby),
- v sektoroch faktoring, leasing, dražby, zmenárne nie je prehľad o počte subjektov, ktoré reálne činnosť vykonávajú, čo môže mať za následok, že krajina nie je schopná zabezpečiť dohľad v takom rozsahu, aby sa zabezpečilo, že všetci poskytovatelia sú resp. budú v súlade s požiadavkami boja proti ML/FT,
- chýbajú metodické usmernenia k plneniu povinností, vyplývajúcich z právnych predpisov zameraných na prevenciu legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu pre jednotlivé kategórie, tak ako vydala NBS pre kategóriu PI, APS, IEP,
- nevykonávajú sa spoločné kontroly pracovníkov dohľadu NBS a pracovníkov FSJ, (pracovníci NBS by prijali spoločné kontroly z dôvodu získania praktických zručností pri kontrole v oblasti AML/CFT),
- nízky počet pracovníkov FSJ, nízky počet pracovníkov NBS a z toho vyplývajúci nízky počet vykonaných kontrol v pomere k množstvu PO v kategórii OFI,
- nevykonávajú sa kontroly na diaľku, napriek tomu, že AML zákon to umožňuje. FSJ dohľad na diaľku nevykonáva.

5. časť: Prehľad priorít

Všeobecné vstupné premenné podľa vplyvu na kontrolné mechanizmy v boji proti ML/FT pre sektor OFI boli za jednotlivé subjekty posudzované podľa premenných:

- účinnosť dohľadu/dozoru,
- dostupnosť a výkon správnych sankcií,
- dostupnosť a účinnosť vstupných kontrolných mechanizmov,
- znalosť boja proti ML pracovníkmi podnikania/inštitúcie,
- účinnosť funkcie súladu s požiadavkami (organizácia),
- účinnosť sledovania a nahlásovania podozrivých činností,
- komplexnosť právneho rámca v boji proti ML/FT,
- dostupnosť spoľahlivej infraštruktúry identifikácie,
- dostupnosť nezávislých informačných zdrojov,
- čestnosť pracovníkov podnikania/inštitúcie.

6. časť: Návrhy opatrení

Na zlepšenie premenných, ktorým treba venovať zvýšenú prioritu je potrebné prijať tieto opatrenia:

a) znalosť zákonov, zásad a postupov v boji proti AML zamestnancami:

- zintenzívniť metodickú a školiacu činnosť FSJ a NBS,
- vyhotovenie vedomostného testu z AML zákona a postupov v boji proti ML/FT, ktorý by bol prístupný na webovej stránke FSJ,
- sprísiť postupy PO pri overovaní vedomostí svojich zamestnancov,
- pri kontrolnej činnosti FSJ sa viac zamerať na obsah a kvalitu vzdelávacieho procesu a následného overovania vedomostí zamestnancov.

b) účinnosť dohľadu boja proti AML/CFT:

- navýšiť personálne stavy počtu pracovníkov FSJ ako aj NBS – na uvedené nadväzuje zintenzívnenie kontrol,
- využívať možnosť vykonávať kontroly resp. dohľad na diaľku, nakoľko zákon to umožňuje ale nevyužíva sa to; NBS vykonáva dohľad na diaľku,
- zlepšiť spoluprácu medzi kontrolnými autoritami FSJ a NBS, vykonávať spoločné kontroly, zákon umožňuje, ale nevykonávajú sa.

c) účinnosť compliance funkcií:

- vypracovať metodické usmernenia k plneniu povinností osôb zodpovedných za AML/CFT, vyplývajúcich z právnych predpisov zameraných na prevenciu legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu pre jednotlivé kategórie, s uvedením metód a foriem ML/FT pre jednotlivé kategórie.

d) efektívnosť monitorovania a ohlasovania NOO:

- vypracovať metodické usmernenia k plneniu povinností osôb zodpovedných za AML/CFT, vyplývajúcich z právnych predpisov zameraných na prevenciu legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu pre jednotlivé kategórie, s uvedením metód a foriem ML/FT pre jednotlivé kategórie.

e) dostupnosť a uplatniteľnosť správnych a trestných sankcií:

- zvýšiť počet a výšku udelených pokút, uplatňovať v praxi trestnoprávne sankcie za závažné porušenia zákonných noriem v oblasti AML/CFT,
- zvýšiť všeobecné povedomie PO a ich zamestnancov o trestnoprávných dôsledkoch vyplývajúcich z porušovania zákonných noriem pre oblasť AML/CFT,
- sankcionovať aj jednotlivcov za porušenie postupov v boji proti ML.

11. SEKTOR POISŤOVNÍCTVA

Ku koncu roka 2019 pôsobilo na slovenskom poisťovnom trhu 13 poisťovní so sídlom v SR, 20 poisťovní z iného členského štátu EÚ, ktoré vykonávali poisťovaciu činnosť na území SR prostredníctvom pobočky (z toho 5 v sektore životného poistenia) a 541 poisťovní z iného členského štátu EÚ, ktoré vykonávali poisťovaciu činnosť na území SR na základe slobodného poskytovania služieb bez zriadenia pobočky.

Poisťovne z hľadiska veľkosti aktív subjektov finančného trhu tvorili 7,1 % finančného trhu k 31.decembru 2019.

Veľkosť hodnoty produktu v sektore poisťovníctva sa určuje najmä prostredníctvom predpísaného poisťného. K 31.decembru 2019 bol celkový objem predpísaného poisťného v súlade s legislatívou Solventnosť II 2.523.108 tis. eur, pričom v životnom poistení bol objem predpísaného poisťného 1.180.058 tis. eur (46,8%) a v neživotnom poistení 1.343.349 tis. eur (53,2,8%). Investičné životné poistenie (IŽP) vo výške 343.813 tis. eur predstavovalo 29,1% zo životného poistenia k 31.decembru 2019.

Záver z predchádzajúceho NHR

Vykonanou analýzou informácií získaných v rámci výkonu dohľadov/kontrol, ako aj z dotazníkov predložených povinnými osobami v rámci NHR1 za obdobie rokov 2011-2015 boli zistené viaceré nedostatky.

Jedným z nedostatkov, na ktoré poukázala správa NHR1 bola absencia podzákonnej právnej úpravy v právnom systéme (napr. vyhláška alebo opatrenie), ktorá by bližšie špecifikovala jednotlivé oblasti a obsah povinností pre poisťovne, ktoré sú všeobecne upravené v AML zákone. Metodické usmernenie NBS má len odporúčajúci a nezáväzný charakter. Tento nedostatok bol odstránený novelizáciou zákona o AML tým, že zákonom č. 279/2020 Z. z. bol s účinnosťou od 1.novembra 2020 doplnený do § 20 nový odsek 5, ktorý umožňuje NBS po prerokovaní s MV SR vydať všeobecne záväzný právny predpis, ktorým ustanoví povinným osobám, ktoré podliehajú dohľadu NBS, požiadavky na vypracovanie, zavedenie, aktualizáciu a uplatňovanie programu vlastnej činnosti a na hodnotenie rizík podľa § 20a a ďalšie podrobnosti súvisiace s programom vlastnej činnosti a s hodnotením rizík.

Spracovaním predložených informácií počas NHR 1 bolo zistené, že NBS a FSJ vykonali dohľad/kontrolu so zameraním na AML u veľmi nízkeho počtu poisťovní ako povinných osôb. Taktiež, že FSJ uložila poisťovniam v hodnotenom období iba malý počet sankcií za porušenie zákona o AML a NBS neuložila žiadnu sankciu. NBS vykonala od roku 2018 zvýšený počet dohľadov na mieste zameraných na kontrolu poisťovní pri plnení a dodržiavaní povinností ustanovených AML zákonom, pričom bolo vykonaných 5 tematických dohľadov zameraných na dohľad nad AML, pri ktorých neboli uložené žiadne sankcie.

Za účelom preukázania bezúhonnosti zamestnancov NBS odporučila poisťovniam, aby požadovali od svojich zamestnancov nielen výpis z registra trestov, ale aj čestné vyhlásenie o niektorých skutočnostiach preukazujúcich bezúhonnosť, prípadne ďalšie potrebné doklady vrátane predloženia pracovného posudku od predchádzajúceho zamestnávateľa. Niektoré poisťovne pri preukazovaní bezúhonnosti rozlišujú jednotlivé pracovné pozície, (napr. osoby zodpovedné za kľúčovú funkciu, zamestnanci oddelenia likvidácie, oddelenia finančných operácií atď.) kde majú definované podmienky na preukázanie bezúhonnosti širšie a na druhej strane pracovné pozície, pri ktorých požadujú od zamestnancov len výpis z registra trestov.

Osobitnou štatistikou o počte vnútorných kontrol zameraných na odhaľovanie nedostatkov (zlyhaní zamestnancov) vyplývajúcich z neplnenia ich povinností v oblasti AML niektoré poisťovne nedisponujú ani v hodnotenom období rokov 2016-2019.

Ďalším zistením v rámci NHR1 bolo zistenie týkajúce sa osoby zodpovednej za oblasť AML, ktorá nebola zaradená na pozícii vedúceho zamestnanca. V nadväznosti na novelizáciu zákona o AML, zákonom č. 52/2018 Z. z, ktorý v § 20 ods. 2 písm. h) priamo stanovil, že ak takouto osobou nie je štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu, osoba zodpovedná za oblasť AML musí byť vedúcim zamestnancom, poisťovne zaradili uvedenú osobu na pozíciu vedúceho zamestnanca.

NBS zároveň odporučila poisťovniam zaradiť do kontrolného plánu interné a externé audity. Napriek tomu, že vo väčšine poisťovní sa vykonávajú interné audity pravidelne raz ročne, externé audity na oblasť AML sa vykonávajú výnimočne.

Ďalej bolo počas NHR1 zistené, že požiadavky poisťovní o údaje a podklady v zmysle § 13 ods. 1 zákona o AML ohľadom preverenia informácií zistených poisťovňami pri výkone starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, neboli bankami akceptované. Išlo hlavne o preverenie údajov majiteľov príslušných kontaktných bankových účtov uvádzaných v poisťných zmluvách. Počas hodnotiaceho obdobia 2016-2019 bolo zistené, že uvedený stav pretrváva.

Analýzou výstupných formulárov, ako aj vykonanými dohľadmi na mieste počas hodnotiaceho obdobia 2016-2019 bolo zistené, že **niektoré poisťovne a pobočky poisťovní z iného členského štátu EÚ ako povinné osoby naďalej:**

- zisťujú konečných užívateľov výhod, ale nevykonávajú primerané opatrenia na overenie jeho identifikácie,
- nezaraďujú klientov do rizikových skupín, chýba rizikovo orientovaný prístup,
- nevykonávajú žiadnu kontrolu zameranú na plnenie povinností AML, alebo so značne dlhým časovým odstupom, systém a procesy AML nie sú v zmysle metodického usmernenia NBS č. 5/2019 podrobené internému auditu minimálne raz ročne,
- nevykonávajú priebežné monitorovanie obchodného vzťahu.

Nedostatky vyplývajúce z hlásení o NOO (vrátane pretrvávajúcich):

- nie je dôsledne vykonávaná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi, v niektorých prípadoch úplne absentuje vykonanie kompletnej základnej starostlivosti,
- pri posudzovaní obchodov sa nekladie dôraz na zisťovanie pôvodu finančných prostriedkov na vstupe do systému, hlásenia o NOO sú orientované len na výstup finančných prostriedkov (odkup, ukončenie poistenia) z poisťovacieho segmentu,
- v prípade zisťovania pôvodu finančných prostriedkov sa aplikuje len čestné vyhlásenie klienta,
- v hláseniach o NOO nie sú uvedené informácie z už vykonanej základnej starostlivosti,
- nedostatočný opis neobvyklosti pri nahlásenom obchode ako aj celkovo chybná identifikácia neobvyklosti (napr. nesprávny dôvod neobvyklosti medzinárodný zatykač klienta alebo neuhradenie platby uvedenej v zmluve),
- nedostatočné posudzovanie jednotlivých obchodov (mimoriadne vysoké vklady).

Poisťovne vo väčšine prípadov naďalej nevyužívajú automatizované systémy na monitoring NOO, a rovnako nevyužívajú automatizovaný monitoring na kontrolu sankčných zoznamov a PEPs.

Analýza rizík, zraniteľností procesov

Právna úprava AML/CFT v sektore poisťovníctva

Základným právnym predpisom, ktorý upravuje oblasť AML pre všetky povinné osoby, vrátane dohliadaných subjektov v sektore poisťovníctva je AML zákon transponujúci Smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu. Za účelom implementácie odporúčaní výboru Moneyval Rady Európy, ktoré obsahuje Piata hodnotiacia správa o vykonávaní opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu v SR, ako aj revidovaných odporúčaní FATF, (Finančný akčný výbor skupiny G7) bude nevyhnutná novelizácia AML zákona.

Zároveň je sektor poisťovníctva v danej oblasti regulovaný aj zákonom č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poisťovníctve“) ako osobitným právnym predpisom. Na problematiku AML nepriamo nadväzuje aj zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, zákon č. 101/2010 Z. z. o preukazovaní pôvodu majetku, zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb, Trestný zákon, Trestný poriadok a medzinárodné zmluvy, ktorými je SR viazaná.

Podrobnejšie vysvetlenie k plneniu povinností vyplývajúcich pre dohliadané subjekty v sektore poisťovníctva z AML zákona a zákona o poisťovníctve obsahuje Metodické usmernenie Národnej banky Slovenska útvarov dohľadu nad finančným trhom z 9. mája 2019 č. 5/2019 k ochrane poisťovne, pobočky poisťovne z iného členského štátu EÚ a pobočky poisťovne z iného ako členského štátu EÚ pri vykonávaní poisťovacej činnosti v životnom poistení pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu (ďalej

len „metodické usmernenie“), ktoré nahrádza predchádzajúce metodické usmernenie zo 4. októbra 2013 č. 4/2013. Súčasťou metodického usmernenia sú dve prílohy, ktoré obsahujú Usmernenia k rizikovým faktorom spojeným so vzťahmi s klientmi a s príležitostnými transakciami (príloha č. 1) a Všeobecné a špecifické spôsoby rozpoznania NOO (príloha č. 2). http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/MU_5_2019.pdf. Metodické usmernenia vydané FSJ sú zverejnené na stránke www.minv.sk/?informacie-a-usbmernenia-pre-povinne-osoby-a-zdruzenia-majetku.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že právna úprava v oblasti AML pre sektor poisťovníctva je komplexná, avšak absentuje podzákonná právna úprava (napr. vyhláška alebo opatrenie), ktorá by bližšie špecifikovala jednotlivé oblasti a obsah povinností pre poisťovne, ktoré sú všeobecne ustanovené v AML zákone. Metodické usmernenia NBS a FSJ majú len odporúčajúci, nezáväzný charakter a nie sú právne vynutiteľné.

Účinnosť postupov a metód dohľadu (NBS a FSJ)

Výkon dohľadu/kontroly nad inštitúciami v sektore poisťovníctva uskutočňuje FSJ, ako aj NBS. Základným cieľom dohľadu/kontroly je presadzovať elimináciu, resp. zmiernenie jednotlivých druhov možných rizík ML/FT u dohliadaných subjektoch.

NBS vykonáva:

- **komplexný dohľad** - dohľad nad celkovou činnosťou spoločnosti, podrobný, analytický,
- **tematický dohľad** - dohľad nad vybranou činnosťou spoločnosti (napr. investičné služby, AML, PZP),
- **dosledovací dohľad** - kontrola prijatých opatrení k nedostatkom zisteným pri komplexnom alebo tematickom dohľade, t.j. kontrola plnenia plánu opatrení prijatých poisťovňou na odstránenie nedostatkov.

Preverovanie oblasti AML vykonáva NBS ako časť komplexného dohľadu (resp. dosledovacieho), alebo samostatne ako tematický dohľad.

TYP dohľadu	2016	2017	2018	2019
komplexný	0	1	0	0
tematický dohľad na AML	0	0	2	3
dosledovací dohľad na AML	0	0	0	0

Počet dohľadov v poisťovniach zo strany NBS

NBS vykonala od roku 2018 vyšší počet dohľadov na mieste zameraných na kontrolu poisťovní pri plnení a dodržiavaní povinností ustanovených AML zákonom, pričom bolo vykonaných 5 tematických dohľadov zameraných na dohľad nad AML. Zároveň NBS prijatím interného predpisu zameraného na rizikovo-orientovaný dohľad v marci 2018 zvýšila

frekvenciu dohládov na diaľku nad všetkými poisťovňami v oblasti AML formou dotazníkov, ktoré zasiela poisťovniam a následne ich vyhodnocuje každé 2 roky

Počas vykonaných dohládov na mieste zo strany NBS za hodnotiace obdobie boli v kontrolovaných poisťovniach zistené nasledujúce nedostatky:

a) menej závažné nedostatky:

- nedostatky a zistenia v programe vlastnej činnosti,
- absencia dokumentov preukazujúcich posúdenie rizika legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu, na základe ktorých poisťovňa určila rozsah starostlivosti ku klientom predmetných poisťných zmlúv,
- systém a procesy prevencie poisťovne pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a financovaním terorizmu neboli v rokoch 2016, 2017 ani 2018 podrobené internému auditu.

b) závažné nedostatky:

- v niektorých hláseniach o NOO pre FSJ boli ako určená osoba uvedené osoby, z ktorých ani jedna nebola v predmetnom období štatutárnym orgánom poisťovne poverená ako určená osoba podľa § 20 ods. 2 písm. h) AML zákona,
- pri niektorých poisťných zmluvách nebolo preukázané, či poisťovňa vykonala overenie identifikácie klienta, ktorým je právnická osoba, pričom ani jedna poisťná zmluva nespádala do kategórie výkonu zjednodušenej starostlivosti podľa § 11 AML zákona,
- niektoré obchodné operácie by mali byť vzhľadom na svoju nezvyčajnú povahu predmetom posudzovania poisťovne podľa § 14 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 2 písm. a) AML zákona, pričom v spisových zložkách predmetných zmlúv sa nenachádza žiaden dokument preukazujúci posúdenie daných obchodných operácií z pohľadu ich neobvyklosti a poisťovňa teda nebola schopná preukázať splnenie si tejto povinnosti.

c) veľmi závažné nedostatky:

- v prípade niektorých poisťných zmlúv, pri ktorých nie je z dôvodu vysokej hodnoty obchodu možné uplatňovať zjednodušenú starostlivosť, nebola vykonaná identifikácia konečných užívateľov výhod a prijatie primeraných opatrení na overenie jeho identifikácie,
- v prípade viacerých poisťných zmlúv boli identifikované obchodné operácie, ktoré boli nezvyčajne veľké a zjavne vybočovali z bežného rámca obchodov vykonávaných poisťníkmi, ako aj obchody, ktoré zároveň nemali zrejmy ekonomický účel a teda mali byť nahlásené FSJ ako NOO, pričom poisťovňa nezdokumentovala preskúmanie a posúdenie niektorých obchodov. Zároveň poisťovňa nevykonávala v plnom rozsahu priebežné monitorovanie obchodných vzťahov podľa § 10 ods. 1 písm. g) AML zákona.

Koncom roka 2019 bolo v prípade jednej poisťovne zo strany NBS na základe nedostatkov zistených počas vykonaného dohládu na mieste začaté konanie o uložení sankcie.

FSJ v hodnotenom období nevykonala žiadnu kontrolu poisťovní ako povinných osôb a neuložila žiadnu sankciu.

Zároveň je potrebné uviesť, že tento stav súvisí z nedostatočným personálnym zabezpečením oddelenia kontroly FSJ (hlavne po odbornej stránke zdatnými pracovníkmi), na základe ktorého nebolo možné vykonať v hodnotenom období dostatočné množstvo kontrol u povinných osôb v tomto sektore. Taktiež oddelenie KPO sa okrem výkonu kontrol na mieste u povinných osôb a vedenia správneho konania za porušenie AML zákona, v značnom rozsahu zúčastňuje na legislatívnych procesoch spojených s AML zákonom, metodických, školiacich a administratívno-právnych činnostiach súvisiacich s plnením úloh FSJ, ako aj na V. kole hodnotenia SR výborom Moneyval.

Vstupné kontroly – povoľovacie konania predchádzajúce súhlasy, oznamovacie povinnosti.

Komplexný právny a regulačný rámec poskytuje NBS náležité právomoci pri realizácii vstupných kontrol, ktoré sú súčasťou povoľovacieho konania, konania o udelenie predchádzajúceho súhlasu na nadobudnutie alebo zvýšenie kvalifikovanej účasti na poisťovni, konania o udelenie predchádzajúceho súhlasu na splynutie, zlúčenie, rozdelenie poisťovní, ako aj konania o udelenie predchádzajúceho súhlasu na predaj podniku poisťovne alebo jeho časti. Rovnako sú poisťovne povinné bez zbytočného odkladu oznámiť NBS všetky zmeny osôb, ktoré riadia poisťovňu, pobočku poisťovne alebo vykonávajú kľúčové funkcie (režim Solventnosť II) a osôb, navrhnutých za členov predstavenstva a vedúcich zamestnancov v priamej riadiacej pôsobnosti predstavenstva (osobitný režim), vrátane všetkých informácií a dokladov potrebných na posúdenie, či nová fyzická osoba spĺňa požiadavky odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti.

V rámci povoľovacieho konania NBS preskúmava preukázanie:

- a) prehľadného a dôveryhodného pôvodu základného imania a ďalších finančných zdrojov poisťovne,
- b) vhodnosti osôb s kvalifikovanou účasťou na poisťovni,
- c) prehľadnosti skupiny s úzkymi väzbami, ku ktorej patrí aj akcionár s kvalifikovanou účasťou na poisťovni,
- d) či výkonu dohľadu neprekážajú úzke väzby v rámci skupiny,
- e) odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti osôb, ktoré sú navrhované riadiť poisťovňu alebo ktoré budú mať kľúčové funkcie, ktoré sú súčasťou systému správy a riadenia a ktorými sú najmenej funkcia riadenia rizík, funkcia dodržiavania súladu s predpismi, funkcia vnútorného auditu a aktuárska funkcia (režim Solventnosť II), odborná spôsobilosť a dôveryhodnosť osôb, navrhnutých za členov predstavenstva a vedúcich zamestnancov v priamej riadiacej pôsobnosti predstavenstva (osobitný režim),
- f) či výkonu dohľadu neprekáža právny poriadok a spôsob jeho uplatnenia v štáte, na ktorého území má skupina s úzkymi väzbami úzke väzby,
- g) schopnosti dodržiavať systém správy a riadenia podľa príslušných ustanovení zákona o poisťovníctve,
- h) kapitálových požiadaviek stanovených zákonom o poisťovníctve.

Vhodnosť osôb s kvalifikovanou účasťou na poisťovni, ako aj splnenie podmienok uvedených v písm. c), d) a f) NBS skúma nielen v rámci povoľovacieho konania, ale aj v rámci konaní o udelenie predchádzajúceho súhlasu podľa § 77 ods. 1 zákona o poisťovníctve.

Spôsob preukazovania splnenia podmienok na udelenie povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti, ako aj podmienok na udelenie predchádzajúceho súhlasu podľa § 77 ods. 1 zákona o poisťovníctve upravujú vykonávacie právne predpisy vydané NBS (opatrenie NBS č. 5/2015, opatrenie NBS č. 8/2015 a opatrenie NBS č. 35/2015). Vo veci existencie náležitých zdrojov na zaistenie kvalitnej realizácie vstupných kontrol NBS má za to, že všetky doklady a údaje sú kvalifikovane preskúmané a vyhodnotené zamestnancami povoľovacieho oddelenia a povolenia, ako aj predchádzajúce súhlasy sú udeľované na základe dostatočného preukázania splnenia zákonom o poisťovníctve stanovených podmienok. Rovnako príslušní zamestnanci kvalifikovane posudzujú a vyhodnocujú preukázanie splnenia zákonom o poisťovníctve stanovených podmienok mimo konaní, ak sú predmetom preskúmavania oznamovacie povinnosti.

V hodnotenom období NBS udelila 8 predchádzajúcich súhlasov v sektore poisťovníctva, pričom v období rokov 2016-2019 nebola NBS doručená žiadna žiadosť o udelenie povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti.

Dôveryhodnosť zamestnancov v sektore poisťovníctva

Podmienku dôveryhodnosti zamestnancov poisťovní štandardne upravujú interné predpisy poisťovní napr. Pracovný poriadok, Etický kódex, Protikorupčný poriadok atď., s tým, že väčšina poisťovní vyžaduje za účelom preukázania dôveryhodnosti zamestnancov nielen výpis z registra trestov, ale aj čestné vyhlásenie o niektorých skutočnostiach preukazujúcich dôveryhodnosť, prípadne ďalšie potrebné doklady vrátane predloženia pracovného posudku od predchádzajúceho zamestnávateľa.

V prípade osôb, ktoré riadia poisťovňu alebo vykonávajú kľúčové funkcie (režim Solventnosť II) a osôb, navrhnutých za členov predstavenstva, prokuristov a vedúcich zamestnancov v priamej riadiacej pôsobnosti predstavenstva (osobitný režim), poisťovňa preveruje splnenie požiadaviek na odbornú spôsobilosť a dôveryhodnosť v súlade s ustanovením § 24 resp. § 181 zákona o poisťovníctve. Zmeny týchto osôb vrátane všetkých informácií a dokladov potrebných na posúdenie, či nová fyzická osoba spĺňa požiadavky odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti, sú poisťovne povinné oznamovať NBS bez zbytočného odkladu.

Pravidlá správania sa svojich zamestnancov pre zabránenie konfliktu záujmov, insidertrading, alebo zneužívania dôverných informácií majú poisťovne štandardne upravené v interných predpisoch, ktoré sú priebežne aktualizované s tým, že prístupnosť pre všetkých zamestnancov je zabezpečená spravidla formou intranetu.

V súlade s § 20 ods. 2 písm. i) zákona o AML majú poisťovne v rámci svojich vnútorných predpisov t. j. v programe vlastnej činnosti zakomponovaný mechanizmus pre ochranu zamestnancov pred negatívnymi následkami a rizikami vyplývajúcimi z nahlasovania NOO.

Štatistiku o počte vnútorných kontrol zameraných na odhaľovanie nedostatkov (zlyhaní zamestnancov) vyplývajúcich z neplnenia ich povinností v oblasti AML niektoré poisťovne nemajú naďalej zavedenú.

S výnimkou dvoch poisťovní v hodnotenom období poisťovne nezaznamenali žiadne podozrenie zo spáchania úmyselného trestného činu majetkovej povahy zamestnancami. Poisťovne s výnimkou dvoch poisťovní neevidovali žiadnych zamestnancov, ktorí by porušili vnútorné pravidlá pre zabránenie konfliktu záujmov, insidertrading alebo zneužívania dôverných informácií. V súvislosti s porušením povinností v oblasti AML žiadna z poisťovní nepodala podnet na začatie trestného stíhania voči zamestnancovi.

Znalosť zamestnancov AML/CFT v sektore poisťovníctva

Program vlastnej činnosti zameranej na ochranu pred AML upravuje vzdelávanie zamestnancov v poisťovniach, vrátane systému školiacich a tréningových aktivít. Systém školiacich a tréningových aktivít je rôzny, v závislosti od konkrétnej poisťovne s tým, že školenia sú povinné a ich cieľom je zabezpečiť získanie potrebných vedomostí zamestnancov o programe činnosti poisťovne v oblasti boja proti legalizácii a financovaniu terorizmu a o AML zákone.

V rámci jednotlivých poisťovní sa vykonáva uvedená odborná príprava:

- a) novoprijatých zamestnancov – vstupné školenia,
- b) raz ročne e-learningové školenia – všetci zamestnanci; niektoré poisťovne majú raz ročne školenia len pre zamestnancov na vybraných pozíciách,
- c) rozšírené vzdelávanie pre osobitné útvary, ktorých zamestnanci môžu byť viac vystavení možnostiam a pokusom o zneužitie na účely legalizácie a financovania terorizmu,
- d) školenia finančných sprostredkovateľov.

Každý zamestnanec, ktorý absolvuje školenie je povinný úspešne absolvovať vedomostný test na preverenie znalosti z oblasti AML s tým, že poisťovne majú stanovené percento úspešného absolvovania testu (štandardne 70% - 85%). Školenia nových, ako aj stálych zamestnancov sa vykonávajú predovšetkým formou e-learningu. Poisťovne majú školiace materiály a predpisy k AML uložené na intranete a sú nepretržite dostupné všetkým zamestnancom. Súčasťou školiacich materiálov pre oblasť AML je s výnimkou niekoľkých poisťovní aj upozornenie o trestno-právnych dôsledkoch vyplývajúcich z porušovania zákonných noriem pre AML. Okrem interných školení poisťovne umožňujú svojim zamestnancom pravidelne sa zúčastňovať externých školení organizovaných napr. NBS, FSJ, atď.

Celkovú úroveň znalosti povinností v oblasti AML zo strany zamestnancov (najmä povinnosť hlásiť NOO, schopnosť vyhodnocovať situácie, v ktorých je zvýšené riziko AML, porozumenie právnych dôsledkov v prípade porušenia povinností vyplývajúcich z AML zákona) poisťovne najčastejšie ohodnotili známkou 2 (z číselnej škály 1 – 5, najlepšie - 1, najhoršie - 5). Číselné ohodnotenie 2 na jednej strane reflektuje znalosti zamestnancov o povinnostiach vyplývajúcich zo zákona o AML, a zároveň na druhej strane zohľadňuje určité nedostatky najmä v oblasti kategorizácie klientov, zisťovania konečných užívateľov výhod, monitorovania PEPs a sankcionovaných osôb.

Organizácia compliance v sektore poisťovníctva

Poisťovne majú v rámci organizačnej štruktúry jasné a transparentné rozdelenie kompetencií a zodpovedností v oblasti AML. Za celkovú ochranu poisťovní pred ML/FT zodpovedá v poisťovniach predstavenstvo s tým, že za praktickú realizáciu činností v uvedenej oblasti zodpovedá určená osoba, ktorá je v priamej riadiacej pôsobnosti generálneho riaditeľa resp. predstavenstva a je plne zastupiteľná svojim zástupcom resp. zástupcami. Odčlenením od operatívnej a obchodnej činnosti je zabezpečená nezávislosť výkonu jej funkcie. Nevyhnutná nezávislosť znamená, že na funkciu compliance nemôže byť vyvíjaný akýkoľvek nenáležitý nátlak v súvislosti s reportingom, cieľmi, ich nastavovaním, v súvislosti s odmeňovaním, alebo iným spôsobom. Funkcia compliance (resp. príslušní zamestnanci) má taktiež neobmedzené právo komunikovať so všetkými zamestnancami a má prístup ku všetkým informáciám, záznamom alebo údajom nevyhnutným pre vykonávanie svojich povinností v rámci hraníc vymedzených právnymi predpismi. Manažment, ako aj všetky dotknuté osoby sú povinné poskytovať funkcii compliance všetky relevantné informácie.

Organizačné zabezpečenie AML agendy v poisťovniach je nasledovné:

- a) samostatný organizačný útvar - odbor compliance,
- b) oddelenie compliance ako súčasť právneho odboru a compliance,
- c) len zodpovedný zamestnanec určený v organizačnej štruktúre (malé poisťovne) alebo 2 zamestnanci.

Vo väčšine poisťovní je pozícia zodpovednej osoby za AML súčasťou tzv. kľúčovej funkcie dodržiavania súladu s predpismi (compliance) v zmysle zákona o poisťovníctve, a preto musí spĺňať požiadavky na odbornú spôsobilosť a dôveryhodnosť v súlade s § 24 zákona o poisťovníctve. Rovnako v prípade, ak je osoba zodpovedná za AML v pozícii vedúceho zamestnanca v priamej riadiacej pôsobnosti predstavenstva, musí spĺňať vyššie uvedené požiadavky. Počet zamestnancov poisťovní, ktorí zabezpečujú AML agendu sa pohybuje v rozmedzí od 1 – 4 zamestnancov, v závislosti od veľkosti poisťovne. Možno konštatovať, že prevažná časť poisťovní má dostatočné personálne zdroje.

Základným interným predpisom pre metodické zabezpečenie AML v poisťovniach je Program AML, ktorý je určený pre všetkých zamestnancov. AML predpis obsahuje výklad základných definícií a pojmov, právnu úpravu v oblasti AML/CFT, posudzovanie rizika legalizácie a financovania terorizmu v závislosti od klienta/ produktu/ obchodu, spôsob

vykonávania a druhy starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, prehľad foriem NOO, opis postupu a zásady pri ohlasovaní a posudzovaní NOO, postup pri uchovávaní údajov, vymedzenie zodpovednosti jednotlivých zamestnancov vrátane určenia osoby zodpovednej za AML/CFT, spôsob zabezpečenia ochrany zamestnanca, ktorý zisťuje NOO, obsah a harmonogram odbornej prípravy zamestnancov, ktorí môžu pri svojej práci prísť do styku s NOO, ako aj kontrolné mechanizmy pre dodržiavanie týchto ustanovení a povinností.

Informačné AML toky

Zodpovedná osoba za AML priamo reportuje o svojej činnosti predstavenstvu spoločnosti, príp. generálnemu riaditeľovi, Výboru pre audit (v prípade, ak je poisťovňa členom skupiny aj útvaru compliance skupiny) minimálne raz ročne, v prípade zistenia závažných nedostatkov informácie poskytuje bezodkladne. Zamestnanci sú povinní informovať zodpovednú osobu za AML o možných podozreniach z NOO. Zodpovedná osoba za AML následne vyhodnotí možnú neobvyklosť obchodnej operácie a v prípade, že javí známky neobvyklosti, ohlásí danú obchodnú operáciu FSJ bez zbytočného odkladu. Ochrana informácií je zabezpečená na základe povinnosti mlčanlivosti, ktorú ukladajú zamestnancom interné právne predpisy a trvá aj po skončení pracovného pomeru.

Počet auditov v poisťovniach zameraných na AML je rôzny, v závislosti od konkrétnej poisťovne, väčšinou raz ročne, pričom v sledovanom období v poisťovniach boli vykonané len interné audity, s výnimkou jednej poisťovne, kde v rámci externého auditu bola čiastočne pokrytá aj oblasť AML.

Dostupnosť a vymáhateľnosť administratívnych sankcií v sektore poisťovníctva

Úprava administratívnych sankcií je obsiahnutá v § 32 - § 34 AML zákona, ako aj v § 139 – 159 zákona o poisťovníctve.

Rozsah sankcií, ktoré je NBS oprávnená uložiť v zmysle zákona o poisťovníctve poisťovniam je široký a zahŕňa napríklad opatrenia na nápravu, pokuty od 1.000,- do 1.000.000,- eur, obmedzenie alebo pozastavenie činnosti, obmedzenie alebo zakázanie voľného nakladania s aktívami, pričom najprísnejšou sankciou je odňatie povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti. V prípade menej závažných nedostatkov je NBS oprávnená aj mimo konania o uložení sankcie alebo opatrenia prerokovať nedostatky v činnosti poisťovne alebo zaisťovne s členmi predstavenstva poisťovne alebo s vedúcim pobočky, s členmi dozornej rady poisťovne, s vedúcimi zamestnancami alebo osobami, ktoré majú kľúčové funkcie, ktorí sú povinní poskytnúť NBS ňou požadovanú súčinnosť.

V súlade s § 139 ods. 6 zákona o poisťovníctve je možné uložiť pokutu aj členovi predstavenstva, členovi dozornej rady, vedúcemu pobočky, nútenému správcovi, prokuristovi, a to až do výšky 12-násobku mesačného priemeru jeho celkových výnosov od poisťovne. Rovnako je možné uložiť pokutu iným ako vyššie uvedeným osobám, ktoré riadia poisťovňu alebo fyzickým osobám, ktoré majú kľúčové funkcie, a to do výšky 50 % dvanásťnásobku mesačného priemeru ich celkových výnosov od poisťovne. V aplikačnej praxi však takéto sankcie v sledovanom období uložené neboli.

FSJ za nesplnenie, resp. porušenie povinností vyplývajúcich z AML zákona môže uložiť povinnej osobe pokutu v zmysle § 33 AML zákona až do výšky 1.000.000,- eur, resp. pri banke a finančnej inštitúcii až do výšky 5.000.000,- eur. V zmysle ustanovenia § 33a AML zákona FSJ môže právnickej osobe alebo podnikateľovi popri pokute za správne delikty uvedené v § 33 ods. 1 a 2 uložiť aj sankciu zverejnenia právoplatného rozhodnutia o uložení sankcie.

V zmysle ustanovenia § 34 AML zákona v prípade, že povinná osoba viac ako 12 po sebe nasledujúcich mesiacoch alebo opakovane neplní alebo porušuje povinnosti ustanovené AML zákonom, FSJ podá podnet na odobratie oprávnenia na podnikateľskú alebo inú samostatnú zárobkovú činnosť, orgánu oprávnenému rozhodnúť podľa osobitného predpisu.

V hodnotenom období (r. 2016-2019) neboli zo strany NBS a FSJ poisťovniam uložené žiadne sankcie, ktoré by sa týkali problematiky AML.

NOO

a) Formy NOO

Vymedzenie NOO v rámci slovenského práva je založené na demonštratívnom výpočte všeobecných foriem NOO (§ 4 ods. 2 AML zákona).

S ohľadom na široký okruh povinných osôb zákonodarca nemohol vymedziť AML zákonom všetky možné NOO, ku ktorým dochádza pri výkone jednotlivých činností, na ktoré sa zákon vzťahuje, preto uložil povinným osobám vypracúvať a aktualizovať program vlastnej činnosti a stanoviť si aj vlastné formy NOO podľa predmetu obchodnej činnosti. Uvedené platí aj pre poisťovací sektor. Formy NOO podľa činností a druhov vykonávaných obchodov sú súčasťou programu vlastnej činnosti poisťovne podľa § 20 ods. 2 písm. a) AML zákona.

Poisťovne ako povinné osoby sú taktiež povinné posudzovať v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 AML zákona, či je pripravovaný alebo vykonávaný obchod neobvyklý. Poisťovne preto musia mať upravené v programe vlastnej činnosti posudzovanie neobvyklosti obchodov tak, aby bolo úplne jasné, ktoré osoby posudzujú neobvyklosť pripravovaných alebo vykonávaných obchodov v rámci vlastnej štruktúry, ďalej čas, kedy tieto osoby predmetné posudzovanie vykonávajú a spôsob vykonávania posudzovania (predovšetkým porovnávaním s prehľadom foriem NOO, príp. iné). Posudzovanie je potrebné vykonať aj na základe iných informácií, ktoré zamestnanci zistili z dostupných informácií napr. rizikový profil, otvorené zdroje s ohľadom na riziko legalizácie alebo financovania terorizmu.

Hodnotenie NOO vykonávajú poisťovne z dvoch hľadísk:

- a) rizikovosť klienta - podľa zásady – KYC (typy subjektov, teritoriálne riziko),
- b) charakter, typ, trvanie, obsah a spôsob vykonávania obchodu.

Znakmi NOO sa v sektore poisťovníctva sa považujú najmä nasledujúce prípady:

- ak klient odmieta uviesť identifikačné údaje alebo údaje potrebné na vykonanie starostlivosti, resp. odmieta vyhlásiť, v koho mene koná,
- uzatváranie obchodu klientom, u ktorého možno predpokladať, že vzhľadom na jeho zamestnanie, postavenie alebo inú charakteristiku, nie je alebo nemôže byť vlastníkom potrebných finančných prostriedkov,
- ak objem finančných prostriedkov, s ktorými klient disponuje, je v zjavnom nepomere k povahe alebo rozsahu jeho podnikateľskej činnosti alebo ním deklarovaným majetkovým pomerom,
- uzatváranie takého obchodu, kde je odôvodnený predpoklad, že klientom alebo konečným užívateľom výhod je osoba, voči ktorej sú vykonávané medzinárodné sankcie, alebo osoba, ktorá môže byť vo vzťahu k osobe, voči ktorej sú vykonávané medzinárodné sankcie, resp. ide o vec alebo službu, voči ktorej sú vykonávané medzinárodné sankcie,
- obchod, pri ktorom klient predloží falošné, neplatné resp. odcudzené identifikačné doklady,
- záujem klienta uzavrieť poisťnú zmluvu v takej výške, ktorá sa zdá byť v rozpore s poisťnými potrebami klienta,
- klient prijíma pre neho nevýhodné podmienky, ktoré nemajú žiadny vzťah k jeho zdraviu, alebo veku a je ochotný platiť poisťné, ktoré očividne prevyšuje jeho finančné možnosti,
- klient kupuje poisťný produkt, ktorý nemá žiadny zrejmy ekonomický účel a na otázku pracovníka poisťovne nie je ochotný uviesť dôvod pre túto investíciu,
- opakované uzatváranie (3 a viac) poisťných zmlúv na neobvykle vysoké sumy,
- klient mení oprávnené osoby určené v zmluve, často ide o oprávnenú osobu, ktorá nemá jasnú väzbu na poisťníka,
- navrhovateľ pri uzatváraní zmluvy neprejavuje žiadny záujem o plnenie zmluvy, ale prejavuje omnoho väčší záujem o predčasné zrušenie zmluvy a môže sa zdať, že navrhovateľ má poistenie vo viacerých poisťovniach,
- klient požaduje extrémne navýšenie poisťnej sumy a poisťného,
- klient vykonáva viacnásobné zmeny účtov pre platenie a vrátenie poisťného,
- jeden klient uzatvára viac poisťných zmlúv v prospech viacerých poistených,
- veľmi krátka doba (do 3 mesiacov) medzi uzatvorením zmluvy a jej zrušením pri vysokých sumách poistenia,
- dojednanie poistenia, kde ročné poisťné je neobvykle vysoká suma,
- klient uhradí vysokú sumu poistenia v hotovosti, resp. poštovou poukážkou,
- úmyselná chyba pri zadaní identifikácie platby alebo klient po úhrade finančných prostriedkov na účet poisťovne následne poisťovní oznámi, že došlo k omylu a požiadava, aby mu prostriedky boli zaslané späť, a to na iný účet, alebo poštovou poukážkou,
- klient uhradí cca. dve splátky a potom požiadava o vyplatenie sumy na iný účet,
- klient po pravidelných platbách poisťného naraz vykoná jednorazovú úhradu celého poisťného, resp. prevedie finančné prostriedky z niekoľkých bánk, najmä zo zahraničia,
- klient pri investičných produktoch uskutoční tri a viac opakovaných vkladov bezhotovostným prevodom na účet.

b) Spôsob vykonávania posudzovania NOO

Z informácií získaných od poisťovní vyplynulo, že väčšina poisťovní vykonáva monitoring NOO manuálne. Niektoré poisťovne vykonávajú monitoring poloautomatizovane t. j. manuálne a prostredníctvom elektronických zostáv generovaných na mesačnej báze po manuálnom zadaní určených parametrov do prevádzkového systému poisťovne. Posudzovanie NOO automatizovane sa v praxi vykonáva minimálne, len tzv. post transakčným monitoringom, a to po vykonaní manuálneho posúdenia. Viaceré poisťovne však deklarovali, že pracujú na vývoji automatizovaných systémov. Niektoré poisťovne s malým objemom obchodov na trhu, alebo tie, ktoré ponúkajú len neživotné poistenie, nestanovujú AML rizikové kategórie.

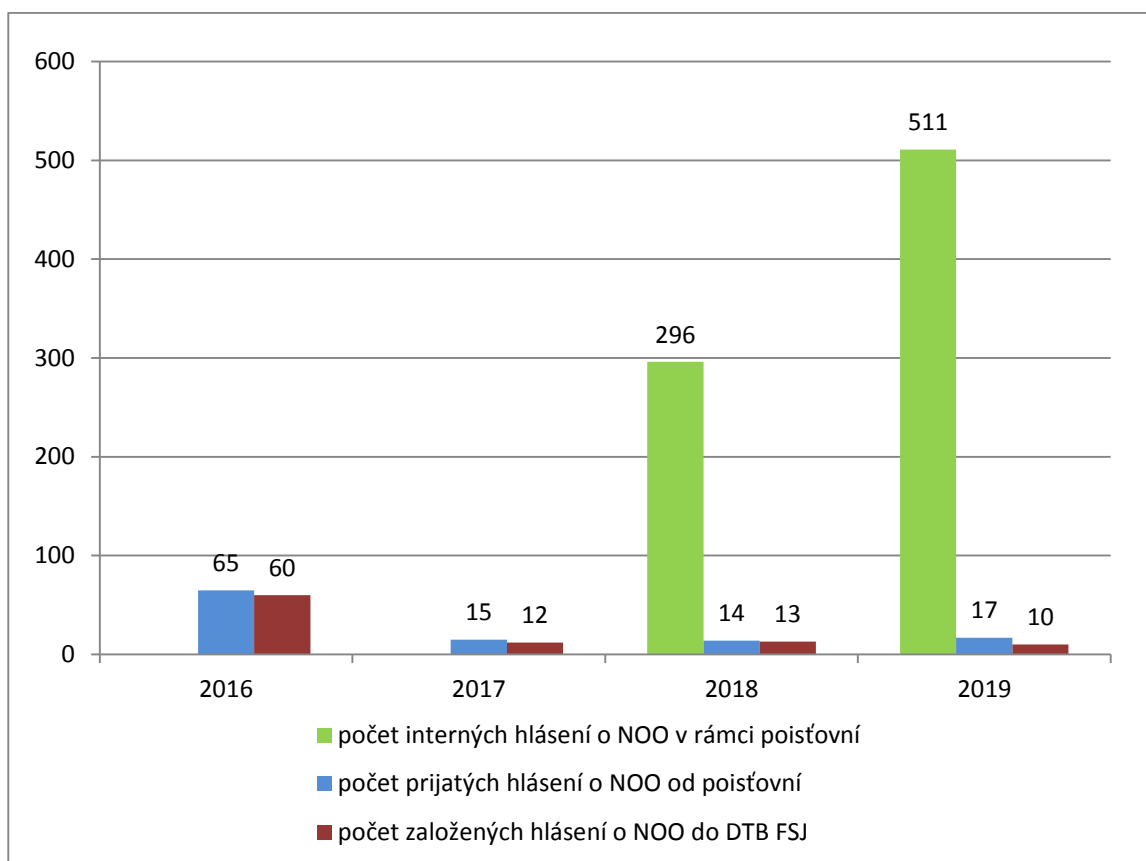
Väčšina poisťovní pri každej obchodnej operácii zvolí a vykoná vhodnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi. Pri každom obchode hodnotí, či tento vykazuje znaky NOO podľa zásady KYC a prehľadu foriem NOO uvedených v príslušných interných predpisoch jednotlivých poisťovní. Spravidla zodpovedný zamestnanec manuálne vyhodnotí obchodnú operáciu a v prípade podozrenia vyplní interné „Hlásenie o NOO“, ktoré bez zbytočného odkladu odošle oddeleniu Compliance elektronickou poštou, faxom alebo poštou. Predmetné oddelenie po posúdení neobvyklosti prostredníctvom určenej osoby zašle hlásenie o NOO bez zbytočného odkladu FSJ.

c) Účinnosť monitorovania a ohlasovania NOO

Z celkového počtu ohlásených NOO od všetkých povinných osôb eviduje FSJ najviac NOO (cca. 85-90%) od bánk, v ktorých sa sústreďuje najväčší počet obchodných operácií, vrátane hotovostných operácií.

Poisťovne:

rok	Prijaté		Odstúpené				
	NOO celkovo	z tohto od poisťovní	NAKA	KR PZ, OR PZ	FR SR	FSJ	DTB
2016	3297	65	2	1	2	0	60
2017	2636	15	1	0	1	1	12
2018	2509	14	1	0	0	0	13
2019	2576	17	1	4	2	0	10

Dynamika vývoja počtu hlásení o NOO v poisťovníctve a efektívita ich využitia (pozn. poskytnuté dáta od jednej poisťovne ohľadom interných hláseniach za r. 2016 a 2017 neboli vzhľadom na ich vysoké skreslenie, dostatočne korektné na využitie v tejto tabuľke, čo by vážne ovplyvnilo štatistiku celého modulu)

Z väčšiny uvedených hlásení však nebolo zrejmé, z akého dôvodu bola predmetná obchodná operácia vyhodnotená ako neobvyklá (nesprávne identifikovaná možnosť neobvyklosti obchodu), ani to, či a akú starostlivosť (resp. rozsah starostlivosti, vykonanie „opakovanej“ starostlivosti) vo vzťahu ku klientovi povinná osoba vykonala (zistovanie pôvodu finančných prostriedkov, konečných užívateľov výhod, atď.), čiže starostlivosť vo vzťahu ku klientovi bola vykonávaná zo strany viacerých poisťovní nedôsledne alebo hlásenia neobsahovali zistené informácie z vykonanej starostlivosti.

Z analýzy hlásení NOO vyplynulo, že značná časť ohlásených obchodných operácií mohla byť poisťovňami vyhodnotená vo vlastnej kompetencii ako obvyklé obchodné operácie, alebo niektoré vôbec nemali byť ako NOO hlásené. Poisťovne vo väčšine prípadov ohlasovali všetky operácie, ktoré naplnili niektorú z foriem NOO uvedených v programe vlastnej činnosti bez toho, aby vykonali **opätovne príslušnú starostlivosť** vo vzťahu ku klientovi a posudzovali komplexne neobvyklosť vykonanej obchodnej operácie vrátane využitia zásady KYC.

Poisťovne opätovne nezisťovali pôvod finančných prostriedkov na vstupe do finančného systému, tento vstup „možných“ nelegálnych zdrojov umožnili a potom ohlásili ako NOO až výstup finančných prostriedkov z tohto systému (odkup, zrušenie poistenia).

Celková rizikovosť sektora:

Z hľadiska ML/FT možno sektor poisťovníctva hodnotiť ako menej atraktívny v porovnaní s bankovým sektorom. Finančné prostriedky súvisiace s poisťnými zmluvami (poisťné, výplaty poisťného plnenia) smerujú z účtov/resp. na účty klientov vedené v iných finančných inštitúciách, ktoré sú povinnými subjektmi podľa zákona o AML. V hotovosti sa poisťné (aj to len v obmedzenom rozsahu) uhrádza len pri niektorých produktoch poistenia (napr. cestovné poistenie, havarijné poistenie, povinné zmluvné poistenie) s tým, že rozsah prijímania poisťného v hotovosti v SR je k celkovému objemu prijatého poisťného úplne zanedbateľný. Poisťovne využívajú na predaj svojich produktov nielen internú, ale aj externú sieť t. j. finančných sprostredkovateľov. Je však potrebné zdôrazniť, že konečnú zodpovednosť za vykonanie kompletnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi nesie poisťovňa (objektívna zodpovednosť) napriek tomu, že finanční sprostredkovatelia sú taktiež zaradení medzi povinné osoby v zmysle AML zákona.

Prostredníctvom finančných sprostredkovateľov je ponúkaných viac ako 70% produkcie v sektore poisťovníctva.

Pri hodnotení úrovne hrozby ML/FT v sektore poisťovníctva je nevyhnutné rozlišovať medzi produktami v neživotnom poistení a produktami v životnom poistení. Z aplikačnej praxe vyplýva, že využívanie produktov neživotného poistenia na ML je v minimálnom rozsahu, a preto úroveň hrozby ML možno označiť za nevýznamnú. Úroveň hrozby FT pri produktoch neživotného poistenia je mierne významná.

V porovnaní s neživotným poistením úroveň hrozby ML/FT v životnom poistení predstavuje vyššie riziko, a to najmä pri investičnom životnom poistení. Zvýšené riziko ML pri produktoch investičného životného poistenia vyplýva najmä z možností investovania zo strany klientov formou jednorazových vkladov, prípadne opakovaných vkladov a výberov. Tieto produkty sú primárne naviazané na investičnú zložku zmluvy, a nie na klasické poisťné riziko (smrť, dožitie). Charakter poisťných produktov v životnom poistení si vyžaduje relevantné odborné znalosti, a preto sa za účelom ML/FT v praxi častejšie využívajú menej sofistikované produkty v iných sektoroch napr. bankové produkty. Z uvedeného vyplýva, že úroveň hrozby ML/FT pri produktoch životného poistenia možno hodnotiť ako mierne významnú.

Riziko ML/FT poisťovne posudzujú v závislosti od klienta, produktu (produkt životného alebo neživotného poistenia), obchodného vzťahu alebo konkrétneho obchodu s tým, že pri hodnotení rizikovosti vychádzajú zo zákona o AML a interných AML predpisov. Dve poisťovne však uviedli, že rizikové hodnotenie klientov, ako aj rizikové hodnotenie produktov bude predmetom interných predpisov, ktoré aktuálne pripravujú.

a) Hodnotenie ML/FT rizikovosti klientov

Poisťovne v rámci rizikového hodnotenia klientov zaraďujú klientov do troch príp. štyroch rizikových kategórií a následne podľa rizikovej kategórie vykonávajú príslušný druh starostlivosti voči klientom. Výnimkou je jedna poisťovňa, ktorá vzhľadom na charakter

predávaných poisťných produktov zaraďuje svojich klientov do rizikovej kategórie klientov s nízkym rizikom.

V priebehu trvania obchodného vzťahu pri produktoch životného poistenia poisťovne pravidelne prehodnocujú rizikovú klasifikáciu s tým, že v prípade nových informácií o klientovi a jeho transakciách sa riziková klasifikácia mení (napr. neobvyklá zmena poisťnej zmluvy, vykonanie príležitostného obchodu nad 15 000 EUR atď.). Aktualizácia sa uskutočňuje aj na základe vyplnenia príslušného formulára klientom aspoň raz za kalendárny rok. Pri produktoch neživotného poistenia sa v priebehu trvania obchodného vzťahu nevykonáva prehodnocovanie AML rizikových kategórií klientov.

Spravidla za **menej rizikového klienta** z hľadiska legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu považujú poisťovne najmä, ak je klientom:

- banka alebo finančná inštitúcia podľa AML zákona (napr. poisťovňa, obchodník s cennými papiermi, atď.),
- orgán verejnej moci SR (napr. ministerstvo),
- obec, mesto.

Za **viac rizikového klienta** z hľadiska legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu možno považovať najmä, ak je klientom:

- osoba, o ktorej má zodpovedná osoba vedomosť, že je alebo bola podozrivá z kriminálnych aktivít, najmä majetkového alebo hospodárskeho charakteru (napr. krádež, sprenevera, podvod, neoprávnené obohatenie, úžera, skrátenie dane a iné),
- dlhodobo nezamestnaná osoba bez príjmu,
- osoba zamestnaná alebo podnikajúca v oblasti so zvýšeným rizikom legalizácie príjmu z trestnej činnosti alebo financovania terorizmu (napr. zmenárne, stávkové kancelárie, herne a iné),
- osoba s trvalým pobytom mimo územia členského štátu EÚ,
- osoba ktorá nie je občanom členského štátu EÚ,
- cudzozemec, najmä fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej krajina pôvodu (občianstvo, trvalý pobyt, sídlo) nedostatočne uplatňuje opatrenia proti legalizácii výnosov,
- osoba s vyšším rizikom z hľadiska korupcie (osoba s rozhodovacími právomocami, predstaviteľ verejnej moci),
- osoba s vonkajšími znakmi poukazujúcimi na príslušnosť k extrémistickým skupinám a hnutiam,
- osoba, ktorá predloží zodpovednej osobe doklady u ktorých je podozrenie, že sú falšované, pozmenené, stratené,
- bezdomovec,
- schránková spoločnosť,
- právnická osoba s neprehľadnou vlastníckou štruktúrou,
- spoločnosť, ktorá často mení obchodné meno a sídlo,

- právnická osoba – združenie majetku (napr. nadácia, nezisková organizácia, neinvestičný fond),
- politicky exponovaná osoba,
- osoba na zozname sankcionovaných osôb.

Pre identifikáciu a overenie identifikácie klientov poisťovne využívajú verejne dostupné zdroje, ako obchodný a živnostenský register, internetové prehliadače, DOW JONES portál, GIN2ACT portál spoločnosti za účelom overenia osôb z pohľadu PEP, embárg a sankcií http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/good_governance_matters/lists_of_countries/index_en-htm.

Pre zistenie a overenie konečných užívateľov výhod bez ohľadu na ich rizikovú kategóriu využívajú poisťovne verejne dostupné zdroje (napr. obchodný register, register partnerov verejného sektora, register účtovných závierok, FinStat atď.), a taktiež väčšina poisťovní vyžaduje predloženie čestného vyhlásenia.

Politicky exponované osoby (PEPs)

Väčšina poisťovní na zisťovanie, či sa noví a existujúci klienti nenachádzajú na zozname sankcionovaných osôb alebo sú PEPs nevyužíva špeciálny monitorovací systém a kontrolu klientov vykonávajú manuálnym resp. poloautomatizovaným spôsobom prostredníctvom excelu. Za účelom preverenia osôb poisťovne využívajú verejne dostupné zdroje a internetové prehliadače obsahujúce zoznamy osôb, voči ktorým sú vykonávané medzinárodné sankcie. Niektoré poisťovne vedú zoznamy PEPs a sankcionovaných osôb, ktoré priebežne aktualizujú. Väčšina poisťovní pri uzatváraní poisťných zmlúv vyžaduje od klientov čestné vyhlásenie, že nie sú PEPs, a následne počas trvania poisťnej zmluvy minimálne raz ročne preveruje splnenie uvedenej podmienky.

b) Hodnotenie ML/FT rizikovosti poisťných produktov

Hodnotenie sektora poisťovníctva z hľadiska AML bolo zamerané na životné poistenie a neživotné poistenie, napriek skutočnosti, že podľa § 5 ods. 1 AML zákona je povinnou osobou na účely tohto zákona poisťovňa pri vykonávaní poisťovacej činnosti len v životnom poistení. V rámci životného poistenia bolo predmetom hodnotenia samostatne investičné životné poistenie (tzv. Unit-linked) ako poisťné odvetvie, pri ktorom bolo identifikované zvýšené riziko prania špinavých peňazí a rizikové životné poistenie (poistenie pre prípad smrti, poistenie na dožitie, dôchodkové poistenie). Zvýšené riziko prania špinavých peňazí pri produktoch investičného životného poistenia vyplýva najmä z možností investovania zo strany klientov formou jednorazových mimoriadnych vkladov, prípadne opakovaných vkladov, ako aj z dôvodu možnosti realizácie čiastočných odkupov a odkupov. Tieto produkty sú primárne naviazané na investičnú zložku zmluvy. Na druhej strane pri rizikovom životnom poistení, ktoré je zamerané na krytie klasického poisťného rizika (smrť, dožitie) a nie je spojené s investovaním, existuje nízke riziko ML/FT.

Pri investičnom životnom poistení je postup pri uzatváraní zmlúv vrátane identifikácie klienta, ako aj overovanie pôvodu finančných prostriedkov totožný s postupom, ktorý poisťovne používajú pri uzatváraní ostatných zmlúv životného poistenia, čiže sa k týmto klientom pristupuje rovnako, napriek vyššiemu riziku legalizácie.

Poistné sa v SR väčšinou uhrádza na účet v banke alebo poštovou poukážkou. Poistné je možné uhrádzať pri uzatváraní poistenia v hotovosti iba pri niektorých produktoch životného a neživotného poistenia (napr. kapitálové životné poistenie, cestovné poistenie, havarijné poistenie, povinné zmluvné poistenie (ďalej len „PZP“), pričom za poistné prijaté v hotovosti sa obvykle považuje poistné inkasované na inkasné bloky a poistné uhradené cez registračnú pokladnicu na predajnom mieste poisťovateľa (ide prevažne o nízke sumy). Množstvo prijímania poistného v hotovosti v SR je k celkovému objemu prijatého poistného úplne zanedbateľné.

Poisťovne vyplácajú výplaty poistných plnení výhradne na účet v banke alebo poštovou poukážkou na adresu oprávnenej osoby.

Poisťovne so sídlom v SR poskytujú poistné produkty cezhranične v rámci EÚ len v obmedzenom rozsahu. Ide najmä o produkty neživotného poistenia (napr. poistenie majetku, cestovné poistenie, poistenie zodpovednosti za škodu, poistenie prepravy zásielky a iné).

Právny poriadok SR neumožňuje anonymné používanie produktov. Interné predpisy a postupy poisťovní v súlade s AML zákonom upravujú povinnosť odmietnuť uzavretie obchodného vzťahu v prípade, že sa odmietne identifikovať pri uzatváraní poistnej zmluvy alebo odmietne vyhlásiť, v mene koho koná. Rovnako postupujú poisťovne aj v prípade nedostatočnej identifikácie osoby oprávnenej na výplatu poistného plnenia t. j. príjemca z poistnej zmluvy musí byť vždy známy.

Neosobnou formou je možné uzavrieť poistné zmluvy pre určitý druh produktov. Ide najmä o produkty neživotného poistenia (napr. cestovné poistenie, havarijné poistenie, PZP, poistenie majetku a pod.). Za neosobnú formu uzavretia poistenia sa považuje online poistenie cez internet, sms poistenie, call centrum (poistenie uzatvorené prostredníctvom odboru telefonických služieb), direct mail a poistné produkty uzatvárané prostredníctvom vybraných finančných sprostredkovateľov.

V zmysle **nadnárodného hodnotenia rizík** spracovaného Európskou komisiou, riziká prania špinavých peňazí a financovania terorizmu v poisťovníctve je možné nájsť v životnom poistení a produktoch s anuitou. Tieto produkty umožňujú klientovi vložiť finančné prostriedky do finančného systému a potenciálne zamaskovať ich nezákonný pôvod alebo financovať nezákonné činnosti. Relevantné rizikové scenáre sú zvyčajne zamerané na investičné produkty v životnom poistení.

Riziká môžu vzniknúť alebo sa môžu prejaviť jedným alebo viacerými z nasledujúcich faktorov:

1. Poisťovateľ prijme platbu poistného v hotovosti,
2. Poisťovateľ vráti poistné pri zrušení poistky alebo ukončení poistky pred splatnosťou na iný účet ako pôvodný zdroj financovania,
3. Poisťovateľ nevykonáva hĺbkové preverovanie KYC vo všeobecnosti a najmä zdroj investícií,
4. Poisťovateľ predáva prevoditeľné poistky (ktoré nie sú bežné),
5. Investičné transakcie zahŕňajú trusty, držiteľov mandátov atď.,
6. Poisťovateľ predáva produkty na mieru, kde investor diktuje podkladovú investíciu alebo zloženie portfólia,
7. Poisťovateľ môže spočiatku predat' investičnú zmluvu na nízku hodnotu; kde investor má možnosť uskutočniť ďalšiu veľkú investíciu bez ďalšieho preverovania KYC.

Riziko financovania terorizmu existuje pri bodoch 2, 4 a 6 vyššie pre priame a nepriame financovanie teroristických operácií.

Riziko prania špinavých peňazí existuje vo všetkých vyššie uvedených prípadoch. Páchatelia by použili rizikové scenáre (1, 6 a 7) pre umiestnenie, (2 a 4) pre vrstvenie a (2, 4, 6 a 7) pre integrovanie.

V sledovanom období v SR nebol zaznamenaný prípad prania špinavých peňazí v oblasti poisťovníctva. Boli zaznamenané prípady, kedy sa poistné produkty použili pri podvodnej činnosti, čo sa týka najmä neživotného poistenia (havarijné poistenie, PZP, poistenie majetku a pod.). V drvivej väčšine ide najmä o fingované poistné udalosti pri poistení motorových vozidiel. Čo sa týka reputácie poisťovní z hľadiska účasti na finančných trestných činoch, vrátane daňových únikov možno vyhodnotiť, že zatiaľ nebola zaznamenaná na Slovensku žiadna poisťovňa, ktorá by bola spájaná s účasťou na finančných trestných činoch, vrátane daňových únikov.

c) Hodnotenie ML/FT rizikovosti obchodných vzťahov

Za obchodné vzťahy so zvýšeným rizikom sa považujú obchodné vzťahy s klientom, u ktorého sa vyskytuje niektorý z nasledujúcich rizikových faktorov:

- a) štát pôvodu klienta, štát pôvodu vlastníka klienta – podnikateľa, štát pôvodu zakladateľa klienta – nepodnikateľa, je uvedený na zozname štátov, v ktorých nie sú dostatočným spôsobom uplatňované opatrenia proti legalizácii a financovaniu terorizmu, ktorý je vydávaný FATF, alebo na zozname štátov, ktoré sú považované za daňové raje,
- b) uvedenie klienta, zakladateľa klienta – nepodnikateľa, vlastníka klienta – podnikateľa, alebo osoby, s ktorou klient uzatvára obchod, na zozname osôb a hnutí, voči ktorým sú uplatňované sankčné opatrenia v súlade s osobitnými právnymi predpismi,
- c) klient je na zozname PEPs,

- d) pôvod finančných prostriedkov klienta je nejasný alebo klient prehlási k pôvodu finančných zdrojov, že ide napr. o výhru hotovosti v kasíne, obdržanie daru vo forme peňažnej hotovosti, nadobudnutie dedičstva a pod.,
- e) skutočnosti vzbudzujúce podozrenie, že klient nekoná vo svojom mene alebo že zastiera, že plní pokyn tretej osoby,
- f) spôsob prevedenia obchodu je neobvyklý alebo
- g) skutočnosť vzbudzujúca podozrenie, že klient vykonáva NOO.

Hodnotenie zraniteľnosti a zraniteľné miesta:

V sektore poisťovníctva bolo na základe vstupných údajov **rizikové skóre ustálené na úrovni 0,34 – nízke riziko**. To znamená, že riziko prania špinavých peňazí v tejto oblasti je prítomné, avšak v obmedzenom rozsahu, berúc do úvahy veľkosť sektoru poisťovníctva v rámci finančného trhu, charakter poisťovních produktov, potenciálnych klientov, predajné kanály, ako aj dostatočnú reguláciu sektora poisťovníctva.

Mierne zníženie rizikového skóre v porovnaní s predchádzajúcim NHR1 môže byť odrazom prijatia interného predpisu NBS zameraného na rizikovo-orientovaný dohľad v marci 2018 a následného zvýšenia frekvencie dohľadov na diaľku nad poisťovňami v oblasti AML formou dotazníkov, ktoré sú poisťovňam zasielané a vyhodnocované každé 2 roky. Zároveň bol od roku 2018 zvýšený počet dohľadov na mieste vykonaných NBS, ktoré boli zamerané na kontrolu poisťovní pri plnení a dodržiavaní povinností ustanovených AML zákonom, pričom bolo vykonaných 5 tematických dohľadov zameraných na dohľad nad AML.

Pozitívny vplyv na rizikové skóre môže mať čiastočne aj vydanie Metodického usmernenia NBS útvarov dohľadu nad finančným trhom z 9.mája 2019 č. 5/2019, ktoré okrem iného odstránilo nedostatky vyplývajúce z aplikačnej praxe. S cieľom usmerniť poisťovne pri hodnotení rizík boli do prílohy č. 1 implementované spoločné usmernenia ESAs Jonit Committee (JC 2017 37) o zjednodušenej starostlivosti a zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a o faktoroch, ktoré by úverové inštitúcie a finančné inštitúcie mali zvážiť pri posudzovaní rizika v oblasti AML s jednotlivými obchodnými vzťahmi a príležitostnými transakciami.

Najväčšie riziko ML/FT v sektore poisťovníctva je v prípade klientov s nejasnou vlastníckou štruktúrou a v prípade, pokiaľ právnická osoba ako potenciálny klient nedokáže dostatočne preukázať z akých zdrojov získala finančné prostriedky, ktoré investuje do konkrétnych produktov.

Finančné prostriedky súvisiace s poisťovními zmluvami (poistné, výplaty poistného plnenia) smerujú z účtov klientov vedených v iných finančných inštitúciách, najmä v slovenských bankách, resp. ide o hotovostné platby realizované prostredníctvom obchodných miest slovenských bánk a pracovísk Slovenskej pošty, a.s., pričom všetky tieto subjekty sú povinné osoby, ktoré jednoznačne musia plniť všetky povinnosti vyplývajúce im z AML zákona. Na základe uvedeného vyplýva, že najdôležitejšiu funkciu ochrany pred ML/FT má bankový sektor. Bankový systém by mal zabrániť vstupu nelegálnych finančných

prostriedkov do finančného systému dôsledným plnením povinností vyplývajúcich bankám ako povinným osobám z AML zákona.

Vo všeobecnosti nie sú vnímané žiadne osobitné riziká legalizácie ML/FT v sektore poisťovníctva, pokiaľ sú finančné prostriedky klientov prijímané, resp. odosielané inštitúcii výhradne prostredníctvom bezhotovostných bankových prevodov a na tieto sú aplikované štandardné opatrenia týkajúce sa prevodov finančných prostriedkov (§ 20a, § 10, § 12, § 14 AML zákona).

Návrh opatrení na zmiernenie identifikovaných rizík a zraniteľných miest

Za účelom zabezpečenia dostatočnej vynutiteľnosti plnenia povinností v oblasti AML poisťovňami je potrebné vytvoriť NBS ako orgánom dohľadu po prerokovaní s MV SR podzákonnú normu, ktorá bližšie špecifikuje obsah povinností poisťovní ako povinných osôb vyplývajúcich im zo zákona o AML.

Rovnako je potrebné podzákonnou normou zabezpečiť povinné vykonávanie pravidelného interného alebo externého auditu na oblasť AML. Taktiež zabezpečiť, aby zamestnanci prvého kontaktu (resp. finanční sprostredkovatelia) mali prístup k informáciám o klientovi a jeho obchodoch, ktoré boli získané už skôr vykonávanou starostlivosťou vo vzťahu ku klientovi (napr. obchodný a rizikový profil - KYC, zaradenie klienta do rizikovej skupiny).

Taktiež je potrebné odporučiť poisťovniam (resp. asociácii – SLASPO), aby si po splnení zákonných požiadaviek, zabezpečili vlastný prístup k informáciám o bankových účtov prostredníctvom automatizovaného vyhľadávacieho systému bankových účtov (crif).

Z hľadiska zabezpečenia prevencie ML/FT sú dôležitou súčasťou školenia zamestnancov poisťovní v oblasti AML, a preto je nevyhnutné zvýšiť počet vzdelávacích podujatí organizovaných NBS a FSJ za výraznej spolupráce asociácie poisťovní, ako aj počet pracovných stretnutí s dohliadanými subjektami, ktoré budú zamerané na riešenie nejasností vyplývajúcich z aplikačnej praxe. Je potrebné vo väčšej miere zo strany poisťovní využívať tiež inštitút kvalifikovanej žiadosti, ktorý je vytvorený na riešenie konkrétnych situácií vznikajúcich pri praktickej aplikácii AML zákona, prostredníctvom webového sídla FSJ.

Taktiež je nevyhnutné v poisťovniach zvýšiť počet dohľadov/kontrol orientovaných na AML. Z uvedeného vyplýva a to najmä v prípade FSJ, potreba navýšenia zdrojov a odborne pripravených zamestnancov a odbremenenie oddelenia kontroly povinných osôb od pracovných činností nesúvisiacich priamo s výkonom kontroly.

Vzhľadom na to, že v hodnotenom období v rámci výkonu dohľadu/kontroly neboli uložené žiadne sankcie, čo nemohlo mať žiadny odstrašujúci účinok, je preto potrebné sprísniť sankcionovanie ukladaním peňažných pokút za jednotlivé porušenia právnych predpisov o AML v súlade s Uznesením vlády SR č. 207 zo dňa 7. mája 2019.

Ďalej je potrebné zabezpečiť aby poisťovne:

- dôsledne vykonávali príslušnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi (§ 10 ods. 4, § 20a AML zákona), vrátane zisťovania pôvodu finančných prostriedkov v závislosti od rizika legalizácie, konečných užívateľov výhod a posudzovania jednotlivých obchodov (vysoké objemy finančných prostriedkov),
- pri posudzovaní obchodov zisťovali pôvod finančných prostriedkov na vstupe do systému,
- dôsledne identifikovali dôvod neobvyklosti jednotlivých obchodov, ktoré sú predmetom hlásení o NOO, aby neobvyklosť neorientovali len na výstup finančných prostriedkov (odkup, ukončenie poistenia) z poisťovacieho segmentu,
- v hláseniach o NOO uvádzali všetky informácie z už vykonanej základnej starostlivosti,
- zamerali sa aj na priebežné monitorovanie obchodného vzťahu, a tiež na komplexné posudzovanie jednotlivých obchodov (mimoriadne vysoké vklady) za využitia zásady KYC.

Sektor dôchodkového sporenia

Všeobecné informácie k sektoru dôchodkového sporenia, pozostávajúceho zo Starobného dôchodkového sporenia (SDS) a Doplnkového dôchodkového sporenia (DDS).

Starobné dôchodkové sporenie (ďalej aj „SDS“) alebo tzv. **druhý pilier dôchodkového systému** je na Slovensku sporením, ktoré má spolu s dôchodkovým poistením (t. j. prvým pilierom dôchodkového systému) zabezpečiť príjem sporiteľovi v starobe alebo pozostalým v prípade smrti sporiteľa. Je to sporenie na osobný dôchodkový účet sporiteľa, ktoré na základe zákona číslo 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení vykonávajú dôchodkové správcovské spoločnosti od 1. januára 2005 (ďalej len „zákon o SDS“), na základe povolenia vydaného NBS a spadajú pod jej kontrolnú činnosť.

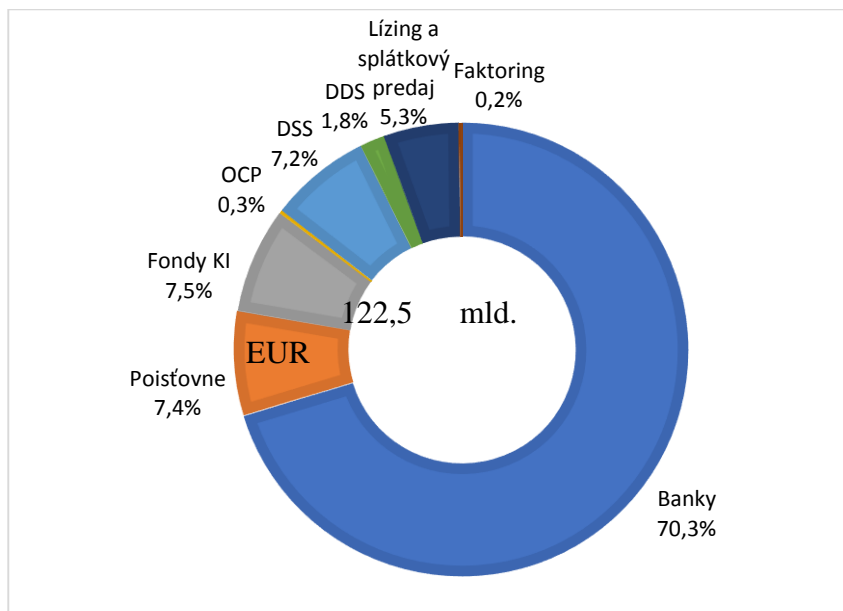
Doplnkové dôchodkové sporenie (ďalej aj DDS) alebo tzv. **tretí pilier dôchodkového systému** je príspevkovo definované poistenie financované prostredníctvom kapitalizácie, ktoré spravujú doplnkové dôchodkové spoločnosti. Jeho úlohou je umožniť účastníkom získať doplnkový dôchodkový príjem v starobe a doplnkový dôchodkový príjem v prípade skončenia výkonu tzv. rizikových prác. Doplnkové dôchodkové sporenia vykonávajú doplnkové dôchodkové spoločnosti podľa zákona 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení (ďalej len „zákon o DDS“), na základe povolenia udeleného NBS a sú jej regulovanými subjektmi finančného trhu. SDS ako aj DDS sú subjektmi finančného trhu, ktoré spadajú do portfólia dohliadaných subjektov Národnej banky Slovenska v oblasti AML.

V hodnotenom období pôsobilo v rámci dôchodkového sporenia na slovenskom finančnom trhu:

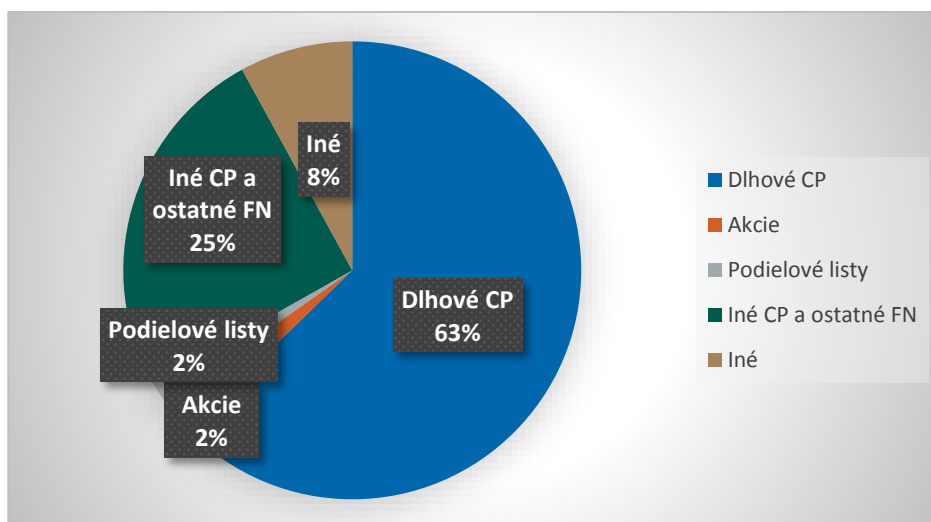
- **5 dôchodkových správcovských spoločností** ku koncu roka 2019 (na začiatku 6 - došlo k zlúčeniu dvoch spoločností), ktoré spolu **spravovali 17 dôchodkových fondov** ku koncu hodnotiaceho obdobia (na začiatku hodnotiaceho obdobia 21 fondov),
- 4 doplnkové dôchodkové spoločnosti, ktoré spolu spravovali 17 doplnkových dôchodkových fondov.

Spoločnosti dôchodkového sektora ku koncu sledovaného obdobia tvorili z hľadiska veľkosti spravovaných aktív subjektov na finančnom trhu 9% finančného trhu.

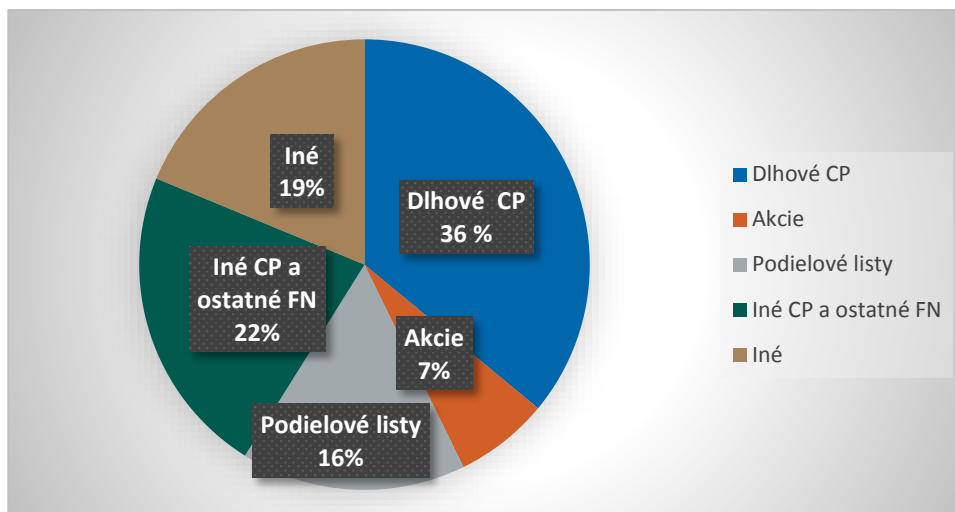
Celková čistá hodnota spravovaného majetku v starobnom dôchodkovom sporení ku koncu hodnotiaceho obdobia predstavovala sumu **9 324 469 611 EUR** a v doplnkovom dôchodkovom sporení sumu **2 373 220 090 EUR**.

Rozloženie majetku DSS ku koncu hodnoteného obdobia

Rozloženie majetku DDS ku koncu hodnoteného obdobia

Závery z predchádzajúceho NHR

Na základe analýzy predložených informácií v predchádzajúcom hodnotiacom období 2011-2015 bolo ustálené rizikové skóre na úrovni 0,17 teda nízke, čo znamenalo, že v predmetnom sektore je riziko prania špinavých peňazí takmer minimálne.

Jedným z identifikovaných nedostatkov bola absencia sekundárnej legislatívy v podobe opatrenia v oblasti AML, kde by boli bližšie špecifikované povinnosti a úlohy povinných osôb pôsobiacich na finančnom trhu, uložené zákonom o AML. V hodnotenom období však stále absentovalo v zákone o AML splnomocňujúce ustanovenie na vydanie tejto právnej normy.

Z predložených informácií počas NHR1 bolo zistené, že počet hlásení NOO v počte 6 je nízky, čím bolo opätovne podčiarknuté zistenie nižšej rizikovosti dôchodkového sektora. Vo všeobecnosti z analýzy hlásení NOO vyplynulo, že prevažná časť z nich bola vyhodnotená vo vlastnej kompetencii dôchodkových správcovských spoločností tak ako to majú upravené v programoch vlastnej činnosti. Dôležitú úlohu v prevencii a v boji proti ML/FT plní funkcia kontroly dodržiavania uložených povinností v predmetnej oblasti. Nad sektorom dôchodkového sporenia vykonáva dohľad v oblasti AML NBS ako aj FSJ. Z podkladov vyhodnocovaných v rámci NHR1 vyplynulo, že zo strany NBS bolo vykonaných 15 komplexných dohľadov, v rámci ktorých bola hodnotená aj oblasť AML, kde neboli zistené žiadne nedostatky. Zo strany FSJ v hodnotenom období nebol vykonaný žiaden dohľad. V sektore dôchodkového sporenia neboli uložené v predmetnej oblasti žiadne sankcie. V rámci preverovanej oblasti bolo zistené, že dôchodkové spoločnosti využívali manuálnu úpravu rizika klienta z pohľadu AML/CFT, ďalej bol počet klientov patriacich do kategórie s vyšším rizikom veľmi nízky a tiež nebolo vždy zohľadnené automatické preradenie klientov u ktorých bola identifikovaná neobvyklosť konania, do vyššieho rizikového stupňa.

Vzhľadom na skutočnosť, že dôchodkové správcovské spoločnosti neprichádzajú do styku s hotovosťou a všetky platby pripisované na účty nimi vedené sú poukazované buď zo Sociálnej poisťovne alebo od zamestnávateľov, ktoré sú vždy prevádzané z bankových inštitúcií je riziko prania špinavých peňazí v tomto sektore eliminované na minimum.

Sektor dôchodkového sporenia bol po hodnotení v NHR1, čo sa týka reputácie inštitúcií z hľadiska účasti na finančných trestných činoch považovaný za sektor, ktorý nie je spájaný so žiadnou účasťou na trestných činoch tohto charakteru vrátane daňových únikov.

Analýza rizík a zraniteľností procesov

Právna úprava AML/CFT dôchodkového sektora

Právny poriadok SR poskytuje komplexný súbor zákonov a právnych noriem upravujúcich preventívne opatrenia proti AML a FT, ako aj výkon kontroly a dohľadu nad subjektmi vykonávajúcimi podnikateľskú činnosť v sektore dôchodkového sporenia. Na regulácii činnosti subjektov v sektore dôchodkového sporenia sa okrem slovenských právne záväzných predpisov v oblasti starobného dôchodkového sporenia podieľajú aj právne záväzné akty EÚ, medzinárodné štandardy v oblasti doplnkového sporenia a v neposlednom rade aj znalosti, praktické skúsenosti a zovšeobecnené výsledky z dohľadu NBS a aplikačnej praxe.

Primárnou právnou úpravou jednotlivých inštitútov a stanovených povinností na úseku prevencie legalizácie a financovania terorizmu je AML zákon. Ten je základným právnym rámcom upravujúcim povinnosť uplatňovať voči klientom rizikovo-orientovaný prístup.

Dôchodkové správcovské spoločnosti ako povinné osoby musia mať prehľad o možných rizikách spojených s konkrétnym klientom.

Na základe takto získaných informácií sú povinné určiť rozsah starostlivosti a v prípade potreby uplatňovať opatrenia zvýšenej starostlivosti, čo je v danom sektore výnimočné.

Zároveň je sektor dôchodkového sporenia regulovaný zákonom o SDS a zákonom o DDS, ktoré predstavujú všeobecnú právnu úpravu v tomto sektore stanovujúcu práva a povinnosti subjektov pôsobiacich v sektore dôchodkového sporenia, pričom v prípade osôb, ktoré riadia spoločnosť alebo vykonávajú kľúčové funkcie zákon o SDS ako aj o DDS predpokladá splnenie požiadaviek na odbornú spôsobilosť a dôveryhodnosť. Podmienku dôveryhodnosti zamestnancov dôchodkových spoločností štandardne upravujú interné predpisy spoločností, s tým, že väčšina z nich vyžaduje za účelom preukázania dôveryhodnosti zamestnancov výpis z registra trestov, prípadne ďalšie potrebné doklady vrátane predloženia pracovného posudku od predchádzajúceho zamestnávateľa alebo výsledky vlastného šetrenia.

Právna úprava týkajúca sa udeľovania trestno-právnych sankcií je komplexná a dostatočná. Avšak v aplikačnej praxi neboli takéto sankcie v hodnotenom období uložené, vzhľadom na zistené nedostatky a ich nízku závažnosť.

Komplexnosť vyššie uvedenej právne úpravy činností subjektov dôchodkového sektora dopĺňajú tiež podrobné vysvetlenia k plneniu povinností vyplývajúcich z právnych

predpisov spracované vo forme metodického usmernenia NBS⁸⁷ a právnych stanovísk NBS v danej oblasti.

V hodnotiacom období (2016 - 2019) však stále absentovala v právnom rámci úpravy AML jednotná podzákonná norma (napr. vo forme vyhlášky alebo opatrenia), ktorá by bližšie špecifikovala jednotlivé oblasti a obsah povinností pre dôchodkové spoločnosti, ktoré sú všeobecne upravené v AML zákone. Tento nedostatok bol odstránený novelizáciou zákona o AML z účinnosťou od 1. novembra 2020, tým že bol doplnený § 20 o nový ods. 5, ktorý splnomocňuje NBS po prerokovaní s MV vydať všeobecne záväzný právny predpis.

Aktuálne účinné Metodické usmernenie NBS má len odporúčací a nezáväzný charakter s nižšou právnou silou jeho uplatňovania ako aj vynucovania plnení z neho vyplývajúcich.

Interné AML/CFT predpisy

Pravidlá správania sa zamestnancov subjektov sektora dôchodkového sporenia sú štandardne upravené v interných predpisoch, ktoré sú pravidelne aktualizované a dostupné pre všetkých zamestnancov prostredníctvom vnútornej IT siete. Spravidla sú zamerané na zabránenie konfliktu záujmov, insidertrading-u alebo zneužívania dôverných informácií. Interné predpisy majú tiež zavedené mechanizmy pre ochranu zamestnancov pred negatívnymi následkami a rizikami vyplývajúcimi z nahlasovania NOO.

Zodpovednosť za celkovú ochranu spoločností v oblasti AML/CFT má ako vo všetkých finančných inštitúciách pôsobiacich na slovenskom finančnom trhu predstavenstvo, v ktorého priamej riadiacej pôsobnosti je tzv. určená osoba. V osobitných prípadoch je v priamej riadiacej pôsobnosti generálneho riaditeľa.

Určená osoba je zodpovedná za praktickú realizáciu AML/CFT opatrení. Nezávislosť výkonu funkcie je daná jej odčlenením od operatívnej a obchodnej činnosti, vrátane neobmedzeného práva komunikovať so zamestnancami a prístupu k informáciám relevantným pre výkon svojich práv a povinností. Vo väčšine dôchodkových správcovských spoločností je pozícia zodpovednej osoby za AML súčasťou tzv. kľúčovej funkcie dodržiavania súladu s predpismi (compliance), prípadne je zaradená na pozíciu vedúceho zamestnanca.

V danej oblasti je možné konštatovať, že vzhľadom na veľkosť sektora ako aj vykonávané činnosti a z toho vyplývajúce riziko prania špinavých peňazí v oblasti dôchodkov sú personálne zdroje v spoločnostiach dostatočné.

Základným interným predpisom pre metodické zabezpečenie AML v dôchodkových správcovských spoločnostiach je Program vlastnej činnosti proti legalizácii, ktorý je určený

⁸⁷ Metodické usmernenie Národnej banky Slovenska útvarov dohľadu nad finančným trhom č. 6/2019 z 13. mája 2019 k ochrane pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a ochrane pred financovaním terorizmu v rámci činnosti obchodníka s cennými papiermi, pobočky zahraničného obchodníka s cennými papiermi, správcovskej spoločnosti, dôchodkovej správcovskej spoločnosti a doplnkovej dôchodkovej spoločnosti

pre všetkých zamestnancov. Celková miera znalostí a vedomostí ohľadne povinností v oblasti AML/CFT zamestnancami je na dostatočne vysokej úrovni.

Účinnosť postupov a metód dohľadu (NBS a FSJ)

Dohľad nad plnením povinností vyplývajúcich dôchodkovým spoločnostiam ako povinným osobám podľa zákona o AML vykonáva NBS a FSJ. Preverovanie oblasti AML vykonáva NBS ako orgán dohľadu ako súčasť komplexného dohľadu (prípadne dosledovacieho), alebo samostatne ako tematický dohľad. **V hodnotenom období boli vykonané dva komplexné dohľady**, ktorých súčasťou bolo preverenie ochrany pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti. V sektore starobného dôchodkového sporenia bol vykonaný dohľad bez nedostatkov a zistení v predmetnej oblasti.

V sektore doplňkového dôchodkového sporenia bol vykonaný za hodnotené obdobie jeden komplexný dohľad, kde boli v oblasti AML identifikované dva nedostatky s nižšou silou závažnosti a jedno zistenie s vyššou váhou závažnosti porušenia právnych noriem.

Pri nedostatkoch nižšej závažnosti išlo o nasledovné nedostatky v oblasti nesúlady vnútorných predpisov:

- nebol zo strany dohliadaného subjektu a teda povinnej osoby podľa AML zákona riadne vypracovaný a aktualizovaný program vlastnej činnosti predovšetkým v oblasti prehľadu foriem NOO podľa predmetu svojej činnosti, nebol zadaný spôsob hodnotenia a riadenia rizík a obsah a harmonogram odbornej prípravy zamestnancov,
- nebola v rámci dohľadu na mieste za sledované obdobie predložená a tým vykonaná „Správa o činnosti v oblasti legalizácie a výnosov z trestnej činnosti“, ktorá sa mala predkladať štatutárnemu orgánu najmenej raz ročne.

Pri nedostatkoch s vyššou váhou závažnosti išlo o nasledovné porušenia:

- nebola dostatočne zabezpečená odborná príprava zamestnancov spoločnosti, zameraná na oboznámenie sa s programom vlastnej činnosti (ďalej len „program“), najmenej raz za kalendárny rok a vždy pred zaradením zamestnanca na prácu, pri ktorej bude plniť úlohy podľa zákona AML, čím došlo k porušeniu povinnosti zadaných aj vo svojich vnútorných predpisoch spoločnosti, a tým aj ustanovenie osobitnej právnej normy v oblasti doplňkového dôchodkového sporenia (§28 ods. 2 zákona o DDS) - povinnosť vypracovať a dodržiavať vnútorné predpisy,
- spoločnosť nepredložila za sledované obdobie dohľadu na mieste zápis z odbornej prípravy zamestnancov v oblasti AML, ktorú mala a má vykonávať raz ročne a pred zaradením zamestnanca na túto prácu.

Tematické dohľady zamerané výlučne na oblasť AML sa v subjektoch dôchodkového sporenia v hodnotenom období nevykonávali, tiež nebol vykonaný dohľad zo strany FSJ ani integrovaný dohľadom oboch kompetentných inštitúcií v danom sektore.

Na základe všetkých zistení ako aj hodnotením procesnej stránky súvisiacej s výkonom činností a vnútorných procesov jednotlivých subjektov dôchodkového sporenia boli identifikované nasledovné možné zraniteľné miesta:

- nedostatočné/nedôsledné uplatňovanie legislatívy - zákona o AML, absencia povinných náležitostí v Programe vlastnej činnosti, efektívnejšie realizovanie povinných školení ako aj následného preskúšania zamestnancov,
- nižšie využívanie automatizovaných systémov na monitorovanie NOO
- (prevláda manuálne),
- nižšie využívanie automatizovaných systémov na monitorovanie PEPs
- (prevláda manuálne),
- nízky počet kontrol realizovaných kompetentnými orgánmi FSJ/NBS a neboli uložené žiadne sankcie za porušenie zákona o AML.

Vstupné kontroly – povoľovacie konania predchádzajúce súhlasy, oznamovacie povinnosti

NBS ako príslušný orgán dohľadu má v zmysle komplexného právneho a regulačného rámca dostatočné právomoci pri výkone kontrolnej činnosti aj v rámci povoľovacieho konania, konania o udelenie predchádzajúceho súhlasu na konkrétny právny úkon. Zároveň v plnej miere uplatňuje svoj kontrolný mechanizmus na kontrolu všetkých oznamovacích povinností zo strany dohliadaných subjektov. Dôchodkové spoločnosti sú povinné tak ako všetky subjekty na finančnom trhu podliehajúce dohľadu NBS oznámiť bez zbytočného odkladu všetky zmeny, ktoré by mali nastať alebo nastali v riadení spoločnosti alebo pri jej odbornej činnosti.

Dôveryhodnosť a bezúhonnosť zamestnancov v sektore dôchodkového sporenia

Podľa platnej a účinnej právnej úpravy je bezúhonnou osobou fyzická osoba, ktorá nebola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin alebo za trestný čin spáchaný v súvislosti s výkonom funkcie. Bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov nie starším ako tri mesiace, ktorý je požadovaný v rámci všetkých dožadovaných spoločností od každého novoprijatého zamestnanca, prípadne vždy pri obsadzovaní kľúčových funkcií. Podmienku bezúhonnosti a dôveryhodnosti zamestnancov majú dôchodkové spoločnosti štandardne upravenú vo svojich vnútorných predpisoch, pracovných poriadkoch, a jej preukazovanie si vyžadujú napríklad aj čestným prehlásením či osobným pohovorom, referenciami z predchádzajúcich pracovných pôsobení, ako aj informáciami získanými z verejných zdrojov a tiež vo World checku.

V prípade osôb navrhovaných za členov predstavenstva, členov dozornej rady, prokuristov, vedúcich zamestnancov v priamej riadiacej pôsobnosti predstavenstva, do kľúčových funkcií, vrcholový manažment je bezúhonnosť, dôveryhodnosť a odborná spôsobilosť posudzovaná aj v rámci povoľovacieho konania vedeného NBS.

Pre zabránenie konfliktu záujmov, insidertradingu alebo zneužitiu dôverných informácií majú dôchodkové spoločnosti upravené pravidlá správania sa svojich zamestnancov v interných predpisoch, ktorých všeobecná dostupnosť je zabezpečená prostredníctvom vnútornej siete intranetu.

Zároveň majú spoločnosti v danom sektore v súlade s § 20 ods. 2 písm. i) zákona o AML upravený mechanizmus ochrany svojich zamestnancov pred negatívnymi následkami a rizikami, ktoré môžu vyplývať pre zamestnancov pri nahlasovaní NOO.

V hodnotenom období nezaznamenali dôchodkové správčovské spoločnosti žiadne podozrenia zo spáchania úmyselného trestného činu majetkovej povahy svojimi zamestnancami. Dôchodkové správčovské spoločnosti tiež neevidujú žiadnych zamestnancov, ktorí by porušili vnútorné pravidlá pre zabránenie konfliktu záujmov, insidertradingu alebo zneužívanie dôverných informácií, až na jeden prípad neoprávneného zasahovania do osobných dôchodkových účtov svojich rodinných príslušníkov formou nabúrania sa do IT systému spoločnosti, kedy došlo k rozviazaniu pracovného pomeru s daným zamestnancom a následnému vysporiadaniu sa formou náhrady spôsobenej škody.

V súvislosti s porušením AML/CFT povinností nebol zo strany subjektov pôsobiacich v sektore dôchodkového sporenia podaný podnet na začatie trestného stíhania voči zamestnancovi.

Znalosť zamestnancov AML/CFT v sektore dôchodkového sporenia

Najdôležitejším interným predpisom pre túto oblasť je Program vlastnej činnosti spoločností (ďalej len „Program“), ktorý spolu s ďalšími internými prepismi upravujúcimi vzdelávanie, systémom interných školení a tréningov tvoria právny rámec vzdelávania zamestnancov v oblasti AML.

Systém školení zamestnancov sa spravidla skladá z povinného vstupného školenia pre nových zamestnancov a z následne sa opakujúcich školení jedenkrát ročne za účelom preopakovania vedomostí, školenia formou e learningu, prípadne osobné školenia za účasti AML špecialistov a v neposlednom rade aj externé vzdelávania zodpovedných osôb organizované kompetentnými orgánmi (napr. aj NBS).

Celková úroveň znalosti povinností v oblasti AML v sektore dôchodkového sporenia zo strany zamestnancov (najmä povinnosť nahlasovania NOO, schopnosť vyhodnotiť rizikovosť správania sa klienta, situácie) ohodnotili samotné spoločnosti v rámci zaslaných dotazníkov známku 2 (z číselnej škály 1 - 5, najlepšie – 1 a najhoršie -5). Uvedené hodnotenie reflektuje znalosť zamestnancov spoločností pôsobiacich v sektore dôchodkového sporenia, ale tiež zohľadňuje drobné nedostatky v danej oblasti, ktoré boli identifikované predovšetkým pri kategorizácii klientov v rámci rizikových tried alebo pri monitorovaní PEP osôb.

Organizácia compliance v sektore dôchodkového sporenia

Spoločnosti pôsobiace v sektore dôchodkového sporenia majú jasne v organizačnej štruktúre zadefinované rozdelenie kompetencií a ako aj zodpovednosť za oblasť AML. Za komplexnú ochranu pred AML/CFT dôchodkových správcovských spoločností zodpovedá predstavenstvo (prípadne jeden z jeho členov presne definovaný v organizačnom poriadku prípadne aj v stanovách spoločností) a za praktický výkon činnosti nesie zodpovednosť určená osoba, ktorá je v priamej riadiacej pôsobnosti predstavenstva, prípadne generálneho riaditeľa. Jej zastupiteľnosť je v čase absencie zabezpečená kompetentnou osobou. Funkcia compliance je v inštitúciách dôchodkového sporenia materiálne aj kompetenčne zabezpečená tak, aby bola nezávislá a mohla sa vykonávať riadne s príslušnou odbornou starostlivosťou. Nakoľko sú dôchodkové správcovské spoločnosti subjektami finančného trhu s nižším počtom zamestnancov boli predmetné činnosti a agenda AML v sledovanom období realizované jedným zamestnancom na plný pracovný úväzok ako zodpovednou osobou v prevažnej väčšine a v niektorých je organizačné zabezpečenie AML agendy realizované v rámci samostatného oddelenia, prípadne ako súčasť právneho odboru a compliance.

NOO v sektore dôchodkového sporenia

Všeobecné formy NOO sú explicitne stanovené v základnej právnej norme upravujúcej oblasť AML (§4 ods. 2 zákona o AML). Právne predpisy upravujúce starobné dôchodkové sporenie a doplnkové dôchodkové sporenie NOO neupravujú ani nijak bližšie nešpecifikujú, nakoľko sú veľmi ojedinelé v danej oblasti.

Dôchodkové spoločnosti sú ako povinné osoby podľa § 14 ods. 1 zákona o AML povinné posudzovať či je pripravovaný alebo vykonávaný obchod neobvyklý. Posudzovanie neobvyklosti obchodov, spôsob vykonávania posudzovania, časovanie posudzovania ako aj vyhodnocovanie či porovnávanie s inými NOO ako aj následný postup majú spoločnosti upravené v Programe. Z predložených dotazníkov možno zovšeobecniť základné hľadisko hodnotenia NOO v oblasti dôchodkového sporenia a to je **rizikovosť klienta**, nakoľko charakter obchodu, obsah ako aj spôsob sú zákonom o SDS ako aj DDS jasne definovaný a nie je potrebné posudzovať jeho charakter.

Formy NOO v sektore dôchodkového sporenia:

- odmietnutie identifikácie klienta pri uzatváraní zmluvy o SDS/ DDS,
- neúmerne vysoké mimoriadne vklady na osobný dôchodkový účet v sektore DDS, kde sú takéto operácie (mimoriadne vklad) zákonom dovolené,
- vysoké mimoriadne vklady zo strany účastníka DDS ak je zamestnancom a zároveň konateľom vo vlastnej PO (s.r.o.),
- neobvykle vysoký príspevok na zmluvu klienta, ktorý už bol v čase jeho zaslania poberateľom (vznikol mu nárok na požiadanie vyplácania dôchodku),
- ide o klienta s rizikovej krajiny (Irán),
- zaslanie vysokého príspevku na zmluvu/účet, ktorý klient následne žiadal vrátiť avšak na iný účet s tým, že išlo o omyl.

Spôsob vykonávania posudzovania NOO v dôchodkovom sektore

Vzhľadom na skutočnosť, že spoločnosti pôsobiace a vykonávajúce tak starobné ako aj doplnkové dôchodkové sporenie sú súčasťou veľkých finančných skupín majú v prevažnej miere zabezpečené monitorovanie NOO automatizovane cez svoje interné skupinové systémy, avšak v niektorých z nich sa posudzovanie NOO realizuje aj poloautomatizovane či manuálne, predovšetkým v spoločnostiach druhého piliéra (SDS), kde je pranie špinavých peňazí výnimočné a vzhľadom na počet NOO je to postačujúce.

Na základe vyššie uvedených skutočností je v činnosti subjektov dôchodkového sporenia tak starobného ako aj doplnkového dôchodkového sporenia malá pravdepodobnosť, že v tomto systéme dochádza k praniu špinavých peňazí. Svedčí o tom aj skutočnosť, že v hodnotenom období bolo celkovo 9 hlásení o NOO v sektore doplnkového dôchodkového sporenia a 0 hlásení NOO v sektore starobného dôchodkového sporenia.

DDS, DSS

rok	Prijaté		Odstúpené				
	NOO celkovo	z tohto od DSS, DDS	NAKA	KR PZ, OR PZ	FR SR	FSJ	DTB
2016	3297	0	0	0	0	0	0
2017	2636	1 (DDS)	0	1 (§ 197/1d)	0	0	0
2018	2509	6 (5 DDS, 1 DSS)	2	1	0	0	3
2019	2576	2 (DDS)	0	1 (Sirene)	0	1	0

Analýzou hlásení bolo zistené, že v niektorých prípadoch hlásení DDS a DSS bola neobvyklá obchodu nesprávne identifikovaná a odôvodnená „len existenciou“ medzinárodného zatykača vydaného OČTK na klienta povinnej osoby a v jednom prípade bol pre uvedený dôvod obchod aj odmietnutý v zmysle § 15 AML zákona.

Zraniteľnosť a riziko dôchodkového sektora:

Celková zraniteľnosť dôchodkového sektora v podmienkach SR bola na základe vyhodnotenia zhromaždených informácií a vstupných dát určená v rámci prvého NHR na nízkej úrovni – číselne vyjadrené 0,17, čo znamená, že riziko prania špinavých peňazí v tejto oblasti je takmer minimálne.

Vo všetkých fázach procesu prania špinavých peňazí zohrávajú kľúčovú funkciu predovšetkým banky a bankový systém, nakoľko aj v oblasti dôchodkové sporenia prichádzajúce prostriedky do systému sú poukazované zo Sociálnej poisťovne alebo z účtu jednotlivých bankových inštitúcií. Dôchodkové spoločnosti neprichádzajú do styku s hotovosťou nakoľko poukazovať príspevky na starobné ako aj doplnkové dôchodkové sporenie hotovostnou formou nie je možné.

Z hľadiska AML/CFT možno sektor dôchodkové sporenia vyhodnotiť ako najmenej atraktívny v porovnaní s bankovým sektorom pre pranie špinavých peňazí a financovanie terorizmu.

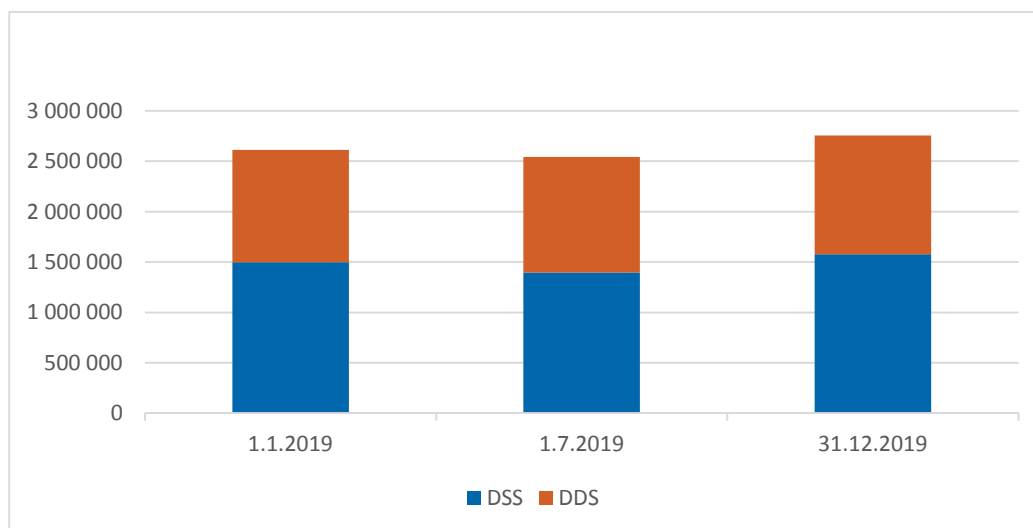
Hodnotenie AML/CFT rizikovosti produktu/služieb a rizikovosti klientov v sektore

Starobné dôchodkové sporenie je oblasť, v ktorej je klientom poskytovaný iba jeden produkt, ktorým je dôchodkový produkt. Podstatou tohto finančného produktu je zhromažďovanie a spravovanie majetku klientov/sporiteľov formou investovania na finančných trhoch. Finančné prostriedky sporiteľov predstavujú povinné a dobrovoľné príspevky, ktoré sú spravované dôchodkovými správcovskými spoločnosťami a doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami. Nakoľko sú povinné príspevky zasielané priamo z účtov Sociálnej poisťovne a dobrovoľné príspevky poukazované v minimálnej výške sú zasielané výlučne z účtov vedených v iných finančných inštitúciách, nie je starobné dôchodkové sporenie rizikovou službou z pohľadu ML/FT.

Riziko je ďalej minimalizované aj skutočnosťou, že voľné disponovanie s prostriedkami je zákonom o SDS striktné obmedzené a povinné ako aj dobrovoľné príspevky pripisované na osobný dôchodkový účet je možné užívať až po splnení zákonných podmienok.

Minimalizované riziko vyplýva aj zo samotnej **klientskej základe v danom sektore**. Klientami / sporiteľmi sú výlučne fyzické osoby – zamestnanci a samostatne zárobkovo činné osoby registrované na území SR. Tiež konečného užívateľa výhod, ktorého sú povinné osoby podľa zákona o AML povinné sledovať sú výlučne klienti / sporitelia prípadne nimi určené oprávnené osoby v prípade smrti sporiteľa.

Vývoj sporiteľov v SDS / účastníkov v DDS ku koncu hodnoteného obdobia:

Doplnkové dôchodkové sporenie je tiež finančnou službou, ktorá spočíva v zhromažďovaní a zhodnocovaní prostriedkov na osobných dôchodkových účtoch jednotlivých klientov / účastníkov doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami. V tejto oblasti dôchodkového zabezpečenia sú príspevky poukazované priamo od zamestnávateľa prípadne sú platené priamo klientom. Avšak aj tu je riziko prania špinavých peňazí eliminované skutočnosťou, že sa pri platení príspevkov nemanipuluje s hotovosťou, ale

príspevky musia byť hradené výlučne bankovým prevodom z finančnej inštitúcie. Zároveň nakladanie s nasporenými prostriedkami je obmedzené vznikom nároku závislého od dosiahnutého dôchodkového veku alebo zákonom stanovenou minimálnou dobou sporenia desiatich rokov od založenie zmluvného vzťahu.

Na základe vyššie uvedených skutočností je v činnosti subjektov dôchodkového sporenia tak starobného ako aj doplnkového dôchodkového sporenia malá pravdepodobnosť, že v tomto systéme dochádza k praniu špinavých peňazí.

Oba subjekty dôchodkového sporenia využívajú na predaj svojich produktov prevažne internú sieť, ale aj externú, kde sú dôchodkové produkty ponúkané prostredníctvom finančných sprostredkovateľov, a to prostredníctvom samostatných finančných agentov (SFA), podriadených finančných agentov (PFA) alebo viazaných finančných agentov (VFA). Predstavitelia externej siete vykonávajú zjednodušenú starostlivosť, spočívajúcu v identifikácii klienta a jej následnom overení pri podpise zmluvy o starobnom dôchodkovom sporení, alebo pri podpise zmluvy o doplnkovom dôchodkovom sporení.

Dôchodkové správcovské spoločnosti sú však tými subjektmi, ktoré na základe všetkých dostupných informácií (t. j. nielen získaných zo správy zmlúv) určujú faktory a tým pridelené rizikové stupne potrebné ku kategorizácii klientov a následne nastavujú primeranú mieru opatrení vo vzťahu k jednotlivým kategóriám. Tiež určujú znaky potrebné k identifikácii možného rizika legalizácie a neobvyklosti aktivít klientov – sporiteľov/účastníkov, (druh a rozsah starostlivosti, vrátane posudzovania obchodov a výkonu opatrení v zmysle AML zákona). Je potrebné uviesť, že **konečnú zodpovednosť za vykonanie kompletnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi nesú dôchodkové správcovské spoločnosti (objektívna zodpovednosť)**, napriek tomu, že finanční sprostredkovatelia sú taktiež zaradení medzi povinné osoby v zmysle § 5 AML zákona.

Vo všeobecnosti nie sú vnímané žiadne osobitné riziká legalizácie ML/FT v sektore dôchodkového sporenia nakoľko sú finančné prostriedky klientov – sporiteľov/účastníkov prijímané, resp. odosielané inštitúcii výhradne prostredníctvom bezhotovostných bankových prevodov a na tieto sú aplikované štandardné opatrenia týkajúce sa prevodov finančných prostriedkov (§ 10, § 12, § 14 AML/CFT zákona).

O niečo **vyššie riziko** môžu predstavovať v rámci starobného dôchodkového sporenia dobrovoľné príspevky, ktoré sú poukazované mimo Sociálnej poisťovne, avšak ich priemerná ročná výška je 100 Eur mesačne.

V rámci doplnkového dôchodkového sporenia môžu byť tiež poukazované príspevky nad rámec v zmluve dohodnutých splátok avšak v rámci hodnoteného obdobia neboli u žiadneho subjektu zaznamenané neobvyklé transakcie či už z pohľadu neprimeranej výšky alebo frekvencie. Zároveň v danej oblasti nie je povolené prijímať príspevky od tretích osôb.

Hodnotenie zraniteľnosti a zraniteľné miesta:

Hodnotením procesnej stránky súvisiacej s výkonom činností a vnútorných procesov jednotlivých subjektov sektora dôchodkového sporenia, ako aj orgánov dohľadu/kontroly neboli zistené výrazne zraniteľné miesta, nakoľko zistenia z prvého NHR boli zapracované do procesov v plnom rozsahu.

Zároveň bolo na základe vstupných údajov ustálené rizikové skóre na úrovni 0,15 – veľmi nízke riziko v sektore dôchodkového sporenia, čo znamená, že riziko prania špinavých peňazí je v tejto oblasti prítomné v minimálnom rozsahu.

Mierne zníženie rizikového skóre v porovnaní s výsledkami predchádzajúceho NHR môže byť spôsobené zlepšením prístupu dohľadu v podobe prijatia a následného uplatňovania v aplikačnej praxi interného predpisu NBS o rizikovo orientovanom dohľade, zapracovanie rizikových faktorov do programov dôchodkových spoločností v zmysle Metodického usmernenia NBS.

Ako už bolo spomínané, v oblasti regulácie bolo vydané nové Metodické usmernenie NBS č. 6/2019 pre oblasť kapitálového trhu záväzné aj pre dôchodkové spoločnosti (13. mája 2019), ktorého cieľom bolo bližšie upraviť a usmerniť dôchodkové spoločnosti pri plnení povinností v oblasti hodnotenia rizík. Do jeho obsahu boli implementované spoločné usmernenia ESA's Joint Committee (JC 2017 37) ohľadom rizikových faktorov, ktoré je potrebné zväziť pri posudzovaní jednotlivých obchodných vzťahov a transakciách v oblasti AML.

Vo všeobecnosti neboli v sektore dôchodkového sporenia identifikované žiadne osobitné riziká legalizácie AML/CFT, keďže ide o sektor s nízkou možnosťou prania špinavých peňazí vzhľadom na charakter produktu dôchodkového sporenia, nakoľko výplata prostriedkov je spojené s dôchodkovým vekom a fungovanie produktu je od počiatku spojené so zamestnaneckým pomerom.

V sledovanom období v SR nebol zaznamenaný prípad prania špinavých peňazí v oblasti dôchodkového sporenia tak starobného (druhý pilier) ako aj doplnkového dôchodkového sporenia (tretí pilier).

Uvedené skutočnosti súvisiace s nižším rizikom sú taktiež dôvodom prečo subjekty dôchodkového sporenia vo vzťahu ku klientom vykonávajú v zmysle § 11 zákona o AML iba zjednodušenú starostlivosť, v rámci ktorej sa vykonáva identifikácia a overenie identifikácie každého klienta a to buď prostredníctvom finančného agenta, zamestnanca prvého kontaktu alebo Sociálnou poisťovňou.

Vzhľadom na identifikované nízke riziko legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu povinné osoby v tomto sektore môžu vykonať zjednodušenú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi za splnenia AML zákonom ustanovených podmienok. Využitie inštitútu zjednodušenej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi však nezabavuje povinnú osobu dostatočným spôsobom monitorovať obchody a obchodné vzťahy tak, aby bolo možné zistiť NOO a ohlásiť ich bez zbytočného odkladu FSJ.

Návrh opatrení na zmiernenie identifikovaných rizík a zraniteľných miest

V celom finančnom sektore je potrebné, za účelom zabezpečenia vynútitel'nosti plnenia povinností uložených zákonom o AML, ktoré je potrebné bližšie špecifikovať v právnej norme nižšej právnej sily, vydať podzákonnú normu so silou sekundárnej legislatívy.

Je potrebné zabezpečiť vykonávanie pravidelných interných a externých auditov v oblasti AML uloženým povinnosti v silnejšom právnom predpise akým je MÚ. Zvýšiť počet tematických dohľadov zameraných výlučne na oblasť AML zo strany kompetentných dohľadových orgánov.

V oblasti prevencie a vzdelávania bude potrebné zvýšiť počet vzdelávacích podujatí organizovaných tak NBS ako aj FSJ, ako aj počet pracovných stretnutí s dohliadanými subjektmi, ktoré budú zamerané na riešenie nejasností vyplývajúcich z aplikačnej praxe.

12. SEKTOR KAPITÁLOVÝ TRH (KT)

PODSTATA A OPERAČNÉ METÓDY ANALÝZY MODELU HODNOTENIA ZRANITEĽNOSTI SEKTORU

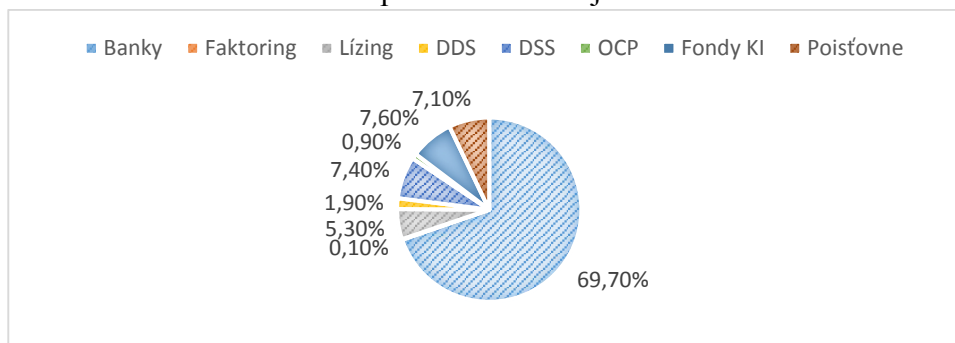
Analýza modelu hodnotenia zraniteľnosti sektora kapitálového trhu je vypracovaná v súlade s metodológiou Svetovej banky, ktorá bola použitá pri vypracovaní NHR v roku 2016. Správa obsahuje nasledovné body a hodnotiace kritériá:

1. Kapitálový trh ako segment finančného trhu
2. Právna úprava AML/CFT v sektore kapitálového trhu
3. Subjekty v sektore kapitálového trhu/ licencie/podiel na finančnom trhu
 - 3.1 Oblasť kolektívneho investovania – správcovská spoločnosť
 - 3.2 Oblasť trhu cenných papierov – obchodník s cennými papiermi
 - 3.3 Burza cenných papierov, centrálny depozitár, národný centrálny depozitár
4. Dotazníkový prieskum u subjektov v sektore kapitálového trhu, analýza výsledkov vstupných premenných
 - A. Organizácia AML, Compliance v sektore KT
 - B. Bezúhonnosť zamestnancov v sektore KT
 - C. Vzdelávanie zamestnancov v sektore KT
 - D. Účinnosť monitorovania a ohlasovanie NOO v sektore KT
 - E. Profil klientskej základne - riziková kategorizácia klientov z pohľadu AML, kategorizácia klientov, hodnotenie a identifikácia rizík
 - F. Produkty, obchodné vzťahy
 - G. Novovznikajúce riziká ML/FT
 - H. Informácia o plnení záverov NHR 1
- 4.1 Zhrnutie dotazníkového prieskumu
5. Účinnosť monitorovania a ohlasovania NOO
6. Výsledky dohľadu (prehľad slabých a silných stránok dohľadu)
 - 6.1 Dostupnosť a vymáhateľnosť administratívnych sankcií
7. Hodnotenie zraniteľnosti a analýza rizika v jednotlivých inštitúciách
 - 7.1 Nadnárodné hodnotenie rizík spracované Európskou komisiou
8. Identifikované nedostatky v sektore kapitálového trhu a návrhy opatrení

1. Kapitálový trh ako segment finančného trhu

Jedným zo segmentov finančného trhu je kapitálový trh, t.j. trh strednodobého a dlhodobého kapitálu, ktorý slúži na financovanie investícií. Realizuje sa predovšetkým vo forme voľne obchodovateľných cenných papierov. Podiel jednotlivých finančných sektorov na aktívach celého finančného trhu k 31.decembru 2019 je uvedený v nasledujúcom grafickom znázornení.

Graf č. 1 Podiel aktív alebo spravovaného majetku finančného trhu

Zdroj: NBS, Analýza slovenského finančného sektora 2019

Analýza hodnotenia zraniteľnosti sektora kapitálového trhu bola zameraná na subjekty, ktoré majú minoritné postavenie na slovenskom finančnom trhu.

2. Právna úprava AML/CFT v sektore cenných papierov

Základným právnym predpisom, ktorý upravuje oblasť AML pre všetky povinné osoby, vrátane dohliadaných subjektov v sektore KT je AML zákon transponujúci Smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu zmenenú smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/843 z 30. mája 2018. Za účelom implementácie odporúčaní výboru Moneyval Rady Európy, ktoré obsahuje Piata hodnotiaca správa o vykonávaní opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu v SR, ako aj revidovaných odporúčaní FATF, (Finančný akčný výbor skupiny G7) bude nevyhnutná novelizácia AML zákona.

Sektor cenných papierov je v danej oblasti regulovaný aj zákonom č. 203/2011 Z. z. o kolektívnom investovaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKI“), zákonom č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZCPIS“), zákonom č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZBCP“), zákonom č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Keďže právna úprava tejto oblasti je zložitá, nakoľko je založená nielen na slovenských a európskych právne záväzných predpisoch, ale aj na medzinárodných štandardoch, na znalostiach, praktických skúsenostiach nadobudnutých pri výkone dohľadu zo strany Národnej banky Slovenska obsiahnuté aj v Metodickom usmernení Útvary dohľadu nad finančným trhom NBS z 13. mája 2019 č. 6/2019 k ochrane pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a ochrane pred financovaním terorizmu v rámci činnosti obchodníka s cennými papiermi, pobočky zahraničného obchodníka s cennými papiermi, správcovskej spoločnosti, dôchodkovej správcovskej spoločnosti a doplnkovej dôchodkovej spoločnosti.

Metodické usmernenie vydané NBS je zverejnené na [stránke](http://www.nbs.sk/img/Documents/Legislativa/Vestnik/MU_6_2019.pdf)
http://www.nbs.sk/img/Documents/Legislativa/Vestnik/MU_6_2019.pdf

Metodické usmernenia vydané FSJ sú zverejnené na stránke
www.minv.sk/?informacie-a-usbmernenia-pre-povinne-osoby-a-zdruzenia-majetku

3. Subjekty v sektore kapitálového trhu /licencie/ podiel na finančnom trhu

Dôležitú úlohu v systéme boja proti legalizácii a financovaniu terorizmu plnia povinné osoby aj v sektore kapitálového trhu, konkrétne *správcovská spoločnosť, obchodník s cennými papiermi, centrálny depozitár cenných papierov a burza cenných papierov*, ktoré sú povinnými osobami v zmysle AML zákona.

Uvedené finančné inštitúcie vykonávajú činnosť v sektore KT *na základe povolenia vydaného Národnou bankou Slovenska*. Na udelenie povolenia musí byť spravidla u všetkých typov inštitúcií preukázané splnenie týchto podmienok:

- splatené základné imanie so stanovením minimálnej výšky,
- prehľadný a dôveryhodný pôvod základného imania, resp. ďalších finančných zdrojov (informácie o pôvode, objeme a skladbe finančných prostriedkov, ktoré budú vložené do základného imania),
- vhodnosť osôb, ktoré budú akcionármi s kvalifikovanou účasťou inštitúcii, a prehľadnosť vzťahov týchto osôb s inými osobami, najmä prehľadnosť podielov na základnom imaní a hlasovacích právach,
- vecné, personálne a organizačné predpoklady na činnosť,
- odborná spôsobilosť a dôveryhodnosť osôb, ktoré sú navrhované za členov predstavenstva, dozornej rady, prokuristu a osôb zodpovedných za výkon vnútornej kontroly (ukončené vysokoškolské vzdelanie, spravidla tri roky praxe v oblasti finančného trhu, test spôsobilosti a vhodnosti s cieľom zabrániť udeleniu licencie nedôveryhodným osobám),
- prehľadnosť skupiny s úzkymi väzbami, ku ktorej patrí aj akcionár s kvalifikovanou účasťou na inštitúcii,
- výkonu dohľadu neprekážajú úzke väzby v rámci skupiny s úzkymi väzbami,
- schopnosť zakladajúcich akcionárov preklenúť prípadnú nepriaznivú finančnú situáciu,
- technická a organizačná pripravenosť na výkon povolených činností (napr. úprava stanov – oddelenie a úprava právomocí a zodpovedností inštitúcií na ochranu pred ML/FT),
- požiadavky na inštitúcie mať zavedené účinné opatrenia AML, vrátane príručiek o dodržiavaní právnych predpisov a menovania kvalifikovaných zamestnancov pre vnútorné kontroly/dodržiavanie právnych predpisov, atď.

Daná oblasť je prísne regulovaná a v právnom poriadku existuje komplexný právny a regulačný rámec, ktorý poskytuje NBS náležité právomoci pri realizácii vstupných kontrol, ktoré sú súčasťou aj licenčného konania, resp. iných konaní o udelenie predchádzajúceho súhlasu NBS. Inštitúcia je povinná bez zbytočného odkladu oznamovať NBS všetky zmeny osôb, ktoré ju riadia alebo osôb, navrhnutých za členov predstavenstva a vedúcich

zamestnancov v priamej riadiacej pôsobnosti predstavenstva, vrátane všetkých informácií a dokladov potrebných na posúdenie, či nová fyzická osoba spĺňa požiadavky odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti. Odbor dohľadu nad kapitálovým trhom kvalifikovane posudzuje a vyhodnocuje preukázanie splnenia osobitnými predpismi stanovených podmienok v rámci jednotlivých konaní, a tiež mimo konaní, ak sú predmetom preskúmania oznamovacie povinnosti.

NBS na základe posúdenia úplnej žiadosti, prílohy k žiadosti, ako aj vecných, personálnych a organizačných predpokladov vo vzťahu k navrhovanému rozsahu danej činnosti rozhodne, či povolenie žiadateľovi udelí alebo žiadosť zamietne resp. žiadateľovi vyhovie len čiastočne. Podmienky na udelenie povolenia na vykonávanie príslušnej činnosti musia byť splnené nepretržite počas platnosti predmetného povolenia.

3.1 Oblasť kolektívneho investovania – správcovská spoločnosť

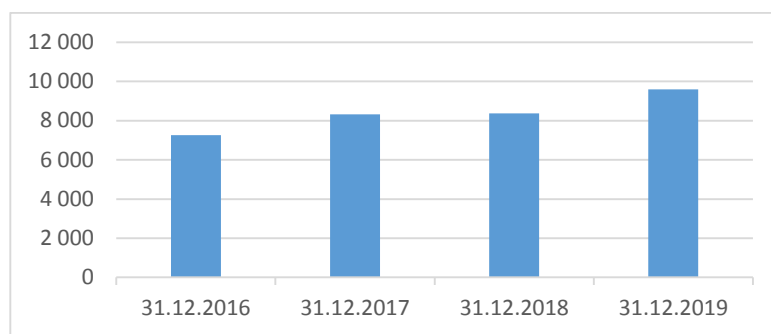
Pravidlá kolektívneho investovania, činnosť a pôsobenie správcovských spoločností a zahraničných správcovských spoločností na území SR, vytváranie a spravovanie fondov, činnosť depozitára, cezhraničnú distribúciu podielových listov a cenných papierov zahraničných subjektov kolektívneho investovania, ochranu investorov v kolektívnom investovaní, činnosť iných osôb podieľajúcich sa na kolektívnom investovaní a dohľad upravuje ZKI.

Na finančnom trhu SR je kolektívne investovanie zastúpené deviatimi tuzemskými správcovskými spoločnosťami a jednou zahraničnou správcovskou spoločnosťou, ktoré mali k 31.decembru 2019 v správe 96 tuzemských otvorených fondov. Správcovské spoločnosti vytvárajú a riadia podľa stanovenej investičnej stratégie nasledovné kategórie fondov: dlhopisové, akciové, zmiešané, špeciálne fondy nehnuteľností a ostatné fondy.

Z pohľadu vývoja hodnoty majetku vo fondoch kolektívneho investovania na Slovensku v rokoch 2016 až 2019 možno konštatovať kontinuálny nárast oproti roku 2015. V roku 2017 nastal v kolektívnom investovaní dynamický rast, pričom čistá hodnota majetku v tuzemských a zahraničných fondoch vzrástla o viac ako 1 mld. EUR oproti roku 2016. Rok 2018 možno hodnotiť ako menej úspešný. Pod zastavenie rastového trend sa podpísali tuzemské podielové fondy aj zahraničné subjekty kolektívneho investovania.

Prílev zdrojov od klientov a rast cien aktív zabezpečili v roku 2019 rekordný nárast objemu aktív v sektore kolektívneho investovania. K 31.decembru 2019 sa suma aktív v podielových fondoch dostala na úroveň 9,6 mld. €. Pre ilustráciu vývoja majetku v podielových fondoch v období rokov 2016 až 2019 možno uviesť nasledovné grafické zobrazenie v tis. EUR.

Graf č. 2 Majetok v otvorených podielových fondoch za roky 2016 až 2019
v tis. EUR

Zdroj: Slovenská asociácia správcovských spoločností

3.2 Oblasť trhu cenných papierov - obchodník s cennými papiermi

Postavenie obchodníkov s cennými papiermi, finančné nástroje, investičné služby, zmluvné vzťahy, pravidlá súvisiace s činnosťou osôb poskytujúcich investičné služby a s činnosťou centrálného depozitára cenných papierov, niektoré vzťahy súvisiace s pôsobením iných subjektov v oblasti finančného trhu, ako aj dohľad, upravuje ZCPIS.

Na slovenskom kapitálovom trhu činnosť obchodníka s cennými papiermi k 31.decembru 2019 vykonávalo 22 obchodníkov s cennými papiermi, ktorí nie sú bankou, 16 bánk a pobočiek zahraničných bánk a 2 správcovské spoločnosti.

S účinnosťou od 3.januára 2018 platí na území SR nová právna úprava v oblasti regulácie investičných služieb. Zákonom č. 237/2017 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa ZCPIS, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony bola do slovenského právneho poriadku transponovaná smernica európskeho parlamentu a rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (tzv. „smernica MiFID II“). Smernica MiFID II, spolu s nariadením Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 600/2014 z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 648/2012 (ďalej len „nariadenie MiFIR“) spoločne označované ako balík MiFID II sa vzťahuje najmä na trhy s cennými papiermi, investičných sprostredkovateľov a miesta obchodovania.

Hodnota spravovaného majetku subjektmi s licenciou obchodníka s cennými papiermi k 31.decembru 2016 predstavovala sumu 348 mil. EUR. V roku 2017 vzrástol objem spravovaného majetku obchodníkmi s cennými papiermi na úroveň 403 mil. EUR. V roku 2018 sa výrazne znížil objem obchodov realizovaných obchodníkmi s cennými papiermi. Tento pokles bol spôsobený výrazným prepadom obchodov s dlhopismi. V roku 2019 veľkosť klientskeho majetku spravovaného obchodníkmi s cennými papiermi vzrástla na 1,12 mld. EUR.

3.3 Burza cenných papierov a centrálny depozitár, národný centrálny depozitár

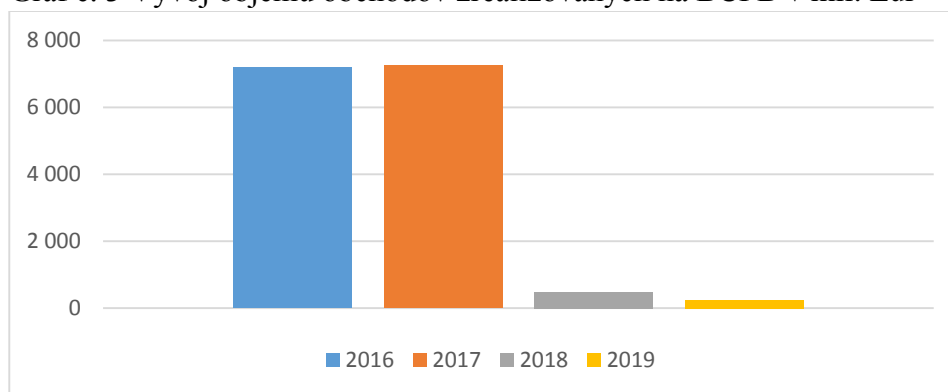
A. Burza cenných papierov (BCPB) je subjekt oprávnený organizovať verejný trh s cennými papiermi a s tým súvisiace činnosti. Ide o licencovanú a reguláciu podliehajúcu činnosť, ktorú upravuje ZBCP. BCPB funguje na členskom princípe. Na BCPB sa môže

obchodovať s obyčajnými (kmeňovými) a prioritnými akciami, podielovými listami, podnikovými, bankovými a štátnymi dlhopismi, hypotekárnymi záložnými listami, komunálnymi obligáciami. **K 31.decembru 2019 mala BCPB 11 riadnych členov.**

Objem obchodovania na BCPB mal v sledovanom období výrazne klesajúcu tendenciu. Prelomovým rokom pre Burzu cenných papierov bol rok 2018 vzhľadom na účinnosť regulácie MIFID II, ktorý priniesol zmeny v systéme poskytovaných služieb. Bol to prvý rok bez obchodov so štátnymi dlhopismi, ktoré sa presunuli na mimoburzový trh, čo prinieslo ultimátne zníženie zobchodovaných objemov, avšak ťažisko uskutočnených obchodov sa presunulo na stranu anonymných obchodov. V roku 2019 na BCPB došlo k poklesu počtu zrealizovaných transakcií o 40 % a k poklesu objemu zrealizovaných obchodov o takmer 50 % oproti roku 2018.

K 31.decembru 2019 bolo na trhu BCPB umiestnených 263 emisií cenných papierov (akcií a dlhopisov), z toho 21 emisií na kótovanom hlavnom trhu, 22 emisií na kótovanom paralelnom trhu a 220 emisií na regulovanom voľnom trhu.

Graf č. 3 Vývoj objemu obchodov zrealizovaných na BCPB v mil. Eur

Zdroj: Ročenky BCPB za r. 2016 až 2019

B. Centrálny depozitár cenných papierov SR, a.s. (CDCP) vykonáva činnosť podľa ZCPIS na základe povolenia udeleného NBS a jeho stopercentným akcionárom je BCPB. Činnosť CDCP je založená takisto na členskom princípe a ku koncu roka 2019 mal CDCP 26 účastníkov (13 bánk, 7 obchodníkov s cennými papiermi, 3 zahraničných centrálnych depozitárov, ARDAL, NBS, NCDPCP). Centrálny depozitár je inštitúcia zabezpečujúca najmä evidenciu emisií a majiteľov cenných papierov, vedenie účtov majiteľov cenných papierov, zmenu majiteľov cenných papierov, zriaďovanie a vedenie držiteľských účtov a ďalšie činnosti súvisiace s činnosťou CDCP. CDCP v sledovanom období zaznamenal zvýšenú aktivitu emitentov, nárast tržieb a zníženie nákladov. K 31.decembru 2019 bolo na účty majiteľov, klientskych účtov a držiteľských účtov pripísaných zaknihovaných CP v celkovom objeme 85,354 mld. Eur. CDCP k 31.decembru 2019 viedol register pre 14 254 emitentov zaknihovaných cenných papierov.

C. Národný centrálny depozitár cenných papierov, a. s. (NCDPCP) funguje na členskom princípe, tzn. svoje základné služby a produkty poskytuje subjektom kapitálového trhu prostredníctvom svojich účastníkov. V októbri 2016 sa NCDPCP stal súčasťou zoznamu členských krajín Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy ESMA, ktorý plní funkcie finančnej regulačnej agentúry EÚ. Od roku 2017 NCDPCP ako jediný centrálny depozitár

v SR, poskytuje služby spojené s registráciou emisií akcií tzv. jednoduchých spoločností na akcie (JSA) a k nim sa viažucich osobitných práv akcionárov. Vo výlučnej kompetencii NCDCP je registrácia emisií akcií pre jednoduché spoločnosti na akcie (JSA), pričom v roku 2019 NCDCP zaregistroval emisie akcií pre 38 takýchto spoločností. Ku koncu roka 2019 NCDCP eviduje celkom 180 emisií zaknihovaných cenných papierov v menovitej hodnote v celkovom objeme 686,3 mil. EUR, čo z hľadiska počtu prípadov predstavuje 68 % medziročný nárast. Na konci roka 2019 mal NCDCP v evidencii spolu 159 zoznamov akcionárov listinných akcií na meno.

4. Dotazníkový prieskum u subjektov v sektore kapitálového trhu, analýza výsledkov vstupných premenných

V rámci prípravy druhého kola národného hodnotenia rizík v sektore kapitálového trhu bol subjektom zaslaný dotazník, ktorý bol zameraný najmä na zistenie nasledujúcich skutočností:

- organizačné a metodické zabezpečenie AML v spoločnosti,
- podmienka bezúhonnosti zamestnancov, zabránenie konfliktu záujmov, insider trading, nepovolených obchodov; prípady oznámenia whistleblowing, uplatňovanie sankcií v prípade nedodržania vnútorných predpisov,
- celkovú úroveň znalosti povinností v oblasti AML zo strany zamestnancov (druhy AML školení, celková úroveň znalosti zamestnancov AML, znalostné testy a ich vyhodnocovanie, zabezpečenie dostupnosti metodických materiálov a informácií z AML oblasti pre všetkých zamestnancov), odhaľovanie nedostatkov (zlyhaní zamestnancov) vyplývajúcich z neplnenia ich povinností v oblasti AML,
- zisťovanie NOO (AML monitorovacie systémy; parametre/kritériá/scenáre; zoznam sankcionovaných osôb, PEP), formy NOO a počet zachytených a ohlásených NOO, postup pri ohlasovaní NOO),
- na základe akých rizikových faktorov posudzuje inštitúcia rizikovosť klienta a do akých AML rizikových kategórií zaraďuje inštitúcia svojich klientov, prehodnocovanie rizikovosti klienta v súvislosti s nahlásením NOO, kategorizácia finančných produktov a služieb z hľadiska rizikovosti,
- aký druh starostlivosti vo vzťahu ku klientovi uplatňuje inštitúcia vo vzťahu k AML rizikovej kategórii a aké úkony (postupy) uplatňuje v rámci jednotlivých druhov starostlivosti; postup a overovanie konečných užívateľov výhod,
- novovznikajúce riziká ML/FT, identifikovanie a riadenie rizík FT, scenáre a modely riadenia rizík FT, poskytovanie projektov crowdfundingu, cum-ex schémy, skúsenosti v oblasti VAPS a FinTech,
- plnenie záverov po 1. kole NHR (interné hodnotenia ML/FT rizík, nové riziká, opatrenia, personálne zabezpečenie, interné predpisy).

Dotazník vyplnilo spolu 32 subjektov, z toho 22 obchodníkov s cennými papiermi, 1 centrálny depozitár cenných papierov, 1 národný centrálny depozitár, 1 burza cenných papierov, 7 správcovských spoločností. Na základe spätnej väzby od reportujúcich inštitúcií možno ustáliť závery v nasledovných premenných:

- A. Organizácia AML, Compliance v sektore KT;
- B. Bezúhonnosť zamestnancov v sektore KT;
- C. Vzdelávanie zamestnancov v sektore KT;
- D. Účinnosť monitorovania a ohlasovanie NOO v sektore KT;
- E. Profil klientskej základne - riziková kategorizácia klientov z pohľadu AML, kategorizácia klientov, hodnotenie a identifikácia rizík;
- F. Produkty, obchodné vzťahy;
- G. Novovznikajúce riziká ML/FT;
- H. Spätná informácia o plnení záverov 1.kola NHR.

A. Organizácia AML, compliance v sektore KT

Organizačné zabezpečenie AML v rámci jednotlivých inštitúcií stanovuje najmä Program vlastnej činnosti a vo väčšine oslovených subjektov za celkovú ochranu finančnej inštitúcie pred ML/FT a realizáciu koncepcie prevencie zodpovedá štatutárny orgán spoločnosti. Za praktickú realizáciu činností a úloh vyplývajúcich z tohto programu zodpovedá určená osoba spoločnosti (Compliance officer).

Organizačné zabezpečenie AML agendy je spravidla nasledovné:

- a) samostatný organizačný útvar - odbor compliance, príp. útvar Compliance & AML materskej spoločnosti (správcovské spoločnosti),
- b) osoba zodpovedná za funkciu dodržiavania súladu (Compliance officer), príp. spolupráca s externou poradenskou spoločnosťou,
- c) zodpovedný zamestnanec určený v organizačnej štruktúre a jeho určený zástupca.

V inštitúciách je zabezpečené, aby pozícia Compliance officera v organizačnej štruktúre spoločnosti zabezpečovala jeho nezávislosť. Compliance officer je spravidla organizačne začlenený priamo pod valné zhromaždenie spoločnosti na úrovni dozornej rady, má presne zadefinované práva a povinnosti prostredníctvom systému interných právnych predpisov, ako aj organizačné a materiálne zabezpečenie pre nezávislý výkon svojej funkcie, ktorú je povinný vykonávať s odbornou starostlivosťou. Compliance officer nemusí byť zamestnancom spoločnosti, funkcia Compliance officera môže byť delegovaná aj na inú fyzickú alebo právnickú osobu.

Do právomoci Compliance officera patrí predovšetkým:

- a) priebežná príprava a aktualizácia programu a prípadných ďalších potrebných predpisov a postupov pre oblasť ochrany pred ML/FT,
- b) plnenie riadiacich a kontrolných úloh v oblasti ochrany pred ML/FT,
- c) komunikácia, spolupráca a priebežné udržiavanie kontaktov s FSJ; vrátane včasného ohlasovania NOO,
- d) organizácia a stanovenie pravidiel pre vzdelávanie príslušných zamestnancov spoločnosti vrátane novoprijatých zamestnancov,
- e) analytická a poradenská činnosť vo vzťahu k posudzovaniu a oznamovaniu NOO príslušnými zamestnancami v súvislosti s realizáciou obchodov a obchodných operácií klientov,

- f) navrhovanie zmien a doplnení predpisov v oblasti AML predstavenstvu spoločnosti v súlade s novými právnymi predpismi, skutočnosťami a informáciami,
- g) vypracovávanie ročnej príp. polročnej Správy o výkone činnosti v oblasti AML, informácia pre predstavenstvo a dozornú radu spoločnosti

V menších spoločnostiach vzhľadom na nízky počet zamestnancov spoločnosti v sledovanom období boli predmetné činnosti a agenda realizované jedným zamestnancom na plný pracovný úväzok – Compliance officerom resp. priamo štatutárnym orgánom.

V rámci BCPB oblasť AML organizačne zabezpečuje oddelenie inšpekcie burzových obchodov v súčinnosti s ostatnými oddeleniami, ktoré o prípadnom zistení porušení pravidiel týkajúcich sa AML informuje generálneho riaditeľa. Oddelenie inšpekcie burzových obchodov priamo podlieha generálnemu riaditeľovi.

V rámci NCDCP za celkovú ochranu spoločnosti v oblasti AML a realizáciu koncepcie prevencie zodpovedá štatutárny orgán spoločnosti. Za praktickú realizáciu činností v oblasti AML zodpovedá určená osoba, ktorou je manažér dodržiavania.

V rámci CDCP oblasť AML je v organizačnej štruktúre zaradená pod oddelenie Compliance. Za celkovú realizáciu a dodržiavanie požiadaviek v oblasti AML je zodpovedné predstavenstvo spoločnosti.

B. Bezúhonnosť zamestnancov v sektore KT

Podľa platnej právnej úpravy sa za bezúhonnú považuje fyzická osoba, ktorá nebola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin alebo za trestný čin spáchaný v súvislosti s výkonom funkcie. Každý zamestnanec pri nástupe do zamestnania preukazuje svoju bezúhonnosť výpisom z registra trestov nie starším ako tri mesiace, ak ide o cudzinca, obdobným potvrdením o bezúhonnosti vydaným príslušným orgánom štátu, v ktorom má trvalý pobyt alebo orgánom štátu, v ktorom sa obvykle zdržiava, pričom tieto musia byť bez záznamu o trestnej činnosti. Niektoré inštitúcie vyžadujú čestné prehlásenie, že osoba spĺňa podmienky bezúhonnosti a dôveryhodnosti uvedené v osobitných predpisoch. Niektoré spoločnosti v dotazníku uviedli, že požadujú od novoprijatých zamestnancov aj predloženie ďalších dokladov ako napr. pracovný posudok, referencie od predchádzajúcich zamestnávateľov prípadne získavajú informácie z verejných zdrojov alebo tiež z World checku.

Spoločnosti uviedli že ako ďalšie dokumenty, ktorými preverujú bezúhonnosť zamestnancov, sú aj údaje z registra sociálnej poisťovne, príp. z registra úverov. Dve spoločnosti uviedli v dotazníkovom prieskume, že požadujú aj čestné vyhlásenie a potvrdenie z miestne príslušného súdu, že voči zamestnancovi neprebíha žiadne trestné konanie.

Previerka bezúhonnosti zamestnancov je teda integrálnou súčasťou výberového procesu v každej inštitúcii. V procese prijímania nových zamestnancov povinná osoba v sektore cenných papierov postupuje v zmysle požiadaviek osobitných predpisov a podmienku bezúhonnosti novoprijatých zamestnancov má spravidla uvedenú aj v Etickom

kódexe alebo v Pravidlách pre nahlasovanie možného porušenia interných a externých pravidiel, Insider policy, Zásadách prechádzania konfliktu záujmov, resp. Compliance kodex, Politike konfliktu záujmov. V ostatných prípadoch, keď interné predpisy spoločnosti neobsahujú špeciálnu reguláciu uvedenej problematiky, vychádza sa zo základného zákonného rámca.

V prípade osôb navrhnutých za členov predstavenstva, prokuristov a vedúcich zamestnancov v priamej riadiacej pôsobnosti predstavenstva, vrcholový manažment, inštitúcia preveruje splnenie požiadaviek *aj na odbornú spôsobilosť a dôveryhodnosť*.

Prevenia a osвета vo vzťahu k zamestnancom pred výskytom nedostatkov/zlyhaní zamestnancov vyplývajúcich z neplnenia ich povinností v oblasti AML je súčasťou pravidelných ročných školení zameraných na problematiku AML a školení nových zamestnancov pri nástupe do zamestnania.

Samostatnou kapitolou je ochrana zamestnanca pred negatívnymi následkami a rizikami vyplývajúcimi z nahlasovania NOO. Povinné osoby majú v internom predpise upravujúcom oblasť AML/CFT upravený zákaz uplatňovania akýchkoľvek negatívnych konsekvencií voči zamestnancom zodpovedným za uplatňovanie AML procedúr. Pritom sa prihliada na dobromyseľnosť zamestnanca, ktorá sa v prípade pochybností prezumuje. Každý zamestnanec inštitúcie, prípadne osoby, ktoré konajú pre povinnú osobu na základe zmluvy, sú povinné v zmysle zákona zachovávať mlčanlivosť o ohlásenej NOO a o opatreniach, ktoré vo vzťahu k NOO vykonáva FSJ. Žiaden zamestnanec nesmie o podanom hlásení o NOO a súvisiacich opatreniach informovať klienta, ani iné osoby vrátane zamestnancov povinnej osoby, okrem zodpovednej a určenej osoby.

Povinnosť zachovávať mlčanlivosť nezaniká ukončením pracovného pomeru, ani iného zmluvného vzťahu s povinnou osobou. Ak ide o konanie pred orgánmi činnými v trestnom konaní, zbavuje mlčanlivosti povinnú osobu a jej zamestnanca FSJ. Povinnosť zachovávať mlčanlivosť má každý, kto sa pri plnení úloh FSJ alebo v súvislosti s nimi oboznámi s informáciami získanými na základe tohto vnútorného predpisu a AML zákona.

Väčšina inštitúcií v rámci svojich vnútorných pravidiel implementuje princíp, podľa ktorého žiaden zamestnanec, ktorý oznámil podozrenie na nesúladne konanie, podvod alebo korupciu v dobrej viere, nebude vystavený akýmkoľvek odvetným opatreniam, a to ani vtedy, ak sa podozrenie po prešetrení nepotvrdí.

V zmysle uvedeného pokiaľ ide o ochranu navonok, v zásade platí, že dodržaním zákonných procedúr (povinnosť mlčanlivosti, zákaz uvádzať v hlásení o NOO akékoľvek údaje o zamestnancovi, ktorý zistil NOO a pod.) je v dostatočnej miere eliminované riziko ohrozenia zamestnanca, napr. zo strany klienta, ktorého sa transakcia týka.

V hodnotenom období oslovené inštitúcie nezaznamenali žiadne podozrenie zo spáchania úmyselného trestného činu majetkovej povahy zamestnancami. Dve spoločnosti však v hodnotenom období zaznamenali 2 porušenia v oblasti konfliktu záujmov.

C. Vzdelávanie zamestnancov v sektore KT

Najdôležitejším interným predpisom pre túto oblasť je Program vlastnej činnosti upravujúci problematiku vymedzenú v § 20 ods. 2 AML zákona, ako aj ďalšie interné predpisy určené na vzdelávanie zamestnancov za oblasť AML.

Systém školení zamestnancov sa spravidla skladá z povinného vstupného školenia pre nových zamestnancov a z opakovaného školenia pre zamestnancov /refresh/ - 1 krát ročne. Školenie prebieha formou face to face tréningu (osobný tréning za účasti AML špecialistov alebo externých špecialistov), osobných konzultácií, školení a formou e-learningu, na ktorom sa spravidla prezentujú konkrétne prípady z praxe. V prípade mimoriadnych udalostí sa organizuje aj ad hoc meeting v rozsahu a obsahu podľa potreby za účelom prezentácie aktuálnych poznatkov a skúseností z prostredia inštitúcií pôsobiacich v inom sektore finančných služieb.

Obsahom školenia sú najmä predmet úpravy a základné pojmy AML zákona, starostlivosť povinnej osoby vo vzťahu ku klientovi, postup pri zistení NOO a ďalšie povinnosti povinných osôb, ostatné ustanovenia AML zákona a väzby na iné právne predpisy, interné predpisy povinnej osoby zamerané na oblasť AML, sankcie, či príklady možného zneužitia systému. Súčasťou školiacich materiálov pre oblasť AML je s výnimkou niekoľkých inštitúcií aj upozornenie o trestno-právnych dôsledkoch vyplývajúcich z porušovania zákonných noriem pre AML. Informačné zdroje používané pri zostavovaní obsahu školení nie sú vopred vymedzené, ale vždy sa vychádza z vlastnej činnosti a zároveň sa zohľadňujú informácie pôvodom z verejného (NBS, MV SR, P PZ SR, Moneyval a pod.), súkromného sektora (iní obchodníci s cennými papiermi, banky a pod.), ako aj zahraničných inštitúcií v oblasti AML. Niektoré spoločnosti uvádzajú účasť aj na externých zahraničných školeniach, účasť na konferenciách (BACEE, Slovak Compliance Circle a Českej Compliance Asociace). Pre lepšiu ilustráciu jednotlivých problematik sa využívajú rôzne príklady, štatistiky a štúdie z praxe a pod. Všetci zamestnanci majú prístup do interných smerníc, zákonov a iných materiálov súvisiacich s AML, v elektronickej, ako aj v listinnej podobe.

Celkovú úroveň znalosti povinností v oblasti AML zo strany zamestnancov (najmä povinnosť hlásiť NOO, schopnosť vyhodnocovať situácie, v ktorých je zvýšené riziko AML, porozumieť právnym dôsledkom v prípade porušenia povinností vyplývajúcich z AML zákona) ***inštitúcie najčastejšie ohodnotili známku 1-2,5*** (z číselnej škály 1 – 5, najlepšie - 1, najhoršie - 5). Uvedené rozpätie číselného ohodnotenia na jednej strane reflektuje znalosti zamestnancov o povinnostiach vyplývajúcich zo zákona o AML, a zároveň na druhej strane zohľadňuje určité nedostatky najmä v oblasti kategorizácie klientov, zisťovania konečných užívateľov výhod, monitorovania PEP a sankcionovaných osôb, resp. posudzovania obchodov, ohlasovania NOO.

D. Účinnosť monitorovania a ohlasovania NOO v sektore KT

Vymedzenie NOO v rámci slovenského práva je založené na demonštratívnom výpočte všeobecných foriem NOO (§ 4 ods. 2 zákona AML). S ohľadom na široký okruh povinných osôb zákonodarca nemohol vymedziť AML zákonom všetky možné NOO,

ku ktorým dochádza pri výkone jednotlivých činností, na ktoré sa zákon vzťahuje, preto uložil povinným osobám vypracúvať a aktualizovať program vlastnej činnosti a stanoviť si aj vlastné formy NOO podľa predmetu obchodnej činnosti. Uvedené platí aj pre sektor KT. Formy NOO podľa činností a druhov vykonávaných obchodov sú súčasťou programu vlastnej činnosti povinnej osoby podľa § 20 ods. 2 písm. a) AML zákona.

Za všeobecné formy NOO v podmienkach sektora KT možno považovať napríklad ak klient:

- a) odmieta uviesť identifikačné údaje alebo údaje potrebné na vykonanie starostlivosti, resp. odmieta vyhlásiť, v koho mene koná,
- b) u ktorého možno predpokladať, že vzhľadom na jeho zamestnanie, postavenie alebo inú charakteristiku, nie je alebo nemôže byť vlastníkom disponibilných finančných prostriedkov,
- c) u ktorého objem finančných prostriedkov, s ktorými klient disponuje, je v zjavnom nepomere k povahe alebo rozsahu jeho podnikateľskej činnosti alebo ním deklarovaným majetkovým pomerom,
- d) u ktorého je odôvodnený predpoklad, že klientom alebo konečným užívateľom výhod je osoba, voči ktorej sú vykonávané medzinárodné sankcie, alebo osoba, ktorá môže byť vo vzťahu k osobe, voči ktorej sú vykonávané medzinárodné sankcie, resp. ide o vec alebo službu, voči ktorej sú vykonávané medzinárodné sankcie.

Ďalšími základnými znakmi a špecifickými spôsobmi rozpoznania NOO v podmienkach sektora KT môže byť, ak:

- a) klient žiada o spätné zaslanie (vrátenie) finančných prostriedkov bezprostredne po uzatvorení zmluvy,
- b) klient žiada o spätné zaslanie (vrátenie) finančných prostriedkov bezprostredne po uzatvorení zmluvy a zároveň žiada o zaslanie na iný bankový účet ako ten, z ktorého boli peniaze poukázané v prospech inštitúcie,
- c) klient často mení autorizovaný bankový účet, ktorý uviedol v klientskej dokumentácii,
- d) klient žiada o zasielanie finančných prostriedkov z predaja cenných papierov alebo z pravidelných inkasovaných dividend/kupónov z cenných papierov vždy na iný ako autorizovaný bankový účet,
- e) vzhľadom na informácie o finančnej situácii klienta, resp. investičné ciele klienta zistené z investičného dotazníka sa obchod javí ako ekonomicky nevýhodný pre klienta,
- f) pokyn klienta na obstaranie predaja cenných papierov podáva splnomocnená osoba a táto splnomocnená osoba je zároveň nadobúdateľom cenných papierov,
- g) klient má záujem o obstaranie kúpy cenných papierov z rizikových krajín,

- h) finančné prostriedky na obstaranie kúpy finančných nástrojov klient posiela zo zahraničných účtov mimo členských krajín EÚ,
- i) klient za účelom obstarania kúpy cenných papierov alebo za účelom realizovania investičnej stratégie vkladá v hotovosti významné čiastky finančných prostriedkov,
- j) klient je cudzím štátnym príslušníkom s trvalým pobytom mimo členských štátov EÚ,
- k) investor alebo klient sa pokúša donútiť zamestnanca, aby porušil svoju povinnosť,
- l) investor alebo klient poskytuje nepravdivé, zmätočné alebo protichodné informácie/doklady
- m) aktivity klienta v „korupčne senzitívnych“ citlivých oblastiach, (napr. verejné obstarávanie),
- n) je z neznámych dôvodov nervózny pri osobnom kontakte, sprevádzaný a usmerňovaný treťou osobou.

Rovnako je za možný indikátor neobvyklosti považovaná snaha klienta o minimálny kontakt s inštitúciou, významná zmena počtu alebo objemu transakcií alebo významná zmena zostatku na účte klienta, transakcia, ktorá je netransparentná z hľadiska jej ekonomického cieľa alebo pôsobí nelogicky a jej konštrukcia môže signalizovať protiprávne konanie, klient uvedie nepravdivé alebo zavádzajúce údaje, alebo odmietne bezdôvodne poskytnúť bežné informácie a podklady k obchodnej operácii, alebo uvedie také informácie, ktoré môže zamestnanec inštitúcie overiť len s ťažkosťami alebo ktoré sú nedôveryhodné, atď.

Inštitúcie sú povinné posudzovať v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 AML zákona, či je pripravovaný alebo vykonávaný obchod neobvyklý. Inštitúcie musia mať preto upravené v programe vlastnej činnosti posudzovanie neobvyklosti obchodov tak, aby bolo úplne jasné, ktoré osoby posudzujú neobvyklosť pripravovaných alebo vykonávaných obchodov v rámci vlastnej štruktúry, ďalej čas, kedy tieto osoby predmetné posudzovanie vykonávajú a spôsob vykonávania posudzovania (predovšetkým porovnávaním s prehľadom foriem NOO, príp. iné). Posudzovanie je potrebné vykonať aj na základe iných informácií, ktoré zamestnanci zistili z dostupných informácií napr. rizikový profil, otvorené zdroje s ohľadom na riziko legalizácie alebo financovania terorizmu. Hodnotenie NOO vykonávajú inštitúcie z dvoch hľadísk:

- a) rizikovosť klienta - podľa zásady KYC,
- b) charakter, obsah a spôsob vykonávania obchodu.

Každá NOO musí byť vyhodnotená kompetentným pracovníkom inštitúcie (pri uplatnení zásady KYC). Zisťovanie neobvyklosti prebieha priebežným monitorovaním jednotlivých obchodov podľa nadstavených kritérií/scenárov. Inštitúcie spravidla nemajú preddefinovaný taxatívny výpočet kritérií pre hodnotenie klientov/transakcií, ale zohľadňujú všetky zistené skutočnosti, a to každú jednotlivo ako aj všetky vo vzájomnej súvislosti. V prvom rade sa teda predpokladá konzistentnosť klientom poskytnutých údajov a ak tomu tak nie je, indikuje to buď potrebu opraviť omylom uvedené nesprávnosti a/alebo ide o indikátor prítomnosti vyššieho rizika.

Monitoring sa spravidla vykonáva prostredníctvom AML monitorovacieho systému (manuálny/automatizovaný - podľa veľkosti inštitúcie) s cieľom identifikovať neobvyklé udalosti, resp. neštandardné správanie sa klientov a pre každú oblasť má monitoring spravidla nasledovné formy:

- priebežný denný monitoring operácií – manuálny AML monitorovací systém – fyzicky vykonáva zodpovedný zamestnanec,
- pravidelný monitoring operácií – elektronický AML monitorovací systém (na základe vopred definovaných kritérií) – spúšťa ho zodpovedný zamestnanec,
- prehľadávanie zoznamov (osoby, voči ktorým sú vyhlásené medzinárodné sankcie, rizikové krajiny) – automatizovaný AML systém – spúšťa sa automaticky.

Najčastejšími typmi situácií/scenárov, ktoré sledujú inštitúcie sú napr. zriadenie a zrušenie účtu v krátkom časovom úseku, nákup a redemácia podielových listov v hotovosti, operácie vykonávané s vysoko rizikovými klientmi, vydanie alebo vyplatenie PL v mimoriadne vysokej hodnote, viacero vydaní alebo vyplatení PL v celkovej absolútnej hodnote, ktorá je mimoriadne vysoká, viacero menších vydaní PL, ktoré zjavne nahrádzajú jedno vydanie PL atď.).

Prvotný monitoring vykonávajú zamestnanci prichádzajúci do priameho kontaktu s klientom (napr. zamestnanci poverení uzatváraním zmlúv o vydanie podielových listov, pri uzatváraní komisionárskych zmlúv), ktorí by mali detegovať atypické transakcie. Spravidla zodpovedný zamestnanec manuálne vyhodnotí obchodnú operáciu a v prípade podozrenia vyplní interné „Hlásenie o NOO“, ktoré bez zbytočného odkladu odošle oddeleniu Compliance elektronickou poštou, faxom alebo poštou. Predmetné oddelenie po posúdení neobvyklosti prostredníctvom určenej osoby zašle hlásenie o NOO bez zbytočného odkladu FSJ.

Spoločnosti majú NOO zadefinované podľa zákona AML, zohľadňujú špecifiká svojej činnosti vo svojom Programe AML. V sledovanom období 2016-2019 spoločnosti zachytili a ohlásili na FSJ celkom 88 NOO.

E. Profil klientskej základne - riziková kategorizácia klientov z pohľadu AML, kategorizácia klientov, hodnotenie a identifikácia rizík

Reportované inštitúcie používajú na hodnotenie a riadenie rizík podľa § 20a zákona AML rizikovo orientovaný prístup, ktorý je zameraný na zabránenie zneužitia inštitúcie na ML/FT. V tomto kontexte sa spravidla rozlišuje ***miera rizika ML/FT v troch úrovniach: nízka, štandardná, vysoká. Klasifikácia klienta z pohľadu rizika do jednej z vyššie uvedených úrovní je závislá od jednotlivých mier rizika v základných rizikových kategóriách, ktorými sú riziko krajiny, riziko klienta a riziko produktu.***

Spoločnosti uvádzajú, že hodnotenie AML rizika realizujú vždy pred nadviazaním obchodného vzťahu/pred uskutočnením konkrétneho obchodu a počas trvania obchodného vzťah prostredníctvom monitorovacích softvérových nástrojov, ktoré spracúvajú záznamy v elektronickom informačnom systéme, príp. manuálne. Svojich klientov spravidla zaraďujú

do 3-4 kategórií rizikovosti, niektoré spoločnosti používajú až 5 kategórií rizikovosti (zanedbateľné, mierne, stredné, vysoké, neprijateľné riziko). Následne podľa rizikovej kategórie vykonávajú príslušný druh starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (základnú, zjednodušenú, príp. zvýšenú starostlivosť). V priebehu trvania obchodného vzťahu prehodnocujú pravidelne rizikovú kategóriu svojich klientov tak, ako to majú stanovené vo svojich interných predpisoch a na základe prehodnotenia rizikovosti a monitoringu klienta pristupujú aj k zvýšeniu rizikovej kategórie klienta.

Inštitúcie vychádzajú z predpokladu, že klasifikácia klienta v jednotlivých kategóriách je veľmi dôležitá, avšak len komplexné posúdenie rizika ML/FT umožní aplikovať pri konkrétnom klientovi príslušný druh starostlivosti. Vo všeobecnosti platí zásada, že čím viac verejne dostupných informácií o klientovi je k dispozícii, tým skôr je možné klienta klasifikovať do nižších stupňov rizikovosti. Na druhej strane netransparentného klienta, o ktorom neexistujú dostupné hodnoverné informácie, spravidla klasifikujú vo vyššom stupni ML/FT rizika, čo však neznamená, že klient bude automaticky odmietnutý alebo mu nebudú poskytnuté niektoré produkty alebo služby. Klasifikácia klienta vo vyššom riziku znamená, že mu bude zo strany inštitúcie venovaná zvýšená starostlivosť pri vzniku obchodného vzťahu s klientom, vrátane následnej úrovne priebežného monitorovania obchodného vzťahu.

Riziko krajiny

Posudzovanie rizika krajiny je závislé pri fyzickej osobe na krajine trvalého bydliska (tuzemec, cudzovec rezident, cudzovec nerezident), pri právnických osobách na základe krajiny sídla spoločnosti. Krajiny s nižším ML/FT rizikom sú spravidla rozvinuté krajiny s transparentným právnym systémom, nízkou úrovňou korupcie a stabilným nezávislým finančným trhom, pričom krajiny s vyšším ML/FT rizikom sú spravidla krajiny s vysokým indexom korupcie, nestabilnými ekonomickými a politickými podmienkami, neefektívnym a netransparentným právnym systémom, benevolentnými požiadavkami na registráciu podnikateľských subjektov. Nakoniec sú krajiny so štandardným ML/FT rizikom, ktoré nemožno explicitne zaradiť do vyššie uvedených dvoch skupín.

Riziko klienta

Pri posudzovaní rizika klienta inštitúcia vychádza z typu klienta a v prípade podnikateľského subjektu z oblasti, v ktorej klient podniká a z vlastnickej štruktúry klienta. Klienti s nižším rizikom sú spravidla orgány verejnej moci či už v rámci SR alebo EÚ, úverové a finančné inštitúcie so sídlom v EÚ alebo v tretej ekvivalentnej krajine (s obdobným režimom boja proti ML/FT), právnická osoba, ktorej cenné papiere sú obchodovateľné na regulovanom trhu členského štátu alebo ekvivalentnej krajine, alebo nadnárodné spoločnosti, ktorých cenné papiere sú obchodované na dôveryhodných burzách. O týchto spoločnostiach sú spravidla verejne dostupné informácie o vlastnickej štruktúre ako aj o hospodárskych výsledkoch.

Za **viac rizikového klienta** z hľadiska ML/FT možno považovať najmä, ak je klientom:

- osoba, o ktorej má zodpovedná osoba vedomosť, že je alebo bola podozrivá z kriminálnych aktivít, najmä majetkového alebo hospodárskeho charakteru (napr. krádež, sprenevera, podvod, neoprávnené obohatenie, úžera, skrátenie dane a iné),
- osoba zamestnaná alebo podnikajúca v oblasti so zvýšeným rizikom legalizácie príjmu z trestnej činnosti alebo financovania terorizmu (napr. zmenárne, stávkové kancelárie, herne a iné),
- osoba s trvalým pobytom mimo územia členského štátu EÚ,
- osoba ktorá nie je občanom členského štátu EÚ,
- cudzozemec, najmä fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej krajina pôvodu (občianstvo, trvalý pobyt, sídlo) nedostatočne uplatňuje opatrenia proti legalizácii výnosov,
- osoba s vyšším rizikom z hľadiska korupcie (osoba s rozhodovacími právomocami, predstaviteľ verejnej moci),
- osoba, ktorá predloží zodpovednej osobe doklady u ktorých je podozrenie, že sú falšované, pozmenené, stratené,
- bezdomovec,
- schránková spoločnosť,
- právnická osoba s neprehľadnou vlastníckou štruktúrou,
- spoločnosť, ktorá často mení obchodné meno a sídlo,
- právnická osoba – združenie majetku (napr. nadácia, nezisková organizácia, neinvestičný fond),
- politicky exponovaná osoba,
- osoba na zozname sankcionovaných osôb.

Takíto klienti si vyžadujú preto zvýšenú starostlivosť. Neprijateľným klientom je napr. klient, ktorý sa odmieta identifikovať alebo podrobiť kontrole, s takým klientom inštitúcia odmietne uzavrieť obchodný vzťah alebo vykonanie konkrétneho obchodu, resp. obchodný vzťah ukončí.

Niektoré inštitúcie, napr. správcovské spoločnosti využívajú plne automatizovaný proces, zameraný na výpočet celkovej rizikovosti, implementovaný do príslušnej aplikácie inštitúcie. Kvalita tohto procesu je však priamo závislá od kvality vyplnených údajov pri zadávaní a/alebo editovaní klienta v tomto systéme. Po stanovení celkovej rizikovosti príslušná aplikácia automaticky upozorní na prípadnú potrebu získať dodatočné informácie, aby boli adekvátne splnené zákonné požiadavky na vykonanie primeranej starostlivosti o klienta (napr. v prípadoch politickej exponovanosti (PEP) alebo vysokého rizika krajiny, klienta alebo produktu sa rovná stupeň rizikovosti 3).

Pre identifikáciu a overenie identifikácie klientov inštitúcie využívajú verejne dostupné zdroje, ako obchodný a živnostenský register, internetové prehliadače, GIN2ACT portál spoločnosti za účelom overenia osôb z pohľadu PEP, embárg a sankcií http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/good_governance_matters/lists_of_countries/index_en-htm.

Inštitúcie zisťujú informácie, či klient je politicky exponovanou osobou formou vyhlásenia v žiadostiach a zmluvných dokladoch klienta (napr. žiadosť o registráciu podielníka a vydanie podielových listov, zmluva o riadení portfólia) a následne overia ním poskytnuté údaje vo verejne dostupných zdrojoch. Pre zistenie a overenie konečných užívateľov výhod bez ohľadu na ich rizikovú kategóriu využívajú inštitúcie verejne dostupné zdroje (napr. obchodný register, register partnerov verejného sektora, register účtovných závierok, FinStat, centrálny register atď.), a taktiež väčšina inštitúcií vyžaduje predloženie čestného vyhlásenia.

F. Produkty, obchodné vzťahy

Pri hodnotení ML/FT rizika produktov sa berú do úvahy možnosti, ktoré jednotlivé produkty, resp. produktové línie prinášajú, ako aj ich zneužitelnosť pre účely ML/FT. Produktmi so štandardným ML/FT rizikom sú spravidla produkty, pri ktorých platby reflektujú konkrétny obchodný prípad o ktorom má inštitúcia informácie, jeho ekonomická podstata môže byť jednoducho verifikovaná. Produktom s vyšším ML/FT rizikom je produkt, pri ktorom je miera poznania klienta obmedzená, alebo ide o produkt /službu súvisiacu s hotovostnou operáciou.

Obchodník s cennými papiermi poskytuje služby prevažne retailovému segmentu klientskej základne. Pri zakladaní obchodného vzťahu sa posudzujú odpovede klienta uvedené v investičnom dotazníku a KYC dotazníku, posudzuje sa požadovaná investičná služba, vedľajšia služba resp., finančný nástroj, ako aj plánovaná výška investície. Následne sa posudzuje súlad bankového účtu klienta s autorizovaným bankovým účtom uvedeným v zmluvnej dokumentácii a prípadné odchýlky. Do štandardnej rizikovej kategórie spadá klient, ktorý vykonáva obchod na vlastný účet, s vlastnými peňažnými prostriedkami, zároveň je aj konečným užívateľom výhod, pričom klient nevykonáva rizikovú podnikateľskú činnosť ani jeho povolanie nie je zaradené v kategórii špeciálne (napr. klient nepôsobí v komunálnej, celoštátnej politike, nie je verejný funkcionár, nevykonáva povolanie pri ktorom sa prerozdeľujú prostriedky z fondov EÚ, atď.).

Správčovské spoločnosti ako svoju hlavnú činnosť uvádzajú vytváranie a spravovanie podielových fondov - štandardných prípadne alternatívnych investičných fondov a riadenie portfólia svojich klientov. Investície do podielových fondov spravovaných správcovskými spoločnosťami smerujú z účtov vedených v iných bankách (predovšetkým v slovenských bankách), z účtov vedených u depozitára, resp. sa jedná o hotovostné platby realizované prostredníctvom obchodných miest materských bánk. Všetky tieto subjekty sú povinné osoby, ktoré podliehajú požiadavkám zákona. Z hľadiska rizikovosti produktu inštitúcie uvádzajú, že produkt „podielové listy“ pri dodržiavaní všetkých zákonných podmienok predstavuje stredné riziko.

Inštitúcie uvádzajú, že vidia najväčšie riziko legalizácie výnosov z trestnej činnosti v investíciách prostredníctvom nastrčených, zdanlivo bezúhonných osôb a spoločností so zahraničnou účasťou. V praxi môže nastať situácia, keď pri overovaní informácií o klientovi a pôvodu finančných prostriedkov sa vo veľkej miere inštitúcia spoľahne na pravdivosť jeho vyhlásenia, pričom verejne dostupné zdroje nenaznačia pochybnosti o pravdivosti jeho vyhlásenia. V takom prípade existuje vysoké riziko, že klient inštitúciu

sofistikovane uvedie do omylu a tým budú použité finančné prostriedky pochádzajúce z trestnej činnosti, ktoré budú použité vo finančnom systéme, zlegalizované.

Inštitúcie za najúčinnějšíe opatrenie na zamedzenie trestnej činnosti prania špinavých peňazí považujú vytvorenie jednotného elektronického systému/databázy pre všetky povinné osoby, ktorý by umožnil komplexne preveriť klienta pri uzatváraní obchodného vzťahu, resp. pri vykonávaní konkrétnych obchodov (napr. overiť pravosť identifikačného dokladu, zistiť či je klient PEP, či sa nenachádza na zozname sankcionovaných osôb alebo osôb stíhaných v súvislosti s legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a financovaním terorizmu a pod.).

Vzhľadom na identifikované nízke riziko legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu inštitúcie môžu vykonať zjednodušenú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi za splnenia ustanovených podmienok *pri dlhodobom investičnom sporení*. Produkt dlhodobého investičného sporenia má všeobecný záujem vo forme rozvoja kapitálového trhu, podlieha dohľadu NBS, výnosy sa realizujú iba v dlhodobom časovom horizonte (15 rokov) pri stanovení maximálneho ročného limitu (3 000 Eur), v dôsledku čoho sú splnené podmienky pre jeho zaradenie do režimu zjednodušenej starostlivosti podľa § 11 zákona, keďže existuje nízke riziko ML/FT. Využitie inštitútu zjednodušenej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi však nezabavuje povinnú osobu dostatočným spôsobom monitorovať obchody a obchodné vzťahy tak, aby bolo možné zistiť NOO a ohlásiť ich FSJ.

G. Novovznikajúce riziká ML/FT

Do dotazníka NHR 2 boli zaradené aj otázky týkajúce sa identifikovania rizík spojených s financovaním terorizmu (identifikácia osôb, ktoré môžu mať vzťah na financovanie terorizmu, ktoré udržiavajú vzťah s osobami so sídlom v zónach vojnových konfliktov, ako napr. Sýria Líbya, Irak, Ukrajina Donbas a ktoré majú kontakty na zahraničných teroristov). Všetky spoločnosti uviedli, že v tejto oblasti nemajú žiadnych identifikovaných klientov.

Ďalšie oblasti sa týkali oblasti cum-ex schém, klientov s virtuálnymi aktívami a ich pokrytie v interných predpisoch. Okrem jednej spoločnosti všetky spoločnosti uviedli, že dané oblasti nemajú pokryté vo svojich interných predpisoch a jedna spoločnosť uviedla, že ich distribútor zaznamenal minimálny počet klientov a ich aktivity v oblasti s virtuálnymi aktívami.

Dotazník sa zamerlal aj na zistenie, či spoločnosti využívanú moderné metódy a prístupy pri uzatváraní obchodného vzťahu, t.j. či spoločnosti uplatňujú finančnú inováciu FinTech, identifikáciu klienta na diaľku. V sledovanom období t. j. 2016-2019 iba jedna spoločnosť uviedla, že využíva vo svojej činnosti FinTech inovácie a aplikuje ich v obchodnom vzťahu s klientom, napr. tvárová a hlasová biometria.

H. Spätná informácia o plnení záverov 1.kola NHR

Cieľom poslednej otázky dotazníkového prieskumu bolo zistiť, aké kroky boli zo strany inštitúcií uskutočnené po 1. kole NHR. Inštitúcie uviedli, že aktualizovali program vlastnej činnosti spoločnosti v súvislosti so zmenou legislatívy, revidovali podrobnejšie rizikové faktory, sústredili sa na zlepšenie organizácie a obsahu AML školení (do tohto rámca

spadá aj zavedenie e-learningovej aplikácie a rozšírenie možností foriem školení), kládli zvýšený dôraz na kvalitu pri poskytovaní informácií v hláseniach NOO a sofistikované využívanie IT systému na efektívne zisťovanie NOO.

Inštitúcie ďalej uviedli, že kládli veľký dôraz na preverenie najrizikovejších atribútov v rámci ich klientskeho portfólia. Zvýšený dôraz na rizikové atribúty identifikované v NHR boli premietnuté najmä do detailnejšie prístupu v rámci procesu KYC review klientov. Boli zavedené nové moderné IT aplikačné vybavenia v oblasti monitoringu, kontrol, ohlasovania NOO, KYC onboardingu a KYC review procesov s cieľom zjednodušiť a zefektívniť AML riadenie. Iba v 1 prípade spoločnosť uviedla, že vzhľadom na štruktúru klientov spoločnosti a nízke percento výskytu rizikových faktorov u svojich klientov, spoločnosť neaplikovala dodatočné opatrenia v oblasti AML zo záverov 1. kola NHR.

4.1 Zhrnutie dotazníkového prieskumu NHR 2

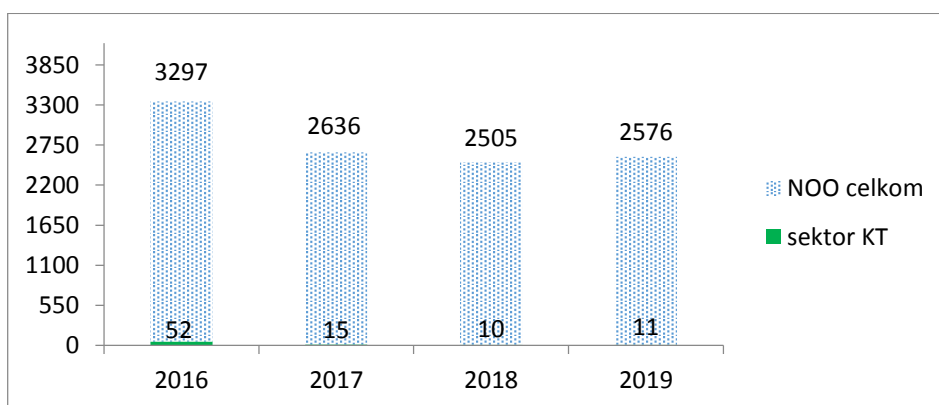
Táto časť hodnotenia rizík bola založená najmä na odpovediach oslovených inštitúcií, ktoré možno zhrnúť nasledovne:

- **sektor vykazuje dobré teoretické znalosti o AML/CFT prevencii;** (číselné ohodnotenie 1-2,5) na jednej strane reflektuje znalosti zamestnancov AML/CFT, ale zároveň na druhej strane zohľadňuje určité nedostatky najmä v oblasti kategorizácie klientov, zisťovania konečných užívateľov výhod, monitorovania PEP a sankcionovaných osôb, resp. posudzovania obchodov),
- inštitúcie majú vypracované pravidlá na riadenie rizík, ktoré identifikujú, hodnotia a prijímajú opatrenia na ich zmiernenie, a to na základe rizikovo orientovaného prístupu podľa § 20a AML zákona; inštitúcie najčastejšie rozlišujú mieru rizika ML/FT v troch úrovniach (nízka, štandardná, vysoká); klasifikácia klienta z pohľadu rizika do uvedených úrovní je závislá od jednotlivých mier rizika v základných rizikových kategóriách, ktorými sú riziko krajiny, riziko klienta a riziko produktu,
- inštitúcie majú upravený prehľad foriem NOO podľa predmetu činností povinnej osoby,
- inštitúcie **majú AML monitorovacie systémy** (manuálny/automatizovaný podľa veľkosti inštitúcie) s cieľom identifikovať NOO,
- jedna spoločnosť v dotazníkovom prieskume uviedli, že začali používať biometrickú verifikáciu totožnosti na overenie identity klienta,
- vyššia rizikovosť klienta/produktu podlieha zvýšenej starostlivosti (frekvencia monitoringu, rozsah),
- **určená osoba má presne zadefinované práva a povinnosti** v organizačnej štruktúre spoločnosti, ako aj organizačné a materiálne zabezpečenie pre nezávislý výkon svojej funkcie,
- inštitúcie majú okrem programu vlastnej činnosti aj iné vnútorné predpisy ako napr. Etický kódex, alebo Pravidlá pre nahlasovanie možného porušenia interných a externých pravidiel, Insider policy, Zásady prechádzania konfliktu záujmov, resp. Compliance manuál, v ktorých sú upravené podmienky bezúhonnosti zamestnancov,

- v hodnotenom období oslovené inštitúcie nezaznamenali žiadne podozrenie zo spáchania úmyselného trestného činu majetkovej povahy zamestnancami. Dve spoločnosti však v hodnotenom období zaznamenali 2 porušenia v oblasti konfliktu záujmov,
- v sektore na základe dotazníka neboli identifikované zvýšené riziká spojené s financovaním terorizmu, identifikáciou osôb ktoré môžu mať vzťah na financovanie terorizmu, ktoré udržiavajú vzťah s osobami, ktoré sídlia v zónach vojnových konfliktov,
- sektor nezaznamenal nárast rizika spojený s poskytovaním virtuálnych aktív.

5. Účinnosť monitorovania a ohlasovania NOO

Najviac (cca 95%) z celkového počtu ohlásených NOO aj v tomto hodnotiacom období eviduje FSJ práve od bánk, v ktorých sa sústreďuje najväčší objem finančných prostriedkov a s tým súvisiace množstvo obchodných operácií. Doterajšie skúsenosti FSJ, ako aj skúsenosti bánk preukazujú, že najväčšia snaha smerujúca k zneužitiu povinných osôb na možnú ML/FT je zo strany potencionálnych páchatel'ov upriamená opäť na produkty a služby poskytované bankami. Dynamika vývoja prijatých hlásení o NOO v rokoch 2016 – 2019 bola nasledovná:

Z uvedeného počtu všetkých hlásení v hodnotenom období (r. 2016-2019) prijala FSJ v sektore kapitálového trhu **spolu 88 hlásení o NOO**, a to od správcovských spoločností 54 hlásení, centrálného depozitára 8 hlásení a od obchodníkov s cennými papiermi 16 hlásení. Oproti predchádzajúcemu hodnotiacemu obdobiu (2010-2015), kedy FSJ v sektore cenných papierov prijala spolu 221 hlásení o NOO, bol zaznamenaný výrazný pokles hlásení NOO. Uvedené bolo čiastočne ovplyvnené skutočnosťou, že NHR 1 bolo vykonávané za obdobie až šiestich rokov a do sektora cenných papierov boli navyše zaradené aj dôchodkové správcovské spoločnosti.

Z celkového počtu prijatých hlásení o NOO v sektore kapitálového trhu bolo do komplexného informačného systému FSJ (databázy) založených pre prípadné ďalšie využitie 62 informácií. Po dôslednej analýze prijatých hlásení o NOO, spracovaní a následnom vyhodnotení, s ohľadom na zistené skutočnosti, ktoré boli relevantné pre konkrétne subjekty, FSJ poskytla národnej kriminálnej agentúre 8 informácií, finančnej správe 11 informácií, zahraničným FIU 5 informácií, KR PZ a OR PZ 2 informácie.

Ohlásené operácie sa spravidla týkali: vkladov v hotovosti v neobvykle vysokej sume (cca nad 200 000 eur) spravidla na pobočke materskej banky alebo na pošte za účelom nákupu podielových listov; vkladov a následných výberov vysokých súm v krátkom časovom horizonte a následných opätovných vkladov; bezodplatného prevodu akcií medzi dvomi právnickými osobami; vydania akcií emitentom, ktorým bola schránková ready-made spoločnosť alebo spoločnosť so sídlom v off shore krajine; cenné papiere boli v zhode prevádzané bez finančného vysporiadania DWP – delivery without payment na subjekt so sídlom v sankcionovanej krajine a pod.

Častokrát boli hlásené situácie, kedy klient podal žiadosť o vydanie podielových listov vo vyššej sume (100 000 Eur), ktorá bola prevedená z účtu vedeného v komerčnej banke na účet podielového fondu. **Z uvedených hlásení však nebolo zrejmé, z akého dôvodu bola daná operácia vyhodnotená ako neobvyklá, ani to, či a akú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi povinná osoba vykonala** (zistovanie pôvodu finančných prostriedkov, konečných užívateľov výhod, atď.).

Nedostatky vyplývajúce z hlásení o NOO:

- nie je dôsledne vykonávaná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi,
- pri posudzovaní obchodov sa nekladie dôraz na zisťovanie pôvodu finančných prostriedkov na vstupe do finančného systému,
- neobvyklosť hlásení je orientovaná na výstup finančných prostriedkov z finančného systému (odkupy, ukončenie obchodného vzťahu),
- častý dôvod pre stanovenie neobvyklosti je nákup podielových listov fondov v určitej sume (napr. nad 150 000 eur),
- klientom, pri ktorých existuje vysoké riziko ML je umožnené opakovane investovať do podielových listov; nie je zistený pôvod finančných prostriedkov,
- napriek rizikovému profilu klienta inštitúcia v obchodnom vzťahu pokračuje naďalej a tohto klienta ohlási po každom zrealizovanom obchode,
- pri hláseniach o NOO absentujú informácie o vykonanej základnej starostlivosti,
- neposudzovanie konkrétnych obchodov klienta počas trvania mandátnej zmluvy s emitentom, ohlásenie neštandardného nakladania s prostriedkami po ukončení mandátnej zmluvy,
- celková nízka kvalita ohlasovania NOO, ako aj záznamov o posudzovaní obchodných operácií.

Vo všeobecnosti z analýzy hlásení NOO vyplynulo, že inštitúcie nezisťovali pôvod finančných prostriedkov na vstupe do finančného systému, tento vstup „možných“ nelegálnych zdrojov umožnili a následne ho ohlásili, resp. ohlásili až výstup finančných prostriedkov z tohto systému.

6. Výsledky dohľadu (prehľad slabých a silných stránok dohľadu)

Dôležitú úlohu v prevencii a v boji proti ML/FT plní funkcia kontroly dodržiavania právnych predpisov v danej oblasti. Integrovaný výkon dohľadu nad inštitúciami v sektore kapitálového trhu uskutočňuje NBS, ako aj FSJ. Základným východiskom pre vykonávanie kontrolnej činnosti bol predovšetkým ročný plán kontrol, pri spracovaní ktorého boli využité poznatky z konkrétneho vývoja v oblasti ochrany pred ML/FT a poznatky získané predchádzajúcou dohľadacou činnosťou. Takisto boli využité aj výsledky spolupráce s ostatnými orgánmi dohľadu, ktorej účelom bola výmena informácií a odovzdanie konkrétnych poznatkov využiteľných v rámci výkonu kontroly (dohľadu), jej zefektívnenie, ako aj zamedzenie duplicity pri jednotlivých dohľadoch povinných osôb.

NBS vykonáva:

1. komplexný dohľad - dohľad nad celkovou činnosťou spoločnosti, podrobný, analytický,
2. tematický dohľad - dohľad nad vybranou činnosťou spoločnosti (napr. investičné služby, AML),
3. dosledovací dohľad - kontrola prijatých opatrení k nedostatkom zisteným pri komplexnom, resp. tematickom dohľade.

Predmetom dohľadov NBS v sektore cenných papierov bolo dodržiavanie ZKI, ZCPIS a v rámci uskutočnených komplexných dohľadov aj dodržiavanie AML zákona a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sa vzťahujú na dohliadaný subjekt alebo na jeho činnosti.

NBS v rámci rizikovo orientovaného dohľadu vypracovala Pokyn vedúcej oddelenia dohľadu nad trhom cenných papierov a dôchodkovým sporením pre oblasť ochrany legalizácie výnosov z trestnej činnosti a pred financovaním terorizmu u obchodníka s cennými papiermi, ktorý nadobudol účinnosť 1.6.2018 a ktorý upravuje charakteristiky prístupu k výkonu dohľadu nad bojom proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu, založeného na hodnotení rizík, a kroky pri vykonávaní dohľadu na základe rizika, ako sa vyžaduje v Článku 48 ods. 10 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č.2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES.

V hodnotenom období v rokoch 2016 - 2019 bolo v oblasti kolektívneho investovania vykonaných spolu 9 tematických dohľadov. V oblasti AML v sledovanom období neboli identifikované žiadne zistenia a nedostatky.

V hodnotenom období v rokoch 2016- 2019 bolo v oblasti trhu cenných papierov vykonaných spolu 19 dohľadov z toho 5 komplexných, 14 tematických a 1 dosledovací dohľad. V oblasti AML v sledovanom období boli v sektore obchodníkov s cennými papiermi identifikované nasledovné nedostatky a zistenia: **nevymenovanie určenej osoby**

a zástupcu určenej osoby zodpovednej za oblasť prania špinavých peňazí, nedodržanie harmonogramu školení pre zamestnancov, oneskorené nahlasovanie NOO. nedostatočne vypracované a aktualizované vnútorné predpisy.

FSJ vykonáva komplexný dohľad nad dodržiavaním AML povinností. Rizikovo-orientovaný prístup k vykonaniu kontroly je upravený v čl. 2.1 Príkazu Riaditeľa FSJ NAKA č. 126/2018 a v Metodickom usmernení k postupu kontroly plnenia povinností povinných osôb vyplývajúcich zo AML zákona príslušníkmi PZ oddelenia kontroly povinných osôb FSJ NAKA č. 34/2018.

V súlade s AML zákonom a plánom kontrol boli zo strany FSJ v priebehu rokov 2016 až 2019 v inštitúciách v sektore cenných papierov vykonané celkovo tri kontroly, a to u obchodníkov s cennými papiermi.

Kontrola FSJ bola zameraná na plnenie a dodržiavanie povinností vyplývajúcich povinnej osobe najmä z AML zákona, konkrétne § 20 – vypracovanie a aktualizácia programu vlastnej činnosti zameranej proti legalizácii a financovaniu terorizmu, § 10 až 12 – vykonávanie starostlivosti povinnej osoby vo vzťahu ku klientovi, § 14 až 18 – postup pri zisťovaní, posudzovaní, odmietnutí obchodu, zdržaní a ohlasovaní NOO, dodržiavaní povinnosti mlčanlivosti, iné porušenia ustanovení zákona zistené pri kontrole povinnej osoby.

Najčastejšími nedostatkami zistenými pri výkone kontroly boli nevypracované obligatórne náležitosti v programe vlastnej činnosti, nezistenie pôvodu finančných prostriedkov, resp. konečných užívateľov výhod a neprijatie primeraných opatrení na zistenie vlastnickej a riadiacej štruktúry klienta a následné odmietnutie uzatvorenia obchodného vzťahu, neohlásenie NOO bez zbytočného odkladu. Ďalšie zistené nedostatky sa týkali nesprávnej manuálnej úpravy rizika klienta z pohľadu AML/CFT, neposudzovania jednotlivých obchodov, neuchovávanía záznamov o posudzovaní, či nevykonania zvýšenej starostlivosti, atď. Niektoré operácie neboli vyhodnotené v súlade so zásadou KYC, resp. výsledky posudzovania neboli odôvodnené tak, aby bolo zrejmé, aké úvahy a dôvody viedli ku konštatovaniu, že konkrétny obchod je obvyklý, resp. neobvyklý.

V jednom prípade bolo zistené, že obchodník s cennými papiermi vykonával platobné služby, ktoré nesúviseli so správou cenných papierov klienta a na ich vykonávanie nebol podľa zákona o cenných papieroch oprávnený (finančné prostriedky za údajné obstaranie cenných papierov boli pripísané z iného účtu ako uviedol klient bez zjavného dôvodu a následne boli ihneď prevedené do offshore krajiny na účet tretej osoby).

Z kontrolnej činnosti FSJ bolo ďalej zistené, že v praktickej činnosti Centrálného depozitára cenných papierov sa vyskytli situácie, kedy emitenti, ktorí nie sú regulovaným subjektom alebo subjektom, ktorého akcie nie sú verejne obchodované, požiadali o registráciu emisie dlhových cenných papierov v pomerne vysokom objeme od 5 mil. Eur do 30 mil. Eur. Emitentmi boli spravidla zahraničné subjekty so sídlom v offshore krajinách (a teda ich bolo možné z geografického hľadiska považovať za rizikové z hľadiska ochrany pred ML/FT) alebo novozaložené ready made spoločnosti, ktoré mali iba tzv. virtuálne sídla v SR (schránkové spoločnosti). Právna forma spoločností bola zvyčajne spoločnosť s ručením obmedzeným, s minimálnym základným imanom, emitenti reálne nevykonávali deklarovanú

podnikateľskú činnosť, ako koneční užívatelia výhod figurovali v spoločnostiach fyzické osoby s domicilom mimo územia SR, spravidla v krajinách z bývalého Sovietskeho zväzu, resp. v offshore krajinách.

Majetok spoločností a ich hospodárska situácia podľa dostupných zdrojov bola v nepomere k výške záväzkov vyplývajúcich z vydania dlhových cenných papierov bez ďalšieho krytia (napr. existencie materskej spoločnosti, ktorá zriadila dcérsku spoločnosť na investičné účely a pod.) alebo iného zabezpečenia záväzkov. Zároveň právna úprava umožňovala pomerne jednoduché ukončenie činnosti/likvidáciu bez prevzatia zodpovednosti konkrétnych osôb za neplnenie záväzkov spoločnosti.

Jednalo sa o súkromné emisie dlhopisov, kedy NBS nevykonáva dohľad nad vydávaním emisií cenných papierov. Zvýšené riziko AML spočívalo v tom, že sa jednalo o neverejnú ponuku cenných papierov, kde sa **nevyžaduje rating ani vyhotovenie a predloženie prospektu, ktorý by podliehal schváleniu NBS**. Podľa zistení FSJ len pri 4 emitentoch predstavovala výška jednotlivých emisií vydaných dlhopisov **vysoký objem finančných prostriedkov v hodnote spolu cca 96 mil. Eur**.

Neobvyklé z hľadiska ekonomického účelu emisie bolo, že v upisovacích listinách bol dohodnutý termín vysporiadania s odkladacou podmienkou až do doby 3 mesiace od nadobudnutia dlhopisu. Prvonadobúdateľ sa po majetkovom vysporiadaní primárneho úpisu stal majiteľom dlhopisov ešte v čase nezaplatenia za nákup dlhopisov, pričom pred uplynutím termínu na zaplatenie finančného záväzku z primárneho úpisu dohodnutého v upisovacej listine, prvonadobúdateľ predal tieto dlhopisy inému subjektu so sídlom v Ruskej federácii, prípadne subjektu, ktorého konatelia a akcionári boli osoby s občianstvom z Ruskej federácie. Úprava 3 mesačného odkladu úhrady emisnej ceny dlhopisov nadobudnutých od emitenta (pri ich vydávaní) bola mimoriadne neobvyklá a takýto postup nemal žiaden zrejmy ekonomický zmysel, nakoľko bežnou praxou je, že úhrada predchádza vydaniu dlhopisov a ich odovzdaníu/prípísaniu prvým majiteľom, prípadne vydanie dlhopisov sa uskutočňuje metódou „delivery versus payment“ (dodanie dlhopisu voči platbe – finančné vyrovnanie/zaplatenie).

Prijaté finančné prostriedky z Ruskej federácie boli okamžite po pripísaní klientmi preposielané na iné zahraničné účty, medzi viacerými krajinami (Cyprus, Singapur, Taiwan, Lichtenštajnsko, Estónsko, Veľká Británia, Lotyšsko, Švajčiarsko, Thajsko, Panama, San Marino a pod.), transakcie boli smerované do oblastí, kde nemožno predpokladať, že by tam mali klienti obchodné záujmy, čo nasvedčovalo tomu, **že tieto činnosti sú vykonávané s cieľom zahmlieť skutočný pôvod finančných prostriedkov a zneprehľadniť ich toky**.

Z uvedeného vyplýva dôvodný predpoklad, že obchodník s cennými papiermi prostredníctvom schémy, ktorou dochádzalo k „prefinancovaniu prevádzkových potrieb“ vybranej skupiny klientov a následného obchodovania s dlhopismi medzi úzkym okruhom investorov free delivery (bez finančného vysporiadania), obchádzal zákon a napomohol k legalizácii výnosov z trestnej činnosti.

Na základe vykonaných kontrol v hodnotenom období FSJ v rámci správneho trestania začala správne konanie v dvoch prípadoch, v ktorých boli vydané rozhodnutia o uložení pokuty v celkovej sume 47 000 Eur. Sankcie sa doposiaľ ukladali nižších pásmach s ohľadom

na preventívne pôsobenie a výchovný charakter sankcie, čo však nemuselo v niektorých prípadoch byť dostatočne účinné a odstrašujúce.

6.1 Dostupnosť a vymáhateľnosť administratívnych sankcií

Úprava administratívnych sankcií je obsiahnutá v § 32 - § 34 AML zákona, ako aj v osobitných predpisoch v oblasti kapitálového trhu. FSJ za nesplnenie, resp. porušenie povinností vyplývajúcich z AML zákona môže uložiť povinnej osobe pokutu v zmysle § 33 AML zákona až do výšky 1.000.000,- eur, resp. pri banke a finančnej inštitúcii až do výšky 5.000.000,- eur. FSJ môže uložiť aj povinnosť zdržať sa protiprávneho konania alebo odstrániť zistené nedostatky. V zmysle ustanovenia § 33a AML zákona FSJ môže právnickej osobe alebo podnikateľovi popri pokute za správne delikty uvedené v § 33 ods. 1 a 2 uložiť aj sankciu zverejnenia právoplatného rozhodnutia o uložení sankcie.

V zmysle ustanovenia § 34 AML zákona v prípade, že povinná osoba viac ako 12 po sebe nasledujúcich mesiacoch alebo opakovane neplní alebo porušuje povinnosti ustanovené AML zákonom, FSJ podá podnet na odobratie oprávnenia na podnikateľskú alebo inú samostatnú zárobkovú činnosť, orgánu oprávnenému rozhodnúť podľa osobitného predpisu.

V prípade, ak NBS zistí porušenie povinností vyplývajúcich z osobitných zákonov alebo všeobecne záväzných právnych predpisov vrátane AML zákona, vzťahujúcich sa na činnosť dohliadaných subjektov, alebo nedostatky v ich činnosti, resp. nesplnenie opatrení uložených rozhodnutím NBS, môže všetkým dohliadaným subjektom uložiť podľa ustanovení právnych predpisov rôzne druhy sankcií, napr. opatrenia na odstránenie a na nápravu zistených nedostatkov, pokutu, môže nariadiť výmenu vrcholového manažmentu alebo zamestnanca zodpovedného za výkon funkcie dodržiavania predpisov, pozastaviť na vymedzenú dobu a vo vymedzenom rozsahu nakladanie s majetkom fondu a vydávanie cenných papierov fondu, zakázať alebo pozastaviť distribúciu cenných papierov, nariadiť skončenie nepovolennej činnosti, obmedziť výkon niektorej z povolených činností, odobrať udelené povolenie, resp. nariadiť vytvorenie funkcie vnútorného auditu alebo funkcie riadenia rizík.

Rovnako je možné zo strany NBS uložiť členovi predstavenstva, členovi dozornej rady správcovskej spoločnosti, prokuristovi správcovskej spoločnosti alebo vedúcemu pobočky zahraničnej správcovskej spoločnosti, alebo zahraničného subjektu kolektívneho investovania za porušenie povinností, ktoré im vyplývajú z AML zákona, z iných všeobecne záväzných právnych predpisov, zo stanov, atď. pokutu podľa závažnosti a povahy porušenia až do výšky dvanásťnásobku mesačného priemeru jeho celkových výnosov prijatých od správcovskej spoločnosti, od zahraničného subjektu kolektívneho investovania, od zahraničnej správcovskej spoločnosti. Vrcholovému manažmentu, zamestnancovi zodpovednému za výkon funkcie dodržiavania vnútorného auditu alebo riadenia rizík alebo zástupcovi vedúceho pobočky možno uložiť pokutu podľa závažnosti a povahy porušenia až do výšky 50 % vyššie uvedenej sumy. Takúto osobu, ktorá právoplatným uložením pokuty prestala byť dôveryhodnou osobou, musí inštitúcia bezodkladne odvolať z funkcie.

NBS môže uložiť členovi štatutárneho orgánu alebo členovi dozornej rady obchodníka s cennými papiermi alebo centrálnemu depozitára, vedúcemu pobočky zahraničného obchodníka s cennými papiermi a jeho zástupcovi, nútenému správcovi obchodníka s cennými papiermi, prokuristovi, zamestnancovi zodpovednému za výkon vnútornej kontroly alebo vedúcemu zamestnancovi obchodníka s cennými papiermi alebo centrálnemu depozitára za porušenie povinností, ktoré im vyplývajú z tohto zákona alebo z iných všeobecne záväzných právnych predpisov vrátane AML zákona, alebo za porušenie podmienok alebo povinností uložených rozhodnutím vydaným NBS pokutu alebo mu uloží dočasný zákaz a pri opakovanom závažnom porušení trvalý zákaz vykonávania funkcie člena riadiaceho orgánu.

7. Hodnotenie zraniteľnosti a analýza rizika v jednotlivých inštitúciách

Výber podrobne analyzovaného sektoru kapitálového trhu bol podmienený viacerými skutočnosťami ako:

- veľkosť segmentu,
- miera, akej je vystavený ML/FT hrozbám,
- odhadovaný objem spravovaného majetku klientov,
- počet ohlásených NOO,
- význam pre odhaľovanie hrozieb,
- závažnosť a rôznorodosť týchto hrozieb, a pod.

Z pohľadu hodnotenia reálneho rizika zraniteľnosti v jednotlivých oblastiach (inštitúciách) voči legalizácii a financovaniu terorizmu bolo v zmysle uvedeného identifikované nasledovné skóre:

A. V oblasti kolektívneho investovania (správcovské spoločnosti) bolo na základe vstupných údajov **rizikové skóre ustálené na úrovni 0.58 – stredné**, čo znamená, že riziko prania špinavých peňazí v tejto oblasti je prítomné, **avšak v menšom rozsahu ako u bánk**. Uvedená oblasť je však dostatočne zabezpečená vzhľadom na skutočnosť, že produkty kolektívneho investovania (investície do podielových fondov spravovaných správcovskou spoločnosťou) sa realizujú bezhotovostným spôsobom prostredníctvom bankových inštitúcií (predovšetkým slovenských bánk), resp. hotovostne cez obchodné miesta finančných inštitúcií, pričom tieto subjekty sú povinnými osobami, ktoré podliehajú požiadavkám AML zákona a striktnnej regulácii. Rozsah investícií prijímaných v hotovosti do podielových fondov spravovaných správcovskou spoločnosťou je však zanedbateľný.

Riziká obchodov v danej oblasti sú obdobné ako v iných sektoroch, najmä v bankovníctve. Riziko môžu predstavovať transakcie vykonané na účet inej osoby, neprehľadné na seba nadväzujúce transakcie, prevody cenných papierov medzi subjektmi s domicilom v rôznych štátoch, prijímanie prostriedkov od klientov z neštandardných krajín a regiónov, ako napr. off - shore, v prípade klientov s nejasnou vlastníckou štruktúrou, rizikové, sankcionované krajiny a situácie, kde je predpoklad, že takíto klienti majú k dispozícii vysoké objemy finančných prostriedkov, ktorých pôvod môže byť z pohľadu AML problematický.

Podielové listy podielových fondov možno teda vo väčšine prípadov považovať za produkty so stredným rizikovým stupňom (berúc do úvahy charakter produktu, možné transakcie, potenciálnych klientov, distribučné kanály a existenciu negatívnych dôkazov týkajúcich sa ML/FT). Opatrenia však musia byť založené najmä na rizikovo orientovanom due diligence nad klientom a sledovaní neobvyklých operácií prostredníctvom vhodne kalibrovaných AML scenárov.

V sledovanom období rokov 2016 - 2019 vzrástol objem majetku vo fondoch kolektívneho investovania o 2,7 mld. Eur, čím k 31.decembru 2019 je v UCITS a aj AIF fondoch zhromaždený majetok klientov v objeme 9,6 mld. Eur. So zvýšením aktív vzrástol aj počet klientov a aj počet realizovaných transakcií, čo si vyžaduje aj väčší dôraz klásť na proces identifikácie klienta a sledovanie neobvyklých operácií zo strany správcovských spoločností. Ako vyplynulo z dotazníkového prieskumu, správcovské spoločnosti uviedli ako zvýšené riziko investície realizované prostredníctvom nastrčených, zdanlivo bezúhonných spoločností so zahraničnou účasťou, uvedenie do omylu pri budovaní portfólia a majetkových akvizícií v súvislosti s prechodom vlastníctva veci pochádzajúcej z trestnej činnosti a zvýšenie počtu klientov. Ako ďalšie riziko sa javí aktuálne zavádzanie nových moderných metód a prístupov pri uzatváraní obchodného vzťahu, identifikáciu klienta na diaľku, ako aj vznik nových spoločností a ich vstup na kapitálový trh, čo ovplyvnilo zvýšenie skóre oproti predchádzajúcemu hodnoteniu v NHR 1 z 0,53 na 0,58.

Vyššie uvedené skutočnosti jasne naznačujú, že stále je tu nebezpečenstvo spojené s rastom rizika prania špinavých peňazí a preto je možné konštatovať, že zraniteľnosť tohto sektora je na strednej úrovni.

B. V oblasti trhu cenných papierov (obchodníci s cennými papiermi) bolo na základe vstupných údajov rizikové skóre ustálené na úrovni 0.41 – stredné, čo znamená, že riziko prania špinavých peňazí v tejto oblasti je prítomné, avšak v menšom rozsahu ako u správcovských spoločností. Obchodníci s cennými papiermi sú prevažne malé spoločnosti s nízkym počtom klientov, vzťahy s nimi sú realizované na osobnej báze a z uvedeného dôvodu sú zamestnanci inštitúcie oboznámení s pomermi klientov, ako aj s ich finančnou a majetkovou situáciou, rizikovým a investičným profilom klienta.

Obchodníci s cennými papiermi realizujú spravidla bezhotovostné operácie, t.j. akékoľvek finančné transakcie a prevody sa realizujú prostredníctvom bankových účtov klienta a obchodníka s cennými papiermi. Z tohto dôvodu klient okrem monitoringu obchodníkom s cennými papiermi podlieha aj monitoringu banky, resp. finančnej inštitúcie, ktorá na príkaz klienta realizuje platby v prospech klientskeho účtu predmetného klienta.

Treba však vziať do úvahy riziko zavádzania nových moderných metód a prístupov pri uzatváraní obchodného vzťahu, identifikáciu klienta na diaľku, ako aj vznik nových spoločností a ich vstup na kapitálový trh.

Ako je uvedené v časti 6. u jedného obchodníka s cennými papiermi bolo zistené, že v súvislosti so súkromnými emisiami, ktorých registráciu zabezpečil u CDCP, umožnil skupine klientov so zvýšeným rizikovým profilom vytvárať pri obchodovaní s cennými

papiermi také modely, ktoré je možné považovať za fázy prania špinavých peňazí slúžiace na zneprehľadnenie majetkových transakcií a zastretie nelegálneho pôvodu výnosov z trestnej činnosti s cieľom prerušiť možnosť sledovania toku peňazí a zahľadiť stopy. Z uvedeného vyplynulo, že obchodník s cennými papiermi prostredníctvom schémy, ktorou dochádzalo k „prefinancovaniu prevádzkových potrieb“ vybranej skupiny klientov a následného obchodovania s dlhopismi medzi úzkym okruhom investorov free delivery (bez finančného vysporiadania), obchádzal zákon a napomohol k legalizácii výnosov z trestnej činnosti.

Z uvedeného dôvodu došlo k zvýšeniu skóre oproti predchádzajúcemu hodnoteniu v NHR 1 z 0,37 na 0,41.

C. Pri výkone činností burzy cenných papierov a centrálnych depozitárov bolo na základe vstupných údajov *rizikové skóre ustálené na úrovni 0,16 – nízke*, čo znamená, že riziko prania špinavých peňazí v tejto oblasti je prítomné v nízkej miere, nakoľko uvedené inštitúcie vykonávajú svoju činnosť na členskom princípe, čo znamená, že členmi sú banky, obchodníci s cennými papiermi, správcovské spoločnosti a iné finančné inštitúcie, ktoré vykonávajú svoju činnosť na základne povolenia NBS a sú povinnými osobami podľa zákona AML.

Ako však vyplynulo z dotazníka NHR 2 z pohľadu CDCP sa pre oblasť AML javí ako rizikové vydávanie dlhopisov, ktoré nie je žiadnym spôsobom obmedzené a rovnako nie je dohliadané NBS (okrem zákonných výnimiek). Obmedzenie vydávania dlhopisov platí len pre fyzické osoby. Akákoľvek právnická osoba môže bez obmedzení vydávať dlhopisy, v akomkoľvek rozsahu, bez toho aby bola dohliadaná. Spravidla aj v prípade nezvyčajne vysokých objemoch emisií, zahraničných emitentoch (aj s prepojením na offshore krajiny), od vlastníkov s neprehľadnými vlastníckou štruktúrou a pod. sú spravidla vždy splnené zákonné požiadavky pre registráciu a vydanie emisie dlhopisov. CDCP v žiadnom prípade nemôže registráciu emisie odmietnuť napr. z dôvodu pochybností o bonite emitenta alebo o účele emisie.

Z uvedeného dôvodu došlo k zvýšeniu skóre oproti predchádzajúcemu hodnoteniu v NHR 1 z 0,02 na 0,16.

7.1 Nadnárodné hodnotenie rizík spracované Európskou komisiou (NNHR-EK)

V zmysle NNHR-EK v súvislosti s inštitucionálnym investovaním – (cenné papiere, správa aktív a investície) táto v správe uvádza, že existuje niekoľko scenárov, v ktorých sa páchatelia môžu dopustiť zneužívania voči investorom alebo finančným trhom, napríklad prostredníctvom integrácie výnosov, vlastníctvom akcií na skrytie skutočného vlastníctva, prostredníctvom podvodov alebo zneužitia trhu, sprostredkovateľských účtov, investícií na odôvodnenie výnosov z trestnej činnosti ako zisk, predikatívnych investičných podvodov alebo investovaním výnosov pomocou špecializovaných finančných služieb s vysokou návratnosťou výnosov.

Hrozba financovania terorizmu

Táto hrozba financovania terorizmu by mohla byť významná, ak sa investuje veľké množstvo legálnych finančných prostriedkov na financovanie terorizmu, ale pokiaľ ide o generovanie malých súm na páchanie teroristických útokov, hrozba financovania terorizmu nie je pri tomto produkte/sektore významná. **Úroveň hrozby sa považuje za menej významnú (úroveň 1).**

Hrozba prania špinavých peňazí

Rastúca úloha sprostredkovateľov v systémoch prania špinavých peňazí môže tento sektor vystaviť takýmto hrozbám, hoci na ich realizáciu sú potrebné znalosti a odborné poznatky. Hoci je možné získať veľké množstvo finančných prostriedkov pomocou tohto procesu, nie je jednoduchý v otázke prístupu, a preto zločinecké organizácie nepreferujú tento druh rizikového scenára. Napriek tomu bolo v posledných rokoch identifikovaných niekoľko metód na presun veľkého objemu nezákonných finančných prostriedkov, ktoré pripravili veľmi šikovní sprostredkovatelia:

- klienti kapitálového trhu s komoditami, ktorí uskutočňujú mimoburzové obchody s futures a swapmi prostredníctvom búrz a využívajú nezákonné prostriedky na vyrovanie po uplynutí ich platnosti,
- súbežný nákup, prevod a predaj cenných papierov medzi krajinami dvoch zdanlivo neprepojených, ale vzájomne kontrolovaných subjektov,
- klienti na kapitálovom trhu, ktorí obchodujú s dlhopismi v mene organizovaných zločincov, využívajú nezákonné peniaze na nákup dlhopisov a po predaji týchto dlhopisov vložia finančné prostriedky do finančných inštitúcií.

V tejto súvislosti sa hrozba prania špinavých peňazí v súvislosti s inštitucionálnym investovaním **považuje za významnú (úroveň 3).**

Zraniteľnosť voči financovaniu terorizmu

Zraniteľnosť voči financovaniu terorizmu v súvislosti s inštitucionálnym investovaním predstavuje menej významné inherentné riziko. Rôzne rizikové faktory, produkty, klienti, geografická poloha a spôsoby odovzdania v tomto sektore spôsobujú, že tento produkt/sektor sa nepreferuje na účely financovania terorizmu. Páchatelia zvyčajne nemajú odborné znalosti na prístup do tohto sektora, zatiaľ čo nízke sumy peňazí použitých na teroristické útoky zatriktívnilo iné sektory na ich účely. **Zraniteľnosť voči financovaniu terorizmu sa považuje za menej významnú (úroveň 1).**

Zraniteľnosť prania špinavých peňazí

V posúdení zraniteľnosti voči praniu špinavých peňazí v súvislosti s inštitucionálnym investovaním EK dospela k týmto zisteniam:

a) vystavenie riziku

Hlavným faktorom, ktorý zmiernuje vlastné riziko spojené s praním špinavých peňazí, je nízka úroveň transakcií na báze hotovosti, a to napriek skutočnosti, že tento sektor je vystavený vysoko rizikovým klientom vrátane politicky exponovaných osôb, zatiaľ čo objem a úroveň cezhraničných transakcií sú vysoké. Aby mali páchatelia prístup do tohto sektora, musia uložiť peniaze prostredníctvom bankového systému a skrytie nelegálnych peňazí prostredníctvom nepriehľadných štruktúr si vyžaduje vysoký stupeň odbornosti. Banky sú preto prvou prekážkou, ktorá zmiernuje vlastné riziko prania špinavých peňazí.

b) povedomie o rizikách

Pri transakciách mimo bankového sektora nie je povedomie o rizikách v tomto sektore vysoké. Dôvodom je skutočnosť, že inštitúcie sa zvyčajne spoliehajú na banky, že pri vstupe peňazí na bankové účty uplatňujú CDD a monitorovanie klientov.

Orgány dohľadu považujú celkové riziko tohto sektora za mierne významné; rizikový profil na úrovni inštitúcií však ukazuje, že značná časť inštitúcií je klasifikovaná ako menej významné riziko. Napriek tomu väčšina orgánov dohľadu považuje tento sektor za veľmi významné cezhraničné riziko. Ďalším kľúčovým rizikom, ktorému je tento sektor vystavený, je zosúladenie štandardov v oblasti prania špinavých peňazí v domovských a hostiteľských členských štátoch, ak sa pobočky skupiny nachádzajú v rôznych krajinách.

Podľa finančných spravodajských jednotiek je počet hlásení o podozrivých transakciách pomerne nízky v porovnaní s objemom príslušných transakcií, pretože tento sektor je viac informovaný o potrebe odhaľovania podvodov, ako je zneužívanie informácií v obchodnom styku alebo zneužívanie trhu, menej o podozreniach z prania špinavých peňazí. Súčasne sú príslušné finančné transakcie zložitejšie a podozrivé transakcie môžu povinné subjekty pravdepodobne ťažšie odhaliť.

Tento sektor tiež čelí výraznému konfliktu záujmov medzi obavami z prania špinavých peňazí a potrebou prilákať klientov, z ktorých u niektorých existuje vysoké riziko prania špinavých peňazí, ako sú napr. politicky exponované osoby, klienti z vysokorizikových krajín mimo EÚ a klienti s vysokými príjmami. V tomto zmysle skutočnosť, že službu poskytuje sprostredkovateľ, ovplyvňuje úroveň zraniteľnosti v súvislosti s praním špinavých peňazí, čím sa zvyšuje zraniteľnosť oproti zraniteľnosti v súvislosti s úverovými inštitúciami.

c) právny rámec a kontroly

Na inštitucionálne investície prostredníctvom maklérov sa vzťahujú požiadavky AML/CFT na úrovni EÚ. Kvalita vykonávania tohto právneho rámca je však otázna. V oblasti investícií má klientsky manažér záujem na vedení obchodného vzťahu (kvôli odmene/platu), a to môže viesť k jeho väčšej umiernenosti pri vykonávaní povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi.

Orgány dohľadu sa domnievajú, že slabé kontroly obmedzujú efektívnosť nahlasovania podozrivých transakcií a efektívnosť prebiehajúcich politík a postupov monitorovania vrátane monitorovania transakcií. Naopak, väčšina porušení zistených pri inšpekciách sa považovala za menej závažnú. Najčastejším zistením boli slabé kontroly politicky exponovaných osôb.

Záver: Vystavenie sa riziku je svojím charakterom vysoké vzhľadom na povahu klientov a veľké sumy spojené s transakciami. Inherentné riziko sa však zmierňuje v dôsledku nízkej úrovne transakcií na báze hotovosti. Ak investičné služby poskytujú „makléri“, zraniteľnosť voči praniu špinavých peňazí je vyššia ako v prípade, keď tieto služby poskytujú banky. Nedostatok zdrojov na uplatnenie spoľahlivých postupov povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a určitý konflikt záujmov pri získavaní klientov s vysoko rizikovým profilom prania špinavých peňazí môžu zvýšiť zraniteľnosť. **V tejto súvislosti sa zraniteľnosť prania špinavých peňazí v súvislosti s inštitucionálnym investovaním poskytovaným maklérmí považuje za významnú (úroveň 3).**

8. Identifikované nedostatky v sektore kapitálového trhu a návrhy opatrení

Zistené nedostatky súvisia najmä s:

- **neštandardnými obchodmi s finančnými nástrojmi,**
- uprednostňovaním obchodnej politiky pred AML politikou,
- nízkym počtom kontrol zo strany FSJ,
- výškou uložených pokút v rámci výkonu dohľadu, ktorá nie je dostatočne odradzujúca,
- **s nižším povedomím o ML/FT rizikách pri novovzniknutých subjektoch.**

Z vykonaného hodnotenia rizík vyplynulo, že FSJ nemá dostatok zdrojov (technická kapacita, rozpočet, prostriedky) a vyškolených zamestnancov oddelenia kontroly povinných osôb. V súčasnosti sa neumožňuje zamestnancom FSJ získať potrebné zručnosti a aktuálne vedomosti pre kontrolu dodržiavania právnych predpisov zameraných proti ML/FT, nakoľko z dôvodov pracovnej vyťaženia a nedostatku finančných prostriedkov sa nezúčastňujú potrebných odborných seminárov, školení, konferencií, atď. Z dôvodu nedostatočného personálneho zabezpečenia FSJ nebolo vykonané potrebné množstvo kontrol u povinných osôb v sektore cenných papierov. NBS v porovnaní s FSJ má v rámci výkonu dohľadu väčší počet vyškolených zamestnancov. Zamestnanci majú pre výkon svojej práce zabezpečené technické prostriedky ako aj možnosti zúčastňovať sa odborných školení v oblasti AML.

NÁVRH OPATRENÍ:

- klásť dôraz na dôsledné dodržiavanie legislatívy a vykonávanie customer due diligence prípadne enhanced customer due diligence pri uplatnení zásady KYC,
- komplexne posudzovať obchody a vykonávať monitoring transakcií,
- identifikovať a riadiť riziká spojené s investičnou stratégiou inštitúcií najmä v súvislosti s neštandardnými obchodmi s finančnými nástrojmi,
- vykonávať pravidelne školenia, tréningy a semináre zamerané na dodržiavanie AML,

- zo strany FSJ zvýšiť počet kontrol,
- ukladať prísnejšie sankcie za porušenia AML zákona zo strany NBS ako aj FSJ,
- vyriešiť otázku personálneho, materiálneho a technického zabezpečenia FSJ.

Vzhľadom k tomu, že Centrálny depozitár cenných papierov môže odmietnuť registráciu emisie dlhopisov len ak nie sú pre takúto registráciu splnené zákonné požiadavky, resp. ak emitent nepreukáže ich splnenie alebo ak emitent nezaplatí príslušné poplatky a v žiadnom prípade nemôže registráciu emisie odmietnuť z dôvodu pochybností o bonite emitenta alebo o účele emisie, SR by mala pristúpiť k zmene príslušnej legislatívy tak, aby sa zamedzilo registrácii súkromných emisií dlhopisov schránkovými spoločnosťami, resp. možnosti CDCP odmietnuť neštandardnú registráciu dlhopisov.

Prvoradým cieľom je teda zvyšovanie povedomia o AML/CFT, osвета, usmernenia a odporúčania pre povinné osoby podľa AML zákona, nakoľko kvalita školení, teoretická pripravenosť zamestnancov prichádzajúcich do styku s možnou NOO, kvalita technickej podpory a samotná kvalita NOO definuje kvalitu inštitúcie v sektore cenných papierov na úseku prevencie legalizácie a financovania terorizmu.

Vo všetkých fázach procesu prania špinavých peňazí **zohrávajú však kľúčovú úlohu predovšetkým banky a bankový systém**. Zamestnanci bánk, ale aj ostatných inštitúcií, ktorí prichádzajú do kontaktu s klientmi, by mali byť vyškolení na identifikovanie NOO.

V sektore cenných papierov možno konštatovať, že riziká ML/FT sú nižšie ako v bankách, pokiaľ sú finančné prostriedky klientov prijímané, resp. odosielané inštitúcií výhradne prostredníctvom bezhotovostných bankových prevodov a na tieto sú aplikované štandardné opatrenia týkajúce sa prevodov finančných prostriedkov (§ 10, § 12, § 14 zákona o AML). Riziko sa zvyšuje vtedy, ak sú finančné prostriedky transferované z krajín, kde nie je možné identifikovať ich pôvod, resp. klienta/ konečných užívateľov výhod. Na druhej strane je potrebné uviesť, že väčšina finančných nástrojov je v nematerializovanej podobe a na doručiteľa, čo významne redukuje možnosť utajiť vlastníctvo, čo je z pohľadu prania špinavých peňazí významné.

Podstatné je teda jednak eliminovať, aby do systému vstúpili nelegálne zdroje, jednak aby systém samotný nemohol byť zneužitý na páchanie trestnej činnosti. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, aby predovšetkým banky a bankový sektor posilnil v oblasti prania špinavých peňazí celý monitorovací systém, ktorý má následný vplyv aj na oblasť kapitálového trhu a hlavne súvisí s reputačným rizikom celého finančného sektora.

Vyhodnotenie Akčného plánu – NHR 1

1. FSJ vykonala kontrolu u veľmi nízkeho počtu inštitúcií v sektore CP.

Na základe vyhodnotenia NHR 2 môžeme konštatovať, že naďalej pretrváva zo strany FSJ nedostatočné materiálne, technické a personálne zabezpečenie výkonu kontroly povinných osôb. V súlade s AML zákonom a plánom kontrol boli zo strany FSJ v priebehu rokov 2016 až 2019 v inštitúciách v sektore cenných papierov vykonané celkovo tri kontroly, a to u obchodníkov s cennými papiermi.

2. Nedostatočné povedomie o ML/FT rizikách a o ich riadení, resp. neefektívne naplňovanie opatrení v rámci AML prevencie/nedodržovanie inak dostatočnej legislatívy.

V oblasti legislatívy NBS vydala v sledovanom období 2016-2018 Metodickom usmernení Útvary dohľadu nad finančným trhom NBS z 13. mája 2019 č. 6/2019 k ochrane pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a ochrane pred financovaním terorizmu v rámci činnosti obchodníka s cennými papiermi, pobočky zahraničného obchodníka s cennými papiermi, správcovskej spoločnosti, dôchodkovej správcovskej spoločnosti a doplnkovej dôchodkovej spoločnosti a FSJ vydalo pre povinné viacero metodických usmernení pre oblasť AML, **čím došlo k zlepšeniu povedomia o ML/FT rizikách** v danom sektore. Predmetné usmernenia sú pravidelne zverejňované na webovej stránke NBS a FSJ.

3. NHR 1- odborná príprava zamestnancov je prevažne formálna s cieľom splnenia povinnosti v zmysle § 20 ods. 3 zákona, často bez praktického výsledku.

Na základe analýzy dotazníka NHR2 možno konštatovať, že v tejto oblasti povinné osoby **zvýšili kvalitu školení** pre svojich zamestnancov. Zamerali sa najmä na oblasti :starostlivosť povinnej osoby vo vzťahu ku klientovi, postup pri zistení NOO a ďalšie povinnosti povinných osôb, interné predpisy povinnej osoby zamerané na oblasť AML. Obsah školení bol zameraný na príklady možného zneužitia systému s dôrazom na využívanie rôznych príkladov a štúdií z praxe a pod.

4. NHR1- nedostatky vyplývajúce z NOO, nedôsledne vykonaná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi, posudzovanie obchodov, neobvyklosť a nízka kvalita hlásení NOO.

Z analýzy hlásení NOO v sledovanom období 2016-2019 vyplynulo, že inštitúcie nezisťovali pôvod finančných prostriedkov na vstupe do finančného systému, tento vstup „možných“ nelegálnych zdrojov umožnili a následne ho ohlásili, resp. ohlásili až výstup finančných prostriedkov z tohto systému, čiže **musíme konštatovať**, že uvedené **nedostatky naďalej pretrvávajú**.

Zoznam použitých skratiek

AML/CFT	– Opatrenia proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu
AML zákon	– Zákon č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou výnosov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
AMO	– Asset Management Office (Úrad pre správu majetku)
Cybercrime	– Počítačová kriminalita
CDD	– Povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi
EHS	– Európske hospodárske spoločenstvo
EÚ	– Európska únia
FATF	– Finančná akčná skupina
FR SR	– Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky
FS SR	– Finančná správa Slovenskej republiky
FSJ	– Finančná spravodajská jednotka Prezídia Policajného zboru
GP SR	– Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
HDP	– Hrubý domáci produkt
KR PZ	– Krajské riaditeľstvo Policajného zboru
KÚFS	– Kriminálny úrad finančnej správy
KYC	– Know Your Customer resp. „Poznaj svojho klienta“
MEKO	– Medzirezortný expertný koordinačný orgán pre boj so zločinnosťou
MF SR	– Ministerstvo financií Slovenskej republiky
NES-LP	– Národná expertná skupina zameraná na prevenciu a boj proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a financovaniu terorizmu
ML/FT	– Legalizácia výnosov z trestnej činnosti a financovanie terorizmu
MO SR	– Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MS SR	– Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MV SR	– Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
NBS	– Národná banka Slovenska
NHR	– Národné hodnotenie rizík legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu
NOO	– Neobvyklá obchodná operácia
OECD	– Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OS SR	– Ozbrojené sily Slovenskej republiky
OR PZ	– Okresné riaditeľstvo Policajného zboru
P PZ	– Prezídium Policajného zboru
Príslušník PZ	– Policajt
SIS	– Slovenská informačná služba
SR	– Slovenská republika
ÚŠP GP SR	– Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky
VS	– Vojenské spravodajstvo
V4	– zoskupenie krajín tzv. Vyšehradskej skupiny (Vyšehradskej štvorky): Česká republika, Poľsko, Maďarsko, Slovenská republika
WBG	– World Bank Group